

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Diplomatvm Belgicorvm Libri Dvo

Le Mire, Aubert

Brvxellis, 1627

urn:nbn:de:hbz:466:1-10903

H11.12.

Th. 4880.

23

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Ex legato Clem Princis Ferdin: ap: Paderb: et Monaster: Hoffb:.

D I P L O M A T V M
B E L G I C O R V M
L I B R I D V O,

In quibus Litteræ Fundationum ac Donationum piarum,
Testamenta, Codicilli, Contractus antenuptiales
Fœdera Principum, & alia cùm sacræ tum po-
liticæ antiquitatis monumenta, ad Germa-
niam inferiorem, vicinasque prouincias
spectantia, continentur.

A U B E R T V S M I R A E V S Bruxellensis,
Decanus Antuerpiensis; eruebat
& Notis illustrabat.

Colleri Socii Fidei Paderb:

B R V X E L L I S,

Apud IOANNEM PEPEMANVM, Bibliopolam iuratum.
Typographumque ciuitatis, sub Biblijs aureis.
M. DC. XXVII.

DIPLOMATICUM
LIBRARY BOSTON

... in Boston, Massachusetts, U.S.A., by the Boston Public Library, a non-profit educational institution, founded 1848, for the promotion of literature, science, and art, and for the diffusion of knowledge among the people.

... in Boston, Massachusetts, U.S.A., by the Boston Public Library, a non-profit educational institution, founded 1848, for the promotion of literature, science, and art, and for the diffusion of knowledge among the people.

BOSTON
... in Boston, Massachusetts, U.S.A., by the Boston Public Library, a non-profit educational institution, founded 1848, for the promotion of literature, science, and art, and for the diffusion of knowledge among the people.

ILL.^{mo} AC REV.^{mo}
DOMINO
D. ALPHONSO
S. R. E. CARDINALI
DE LA CVEVA.

Mplissimis & in omne ævum victuris Viris,
PETRO PECKIO Brabantiae, & HENRICO
VVENO Gelriæ, Cancellarijs, hortantibus &
adiutantibus, ante annos aliquot Tabulas ac
Diplomata veterum Ecclesiarum Belgicarum, cum blattis
ac tineis lu&tantia, à situ & putredine vindicare cœpi. Il-
lorum Centuriam vnam, familiæ Serenissimorum Princi-
pum ALBERTI & ISABELLÆ CLARÆ EVGENIAÆ Bruxel-
lis adscriptus, & Bibliothecarij munere, licet indignus,
per eosdem auctus, ne otio aulico torpescerem, vnum in
corpus digessi, & typis ante triennium publicauit. Quod
quidem nostrum aliquale in Ecclesiam ac Rempublicam
studium, utriusque ordinis, cùm sacri tum politici, viris pri-
marijs (absit verbo iactantia) mirifice placuit: qui ad reli-
qua id generis monumenta in lucem proferenda, me quâ
monendo, quâ iuuando, non semel excitarunt.

Antuerpiam itaque, ad veterem nostram sedem ac do-
micilium postliminiò reuersus, animi caussâ, quasi aliud
agens, Centurias istas duas, ex ingenti Diplomatū seu Do-
nationum piarum, varijs è locis ad me eruditis ab amicis

‡ 2

missarum

missarum aceruo, seposui : quas nunc Illustrissimo ac Reuerendissimo nomini Vestro inscriptum eo.

Belgicarum porrò prouinciarum Historia, cùm ecclesiastica tum politica, hactenus obscura fuit, & Brabonicis, Forstaricis, Melusinicis alijsque fabellis impedita, & sexcentis erroribus intricata. Lotharingia nostra inferior seu Ripuaria (quæ primum ac vetustissimum Principibus nostris titulum donat) & Limburgum primos suos Duces ; Luxemburgum, Gelria, Hannonia & Namurcum veteres suos Comites ; Antuerpia nostra Godefridum Bullonium & alios suos Marchiones, Gandavum, Alostum, Arschotum & Strya suos item Comites ; Bruxella, Brugæ, Ipra, Insulæ Flandrorum, Cameracum, Lensium, aliæque vrbes, opida ac municipia suos olim Castellanos seu Vicecomites ignorarunt.

Cameracensis, Tornacensis, Atrebatenis, Morinensis, Ultragentiae, Antuerpiensis, Gandensis, Brugensis, Audomaropolitanæ, & aliarum Ecclesiarum cathedralium, Vedastini item, Blandiniensis, Bertiniani, Amandini, Maricollenis, Marchianensis, Hasnoniensis, Gemblacensis, Affligemienis, Aquicinctini & aliorum illustrium monasteriorum nostratrum veræ origines Cimmerijs velut in tenebris hactenus latuerunt. Ego pro virili meo lucem aliquam adferre conatus fui : & erit fortasse, si Deus vitam & otium dederit, cùm Annales Ecclesiasticos Belgij, exemplo magni illius Cæsaris Baronij (quem sequi iuuat, nam assequetur nemo) publici iuris faciemus.

Officium itaque, quod Religioni ac Patriæ quoquo modo præstigi, ut bonam in partem, *Illustrissime ac Reuerendissime Domine*, te conciliatore ac parario, omnes cùm ciues tum exteri interpretentur, Centurias istas duas eruditio

dito ac polito tuo in sinu depono. Te, inquam, conciliato-
re, vt potè quem istarum rerum & studiosissimum & peri-
tissimum omnes sciunt & admirantur. De pietate, vitæ
morumque integritate, generis nobilitate, prudentia, &
alijs eximijs Virtutibus tuis, velut in specula collocatis, de
legationibus felicissimè obitis, ne gratiam captare videar,
nihil h̄c dicam : erunt alij qui facundiùs & vberiùs suis in
commentarijs id præstabunt. Deum venerans precor, vt
Te, ad vniuersitatem Ecclesiæ & Reipublicæ Christianæ bonū,
Nestoreos in annos seruet: & vna rogo, vt tuorū in nume-
ro clientum me porrò habere non graueris, qui tuarum
tot illustrum Virtutum cultor ac præco / frendente ne-
quidquam Inuidia) perpetuò existam. Antuerpiæ Kalen-
dis Octobris, M. D. C. XXVII.

ILL.^{ma} AC REV.^{me} D. VESTRAE
studiosissimus cliens
AVBERTVS MIRAEVS.

IN.

INDEX CAPITVM LIBRI PRIMI.

1. **D**Agobertus Francorum Rex anno 639. donat S. Amando, Traiectensi ad Mosam Episcopo, fundum inter Scarpum & Elmonem flumios, in diocesi Tornacensi situm, ad edificandum monasterium, quod hodie est Benedictinorum, & S. Amandi dicitur.
2. S. Maximini monasterium, apud Treveros à Constantino Imp. eiusq^z matre S. Helena fundatum, prædijs ac priuilegijs augeatur per Dagobertum Francorum Regem, an. 640.
3. Childericus Francorum Rex, eiusq^z uxor Blidechildis, dant S. Amando, Traiectensi ad Mosam Episcopo, villam Barisacum, in agro Laudunensi sitam, an. 656. aut 665.
4. Theodericus I. Francorum Rex varia prædia donat monasterio S. Vedasti, apud Artesios, in urbe Atrebatenſi sito, circa an. 673.
5. Priuilegium immunitatis concessum Abbatia Vedastinae, à S. Vindiciano Cameracensi & Atrebatenſi Episcopo, an. 674.
6. Theodericus II. Francorum Rex immunitatem & prædia monasterij Bertiniani an 720. confirmat, petente S. Erkembodo Abate, post Episcopo Teruanensi.
7. Pipinus Francorum Rex, Treuerense S. Maximini monasterium sub suo mandiburnio seu protectione an. 763. aut 764. suscipit, Viilrado Abate postulante.
8. Carolus Magnus Rex Francorum, post Imperator, eamdem S. Maximini Abbatiam in protectionem suscipit; petente VVerinolfo Abate, circa an. 790.
9. Ludouicus Pius Imp. immunitatis priuilegia, per patrem suum Carolum Magnum Blandiniensi monasterio, prope Gandavum, concessa, an. 815. confirmat, petente Amando Abate.

Idem

IND. CAP. LIB. I.

- Idem Ludouicus Pius Treuerensem S. Maximini Abbatiam 10.
an. 822. protegendarum suscipit, petente Elisacharo Abate.
- Gregorius II. Papa, petente Basino Abate, eidem monasterio S. Maximini immunitatem & alia priuilegia largitur, an. 729. 11.
- Nicolai Papa Epistola, ad Hermentrudem Francie Reginam 12.
an. 863. scripta, pro Balduino Ferreo Flandriae Comite, qui Juditham eiusdem Reginae filiam abduxerat.
- Hincmari Remorum Archiepiscopi, & aliorum Episcoporum 13.
apud Vermeriam an. 870 congregatorum, diploma de libertate
& prædijs Abbatiae S. Vedasti.
- Priuilegium à Carolo Caluo Imp. ac Rege Francorum concessum 14.
monasterio Vedastino, an. 875.
- Idem Carolus Caluus in Attiniaco palatio templum adificat 15.
ac dotat, in honorem S. VValburgis virginis, quod nunc posside-
tur à monachis Malismensibus.
- Idem Carolus Caluus an. 877. confirmat Bariacum, Gangia- 16.
cum & alia prædia Abbatii Marchianensi.
- Gemblacense Benedictinorum in Brabantia monasterium, anno 17.
922. à S. Guiberto, viro nobili, eiusq[ue] anna Gisla constructum ac
dotatum, Othonis I. Imp. edicto confirmatur, an. 948.
- Fulquinus, vir potens, villam pagi Braibatensis, Dorp nuncu- 18.
patam, dat monasterio Gemblacensi circa an. 950.
- Sigifridus Comes castellum Luziliburgum, in pago Arduen- 19.
na seu, à VVikero Abate S. Maximini Treuerensis, titulo
permutationis, anno 963. acquirit, inde dictus primus Comes Lu-
ziliburgensis seu Luxeburgensis.
- Otho Imp. monasterio S. Petri in monte Blandinio, prope Gan- 20.
davum, an. 966. dat immunitatis priuilegium, interueniente
Adelheide coniuge.
- Lotharius Francorum Rex, petente Emma coniuge, an. 976. 21.
villam Aines seu Haines restituit Iuditha Abbatisse Marchianensi.
- Lotharius Francorum Rex, petente Emma coniuge sua, Ma- 22.
reolensi

INDEX CAPITVM

1. reolensi monasterio, prope Atrebatum sito, an. 977. restituit prædia, eidem à Fulberto Episcopo Cameracensi & alijs attributa.
23. Godefridus Comes Virdunensis & Eihamensis, eiusq; uxor Machtildis, an. 979. Holinium, Lefdenium, aliaq; prædia do-nant Blandiniensi S. Petri monasterio, iuxta Gandavum sito.
24. Hilsundis Comitissa Stryensis, Anssredi Comitis Huiensis (qui pòst Episcopus Ultraiectinus fuit) uxor fundat ac dotat an. 992. cœnobium Thorense, quod est illustre nobilium virginum Canoniarum collegium, ad Mosam fl. in diœcesi Leodicensi.
25. Sigifridus Comes primus Lutzelburgensis, eiusq; uxor Hade-wicha, donant varias possessiones, cœnobio S. Maximini Treueren-sis, anno 993.
26. Otho III. Imp. Herluino Cameracensi Episcopo concedit merca-tum, itemq; ius cudendæ moneta in Castello Cameracej, an. 1001.
27. S. Henricus, eo nomine secundus Imperator, eidem Erluino E-piscopo, eiusq; successoribus donat Comitatum Cameracensem, an. 1007.
28. Idem S. Henricus Aquisgranense Canonicorum S. Adelberii collegium an. 1018. fundat ac dotat.
29. Inter Ecclesiam cathedralem Bellouensem & Abbatiam S. Vedasti in Artesia societas fraterna, circa an. 1023. inita, firma-tur diplomate VVarini Bellouensis Episcopi.
30. Lileriense Canonicorum collegium ac templum in Artesia an. 1043. excitantur à VVenemaro, illius opidi domino.
31. Eihamensis Benedictinorum Abbatia, ad Scaldim, prope Aldenardam Flandriae opidum, à Balduino Pio seu Insulano, Flan-driæ Comite, an. 1063. fundatur.
32. Lietbertus Cameracensis Episcopus immunitatis privilegium, & alia largitur monasterio Eihamensi, an. 1064.
33. Balduinus Pius, Flandriæ Comes, Arnulphum Aldenarden-sem Castellatum, eiusq; successores constituit Subaduocatos mo-nasterij Eihamensis, an. 1064.
34. Henricus IV. Imp. dona, per Comites Hollandos Ecclesia Ultra-iectina

LIBRI I.

ieclina ablata, eidem anno 1064. restituit, interuentu Friderici,
Godefridi & Gerardi, Ducum Lotharingie.

Lietbertus Cameracensis Episcopus Abbatiam S. Sepulcri, quæ 35.
est Benedictinorum, olim extra, nunc in urbe Cameracensi, an.
1064. fundat ac dotat.

Idem Lietbertus Episcopus, amotis Canonicis secularibus, ut 36.
vocant, regulares substituit in Cameracensi S. Auberti cœnobio,
an. 1066.

Arnulfus non Comes Gisnensis, sed Ardensis opidi dominus, 37.
Ardense Canonicorū collegium, in dicto opido, vulgo Ardres dicto,
in diœcesi olim Teruanensi, nunc Boloniensi situm, an. 1069. in
honorem S. Audomari fundat ac dotat.

Eustathius II. Comes Bolonia, & uxoris eius Ida, parentes Gode- 38.
fridi Bullony, Regis Hierosolymitani, an. 1070. prædijs ac pri-
uilegijs dotant Lensense Canonicorum in Artesia collegium, à ma-
ioribus suis fundatum.

Lietbertus Cameracensis Episcopus, petente Eustathio secundo 39.
Comite Boloniensi ac Lensensi, varia pruilegia Lensensi Canoni-
corum collegio concedit, an. 1070.

Aquicinctina Benedictinorum Abbatia, secundo lapide à Duaco, 40.
per viros nobiles, Valterum, Sicherum, & Ansellum Riboldi-
montanum fundatur, & à Gerardo II. Cameracensi Episcopo stabi-
litur, an. 1079.

Henricus III. Imp. fundationem Abbatiæ S. Agerici Virdu- 41.
nensis, à Theoderico Virdunensi Episcopo factam, an. 1089.
confirmat.

Manasses Cameracensis Episcopus Dicteuennensem S. Petri Ab- 42.
batiam, ex Dicteuenna ad Geraldim montem transfert & stabilit,
anno 1096.

Lambertus Episcopus Atrebatenſis an. 1097. confirmat funda- 43.
tionem & donationem Abbatiæ Montis S. Eligij, in qua Canonicos
regulares Lietbertus Episcopus circa ann. 1066. collocarat, amotis
clericis secularibus.

Lambertus

INDEX CAPITVM

44. *Lambertus Atrebatensis Episcopus monasterium Canonicorum regularium, ab Heldenaro presbytero, eiusq; discipulo Conone in Aridagamantia, nunc Aroasia, edificari cæptum, sua auctoritate confirmat an. 1097.*
45. *Venemarus Castellanus Gandensis fundat Abbatiam Canonico-rum regularium in Bornehem, Flandriae municipio, ad veterem Scaldis alueum, circa an. 1100.*
46. *Bornhemiensis Abbatiæ fundationem ac dotationem, à VVener-
maro factam, Manasses Cameracensis Episcopus approbat an. 1101.*
47. *Aquarum Curtarum Abbatia, Eaucourt, in Artesia, non procul
ab Aroasia, per Odonem presbyterum & eremitam instituitur, &
à Lamberto Atrebatensi Episcopo confirmatur, an. 1101.*
48. *Prioratus S. Georgij, prope Hesdinum Artesie opidum, Abbatiæ
Aquicinctinæ attribuitur: & à Paschali II. Papa id confirmatur
an. 1112.*
49. *Burchardus Cameracensis Episcopus Bornhemensem Abbatiam,
inopia laborantem, Fulgentio Abbati Affligemensi, eiusq; successo-
ribus, perpetuò regendā an. 1120. committit, suppressa S. Aug. reg.*
50. *Calixtus II. Papa, petente sorore sua Clementia, Flandriae Co-
mitissa, an. 1121. firmat Bornhemensis ecclesiæ regimen, Affli-
gemensibus commissum.*
51. *Heuniacensis ecclesia, Hennin (quæ est hodie Canonicorum re-
gularium Abbatia, in diœcesi Atrebatensi) ab omni seculari po-
estate liberatur, an. 1123. per Carolum Bonum, Flandriae Comito.*
52. *Folcoldus Teisterbandiæ Comes & Beruæ dominus, eiusq; uxor
Beſela, fundant Abbatiam Berneensem, ord. Præmonstratenſis, in
confinibus Hollandiæ & Brabantia. Id suo diplomate Andreas Cu-
kensis, Episcopus Ultraiectinus, firmat an. 1134.*
53. *Godefridus Barbatus, Lotharingiæ inferioris & Brabantia Dux,
an. 1134. fundat Præpositoram Capellensem, quæ est Benedictino-
rum, olim extra, nunc intra muros urbis Bruxellensis.*
54. *Canonicorum Antuerpiensium migrationem, seu translationem
ex basilica S. Michaelis ad basilicam S. Mariae, an. 1124, auctori-
zata.*

LIBRI I.

late Burchardi Cameracensis Episcopi factam, Lietarans eiusdem
in Episcopatu successor confirmat, an. 1135.

Theodericus Alsatius, Flandriæ Comes, eiusq; coniux Suanichil- 55.
dis, varia prædia an. 1136. dant ecclesie Trunciniensi; quæ est Ab-
batia ord. Premonstratensis, olim extra, nunc intra Ganduum, vul-
go Dronghen.

Xenodochium seu Hospitale B. Mariæ & XII. Apostolorum, in 56.
urbe Bruxellensi à Riselde matrona fundatum, tabulis Godefridi
Barbati Lotharingia Brabantiaeq; Ducis, an. 1138. firmatur ac
roboratur; quod nunc est cœnobium monialium S. Gertrudis, prope
scalas maiores templi S. Gudilæ.

Henricus, eiusdem Godefridi Barbati Ducis filius, in Afflige- 57.
mensi Benedictinorum cœnobio, monachum induit, & varia præ-
dia eidem cœnobio donat, circa an. 1140.

Baldinus, Ardensis opidi toparcha, Ardense Canonicorum se- 58.
cularium collegium, ab aucto suo Arnulpho fundatum (ut supra cap.
37. diximus) veriit in Canonicorum regularium ord. Premonstra-
tensis Abbatiam, an. 1144.

Conradus II. Imp. an. 1146. confirmat prædia & possessiones ca- 59.
thedralis ecclesie Cameracensis, Gertrude coniuge sua postulante. I-
dem fecit Fredericus I. Imp. an. 1153.

Henricus cognomento Cæcus, Comes Namurcensis & Luxembur- 60.
gensis, Broniensem S. Gerardi Abbatiam, quæ est Benedictinorum,
an. 1154. in protectionem suscipit.

Fredericus I. Imp. possessiones ecclesie S. Mariæ Antuerpiensis, 61.
que nunc est cathedralis, an. 1157. confirmat, petente Rainero eius-
dem ecclesiæ Preposito.

Notatio de tribus Lotharijs Imperatoribus seu Regibus, & de
Conradis Imperatoribus.

Godefridus III. Lotharingia Brabantiaeq; Dux Littam, alodi- 62.
um, Remesi monast. S. Remigij, quod est Bened restituit an. 1160.

Philipus Alsatius, Flandrorum & Veromanduorum Comes,
in Ariensi apud Artesios Canonicorum S. Petri basilica, XVI. præ- 63.
ben-

INDEX CAPITVM

- bendas canonicales an. 1163. fundat ac dota.
- Idem Philippus Comes donationem CCC. mensurarum, terra & VValtero Cortracensi emptarum, confirmat an. 1172.
64. Frederici I. Imp. diploma de Heristallo Ecclesia Leodicensi op-
pignorato, an. 1171. scriptum.
65. Godefridus III. Lotharingiae inferioris & Brabantiae Dux col-
legium Canonicorum S. Ioannis, in Mosæfl. insula, Leodici do-
tat, an. 1174.
- Rodolphus seu Radulphus Episcopus Leodicensis, & S. Alber-
tus, Godefredi III. Brabantiae Ducis filius, donationem ecclie-
sie ac decime Thenensis, dicto S. Ioannis collegio factam, con-
firmant an. 1189.
66. Balduinus Gisnensum Comes, eiusq; uxor Christiana, Ar-
nulfi Vicecomitis Markiensis & Arda domini filia & heres, an.
1174. varijs pradijs dotant Abbatiam Clarimarisçi seu Claræ-pa-
ludis, que est monachorum ord. Cisterciensis, Clermarè, primo la-
pide ab Audomaropoli in paludibus sita, ubi insula natantes con-
spiciuntur.
67. Philippus Alsatius, Flandriæ Comes, an. 1176. testatur, Iua-
num Gandavum, Comitem Alostanum, dotasse Messinensem vir-
ginum Benedictinarū Abbatia in diœcesi Iprensi, vulgo Meessene.
68. Henricus I. cognomento Pugnax, Lotharingiae inferiores Bra-
bantiæq; Dux, ab Henrico V. Imp. ciubus opidi Siluiducensis, nu-
per conditi, an. 1196. impetrat immunitatem à vectigalibus Rhe-
nanis.
69. Principum Imperij epistola de Othonis IV. Imp. electione, anno
1198. data ad Innocentium III. Papam.
70. Philippus cognomento Nobilis, Comes ac Marchio Namurcensis,
an. 1207. declarat, non nisi nobiles feminas admittendas esse ad
collegium Canonicarum virginum Andennensium, in Comitatu
Namurensi, à S. Begga an. 686. fundatum.
- Series Comitum Namurcensium: & infra lib. 2.
71. Pactum inter Henricum I. Lotharingiae Brabantiaeq; Ducem,

&

LIBRI I.

& Ecclesiam Montensem S. VValde trudis, super exstruzione opidi
Herentalensis, initum an. 1209.

Contractus antenuptialis inter VValeratum, Henrici III. Du- 72.
cis Limburgensis filium, & Ermensindam Comitissam Lutzebur-
gensem, an. 1214. initus.

Series Comitum & Ducum Luxemburgensium, que infra lib. 2.di-
stinctius & correctius explicatur.

Ferdinandus Flandriæ & Hannonia Comes, Ioanna Constanti- 73.
nopolitana maritus, dongionem seu penetrale palatij Valentianen-
sis an. 1220. donat fratribus Minoribus, ad exstruendum mona-
sterium.

Ioanna dicti dongonis donationem, à Ferdinandino marito suo
factam, approbat an. 1225.

Henricus I. Lotharingiae inferioris & Brabantiae Dux, Thenen- 74.
se XII. Canonicorū S. Germani collegium fundat ac dotat, an. 1221.

Idem Henricus I. Dux Bruxellis, in SS. Michaelis & Gudilæ 75.
basilica, collegium minus Canonicorum X. an. 1226. fundat ac
dotat. De maiore Canonicorum XII. collegio Bruxellensi, anno
1047. per Baldricum Comitem Louaniensem fundato, egi in
Cod. don. piarum.

Ioanna Constantinopolitana, Flandriæ & Hannonia Comitissa, 76.
cœnobium Dominicanorum in urbe Valentianensi fundat, an. 1223.

Abbatia monialium ord. Cisterciensis, dicta Refugium B. Ma- 77.
rie, Athi in Hannonia, fundatur per eamdem Ioannam Constan-
tinopolitanam, an. 1234.

VValterus Episcopus Tornacensis an. 1236. vite regulam pre- 78.
scribit fratribus ac sororibus Deo seruientibus in Gandavensi Le-
prosorum domo.

Henricus II. Lotharingiae inferioris & Brabantiae Dux, eiusq; 79.
filius primogenitus Henricus, Indensem S. Cornelij Abbatiam Be-
nedictinorum, secundo lapide ab Aquis-Grani, dotant an. 1247.

Idem Henricus II. Dux à seruitute Manus mortuæ, ut vocant, 80.
alijsq; oneribus an. 1247. suos vasallos liberat.

INDEX CAPITVM

81. *Robertus I. Artesie Comes sacrarum Reliquiarum, à Godefrido Bullonio ex Syria ad Lensensem ecclesiam missarum, capsam, an. 1247. curat aperiendam, coram Legato Apostolico, & Iacobo Episcopo Atrebatenſi.*
82. *Innocentius IV. Papa an. 1248. committit Petro Episcopo Catalaunensi, & Abbati S. Sepulcri Cameracensis, ut inquirant, an Ioannes & Balduinus Auennenses, ex Bouchardo subdiacono, & Margarita Constantinopolitana, Flandriæ Hannoniaeq; Comitissa, bona fide iunctis, nati, sint legitimi.*
Eiusdem Petri Episcopi & Hugonis Abbatis Latiensis sententia, qua declararunt an. 1249. dictos Ioan. & Bald. esse legitimos.
83. *Trudonopolitani cum Henrico III. Loth. Brabantiaeq; Duce, Aduocato suo maiore, confederationis leges statuunt, an. 1255.*
84. *Testamentum Henrici III. Brabantiae Ducis, an. 1260. conditum, qui Dominicanorum monasterium Louany fundauit, cum coniuge sua Aleide, Audergemij prope Bruxellam fundatrice.*
85. *Guido, Flandriæ & Namurci Comes, Loensi Canonicorum regularium cœnobio, in diœcesi Iprensi, beneficium confert an. 1267.*
86. *Senatus Populusque Aquis-Granensis Ioannem I. Loth. Brabantiaeq; Ducem agnoscit suum Aduocatum superiorem, an. 1280.*
Idem Ioannes Dux vicissim Aquis-Granensibus patrocinium & defensionem promittit, an. 1280.
87. *Gerardus VVesemalius, dominus opidi Bergizomensis in Brabantia, agnoscit se debere quotannis quattuor marcas, Canonicis Ulraiectensibus S. Martini & S. Salvatoris soluendas, ex pacto, pro prædys in Brabantia sitis.*
Stemma dominorum & Marchionum Bergizomensium.
88. *Adolphus, Montensis ad Rhenum Comes, Ducatum Limburgensem, iure sanguinis ad se deuolutum, an. 1282. cedit Ioanni I. Brabantiae Duci; & per litteras rogat, ut Rudolphus I. Imp. id ratum habeat.*
Series Comitum & Ducum Limburgenium.
Stemma Comitum & Ducum Montensium, in diœcesi Colon.

Ab

LIBRI I.

Ab Hugone Leodicensi Episcopo varia iura urbis Mechliniensis 89.
an. 1300. dantur Ioanni I. Brabantiae Duci, usque ad tertium heredem seu generationem; ea lege, ut dicta iura à Ioanne Bertoldo violenter occupata recuperet.

Stemma Bertautiorum seu Bertoldorum, Mechliniae & Grimberga dominorum.

Formula vetus donationis, per traditionem cespitis cum festuca: 90.
qua formula Theodericus de Anderane, miles, decimas vici Betchensis, prope Halenum opidum, ad Iaceam fluuiolum siti, an. 1304.
tradidit monasterio virginum ord. Cisterciensis, quod B. Mariae, vulgo Rothem, nuncupatur, olim in Leodicensi, nūc Mechl. diæcesi.

Theodericus & Arnoldus, fratres, Theoderici de Anderane filii
atque heredes, medietatem decimæ Betchensis vendunt Abbatissæ
monasterij Rothemensis, anno 1318.

Ioannes XXII. Papa suo diplomate declarat, Beginas Belgicas 91.
esse immunes ac liberas ab erroribus Beginarum Alemanniæ, quas
Clemens V. Papa paulò ante damnauerat. Idem de Beginis Antuerpiensibus testatur Petrus Cameracensis Episcopus an. 1323.

Otho dominus de Cuyck, accepta nummorum summa, Grauiam,
opidum Mosæ adsitum, Ioanni III. Brabantiae Duci tradit; &
post Oiba idem opidum in feudum ab eodem Duce accipit, an. 1323.

Item Otho, dominus Cudicensis, fatetur se accepisse ab Henrico III. Brabant. Duce, quinque millia librarum grossorum Tutronensium, pro opido Grauiensi, anno 1328.

Ioannes III. Loth. Brabantiae & Dux Gerardo, domino de Diest, 93.
omnia priuilegia confirmat, an. 1333.

Principes Arausionenses, & Barones Bredani ac Distenses, ex
familia Nassauia.

Comites Lossenses, in diæcesi Leodicensi.

Carolus IV. Imp. Guilielmo Marchioni Iuliacensi Vesaliense, 94.
Durense, VVerdense, Bobardiense, & alia opida iam olim oppi-
gnorata confirmat, an. 1348.

Venceslaus, Ioannis Caci Bohemia Regis filius, Ioanne Bra- 95.
bantina

INDEX CAPITVM

bantina maritus, à fratre sua Carolo IV. Cesare, ex Comite crea-
tur Dux primus Luxemburgensis.

Primi Comites Luxemburgenses recensentur.

Stemma Comitum & Ducum Luxemburgensium, à VValeramo
Duce Limburgensi oriundorum.

96. Rodulphus Dux Saxonie, & VVenceslaus Brabantia ac Luxe-
burgi Dux, inter se contendunt de munere Ensiferi Imperialis. Ca-
rolus IV. Imp. controversiam terminat & componit, anno 1357.

97. Oelen, VVesterlo & alia pradia pagi Riensis, apud Herenta-
liam Brabantiae opidum sita, quæ Barones VVesemalij antea posse-
derant, ab Ultraiectinis Canonicorum collegijs, S. Martini & S.
Saluatoris, dantur in emphiteusim Richardo domino de Merode
& Frentz. Id liquet ex diplomate dato an. 1429.

Stemma Baronum de Merode; quod emendatur lib. 2. c. vlt.

Stemma dominorum de Houfalle, & Marchionum de Treslon.

Stemma Baronum de Frentz in ditione Iuliacensi, & Comitum
Middelburgensium in Flandria.

98. Ordinem Equitum Velleris aurei, an. 1430. à se institutum,
Philippus Bonus, Burgundia Brabantiae, & Flandria Co-
mes, suo diplomate confirmat, an. 1431.

Gregorij XIII. Papa diploma ad Philippum II. Regem Catho-
licum, an. 1572. datum.

Clementis VIII. Papa diploma ad Philippum III. Regem an.
1596. missum.

99. Cartianorum monasterium, hanc procul ab urbe Bruxellensi,
à Senatu Populoq; Bruxellensi fundatur, fauente Philippo Burg. Bra-
bantiae Duce. Id Pius II. Papa an. 1458. probauit.

Maximilianus I. Imp. Carolum Croyum ex Comite creat Prin-
cipem Chimacensem, an. 1486.

Maximilianus I. Imp. Iacobum Croyum Episcopum Camera-
ensem creat Ducem Cameracensem, an. 1510.

IN-

INDEX CAPITVM LIBRI II.

- D**Agobertus I. Francorum Rex mercatum constituit in opido S. Dionysij, prope Lutetiam Paristorum, anno 630. 1.
- Idem Rex possessiones ecclesiæ metropolitane Treuerensis confirmat. 2.
- Horreensi virginum monasterio apud Treveros dat priuilegium 3.
- Leo Papa II. circa annum 682.
- S. Irmina, Dagoberii I. Francorum Regis filia, dat S. VVillibrordo, Episcopo Ultraiectino, medietatem Epternaci opidi, in Ducatu Lutzeburgensi siti, itemq; basilicas à se ibidem edificatas, cum varijs predijs, anno 698. aut 699. 4.
- Childebertus Francorum Rex Soleium, agri Fanimartensis villam, dat monasterio S. Dionysij in Francia, anno 705. aut 706. 5.
- Carolus Magnus Rex Franc. & pōst Imp. Lindiniam Batauiæ vil- lam dat cathedrali ecclesiæ Ultraiectinae, S. Martino sacre, an. 780. 6.
- Ludouicus Pius Imp. Blandiniense S. Petri monasterium, iuxta Ganauum, an. 815. in protectionem suscipit, petente Ainardo illius loci Abbe. 7.
- Ludouicus Pius Imp. dat Maricolensti monasterio, in Hannonia sito, villam Saßigniacam, an. 821. 8.
- Ludouicus Pius Cesar, petente Iuditha coniuge sua, Isernam & Thorenselam, villas monasterij Rotnacensis, an. 831. concedit Hildefrido viro nobili. 9.
- Lotharius Lotharingia Rex primus, Lotharij Imp. filius, an. 860. dat monasterio S. Dionysij in Francia & diocesi Parisiensi, mansum unum ex fisco Valentianensi. 10.
- Carolus Caluus Francorum Rex Stephano Cameracensi & Atrebatenfi Episcopo, eiusq; successoribus, an. 863. concedit legalis iusticie disciplinam in ciuitate Atrebatenfi, & teloneum ac monetæ officinam in Lambris; potentibus Isaacō & Sigardo Comitibus. 11.
- Carolus Caluus Im. Dononiense monasterium, à S. Razenfrede in Hannonia ad Scaldim fluuiū, secundo lapide à Valent. cōstructū, 12.

an.

INDEX CAPITVM

- an. 877. instaurat, & pradys iam olim possessis dotat, hortatus
Gisla sororis sua.
13. Carolus Simplex, Francorum Rex, Franconi Leodicensi Episcopo
possessiones quasdam, vi ablatas, an. 894. restituit; Adeleide matre
& Fulcone Remorum Archiepiscopo, potentibus.
14. Suentiboldus Lotharingia Rex monachis S. Dionysij in Francia,
prope Parisios, an. 896. restituit Salonom Abbatiolam, in Saliensi
 pago sitam; petente Raginero I. Hannoniae Comite.
15. Sueneboldus Lotharingie Rex dat cathedrali Canonicorum S.
Lamberti collegio Leodicensi villam Teux, an. 898.
16. Ludouicus Lotharingia Rex, Suentiboldi frater & in regno
successor, an. 910. dat Mortarium villam Canonicis in Caprimonte
(opido olim diaecesis Leodicensis) degentibus.
17. Carolus Simplex Francorum Rex Canonicis ecclesiæ S. Lamberti
Leodicensis an. 915. dat forestum seu silvam in Arduenna sitam;
Stephano Leodicensi Episcopo, & Raginero I. Hannoniae & Hasba-
nia Comite, potentibus.
18. Carolus Simplex Francorum Rex Rutgero Treuerensi Archiepi-
scopo restituit Traiectensem S. Seruati Abbatiam.
19. Eiusdem Caroli Regis diploma alterum, eiusdem argumenti ac
sententiae.
20. Stephanus Papa fundationem Abbatiae Broniensis, in Comitatu
Namurensi, an. 942. confirmat; Roma existente & coram pe-
tente S. Gerardo, Abate ac fundatore Broniensi.
21. Conrado Lotharingiae Duce postulante, Otho I. Imp. an. 944.
dat Faraberto Leodicensi Episcopo monasterium Eiche, quod nunc
est Canonicorum collegium, in ditionis Leodicensis opido Maseica.
22. Valciodorensis Benedictinorum Abbatia, ad Mosam fl. in Co-
mitatu & diaecesi Namurensi, ab Eilberto Comite ac domino Flo-
rinensi, eiusq; coniuge Heresinde, an. 946. fundatur dotaturq;
23. Ludouicus Transmarinus Francorum Rex, petente Arnulpho
MAGNO Flandria Comite, an. 950. possessiones monasterij Blandi-
wiensis, iuxta Gandavum, confirmat; monachis Benedictinis per S.
Gerardum

LIBRI II.

Gerardum Broniensem, loco Canonicorum, substitutis.

Otho I. Imp. Dulciacum, Crombruggam, aliasq; possessiones monasterij Blandinensis an. 966. confirmat; petente VVomaro Abate Blandinensi.

Othonum Cæsarum stemma.

Fretchaldus vir nobilis omnem sui iuris hereditatem, in Comitatu Teirsterbandia sitam, dat Ultraiectino Canonicorum S. Martini collegio cathedrali, an. 993.

Otho III. Imp. Ultraiectinae S. Martini ecclesia cathedrali an. 999. dat districtum ville Bomela, & alia prædia; supplicante Auffrido eiusdem urbis Episcopo.

S. Henrici, eo nomine secundi Cæsaris, stemma.

Radulphus vir nobilis, eiusq; uxor Gisla, Aicuriense Canonicorum XII. collegium in Gallo-Brabantia an. 1036. fundant: quod inde postea Louanium ad S. Iacobi adem est translatum.

Henricus III. cognomento Niger Imp. dat Nithardo Leodicensi Episcopo Comitatum Hasbaniæ, an. 1040.

Hespra, inter Cameracum & Valentianas sita, monachis Vedastinis, & Anglicuria Gemeticensibus an. 1044 attribuitur.

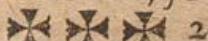
Leo Papa 1048. confirmat priuilegia Stabulensis & Malmundensis monasteriorum, ord. Benedictini, in Arduenna.

Pons lapideus Dionantensis super Mos a flumine an. 1080. edificatur; Henrico Episcopo Leodicensi, Alberto Comite Namurensi, Conone Comite, & alijs consentientibus.

Balduinus cognomento Hierosolymitanus, Comes Montensis seu Hannoniensis, templum in honorem Deiparæ, in urbe Valentianensi, à matre sua Richilde incobatum, monachis Benedictini Hesnienibus an. 1081. tradit & amplificat: quod nunc S. Marie majoris dicitur.

Conradus Comes Lucelemburgensis, in opido Lucelemburgo, Benedictinis sodalibus an. 1083. Munsteriense B. Marie canarium construit.

Philippus Comes Loënsis, Roberti Frisi Flandrorum Comitis fitius,

line,

INDEX CAPITVM

- Tius, an. 1093. Loënsē Canonicorum regularium cœnobium, in diœcesi Iprensi, fundat ac dotat.
35. Lacensis Abbatia Benedictinorum, in diœcesi Treuerensi, vulgo ad Lacum, cis Mosellam, prope Antonacum, an. 1093. fundatur ab Henrico Comite Palatino Rheni, eiusq; coniuge Adeleide. Sifridi, Comitis Palatini ad Rhenum, diploma de eiusdem monasterij Lacensis edificatione absoluta ac perfecta.
36. Urbanus II. Papa Atrebatensem Episcopatum à Cameracensi, cum quo haec tenus fuerat unitus, separat, & eadere ad Clerum Atrebatensem scribit, an. 1093.
37. Robertus cognomento Hierosolymitanus, Flandrie Comes, Roberti Frisi filius, in Terra sancta militans, facto voto, Abbatiam S. Andreæ Benedictinorum, prope Brugas, institui per uxorem suam Clementiam iabet; Baldrico Tornacensi ac Nouiomensi Episcopo approbante, an. 1105.
38. Robertus Hierosolymitanus, Flandrie Comes, ex Syria domum reuersus, monasterium S. Andreæ prope Brugas dotat, an. 1105.
39. Lambertus Episcopus Atrebatensis prædia Strumensis cœnobij (quod est monialium Benedictinarum in agro Atrebatenzi) confirmari postulat à Paschali II. Papa.
40. Willermus ab Ipra, Philippi Comitis Loënsis filius naturalis, an. 1118. Loënsē monasterium dotat.
41. Ioannes, Morinensis seu Taruanensis Episcopus, an. 1119. confirmat institutum & prædia monasterij Loënsis, quod est Canonicorum regularium in diœcesi nunc Iprensi.
42. Campi veteris monasterium, ord. Cist. prope Rhenobercam, diœcesis Colon. opidum, an. 1122. fundatur à Frederico A. Coloniensi.
43. Walterus de Trudeneris, vir nobilis, monast. S. Laurentij Leodicensis dat predium suum Auernense, in Com. Steppensi. Quam donationem suis litteris confirmat Albero Leod. Episc. an. 1124.
44. Theodericus Alsatius, Flandrie Comes, eiusq; uxor Suanehilda, prædia & priuilegia Loënsi monasterio à prædecessoribus suis concessa, firmat anno 1130.

Idem

LIBRI II.

Idem facit Philippus Alsatius, Theoderici filius, Flandria & Vermandia Comes, anno 1181.

Lotharius III. Cæsar, Richilde coniuge sua, & Conrado Comite Lutzeburgensi, potentibus, anno 1131. dilatat viam naualem in aliœ Sura fluminis, eamq; concedit Abbatii Epieriacensi. 45.

Idem Lotharius III. Imp. petente uxore sua Richinza, decimas vicorum de Sancte Flite & Orderen, Canonicis ecclesie Antuerpiensis ab Henrico V. Imp. ann. 1119. datas, confirmat anno 1133. 46.

Gosuinus dominus Heinsbergensis, & uxor eius Aleidis, fundat monasterium Heinsbergense, quod nunc est virginum ord. Præmonstratensis, in Ducatu Iuliacensi & diuensi Leodicensi; confirmante Alexandro Episcopo Leodicensi, anno 1165. 47.

Philippus Heinsbergius, Coloniensis Archiepiscopus, monasterij Heinsbergensis foundationem, à patre suo Gosoyno & matre Adeleide factam, an. 1180. confirmat. 48.

Aliud eiusdem Philippi Heinsbergij, Coloniensis Archiepiscopi diploma, an. 1183. datum.

Celestini Pape III. diploma, an. 1194. scriptum.

Rudolphi Leodicensi Archidiaconi diploma, an. 1201. datum.

S. Engelbertus, A. Colonensis & martyris, possessiones monasterij Heinsbergensis an. 1218. confirmat. 49.

Theodericus dominus Heinsbergensis anno 1223. copiosius dotat Heinsbergense virginum cœnobiū, à suis prædecessoribus fundatū. 50.

Arnoldus Vicecomes Gistellensis an. 1180. dotat Aldenburgensem Benedictinorum Abbatiam in Flandria; probante Philippo Alsatii Flandria Comite. 51.

Hugo primus Abbas monasterij S. Andreæ, prope Brugas siti, Godescalco Abbatii Afflizemensi dat LVII. mensuras terra: & dictum monasterium Andreanum ex Prioratu fit Abbatia libera, an. 1187. per Guilielmum A. Remensem. 52.

Euerardus de Avesnis, Tornacensis Episcopus, eiusdem monasterij Andreani exemptionem, & Hugonis primi Abbatis consecrationem, ab Episcopo Morinensi factam, approbat.

Henricus

INDEX CAPITVM

53. Henricus I. Lotharingiae inferioris & Brabantie Dux, an. 1184.
auget dotem Abbatiae Villariensis, ord. Cisterciensis, & possessio-
nes omnes confirmat.
54. Philippus Alsatiensis, Flandriae Comes, & Aduocatus monasterij
S. Andreæ, prope Brugas siti, an. 1188. tabulis publicis testatur,
dictum monasterium a Godescalco Abate Affligemensi liberitate
donatum & emancipatum fuisse.
55. Manumissionis formula apud Flandros anno 1193. usitata.
56. Ecclesia de Rycke-uorsel & Malle à Ioanne Cameracensi Epis-
copo dantur Canonicis Antuerpiensibus, an. 1194.
57. Henricus VI. Imp. an. 1196. Comitatum Velue Balduino VI-
traietensi Episcopo confirmat; Balduinus autem Henrico Loib.
Brabantiaeque Duci eundem concedit.
58. Albertus dominus de Dintere, vir nobilis, dat Bernensi mona-
sterio predium Berneheze, in Campania Brabantia, an. 1196.
59. Albertus dominus Cudicensis donationes ab Alberto Diniera, &
Almerico Heseuici dominis factas, in usum monasterij Bernensis,
confirmat.
60. Balduinus Flandriae & Hannoniae Comes, post Imp. Constanti-
nopolitanus, Gerardimontensis opidi leges & priuilegia, à prede-
cessoribus suis concessa, firmat ac stabilit.
61. Iotha, matrona dives, præbendam fundat in ecclesia B. Marie
Antuerpiensis, anno 1201.
62. Ioannes Cameracensis Episcopus præbendam, à Iotha matrona
institutam, an. 1203. confirmat.
63. Roberti Præpositi, & Capituli Antuerpiensis tabula, de decimis
& prædijs in Milleghem, emptis per Iotham matronam.
64. Balduinus cognomento Magnanimus, Flandriae & Hannoniae
comes, ab Henrico VI. Imp. primus Namurci Marchio creatus,
dotat an. 1192. Namurcens. S. Albani eccles. nunc cathedralem.
Idem Balduinus Comes Almanno, Guilielmi fratris sui filio,
præbendam unam ecclesie S. Albani Namurcensis an. 1195. confert,
eiusque sectionem in duas portiones decernit.

Bal-

LIBRI II.

Balduni Edificatoris, Hannoniae Comitis, Montibus in tem-
plo S. Valdestrudis sepulti, epitaphium.

Epitaphium Aleidis Comitissae, quae Godefridi Comitis Namur-
censis atque Ermensis filia, & Balduni Edificatoris uxor fuit.

Henricus I. Lotharingiae inferioris & Brabantiae Dux, predia in
Milleghem à viro nobili Antonio de Bunscke, eiusq[ue] fratribus col-
lata Canonicis Antuerpiensibus, confirmat anno 1202. 65.

Philippus cognomento Nobilis, Marchio & Comes Namurcensis, 66.
numerum Canonicarum seu præbendarum, in Namurensi S. Al-
bani ecclesia, auget, an. 1211.

Idem Philippus, Marchio Namurcensis, an. 1212. militaris 67.
seu equestris ordinis viros liberat à seruitute soluendi melius mobile
seu cathellum, ut vocant, post obitum.

Petrus dominus de Bioul ius omne suum, quod habebat in silvam 68.
Marlaniam, cedit Petro Comiti Autiſiodorensi & Marchioni Na-
murcensi, eiusq[ue] coniugi Iolende, an. 1213.

Petrus Comes Autiſiodorensis & Marchio Namurcensis, decimas 69.
Namurensi Canonicorum B. Mariae collegio, à prædecessore suo Phi-
lippo Nobili attributas, confirmat, an. 1214.

Wallis Dei, Abbatia monachorum ord. Cisterciensis, in diœcesi 70.
Leodicensi, tertio lapide à Limburgo, fundatur à Lothario Co-
mite Hostadiensi, an. 1216.

Iolendis Marchionissa & Comitissa Namurcensis, ad Imperij 71.
Constantinopolitani coronam, cum Petro marito suo, euocata, ce-
dit Philippo filio suo Comitatum Namurensem, an. 1216.

Philippus, illo nomine secundus Marchio Namurcensis, Petri 72.
Imp. Constantinopolitani & Iolendis Comitissa Namurcensis filius,
Namurensem S. Albani ecclesiam dotat, an. 1221.

VValeramus, Dux Limburgensis & Comes Luceburgensis, Ro- 73.
bertimontense virginum cœnobium, ord. Cisterciensis, an. 1221.
dotat.

Post longum bellum, pro Comitatu Namurensi, inter Philip- 74.
pum Marchionem Namurensem & VValeramum Ducem Limbur-

gen-

INDEX CAPITVM

gensem ac Comitem Luxemburgensem gestum, pax componitur
an. 1222.

75. Argentonum, monialium ord. Cisterciensis cœnobium in Gallo-Brabantia, an. 1229. fundatur, à Guilielmo Harentonij domino, & Ida eius coniuge.
76. Godefridus Peruesij dominus Argentoniensis monasterij fundationem confirmat, an. 1230.
- Ioannes Leodicensis Episcopus Argentonum in protectionem suscipit, an. 1232.
77. Scadinense Canonicorum collegium, in agro & diœcesi Namurcensi, an. 1229. dotatur à Florentio Abate S. Cornelij Indensis, prope Aquas-Grani.
78. Ruremunda in Gelria nobilium virginum monasterium, ord. Cisterciensis, à Gerardo Gelriæ Comite, eiusq; coniuge Margarita, conditur & dotatur an. 1218.
79. Contractus antenuptialis, inter Henricum Blondum Comitem Luceburgensem & Margaritam Barrensem, an. 1231. initus: quo contractu Lineum familia Luceburgica accessit.
Idem contractus antenuptialis an. 1235. ratificatur.
80. Henricus, Marchio Namurcensis & Vianda Comes, eiusq; coniux Margarita, iuxta legatum ac mandatum fratri sui Philippi II. Marchionis Namurcensis, fundant Abbatiam Grandi-pratensem, quæ est monachorum ord. Cisterciensis, an. 1231.
Aliud diploma eiusdem Henrici Marchionis Namurcensis, eiusque coniugis Margaritæ.
81. Ferdinandus Portugalensis, & Thomas Sabaudus, Flandriae Comites, foundationem ac dotationem Abbatia Grandi-pratensis laudant & approbant, an. 1232. & 1238.
- Thome Sabaudi, Flandriae Comitis, eiusq; coniugis Ioanne Constantinopolitana diploma.
82. Robertus cognomento Casletanus, Roberti Betanij Flandriae Comitis filius, pretendit sibi deberi Comitatum Flandriae, an. 1322.
83. Ioanna Constantinopolitana, Flandriae & Hannoniae Comitissa, monaste-

LIBR I I I.

monasterium Dominicanorum in urbe Brugensi fundat ad dotas,
an. 1233.

Balduinus, heres Imperij Constantinopolitani, Marchio Na- 84.
murcensis & dominus Curtiniaci, predia & solum ab Henrico fra-
tre attributas monasterio Grandi-pratensi, confirmat, an. 1237.

Pactio inter Henricum II. Loth. Brabantiae, Ducem & VVkal- 85.
therum Bertoldum Mechlinie dominum, inita an. 1238.

VValtherus Bertoldus, Aduocatus & dominus opidi Mechlinien-
sis, Henrico II. Brab. Duci dat fideiussores super pactione paulo
ante recitata.

Balduinus heres Imperij Constantinopolitani, & Comes Namur- 86.
eensis, Constantinopoli cogitans, CLX. bonaria silue vendit
monachis Grandi-pratensibus, an. 1239.

Testamentum Machtildis, Comitissae Boloniensis (qua Alfonsum 87.
Portugalensem maritum habuit) an. 1241. scriptum.

Hugo Castellanus Gandensis, & uxor eius Maria, an. 1243. ad 88.
vsum ecclesie Antuerpiensis, suos seruilis conditionis in VVasia ho-
mines manumittunt, sub annuo censu capitali.

Henricus IV. Dux Limburgensis, eiusq; uxor Gunigardis, Co- 89.
mitissa Montensis seu Bergensis ad Rhenum, beneficium conferunt
monialibus ord. Cisterciensis, in Roberti-monte degentibus, an.
1244.

Henricus Breda dominus, ius patronatus & altaria ecclesiarum 90.
de Scoten & Merxem Canonicis Antuerpiensibus an. 1267. donat;
Nicolaio Episcopo Cameracensi probante.

Stemma veterum dominorum Breda, & Godefridi à Louanio.

Robertus Artesia Comes secundus, Roberti I. filius, possessiones 91.
monasterij Alciacensis an. 1269. in protectionem suscipit, tam-
quam Aduocatus illius loci.

Controversiam inter Canonicos & Scabinos Namurcenses de iu- 92.
risdictione motam, Guido Comes Flandria & Marchio Namuren-
sis componit, an. 1270.

Ioannes I. Brabantiae Dux, eiusq; frater Godefridus, Arschoeti 93.

&

INDEX CAPITVM LIBRI II.

- & Virsonij dominus, an. 1283. contractum in eunt cum Ioanne Ria-
uire domino, super divisione iurium in territorio Arschotano.
94. Arnulfus de Landast, dominus de Eynes prope Aldenardam,
eiusq; coniux Mathildis, ius patronatus ecclesie Eynensis, olim in
Tornacensi, nunc in Gandavensi diaecesis, cedit Abbati Einha-
menst, an. 1200.
- Idem Arnulphus de Landast libertate donat aliquot seruos &
ancillas suas, an. 1222.
95. Naldeuici in Hollandia, à Guilielmo illius loci domino, colle-
gium VI. Canonicorum, in honorem S. Adriani, instituit, & à
Guidone Ultraiectensi Episcopo confirmatur, an. 1307.
Naldeuicensium præbendarum numerus usque ad XII. à Gui-
lielmo illius loci domino, an. 1369. augetur; Ioanne Vicernenbur-
gio, Ultraiectensi Episcopo, approbante.
96. Philippus Comes Namurcensis, in S. Albani basilica, Capella-
niam an. 1336. fundandam curat, iuxta voluntatem & legatum
Guidonis fratri sui ac prædecessoris.
97. Pactum concordia inter Ioannem III. Brabantie Ducem, &
Ludouicum Niuerensem, Flandria Comitem; quod LXXX. viri
nobiles, partim Brabanti, partim Flandri, suis sigillis firmarunt,
an. 1339.
98. Tabula Cortebergenses, à VVenceslao Brabantie & Luxemburgi
Duce, eiusq; coniuge Ioanna, an. 1372. edita, & à Brabantie pro-
ceribus signata.
99. Fædus unionis inter Brabantos & Limburgenses an. 1415. ini-
tum; ex Flandrico Latinè redditum.
100. Maximilianus Bergius, Cameracensis Episcopus, in Campania
Brabantia Gelense Canonicorum collegium an. 1562. instituit; pe-
tente Henrico Merodio, VVesterloë, Petersemij, Lefdalæ, Duffelæ
ac Gelæ domino.

F I N I S.

APPRO.

APPROBATIO CENSORIS.

DIPLOMATA hæc BELGICA, quæ Vir Reu. & Cl.
AVBERTVS MIRÆVS, Decanus Antuerpiensis, & Ser.
Isabellæ Claræ Eugeniæ Hisp. Infantæ à sacris Ora-
torij, ex varijs seu priuatis seu publicis bibliothecis atque
archiuis ingenti studio collegit, cedunt in non mediocre
patriæ nostræ bonum & ornamentum; quibus illustris an-
tiquitatis monumenta viriliter tutatur, ne senium seu exi-
tium & æternas perperam tenebras persentiscant. Quare
hoc opus antiquarium non tantum Belgicorum procerum
nobilitatem, & antiqui regijque sanguinis splendorem,
verùm etiam Principum veterum eximiam prudentiam,
pronamque ad bene merendum de Ecclesia ac Republica
voluntatem (quibus virtutibus quasi duabus firmissimis
columnis moles Principatus solidè subnixa stabilitaque re-
cumbit) plena manu depromit. Ideoque publicam lucem
merito adspicit. Bruxellæ VIII. Kalendas Septembri,
M. DC. XXVII.

HENRICVS SMEYERS, S.Th. Lic.
Scholasticus Bruxellensis, ordinarius
librorum Censor.

Cum Gratia & Priuilegio.

APPROBATIO CENSORIS

1510 MVTI p[ro]p[ter]e d[omi]ni 1510
A[dam] A[lexander] M[ar]k[us] D[icitur] A[ntoine] M[ar]k[us] P[er]pet[ui]o
I[mp]er[ator] C[on]f[er]m[at]o[ri]o[rum] H[ab]it[us] t[em]p[or]is O[ri]t[us]
c[on]tra exaltat[io]nem p[re]sumptio[n]is s[ecundu]m
sic[et] iudicat[io]nem f[ac]tum c[on]fessio[n]em c[on]ducit in non p[ro]missione
p[ro]missio[n]is p[ro]p[ter]a & o[ste]nu[m]e[n]tu[m] d[omi]ni 1510
l[et]tu[r]a m[on]umenta v[er]itatis i[st]am, q[uod] f[ac]tum p[ro]p[ter]a
t[em]p[or]is & a[ct]u[um] p[er]pet[ui]o[rum] c[on]fessio[n]um p[er]pet[ui]o[rum] c[on]fessio[n]um
p[er]pet[ui]o[rum] c[on]fessio[n]um p[er]pet[ui]o[rum] c[on]fessio[n]um
n[on] p[ro]p[ter]a, & t[em]p[or]is i[st]am p[ro]p[ter]a r[es]ponsio[n]is p[er]pet[ui]o[rum]
a[ct]u[um] etiam p[er]pet[ui]o[rum] i[st]am eximia[ti]o[n]is p[er]pet[ui]o[rum]
p[er]pet[ui]o[rum] q[ui] p[ro]p[ter]a m[on]umenta de Ecclesiis p[er]pet[ui]o[rum]
a[ct]u[um] etiam (d[omi]ni) i[st]am d[omi]ni q[ui] p[ro]p[ter]a t[em]p[or]is
c[on]fessio[n]is m[on]tes p[er]pet[ui]o[rum] i[st]am d[omi]ni q[ui] p[ro]p[ter]a t[em]p[or]is
a[ct]u[um] p[er]pet[ui]o[rum] i[st]am d[omi]ni q[ui] p[ro]p[ter]a t[em]p[or]is
W DC.XXXII

HERALDICUS SWEITZER, 224. 1510
supradictio[n]is h[ab]it[us] t[em]p[or]is s[ecundu]m
p[er]pet[ui]o[rum] c[on]fessio[n]um

C[on]tra C[on]fessio[n]em p[er]pet[ui]o[rum]

ATAMAS
DIPLOMATA
BELGICA.

CAPVT. I.

Dagobertus Francorum Rex anno 639. donat S. Amando, Traiectensi ad Mosam Episcopo, fundum, inter Scarpum & Elnonem fluvios, in diœcesi Tornacensi situm, ad ædificandum monasterium, quod hodie S. Amandi dicitur.

N nomine Domini nostri Iesu Christi, DAGOBERTVS diuina ordinante clementia Rex.

Deum nobis fore propitium credimus, si ad reformatum & confirmandum religionis cultum præcipuum curam impendimus, & religione deseruientibus munificentia & liberalitatis nostræ manum aperimus.

Proinde tam præsentium quam futurorum solertia scire volimus, quod venerabilis vir AMANDVS Episcopus, qui per gratiam Dei filium nostrum SIGEBERTVM baptizauit, iam quibusdam ecclesijs seu monasterijs, ad augmentum diuini cultus, constructis ac bene dispositis, Excellentiam nostram adierit, & vt. non deficiens Dominicæ vineæ cultor, confidens autem de nostræ largitatis beneficio, locum situm inter duos fluvios Scarp & Elnonem, à nostra liberalitate sibi concedi humiliter petierit. Qui locus licet esset, propter multam silvæ densitatem, ad extirpandum difficilis, tamen labori suo, imò post laborem suum, quieti & usibus Deo militantium, quos ibi se iam præmeditabatur per Dei gratiam ordinatum, videbatur oportunus.

Nos igitur considerantes dignam reverendi Pontificis petitio-
nem, tum propter totius regni nostri, ac prolis nostræ stabilitatem
ac pacem, tum propter animarum nostrarum salutem, locum, quem
petierat, cum viraque aqua & silua circumquaque succrescente, pro-
na animi devotione concessimus, & concessionem nostram rata
legum sanctione stabiliimus.

A. Præ-

D I P L O M A T A

2
Præcipimus igitur, & ex auctoritate regia iubemus, vt nulla secularis vel ecclesiastica persona de loco supra scripto, cum aqua & silua, præfato Pontifici à mea liberalitate concessio, ipsi Pontifici seu successoribus eius vllam inquietudinem aut refragationem, vel præjudicium sive violentiam facere tentet, sed potius hoc regalis munificentia beneficium, tam ipse Pontifex & quos ibi ordinauerit, quam qui ei successerint, sine vlla diminoratione, absque vlla calumnia & contradictione, securè ac perpetualiter habeant & possideat.

Quod si Diuina pietas locum ipsum, per industriam huius amabilis viri, ac successorum eius, & per deuotam largitionem bonorum hominum, meliorari & amplificari voluerit, quidquid exinde sive in caussis, sive in fredis, sive in pratis, sive in terrarum divisionibus & redibitionibus, sive aliquo modo, ius Fisci exigere poterat, in integrum tam præfato Patri, quam successoribus eius concedimus. Ipsum verò locum & res ad eum pertinentes, quidquid etiam largitas Principum, vel deuotio quorumlibet fidelium deinceps addiderit, sub tuitionis & immunitatis nostræ defensione confidere volumus.

Et ut hæc regalis auctoritas firma ac inconuulta perpetuo perseueret, præsens præceptum manu propria subterfirmaimus, & annuli nostri impressione signauimus; successores etiam nostros, vt in hoc ipsum morem nostrum imirentur, commoneamus.

Anno
639. Datum Kalendis Maji Indictione II. anno XI. regni Domini
DAGOBERTI. Actum Parisiis civitate feliciter, amen.

GERARDVS Notarius, ad vicem DADONIS Cancellarij recognouit.

N O T A T I O N E S.

DAGOBERTVS) Fratricorum Rex eo nomine primus, anno regni XVI. Christi autem 644. obiit, pridie Kalend. Februarij: vt Aimoinus lib. 3. cap. 33. & Continuator Gregorij Turonensis cap. 79. narrant. Dagoberti historiam scripsit Iodocus Coccinus, Soc. Iesu Theologus, Molhemij an. 1623. typis editam.

S. AMANDVS) Tungrensis seu Traiectensis ad Mosam Episcopus an. 637. consecratus, triennio præfuit. Exinde cleri contumaciam non ferens, Pastoris onus S. Landoaldo Archipresbytero, tamquam Vicario suo, reliquit, per annos nouem. Quo tempore vir Apostolicus, per Germaniam inferiorem ac superiorem, Euangelij doctrinam longè lateque diffudit.

Tan

Tandem solitudinis amore captus, & oneris Pontificij pertulsus, à S. Martino I. Papa Episcopatum prorsus relinquendi facultatem petiit. Existat apud Baronium, in Annalibus, eiusdem S. Martini epistola, petitionem abnegantis. Ad meliorem porrò vitam S. Amandus an. 662. transiit, in hoc suo Elnonensi monasterio conditus, quod nunc S. AMANDI à suo conditore dicitur, & à Benedictinis possidentur, tertio lapide à Tornaco.

S. SIGEBERTVS) Dagoberti filius, ann. 636. cum à S. Amando baptizaretur, infans XL. dies natus, insigni futuræ pietatis præsagio, respondit, Amen. Rex Austrasie à patre creatus, XII, cœnobia, in his Stabulense & Malmundariense in Arduenna, itemque S. Martini & S. Quintini apud Metenses fundauit, & an. 654. ad cœlites transiit, sepultus in suo S. Martini cœnobia. Quod cùm esset dirutum an. 1552. bellis sequentibus, ossa S. Sieberri Nanceium, Lotharingie metropolim, demum sunt translata, & condita in primatiali Canonico-rum basilica: ubi in magna veneratione habentur.

SCARPVS) fluuius Duacum, Flandriæ opidum, Academia an. 1562. instituta clarum, perluit.

ELNO) fluuiolus. Hinc ELNONENSE monasterium olim sibi nomen induit, quod nunc S. AMANDI dicitur, in diœcesi Tornacensi.

PARISIYS.) Ita medijs ævi scriptores, sed barbarè. Vetustis ac probatis scriptoribus est Lutetia Parisiorum.

DADO) qui & AVDOENVS (teste Sieberto in Chron. an. 649.) Dagoberti Regis Cancellarius, biennio post eius obitum, hoc est, anno Clodouæ Regis 3. Christi 646. creatus est Rotomagensis Archiepiscopus: ut ipsemet in vita S. Eligij lib. 2. cap. 8. narrat. Obiit autem an. 676. in Martyrologij Rom. tabulas relatus.

24.

C A P V T I I .

S. Maximini monasterium, apud Treueros, à Constantino Imp. eiusque matre S. Helena fundatum, prædijs ac priuilegijs augetur per Dagobertum Francorum Regem an. 640.

IN nomine Patris & Filij & Spiritus sancti. Omnia Christianorum non erit industria, qualiter ego DAGOBERTVS, Rex potentissimus, conuenienti consilio Episcoporum meorum, Comitumque legatos de mea parte ad Abbatem MEMILIANVM direxi, man-

A 2

dans

dans ei, ut diligenter inquireret, mihi que per seipsum indicaret, quibus auctori bus illud monasterium S. MAXIMINI constructum, vel cuius imperio à pristinis temporibus esset subiectum.

Hanc legationem Abbas cum fratribus sollicitè percipiens, perfectisque in eodem loco quibusdam vetustissimiis chartulis, invenitum est, ipsum monasterium CONSTANTINI Imperatoris fuisse regale templum, atque iussu eius dedicatum fore, in honore S. Ioannis Evangelistæ, à S. AGRITIO venerabili Archiepiscopo.

In quo videlicet templo, ut idem Pater monasterij nostræ Regalitati certa relatione patefecit, HELENA sacra ... famula petente & fauente, supradictus Imperator pauperes Christi congregavit, eiusque virum Dei Ioannem præposuit, ut in seruitio Dei semper vacarent, & pro se orationibus insisterent, & insuper illius loci habitacionem alia persona noluit subdere, nisi suæ successorumque Imperatorum potestati.

His rebus, ita esse, firmiter intellectis, regio more constituo atque firmissima iussione præcipio, ut nullus ynquam proteruè illud monasterium, in quo supradictus Abbas præesse videtur, audeat inire, vel ullam inhumanitatem illi violenter inferre.

Igitur ut assidua recordatio mei meorumque parentum maneret in prædicto monasterio, ipsorum præbendariorum S. Maximini vitalia, sub præmemorato Imperatore constituta, Merchedicto videlicet curia, cum suis appendicijs, vel quidquid infra milliare bannum eadem Ecclesia tenere cernitur, additis mea ex parte prædijs augere curau: quorum nomina hæc sunt, Kannis, Cressiacum, Luycuvich, Regiodola, Vallis Polische, Budeliacum, Taleuana, Loauia.

Hæc loca ad regiam curtem, quæ dicitur Decima, pertinent: quam curtim, cum omnibus rebus ad eam pertinentibus, hoc est, quidquid prædijs visus sum habere, à fluij, qui nuncupatur Runera, usque ad filiam, quæ dicitur Ieder, S. Maximino præsuli in perpetuam hereditatem contradidi.

Insuper cum consilio & rogatu meorum Principum, cateruis inibi Deo deseruentibus hanc legem firmiter ac perpetualiter in posterum habendam decreui, ut centenorum ibidem summa monachorum semper integra maneat & inconuulsa: excepto, si Imperatorum Principumue per sæcula succendentium beniuolentia prædijs augmentetur vel thesauris.

Et si propter paganorum, vel infidelium, vel Christianorum deuastac-

uastationem, ijsdem Christi seruitoribus penuria vltra modum ingruerit, & per thesauri effusionem expelli nequuerit, Dei omnipo-tentis, & mei meorumque successorum habeant licentiam, allodium è familia, à fi delibus illis contraditum, dandi & vendendi, ante quam Dei destruantur seruia.

Et vt istius chartulæ confirmatio firma in æuum permaneat, describi eam præcepi, & nostro sigillo eam inde confirmavi. Actum *Anno* pridie Nonas Aprilis, anno regni nostri XII. Moguntiæ fideliter, 640. amen.

Signum DAGOBERTI.

HEINRICVS Cancellarius, ad vicem Ruolni Archicapellani, re-cognoui.

N O T A T I O N E S .

Diplomatis huius autographum hodieque in archiuis Abbatiae S. Maximini adseruari dicunt; quod an. 1624. illius loci Abbas R. P. Heriberto Rosvveido, Soc. Iesu Theologo, ostendit.

S. MAXIMINVS) Treuerorum Archiepiscopus S. Athanasium Patriarcham Alexandrinum, Treueris exulantem, anno 336. excepit. Sardicensi concilio, vnâ cum S. Seruatio Tungrorum Episcopo, an. 347. interfuit. Triennio pòst, cum eodem Seruatio, à Magnentio ty-ranno, ad Constantinum Imp. in Orientem missus est. *Anno* Martyrolo-gium Rom. 19. Maij consule.

S. AGRITIVS) claruit Constantini Magni Imp. temporibus, & concilio Arelatenſi secundo interfuit. Missus est autem Treueros à S. Siluestro Papa & S. Helena Imperatrice, sacratissimis donis, ut Tunica Domini inconsutili, uno clauorum Crucis Dominica, & corpore S. Matthie Apostoli, honoratus ab eisdem: quæ hodieque Treueris ho-norifice adseruantur.

C A P V T I I I .

Childericus Francorum Rex, eiusq[ue] uxoris Blidechildis, dant S. Amando Traiectensi ad Mosam Episcopo villam Baristacum, in agro Laudunensi sitam, anno 656. aut 665.

CHILDERICVS Rex Francorum, & BLIDECHILDIS Regina, vi-
cro illustri BERTVINO Comiti, & BERTELANDO Vicario.

A 3

Meritò

Merito largitatis nostra munere subleuantur, qui pro parentibus nostris vel etiam pro adolescentia nostra etate famulantur. Preinde cognoscat magnitudo vel utilitas vestra, quia nos propter nomen Domini vel amorem caelestem, Apostolico Patri nostro AMANDO Episcopo, villam nostram nuncupatam BARISIACVM, sitam in pago Laudunensi, quam usque nunc Fiscus noster tenuit, promptissima deuotione, cum uniuersis villulis ad se adspicientibus, & cum omni integritate ad se pertinente, concedimus & concessam esse volumus.

Quapropter auctoritate nostra praesenti decernimus ac iubemus, quod in perpetuum volumus esse mansurum, ut ipsam villam memoratam BARISIACVM, cum omnibus ad se pertinentibus, tam in terris, domibus, vineis, filiis, pratis, pascuis & mancipijs ibidem commanentibus, sicut Fiscus noster ibidem tenuit ac possedit, & ipse Pontifex Dominus AMANDVS, ad opus monachorum suorum, absque villa contradictione vel diminoratione, teneat ac possideat.

Sic igitur in integrum hoc nostrae concessionis beneficium firmum esse volumus. ut iam dictus Pontifex de ipsa villa Barisaco, & de rebus ad eam pertinentibus habendi, tenendi, feda exigendi, mansiones faciendi, dandi, commutandi, vel quidquid elegerint, facienda, liberam ac firmissimam, per nostram auctoritatem, habeat potestatem.

Insuper omnes successores nostros per nomen Domini adiuramus, ut nullus eorum ipsam villam, cum omnibus ad se pertinentibus, Domino Patri AMANDO, vel suis monachis auferre praesumat, vel villam inquietudinem faciat. Quod, quicumque est ille, fecerit, iudicium porret, & sententiam damnationis incurrat.

Et ut haec auctoritas, circa ipsum Pontificem & monachos eius, firmior habeatur, & per tempora succendentia perpetuo conseretur, & ego, dum propter imbecillam etatem minimè potui subscribere, manu propria subtersignavi, & Regina subterscripsit.

Signum CHILDERICI Regis.

BLIDECHILDIS Regina subscrispi.

Anno
656, aut
665.
Datum sub die Kalend. Augusti, anno II. regnante Domino
nostro CHILDERICO Rege.

NOTA-

N O T A T I O N E S .

CHILDERICVS) seu Hildericus, Clodouæ Regis filius minor, an. 655. à patre suo Rex Austrasie constituitur; vt Aimoinus lib. 4. cap. 42. & Sigebertus in Chronicô tradunt. Anno 664. Lothario Francorum Rege defuncto, idem Childericus à Francis ad regnum euehitur, & an. 667. à Bodilone viro nobili (quem ceciderat) occiditur. Childerico succedit Theodericus frater; cuius diploma infra recitabimus.

Diploma istud, si à Childerico in Francia regnante datum sit, ad annum Christi 665. aut 666. est referendum: si à regnante in Austrasia; ad annum 656. aut 657. referas, licet.

C A P V T I V .

*Theodericus I. Francorum Rex varia prædia donat monasterio
S. Vedasti, apud Artestos, in urbe Atrebatenſi ſito.*

IN nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis. THEODERICVS gratia Dei Rex. Idcirco potissimum collatam nobis à Deo credimus Imperij dignitatem, vt in tutela & augmento sanctæ Catholice Ecclesiæ ipfius piam exequamur voluntatem.

Quapropter nouerit omnium fidelium nostrorum, tam futurorum quam præsentium solertia, quod adierunt Celsitudinem nostram monachi ex monasterio quod vocatur NOBILITACVS, vbi pretiosus confessor Christi VEDASTVS corpore quiescit, humiliter postulantes, vt regale decretum nostrum super villis, quæ nostra munificentia iam libi cesserant, firmari iuberemus, vt quæcumque ex inspiratione diuina ipsis contuleramus, imperiali edicto & sigillo ad perpetuitatem statueremus.

Igitur pro salute tam successorum quam antecessorum nostrorum, videlicet Regum vel Imperatorum & pro totius statu regni, inspirante Rege omnium Regum Deo, præfato monasterio & monachis inibi Deo in perpetuum famulantibus regali liberalitate confirmamus, quæ iam eadem liberalitate concessimus, ad matriculam scilicet ecclesiarum, in Atrebato pago Athcas, Felci, ad portam ecclesie

D I P L O M A T A

ecclesiæ, Berniwillam, Dagiwillam: in pago Veromandensi Mediolanas,
Valles, Putheas aquas: in Batua Rexnam, VVulfaram cum capella Rothem, & aliam Rothem: in pago Hasbanio & Ribuario, Haimbecha,
Halmala, Torona, & inter Altheim, Maridas, Ambron, Musinium; Grossas, has villas, mansos dominicales sex, mansos seruiles septuaginta quinque: in Watreuio, Cambach cum appendicijs suis & ecclesia: in pago Caribant Maxtin cum appendicijs: in Pabula Montes.

De his ergo villis, cum omnibus appendicijs & redditibus & mancipijs, per imperialem Celsitudinem sancimus, ut nullus mortalium præsumat aliquid violentia qualibet vel fraude auferre vel demere, sed sicut à nostra liberalitate roborata sunt, præfati monasterij fratribus in perpetuum cedant

N O T A T I O.

Theoderici Regis tumulus hodieque visitur Atrebati in Abbatia Vedastina, his versibus additis:

*Rex Theodericus, ditans ut verus amicus
Nos ope multimoda, iacet hic cum coniuge Doda.
Regis larga manus, & Praeful Vindicianus
Nobis regale dant & ius pontificale.
In decies nono, cum quinquagies duodeno
Anno, defunctum sciet hunc, qui quatuor addet.
Qua legis hac hora, Dominum pro Regibus ora,
Muneribus quorum flat vita Dei famulorum.*

C A P V T . V.

*Priuilegium immunitatis concessum Abbatiae Vedastina à S.
Vindiciano Cameracensi & Atrebateni Episcopo.*

VINDICIANVS Cameracensium vel Atrebatenium ecclesiæ Episcopus, omnibus sanctæ Dei Ecclesiæ filijs.
Si locis, quæ Deo dicantur, nostra pontificali auctoritate aliquid conferimus, quo in meliorem erigantur statum, credimus nos merecedem exinde à Deo recipere, atque ad augmentum vitæ æternæ capienda emolumenatum non modicum speramus nobis acquirere.

Qua-

Quapropter nouerint omnes fideles, præsentes videlicet atque futuri, quia Dominus noster piissimus Rex THEODERICVS in generali placito, habito in Compendio palatio, in conuentu venerabilium Episcoporum, videlicet Audoeni, Austregisili, Audomari, Eligii, Faronis, atque Lambertis, nec non illustrium Abbatum Vandregisili, Philiberti, Berini atque Stupilionis, suggestit humiliter nostræ Pontificali Celitudini, quatenus Episcopali priuilegio roboraremus, quidquid ipse contulit NOBILIACO monasterio, vbi S. VEDASTVS corpore quiescit, quod ab ipso pio Rege mirifice ac decenter regijs construitur sumptibus, in suburbio Atrebatis ciuitatis; in quem locum nuper fuit translatum corpus dicti Pontificis Christi Vedasti à beato Auterto Episcopo, nostro videlicet prædecessore, ac honorifice humatum.

Denique omnibus notum est, eumdem locum pertinentem fuisse ac subiectum ecclesiæ Atrebatensis ciuitatis; sed à memorato Rege gloriofissimo THEODERICO, me consentiente, vna cum Clero nobis subiecto, est à nostra sequestratus ciuitate.

Igitur considerantes dignam & humillimam petitionem saepius dicti incliti Regis, ratum duximus opere perficere quod ipse suggesterat.

Itaque per sanctam & indiuiduam Trinitatem, pontificali auctoritate obtestamur cunctis sanctæ Dei Ecclesiæ filijs, præsentibus videlicet & futuris, ut hoc Episcopale priuilegium à nobis pro Dei amore editum, ita vt à nobis constitutum est, inuiolabiliter conservetur, ab hodierno videlicet die & deinceps.

Per pontificalem auctoritatem omnes sæculares & judiciarias potestates excludimus ab ingressu memorati monasterij atque castri, vt liceat monachis Deo inibi famulantibus ex hoc & in reliquum tempus quietè vivere, ac ab omni mundano strepitu esse sequestratos. Et adiuramus per Patrem & Filium & Spiritū sanctum, vt neque aliquis Episcopus, nostrorum videlicet successorum, neque Comes nec aliqua Regia vel Iudiciaria Potestas præsumat illorum ingredi monasterium sive castrum, neque ibi conuiua exstruere, neque placita, nec aliud quid facere, nisi permisso & voluntate Abbatis, qui prælatus fuerit loco, vnaque cum voluntate monachorum: sed sint monachi Deo seruientes in præfato loco, iuxta quod beatus Augustinus docet de opere monachorum, vel iuxta traditio-

nem *S. Basili*, vel secundum regulam *S. Columbani*, vel sanctissimi *Benedicti*, & hoc in arbitrio Abbatis constituimus.

Si autem talis exstiterit caussa, ut merito Episcopus accessiri debet, non aliter veniat, nisi vocatus ab Abate vel a monachis: aliter (ut diximus) nec ipsi nec alicui liberum ingressum consentimus.

Interdicto etiam anathematis, & pontificali auctoritate stabilimus, ut ipsum castrum cum monasterio & villulis, *Fildiacum*, *Thilgidum*, *Hadas*, *Hennincurtem*, *Saliciacum* cum *Theobia* filia, *Theuludum*, *Liniacum*, puteis, aquis & appendicijs ad se pertinentibus, non aliquis presumat in his quæ diximus, aut in villis inibi pertinentibus præcinctam habentibus, inferre aliquam molestiam, latrones vel bannos accipere, parafredos inquirere; sed liceat monachis quiete omnia possidere, quo valeant liberiùs pro pace sanctæ Dei Ecclesiæ & vita Regis & coniugis ac filiorum & statu regni, Domini clementiam exorare.

Si quis verò priuilegij huius à nobis editi obseruator exstiterit, accipiat mercedem à Domino & benedictionem in præsenti vita, & in futura vitam æternam. Qui verò nostram auctoritatem parui penderint, illudque qualicumque modo temerare præsumperint, per nostram Pontificalem auctoritatem reddantur extranei à liminis sanctæ Dei Ecclesiæ, & à cœtu Christianorum, & à regno Dei, & descendant cum Dathan & Abiron in infernum viuentes, & cum Iuda traditore Domini nostri Iesu Christi, accipient partem & societatem in die iudicij, & cum diabolo damnationem æternam, amen.

Ego Vindicianus Episcopus hoc priuilegium, à mea partitate editum, subscripsi.

Ego Audomarus Episcopus, iussu Domini Regis & rogatu fratri nostri & Coepiscopi Vindiciani, hoc priuilegium subscripsi.

Ego Audomarus Episcopus absque ocellis subscripsi.

Ego Austregisilus Archiepiscopus subscripsi.

Ego Eligius Episcopus subscripsi.

Ego Faro Episcopus subscripsi.

Ego Lambertus Episcopus subscripsi.

Ego Bertinus Abbas subscripsi.

Ego Philibertus Abbas subscripsi.

Ego Agilus Abbas subscripsi.

Ego Wandregisilus Abbas subscripsi.

Ego

Ego Stupilio Abbas monasterij S. Quintini, iussu Domini Theoderici Regis, & rogatu Vindiciani Episcopi, hoc priuilegium scripsi & subscripsi

Data Kal. Maij, anno viij. Domini Theoderici Regis, Indictione II. Actum in Compendio palatio, in Dein nomine feliciter, amen.

N O T A T I O.

Istud S. VINDICIANI Episcopi diploma seu priuilegium ex Vedastini & Eihamensis monasteriorum archiuis accepimus. Priuilegij eiusdem diserte meminit Lietbertus Cameracensis Episcopus, in suo diplomate, quod Eihamensi Abbatiae an. 1064. concessit, infra suo loco recitandum. Eiusdem mentio fit in Epitaphio Theoderici Regis, quod superiore capite recitauimus. Dubito tamen, an Episcopi & Abbates, qui in diplomate isto memorantur & subscribuntur, uno eodemque tempore omnes vixerint. De singulis consule Fatos nostros Sanctorum Belgij.

C A P V T . V I .

Theodericus II. Francorum Rex immunitatem & prædia monasterij Bertiniani an. 720. confirmat, petente
S. Erkembodo Abbe.

THEODERICVS Rex Francorum, vir illuster, Grauionibus seu & omnibus Agentibus, vel iunioribus eorum, tam præsentibus quam futuris, in cuiuscumque libet actionibus monasterij SITHIV... Si facta parentum nostrorum, quæ ad loca Sanctorum præstiterunt vel concederunt, per nostra oracula confirmamus, digna constitutio exercemus hoc ideo, ut nobis ad laudem vel stabilitatem regni nostri, in Dei nomine, pertinere confidamus.

Igitur venerabilis vir Erkembodus Abbas de monasterio SITHIV (quod est in pago Taruanensi, in honore S. Mariæ genetricis Domini nostri Iesu Christi, nec non & SS. Petri & Pauli Apostolorum vel ceterorum dominorum Sanctorum constructum) ad nostram accessit præsentiam, & clementia regni nostri suggessit, eo quod proauus noster Clodovævs quondam Rex de omnibus curti-

bus vel villis ipsius monasterij, quidquid eo tempore possidebant, aut adhuc in antea ex munere Regum vel de collato populi, seu de comparato, aut de comparando aut de quolibet attracto, in quibus liber pagis aut territorijs inibi additum est vel collatum, integra emunitate antecessori suo BERTINO quondam, vel ad predictum monasterium SITHIV concessisset, ut nullus index publicus ibidem ad caussas audiendas, aut feda exactanda, vel fideiussores tollendos, nec mansiones aut paratas faciendas, nec homines ipsius monasterij, tam ingenuos, quam & seruientes, qui super terras suas commanent, distingendos, nec villas redibitiones requirendas nec exactandas, iudicaria ibidem Potestas ingredi non presumat, nisi sub nostræ emunitatis nomine, omni tempore cum omnibus fredis concessum pars ipsius monasterij perenniter debeat possidere.

Vnde & præceptionem ipsius Principis proavi nostri Clodovæt, cum confirmationibus prædecessorum auunculorum nostrorum Clotarii & Childerici, seu auorum nostrorum Theoderici & Childeberti, atque consobrini nostri Chilperici quondam Regis, ex hoc præ manibus habere affirmat, vt & ipsa beneficia concessa ab eo tempore usque nunc videantur esse confirmata.

Sed pro integratatis firmitate petijt à Celsitudine nostra memoratus *Erkembodus* Abbas, vt hoc erga ipsum locum per nostram auctoritatem pleniū in Dei nomine confirmare deberemus.

Cuius petitioni, ad mercedis nostræ augmentum vel reuerentiam ipsius sancti loci, ita præstitisse, & in omnibus confirmasse cognoscite. Præcipientes enim præcipimus, vt quidquid constat supra scriptum proavourum Clodovævum quondam Regem de ipsa emunitate, sicut superioris est comprehensum, concessisse præfato BERTINO antecessori suo, vel postea ipsi auunculi, vel auus noster Clotharius & Theodericus, Childebertus & Chilpericus, etiam & confirmations consobrini nostri Chilperici quondam Regis iuste & rationabiliter concesserunt vel confirmauerunt, vel de eo tempore usque nunc recto tramite sunt conseruatae, ita & in postmodum per nostrum præceptum plenius in Dei nomine confirmamus inspectas ipsas præceptiones supra scriptorum Principum, sicut per easdem declaratur circa ipsum Erkembodus Abbatem, vel successores suos, aut circa ipsum locum Sithiu omni tempore ipsa beneficia concessa in omnibus valeant esse conseruata, & nullam refragatio-

grationem, nec ullum impedimentum à iudicibus publicis exinde
quoquam tempore habere non pertimescant.

Vnde & ipsa congregatio, pro stabilitate regni nostri vel salute
patriæ, Domini misericordiam iugiter debeat exorare.

Et ut hæc auctoritas firmior habeatur & in omnibus conseruetur,
manus nostra subscriptionibus eam decreuimus affirmare.

Signum glorioſi Regis THEODERICI.

Data, quando fecit Martius dies tres, anno primo regni nostri, *Anno
720.*

N O T A T I O N E S .

S I T H I V) seu Sithiense monasterium, ab Adroaldo viro nobili an.
654. fundatum ac dotatum, hodie est amplissima Benedictinorum
Abbatia Bertiniana, inter muros urbis Audomaropolitanæ in Arte-
fia. Porro S. Bertinus, illius loci primus Abbas, an. 698. hic vivere
desijt.

S. ERKEMBODVS) seu Erquenbodo, S. Bertini discipulus, quartus
Abbas Sithiensis, ac demum Episcopus Teruanensis seu Morinensis,
anno 734. ad Superos transiit, in S. Mariæ basilica, nunc cathedrali,
conditus, ubi etiamnum sacra eius ossa religiosè adseruantur. No-
men ejusdem in tabulas Martyrologij Romani, 12. Aprilis, est rela-
tum. Vitæ series exstat apud Ioannem Iperium, Abbatem & Chro-
nographum ms. Bertinianum.

C A P V T VII.

Pipinus Francorum Rex Treverense S. Maximini monasterium
sub suo mandiburnio seu protectione an. 761. suscipit,
Vtilrado Abbe postulante.

D Omino & Saluatore nostro vitam æternam in Euangeliō pro-
mittente, plena & integra fide sine dubio credimus, nobis in
futuro sæculo recompensari, si stabilitatem & quietem monasterio-
rum confirmamus, ac res ecclesiasticas, Deo donante, cum prote-
ctione augmentamus.

Proinde ego PIPINVS, gratia Dei Rex Francorum, omnibus
Regibus

B 3

Regibus in æternum futuris in hoc testamento denuntio, me habere sub potestate regali quoddam monasterium, vbi S. MAXIMINVS Dei Praeul est corpore sepultus, constructum videlicet in suburbio Treueris, atque dedicatum in honore S. Ioannis Apostoli & Euangelistæ. Quod monasterium, cum thesauro atque tota Abbatia, sub illius loci Abbeo semper constare præcipio: quia per antecedentia tempora à Regibus ita constitutum esse, repertum teneo.

Quapropter hunc præsentem Abbatem *Vtilradum*, & omnes Abbes post eum futuros de eodem loco, simul cum monachis & Abbatia, sub Regum mundiburdio, in sæcula manere decerno: ut ab omni inquietudine expediti, Deo valeant seruire, cum gaudio spirituali.

Electionem quoque Abbatis supradictis monachis regali auctoritate concedo, vt habeant potestatem eligandi quemcumque voluerint, ea ratione, vt regulam cum sibi subiectis custodiat.

Si quis autem, quod absit, hanc chartulam infringere voluerit, vel eiusdem loci familiae villam molestiam in aliqua re intulerit, contravoluntatem Abbatis & fratrum, iram Dei incurrat, ac Regiae maiestati reus omni tempore teneatur.

Et vt descriptio firma sit, annulo sigillari eam iussimus nostro.

ADALOFRVS resignauit.

An. 761 Datum mense Ianuario, anno regni nostri XIV. in palatio publico Moguntiae, feliciter.

N O T A T I O.

PIPINVS) cognomento BREVIS, Caroli Martelli filius, Caroli Magni Imp. parens, anno 752. Rex Francorum à S. Bonifacio Archiepiscopo Moguntino est coronatus, & an. 768, viuere desit.

CAPUT

C A P V T V I I I .

*Carolus Magnus Rex Francorum, post Imperator, Treuerensem S.
Maximini Abbatiam in protectionem suscipit, petente
Werinolfo Abate.*

IN nomine Patris & Filij & Spiritus Sancti. Notum sit omnibus in Christum fideliter credentibus Regibus, Episcopis, Ducibus, quod ego KAROLVS, gratia Dei Rex Francorum, Longobardorum, ac Partricius Romanorum, pro remedio animæ meæ atque stabilitate regni nostri, Sanctorum monasteria, sub meo regimine constituta, taliter volo, per successiones temporum, manere illæsa, qualiter per antecessoris mei priuilegia inueni esse firmata.

Proinde, quia Abbatiam S. MAXIMINI, in priuilegio mei genitoris PIPPINI, sub ipsius mundiburdio constitutam repperi, ego quoque delibero testamentum facere, per quod ipse locus, ad quem monachi ibi conuersantes, sub nostra defensione, cum quiete valeant vivere, & orationi vacare.

Quapropter WERINOLFO Abati de eodem monasterio supradicti confessoris Christi, quod est constructum Treueris, atque dedicatum in honore S. Ioannis Apostoli & Euangelistæ, monachisque in eodem loco Christo famulantibus regali auctoritate seu potestate concedimus, ut habeant, in sæcula post nos futura, liberam potestatem eligendi Abbatem inter ipsos monachos. Si autem ibi non potest inueniri, elegant sibi, ubi voluerint.

Insuper nostra præceptione constituimus, atque inconuulsè firmamus, ut nullus Regum nobis succedentium, vel alia persona aliqua contra eundem locum vel monachos, in tota Abbatia, ullam potestatem exercere præsumat: nec telonium vsquam à nauibus eorum exigat, seu placitum teneat, sine iussione & petitione Abbatis: sed securè & cum pace maneat locus ille, sub nostro & successorum nostrorum mundiburdio.

Et ut istius chartæ auctoritas firmiter per tempora habeatur, nostra manus signaculis eam affirmare decreuimus, & annulo nostro firmari iussimus.

Data

Data mense Augusto anno X..... regni nostri. Acta PADRE-BVRNA, fisco nostro super.....
Signum KAROLI gloriosissimi Regis.

N O T A T I O.

PADRE-BVRNA) seu Paderborna, vrbis est episcopalis Westphaliz: cuius loci Episcopatum Carolus Magnus institutum curauit ac dotauit.

C A P V T I X.

Ludouicus Pius Imp. immunitatis priuilegia, per patrem suum Carolum Magnum Blandiniensi monasterio, prope Gandavum, concessa, an. 815. confirmat, petente Amando Abate.

IN nomine Patris & Filij & Spiritus Sancti, LUDOVICVS diuina prouidentia Imperator Augustus. Si erga loca diuinis cultibus mancipata, propter amorem Dei, eisque in eisdem locis sibi famulantibus beneficia oportuna largimur, præmium nobis apud Dominum æternæ remunerationis rependi non diffidimus.

Proinde nouerit omnium fidelium nostrorum, tam præsentium quam futurorum solertia, quia vir venerabilis Abba AMANDVS, ex monasterio BLANDINIO, quod est constitutum in honore SS. Apostolorum Petri & Pauli, quod est situm in pago Gandensi super flumen Scaldim, obtulit obtutibus nostris immunitatem Domini & genitoris nostri KAROLI bona memorie piissimi Augusti.

In qua inuenimus insertum, qualiter idem genitor noster & antecessores Reges præfatum monasterium, propter diuinum amorem & reuerentiam diuni cultus, semper sub plenissima defensione & immunitatis tuitione habuissent: ob firmitatem tamen rei postulauit nos prædictus Amandus Abba, ut eandem auctoritatem, ob amorem Dei & reuerentiam SS. Apostolorum Petri & Pauli, nostra quoque confirmaremus auctoritate.

Cuius petitioni libenter acquieuimus, & hoc nostræ auctoritatis præceptum erga ipsum monasterium fieri iussimus: per quod iussimus atque præcepimus, ut nullus fidelium nostrorum, vel quilibet

ex

ex iudicaria potestate, in ecclesias, aut loca, vel agros seu reliquas possessiones memorati monasterij, quas moderno tempore, infractionem Imperij nostri, iuste & rationabiliter possidet, vel ea quæ deinceps à catholicis viris eidem collata fuerint monasterio, ad causas audiendas, vel frena, aut tributa exigenda, aut mansiones vel paradas faciendas, vel fideiussores tollendos, aut homines eiusdem monasterij, tam ingenuos quam seruos, super terrā ipsius comorantes, iniuste distringendos, nec villas redibitiones, aut illicitas occasiones requirendas, nostris aut futuris temporibus ingredi audeat, vel ea quæ supra memorata sunt penitus exigere præsumat. Sed liceat memorato Abbatii, suisque successoribus, res præfati monasterij, sub immunitatis nostræ defensione, quieto ordine poscidere.

Et quidquid Fiscus exinde sperare poterit, totum nos, pro aeterna remuneratione, præfato monasterio concedimus, ut in alimonia pauperum, & stipendio seruorum, ibidem Deo famulantium, perenniter proficiat in augmentum: quatenus ipsos seruos Dei, qui ibidem Deo famulantur pro nobis & coniuge, proleque nostra, atque stabilitate totius Imperij nostri, à Deo nobis concessi atque conseruandi iugiter Dominum exorare delecter.

Et ut hæc auctoritas à fidelibus sanctæ Dei Ecclesiæ ac nostris veritis credatur & diligentius conseruetur, manu propria subter firmauimus, & annuli nostri impressione muniri iussimus.

Signum LUDOVICI serenissimi Imperatoris.

HELIZACHAR recognoui & notaui.

Datum IV. Nonas Iunij, Christo propitio, anno II. Imperij Domini Ludouici p̄iissimi Augusti, Indictione VIII. An. 815

Actum Aquisgrani, palatio regio, in Dei nomine feliciter, amen.

N O T A T I O.

BLANDINIENSIS) Benedictinorum Abbatia, in monte Blandinio, iuxta Ganduum, à S. Amando, Tungensi seu Traiectensi ad Monsam Episcopo, circa an. 650. fundata, hodie S. Petri nomine innotescit.

C

CAPVT

CAPVT X.

*Idem Ludovicus Pius Imp. Treuerensem S. Maximini
Abbatiam an. 822. protegendarum suscipit, petente
Elisacharo Abbe.*

IN nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis. **LUDOVVICVS**, diuina propitiante clementia Imperator Augustus, vniuersis Episcopis, Abbatibus, Ducibus, Comitibus, seu omnibus publicæ rei seruientibus, tam præsentibus quam & futuris, notum sit, quoniam insignis vir & Abba **ELISACHAR** de monasterio S. **Maximini**, vbi ipse requiescit, quod dedicatum est in honore S. Ioannis Euangelistæ, in ciuitate quæ dicitur **Treueris**, attulit nostræ regalitati quoddam priuilegium senioris & patris nostri **KAROLI**, bonæ recordationis, atque excellentissimi Imperatoris.

In quo sua beniola largitate denotatum fuit, qualiter supradicto monasterio & monachis, in eo pro regni nostri saluatione Deo sedulè seruientibus, ad necessitates eorum leuigandas, concederet, ut nullus in potestate sua esset, nec post eum futurus, qui in curtis vel in villis eorum placitum tenere, vel quidquam potestatis præsumeret exercere, sine Abbatis & monachorum permissione, & addens, ut vbiunque naues eorum vel homines peruenissent, nullus telonium ab eis exigere auderet.

Et deprecatus est prædictus Abba, vt iuxta morem paternum: per nostram auctoritatem, idem concederemus: cuius rogationi assensum præbere, omnimodè placuit.

Igitur istud præceptum ad utilitatem monachorum fieri iussimus, per quod imperamus, ne quislibet de iudicaria potestate, in curtes vel in villas ipsius monasterij ad cauñas audiendum, nec fidei iusforis tollendum, neque ad manendum, aut homines ipsius Ecclesiæ distingendum, ingredi præsumat: sed sicut ipse locus sub antecessorum Regum haec tenus fuit conseruatus, ita deinceps per nostram auctoritatem permaneat inconuulsus.

Et vt istud decretum firmius per tempora conseruetur, manus nostræ subscriptione, & annuli nostri impressione signari iussimus.

Datum

Datum III. Nonas Aprilis, anno regni nostri VIII. in Longo. An. 833
Lane, feliciter, amen.

Signum LVDOVVICI serenissimi Imperatoris.
DANANDVS diaconus recognoui.

N O T A T I O .

ELISACHAR) seu HELISACHAR, Abbas S. Maximini Treuerensis, est idem, nisi fallor, qui Blandiniensi diplomati, paulò ante recitato, subscripsit.

C A P V T X I .

Gregorius Papa, petente Basino Abate, monasterio S. Maximini Treuerensis immunitatem & alia priuilegia largitur.

GREGORIVS, seruus seruorum Dei, BASINO venerabili Abbatii monasterij S. Ioannis Apostoli & Euangelistæ, atque sanctissimi confessoris Christi MAXIMINI, cuius corpus ibidem quiescit, tuisque successoribus, salutem & Apostolicam benedictionem.

Si semper sunt concedenda, quæ pijs desiderijs congruunt, tanto propensius ea quæ pro diuini cultus religione postulantur, alacri deuotjone & omni occasione remota, beniuola intentione continuo sunt largienda & perficienda.

Petisti ergo nos, vt monasterio tuo, quod in suburbio Treueris, in honore S. IOANNIS Euangelistæ constructum esse dignoscitur, vbi prænominatus Christi confessor corpore quiescit, ob confirmandam fratribus, ibidem Deo seruientibus, monasticæ tranquillitatis normam, S. Apostolicæ nostræ, cui auctore Deo deseruimus, Ecclesiæ priuilegium concederemus.

Nosque p̄tē petitioni tuæ assensum accommodare curauimus, decernentes Apostolicæ auctoritatis præceptio, vt congregatio ibidem Deo religiosè deseruiens, sicut per præcedentia tempora à Regibus vel Imperatoribus eidem cœnobio concessum est, liberam deinceps habeat potestatem creandi inter se, quem secundūm Deum sibi elegerit Abbatem: nec aliqua cuiuslibet dignitatis persona in-

C 2 fr̄

frā prædictum monasterium, nisi à te alioue Abbatē tuo successore vocatus, quidquam pro suo libitu ordinare, vel temere exercere præsumat.

Præterea Apostolica nostra auctoritate omnimodis interdicimus, ne cui vñquam Ecclesiæ vel Sedi, comcambio aut alio aliquo inge-
nio, subdatur, sed tali libertate & immunitate, quali cetera regalia loca vtuntur, inoffensè & perpetuāliter gaudeat.

Ipse verò locus monasterij perenniter sub mundiburdio Regum vel Imperatorum, filiorum scilicet S. Romanæ Ecclesiæ, Apostolico præcepto iubemus, vt permaneat; nullique vñquam personæ beneficiarius aut inuadendus pateat, sed ad vñs tranquillitatemque monachorum, ibi sub regula S. BENEDICTI Deo militantium, absque vllijs contradictione, quietus permaneat.

Constituimus & ex paterna dilectione tibi tuisque successoribus concedimus, vt ad mysteria sacra, in præcipuis festiuitatibus, mitra, dalmatica, sandalijs vtaris; fraternitatem tuam commonentes, vt cum augmento honoris augeatur & in te diuini virtus amoris.

Prohibemus & ex auctoritate B. Petri, cuius vice, licet indigni, in hac Apostolica sede fungimur, & funditus interdicimus, vt nullus Dux, nullus Comes, nulla prorsus persona ecclesiastica siue mun-
dana, in possessione vel allodio S. Maximini, montem siue rupem capere, vel munitionem aliquam in eis facere præsumat: nisi fortè Abbas eiusdem monasterij, propter metum paganorum, vel propter incursionem malignorum hominum, ad tempus, donec tran-
quillitas pacis redeat, se suosque ibi interim muniat.

Ad cumulum quoque vel augmentum monasticæ tranquillitatis adiçimus, ne qua cuiuslibet dignitatis persona magnum vel mini-
mum alienare vel imminuere de rebus Ecclesiæ præsumat, tam de his, quæ per te modò, vel per alios eidem monasterio concessa sunt,
quam ex his, quæ ceteri fideles, pro remedio animarum suarum,
deinceps collaturi sunt.

Si quis verò, quod absit, ausu nefario præsumperit ea, quæ à no-
bis ad laudem Dei, pro stabilitate iam dicti venerabilis monasterij,
statuta sunt, infringere aut in quoquam violare, sciat se sub diuini
iudicij testificatione, per interuentum B. Petri Apostoli, anathematis
vinculo inextricabiliter innodatum, & à regno Dei alienandum, &
cum diabolo & eius sequacibus, atrocissimis poenis concremandum.

Qui

Qui verò, pio intuitu & respectu diuini timoris, obseruator huius nostræ præceptionis Apostolicæ extiterit, æternæ benedictionis gratiam à Christo Domino consequi mereatur. Data.....

Scriptum per manum BENEDICTI, Scriniarij S. Romanæ Ecclesiæ, in mense Ianuario, indictione XII. in Dei nomine.

N O T A T I O .

GREGORIVS) illo nomine secundus aut tertius Pontifex Romanus fuit. Vter fuerit, constare poterit ex tempore, quo Basinus Abbas supra memoratus vixit.

C A P V T X I I .

Nicolai Papa Epistola, ad Hermentrudem Francie Reginam an. 863.
scripta, pro Balduino Ferreo Flandriæ Comite, qui Iuditham
eiusdem Reginæ filiam abduxerat.

NICOLAVS Episcopus seruus seruorum Dei HERMENTRUDÆ Reginæ. Fidelium vniuersitas gentium, ex varijs mundi partibus, cuiuscumque sint ordinis vel ætatis, si qua forte criminis noxa, vel..... suorum formidine detinentur, ad hanc sanctam omnium terrarum matrem ECCLESIAM ROMANAM, vt salutare percipient remedium, recurrent, & ab ea non solum animæ, sed & corporis salvationē (vt omnibus patet) humili prece suscipere precantur. Quibus, multis diuinitus fulta auctoritatibus, & sanctorū Patrum roborata documentis, materno amore solamina subministrat, & sunda vbera consolationis compatiendo inferre minimè recusat.

Et quia hic BALDVINVS, qui carissimam filiam vestram, contra diuinarum legum sanctiones, rapuit, de his se esse recognouit; liminibus SS. Apostolorum lacrymosis & mœstis precibus lugubriter se obtulit, vt pro tanto crimine Apostolicam opem acciperet, nostroque Apolotatui nihilominus flendo se præsentare quæsiuit.

Cuius cùm lamentabilem & tanto scelere plenam cognouissimus petitionem, in mentem rediit, quod per Prophetam Dominus dicit, *Misericordiam volo, & non sacrificium. Miserti fuimus, &*

C 3

hos

hos vestræ in Christo dilecta industria, Apostolica solicitudinis apices fieri statuimus, Missisque etiam RODO ALDVVM & IOANNEM reverentissimos & sanctissimos Episcopos, deliciosos nostros, pro eo, vestræ caritati direximus.

Per quos obnixius deprecamur, ut predictus BALDVINVS, qui vestram, per Apostolorum intercessiones desiderat beneficentiam obtainere, pro Dei amore gratiam percipere valeat, & de nostri Præfulatus oraculis consolationem refusat, quatenus ut qui se per infelicem culpam à norma æquitatis declinasse non ambigit, mendaciam Apostolorum agnoscat, & apud vestrum seniorem, venialem, nobis iuuantibus, vigorem obtineat.

Dextera vos supernæ protegat maiestatis, & ab omnibus semper aduersitatibus maculisque conseruare dignetur.

Anno
863.

Data VIII. Kalendas Decembris, Indictione XI.

N O T A T I O N E S.

HERMENTRUDA) seu Ermentrudis, Caroli Calui Francorum Regis vxor fuit.

SENIOREM) id est, dominum ac maritum. Hinc apud Italos natum vocabulum Signor, apud Hispanos Señor, & apud Gallos Seigneur.

C A P V T X I I I .

Hinc mari Remorum Archiepiscopi, & aliorum Episcoporum apud Vermeriam an. 870. congregatorum, diploma de libertate & pradijs Abbatiae S. Vedasti.

HINC MARVS Remorum Archiepiscopus ac plebis Dei famulus omnibus confratribus nostris Archiepiscopis & Episcopis nunc ad Synodum vocatis, atque tecum VERMERIACO palatio constitutis.

Gaudendum est nobis, fratres carissimi, ac nimis in Domino Iesu Christo exultandum, pro senioris nostri KAROLI serenissimi ac glorioissimi Regis ferventissimo studio, quod ob amorem Dei & salutem

salutem animæ suæ gerit circa monasteria & loca Sanctorum relevanda, instauranda atque religiosè ordinanda.

Ad quod negotium ut ferueret, si fortè teperet, nos Episcopos conueniret illum ammonere. Sed ille, Deo gratias, Spiritu sancto plenus, utilitatibus ac necessitatibus seruorum pauperum Christi consulēs, non solum nos ammonet, sed etiam humiliter deprecatur, ut in hac re illi adiutores prompta voluntate existamus; videlicet ut quod ille illis per suum præceptum confirmauit, nos diuina auctoritate & nostra Episcopali sententia ita corroboremus, ut in æternum nullus mortalium id audeat temerare atque violare.

Nunc verò maximè de monasterio sanctissimi confessoris Christi VEDASTI, eiusdemque loci monachis, quod dicitur NOBILIACVS, curam atque ordinationem præ manibus habet: quoniam ipsam Abbatiam, nunc nouiter reddente sibi nepote suo LoTHARIO Rege, recepit, quam olim, post bellum Fontanidum, fratri suo LoTHARIO Imperatori, ob gratiam firmioris inter se amicitiæ, præstítit.

Quapropter idem Dominus Rex senior noster de eadem Abbatia, sicut ubi suisque fidelibus visum est, quasdam res, villas, prædia, mancipia, cum omnibus suis appendicijs, imperiali præcepto suo indidit, auctoritate sigilli sui signauit atque confirmauit. Quarum vililarum nomina sunt hæc; ad matriculam scilicet ecclesiæ, Mainboduillam, Bais, Senous, Herborcisternam, Pomerias, Herbinicurtem, mansos X. cum Longobragio, Mainiūm, Morselle, & Scheldogotheim, Iuuentiacium, & in Dominica curte mansum vnum.

Has villas, cum mancipijs & omnibus ad se pertinentibus, in usus luminariorum, matriculariorum, & ceteris quæ in ecclesijs, in præfato monasterio positis, necessaria fuerint, deputauit, cum omni censu de omnibus precarijs monasterij, eo modo, ut quidquid etiam ad medicinam opus fuerit, ex præfatis villis suppleatur.

Ad necessaria verò fratum, victus scilicet & potus, has villas delegauit, medietatem vici qui vocatur Nouauilla iuxta ipsum monasterium, & tabernam vnam: Filciacum villam, Dominicam curtem, Theuludum, Bigartium, Hernanicurtem & Bernallam: in pago Beluacensi Mediolanas, Puteas aquas, & Inungis curtem mansum indominicatum vnum, & alios mansos XXIV. cum ecclesia & vineis & ceteris appendicijs: valles super fluuium Sommam cum canibavna, & duobus molendinis, & mansum, ad eosdem pertinentibus. Stragas, Salijacum,

Salijacum

Saltiacum, Atramentarias, Mast, Marcheim, Sirigotem, precariam Emmonis & Tagengarij. Has omnes villas, cum ceteris omnibus, vñibus fratrum æternaliter deferuituras deputauit.

Ad Cameram verò fratrum præfatorum has villas destinauit, *Atheias, Saltiacum, Liniacum, Campanias, & in Fontanido mansos III. & mansum I. in Lambras, & alterum in Hadas, cum homine nomine Godone, & tabernam vnam in vico Monasterij, cum omnibus appendicijs, familijs & ecclesijs, & vniuersis ad se pertinentibus. Ad portam verò, Berneiam villam, & in Anzinio mansum vnum cum molendino, & in Auez mansos V. cum molendino, & decimam omnis Abbatia.*

Ad hospitale verò pauperum in *Daginuilla* mansos VII. & in *Bonneia* villa & *Letsales*, mansos III. & quintam partem omnis decimæ, quæ ad portam venerit, & de omnibus lignarijs omnium villarum, quæ ad Præposituram, vel ad Cameram pertinent carros X. Ad domum verò infirmorum, omne telonium ex mercato.

Pro remedio namque animæ genitoris ac genetricis suæ, ac pro sua salute & Ermentruidis suæ carissimæ coniugis, dedit has villas fratribus, *Trontellicurtem, Cilliacum, Lutosum montem atque Tilgidum;* vi in eorum anniversarijs refectione plenissima eis præparetur.

Vnde nos omnes Episcopi, qui Synodali euocatione hic adsumus, senioris nostri CAROLI Regis iussu, ex auctoritate Dei omnipotentis & potestate nobis diuinitus collata præcipimus atque statuimus, ut nullus Rex, nullus Episcopus, nullaque persona alia de iam fatis rebus, & de nominatis villis, prædijs, atque mancipijs, ipsis monachis deputatis, vñquam in sequenti tempore aliquid agere præsumat, sed illarum ordinatio in Abbatे vel monachis pendaet.

Nulla omnino seruitia, nec mansionaticos, nec parafredos, nec caricatioras ab illis villis exigat, nec placita in illorum villis quisquam teneat, ut ipsi monachi ab omni sæculari inquietudine immunes, libere, religiosè & quietè in monasterio viuentes, absque ullius senioris impedimento, proprias res teneant, dominantur atque possideant, Dominique misericordiam pro senioris nostri proliisque regiae sanitatem, & æterna beatitudine, proque totius Sanctæ Ecclesiæ statu ac pace illos fideliter exorare delebet.

Monasterium verò ipsum, eiusque custodia atque omnis ordinatio ad ipsos monachos & ad Abbatem, quem sibi elegerint, pertineant; neque

neque CANONICI extra claustrum ad habitandum admittantur
ulterius, sicut hactenus omnimodis inhibemus, excepto seruitores
illorum; quia non modicas dissensiones audiimus propter hoc in
illo exortas fuisse cœnobio.

Si quis verò (quod absit) his nostris præceptis atque statutis ali-
qua leuitatis vel avaritiae, cupiditatis vel malitiae præsumptione con-
traire voluerit, vel aliquod impedimentum supradictis monachis,
vel Abbatii beatissimi V E D A S T I inferre tentauerit, quolibet inge-
nio, qualibet arte, quoquo modo, clam vel manifestè, omnium
nostrum sententia damnatus, à Patre & Filio & Spiritu sancto, Deo
omnipotente, cui iniuriam facere non timuit, quia ipse dixit: Qui
vos audit, me audit, & qui vos spernit, me spernit; anathematis vin-
culis obligatus, à cætu Sanctorum separatus, in æternum, iusto iu-
dicio Dei, intereat in infernum, cum his quorum vermis non mor-
ritur, & ignis non extinguitur; nisi publica satisfactione dignè pœ-
nituerit, deposito, si laicus fuerit, sæcularis militiae cingulo; si cleri-
cus, ecclesiastici honoris dignitate.

Pax verò & misericordia Dei super illos qui illa custodierint,
quæ in isto diuinæ nostræque auctoritatis priuilegio conscripsimus,
nostrisque nominibus in Dei nomine firmavimus, amen.

Statuimus denique, ut hoc idem priuilegium à nobis editum, di-
uinaque auctoritate roboratum, per omnia synoda, quæ in posterum
agenda sunt, deferatur, nostrosque oramus humiliter successores,
ut pro Dei amore & S. V E D A S T I, ipsi quoque subscribendo corro-
borent, quod à nobis constitutum est.

HINC MARVS sanctæ metropolis Remorum Archiepiscopus sub-
scripsi.

Egil diuino munere Archiepiscopus subscripsi.

Welino Rotomagensis Archiepiscopus subscripsi.

Herardus Turonis Archiepiscopus subscripsi.

Wulfardus Bituricensis Archiepiscopus subscripsi.

Froterius Burdigalensis Archiepiscopus subscripsi.

Ercheuranus Catalaunensis Episcopus subscripsi.

Hildegarius Meldensis Episcopus subscripsi.

Folericus Autricorum Episcopus subscripsi.

HILMERADVS Ambianensis Episcopus subscripsi.

Helias indignus Episcopus subscripsi.

D

Aeneas

Aeneas Parisiensis Episcopus subscripti.
 RAINELMVS Nouiomagenis Episcopus subscripti.
 Gunibertus Ebroicensis Episcopus subscripti.
 Ercumbertus gratia Dei Episcopus subscripti.
 IOANNES Cameracensis Episcopus subscripti.
 Gualterus Aurelianensis Episcopus subscripti.
 Gillebertus Carnotensis Episcopus subscripti.
 Hincmarus Laudunensis Episcopus subscripti.
 Airardus Luxouiensis Episcopus subscripti.
 Christianus gratia Dei Episcopus subscripti.
 Erminus Siluanectensis Episcopus subscripti.
 ACHARDVS Morinorum Episcopus subscripti.
 Odo Beluacensis Episcopus subscripti.
 Rothardus Suessionis Episcopus subscripti.
 Anselmus Lemouicensis Episcopus subscripti.
 Isaac Lingonicæ Episcopus subscripti.
 Robertus Nannetis Episcopus subscripti.
 Abbo Niuertenensis Episcopus subscripti.
 Siemundus Cenomanensis Episcopus subscripti.
 Hildebrandus Sajensis Episcopus subscripti.
 Bodo Augustidunensis Episcopus subscripti.
 Carlomannus Abbas subscripti.
 Hugo Abbas subscripti.
 Gauslenus Abbas subscripti.
 Hilduinus Abbas subscripti.
 Vulfo Abbas subscripti.
 Berengarius Abbas subscripti.
 Vulfardus Abbas subscripti.
 Hildebertus Abbas subscripti.
 Odo Abbas subscripti.
 Fulco Abbas subscripti.
 Ego GAVLENVS Abbas, iussu Domini HINCMARI Archiepiscopi, hoc priuilegium scripsi, & subscripti.

N O T A T I O N E S.

VERMERIACO.) De Concilio Episcoporum, apud Vermeriam
seu

Seu Vermeriacum palatum an. 870. habito, Flodoardus in Hist. Remensi lib. 3. cap. 22. & Binetus in tomis Conciliorum.

HVG) Abbas S. Martini in suburbano Turonensi.

GAVZLENVS) Abbas S. Germani Pratenis, postea Episcopus Parisiensis fuit.

HILDVINVS) Abbas S. Dionysij prope Parisis.

Loca seu prædia monasterij Vedastini, in Diplomate isto enumera-ta, quibus hodie nominibus exprimantur, vide in Annalibus no-stris Belgicis.

C A P V T X I V.

*Priuilegium à Carolo Calvo Imp. ac Rege Francorum concessum
monasterio Vedastino, an. 875.*

IN nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis. KAROLVS eiusdem Dei omnipotentis gratia Imperator Augustus.

Diuina ordinatione credimus nobis collatam Imperij dignita-tem : idecirco gratias supernæ pietati referentes, quamquam multo minores simus beneficijs eius, cogitare tamen debemus quemadmodum collati nobis ab ipso Imperij sceptrâ iuste, secundum ipsius voluntatem, dirigamus, & Ecclesiam illius, pro quâ sanguinem fudit proprium, in omnibus, ipso regente, protegamus: credentes quoniam nihil haec oblatione illi gratiū vniuersam offerre valea-mus, nihil quod in hac vita nobis salutarius, nihil quod in æterna retributione gloriösus, de eius benignitate, prouenire possit.

Vnde nouerit omnium fidelium, tam præsentium quam futu-
rum solertia, quod adierunt Celsitudinem nostram monachi ex
monasterio, quod vocatur NOBILIACVS, ubi pretiosus confessor
Christi VEDASTVS corpore quiescit, humillimiis precibus postulan-
tes, ut regale decretum nostrum, quod super iam dicto monasterio
atque villis, necessitatibus eorum profuturis, nostra munificen-
tia, simulque Episcoporum priuilegium, quod ex nostra iussione il-
lis confirmatum est, Romani Pontificis auctoritate firmari iubere-
mus, quatenus quod Episcoporum Gallicanorum auctoritas iuste
pieque decreuerat, Summi Pontificis sanctione firmaretur, & libe-
ralitatis nostræ clementia perpetuis sacerdotaliis commendaretur.

Quorum petitioni libenter annuentes, clementer indulsimus;

D 2

quod

quod iustè petere perspeximus, & instantiam considerantes confusorum temporum, & in futuro prouidentes, si quomodo possumus saluti fidelium & Ecclesiarum Christi prouidere stabilitati, pertimuimus inimicum pietatis, & nostro desiderio, qui Christi Ecclesiam cupimus superexaltare, contrarium, nisi perficeremus exorati, quod amore Christi commoniti debueramus vltro offerre.

Itaque vocatione Domini IOANNIS Apostolici Romani proprantes, & voto nostro, quod ex longo tempore cupieramus, satisfacientes, post collatam à p̄fato patre nostro, Summo Pontifice & vniuersali Papa, Christo nobis propitio, Imperij dignitatem, humiliter eidem Summo Pontifici supplicauimus, vt secundūm p̄fatorum fratrum petitionem, edictum tam nostrum, quamque Episcoporum decreta Gallicanorum, sua auctoritate ad stipulari dignarentur. Quam reuerendus Pontifex benignè nostram suggestionem suscipiens, non minus humiliter quàm deuotè curauit perficere, quod vidit religiosè postulari.

Edidit igitur priuilegium secundūm nostram auctoritatem expetitum, quo priorum statua decretorum, Apostolica Sedis quoque & B. Petri Apostolorum Principis auctoritate firmarentur.

His ita peractis, cū Domino volente FRANCIA M redijssemus, petierunt p̄fati fratres, vt ea quæ Sedes Apostolica sancuerat, nostro quoque inuiolabili roborarentur edicto: vt tam illa quæ nos, quàm illa quæ venerabilis auctoritas Episcoporum decreuerat, nostra imperiali munificentia statuerentur ad perpetuitatem.

Vnde cognoscat fidelium nostrorum numerositas, & Ecclesiarum Christi admirabile consortium, quia statuimus atque imperiali edicto decernimus, quidquid reuerendus Pater noster, Summus Pontifex, p̄fatis fratribus priuilegio sua auctoritatis concessit, presentibus & futuris temporibus inuolatum perseueret, neque à quoquam vel ecclesiastico vel saeculari p̄ruaricetur.

Quòd si quis Apostolica Sedis decretum contemnere, nostri quoque edicti concessionem paruiducere, atque contrauenire vel facere conatus fuerit, nulli dubium, quin illa damnatione multabitur, quam à Spiritu sancto credimus prolatam. A nobis verò vel successoribus nostris, quia infidelis esse dignoscitur (neque enim magis infidelis quisquam nobis potest esse, quàm ille qui nostra saluti & p̄senti & futura contrarius extiterit) secundum voluntatem

tem & potestatem nostram dijudicetur, ut quod ab illis piè & salubriter statutum est, impræuaricabile & inconvulsu[m] perpetuis temporibus permaneat.

Vt autem hæc nostri edicti constitutio æternis inviolata temporibus permaneat, manus nostræ subscriptione roborauiimus, & annuli nostri aurei appensione sigillari iussimus.

Ego GAVZLENVS Abba recognoui & subscripsi.

Data III. Kal. Iunij, Indictione VIII. anno I. Domini KAROII Anno
serenissimi Imperatoris Augusti, regni vero XXXVI. 875.

Aetum COMPENDIO regio palatio, in Dei nomine feliciter,
amen.

N O T A T I O .

LUDOVICO Imp. & Rege Italæ, Lotharij innioris, qui primus Lotharingiæ Rex fuit, fratre, an. 875. defuncto, CAROLVS CALVVS Francorum Rex Italiam & Imperium occupauit. Eodem ipso anno exeunte, die 25. Decembris Romæ Imperator salutatur, & à IOAN-
NB VIII. Papa coronatur.

Idem CALVVS Christi 877. Imperij II. regni Francorū XXXVIII.
Lotharingiæ VIII. anno, die 6. Octobris Vercellis obiit. In Imperio
& regno filius LUDOVICVS BALVS successit, qui biennio post, hoc
est, anno 879. die 10. Aprilis, feria 6. ante Pascha viuere desit, re-
lato in cunis filio CAROLO SIMPLICE: vt Flodoardus narrat.

C A P V T X V .

Carolus Calvus in Attiniaco palatio templum ædificat ac dotat, in honorem S. Walburgis virginis, quod nunc possidetur a monachis Molismensibus.

KAROLVS diuina propitiante clementia Rex Francorum
Nouerit ergo omnium sanctæ Dei Ecclesiæ fidelium nostro-
rumque præsentium scilicet ac futurorum solertia, quemadmo-
dum imitantes exempla priorum prædecessorum nostrorum Re-
gum, Deum timentium atque colentium, ducti etiam nos religio-
ne & succensi igne diuini amoris, staguimus ædificare ecclesiam in
ATTIGNIACO palatio, in honore S. WALBURGIS Christi virginis,

D 3

quam

quam pro tutamento totius regni ex partibus Orientalium, sagaci industria, adferre voluimus.

Vbi ob prædecessorum successorumque nostrorum, nostraque Regiae Maiestatis, regniique stabilitatem, condonamus ex nostro proprio iure

Signum KAROLI Regis gloriosissimi.

N O T A T I O N E S.

A T T I G N I A C U M) siue **A T T I N I A C U M** palatum **VIII.** Iapide à metropoli Remorum ad Axonam fl. situm fuit; vbi hodieque municipium Attiniacum, vulgo *Bourg d'Attigny*, visitur, estque Fiscus seu patrimonium regium. Palatum istud à Carolo Magno exstructum tradunt; in eoque Ludouicus Pius, & alij Imperatores ac Reges sèpè domicilium ac conuentus suos habuerunt.

2) Idem palatum postea Normanni, cum ecclesia S. **W A L B V R G I S**, quam Carolus Caluus ædificarat, funditus euerterunt. Ecclesiam post reædificatam **H Y G O Campaniæ Comes** an. 1102. Molismensis monachis tradidit: vt ex illius loci monumentis accepi.

Cæterum ista S. **W A L B V R G I S** ecclesia seu capella, in vico *Dyon*, sita, est hodie monachorum Benedictinorum cella seu prioratus, vt nuncupant, à Molismensi Abbatia dependens, distatque non procul à municipio Attiniaco.

Molisni porro adseruatur **C A R O L I C A L V I** diploma (quod non nisi mutilum accepi) vt & tabula HYGONIS Campaniæ Comitis.

S. **W A L B V R G I S**) virgo, S. Willibaldi Aichstadiensis Episcopi soror, per S. Bonifacium Archiepiscopum, Germaniæque Apostolum circa an. 728. ex Anglia in Germaniam euocata fuit, cum alijs adiuisis, ad propagandam Euangelij doctrinam. Vide Fastos nostros Belgicos die 1. Maij.

C A P V T X V I.

Carolus Caluus Imp. an. 877. confirmat Bariacum, Gangiacum, & alia prædia Abbatiæ Marchianensis.

In nomine sanctæ & individuæ Trinitatis. **K A R O L V S** misericordia diuina Imperator Augustus. Si seruorum Dei utilitatibus subueniendo

ueniendo conferimus , profuturum nobis hoc ad æternam beatitudinem fore nullo modo ambigimus.

Quapropter nō querit omnium sanctæ Dei Ecclesiæ fidelium, nostrorumque tam præsentium quam & futurorum industria, quemadmodum sororum & fratrum necessitatibus in cœnobio MARCIANAS nuncupato, videlicet sito in Comitatu Atrebatenſi, in pago OSTREBANNO, super fluvium SCARPVU, sub tutela S. RICTRVDIS Deo militantium, subuenire cupientes eorum indigentijs, nobis per BERNONEM venerabilem Diaconum, & Palatinum, dilectum Ministerialem nostrum, patefactis, decernimus per eiusdem Bernonis deprecationem, nostræ Altitudinis præcepto eis confirmari res, quatenus per nostram munificentiam, ad augmentum & utilitatem eorum, eas perpetualiter possideant, quæ inferius descriptæ habentur.

Concedimus igitur memorato cœnobio circa ipsum monasterium terras, aquas, & nemora, cum omni integritate. In pago Cameracensi villam de LIS, cum omni integritate, & in pago Atrebatenſi villam Bariacum, cum integritate.

Similiter concedimus & in pago Ostrebanno villam Gaugiacum sub omni integritate, & in eodem pago Ostrebanno in LAMBRAS mansum vnum, cum molendino suo. Similiter & in prædicto pago videlicet Ostrebanno de villa RULLAGIO anguillas CCCC. atque in pago Pabulensi, villam BEBROGIVM, cum omni integritate.

Pari etiam tenore largimur in pago Medenentensi villam RVMCINIVM cum appendice villa TEMPLOVIO. Nec non & in pago Letico villam HAIGNAS cum appendice villa NANTGIACO. Similiter & in ipso Comitatu Letico de villa RINENGA, de omnibus scilicet rebus maioribus seu minoribus, ac de omni acquisitione omnem decimam.

De villa namque VIRIATACO iubemus tres partes fieri de vino, vnam partem ad opus Senioris, alteram quoque ad usus sororum ac fratrum in MARCIANIS consistentium, tertiam quidem ad opus sororum ac fratrum in HAMATICO degentium, omnia iure perpetuo habenda.

Insuper etiam concedimus ad opus Ecclesiæ, infra ipsum monasterium, mansum vnum, & in villa AMPLBIA mansos duos, atque

que in luminaria eiusdem ecclesie de indominicato, de argento Hi-
bras III. & ad Vinaticum similiter de indominicato, de vino modia
XII. Ad hospitale eiusdem cœnobij, infra ipsum monasterium,
mansum vnum, & in villa AMPLEIAS mansos II. atque in Rulliaco
séricos duos. Nec non & de omnibus villis, tam de indominicatis,
quām ex beneficijs totius Abbatia, omnem decimam pleniter sta-
tuimus largiendam.

Præterea statuendo sancimus, vt si in aliquo aliquid horum vo-
bis defuerit, quia vnum sunt & sub uno Præposito, ex altero sup-
pleatur; id est, si vinum aut annona in uno superabundauerit, &
alteri defuerit, ex superabundanti deficienti necessaria tribuantur;
& si neutrum horum usibus fratrum sufficerit, ex indominicato
cuncta necessaria suppleantur.

Nulla igitur ibi præponatur per violentiam persona, sed ad Epi-
scopum ducatur electa. Hanc paginam, vt sit stabilis, annulo no-
stro signavimus.

Signum KAROLI glorioissimi Imperatoris Augusti.

ADALETORIVS Notarius ad vicem GAVZLINI recognouit.

Anno. Datum V. Idus Iulij, Indictione X. anno XXXVIII. regni do-
minii Karoli Regis in Francia, & Imperij eius secundo. Actum
877. PONTIONE, palatio Imperiali, in Dei nomine feliciter, amen.

N O T A T I O N E S.

De S. RICTE VDE Abbatissa, & fundatrice monasterij Marchia-
nenis, prope Duacum, vide Fastos & Annales nostros Belgicos,
itemque Origines nostras Benedictinas.

ANNO XXXVIII.) puto legendum, anno xxxvii. in quem an-
num cedit Indictio X.

PONTIONE) fortasse legendum PONTIGONE : quod olim regium
palatum fuit, inter Catalaunos & Lingones situm. De Synodo in
Pontigone an. 877. per Carolum Caluum habita legitur apud Odo-
ramnum Vitalem, & in Auctario Aimoini lib. 5. De gestis Franco-
rum Cap. 33.

CAPUT

CAPVT XVII.

Gemblacense Benedictinorum in Brabantia monasterium anno 922.

à S. Guiberto viro nobili, eiusq; auia Gisla constructum ac dota-
tum, Othonis I. Imp. editio confirmatur an. 948.

IN nomine Domini Dei & Saluatoris æterni. OTTO diuina fauen-
te clementia Rex Lothariensium & Francigenum.

Quidquid Germaniensium, sub Imperij nostri ditione, Dei nu-
tu, à venerabilibus ac Dei timoratis agitur viris, ratum ducimus
nostris corroborari assertionibus, scilicet vt nostra firmitate ac de-
fensione valeant contra infestantium incursus teneri.

Quapropter agnoscat fidelium conuentus, quod quidam WIBERTVS nomine, à secularis huius vitæ tumultibus recedens, con-
temnenstransitoria, vt commutaret æterna, vertit se ad monasticæ
regulam vitæ, sincero mentis cogitans affectu, qualiter à semet-ipso,
prout possilitas sibi aedesset, Deificæ maiestatis augmentaretur fa-
mulus. Construere basilicam mox cœpi in loco GEMELAVS di-
cto, in honore S. Saluatoris Domini nostri Iesu Christi.

Talis ergo desiderij carissimum nepotem suum WIBERTVM
præfatum calore succendi prospiciens auia sua GISLA nominata,
præsidio constructionis eiusdem GEMBLACENSIS cœnobij res ei-
dem nepoti suo legali traditione contulit hereditarias, quas sibi vir-
sus nomine ROTHINGVS impedit, dotis gratia, in Comitatu sci-
licet LOMACENSI atque DARNVNSI, villam videlicet Gemelavus
cum omnibus ad eam pertinentibus; in eodem quoque pago villam
Bufiols dictam, cum appenditijs suis, & in villa Asnagia quicquid
ipse iure tenuit, vel hi, quos proprijs hic notare studuimus nomi-
nibus, Rothberius videlicet, Angerus, Fulcoldus, Immo, Hericindis,
præter dimidium mansum, quod sorori sue pro salute contulit ani-
ma sue: & apud eundem pagum villam Saluenerias cum inibi aspi-
cientibus, vnumquæ mansum, quod emit, vocabulo Rhoz, alte-
rumquæ mansum Fiscalem in loco, qui dicitur Vilers, antiquius ap-
pendentem ad altare S. Petri principis Apostolorum; similiter in
pago HASBAIN apud villam Hermez mansum vnum, quod ROTHIN-
GVS & coniux ejus emerunt.

E

Vitæ

Vitæ denique monasticae normam pio multiplicari cernens in-
tuitu piissima G ISLA suprà memorata, vixæ fidei diuinitùs ardore
succensa, dedit amantissimo nepoti suo WIBERTO, crebrò memo-
rato, omnia sub ea datione, quidquid præfatus vir ROTHINGVS,
dolis gratia, legaliter donauerat, in Comitatu N ASTENACO, villas scilicet
Nalei & Corbeis, & Auoncourt, & Curceles, mansumque unum
ad curtem Ronsene dictam, villamque Molins vocitatem, siluamque
Boisotgis vocitatem, & villam Ailant & Vrei, & mansum unum in
villa Ailant, & molendinum unum super fluuium Fontain in Co-
mitatu L AZENSI, & clibanum quendam in ciuitate SENS nuncupata,
per annos soluentem singulos xxx. solidos nummorum, & curtem
Herbardi, & Caderaita; similiter in Comitatu STAMPRAIS villam
Maison dictam, & villam Algeldi.

G ISLA post hæc suprà sèpius memorata, diuinæ inspirationis in
ea magis ac magis crescente clementia, monachorum videns mul-
tiplicati cateruam, seque diuino mancipans obsequio, dedit etiam,
præter ea quæ iam suprà notauimus, ex propria hereditate, in Comi-
tatu videlicet M ASAV, in villa, quæ dicitur Masnic quâdam terre par-
tem, complicemque nauium per annos soluentem singulos quinque
solidos denariorum, in eodemque Comitatu villam, quæ dicitur
Biettine, in qua habetur ecclesia medietate quidem nostra, mansus
indominicatus, molendinum, camba, capturaque piscium; in Co-
mitatu vero RENTERS villam Moluort dictam, cum inibi pertinen-
tibus, ac in quadam villa eiusdem Comitatus Berga, vocitata super
fluuium Rin, vineam optimam.

Dominus interea præfatus WIBERTVS de paternis vel mater-
nis rebus sibi iure hereditatis legales faciens traditiones, dedit quid-
quid iurum visus est habere, extra fratrum suorum societatem, sub
nomine Dei & Salvatoris nostri sanctique Petri, regni calorum cla-
uigeri, fratribus in eodem loco G E M B L A V S, sub regulari viventi-
bus disciplina, quos ibidem Dei coadunauerat miseratione, in Co-
mitatu scilicet BREITBANT, in loco Melin, ecclesiam, mansum in-
dominicatum, cum appenditijs suis, cambam, molendinum, &
culturam Arnulphi, ad decem mansos de Lietziniis, quos filio suo
carissimo WIBERTO mater solummodo cum fatre suo OILBOLDO
legaliter tradidit, & unam insulam in eadem villa, & apud eundem
pagum medietatem villa Phrian, medietatemque Beurene, in Co-
mita-

mitatuque DARNVENSIS medietatem villæ Curtily dictæ, ac medietatem villæ VValaham dictæ, medietatemque VVafmont in pago HAS-BAIN.

Siquidem & in hoc habuit doctorem & patronum quendam venerabilem ERLVINVM, qui & ipse canonicā, qua viuebat, regulam mutauit in monasticam vitam. Iptum prorsus is præfatus WIBERTVS, post ædificatam ecclesiam, & officinas claustris, quas simul construxerant, sibi elegit Abbatem, & se cum omnibus, quas accersierat, monachis commisit regendum, illi potius se, quam sibi met ipsi credens.

Igitur quia bonis debemus adminiculari viris, ut nostra valeant tuitio[n]e defendi, regia magnificentia ac virtute nostræ roboramus auctoritatis, quidquid ipse contulit illi ecclesiæ, videlicet in GEMBLAVS, ac quidquid exinde venerabilium virorum largitione, Deo fuerit annuente concessum, ut nullus fidelium, vel aliquis eius heretum aliqua temeritate infringere audeat, sed potius inconuolum semper permaneat.

Habeant sanè potestatem, sicut ipsi à nobis expetierunt, eligen-di regularem, vel in illo loco, vel vbi cunque eis melius visum fuerit, Abbatem & Aduocatum, qui inibi das res lege detineat nostra, vel Comitum nostrorum defensione: quibus eodem iussionis meæ imperio faciendi castellum concedatur potestas, à falsis quatenus Christianis, vel paganis pignora Sanctorum, quæ inibi digno condita sunt honore, saluentur, Deoque famulantes, ab omni protegantur aduersitate, nullusque nobis succedens Rex in æternum aliquod audeat ex eodem loco expetere seruitium, præter munia orationum, ab omnique subiectionis excusus onere, Regum perpetua firmetur tuitio[n]e, nec quonimodo aliquis Episcopus, in cuius diœcesis idem existit locus, aliquam vim contra voluntatem Abbatis habeat, nec Synodus peragere, nec ullam omnino rem exercere, nisi tantummodo monachos eiusdem Abbatis ordinate, post mortemque eius accersitus, iuxta regulam S. BENEDICTI, consilio monachorum, cæterorumque comprouinciarium, nomen Dei timentium, imperioque Regis electum benedicat Abbatem: sicque nullius muneris accepto seruitio, præter constitutam præbendam panis S. Saluatoris, ad statum redeat propriæ sedis.

Et quia sub nostra consistit ditione, annuimus Abbatii CANCEL-

E 2

LARIVM

LARIUM sibi constituere quemcumque voluerit ex suis; similiter mercatum, percussuram monetæ, macheriam; nec per gyrum ipsius Abbatis quislibet Comes siue Legatus Dominicus vlla vtatur potestate, sine permissione Abbatis & Aduocati: isdemque locus absolutus sit ab omni teloneo; nec in ciuitate, nec in castello, nec in villa, nec super aquas, nec in pontibus, nec in vllius Imperij nostri loco tributum soluant, & huiusmodi, per succendentia tempora, locus ille Regum tueatur regimine ac defensione, vt nos & succedentes Reges eorum protegamus oratione.

Porrò hoc vt maneat ratum, & per succendentia tempora invulsum, annuli nostri impressione sigillari iussimus, ac manu nostra subtus firmauimus.....

N O T A T I O N E S.

Diploma istud, vt & proximè subsequens, desumpsimus ex manuscripto Catalogo Abbatum Gemblacensium, quem Sigebertus Gemblacensis Chronographus, illius loci monachus, conscripsit, typis aliquando edendum, vt spero,

Est autem diploma istud anno 948. editum: vt ex Sigeberti eiusdem Chronico colligi datur; cuius hæc sunt verba: *Immunitas nostra, Gemmelacensis scilicet, ecclesia hoc anno 948. Imperiali confirmatur editto, & annuli impressione corroboratur. Erluimus, primus eius loci Abbas à sancto patre nostro Guiberto electus, in sanctitate & religionis furore clares.*

WIBERTVS) seu **Guibertus**, fundator monasterij Gemblacensis, in tabulis Martyrologij Rom. 4. Februarij **GILBERTVS** nuncupatur, & an. 962. in Gorziensi Lotharingia Mosellana monasterio (quod nunc est Canonicorum collegium) viuere desit: inde Gemblacum translatus & an. 1110. è terra eleuatus, procurante Sigeberto Chronographo Gemblacensi, qui & vitam eius scripsit, à Surio editam. Vide Fastos nostros Belgicos.

C A P V T

C A P V T X V I I I .

Fulquinus, vir potens, villam pagi Brabantensis, Dorp nuncupatum, dat monasterio Gemblacensi, circa an. 950.

Quisquis bene possideat res in praesenti saeculo acquisitas, ille utique optimè possidet, qui de terrenis ac caducis sibi mercatur æterna.

Quamobrem ego in Dei nomine **FVLQVINVS**, cum consilio vel suauis benignissimi Faraberti Episcopi, pro salute animæ beatæ memorie Richarij Episcopi, ipsius etiam Faraberti, pro salute nihilominus animæ meæ, filiorumque ac fratrum meorum, siue quoque gratia æternæ salutis, trado & perpetualiter tribuo Ecclesiae sanctæ Dei genitricis Mariæ, beatique Petri Apostoli Apostolorum principis, atque S. Exuperij, in loco, vocabulo *Gemblau*, ubi praesesse dignoscitur illustris Abbas Erluinus, quoddam iuris mei prædium in pago *Brainibant* in loco, qui dicitur *Dorp*, cum dimidia ecclesia, & cum una camba, & sedecim mansis, & cum quodam homine nomine *Iser*, seu cum omnibus ibidem aspicientibus, cum domibus & ædificijs, campis, terris, tam cultis quam incultis, silvis, pratis, pascuis, communibus & paruis, aquis aquarumue decursibus, mobilibus, & immobilibus, præsidijs, peculijs, omnia & ex omnibus, quidquid in Episcopio noltra videtur possesso vel dominatio, rem exquisitam & inexquisitam, totum ad & integrum, tam de allodio, quam de comparato, seu de quolibet attractu ad nos ibidem dignoscatur peruenisse, de nostro iure & dominatione, iam dicto monasterio per hanc chartulam donationis, siue per festucam, ad opus Sanctorum, quorum mentionem suprà fecimus, à die praesenti donamus, tradimus atque perpetualiter in omnibus transfirmamus.

Ea vero ratione, ut praceptores predicti monasterij ab hac die hoc habeant, teneant atque possideant, vel quidquid inde facere voluerint, liberam ac firmissimam, Christo propitio, in omnibus habeant potestatem. Et si quis deinceps (quod futurum esse non credo) si ego ipse, quod absit, aut quisquam de heredibus, vel proheredibus meis, seu quilibet extera persona, quæ contra hanc chartulam donationis venire aut calumniari eam præsumperit, & se

exinde non subtraxerit, à liminibus sanctæ Dei Ecclesiæ excommunicatus & diuisus existat, & insuper in die tremendi iudicij propter hoc rationem reddat. Contra quem verò calumniam intulerit, auri vñcias centum, argenti verò libras CCC. coactus exsoluat, & quod repetit, nullo modo euindicare præualeat, sed præsens hęc donatio, meis, & me rogante, bonorum hominum manibus roborata, quorum nomina vel signa subter tenentur, inserta stipulatione, subnixa per diuturnum tempus maneat inconuulsa.

Signum Goðeranni Aduocati.

S. Fulquini & reliquorum.

OTTO Rex. CVNO Dux.

FARABERTVS Episcopus.

Aletrannus Cancellarius.

N O T A T I O N E S.

RICHARIUS) Tungrensis seu Leodicensis Episcopus, S. Petri basilicam in vrbe Leodicensi, à Normannis destructam instaurauit, & an. 935. Canonicos XXX. in ea constituit, obiitque an. 946.

FARABERTVS) itidem Leodicensis Episcopus, an. 948. Synodo in Eglehem, Agapiti Papæ iussu congregata, cum Fulberto Cameracensi Episcopo interfuit, & an. 953. viuere desit. Cui Bruno Archiepiscopus Coloniensis Ratherium monachum Laubiensem suffecit.

S. EXPERITI) Vexilliferi, ex legione Thebæa, reliquiæ sacræ ad Gemblacense monasterium, Othonis I. Imp. temporibus, sunt allatae.

GEMBLAVS) siue Gemmelaus, hodie Giblou, opidum Ducatus Brabantiae, olim Leodicensis, nunc Namurcensis diœcefis, quod Arnulfus Abbas IX. Gemblacensis mœnibus cinxit. Abbas porro Gemblacensis gaudet titulo Comitis à multis retrò sœculis, & in publicis Ordinum Brabantiae comitijs primum inter Nobiles locum obtinet. Quod S. GIBERTI Comitis ac fundatoris Gemblacensis memoriarum meritisque adscribendum existimo.

BRAIVBANT) seu Braibant, seu pagus Brabantensis, posteriore anno à ripa Scaldis usque ad Velpam fluum (qui in Gallo-Brabantia ortus Velpiam vicum perluit, & paulò infra Thenas Hasbaniae opidum Iacez infunditur) extendebat. A Septentrione Demera &

co

eo in se recepto, Thilia seu Dilia fluuius terminabat: à meridie ad Sabini usque excurrebat: ut Petrus Diaeus tradit in libro suo ms. De Galliæ Belgicæ statu sub Francorum imperio. Olim Brachbantum seu pagus Brabantensis (unde Brabantia nostra nomen) non versus Gallo-Brabantiam, sed à Bruxella versus Alostanum Comitatum, Einhamum, Tornacum & Condatum, opida Scaldi adsita, potissimum extendebat: ut ex Sigeberii Gemblacensis Chronico liquet.

PER FESTVCAM) seu terra cespitem olim fieri solebat traditio fundi, quando is Ecclesiaz donabatur seu tradebatur. In eius memoriam etiamnum in quibusdam ecclesijs terre cespites adseruantur, qualem me vidisse memini Traiecti ad Mosam in sacrario ecclesiaz S. Seruati.

OTTO Rex.) Designatur Otho I. Imperator, qui & Rex Lothariensium in diplomate præcedenti nuncupatur. Ex quo datur intelligi, ab Henrico Autcupis Imp. ævo (ut vulgo creditur) non defuisse titulum Regis Lotharingiaz: et si suos tunc Duces Lotharingia habere cœperit.

Cvno) sive Conradus Lotharingiaz vniuersæ Dux fuit, Othonis I. Imp. gener, qui contra Hungaros fortiter dimicans, an. 957. occubuit. In Ducatu successit ipsi Bruno Archiepiscopus Coloniensis, eiusdem Othonis I. frater. Stemmata Principum Belgij, à nobis an. 1616. Bruxellis edita, consule.

C A P V T . X I X .

Sigfridus Comes castellum Luziliburgum, in pago Arduenna situm, a VVikero Abbe S. Maximini Treuerensis, titulo permuntationis, anno 963. acquirit, inde dictus primus
comes Luziliburgensis seu Luxenburgensis.

IN nomine unigeniti Filij Dei. Notum sit omnibus populis, in Christum credentibus, tam præsentibus quam venturis, clericis atque laicis, quod SIGFRIDVS Comes, de nobili genere natus, castellum quod dicitur LVZILIBVRCH in proprietatem desiderans adipisci, perrexit ad D. Brunonem Archiepiscopum, fratrem videlicet

delicet Imperatoris Ottonis, qui tunc principatum totius regni post ipsum tenebat, eique suum desiderium manifestauit.

Cuius scilicet Archiepiscopi accepto consilio, & impetrata licentia ab eo, venit ad Abbatem Wikerum & ad reliquos S. Maximini monachos, in quorum praedio idem castellum fuerat positum, petens ut ei liceret cum suo allodio illud commutare. Quod Abbas libenter, vna cum fratribus, consentiens, placuit atque conuenit inter eos, ut res per ambarum partium oportunitatem commutarentur.

Dedit itaque praefatus Comes ad S. Maximinum de rebus sue proprietatis, legali traditione, in Comitatu Gisilberti Comitis, in pago Arduennæ, villam quæ dicitur Viulna, cum seruis, censualibus, & omni ipsius villæ integritate.

Acceptit autem à praedicto Abbe, conuentiente monachorum congregatione, suprannominatum castellum cum exitibus & redditibus, & omnibus terris, ab alveo fluminis Alsuntiæ, usque ad illos veteres truncos, qui stant ante munitionem eiusdem castelli, secundum quod pretenditur in longum & latum.

Igitur posita est hæc eadem munitio in pago Metingovv, in Comitatu Godefridi Comitis, super ripam Alsuntiæ fluminis.

Factum est itaque concambium istud ea constitutione, ut utraque persona, Abbatis videlicet & Comitis, ex eo quod accepit, habeat in perpetuum libéram & aptam potestatem tenendi, tradendi, vendendi, vel quidquid voluerit ex inde facere, absque ullius hominis contradictione.

Acta est namque hæc traditio, siue etiam mutatio, publicè in civitate Treuirensium, in monasterio memorati patroni S. Maximini, in die Palmarum, xv. Kal. Maij, aditante Abbe Wикero, simulque Hilderado eiusdem cœnobij Aduocato, & alijs quam plurimis testibus, monachis, Canonicis, atque laicis.

Signum Domini BRVNONIS Archiepiscopi, qui hoc concambium legaliter fieri iussit.

Signum Henrici Treuirorum Archimandritæ, qui consilio istius rei per omnia interfuit.

S. Asolfi Præpositi.

S. Rainvoldi Decani.

S. Sandradi Cellerarij.

S. Ada-

- S. Adalungi monachi.
- S. Christiani monachi.
- S. Gerberni monachi.
- S. Hirimberti monachi.
- S. Willeri monachi.
- S. Volmari monachi.
- S. Hildradi monachi.
- S. Warneri monachi.

Item nomina laicorum.

Signum FRIDERICI Ducis Lotharingiae, cuius consensu & collaudatione opus illud peractum est.

S. Liuthardi.	S. Norberti.
S. Sarachonis.	S. Adalberti.
S. Geisonis.	S. Tancradi.
S. Anselmi.	S. Walteri.
S. Harperi.	S. Ruoterti.
S. Thietperi.	S. Thietfridi.

Facta est igitur huius chartæ conscriptio, anno Dominicæ incarnationis 963.
nationis DCCCC. LXIII. Indictione VI. regni Ottonis III. &
patris sui Cæsaris principatum tenentis II.

N O T A T I O N E S.

Diploma seu instrumentum istud publicum ex ms. codice Abbatia S. Maximini Treverensis fideliter descripsi, ut & alia non pauca huc facientia.

SIGFRIDVS) primus Comes Luxemburgensis, cuius filius fuerit, & quem in dicto Comitatu habuerit successorem, certò non constat: quod monendum duxi, ne quis Nicolai Vignierij, Ioannis Bertelij, & similium narrationibus decipiatur.

BRVNO) Coloniensis Archiepiscopus & Archidux Lotharingiae,
(vt ipsum Sigebertus Gemblacensis in Chronico nuncupat) Othonis I. Imperatoris frater, potenter illo tempore in Lotharingia imperabat, obiitque anno 965.

S. FRIDERICI) Ducis primi Lotharingiae superioris seu Mosellanae,

Ianæ, à Brunone Archiepiscopo iam laudato constitutæ anno 958.
vt Flodoardus in Chronico suo commemorat. Vide Stemmatum no-
stra Principum Belgij cap. 12.

C A P V T X X .

Otho I. Imp. monasterio S. Petri in monte Blandinio, prope Gan-
dauum, an. 966. dat immunitatis priuilegium, inter-
ueniente Adelheide coniuge.

IN nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis. OTTO diuina fuen-
te clementia Imperator Augustus. Quoniam Regiæ vel Impera-
toriæ dignitatis officium esse constat, ut monasteria vel loca Deo
& Sanctis eius dicata, ob diuini cultus augmentum, notis semper
auctoritatibus roborentur, idcirco notum esse volumus omnium fi-
delium nostrorum, tam præsentium quam futrorum industria,
qualiter venerabilis Abbas Womarus Blandiniensis cœnobij no-
stram adiit Serenitatem, rogans ut more antecessoruni nostrorum,
Regum scilicet vel Imperatorum, rebus vel proprietatibus mona-
sterij sui, infra regni nostri terminos constitutis, immunitatis vel
defensionis nostræ bracuum concederemus, hocque nostræ aucto-
ritatis præcepto roboraremus.

Nos vero interuentu dilectorum coniugis nostræ ADELHEIDIS, si-
delisque Archiepiscopi nostri Wilhelmi, ob spem diuina remune-
rationis, pro statu & incolitate regni vel Imperij nostri, filijque
nostræ carissimi Regis Ottonis, pia illius petitioni assensum tri-
buimus, & ut res vel possessiones præscripti Blandiniensis cœnobij,
infra regni nostri terminos constitutæ, Dulciactum scilicet in pago
Haynau, & Crombrugga, in pago Brabantensi, quam villam ca-
ra nostra soror Gerbergis Regina, monachis, ob remedium animæ
fidelis Comitis sui reddidit Arnulfi, sub perpetua immunitatis no-
stræ tutione esse volumus.

Ita ut nullus noster Comes, aut Index, aut Vicarius aut publicus
fisci exactor, vel Aduocatus, vel alius aliquis prænominatas villas
ingredi audeat, ad fredas exigendas, vel paratas faciendas, vel ho-
minibus præscripti cœnobij inibi habitantibus distinctionem inge-
rendi, vel aliud quid potestatis exercendi, licentiam aut potestatem
habeat,

habeat, nisi Abbas & Aduocatus, quem sibi ipsi vulem & necessarium elegerit.

Et ut hoc auctoritatis nostrae preceptum firmum & stabile permaneat, hanc chartam conscribi fecimus, quam & propria manu subitus firmauimus, annuliisque nostri impressione signari iussimus.

Signum Domini OTTONIS, magni &c inuictissimi Imperatoris Augusti.

Luidolphus Cancellarius, ad vicem Wilhelmi Archicapellani, recognoui.

Datum XI. Kalend. Februarij, anno Dominicæ Incarnationis 966.
DCCCC. LXVI. Indictione nona, anno regni Domini Ottonis XXXI. Imperij vero IIII.

Aetum Traiecto, in Dei nomine feliciter, amen.

N O T A T I O N E S.

OTho I. Imp. patri suo Henrico Aucipi, an. 936. die 2. Iulij defuncto, in regnis Germania & Lotharingia successit. Anni 962. initio, Romæ à Ioanne Papa est coronatus Imperatori; vt Regino & Flodoardus testantur. Obiit an. 973. die 7. Maij.

Successit OTho II. filius eius, iam ante, petente patre, ab eodem Ioanne Papa Romæ Rex & Cæsar coronatus; videlicet sub finem anni 967. vt idem Regino narrat. Ab ista coronatione, anni tam regni quam Imperij Othonis II. deducuntur in diplomatibus.

WOMARVS) idem, fuit Abbas S. Bauonis Gandensis; vt ex diploma Othonis II. colligi videtur, quod in Codice donationum piarum cap. 39. produxi.

C A P V T. X X I.

Lotharius Francorum Rex, petente Emma coniuge, an. 976. vil-
lam Aines restituit Inditha Abbatisse Marchianensi.

In nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis. LOTHARIUS miseri-
cordia Dei Francorum Rex. Si seruorum Dei utilitatibus subue-
niendo conferimus, profuturum nobis hoc ad æternam beatitudi-
nem fore, nullo modo ambigimus.

F a

Qu-

Quapropter nōuerit omnium sanctae Dei Ecclesiae fidelium, nostrorumque tam præsentium quām & futurorum industria, quod carissima coniux nostra H E M M A, adiens nostram præsentiam, humiliter deprecata est, ut quandam villam, nomine Aines, quæ tempore Arnulfi Comitis, sororibus & fratribus in cœnobio S. Riefrudis degentibus, iniuste sublata fuerat, ob remedium nostrarum animarum, seu antecessorum nostrorum præcedentium, iam dicto cœnobia redderemus.

Cui assensum præbentes, more prædecessorum nostrorum Regum, reddimus atque concessimus prædictam villam Aines, in integrum cum omnibus ad se pertinentibus, ut deinceps habeant, tam Abbatissa Iudith, quām prædictæ sorores, nec non fratres ipsius monasterij S. Riefrudis, potestatem faciendi quicquid voluerint, sine villa nostra, successorumque nostrorum prohibitione.

Et si quis eis per quoduis ingenium auferre quæsuerit, iram Dei omnipotentis, & beatæ Riefrudis, Sanctorumque omnium incurat, libras verò auri persoluat C. medictatem Cameræ nostræ, medietatem verò prædicto monasterio.

Et ut firmius maneat hoc, inconvulsumque seruetur, manu propria subtersignauimus, & annulo nostri palatij iussimus insigniri.

Signum domini Lotharij gloriosissimi Regis.

Adalbero Notarius, ad vicem Domni ADALBERONIS Archiepiscopi, summiisque Cancellarij, recognouit & subscripsit.

*Anno
976.* Actum Doacense castello, anno Dominicæ Incarnationis DCCCC LXXVI, regnante domino Lothario, anno XXII. felicitate,

N O T A T I O N E S.

De Marchianensi monasterio ad Scarpum fl. tertio lapide à Duaco, à S. Riefrude fundato (quod olim vtriusque sexus fuit) vide Origines nostras Benedictinas, & supra cap. 10.

LOTHARIUS) Francorum Rex, frater fuit CAROLI Lotharingie nostræ Ducis ab Othonে II. Imp. an. 977. creati, & an. 986. viuere desijt. Vxorem habuit Hemmam, sive Emmam.

ARNULFI) Comitis Flandriæ.

AINES)

AINES) vicus est prope Bassam, Artesiæ opidum, quem hodie
que Marchianenses possident.

DOACENSE castellum) hodie Duacum, Donay, Flandriæ opidum, ad fl. Scarpum, Academiâ per Philippum II. Regem Catholicum an. 1562. nobilitatum: quod fusè describit Buzelinus in sua Gallo-Flandria.

C A P V T X X I I .

Lotharius Francorum Rex, petente Emma coniuge sua, Mareolensi monasterio, prope Atrebatum sito, an. 977. restituit prædia, eidem à Fulberto Episcopo Cameracensi & alijs attributa.

IN nomine sanctæ, & indiuiduæ Trinitatis. Diuina præordinante gratia Rex **LOTHARIUS**.

Si in diuinis cultibus Ecclesiam Dei ad summum sanctæ religionis statum sustollere conamur, ab ipso omnium bonorum remuneratore confidimus nobis fore compensandum.

Igitur notum esse volumus omnibus sanctæ Dei Ecclesiæ fidelibus, præsentibus & futuris, quoniam nostræ dignitatis præsentiam dilecta coniux nostra **EMMA** adiens, nobis retulit dolendo, quodam cœnobium, à venerabili Fulberto præfule, sub regulari Canonorum norma, nobiliter secus Atrebatum, super Satis fluenta, olim constructum fuisse, quod situm est in villa, quæ dicitur **MAREOLVM**, nunc verò penitus destructum per violentiam sœularium, & nimiam cupiditatem Theudonis Episcopi, remotis inde omnibus, quæ prædictus Fulbertus eiusque successores tradiderunt cœnobio S. Amandi & S. Bertiliæ, ad opus fratrum, ob remedium animarum suarum, nostrorumque antecessorum.

Quocirca prælibata coniux nostram reuerenter expetijt munificentiam, ut concessas res, præcepti nostri munimine, iam dicto monasterio corroborare dignaremur.

Nos verò interuentu dilecta coniugis nostræ **Emma**, fidelisque Dridonis, ob spem diuinæ remunerationis, pro situ & incolumente regni nostri, pia petitioni assensum præbuiimus, & iam dictas res Canonicis prælibati monasterij reddi præcipimus:

Scilicet manum in Dominicatu, quod Fulbertus Episcopus

F 3

dedit

dedit eis in villa Mareolo, vsque ad fluum Satis : in ipsa villa molendinum vnum, situm coram manso Ecclesiastico, & decimas quatuor molendariorum , quas Præsul Engraminus eis contulit.

Simili modo mansa duo in iam prædicta villa , & sedes duas in terra aribili, & bonaria xxiv. ad opus fratrum ipsius loci, medietatem etiam Camine datam ab Andremaro Præposito ipsius loci: habeant firmiter, & perpetuo, nemine inquietante, possideant, ea scilicet ratione , vi cunctis diebus vita eorum , pro nobis & totius regni statu militare iugiter satagant.

Et ut hæc nostræ corroborationis concessio plenissimum obtineant stabilitatis vigorem , manu propria subter firmauimus , & annuli nostri impressione assignari iussumus. Datum Lauduni clavati anno 977.

N O T A T I O .

MAREOLVM) est Canonicorum regularium Abbatia, apud Atrebates sita: in qua adseruantur ossa S. Bertilie virginis, iussu Gerardi II. Cameracensis & Atrebatensis Episcopi, e terra an. 1081, eleuata. Fastos nostros Belgicos 3. Ianuarij lege.

C A P V T X X I I .

Godefridus Comes Virdunensis & Eibamen sis, eiusque uxor Machildis an. 979. Holinium, Lesdenium, aliaque prædia donant Blandiniensi S. Petri monasterio, iuxta Gandavum sito.

CVm plurima salutis remedia constet, larga Deificè pietatis miseratione, prouisa omnibus sanctæ matris Ecclesiæ filijs, in hac conuale plorationis , spem supernæ beatitudinis suspirantibus, id felix & omni laudis preconio dignum inter diuina probatur negotia commercium , per quod valet quisque fidelium perituriis temporalium rerum facultatibus æternas cælestis regni conquirere dignitas.

Auctor siquidem cæli & terræ Iesus Christus, ad huius sanctæ negotiatio-

gorationis studium, fideles in sacro exhortans Euangeliō, sic salutari cunctis intonat voce : *Theſauriſate vobis theſauros in calo.*

Hec ego GODEFRIDVS gratia Dei Comes, & vxor mea MACH-TILDIS, sollicita mente pertractantes, æternique flagrantes amore premissi, cupientesque aliquantulam beatitudinis portionem consequi cuim illis, qui terrena sua patrimonia ad cœlestes transtulerunt thesauros, hoc nobis salubre visum est, vt ex bonis à summo omnium rerum distributore clementer concessis, tam nobis quam prædecessoribus nostris aliquid salutis remedium procuremus.

Ideoque ad monasterium, vocabulo BLADINIVM, in primordijs ab Apostolico patre sanctissimo Pontifice Amando construētum, atque in honore principis Apostolorum beatissimi Petri & doctoris gentium Pauli consecratum; processu vero temporis, ab Arnulpho excellentiori à fundamentis extructo ædificio, vt intuitum patet oculis: in quo Dominus Abbas Womarus non modico regularium collegio monachorum industrius pastor præesse videtur.

Ad hoc ergo monasterium, pro remedio animæ nostræ filiorumque nostrorum, donamus Deo ac S. Petro, cœlestis regni clauigero, res nostras perpetuò, hoc est, fiscum Holinium dictum, situm in pago Tornacensi, cum ecclesia in honore S. Martini & omnibus ad se pertinentibus, id est Ramelgien ecclesiam, cum terra ad se pertinente, quod est mansum unum & Spetemule, Idelandi mansum, Lesdenum, Nouamque Villam, & quidquid pars fisci spectare videtur in circumiacentibus pascuis, pratis, siluis, aquarumque cursibus.

Hæc igitur omnia à præsenti in futurum iugi auo possidenda, ego Godefridus & vxor mea Machtildis, in ius & potestatem ipsius loci, tradimus & transcribimus, & ipsis Dei famulis, regularis vitæ studijs, sub monachali habitu, in eodem cœnobio Christo famulantibus, donata atque firmata esse volumus; quatenus hæc absque ullius refragatoris inquietudine, vel contradictione habeant, teneat, possideant, proprijs necessitatibus & stipendijs, quo liberiores in exequendis valeant esse mandatis, secundum sancti patris Benedicti regulam sibi traditis, atque pro nobis & nostris prædecessoribus deuotius Domini misericordiam implorent.

Si quis vero de omnibus successoribus nostris, heredibus aut pro-heredibus,

heredibus, peruersus contradictor, seu extranea quilibet persona, huic traditionis nostræ largitioni, intuitu diuinæ pietatis pactæ & firmatae, inquis refutationibus contraire voluerit, atque hanc autu nefario temerare prætulperit, præsumptuosa illius audacia nullum obtineat effectum: imò pro iniusta repetitione distringente, fisco auri libras centum, & argentii CCCC, coactus exsoluat; præterea quod repetit non euindicet; sed præsens donationis nostræ testamentum, nostra fideliumque roboratum astipulatione, stabile & inconuulsum perenni æuo maneat.

979. Actum publicè in cœnobio Blandinio XII, Kal. Februarij, Indictione VII. anno XXVI. regni incliti Regis Lotharij, & regiminis Abbatis Womari XXVII.

Signum GODEFRIDI Comitis, & coniugis eius MACTHILDIS, qui hanc traditionem fecerunt & firmari petierunt.

Signum ARNVLPHI glorioſi Marchifi junioris.

S. HERMANNI Comitis, filij Godefridi Comitis.

S. domini Womari Abbatis.

S. Wigeri. S. Lietberti. S. Wicberti.

S. Ingelberti Aduocati.

S. Widonis Præpositi.

Ego quoque Roduiphus monachus vidi & chartam conscripsi.

N O T A T I O N E S.

GODEFRIDVS) cognomento Captiuus (eò quòd an. 984. à Lothario Francorum Rege captus fuerit, teste Sigeberto) Comes Virdunensis & Eihamenſis, ex Machtilde, Herimanni Saxonum Ducis filia, Balduini tertij Flandriæ Comitis vidua, quinque genuit filios, Alberonem Episcopum Virdunensem, Fredericum Comitem Virdunensem, Hermannum seu Henzilonem Comitem Dagisburgensem, qui huic diplomati subscripsit, Godefridum cognomento Improlem Lotharingiæ inferioris Ducem, & Gothilonem cognomento Magnum, Lotharingiæ superioris & inferioris Ducem, itemque filiam vnam, nomine Ermengardem.

De istis quinque filijs ita legitur in magno Chronicō Belgico: Post mortem Othonis Ducis Lotharingiæ, Ducatus idem datur per Imperatorem Henricum huius nominis secundum, anno Domini M.VI.

M. VI. anno verò regni sui quarto, Comiti Godefrido Virdunensi, filio Godefridi Comitis Ardennensis, quem rexit annis xiv. Istius Godefridi Comitis Ardennensis fuit vxor Mechtildis Comitissa Saxoniæ, quæ peperit ei Episcopum Virdunensem Alberonem, Comitem Fridericum S. Vitoni monachum, Comitem de Daburg Hermannum (cuius fuit filius Gregorius Leodiensis Archidiaconus) & duos Duces prosapia inclytos, Godefridum istum & Gzelonem. Hactenus ex dicto Chronicō per Pistorium edito.

Videntur autem ea desumpta ex Alberici monachi Chronicō, quod is ab orbe condito usque ad annum Christi 1241. conscripsit, nondum typis editum, quod sciam. Ceterū ex Godefridi Captiuī filijs duo, videlicet *Fredericus & Hermannus* facti sunt monachi, Virduni ad S. Vitonum. De *Ermengarde*, eiusdem Godefridi filia, legatur historia S. Popponis Abbatis Stabulensis, apud Surium.

Obiit autem Machtildis an. 1009. in Blandiniensi monasterio, iuxta Godefridum maritum suum posteriorem sepulta: teste Merier. His annexe, si voles, quæ Baldericus Tornacensis Episcopus in Chronicō Cameracensi lib. 2. cap. 45. de tribus monasterijs seu templis Eihami ad Scaldim, prope Aldenardam Flandriæ opidum, per Godefridum Captiuū eiusque filium Hermannum fundatis commemorat.

C A P V T X X I V .

Hilsundis Comitissa Striensis, Ansfredi Comitis Huiensis, post Episcopi Ultraiectini, uxor fundat ac dotat an. 992. canobium Thorense, quod est illustre nobilium virginum Canonicarum collegium ad Mosam fl. in diaecesi Leodicensi.

IN nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis. Ego **HILZONDIS** Comitissa terræ de *Stryen*, sequi cupiens eum qui est sponsus virginum, de consilio domini mei Ansfredi, ecclesiam construxi, in alodium meo de *Thorne*, ubi ego & filia mea *Benedicta*, sub regula sanctæ obedientiæ, ita viueremus in hoc sæculo, ut mereamur in futuro, amicte stolis albis, inter Angelos comparere, in districtu iusti Iudicis.

Itaque amicos mihi faciens de mammona iniquitatis, attuli ad dictam ecclesiam omne alodium meum, quod in terra mea de *Stryen* gloriósus Rex *Zwendiboldus* olim perdonauerat.

In primis ipsam ecclesiam de *Stryen*, quæ est consecrata in honore Mariæ virginis, Montē littoris, ubi beatissima Gertrudis corporaliter

G

conuer-

conuersata est, & cellam habet à B. Amando consecratam; villam *Gilleyla* cum appendicij, villam *Baerle* cum altari in honore sancti confessoris Remigij à me constructo, castellum *Sprundelheim* cum omni integritate, sicut situm est super fluum *Moervvater*; filiam ad porcos alendos, quemadmodum iacet inter duas marcas, cum omni iure, *vvanapiro*, *teloneo*, *molendino*, *censu*, *pedagio* & *aqua-*
gio in pratis, *siluis*, *agris*, *cultis* & *incultis*, *vbastinis*, *moris*, *humido*,
ficco, *alto*, *basso*, prout eadem ego *Hilzondis Christi famula* & pa-
rentes mei tenuerunt.

Non sit vllus Aduocatus, nisi quem fratres & sorores de Thorne cœnobij elegerint: & si quispiam maligno sensu, suadente diabolo, se intromiserit, condemnabit eum dominus mundi Cæsar, qui est legitimus cœnobij Aduocatus.

Adiuro quoque heredes Stryenses dominos, per eum qui fuit & venturus est, ne vllam guerram aut malum ingenium faciant huic meæ donationi, sed filiam meam eiusque congregatiō-
nem defendant in armis & iustitia. Qui secus fecerit, portionem ha-
beat cum Dathan & Abiron: ne remittatur ei peccatum nec in hoc
sæculo, nec in futuro. Fiat, fiat.

992. Datum apud Thorne anno nongentesimo nonagesimo secundo,
Kalendis Iunij, Indictione IV. Testes fuerunt,

Ioannes Abbas S. Pantaleonis,
F. Balduinus Præpositus de Dirha,
G. Decanus.

Et de militibus nostris,

Franco de Dungha,
H. de Emelberga,
G. de Sandert, Castellanus noster,
I. Dapifer.

Et de ministerialibus Episcopi,

Christophorus, Girardus, in Domino feliciter.

N O T A T I O N E S.

Hilzondis) seu Hilsundis, fuit vxor Ansfredi seu Aufridi, qui ex Bratuspantium & Huiensium Comite factus Episcopus Ultraie-
&tinus, an. 1008. viuere desit. De eo Sigebertus in Chron. ad an.

997.

997. & nos in Fastis Belgicis 3. Maij, & in Codice donationum piarum cap. 41. & 43.

S TRYEN) Comitatus seu territorium olim amplissimum, hodieque nomen retinet. Sub illo Comitatu quondam Mons S. Gertrudis & Breda, opida gentis Nassauæ, in confinibus Brabantiaæ & Hollandiæ sita, item *Baerle* municipium Campaniæ Brabantinæ, & alica loca vicina comprehendebantur.

Z VENDIBOLDVS) Rex Lotharingiæ, an. 900. prælio prope Mosam fl. vicitus occubuit, conditus in Susterensi monasterio, quod est nobile virginum Canonicarum collegium, in Ducatu Iuliacensi.

M O N S L I T T O R I S) hodie Mons S. Gertrudis, vulgo *Gertrudenberg*, opidum in confinibus Brabantiaæ & Hollandiæ, vt dixi, situm, capture salmonum celebre. Fuit olim patrimonium S. Gertrudis, quæ Niuellense Canonicarum nobilium collegium, cum matre sua Iduberga, condidit, hortatu S. Amandi Tungrensis seu Traiectensis ad Mosam Episcopi. Idem Amandus vir Apostolicus cellam in Monte S. Gertrudis consecravit; vt in recitato Hilsundis diplomate disertè traditur. Idem quoque burgi seu castri Antuerpiensis ecclesiam in honorem SS. Petri & Pauli construxit: vt tomo 1. Codicis donationum piarum cap. 6. ex Rothingi diplomate docui. Ut iure optimo Amandus Brabantiaæ Apostolus nuncupandus esse videatur.

W A S T I N I S) id est, locis desertis ac vagis, Flandricè *VVoeften*.

M O R I S) id est, locis paludosis, vulgo *Moeren*; qualia hodieque plurima sunt in Campania Brabantiaæ, ex quibus ceipites fiunt, ad focum struendum. Sic & in occidua Flandria à Moris, seu paludibus Morini (quorum caput olim Teruana fuit, an. 1553. excisa) nomentraxerunt. Morinorum paludes duas primarias, inter Hondiscotam, Dunckercam, Furnas & Bergas S. Winnoci sitas, an. 1624. & 1626. Vincentius Coburgius Antuerpiensis, Architectus & Pictor celeberrimus, exhausit, & exsiccatas in agros ac prata conuertit.

F ratres & Sorores de Thorne.) Canonicos & Canonicas Thorense intellige. Est enim eo in loco duplex collegium, à Hilsunde fundatum.

I O A N N E S) Abbas S. Pantaleonis in vrbe Colonienfi.

C A P V T X X V.

Sigifridus Comes primus Lutzelburgensis, eiusque uxor Hadevicha donant varias possessiones c^onobio S. Maximini Treuerensis, anno 993.

IN nomine sancte & individuæ Trinitatis. Quoniam omni homini necessarium esse pernoscitur, vt in hac vita positus de futuris pie meditetur, & rebus transitorijs lucra æternæ vitæ mercari contetur, sacra exhortante scriptura, Honora Dominum de tua substantia, itemque, Sicut aqua extinguit ignem, ita eleemosyna extinguit peccatum.

Idcirco ego Sigifridus Comes, cum coniuge mea HADEVICH, hac salutifera admonitione commonitus, ob remedium animarum nostrarum, liberorumque nostrorum, superstitionem videlicet seu defunctorum, tradimus domino sanctoque Maximino, qui in suburbio Treuirorum requiescit, & cœnobitis, Deo prædictoque confessori sub regula S. Benedicti militantibus, quibus venerabilis Folcmarus Abbas præesse videtur, in valle Alsuntiensi, in villa Marisch, in Comitatu Ardennensi, regimini filij nostri HENRICI Comitis subiacenti, vnum videlicet mansum Neuelunc, & eius coniugis Rozelæ, successorumque suorum, altari S. Clementis, in eodem monasterio posito, vbi corpora nostra diem extremi examinis expectabunt, Deo propitio.

Ita dumtaxat, vt idem Niuelongus, vel successores eius, omni anno quinque solidos probatae monetæ persoluant ex eodem manso, ab omni deinceps seruitio libero servili: quatenus benedictione & licentia venerandi Abbatis, sacerdos ibidem Deo psalmodiæ & Missarum celebraturus sacrificia, his Xenijs adiutus, pro erectione animarum nostrarum exoret libentius.

Reliquas vero proprietatis nostræ possessiones, in eadem villa consistentes, in communem cœnitarum usum, quidquid videlicet vel concambio vel thesauro nostro acquisiuimus, tam in mancipijs, quam in ædificijs, molendinis, siluis, pratis, pascuis, aquis, aquarumque decursibus, exitibus & redditibus, cum omni integritate, seruitio & censu, sicut eam haecenus habuimus: excepto Rauachone

chone & coniuge & filijs eius, Luzone & filijs eius, & hereditate
corum.

Ea scilicet ratione, ut ego & coniux mea HADEVVICH, usque ad
terminum vitæ nostræ, idem prædium in usum nostrum possideam
us: post obitum verò nostrum, in usum prædictorum cœnobita-
rum, absque ullius contradictione, pertineat.

Illiud sane omnimodis in Dei nomine rogantes, ut in anniversa-
rio obitus mei, ex eodem prædio recordatio prædictis cœnobitis ex-
hibeatur, in memoriam nostri. Ita enim rogamus atque obsecra-
mus, ne Abbas vel aliquis eiusdem loci Prouisor alicui personæ ex
eodem prædio aliquod beneficium accommodet: ne ut destructores
eleemosynæ nostræ ab heredibus nostris, nostra permissione ad id
commonitis, idem prædium perdant, nisi moniti refipiscant.

Si quis verò coheredum meorum (quod quidem fieri non credo)
infringere voluerit vel tentauerit hanc nostræ traditionis largita-
tem, in primis iram Dei & S. Maximini incurrat, & quæ machina-
tur non efficiat, coactusque Thesaurario Regis C. libras auri, & M.
talenta persoluat argenti.

Acta est hæc traditio publicè Treveris, in monasterio S. Maximini,
coram HILDERADO, eiusdem monasterij Aduocato, astante vene-
rabi Abate Volcmaro, cum omni eiusdem loci congregazione,
me Sigifrido Comite, & coniuge mea Hadevvich tradente, sub fi-
deiussoribus, quos vulgo Saliburgiones vocamus, alio Hilderado,
& Thiezelino, coram testibus Gozberto, Tancrado, Tieftrido, Du-
done, Isenuardo, Walerammo, Wilerico, Immone, Bertrammo,
& multis alijs, anno Dominicæ Incarnationis D. CCCC. XCIII. 993.
regno Ottonis tertij X. Indictione VI.

N O T A T I O.

SIGFRIDVS) Comes primus Lutzeburgensis, nisi fallor, hic de-
signatur, quem supra cap. 19. laudauimus. Fuit ipsi vxor HADE-
VVICHA, & filius HENRICVS, Comes Ardenensis seu Ardennens-
is: ut ex diplomate iam producto colligi posse videtur.

Ardennæ porrò siluæ portio non exigua hodieque sub ditione
Ducis Lutzeburgensi continetur.

CAPVT XXVI.

Otho III. Imp. Herluino Cameracensi Episcopo concedit mercatum,
itemque ius cudenda monete in Castello Cameracefij, an. 1001.

IN nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis. OTTO, superna fave-
te clementia, Romanorum Imperator Augustus.

Si locis divino cultui mancipatis proprietates sublimare, atque
honores augere studuerimus, id non solum laude humana prædi-
candum, verum etiam mercede diuina remunerandum scimus &
verè credimus.

Vnde agnoscat multitudo omnium fidelium nostrorum, tam
præsentium quam futurorum, quod nos HERLUINO venerabili E-
piscopo, ob interuentum Leonis Episcopi & ceterorum, dedimus
ius, fas atque licentiam faciendi, statuendi atque construendi
mercatum cum moneta, teloneo, banno & totius publicæ rei mini-
sterijs, in quadam proprietate sanctæ Cameracensis ecclesiae, in lo-
co qui vocatur Castellum S. Mariæ, quod vocabatur antea Vendelgeias,
quod situm est in pago Cameraensi ac Comitatu ARNVLPHI Co-
mitis.

Atque prædictum mercatum, monetam, teloneum, bannum,
cum tota publica functione, in proprium concedimus sanctæ Ca-
meracensi ecclesie, tali tenore, ut nullus Dux, Marchio siue Co-
mes, seu aliquis homo ullam potestatem habeat super memoratum
mercatum, nisi cum licentia Herluini Episcopi suorumque succe-
fforum.....

1001. Data xi. Kal. Maij, anno Dominicæ Incarnationis millesimo
primo, Indictione XIV.

NOTATIO.

De Castello S. Mariæ (quod nunc est opidum Episcopi Camera-
ensis, & Castellum Cameracefij, Chasteau en Cambresy vulgo nun-
cupatur) item de vico Vendelgeias vide tomum I. Codicis donatio-
num piarum cap. 47. & Baldeſici Chronicon Cameracense.

CAP.

C A P V T X X V I I .

*S. Henricus, eo nomine secundus Imperator, Erluino Episcopo
Cameracensi, eiusque successoribus, donat Comitatum
Cameracensem, anno 1007.*

IN nomine sanctæ & indiuividuæ Trinitatis. HEINRICVS diuina clementia fauente Rex. Omnibus sanctæ Dei Ecclesiæ fidelibus, præsentibus scilicet & futuris, notum fieri volumus, qualiter nos, tam animæ nostræ consulti, quām venerabilis Heriberti Archiepiscopi Coloniensis interuentu, Chameracensi ecclesiæ, in honore S. Mariæ constructæ, Comitatum Chameracensem, hac nostræ auctoritatis præceptali pagina, prout firmissimè potuimus, in proprium donarimus.

Præcipientes igitur, ut prælibatae sedis venerabilis ERAVVINVS Episcopus, suique successores, liberam dehinc habeant potestatem, eumdem Comitatum in usum ecclesiæ supra dictæ tenendi, Comitem eligendi, bannos habendi, seu quidquid sibi libeat, modis omnibus inde faciendi.

Et ut hæc nostræ traditionis auctoritas stabilis & inconuulsa permaneat, hanc chartam inde conscriptam manu propria robortes, sigilli nostri impressione insigniri iussimus.

Signum domni HEINRICI Regis inuictissimi.

Eberhardus Cancellarius, vice Willegisi Archicapellani, recognouit.

Data xi. Kalendas Nouembris, Indictione V. anno Dominicæ 1007.
Incarnationis M. VII. an. domni Heinrici secundi regni VI. Actum
Aquisgranenii palatio faciliter, amen.

N O T A T I O N E S .

Diploma istud ex autographo primus edidit Georgius Coluerius, Doctor Theologus & Cancellarius Duacensis, in suis Notis ad Balderici Tornacensis Episcopi Chronicon Cameracense, lib. 1., cap. 119.

ERAVVINVS) alias Erluinus, seu Herluinus Episcopus Cameracensis

racensis & Atrebatensis an. 1012. deceſſit, ſuccedente Gerardo eo nomine Primo.

Ceterū an Episcopo, an verò ecclesiæ Cameracensi datus fuerit Comitatus Cameracensis, Nicolaus Euerardus, Praeses Mechliniensis, in ſuis Consilijs diſputat.

Cameracensis porrò Antistes iſtis hodie titulis utitur: N. Archiepiscopus & Dux Cameracensis, S. R. I. Princeps, Comes Cameracensis.

COMITEM eligendi) Lector curiosus notet, olim Lotharingiæ ſuperioris & inferioris, adeoque Belgicæ noſtræ Epifcopos habuiffe ius eligendi & conſtituendi Comites in ſuis ciuitatibus, qui ius gladij exercebant. Hinc Comites Cameracenses, Atrebatenses, Treuerenses, Metenses, Virdunenses, Tullenses, & alij qui paſſim in medijs eui historijs occurruunt.

Coloniæ Agrippinæ etiamnum Comes, Greue, ab Archiepifco-
po conſtitui ſolet, qui ius gladij exercet.

Inſoleſcentibus poſtea Comitibus (ut de Cameracensibus Bal-
dericus in Chronico teſtatur) Epifcopi plerique Comitatuum dig-
nitatem ac titulum ad ſe traxerunt. Hinc Tullenses, Virdunenses,
& alij Epifcopi hodieque Comites nuncupantur.

C A P V T X X V I I I .

*Idem S. Henricus Imp. Aquisgranense Canonicorum S. Adelberti
collegium an. 1018. fundat ac dotat.*

Quoniam indubitanter ſcimus in conſpectu Dei placere San-
ctorum loca instituere & ſublimare, ſpe diuinæ remuneratio-
nis, pro remedio animæ noſtræ, coniugisque noſtræ dilecta CUNE-
GUNDIS videlicet Imperatricis Augustæ, nec non parentum noſtro-
rum, tum etiam pro confirmando ſub diuina protectione regni no-
ſtri ſtatū, ecceſiam in honore S. ADELBERTI martyris & Epifcopi,
in monte contermino ſedi noſtræ Aquensi, à nobis fundatam, om-
ni libertate donamus, eidemque ecclesiæ omnieni possessionem, quæ
eft inſra murum, quæ dicitur Bruell, cum areis, ædificijs, agris, filiis,
pratis, pascuis, aquis, aquarumque decurſibus, exitibus, redditibus,

Vijs

vijs & inuijs, seu cum omni vtilitate, quæ vllatenus vel nominari
vel scribi posset, tradimus

Anno Incarnationis Domini millesimo decimo octauo, Indictio- 1018.
ne prima, regni nostri decimo septimo, Imperij autem quinto.
Actum Aquisgrani feliciter, amen.

N O T A T I O N E S.

Aquisgrani duo sunt Canonicorum collegia *Marianum*, & *Adelbertinum*. Frius Carolus Magnus Imp. fundauit, & in basilica rotunda, quam in palatio suo ibidem in honorem Deiparæ construxerat, refidere voluit. Dotem postea auxit Otho primus Cæsar, ut & numerum Canonicorum ampliorem fecit Notgerus Leodicensis Episcopus; in qua diœcesi sita sunt Aquæ Grani.

Palatium porro Aquisgranense Godefridus & Sigefridus Normannorum Reges an. 882. incenderunt & vastarunt: ut Sigebertus in Chronico testatur. Capella autem seu basilica, à fundamentis per Carolum cum peristylijs solidissimè constructa, hodieque perstat forma rotunda, columnis marmoreis, fornice concamerato, cum cancellis ac portis æreis, alijsque ornamentis, quæ Eginhartus in eiusdem sui Principis & heri vita describit: ut coram aliquando, cum admiratione spectantes, obseruauimus.

ADELBERTINI templi, quondam extra, nunc intra muros Aquisgranenses in rupe siti, fundamenta Otho III. Cæsar (cuius tumulus in Mariana basilica iam laudata visitur) suo ære posuit: S. Henricus ædificium perfecit, & Canonicos amplis prædijs dotauit; ex quibus multa in confinibus Brabantæ & Zelandiæ, tertio lapide ab Antuerpia, circa *Batzen toren* aquis absorpta perierunt; ut & dicta *Batzen toren* turris: quæ medijs in aquis, haut procul à Lilloa, velut specula eminebat, sed marinis fluctibus exesa ante paucos annos concidit. Erit tamen, ut spero, aliquando, cum amplum istud olim terrarum spatiū, alluvionibus auctum, posteritas ab Oceani fluctibus vindicabit, Aquisgranensem, Antuerpiensem, & aliorum bono.

S. **CYNEGUNDIS**) Augusta, S. Henrici II, Cæsaris coniux, & virgo, an. 1040. ad meliorem vitam transiit, Bambergæ condita in Benedictinarum coenobio à se condito. De utroque, ut & de S. Adelberto, in *Martyrologij Röm. Fastis* legitur.

H

CAPUT

CAPUT XXIX.

*Inter ecclesiam cathedralem Bellouensem, & Abbatiam S. Vedasti
in Artesia, societas fraterna circa an. 1023. firmatur,
diplomate VVarini Bellouensis Episcopi.*

IN nomine summae & individuae Trinitatis, Patris & filij & Spiritus sancti. ROBERTVS Rex Franciae proceres suos certa de causa in palatio Compendij conduxerat, quod ad eum Romanorum Imperator HENRICVS Gerardum Cameraci Episcopum, & Richardum Virdunensem Abbatem, legationis gratia, miserat.

Aderat ergo Comes Flandriæ BALDVINVS HONESTÆ BARBÆ, cum quo venerabilis vitâ Leduinus Abbas cœnobij B. Vedasti, vir planè dignus omnium bonorum dilectione. Vbi etiam ego Warinus, Beluacensis sedis Episcopus, meo bono omni, interfui, cum ibidem tanti viri notitiam, & sacrae societatis præsidium parauerim meæ indignitati.

Communicato enim cum sancto viro sermone, nihil ab eo visum est optabilius exposcere, quam suam societatem, & sanctæ Ecclesiæ fibi commissæ: quam ipse cum summo caritatis affectu, mihi & omnibus de Ecclesia B. Petri filijs, Episcopalis scilicet sedis, concessit, suppliciterque, ut & ipse meam & Ecclesiæ nostræ societatem & beneficium mereretur, expetijt. Sic unita alternarum Ecclesiæ fraterna societate, visum est mihi hanc sanctæ societatis pactionem confirmare memoriali caritatis pignore.

Ipsa Ecclesia scilicet S. Vedasti in Episcopio nostro villam Angerem habere noscitur, nosque altare ecclesiæ ipsius villæ possidemus. Ipsius ergo altaris tertiam partem, pro nostra successorumque nostrorum salute, ecclesiæ prædicti Sancti contribuimus; utque ex reditu tertia illius partis vinum ad celebrandas Missas eidem ecclesiæ administraretur, constituimus. Ab ecclesia autem Episcopali iuri nullam consuetudinem persoluendam statuimus, vel statui permittimus, nisi ut in Synodo denarij octo, pro obsonio, in anno persoluantur.

Et ne quis hoc perfunctoriè fieri umquam commentetur, Episcopalis sigilli obligacione, inconciuse in posteros perpetuamus.

Intermis-

Interminamus insuper Episcopali auctoritate, ne quis hoc mutare, vel de his remouere aliquid presumat, vel caussas innectendo, Ecclesiae damnum moliatur vel inferat. Negligenti hanc nostram interminationem, gehennales poenas minando, indiciamus; sicut è diuerso, conseruanti beatitudinem veram optamus.

Vt ergò posteris clareat, nos super hoc negotio, multorum probabilium communicasse & ex eorum hoc egisse consilio, quos adesse contigit, & attestatione hoc fieri, testium nomina subnotamus.

Signum ROBERTI Francorum Regis gloriosi, cuius consilio & approbatione actum est.

S. HENRICI filij eius.

S. BALDVINI, Comitis Flandriæ, HONESTÆ BARBÆ.

S. Richardi Normannorum Comitis, & Roberti fratris eius, Archiepiscopi.

S. Rodulphi Comitis.

S. Drogonis. S. Rogerij.

S. Heylonis. S. Herlandi.

S. Burchardi, filij Burchardi de Monte morenciaco.

S. Fulconis Ambianensium Episcopi.

S. Gerardi Cameracensis Præfulis, & Richardi Virdunensem Abbatis, qui ibi causâ legationis aderant.

S. Leduini Abbatis S. Vedasti.

S. Huberti Abbatis S. Luciani.

S. Walteri Cameracensis.

S. Burchardi Comitis.

S. Auberti Credulensis, & Willelmi fratris eius.

S. Balduini de Claromonte.

Ego Balduinus Cancellarius perlegendō subscripsi.

Acta sunt hæc Compendio palatio, mense Maio, prima die mensis, Indictione VI. regnante serenissimo Rege Francorum Roberto, anno imperij sui XXIX.

N O T A T I O N E S.

Diploma istud à Warino Bellouacensi Episcopo, in fauorem Leduini Abbatis Vedastini, an. 1023. vel 1024. datum, exstat in archivis eiusdem monasterij Vedastini.

H 2

ROBERT.

ROBERTVS) Francorum Rex an. 1032. obiit. succedente Henrico filio.

ROBERTVS) Richardi Normanniae Ducis frater, fuit Archiepiscopus Rotomagensis.

RODVLPHVS) Comes de Crespy, id est, Valois.

BVRCHARDVS) eo nomine tertius, Dominus de Montmorency, Esconen, Marly, Feuillarde & Chasteau basset: de quo fusè agit Andreas Quercetanus, amicus noster, in Historia genealogica gentis Montmorenciæ lib. 2. cap. 3.

CREDVLENSIS Aubertus) Gallicè de Creil.

C A P V T X X X .

*Lileriense Canonicorum collegium ac templum in Artesia an. 1043.
excitantur à V Venemaro, illius opidi domino.*

IN nomine sanctæ Trinitatis, amen. Cùm inter cetera caritatis opera, eleemosyna teneat prncipatum, illa dignitate speciali præminere dignoscitur, per quam nouæ fundantur ecclesiæ, vel fundatæ redditibus ampliantur.

Ego siquidem **WENEMARVS**, Dominus de Lilerijs, cum fratre meo Ingelramno, & matre mea Ransuide, concessu Balduini Flandriæ Comitis, ipso etiam Henrico Rege Francorum annuente, & domino Drogone Teruanensi Episcopo, ad mandatum domini Papæ Gregorij, cuius præsentiam, pro voto meo adimplendo, adij, laudante & confirmante, nouam matrem & Domini sponsam, sanctam scilicet ecclesiam, in proprio fundo, apud castrum de **LILERIJS**, in honore Domini nostri Iesu Christi, ac B. Mariæ Virginis, nec non sanctissimi confessoris ac Episcopi Audomari, construimus:

Ut per hæc & alia bona Deus auctor pietatis nostris iniquitatibus propitietur; & qui pondere peccatorum nostrorum prægrauati, in sepulcro nostri fœtoris iacentes, lumen veritatis amisimus, per compunctionem nostri cordis, & largitionem nostræ possessionis, ad Solem iustitiae caput erigamus. Actum anno M. XLIII.

NOTA.

N O T A T I O .

Lilerium, *Lilës*, opidum est Artesiq, in quo etiamnum floret
Canonicorum collegium, à Wenemaro conditum.

C A P V T X X X I .

Eihamensis Benedictinorum Abbatia, ad Scaldim, prope Aldenar-
dam Flandriæ opidum, à Balduino Pioseu Insulano, Flan-
driæ Comite, an. 1063. fundatur.

BALDVINVS gratia Dei Flandrensi Princeps Walberto Ab-
bati, & successoribus eius salutem in Domino.

Rerum omnium principium & auctor Deus est, & vñus verè
Princeps & dominator. Is aeterno consilio & altissima prouidentia
ita Rempub. ordinavit suam, vt etiam in celestibus Angelis aliij
presint alijs, & inter terrenos mortales alij principentur, subiecti
sunt alijs.

Nempe invisibilem sui arbitrij deliberationem per visibilia ad-
ministrat officia Principum, qui eius vel placito, vel permisso ordi-
nantur ad potestatem, secundum sacram diuinæ scripturæ doctri-
nam. Ad hoc leges institutæ, iura, vindictæ & auctoritates, qua-
rum rerum aut copia populi feliciter reguntur, aut inopia miserè
peßum dantur.

Cum igitur nostra nihil horum nobis comparauerint merita, or-
dinante tamen diuina gratia, imperij principatum sortiti sumus
Flandriarum, & horum qui in circuitu sunt finium, atque ne secun-
dum nostrę mediocritatis modum auctori vitę nostrę & perfunctio-
nis ingratia reperiamur, tum ceteris Ecclesijs, tum & ei cui Te præ-
fecimus legaliter, sicut Abbates constitueri ius est & mos, consu-
lentes, sedulò prouidemus, vt quod facimus ratum sit & firmum,
de dilecta & fidelis noster Walberte.

Damus igitur tibi tum Abbatiam de EHAM, tum etiam res, quæ
infra dicentur, solemni dono, & hac pariter scriptura inuestimus,
vt post geminam inuestitutam nihil sit, quod infirmare possit, &
chartæ huius auctoritas sit ibi & successoribus tuis & Abbatia-

H 3

tua

tua validissimum munimen, & defensio aduersus omnem vel manum vel linguam, in omni nostra terra & ditione, & ubique nunc, & ultra.

Damus porro tibi, & scripto confirmamus Eiham antiquum castellum, sicut nos recepimus de manu HERIMANNI Comitis, & sicut nos hactenus quiete & solide tenemus, & aquam totam cum toto teloneo, & cum sex mansis de terra arabili, sicut sunt siti & positi, vel pariter vel separatim, pertinent tamen ad ipsum alodium: pasturam etiam rotius cliui, id est, deuexi montis; quod ab orientali plaga, post aquidum autumnale, ipsas ecclesias respicit, & extensem porrigitur in Austrum, & casaram, ubi fruteta occurunt ruricolis, ad aedificandas lepes; dimidiad quoque decimam de ecclesia S. Vedasti de inferiori Eiham; ad Draysbekam tria curtilia vestita, & tres mansos de terra arabili, & dimidium; ad Marcam duo curtilia vestita, & octodecim bunarios de terra, & partim prato de eleemosyna Arnulphi; ad Svvalmam unum curtile vestitum & octo bunarios terræ, cum dimidia aqua & dimidio molendino; ad Eppingenhem unum curtile vestitum, & sex bunarios terræ; ad Busmarias quatuor curtilia, & quindecim bunaria inter terram & pratum cum terra Machelmi, quam tenet de eleemosyna uxoris meæ Adelæ: in Flandris quatuor ouilia instaurata pascuis, in loco videlicet qui Paradisus nuncupatur, nunc Prouise dictus, quem claudit Fledum, quod dicunt Holdfledum; in pago Atrebatensi ecclesiam de Asilogijs, cum omni decima, quæ ad ipsam ecclesiam pertinet, excepta ea, quæ altare sequitur; item de eleemosyna coniugis meæ.

Ex auctoritate igitur potestatis nostræ precipimus per omnem terram nostram & ditionem, ne quisquam de his omnibus tibi auctor sancto loco quidquam detrahere presumat, vel sibi ullam tenus mancipare. Et hoc itidem per bannum nostrum interminatus, quod si quisquam contra Deum & bannum nostrum facere presumperit, pro banno, vel mihi, vel heredi meo duodecim marcas auri persoluet, restituens sancto loco, & tibi, vel successori tuo capitale; insuper pro suo commisso decem libris additis.

Actum apud Insulam, in praefentia magnatum nostrorum,

*Abbatum,
Erckenbaldi Atrebatensis,*

Fulconis.

Fulconis Corbeiensis,
Bouonis de S. Bertino;
Nobilium,
Hugonis & Arnulphi de Aldenarda,
Raingodi de Ganda, & Gerardi, &c aliorum, anno ab In-
carnatione Domini nostri millesimo sexagesimotertio, Indictione 1063.
prima, regnante Philippo annis iam duobus.

N O T A T I O .

Eihami prope Aldenardam, ad Scaldim, tria monasteria seu po-
tiūs templa Godefridus cognomento Captiuus, Comes Virdunen-
sis & Eihamensis eiusque filius Herimannus (cuius fit mentio in
diplomate iam producto) fundarunt, ut Baldericus in Chronicō
Cameracensi commemorat, tria ista templa, cum castello Eiha-
mensi, quod Balduinus Pius ab Herimanno Comite emerat, Bene-
dictinis monachis idem Balduinus anno 1063. tradidit, condito
ibidem monasterio, cui Walbertum, ex Vedastino cœnobio euo-
catum, Abbatem præfecit. De Herimanno plura vide supra cap. 23.

C A P V T X X X I I .

Liebertus Cameracensis Episcopus immunitatis privilegium &
alia largitur monasterio Eihamensi an. 1064.

IN nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis, Patris & Filij & Spi-
ritus sancti, LIETBERTVS gratia Dei Cameracensium Episcopus,
præsentibus loco & tempore, & futuris fidelibus, in Christo omnem
salutem in æternum, & ultra.

Hominum genus, quod solum cum Angelis rationis honore præ-
ditum est, id maximè curabit recte, vt Opificis sui laudem & glo-
riam magnificando, supplici deuotione perpetuet, & fraternalis pro-
fit profectibus. Atque hoc satis oportuno facimus modo, si ecclesiæ
& monasteria, aut ipsi ædificamus, aut ædificatis tale administramus
adiutorium, vt non deficiat in eis luis Dei de ore hominum, &
Christianæ religionis sacer cultus, ynde mortales ad beatitudinem
aspirant.

E II

Est igitur in territorio Bracbatensi locus, quem dicunt EIHAM, qui iampridem satis floruerat sacerdotaliter & membris & colonis, sed & ecclesiarum religiosa honestate. Verum bello insurgente & inualescecente, pompa omnes interierunt, ecclesiarum venustas migravit; sed nondum ruina maceriaz.

comes præterea BALDVINVS, & religiosa eius coniux ADELA, diuino caritatis spiritu visitati, in eodem loco, pro pristina reuerentia ecclesiarum, ob suam suorumque perpetuam salutem, cœnobium ædificare cupientes, nostram adierunt mediocritatem, quatenus suum inceptum nostra adjuuaret hinc indulgentia, hinc auctoritas. At nos hanc petitionem iusta ratione vigere considerantes, ad gloriam diuinam, & nostram successorumque nostrorum, futurorumque seruorum Dei in eodem loco, & omnium fidelium salutem, nihil difficiles ad petita fuimus.

Indulsimus ergo cœnobio fratrum liberrimam ab omni parte quietudinem, ut nihil à loco, nihil ab Abbatе, & à monachis & ecclesijs, quæ ibidem sunt, exigatur, nihil in loco & rebus eorum aliud aliquid ab aliquo disponatur & cogatur, nisi ab Abbatе. Non quisquam ibi conuentus, non conuicia, non placita celebret aut ordinet, non quidquam vetet, nihil quidquam quilibet iubeat. Et quoniam id diuinę caritatis reuerentię nostra humilitas suppliciter concedit, ut nihil desit ad id quod intendimus; possideant omnia Abbas & monachi stabili iure, & sine omni perturbatione claustra sua & monasterium, exclusis omnibus personis penitus à dominatione & coactione eorum: & idem ius, quod beatus antecessor noster Vindicianus loco ter & amplius B. Vedasti concedendo indulxit, hoc idem nos imitando indulgemus Eihamensi cœnobio.

Mater quoque ecclesia, id est, B. Vedasti de inferiori Eiham, ab omni reditu & inquietudine quiescet; tantum tres solidos in Pascha nobis persoluet, & Decanus noster, ex consensu Abbatis, ibi synodus in populum celebrabit.

Hic inuoco successores nostros & omnes fratres in Christo, ut in hac auctoritatis nostræ constitutione, nihil solui, nihil mutari, vel à se, vel ab aliquo vel patiantur vel permittant, obsecrati per sanctum & venerabile nomen Patris, & Filii, & Spiritus sancti.

Quod si aliquis insana mente hæc aliquatenus negligenter accepit, ut saltem cogitat, horum quidquam soluere ad actum, hunc diuinum

uini nominis formidanda auctoritate , & totius S. Ecclesiaz , sed & nostra , irrecuperabiliter damnamus , & ab omni consortio Sanctorum in hoc & in futuro sæculo excommunicamus , sicuti contemp-torem diuinæ gloriæ , & ecclesiasticæ reuerentiaæ inuasorem.

Eis porrò qui seruauerint , & etiam augendo adiuuerint , optamus & oramus fructum perpetuæ beatitudinis in Christo , & ut ratum & incommutabile deinceps in omne æuum constet , idoneorum te-stium & auctoritas & subscriptio subiuncta est , quorum præsentia auditu & vsu omnia comprobant.

Signum Gerardi Præpositi & Archidiaconi.

S. Gerardi senioris & Archidiaconi.

S. Guidonis Archidiaconi.

S. Gualteri Archidiaconi.

S. Franconis Archidiaconi.

S. Guarmondi Archidiaconi.

S. BALDVINI iunioris Comitis.

S. Oberti. S. Guiderici.

S. Gozvini. S. Hugonis de Sengin.

S. Gualteri de Lens.

S. Aleonis.

S. Hugonis , filij Willelmi.

S. Elberti. S. Christiani.

S. Abbatis Erchembaldi Atrebatenfis.

S. Abbatis Alardi Laubacensis.

S. Abbatis Guirdrici de S. Gisleno.

S. Abbatis Alberti de Maricolis.

Ego frater Gualbertus ex ore Episcopi legi & subscripsi.

Actum Cameraci in Synodo , anno ab Incarnatione Domini nostri M. LXIV. Indictione II. regnante Henrico anno xi. Præsulatus 1064: domini Lietberti anno xiv.

N O T A T I O N E S .

WALBERTVS) primus Abbas Eihamensis ex monasterio sancti Vedasti , vt dixi , accitus fuit : teste Meiero , in gestis anni 1063. quo Abbatia Eihamensis est instituta , iuxta versiculos ibi vulgares:

Anno milreno , sexageno quoque terno ,

Claustrum fundatur per te Baldwine Eihamense.

I

VINDI-

VINDICIANVS.) De priuilegio exemptionis , Vedastinæ Abbatiz , per Vindicianum Cameracensem Episcopum , vt scribunt , concessio , vide supra cap. 10.

C A P V T X X X I I I .

Baldinus Pius , Flandrie Comes , Arnulphum Aldenardensem Castellanum , eiusque successores constituit Subadvocatos monasterij Eihamensis , an. 1064.

BALDVINVS , per Dei clementiam , Princeps Flandrensum Walberto Abbatii de Eiham , eiusque successoribus salutem . Quoniam ecclesia Eihamensis , cui præstis , à me , & à coniuge mea ADELA , præcipue fundata de mensa nostra , beneficia , quibus monachi viuere debeant , accepit , dignum duxi Aduocatiam eiusdem ecclesiæ , in manu mea , & successorum meorum Comitum retinere .

Sed quia vicini eiusdem ecclesiæ nonnullas molestias ei inferunt , pro quibus ad nos sæpè recurrere vos oportet , nos verò circa curam nostri Principatus occupati , de singulis minutis rebus non valemus ad adiutorium vestrum venire , alia via aggressi sumus vobis consultum facere .

Igitur Arnulpho de Aldenarda , quia vobis vicinus est , iniungimus supplere vicem nostri , in paruis tantum negotijs , nobis maiora reseruantes . Quod ut oportunè & fideliter agat , vel ipse , vel quiunque , successorum eius Turrim Aldenardensem tenuerit , de redditibus ruricolarum , hospitum , aliorumque mancipiorum ecclesiæ , pro quibus tuendis laboraturi sunt , centum solidos , per manus Abbatum , vel monachorum , annuatim eis dari decernimus ; ea ratione , ut nec in ecclesia , nec in omnibus his , quæ ad ecclesiam pertinent , quidquam iuris , vel distinctionis amplius requirere præsumant .

Tanta enim libertate ipsam ecclesiam donauimus , vt omnium hominum , & aliarum rerum , ad eam pertinentium , in tota nostra ditione , nullum aliud Aduocatum præter me , vel heredem meum Comitem Flandriarum , esse decreuerim .

Si ergo præfatus Arnulphus , vel quisquam successorum eius , hanc constitutionem nostri priuilegij transgressus , bannum nostrum

strum infregerit, pro contemptu nostro, & temeritate sua, mihi, vel heredi meo XL. marcas argenti persoluet, & Ecclesiam, quod suum est, restituet.

Aetum est hoc apud S. Audomarum, praesente coniuge mea Ade- 1046.
la, filiis meis Balduino & Roberto, Bouone Abate S. Bertini, Hugo-
ne, Arnulpho de Aldenarda, Reingoto de Gand, anno Domini
M. LXIII.

N O T A T I O .

ADELA) Roberti Francorum Regis filia, Balduino Pio Flandriæ Comiti duos filios genuit, Balduinum cognomento Montanum, & Robertum Frisium: quorum hic fit mentio. De ijs vide nostra Stemmatum Principum Belgij cap. 19.

C A P V T X X X I V .

*Henricus IV. Imp. dona, per Comites Hollandos Ecclesia Ultraiecti-
nae ablata, eidem anno 1064. restituit, interuentu Friderici,
Godefridi & Gerardi, Ducum Lotharingie.*

IN nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis. HENRICVS diuina fa-
uente clementia Rex. Notum esse volumus omnibus in Christo fidelibus, tam praesentibus quam futuris, qualiter nos ea dona, quæ iniuste ablata fuerant sancte Dei Ecclesiæ Traiectensi à Theoderico Comite, eiusque filiis, tempore Adelboldi eiusdem sedis Episcopi, pro quibus & Imperator Henricus, & avus *Conradus*, & pater noster Henricus plurimum laborauerunt, plura bella fecerunt, nos quoque nostrique fideles multum laboris impendimus:

Notum, inquam, esse volumus, qualiter ea ob remedium animæ nostræ, & patris nostri Henrici, aliorumque antecessorum nostrorum, interuentu quoque & consilio Principum nostrorum, Annonis Colonensis Archiepiscopi, Siegfridi Moguntini, Euerhardi Treverensis, Athalberti Bremensis, Burchardi Halberstadiensis, Friderici, Godefridi, Gerardi, Ducum, aliorumque nostrorum fidelium, nec non ob fidele seruitium Vilhelmi, eiusdem sedis Episcopi, redidimus & restituimus, & regali auctoritate eidem sanctæ Ecclesiæ confirmamus.

I 2

Data

1064. Data V. Nonas Maij, anno Dominice Incarnationis millesimo sexagesimo quarto. Actum Werdæ.

NOTATIONES.

F R I D E R I C V S) Dux Lotharingiæ inferioris, in ordine sextus, hoc ipso anno 1064. obiit, non relicta prole mascula.

G O D E F R I D V S) Barbatus senior, primùm Dux fuit Lotharingiæ superioris seu Mosellanae. Ab Henrico Imp. ob rebellionē an. 1047. Ducatu priuatus, in Italiam se contulit, ibique Beatricem, Frederici II. Ducis Mosellani filiam, Bonifacij Tuscæ Marchionis viduam, matrimonio sibi iunxit. Ex Italia demum redux, in gratiam Henrici Imp. quoque rediit, & Frederici iam nominati Ducatum Mosellanum ab eodem Imperatore obtinuit. Itaque anno 1064. neutrum Ducatum Lotharingicum tenuit. Dux tamen nominatur in diplomate, ob Ducatum Lotharingiæ inferioris posselsum, & ob Ducatum seu Marchionatum Tuscæ in Italia acquisitum, ratione matrimonij cum Beatrice contracti.

G E R A R D V S) Alsatius an. 1048. ab Henrico III. Imp. creatus est Dux Lotharingiæ superioris seu Mosellanae, & an. 1070. obiit. De Ducibus istis plura qui volet, Stemmata Principum Belgij à nobis edita consulat.

C A P V T X X X V.

Lietbertus Cameracensis Episcopus Abbatiam S. Sepulcri (quæ est est Benedictinorum, olim extra, nunc in urbe Cameracensi) anno 1064. fundat ac dotat.

IN nomine Patris & Filij & Spiritus sancti. LIETBERTVS Cameracensis Ecclesiæ Episcopus, dilectis successoribus suis Episcopis, & omnibus Christi fidelibus prosperos utriusque vitæ successus.

Temporibus prædecessoris mei domni GERARDI sanctæ memorie Episcopi, exorta fames in regionibus nostris adeò inualuit, ut morientium corpora capere non valerent ecclesiastica cœmeteria Cameracensis vrbis.

Incidit igitur huic prædecessori meo rationabile consilium, ut extra

extra muros ciuitatis fodere faceret polyandrum , quod receptui foret tot corporibus condendorum pauperum . Iuxta quem locum ecclesiam postea in honore Dominici sepulcri consecrauit , eamque & terris & familijs dotauit : vt propter reuerentiam tanti nominis , sepultura ibi esset pauperibus & peregrinis .

Hanc autem ecclesiam amplificare congruâ dispositione conabatur , nisi senio iam pressus , post multa præclara opera , morte intercedente , prohiberetur .

Ego itaque Lietbertus , qui ei successi , tanto & tali animatus exemplo , in prædecessoris mei primitias laboratus introij: & quoniam parua erat , iuxta ecclesiam illam , monasterium ampliori schemate ædificaui , ipsumque in honore Domini nostri Iesu Christi , & S. Sepulcri eius , & sanctæ Dei genitricis Mariæ , omniumque Sanctorum Dei consecraui , ædificatoque clauistro cum ceteris officinis , Abbatem & monachos eidem loco assignaui .

De rebus verò possessionis meæ , imperiali concessu & pontificali donatione , ecce coram Deo & præsentibus testibus , istud doto monasterium , ad usum illorum , qui ibi Deo famulaturi sunt :

Hoc est , in suburbio Cameracæ ciuitatis , Abbatia S. Martini , quidquid in manu mea est ; parochiales quoq; duæ ecclesiæ S. Georgij & S. Mariæ Magdalena , altaria cum ecclesijs , minutum telonium , cambæ & plura curtilia , cum districtu toto , & terræ arabiles circa Cameracum , quas decambiaui ab Abbe Waldrico S. Andreæ Apostoli , cum alijs pluribus .

In eodem Cameracensi suburbio molendinum unum , alterum & dimidium apud villam puerorum , cum districtu : item aliud apud Nigellam cum districtu .

Concedo etiam omnem pescationem , quæ continetur inter duo priora molendina ; in pago Cameracensi villam omnem S. Hilarij cum ecclesia & altari , de villa Rotlancurt tertiam partem , ecclesiam de Salegio cum altari , ecclesiam de Tum , cum altari , altare de Mainerijs .

Ad Relincurt curtilia & terræ arabiles , ad Blatincurt duas partes vnius cambæ , curtilia & terram arabilem : in villa Bantineis , Hera , Ramelijs , Morenceis , Collerio , Olleilla , Solobria , & apud Veteris curtilia & terram arabilem , apud Busserias mansum unum cum districtu , & terra arabili , dimidium prædium de Gatineis .

In pago de Hainau Villerellum totum , & ecclesiam & altare liberi-

berrimum ab omni exactione, præter XII. denarios, terram quoque de Vehut, cum districtu toto.

In Bracbatensi pago ecclesiam de Melin, item villam quæ vocatur Niuuchoua, & ecclesiam & altare liberum ab omni debito, præter XII. denarios; in pago Letgij altare de Villanis.

De his itaque priuilegium fieri præcepi & propria manu firmaui: quod quidem ut firmum atque inconuulsum in perpetuum maneat, precatu meo & obtentu regalis impressione sigilli roboratum est atque signatum.

Vos itaque, successores mei Pontifices, rogo & obsecro, in nomine domini nostri Iesu Christi, Redemptoris & Saluatoris nostri, ut pro eis amore huic incæpto operi misericordia vestre manum porrigatis, ut quemadmodum ego cum antecessore meo desideratam expecto mercedem, sic & vos pro tali opere ad æternam requiem peruenire mereamini post laborem.

Quicumque ergo huic cœnobio de concessis & concedendis aliquid iubripere voluerit, & regia firmitati contraire tentauerit, hic à corpore & sanguine Domini, & communione pacis alienus fiat, & nisi resipuerit, & ad satisfactionem venerit, æterna maledictioni cum diabolo & angelis ejus damnandus sine fine subiaceat.

Ad huius verò priuilegij tenorem in uiolabiliter conseruandum, testes idoneos præcepimus subscripti.

- Signum Walcheri Archidiaconi.
- S. Gerardi Præpositi & Archidiaconi.
- S. alterius Gerardi Archidiaconi.
- S. Franconis Archidiaconi.
- S. Warmundi Archidiaconi.
- S. Widonis Archidiaconis.
- S. Christiani militis.
- S. Ioannis militis.
- S. alterius Ioannis militis.
- S. Gilberti militis.
- S. Herivvardi militis.
- S. Amolrici militis.
- S. Heriberti militis.
- S. Widrici militis.
- S. Rotberti militis.

Actum

Actum est hoc Cameraci in eodem monasterio S. Sepulcri, anno
ab Incarnatione Domini M. L. XIV. Indictione II. regnante Hen- 1064.
RICO Rege Lothariensium anno XII. Episcopatus vero domni
Lietberti XIV.

Paruinus Notarius & monachus scripsit.
Werimbaldus Cancellarius recensuit.

N O T A T I O N E S .

Gregorius VII. Papa anno II. sui pontificatus, Paschalis II. &
alij exinde Pontifices Romani hæc omnia rata esse iusserunt. Idem
fecit Gerardus eo nomine secundus Cameracensis Episcopus, anno
Christi M. X. C. Indictione XIV.

1090.

LOTHARIENSIVM) Rex hic nuncupatur Henricus eo nomine
quartus Imperator, ut & Otho I. suprà cap. 18.

C A P V T X X X V I .

*Lietbertus Cameracensis Episcopus, amotis Canonicis sacer-
tibus, ut vocant, regulares substituit in Cameracensi-
s. Auberti cænobio, anno 1066.*

IN nomine sanctæ & diuiduæ Trinitatis. LIETBERTVS, Dei gratia
Cameracensium Episcopus, successoribus suis Episcopis & ex-
terioris Christi fidelibus præsentis vitæ latitudinem, & futuræ sempiter-
nam gloriam.

Est quoddam monasterium infra muros Cameracæ ciuitatis, in
honore SS. Apostolorum Petri & Pauli, sanctique Auberti confes-
soris, eiusdem ciuitatis Episcopi, ibidem corpore quiescentis conse-
cratum, ubi retro deseruiebatur officio Canonicorum: quibus in-
iunctam seruitutem negligentibus, cœpit locus ille vilescere, &
indies à priori honorificentia statu declinare.

Hoc ego considerans condolui, cœpique animo voluere, qualiter
melius ad diuinum cultum possem releuare. Tandem zelo Dei ani-
matus, & fidelium nostrorum consilio reboratus, regulares Cano-
nicos, de communi viuentes, & nihil proprium habentes, & ejus-
dem professionis & ordinis Abbatem eo in loco constui, restaura-
tis

tis & alibi restitutis præbendis Canonicorum illorum, qui præ-
prium retinentes illic communiter viuere noluerunt.

Ædilitatem verò & Præposituram, quæ mei iuris erant, præter
antiqua bona huius loci, per consilium Archidiaconorum & Ca-
nonicorum, & ceterorum fidelium nostrorum, huic Ecclesiæ con-
tuli, & insuper potestatem donandi præbendas Abbati concessi.

Vt autem hoc factum firmum maneat & inconvulsu[m], præcepi
fieri huiusmodi priuilegium, quod etiam manu propria firmaui, &
sigilli mei impressione signavi: postulans & obtestans omnes vos,
ð successores mei Episcopi, in nomine Domini nostri Iesu Christi,
vt quod feci, tam pro vestra, quam pro mea & totius ciuitatis salute
conseruetis, prouehatis & vos, quantum Deus donauerit ex vestra
parte.

Præterea postulamus à vobis, vt eisdem Canonicis suæ professio-
nis Abbate m semper præficiatis: in cuius constitutione electionem
esse permittatis eorum.

Signum domini HENRICI quarti Regis.

Sigis hardus Cancellarius, vice Sigifridi Archicancellarij re-
cognoui.

1066. Data anno Dominicæ Incarnationis M. LXVI. Indictione quar-
ta, anno autem ordinationis domini Henrici quarti Regis XIII.
regni verò X.

Actum Triremundi in Dei nomine feliciter, amen.

N O T A T I O.

S. AVBERTVS) Cameracensis & Atrebensis Episcopus, cuius
nomen indignus gero, an. 651. floruit; teste Sigeberto in Chronicō.

Sepultus autem fuit in ecclesia B. Petri, quæ extra muros urbis
Cameracensis erat ædificata, nunc autem, ampliatis mœnibus, est
intra urbem: vt Baldericus in Chronicō Cameracensi loquitur.

Monasterium porrò istud S. Petri, quod nunc S. AVBERTI dici-
tur, primùm Canonicos seu clericos habuit sacerdtales, vt vocant:
quibus amotis Lietbertus substituit regulares, in communi viuen-
tes: vt Coluenerius in Notis ad lib. 2. cap. 9. citati Chronicī Came-
racensis fusè explicat. Eiusdem S. Auberti sacra ossa ibidem in fe-
retro argenteo honorifice adseruantur.

C A P V T

C A P V T X X X V I I .

*Arnulfus Comes Gisnensis Ardense Canonicorum collegium,
in opido Ardenſi, vulgo Ardres, in diocesi olim Ter-
uanensi, nunc Bolonienſi ſitum, anno 1069.
fundat ac dotat.*

IN nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, vnius veri Dei. Ego DROGO gratia Dei Teruanensis ecclesiae Antistes, notificare volo fidelibus, tam praesentibus quam futuris, me concessisse, precibus cuiusdam petentis nostri ARNVLPHI scilicet Aduocati, non abnubenda petentis, altare de ARDA, libertatis ad instar S. Mariæ, in qua requiescit corpus S. Audomari.

Ea scilicet conditione, ut sub patrocinio eius, successorumque eius, perpetuò omnis debiti exactione solutum maneat, dum tamen nobis, successoribusque nostris duos solidos in Cœna Domini Teruanæ annuatim persoluat. Duæ autem partes oblationū eiusdem altaris deputabuntur Canonicis ibidem Deo seruituris, tertia vero cum cera tora ad luminaria, & ad restaurationem ecclesiae.

Hæc igitur sunt, quæ idem Arnulfus pro anima sua, & vxoris suæ, & filiorum suorum, & patris & matris, & antecessorum & successorum suorum, ibidem Deo, & Canonicis dat; decimam eiusdem villæ de omnibus, totam terram ad carrucam vnam liberam, vnicuique Canonico curtillum vnum liberū in eadem villa, decimam de Frelinghem & Rolinghem, in Pepelinghem, decimam eiusdem villæ & terram liberam ad carrucam vnam, decimam de Walainis, & molendinum vnum, & curtillum vnum liberum in Elcetho, terram ad carrucam vnam liberam, altaria quoque de Hondescoto & de Bouingia, & de Suanekia, quæ erant de beneficio eius. Pro quibus, ad honorem nostri & successorum nostrorum, quinque solidi dabuntur, in substituendo Decano, qui ad Synodum veniet. Molendinum quoque, quod est in Orientali parte castelli ARDEÆ, & cum terra apud Bladringhem, & in Blendeka terram ad carrucam vnam liberam.

Si quis ergo contra hoc nostrum decretū venire tentauerit, iram Dei primum incurrat, legeque coactus decem libras auri persoluat.

K

Actum

1069. Actum Teruane, anno Incarnationis Domini M. L. XIX. Indictione VII. regnante Rege Philippo, adstantibus idoneis testibus, quorum nomina subscribuntur.

Signum DROGONIS Episcopi.

S. Huberti, S. Warneri, Archidiaconorum.

S. Geroldi Decani.

S. Grimolandi Cantoris.

S. Iodonis. S. Odonis.

S. Walteri. S. Richarsij.

S. Gerardi. S. Arnulfi Aduocati.

S. Sicardi Descoches. S. Gerardi Godnach.

S. Adelonis. S. Regeneri.

S. Balduini de Vphen.

S. Ernulphi. S. Heberti. S. Galandi.

S. Frumoldi. S. Eustathij.

N O T A T I O N E S.

Diploma istud ex Historia ms. Comitum Gisnenium, per Lambardum Ardensis ecclesiae presbyterum conscripta, nobis suppeditauit V. N. Philippus Gomiecurtius, opidi Betuniensis in Artesia Gubernator.

DROGO) Teruanensis seu Morinensis Episcopus, vir pius & doctus, scripsit Miracula S. Leuinnæ virginis & martyris, & multa præclarè gessit, à Meiero in gestis annorum 1058. 1063. & 1066. laudata.

Ceterum Arpulfus Gisnenensis Comes opidum Ardense condidit, & Canonicorum collegium ibidem constituit: vt idem Meierus in gestis anni 1069. testatur.

Ardense Canonicorum collegium in Præmonstratensis ordinis cœnobium Balduinus Ardensis toparcha an. 1144. vertit.

ARNULPHI Aduocati.) Ne quis erret, moneo hunc Arnulphum opidi Ardensis fuisse non Aduocatum, sed Dominum: vt ex Meieri citatis verbis & ex Lamberti Ardensis Historia cap. 115. liquet. Vocatur autem hic Aduocatus, quia monachi S. Bertini in terra Gisnenium Aduocatum suum constituerant: vt idem Lambertus c. 112. loquitur.

Vxoris & filiorum.) De ijs Meierum in gestis anni 1069. consule: quibus adde ab eodem in gestis anni 1144. narrata.

S.HV-

S. HYBERTI) qui Drogoni in Episcopatu Teruanensi successit, ut suspicor. De quo Meierus & Iperius in Chronico ms. Bertinensi fuisse agunt.

S. WARNERI) qui & fundationi Insulensis Canonicorum collegij an. 1066. subscripsit: quam vide in nostro Codice donationumpiarum cap. 59.

C A P V T X X X V I I I .

Eustathius Comes Bolonie, & uxor eius Ida, parentes Godefridi Bullonij Regis Hierosolymitani, anno 1070. prædijis ac priuilegijs dotant Lensense Canonicorum in Arte-sia collegium, à maioribus suis fundatum.

IN nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis, veri Dei, amen. Dum generis humani multiplicitas, operationis peruersæ vinculis aggrauata, diluuij merita perijt inundatione: & qui lanternam castitatis & continentiaz spernentes, ad montem tutum noluerunt ascendere, in conualle vitiorum & abyso tenebrarum remanentes, per lubricas incœstæ actionis vias incedentes, violentia aquarum multarum, meruerunt interire.

Noë verd, cum filijs suis, id est, sibi conformibus, tempestate vitiorum non submersus, sed innocentia suæ vitæ, Domino gubernante, sublatus, mortis de fluctibus exiuit: & soliditate mōtium, passibus honestæ conuersationis firmiter occupata, Arcam ibidem compo- sit, quam sibi suisque consortibus refugium securitatis existimauit.

Magno itaque gaudio de innocentia suæ vitæ in Domino gloriam abatur, cùm peccatores diuina vltione prostratos interire videns, de sua suorumque salute gratulabatur.

Hoc autem sub antiquo tempore factum, nobis innuit figuram modernæ nouitatis, & quod eis contulit meritum malitiæ seu bonitatis, hoc modo recipimus, Domino iudice veritatis.

Mali namque, peruersitate cogitationis & operationis, à Creatore suo fugientes, in diluicio multiplicis culpæ pereunt, & graui massa peccatorum caput inclinati. boni vero conuersationem prauorum, per honestatem morum, fugientes, de conualle mundana tempestatis ad montem virtutum ascendunt in Christo monte firmissimo fundamentum fidei ponunt, & Ecclesiam viuis

ex lapidibus, id est, suis sanctis animabus Christo bonis moribus adhaerentes, domum suæ liberationis ædificare non desistunt.

Principes enim de tenebris ignorantiae ad lumen fidei conuersi, per orbem terrarum, ad honorem nominis Domini construunt ecclesias, & transitorias hereditates ecclesijs dando, sibi faciunt æternas. Datur enim quod stultum est & sapientibus contemptibile: acquiritur autem quod stultis videtur esse modicum, & sapientibus gloriosum ac delectabile. Substantia transitoriae vilitatis comparat veritatem æternæ felicitatis, & dantes bona præsentis tribulacionis, capient hereditatem futuræ iocunditatis.

Quicumque ergo Ecclesiam velut matrem debiti cultus exhibitione decorare satagunt, Dominum caput & sponsum ipsius honorant & diligunt: & ipse diligit eos, quando eum, omnia in omnibus existentem, claro lumine videbunt. Respicientibus enim ad matutinum, id est, nostri diei, nostræ lætitiae principium, demorabitur gloria iocunditatis; ad vesperam autem, id est, nostræ noctis, nostri doloris initium infelicitas desolationis.

Nos ergo pœnas impiorum & iustorum coronas animaduertentes, ego EVSTATHIVS Boldniensem Comes, & vxor mea IDA, matrem nostram & Domini sponsam, sanctam scilicet Ecclesiam debita veneratione, pietate, & affectione honorare desideramus: ut per hoc Deus auctor pietatis nostris iniquitatibus propitietur; & qui pondere peccatorum nostrorum prægrauati in sepulcro nostri fœtoris iacentes, lumen veritatis amisimus, per coniunctionem cordis nostri, & largitionem nostræ possessionis, ad Solem iustitiae caput erigamus.

Istam vero in loco nostro, qui appellatur LENS, ab antecessoribus nostris honorifice constitutam, specialiter cupimus exaltare: & quod deerit utilitati Deo seruientium in ea, possibilitate nostræ facultatis deuoti simus administrare: & quemadmodum eam honore fluduimus ex munificentia nostræ possessionis, ita eam exaltare quæsiuimus honorificentia libertatis: ne sub tempore alicuius maiuolæ potestatis, gemat oppressa iugo seruitutis.

In principio vero fundationis eius, terris & libris & conditione liberali fuit dotata, sed præsumptio temeritatis, & inuidia diaboli ecclesiam cum libris, & priuilegium cum signis comburens, annulare putauit vniuersa. Sed quod diabolus deleuit per inuidiam, fauente

uente Deo , & domino Episcopo nostro LIETBERTO , volumus c-
mendare per beniuolentiam.

Liberam igitur potestatem concedimus Canonicis assumendi
quemcunque voluerint Aduocatum; qui tamdiu & non ylterius eo-
rum rebus, vel eorū caussis præsit, quamdiu eis placuerit. Altaria etiā
S. Mariæ & S. Laurentij ab omni feruitute libera esse ostendimus.

Et vt nostra ecclesia foret æqualis alijs quæ gaudent dote liberta-
tis, scilicet S. Mariæ Atrebatensis & S. Gaugerici Cameracensis, mul-
tum laborauimus, & Deo gratias, laudante Lietberto Episcopo , ad
finem perduximus.

Et vt memorabile hoc firmum & stabile sit, scripturæ cōmenda-
uitus, & res quæ pertinēt ad ecclesiā omnibus notificare studemus.

Ista ergò in vico Lensis cum omni libertate Deo data , pertinent
ad Ecclesiam, in moneta per singulas septimanas XII, denarij ecclie-
siae, ad usum sacerdotum quotidie, pro fidelium animabus, Missas ce-
lebrantium, persoluantur; exceptis hebdomadis Paschæ, Pentecostes
& Natalis. Teloneum quoque liberum, vt ab ipsis solūmodo Cano-
nicis dari vel offerri debeat ; & nihil amplius inde mihi vel succe-
soribus meis accipere debeat , quā carratam vini decē & octo mo-
diorū tantūmodo; nec modius plus contineat. quā viginti sextarios.

Concessimus deinde sex cambas, unam Custodi, duas Scholasti-
co, reliquas, & quæ ad eas pertinent , usui Canonorum : similiter
furnum, & quæ pertinent ad eum.

In suburbio quoque Lensensi apud Bekerel molendinum unum,
& in ipso molendino habet Præpositus has oblatas tres...frumenti,
& tres solidos. Apud Lens etiam singulis Canonicis unum curtile
habendum disposuimus, quinque infra munitionem , septem verò
extrà , communioni quoque fratrum viginti curtilia, præterea sex,
duo quorū propria Custodi sunt , iuxta atrium S. Laurentij adiacen-
tia, sed reliquorū quatuor pars dimidia Custodis & dimidia Canoni-
corum. Ecclesia quoque de Betbae & de Durgis, & bodij eius partem
dimidiā cōcedi & corroborari impetravimus à domino Lietberto,
necnon bodium de Werchin: sed de Werchin 3. pars Custodis est.

In villa Wendinij habent Canonicī ad duas carrucas terram, &
cambam & furnum , ad quem debent omnes incolæ venire. In ea-
dem villa habent aliam terram cū tribus hospitibus: in hac habet
Custos tertiam partem.

Apud Wistrevvngles carrucam terræ: apud Huluce terram vnius modij & curtile & dimidium: Hiniil vnum curtile; Ailoex carrucam terræ & sex curtilia: Iuuenchij vnum curtile: in pago Atrebatenſi apud S. Leodegarium dimidij modij terram: Annez terram, in festiuitate S. Dionysij duodecim solidos persoluentem: quarta pars quorum Custodis est, & Praepositus inde sex habet denarios.

Rollecurti terram, soluentem septem solidos in festiuitate omnium Sanctorum; quorum tertia pars Custodis est. Ruit tres solidos in Natali Domini, & Custos tertiam partem. De Gernay tres solidos, & Custos tertiam partem. Tanquis sex solidos Canonici per se. Leuin, septem & dimidium frumenti: verum vnum & dimidium Custos habet: & quatuor capones ibi sunt, quorum duo tantummodo sunt Praepositi. Ibidem habent duo curtilia Canonici pro se.

Menricourt, vnum curtile & terram arabilem. Roueroit, vnum curtile & terram arabilem. Vertincurt, dimidij modij terram, & ibidem aliam terram, vnde ecclesia S. Vedasti Atrebatenſis quatuor frumenti. . . . & duas auenæ soluit. Goesmenricurte vnum curtile & tertiam partem vnit. Vilars duo curtilia & dimidium & terram arabilem. Billy duo curtilia, & Custos tertiam partem. Montiny vnum curtile, & Custos tertiam partem.

Bailloelt duo curtilia & terram nouem modiorum, Custosque tertiam partem. Courerijs septem curtilia & terram cum octaua parte decimæ, Durgis sex curtilia & terram arabilem: in uno curtilium horum habet Custos tertiam partem.

Nicelle Godeldis quatuor curtilia, quorum vnum Custodis est, & terram arabilem, persoluentem sexdecim variae annonæ, quarum quatuor Custodis sunt, & duos modios & tres auenæ. Haec tres Custodis sunt.

Sanguin duo curtilia cum terra aribili. Eskercin duo curtilia & terram arabilem. Molains carrucam terræ, cuius duæ partes Decani sunt, tertia Custodis. Salau vnum curtile & terram arabilem. Axfeuille terram arabilem. Niaule dimidium bodium, & vnum curtile cum terra aribili.

In molendino Becherel habet Decanus duplēm præbendam hiemalis annonæ, & in Lensensi horreo frumentum similiter. In festiuitate S. Vulgani, infra Pentecostem, de oblatione habent Canonici

nonici XL. solidos : de reliquo , media Custodis est.

In Ascensione Domini de oblatione, quæ fertur ad Sanctum, di-
midia pars Canonicorum est: similiter de Cruce, & de Sepulcro.
In cœmeterio S. Mariæ , habet Custos tertiam partem; in S. Leode-
garij & S. Laurentij medietatem.

Singulis annis in Natali Domini debet Comes vnum pastum in
ministerio Vicecomitatus statutum , alium verò in festiuitate om-
nium Sanctorum in ministerio Marriæ : in castino Natiuitatis Do-
mini Præpositus vnum, in tertio die Custos vnum, & in Purificatio-
ne S. Mariæ vnum. In Natali verò S. Mariæ debet Custos Canonicis
sex solidos pro familia ecclesiæ quam tenet.

In loco nominato Caisnetum , habent Canonici terram soluen-
tem octo decim capones, sub inferiori molendino aquam & curtis-
lia appendentia: & iuxta habent terram persoluentem duos solidos.
Apud Temploum vnum curtile , cum terra arabili de alladio Le-
tardi de Anechin.

Quicumque igitur nostræ dispositionis statutum rescindere co-
natus fuerit , sicut à PHILIPPO Rege Francorum & Comite Flan-
drensis imperatum, X. vncias auri & LX. libras argenti, & ban-
num Regis persoluat, & quod voluit facere irritum fiat.

Anno ab Incarnatione Domini M. LXX. Indictione VIII. apud 1070.
LENS in basilica S. Mariæ peregrimus , & nobiles, clericos seu lai-
cos, ad huius rei testimonium confirmandum, conuocauimus: quo-
rum nomina subscripta sunt.

Signum Tiebaldi Decani, & Custodis & Præpositi.

Signum Rainaldi presbyteri.

S. Mainbotonis presbyteri.

S. Roberti Diaconi.

S. Reneri Diaconi.

S. Leduvvini subdiaconi.

S. Bernardi Castellani.

S. Roberti fratrī eius.

S. Hugonis de Senguin.

S. Engelardi.

S. Rodulphi Wispelleinti.

S. Leotoldi de Huluch.

S. Letardi de Anechin,

NOTA.

N O T A T I O N E S.

Bononia, vulgo Bolonia, in Gallia Belgica ad Oceanum sita, potentes olim Comites habuit: quos inter EVSTATHIVS eo nomine secundus eminuit. IS LAMBERTO Comiti Lensensi, Isle seu Insulis Flandrorum occiso, anno 1054. successit in Cimitatu Lensensi: ut Baldericus in Chron. Cameracensi lib. 3. cap. 78. tradit.

Idem Capellense S. Mariae monasterium, sodalium Benedictinorum, in vico Merck, diecesis Boloniensis, an. 1090. fundauit: ut Iperius in Chron. Bertiniano & Meierus testantur.

Ex IDA, Godefridi Barbatii, Lotharingiae superioris & inferioris Ducis filia, Godefridi Gibbosii fratre, filios quatuor, God. Bulionum, Balduinum, Eustathium & Guilielmum, itemque filias duas sustulit. Plura vide in Stemmatibus Principum Belgij, si voles.

MINISTERIA Vicecomitatus & Marriæ) hoc est, Gallico idiomate, *Messiers ou Offices de Viscomte & Maieur.*

C A P V T X X X I X.

Lietbertus Cameracensis Episcopus, petente Eustathio secundo Comite Boloniensi ac Lensensi, varia privilegia Lensensi Canonicorum collegio concedit, an. 1070.

Ego LIETBERTVS, Dei gratia Cameracensis Episcopus, paternæ dilectionis affectu, ad commoda posteritatis laborare non recuso, & eorum pia deuotionis actione participare studeo, qui dignè Deo psallere fatigunt cum Psalmista, Domine dilexi decorem dominus tuæ, & locum habitationis gloriae tuæ.

Vnde Comitis EVSTATHII, & vxoris eius IDÆ Comitissæ religiosæ iustis petitionibus, sed & Arnulphi Flandrensi Comitis concessu, iplo & Philippo Rege Francorum annuente, ecclesiam, quam apud LENS, in honore sanctæ Dei genitricis perpetuæ virginis Mariæ, Dei cooperante misericordia, consecrauimus; & eiusdem loci Canonicorum sustentationem sive gubernationem ab omni exactione Episcopi & ministrorum eius, censu videlicet vel redditu, amodò liberam esse permittimus.

Sed

Sed duas ecclesias, quas in eadem villa sitas esse cognomimus, unam videlicet in honore S. Leodegarij martyris, aliam vero in honore S. Laurentij martyris, victui Canonicorum Lensensium, seu usui eorum ab omni iure nostri reditus solutas esse concedimus: & ut Canonici S. Mariæ Lensensis ecclesiæ, & eorum Vicarij, & alij eorum predictis ecclesijs seruiemes presbyteri, per Decanum ecclesiæ S. Mariæ vocati, ad iustitiam prosequendam veniant, & iudicio Canonicorum & suorum presbyterorum de proprijs animis satisfaciant.

Et si quid amplius libertatis ecclesia S. Gaugerici Cameracensis, immo ecclesia S. Mariæ Atrebaten sis habere dignoscuntur, ipsi Lensenses Canonici simili pace, & sineulla inquietudine, sua possideant. Ecclesiæ quoque de Betay, & eorum quæ ad propria adiacent, dimidiad partem cum Persona habeant; & Episcopo eiusdemque ministris, quæ Episcopalia sunt, persoluant.

Ea vero, in quibus Comes EUSTATHIVS & vxor eius IDA Comissa, ecclesiam S. Mariæ Lensensis à principio fatentur & asserunt, teloneum videlicet liberum, ut ab ipsis solummodo Canonicis dari vel auferri debeat, & nihil amplius inde ipsis Comiti accipere liceat, quam carratam vini X. & octo modiorum tantummodo, cambam quoque, furnum in eadem villa, & molendinum apud Bekelet, & bodium apud VVerchin, & quæcumque nostris temporibus concessa, & in futurum concedenda sunt, utilitati predictorum Canonicorum statuimus profutura.

Concedimus & Lensensibus Canonicis liberam potestatem admonendi & reuocandi malefactores ecclesiæ suæ, contemptores quoque excommunicare, & eorum excommunicationem confirmari auctoritate Episcopi eiusdem prouinciae, & ut à satisfaciens suis recipere, & eos possint absoluere.

Et ut in perpetuum firmum quod disposuimus habeatur, auctoritate Dei & S. Mariæ, & sanctorum Canonum sancimus, & nostra, ut nec ego, nec aliis Episcopus, seu clericus, siue Rex siue Comes, siue secularis persona violare audeat ex his quidquam, quod continetur hac scriptura.

A Rege quoque Philippo, & prænominatis Principibus conceditur, ut quemcunque voluerint, Canonici de rebus suis Aduocatum habeant; qui, quamdiu eis placuerit, præsit & non ulterius.

L

Quis-

Quisquis igitur contra nostræ institutionis decretum violentiam, vel inuasionem vel alienationem prædictæ ecclesiæ de suis rebus intulerit, à corpore & sanguine Christi alienus fiat, donec Canonis digna pœnitentia satisfecerit.

Actum apud Lens in basilica S. Mariæ, anno Domini Christi M.
1070. LXX. Indictione VIII. epacta VI. quod in præsentia subscriptorum
testium signauimus.

Signum Gerardi & Werrii Archidiaconorum.

S. Mascellini. S. Hazecoti. S. Alardi.

S. Tietboldi Decani.

S. Rainoldi & Membonis presbyterorum.

S. Raineri Diaconi.

S. Liduini Subdiaconi.

Ego Lietbertus Dei gratia Cameracensis Episcopus hoc priuilegium manu propria confirmaui.

N O T A T I O.

S. LEODEGARIUS). Episcopus Augustidunensis, iussu Ebroini,
Maioris domus regiæ, an. 672, occisus est in territorio Atrebateni,
in loco, qui dicitur Silua S. Leodegarij, sepultusque est in villa quæ
dicitur Sercin, quæ est in confinio Cameracensis Episcopij, & Mo-
rinensis: ut Baldericus in Chron. Cameracensi lib. 1. cap. 20. lo-
quitur.

C A P V T X L.

Aquicinctina Benedictinorum Abbatia, secundo lapide à Duaco,
per viros nobiles, Walterum, Sicherum & Ansellum Ribodi-
montanum fundatur, & à Gerardo II. Cameracensi
Episcopo stabilitur, anno 1079.

IN nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis. GERARDVS secundus
Cameracensium, Dei gratia, Episcopus, omnibus Christi fidelib-
us, & in præsenti vita eam, quam mundus dare non potest, pacem,
& in futura æternam beatitudinem.

Duo milites, parochiani nostri, genere & diuitijs præclarí, WAL-
TERVS

TERVS scilicet & SICHERVS, spiritu diuino afflati, Dominicæ permissionis elegerunt participes fieri, qua dicitur, *Quicumque reliquerit patrem, aut matrem, aut vxorem, aut agros, aut cætera huiusmodi, propter nomen meum, centuplum accipiet, & vitam æternam possidebit.*

Isti ergo mundanæ militiæ cingulum deponentes, omnem huius mundi proprietatem contemnentes, theoricam vitam sequi sponserunt; seque & sua omnia Deo dedentes, ipsi solùm in perpetuum deseruire promiserunt; locumque qui **A Q V I C I N T V S** dicitur, elegerunt; ecclesiam inibi volentes restaurare, quam à S. Gordano, in eodem loco eremiticam vitam ducente, audierant quondam ædificatam fuisse.

Hoc autem consilium Walterus scilicet ac Sicherus, Walterus per matrem, Sicherus per vxorem, confirmatum **ANSELLO** aperuerunt. Ipse verò Ansellus insulam illam **A Q V I C I N I I**, & arundinetum pertinens ad eam, & villam quæ **Vedretum** dicitur, eidem insulae contiguam, quæ à nobis in beneficium tenebat, in manu mea reddidit, & ego ea in ius perpetuum donavi ecclesiæ ipsius Aquicinij.

Præterea congaudens illorum religiositati, & Christianissimi laboris incœptis, ecclesiæ libertatem, quam diu amiserat, restitui, & altare solutum à Persona, & ab omni redditu feci; præter quod baculum Abbatiae in manu mea retinui; ita tamen ut eum illi darem, quem monachi illius loci, secundum regulam S. Benedicti, in Abbatem eligerent.

Vt autem hoc ratum & inconuulsum maneat, bonorum viorum subtersignatorum testimonio, & sigilli nostri impressione corroboratum est.

Signum Widonis Archidiaconi.

S. Widrici Archidiaconi.

S. Anselli. S. Vilardi.

S. Ioannis. S. Fulconis.

S. Ingebrandi. S. Huberti.

S. Vulferi. S. Alardi.

S. Walteri Castellani Duacensis.

S. Clarebaldi.

Actum est hoc anno ab Incarnatione Domini M. LXXXIX. In- 1079.

L 2

dictione

ditione II. anno verò Henrici Regis XXVI. præsulatus verò domini Gerardi secundi Cameracensis Episcopi IV.

NOTATIONES.

Ad huius diplomatis pleniorum lucem, libet subiectere quæ de illustris Abbatia Aquicinctinæ initijs ex veteri eiusdem codice ms. hausimus:

Incepit est cœnobium S. Salvatoris in insula, quæ dicitur AQUICINCTVS, à viris illustribus Sichero videlicet & Waltero, Qui Sicherus habebat vxorem nomine Mathildem, nobilissimam quidem natalibus, sed nobiliorem moribus; quæ coniugem suum crebrius monendo, ad hoc opus aggrediendum incitauit, idèò maximè quod sanctum quendam Gordaniū inibi quondam eremiticam vitam duxisse ferebatur.

Vnde factum est, ut priuati viri hinc crebro colloquentes, se mutuò hortarentur; & deliberantes Ansellum de Ribodimonte nobilissimum virum adeunt, & ab eo insulam illam, quia sui erat juris, depositunt.

At Ansellus, audita petitione eorum, gausus est valde, & sine dilatione, gratis, quod petebatur, concessit. Itaque ex condito pariter properantes, Gerardum Cameracæ vrbis Præsulem aggrediuntur, ad cuius diœcēsim tunc locus ille pertinebat; quid animo gerant pandunt: & quia eius parochiani erant, ut voto eorum assentiat, exposunt.

Quibus auditis, venerandus Pontifex libentissimè annuit, receperoque fundo de manu Anfelli, quem ab eo in beneficium tenebat, cum arundineto adiacente, eis tradidit. Quo accepto, cœnobium ibi construere cœperunt, & de suis allodijs, competenter, prout poterant, ditaruerunt.

Aggregantur ibi Deo deuoti viri, se cum facultatibus suis Christo deuouentes, eius grex pusillus esse gestientes. Quorum curam memoratus Præsul gerens, duos ex monachis Hasnoniensis cœnobij, honestæ viræ, ad eos instruendos misit: è quibus vni eorum, Alardo nomine, curam eorum commisit, & Abbatem ordinavit. Hactenus ex ms. Chronicō Aquicinctino.

S. GORDANIUS eremita colitur 6. die Octobris Aquicincti; quod vulgo

vulgò Anchis dicitur. Inde collegium Aquicinctinum, ab illius loci
Abbate ædificatum; in quo Societas Iesu scholas suas habet.

C A P V T X L I .

Henricus III. Imp. fundationem Abbatiæ S. Agerici Virduno-
nensis, à Theoderico Virdunensi Episcopo factam,
anno 1089 confirmat.

IN nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis. Ego HENRICVS ter-
tius Romanorum Imperator Augustus, notum facio tam præsen-
tibus quām futuris in Christo fidelibus, quod villam Ballereis, quam
THEODERICVS Virdunensis Episcopus ecclesiæ S. Martini & S. A-
gerici contulit, cum omnibus appenditijs suis, in campis, pratis, fil-
uis, aquis & earum pertinentijs, & quidquid ad bannum pertinet
eiusdem villa, confirmaui, & omnibus quibus modis dederit, iussi
ratum fieri.

Contulit idem Theodericus Episcopus eidem ecclesiæ, Ageri-
court, bannum & censum capitalem sub eodem banno commanen-
tium, & bannum de terris suburbanis ipsi ecclesiæ adiacentibus, &
ad ipsam ecclesiam deseruentibus; & terrulas ad Betalainville, cum
banno, ex parte Heriberti presbyteri acquisitas; & molendina tria,
quæ idem Episcopus apud castellum Deleuart, & aliud apud Tileis, &
aliud in Carniaco, cum manso vno acquisierat.

Dedit etiam vineas duas nouas apud Molins, & ecclesiam no-
uam cum domo; & post mortem Ducis GODEFRIDI, annuente
Namucensi Comite ALBERTO. Villam Bellam cum ecclesia su-
pradicta idem Episcopus addidit, quam ipse Comes à domina MA-
THILDE in beneficio acceperat.

Villam etiam Junckereis, quam Comes Ebolus S. Mariæ maioris
ecclesiæ violenter abituuit, ad ecclesiam S. Agerici idem Episcopus,
annuentibus eiusdem ecclesiæ Canonicis, destinavit; vt si quando
peruasor resipisceret, villa, cum totis appenditijs, ecclesiæ S. Age-
rici deseruiret.

Addidit etiam & curtem Marley, cum omnibus ad eam perti-
nentibus, integrè & absque conditione, quam recepit de Comite
Hermannō, S. Agerico; perpetuo condemnans anathemate quem-
cumque,

cumque, qui in posterum hæc præsumeret minuere, aut infirmare, nisi sanctum Confessorem Agericum digna placaret satisfactione.

Addens etiam, quod de villis Marlei & Ballereis aduocationes in manu essent Abbatis, & nullus nisi ex eiusdem consensu, quidquam in eis habeat placiti, vel distinctionis. Hæc ille omnia testibus idoneis,

Ex Clero,

Primicerio Milone Gippino,
Lamberto Archidiacono, & Richero Decano,

Ex Nobilibus,

Waltero de Sorcei,
Item Waltero & Erone de Claromonte,
Roberto de domo Imperiaca,
Guidone de Harebodis-villa,
Eugone Aduocato,
Olrico de Hattonis-castello,
Petro de Virduno,

Richardo de Deluart, & Gilberto Comite,

confirmavit. Et nos Imperatoria potestate præcipimus, ut inconuulsum permaneat, nec de his quidquam quilibet mutet, vel infirmet, neque nundinas, quas ille in festiuitate S. Agerici fieri 1089. constituit, auertere audeat.

Data Nonis Aprilis, anno Dominicae Incarnationis millesimo octogesimo nono, Indictione XII. præsentibus,

Archiepiscopo Treuerensi Helberto,

Leodicensi Episcopo Henrico,

Traiectensi Conrado,

Et Ducibus THEODERICO & GODEFRIDO,

Comitibus, Namucensi Alberto, & fratre eius Henrico, & Folmaro, & Segiberto, & Henrico de Luzeleborg.

Acta Metis in Dei nomine feliciter, amen.

Signum domini Henrici tertij Romanorum Imperatoris.

N O T A T I O N E S.

HENRICVS III.) est alijs quartus; adnumerato scilicet inter Cz. fates Henrico Aucupe. Quem si omiseris, Henricus, cuius diploma iam

iam recitauit, erit tertius illo nomine Cæsar. Ioannes Paulus Windeck, lib. 3. de Electoribus Imperij cap. 9. notat, Henricum Aucupem à plerisque illorum temporum Historiographis, & in veterum diplomatibus, non vocari Imperatorem; eò quod non fuerit à Romano Pontifice coronatus.

MATHILDE) Godefridi Gibbosī, Lotharingorum inferiorum
Ducis vidua.

THODERICVS) cognomento STRENUVS, Gerardi Alsatiū filius,
& in Ducatu Lotharingiæ Mosellanae successor, an. 1115. obiit.

GODEFRIDVS) Bullonius hoc ipso anno 1089. ab Henrico IV.
Imp. creatus est Dux Lotharingiæ inferioris.

Ceterū ex isto diplomate liquet, eo ipso tempore, quo Godefridus Bullonius Lotharingiæ inferioris Dux fuit, Theodericum Strenum in Lotharingia Mosellana Ducem existisse. Sic & an. 1064. Gerardus Alsatius Ducatum Mosellanum, & Fredericus Ducatum Lotharingiæ inferioris possidebat. Quæ ut pleniū intelligas, nostra Stemmatum Belgica cap. 12. & 14. contule. Reperies ibi Duces Lotharingiæ superioris & inferioris, à me in ordinem digestos, iuxta fidem diplomatum veterum, & scriptorum classicorum.

C A P V T X L I I .

*Manasses Cameracensis Episcopus Dicteuenensem S. Petri
Abbatiam ex Dicteuenna ad Geraldī-Montem transfert,
& stabilit, anno 1096.*

Ego MANASSES, diuina miseratione humilis Cameracensis Episcopus, considerans illud, quod in veteri Testamento scriptum est, Aedificauit Moyses altare Domino Deo, super quod offerent sacerdotes sacrificia (sub huius verò specie ædificationis ordo & mysterium subsequentis Ecclesiæ designatur).

Ad laudem Salvatoris nostri Iesu Christi, sanctæque ipsius Crucis victoriosissimæ, in honore quidem beatissimi Petri Apostolorum principis, in loco qui GERALDI-MONS nuncupatur, ecclesiam dedicauit, ibique consilio & assensu domini ac patris nostri Manasse, venerabilis Remorum Archiepiscopi, eiusdemque Coepiscoporum ecclesiæ, precibusque ac petitione Roberti Junioris, catho-

catholici Comitis Flandriæ, dominiq[ue] Stephani de Boulario. Winniboldique eiusdem loci Castellani, cæterorumq[ue] plurium, Abbatiam monachorum, propter angustias ac loci indigentiam, à Decliuio translatam, liberè & principaliter stabiliui.

Ita quidem, vt Abbas à fratribus regulariter electus, pastoralem baculum à manu Pontificis solummodo suscipiat, quorum usibus fratrum, in cœnobio suo sub beati regula Benedicti Deo militatium ad salutem animæ meæ meorumq[ue] antecessorum, Comitisq[ue] prefati, altare de *Huneghem* cum omnibus appenditijs, in eodem vide- licet Geraldimonte & Boulario, sine Persona & obsonijs, omnino liberum tradidi.

Ad cuius exaggerationem beneficij, idem Comes Robertus de alodio suo totam terram, que circa ecclesiam in atria benedicta est & diuisa, liberè & legitime eidem ecclesiæ tradidit, quatuorque iu- gera terræ arabilis, duosque mansos dominicos supra huuum aquæ, quæ Tenera nuncupatur.

Præterea sapientum suprascriptorum & diuitum rationabili consilio, omnia beneficia, quæ primitus, dum ibi caput Abbatæ positum fuerat, Decliuio appendebant, similiter Abbatæ apud Geraldimontem translatæ, statio, sicut prælibatum est, & innouatè consig- nata & adscripta sunt.

Altare videlicet de Hauthem cum appenditijs suis, Heldreghem & Idrighem sine Persona, sed cum debitis obsonijs, altare de Okin- hem, altare quoque de *Touricourt*.

Vt hæc vero charta indissolubilis persisteret, sigilli nostri im-
1096. ginatione firmata est. Hoc autem factum est anno Dominicæ In- carnationis millesimo nonagesimo sexto.

N O T A T I O.

GERALDI MONS) vulgo Gerardi mons, Aloftani Comitatus opidum: in quo Benedictinorum Abbatia, Dicleuennâ per Manassem translata, etiamnum floret, titulo S. Adriani martyris, cuius ibidem sacræ reliquiæ, frequenti piè peregrinantium concursu, hono- rantur.

Est autem Dicleuenna, *Dickleuenne*, municipium celebre ad Scal- dim, quarto lapide à Gerardi monte, inter Gandavum & Aldenar- dam

dam situm. Tichiunnum nuncupatur in Divisione regni Lothariensis anno 870. facta, quæ in nostro Codice donationum cap. 20, exstat.

C A P V T X L I I I.

*Lambertus Episcopus Atrebatensis fundationem & dotationem
Abbatia Montis S. Eligij, qua est Canonicorum regu-
larium, anno 1097. confirmat.*

IN nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, vnius, veri & summi Dei, amen. **L**ANTBERTVS, Dei miseratione Atrebatensis Episcopus, suis successoribus presentis vita letitiam, & futuræ gloriæ.

Legimus in gestis Atrebatensis Cameracensisque Ecclesiæ, dominum Fulbertum earumdem urbium Episcopum, corpus B. Vindiciani de terra eleuasse, eoque in loco, qui Mons videlicet S. Eligij dicitur, ecclesiam, priore destructa, reædificasse, de titulo Apostolorum Petri & Pauli, ubi clericos VIII. & stipendia, vnde viuerent, constituit, & eos hac libertate donauit, ut nullius potestati subiaceant, nisi solius Episcopi.

Post mortem vero eius, cœperunt dietim à seruitute Dei teperè, ecclesiaque, usque ad tempus domini Lietberti Episcopi, declinare. Quam destructionem ipse vir misericordia ægræ ferens, ut ita dicam, alter Samaritanus, eius miseriæ condoluit, ac secum tractare, quomodo id in melius repararetur, cœpit.

Cui consilium, tali negotio congruum, ille ministravit, qui hoc velle cordi eius infudit. Nam ibi clericos regulares, de communis viuentes, suorum consilio fidelium, ordinavit, eisque Abbatem suæ professionis præfecit.

Vnde facto priuilegio suos precatus est successores, ut eos prouherent, & fierent adiutores. Libertatem quoque ecclesiæ ac possessionum suarum denuo confirmavit, & altare de *Huchin* ea conditione ibi dedit, ut singulis annis, in festinitate S. Remigij, XII. denarios soluat, & deinceps ab omni redemptione liberum faciat. Altare quoque de *Rodricourt* ita dedit, ut sine Persona permaneat.

Dominus quoque Gerardus predecessor meus, successor suus, in

M

Nouilla

Nouilla & Medianavilla, sine personis, dedit altaria, saluo iure Episcopi & redditus eius, & consuetudinibus Archidiaconi eius.

Hæc omnia ego Lantbertus, Dei miseratione Atrebatensis Episcopus, tibi reuerendissime frater & fili Ioannes Abba, omnibusque in eo, quo es, loco & ordine, propter religionem tuam successoribus tuis, religiosè & communiter victuris, sicut superius determinatum est, firma & inconuulsa permanere concedo.

Concedimus etiam suo in tempore, cùm opus fuerit, inibi Canonici religiosè & absque proprietate viuentibus, cum consilio & auctoritate Atrebatensis Episcopi, licentiam eligendi, iuxta timorem Dei, & sacros Canones, Magistrum & Abbatem.

Quod si huiusmodi officij idonea persona ibi inuenta non fuerit, assensu Episcopi sui & consensu, eligant de alio monasterio virum religiosum, ordinis & professionis sua, in Magistrum & Abbatem sibi præficiendum. Post hæc vero deducatur ad Episcopum, & suscipiat de manu eius temporale beneficium loci, & curam animorum, & Abbatis benedictionem.

Hisque beneficijs altare de Rebrouijs, precatu domini Clareboldi militis, adiungo; ita ut duos tantummodo solidos, in Cœna Domini, ad seruitium Episcopi, persoluat, de cetero totum redigatur sub Abbatis dominio. Huius rei testes,

Dominus Ioannes Archidiaconus,
Dominus Clareboldus Archidiaconus,
Odo Præpositus,
Wibertus Decanus,

Fratresque ceteri totius congregationis S. Mariæ semper Virginis.

Dominus igitur Clareboldus, huius rei hortator, nullum alium penitus heredem facere volens, quam ecclesiam Rebrouensem, totam, quam in vicinia habet hereditatem, ibi dedit; ita ut ipse supradictus Abbas, ad honorem Dei & S. Mariæ semper Virginis, ipsum locum per clericos suos detineret, & prout res exterior augetur, seruitium Dei intus cresceret.

Dedit videlicet in Baraflo integrum molendinum, & unius cartucæ terram, & quinque hospites, & in Dabellicurt quartam parvem, & siluam ibi attinentem. Huius rei testes eternum duo Archidiaconi,

Ioannes

Ioannes videlicet & Clareboldus, & totus ecclesia Atrebatensis
conuentus, dominusque Aloldus Abbas S. Vedasti,

Philippus, frater Comitis Roberti,
Clementia Comitissa Flandrensis,
Robertus Aduocatus,
Baldricus in Colhem,
Frumoldus de Insula.

Hoc igitur datum, & si quis aliud legitimè dederit, qui usurpare
præsumperit, & in prauo usus redigere tentauerit, canonicae ex-
communicationi subiaceat.

Ego L A N T B E R T U S, Dei miseratione Episcopus Atrebatensis, hoc
libertatis donatum relegi, subscripti, & in nomine Patris, & Filii,
& Spiritus sancti, propria manu confirmavi.

Actum Atrebati in Synodo, in basilica B. Mariæ semper Virgi-
nis, Dominæ nostræ, anno videlicet Dei Christi M. XCVII. Indi- 1097.
ctione V. XII. Kal. Nouembris.

N O T A T I O N E S.

M O N S S. Eligij distat altero lapide ab Atrebato, Artesia metropo-
li. Canonicos regulares eo in loco idem Lietbertus Episcopus, qui
& Cameraci in cœnobio S. Auberti, collocavit : ut supra cap. 36.
docui.

Vtriusque porro cœnobij sodales ueste violacea vtuntur : quod
illis inter Belgicæ nostræ Canonicos regulares est proprium ac pe-
culiare.

N O V E L L A) Noeuille vicus.

M E D I A N A - V I L L A) Moyenville vicus.

A L T A R E de Rebrouijs) est hodie Prioratus seu cella, Rebrenus
vulgò nuncipata.

CAPVT XLIV.

*Lambertus Atrebatensis Episcopus monasterium, ab Helderma-
ro presbytero eiusque discipulo Conone in Aridaga-
mantia, nunc Aroasia, adificari cœptum, sua
auctoritate confirmat anno 1097.*

IN nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, vnius veri & summi
Dei, amen. Ego LAMBERTVS, Dei miseratione Atrebatensis Epi-
scopus, gaudens de religiosa conuersatione tua, reuerendissime fra-
ter & compresbyter CONO, desiderio desideramus paci & quieti
tua, tam presentibus temporibus quam futuris, prouidere.

In aduentu enim tuo, & bona memoria domini HELDEMARI,
magistri & confacerdotis tui, in Aridagamantia, in parochia nostra,
qua dicitur *Rochennies*, locum vobis ad seruendum Deo elegistis;
qui sicut aliquando fugiendus, velut spelunca latronum, fuit, nunc
per Dei visitationem & tuam, & fratrum tecum habitantium, factus
est refugium & solarium ibi transeuntium.

Vnde & te in eo, quo es, loco & ordine, & successores tuos, reli-
giōsē & canonice inibi victuros, hac donamus libertate, ut tantū
Episcopo respondeatis, & in manu eius, in libertate spiritus per-
maneatis.

Contradimus etiam tibi, & per te legitimis successoribus tuis,
cum fratribus inibi religiosē & absque proprietate viuentibus atq;
victuris, in augmentum pacis & quietis, loci tui prædictam paro-
chiam *Rochennies*, sub respectu duodecim denariorum in cœna Do-
mini, ad seruitium Episcopi.

Si autem aliquando, quod absit, antiquo hoste instigante,
in prædicto loco vel parochia, tale quid acciderit, pro quo recon-
ciliatio necessaria fuerit, tibi legitimisque successoribus tuis, vice
nostra, accepera aqua sanctificationis & reconciliationis, ut ea re-
concilie, religioni vestra annuimus & impetrimus.

Si autem prædictus locus, largiente Domino, ad tantam copiam
rerum, & seruorum Dei ibi commorantium, excreuerit, ut Præla-
tum eligere debeant, liberam habeant potestatem, cum consilio &
auctoritate Atrebatensis Episcopi, eligendi sibi magistrum & do-
minum,

mīnum, iuxta timorem Dei & instituta sanctorum Canonum. Postmodum vērō deducatur ante Episcopum, & accipiat temporale beneficium loci, & curam animarum, & prælationis benedictionem.

Rogamus ergō in Domino, tam præsentes fratres nostros, quām & successores Episcopos nostros, & sanctorum Canonum auctoritate interdicimus, & nostra, ne quis hoc donatiuum libertatis violare aut corrumpere præsumat. Siquis scienter huius nostræ institutionis priuilegium infregerit, excommunicationi subiaceat.....

Actum Atrebatii in Synodo, in basilica B. Mariæ semper Virginis, Dominæ nostræ, anno videlicet Dei Christi M. XCVII. Indictione 1097. V. XII. Kal. Nouembbris.

N O T A T I O N E S .

Conɔ)presbyter, eiusque magister Heldenmarus, auctores ac conditores fuere cœnobij Aroasiensis: à quo postea viuendi formulam & nomen accepit reformata Congregatio Aroasiensis Canonico-rum regularium: de qua Iacobus Vitriacus in Historia sua Occidentali agit, & nos in Chronico Canonicorum regularium.

ARIDAGAMANTIA) hodie est Aroasia, vulgo Eroage.

C A P V T X L V .

VENEMARUS Castellanus Gandensis fundat Abbatiam Canonicorum regularium in Burnehem, Flandria municipio,
circa annum 1100.

IN nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis. Ego WENEMARVS Gandensis Castellanus ecclesiam apud Burnehem, cum membris suis, videlicet Haesfledunck & Hingen, feci libertate donari: ita ut Canonici inibi manentes duos presbyteros, non de clauistro, sed alios officio congruos, apud Haesfledunck constituant, quemadmodum tempore aui mei, imò ab ipso auo meo Fulcardo sub banno confirmatum est, vnum qui apud Burnehem.....

Notandum sanè, quia ad usus Canonicorum ibidem regularium omnes decimas de Martinesforhe ad Burnehem pertinentes, & v-

M. 3 num

num mansum terræ inter Broclant & Gestlant, præter ius ad dicum, nec non & vnum sach ad turuos & ad filuam, vnum stele in Valham ad pisces, in Spiringa eandem plicandi potestatem, quam ilius loci dominus habet, dedi.

Dedi & prædium in Bucholt, quod ab Abbe S. Laurentij Leodicensis, & à fratribus emi, cum CC. ouibus, minus decem. Quod Malgotus inde habet in feodum, & Erplant, id est, terra accrescens, exceptum est: sed istud idem exceptum, ad seruitum capellæ meæ, ibidem in Burnheim Domino dedicauit.

Nomina autem testium subscribi fecimus.

Signum Ansbaldi Præpositi.

S. Fulcardi Decani.

S. Ogeri Capellani.

S. Menardi clericu, Benzonis, Throderici, Onulfi, Winezonis, Sigeri.

N O T A T I O N E S.

BVRNEHEM) sen Bornhem, vulgo Bornhem, est amplum Flandriæ municipium, Baroniæ titulo clarum, cum arce, ad veterem Scaldis alueum. Fuiteo loco olim Canonicorum regularium Abbatia, à Wenemaro Castellano Ganderi fundata: cuius hodieque vestigia ac rudera visuntur iuxta templum parochiale. Hodie in Bornhem est Præpositura seu cella Benedictinorum, ab Affligemio dependens.

HAVESLESDVNCK) hodie Haesdonck, vicus Bornhemio vicinus.

HINGEN) vicus eodem in tractu, Baroniæ titulo nunc clarus.

SPIRINGA) fortè Spirinckbroeck hodie.

BVCHOLT) nunc Buggenhout, ut suspicor, vicus olim Nassauia, nunc Bournonvillia gentis: ubi quondam fuit cella seu Prioratus monachorum cœnobij Affligemienfis.

CAPVT

C A P V T X L V I .

Bornhemensis Abbatie fundationem ac dotationem, à VVenemaro factam, Manasses Cameracensis Episcopus approbat, an. 1101.

IN nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis. Ego MANASSES, seruus seruorum Dei, gratia Dei Cameracensium Episcopus, Ecclesiæ filijs, vbiunque locorum manentibus, salutem & episcopalem in Christo benedictionem.

Omnibus fide catholica præmunitis ut pateat desidero, quoniam ecclesiam apud *Bornehem* cùm suis appenditijis, amoris Dei gratia, & post Deum *WENEMARI* Gandensis Castellani, libertate donauit: ita ut fraternitas regularis inibi vigeret & maneret ab omni iugo sæculari nunc & in perpetuum absoluta.

Et ne posteros lateat ipsius rei principium, altius & uberiorū rem exprimere censemus idoneum.

WENEMARVS prædictus Castellanus omnes decimas de *Santforde* ad *Bornehem* pertinentes, pro vxoris suæ anima *LVDGARDIS*, sua-
quæ omniumque suorum parentum, ad opus fraternitatis, meo con-
sensu, donauit & stabiliuit.

Locum etiam nomine *Scelē* in Wallam ad pisces, nec non etiam totum prædium, quod ab Abbe S. Laurentij Leodiensis in *Bucholt* emit, eidem Ecclesiæ dedicauit in Domino, munustum & impressum nostri sigilli patrocinio.

Notandum etiam vnum mansum inter *Gestlande* & *Bruglande* cum ibidem deditisse.

Statuimus etiam episcopali edicto, vt ipsa fraternitas inter se canonice eligat Prælatum, quem Episcopus cura vestiat animarum. Statuimus quoque oleum infirmorum, oleum baptismatis, & sanctum chrisma ab Episcopo vel à ministris eius, eis nullatenus abnegandum.

Decernimus ergò, vt nulli omnino hominum liceat eandem ecclesiam temere perturbare, aut de rebus ei datis aut dandis ali-
quid inuadere. Quod si quis fecerit, nisi prima emendatus satisfa-
ctione fuerit, æterni anathematis vinculo subiaceat.

Concessio quidem ab Episcopo huius affirmationis nouissimè facta

1101. facta & sancta est Gandaui VI. Nonas Octobris. Actum ab Incarnatione Domini millesimo centesimo primo anno, regnante Philippo Francorum Rege, episcopante Manasse Cameracensi Pontifice, Roberto, Roberti filio, in Comitatu agente; presentibus testibus, hic subscriptis.

Signum Rodulphi Archidiaconi.
 S. Erleboldi Praepositi.
 S. Adelberonis Decani.
 S. Ancradi Abbatis Eihamensis.
 S. Fulgentij Abbatis noui monasterij.
 S. Lamberti Abbatis Crispiniensis.
 S. Alberti Abbatis Hasnoniensis.
 S. Snellardi Abbatis Dicluennenensis.
 S. Sigeri Abbatis S. Petri.
 S. Wefrici Abbatis S. Bauonis.
 S. Wotelini Praepositi.
 S. Walboldi Praepositi.
 S. Lamberti Tornacenfis Archidiaconi.
 S. Stephani de Bolar.
 S. Walteri de Brosella.
 S. Africi de Monta.

Ego Anselmus Episcopi Cameracensis Cancellarius scripsi & subscripti.

N O T A T I O N E S.

Novi monasterij) hoc est, Affligemensis monasterij Abbas Fulgentius.

S. PETRI) in monte Blandinio, prope Gandavum, Abbas Petrus.

C A P V T X L V I I .

*A quarum Curtarum Abbatia in Artesia, non procul ab Areasia,
 per Odensem presbyterum & eremitam, instituitur, &
 à Lamberto Atrebatensi Episcopo confirmatur anno 1101.*

In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, amén. Ego LAMBERTVS DCI miseratione Atrebatensis Episcopus, gaudens de religiosa

Iigiosa conuersatione & eremitica tua, reuerendissime frater & conpresbyter Odo, desiderio desideramus paci & quieti tuæ, tam præsentibus temporibus quam & futuris, prouidere.

Vnde iustas petitiones tuas, & Balduini Decani nostri pio affectu prosequentes, & te & successores tuos, religiosè & canonice inibi victuros, hac donamus libertate, ut tantummodo Episcopo respondeatis, & in manu eius, in libertate spiritus permaneat.

Ecclesiam itaque illam, quam deuotio tua ædificauit in loco solitudinis, qui dicitur Ajulcurtis, tibi & successoribus tuis, in proposito religionis perseverantibus, liberè possidendam contradimus, & curam animarum confratrum tuorum eremitarum tibi committimus, & decimam agri eidem ecclesiæ circumiacentis, quam fratres eremiti incolunt, annujimus.

Rogamus autem in Domino tam præsentes fratres nostros, quam & successores Episcopos nostros, & sanctorum Canonum auctoritate interdicimus & nostra, ne quis hoc donatiuum libertatis violare aut corrumpere præsumat. Si quis scienter hujus nostræ institutionis priuilegium infregerit, excommunicationi subiaceat, quoad usque resipuerit, & Ecclesiæ Dei satisfecerit. Fiat, fiat, à Synodo acclamatum.

Actum Atrebati in Synodo in Ecclesia B. Mariæ semper Virginis, anno Dei Christi M.CI. Indictione VII. XVII. Kal. Nouembbris. 1101.

N O T A T I O.

Odo) auctor seu fundator Abbatia & Congregationis Aroasiensis, itemque monasterij Aquarum curtarum, quod *Eaucourt* vulgo nuncupant. Vide supra cap. 45.

C A P V T X L V I I I .

Prioratus S. Georgij, prope Hesdinum Artesia opidum, Abbatia Aquicinctina attribuitur, & à Paschali II. Papa id confirmatur, anno 1112.

P ASCHALIS Episcopus, seruus seruorum Dei, dilecto filio Alvise, Abbatii Aquicinensis monasterij, eiusque successoribus regulariter substituendis.

N

Officij

Officij nostri nos hortatur auctoritas, pro ecclesiarum statu sollicitos esse, & quæ rectè statuta sunt, stabilire. Proinde venerabilis fratris nostri Ioannis Morinensis Episcopi cessionem vobis vestro-que monasterio factam, litteris præsentibus confirmamus.

Is enim B. Georgij martyris ecclesiam, iuxta caltrum Hesdinium sitam, tibi tuisque successoribus, in cellam omni tempore possiden-dam concessit, & assertione chirographi confirmauit, cum omnibus videlicet terris, pratis, siluis, aquis & molendinis, vel alijs qui-buscumque redditibus, quæ tam ab INGELRAMNO Comite, & Ernulfo Hesdinensi, & Nicolao milite, quam & ab alijs fidelibus eidem ecclesiæ collata sunt. Siquidem idipsum prædecessor suus, bonæ memoriæ Gerardus, Canonicorum ecclesiæ suæ consilio & volun-tate, concederat.

Idipsum igitur & nos præsentis decreti, auctoritate sancimus, fal-ua nimirum Teruanensis ecclesiæ iustitia, sicut supradicti Episcopi chirographo delibatum agnoscitur. Altaria quoque duo, scilicet de Fraisnoith & Huby, sicut ab eodem Episcopo supradictæ ecclesiæ S. Georgij concessa sunt, concedimus, & decreti præsentis auctorita-te firmamus.

Porrò sepulturam eiusdem loci ab omni exactione liberam fore decernimus, ut eorum, qui illic sepeliri deliberauerint, deuotioni & extremæ voluntati, nisi forte sint excommunicati, nullus ob sistat....

Data Laterani XIII. Kal. Julij Indictione V. Incarnationis Do-mini. minicæ anno M. C. XII.

N O T A T I O.

S. GEORGII) cella seu Prioratus, anno 1072. ab Ingelramno Comite, Ernulfo Hesdinensi, & Nicolao Equite fundatus ac dor-tatus, hodieque floret, haut procul à ruinis seu ruderibus veteris opidi Hesdinensis, quod patrum memoria nostri exciderunt; Hes-dinio nouo à fundamentis, loco commodiore, contra Francos ex-citato.

CAPVT

C A P V T X L I X .

Burchardus Cameracensis Episcopus Bornhemensem Abbatiam,
inopia laborantem, Fulgentio Abbatii Affligemensi, eiusque
successoribus perpetuo regendam, an. 1120. com-
mittit, suppressa S. Augustini regula.

IN nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis. BVRGARDVS Dei
miseratione Cameracensium Episcopus, tam futuris quam præ-
sentibus in perpetuum.

Scriptura docente, quæ ait; Si bene feceris, scito cui feceris, & erit
gratia in bonis tuis multa, ex officio pastorali præcipue monemur,
ut erogationes nostræ auctenticias & religiosas personis adscriban-
tur.

Nos igitur Bornhemensis ecclesiæ, ferè ad nihilum redactæ, de-
solationi condolentes, venerabilem fratrem nostrum Fulgentium,
Affligemensis ecclesiæ Abbatem, & religiosum ecclesiæ suæ con-
uentum super hac necessitate conuenimus, & ut Abbatiam illam
sub regula S. Augustini annihilatam, regendam, & sub regula B. Be-
nedicti emendandam susciperent, monuimus, rogauimus, petui-
mus.

Prece itaque nostra tandem exaudita, communicato Ecclesiæ
nostræ consilio, præfatam Abbatiam de Bornhem, cum appendicijis
suis Haueſ-lednac & Hingen, imò cum capellis Berchberga & Rimenham
Apostolica auctoritatē eidem ecclesiæ confirmatis, alodijs etiam
& donarijs ibidem assignatis, supplicante fratre nostro Sigefrido
Bornhemensi Abate, fratribus quoque potentibus, tum penuria
ingruente, tum vitæ suæ melioratione, præfatae Affligemensi ecclæ-
siæ, sub regula B. Benedicti permansuram concessimus.

Cùm enim eadem Bornhemensis ecclesia à WENEMARO Gan-
densi Castellano alodijs & donarijs quam plurimis fundata, & à
prædecessore nostro domino Manasse, bona recordationis Episco-
po, emancipata, Abbate consecrato & fratribus sub regula B. Augu-
stini constitutis, in melius procedere debuisse, ordine penitus an-
nullato, forinsecis commoditatibus destructis, in nihilum fere re-
dacta est.

Ea itaque angariati necessitate, præfatam traditionem canonicè facientes, decreuimus ut prædictam Bornhemensem ecclesiam & libertatem, quam sub regula B. Augustini hactenus tenuerat, Affigemensis ecclesia vterius sub regula B. Benedicti liberè & inconvulsè possideat.

Altare etiam de *Merecca*, cum appendicio suo *Bergesem* sæpè factæ Affigemensi ecclesiæ concessimus: ad arcendas quorumlibet maleuolorum importunitates, data conseruatoribus benedictione, in peruersores anathematis sententiam, quoad resipuerint, promulgamus, atque subsignato canonico testimonio huius decreti paginam sigilli nostri impressione consignamus.

Signum domini Gualteri Archidiaconi.

S. Rudolphi Archidiaconi.

S. Anselli Archidiaconi.

S. Theodorici Archidiaconi.

S. Erleboldi Præpositi.

S. Hadeguini, Widonis, Radulphi, Errardi, Hugonis, Lamberti, Mazelini, Gualteri, Bernardi, Giranni, Hugonis, Canonicorum.

1120. Actum anno Incarnationis Verbi millesimo centesimo vigesimo, Indictione XIV. pontificatus vero domini Burchardi quinti.

Ego Guirimboldus Cancellarius scripsi & subsignau. i

N O T A T I O.

BVRGARDVS) seu Burchardus Cameracensis Episcopus anno
1130. viuere desijt; vt Waterlosius ipsi coætaneus in Chronico
ms. Cameracensi, itemque Dodechinus testantur.

C A P V T

C A P V T L.

Calixtus II. Papa, petente sorore sua Clementia, Flandriae Comitissa, an. 1121. firmat Bornhemensis ecclesiae regimem Affligemensiis commissum.

CALIXTUS secundus Episcopus, seruus seruorum Dei, dilecto filio Fulgentio Abbatii, Affligemensis monasterij, quod ad honorem B. Petri Apostolorum principis in Cameracensi diœcesi situm est, eiusque successoribus, regulariter substituendis, in perpetuum.

Quæ religionis intuitu statuuntur, inconuulta debent stabilitate seruari. Siquidem venerabilis frater noster Burgardus, Cameraensis Episcopus, consilio & assensu Archidiaconorum ac reliquorum clericorum ecclesiae suæ, consilio etiam & hortatu venerabilis fratris nostri Rodulphi Remensis Archiepiscopi, (sicut in eorum missis ad nos litteris continetur) necnon & rogatu & supplicatione Sifridi Bornhemensis Abbatis & fratum suorum, Affligemensi monasterio Bornhemensem commisit ecclesiam, ut in ea deinceps monastici ordinis disciplina, per Dei gratiam, habeatur.

Olim quidem in loco eodem Ordo fuerat canonicus institutus; sed guerris superuenientibus, tanta paupertatis inopia coarctatus est, ut neque Ordinem canonicum conseruare, neque per se in ecclesiastica quoque posset honestate persistere.

Nos itaque tam prædictorum fratrum, quam & sororis nostræ CLEMENTIAE, Flandrienium Comitissæ, quæ ipsius loci dispensatrix est, petitionibus annuentes, & de religione vestra plurimum confidentes, prædictæ Bornhemensis ecclesiae commissionem præsentis priuilegij pagina confirmamus.

Statuentes, ut auctore Deo, in Affligemensis monasterij ynitate ac subiectione, sub regula monasticae disciplinæ, in perpetuum perseveret, ita nimur libera & quieta, sicut antea in Ordine Canonicæ fuerat, cum altaribus de Haesdunc, Hingem, Gereberga, Rimenbam, Mercbecloa, & cum omnibus, quæ in præsenti legitime possidet, vel in futurum, largiente Deo, iuste atque canonice poterit adipisci.

Nulli ergò omnino hominum facultas sit, præfatam Bornhemensem

mensem ecclesiam à dispositione vel subiectione vestri monasterij remouere, seu qualibet occasione subtrahere, possessiones eius auferre, vel temerarijs vexationibus fatigare: sed ita sub vestro monasterio maneat, sicut à prædicto fratre nostro Burgardo, diœcesano Episcopo, constitutum, & ipsius chirographo confirmatum est.

Si qua igitur in futurum ciuiuslibet dignitatis ordinisue persona, nostræ huius confirmationis paginam sciens contra eam temerè venire tentauerit, honoris & officij sui periculum patiatur, aut excommunicationis vltione plectatur; nisi præsumptionem suam digna satisfactione correxerit.

Qui verò conseruator extiterit, Dei omnipotentis, & Apostolorum eius Petri & Pauli benedictionem, & gratiam consequatur, amen, amen, anien.

Ego CALIXTVS Catholice ecclesiæ Episcopus laudau.

Datum apud S. Petrum, per manum Chrysogoni, S. Romanæ Ecclesiæ Diaconi Cardinalis & Bibliothecarij, III. Februarij, Indictione XIV. Incarnationis Dominicæ anno millesimo centesimo vigesimo primo, Pontificatus autem domini Calixti secundi Papæ tertio.

N O T A T I O.

CLEMENTIA) Guilielmi Burgundiae Comitis filia, Calixti II. Pontificis Romani soror, primùm Roberto II. Hierosolymitano, Flandriæ Comiti, post Godefrido Barbato, Lotharingiæ Brabantiaque Duci, nupta fuit.

C A P V T L I.

Henniacensis ecclesia (quæ est hodie Canonicorum regularium Abbatia, in diœcesi Atrebateni) ab omni seculari potestate liberatur, an. 1123. per Carolum Bonum Flandriæ Comitem.

IN nomine sanctæ Trinitatis, Patris, & Filij, & Spiritus sancti, Amen.

Ego KAROLVS, Dei gratia Flandrensis Comes, notifico omnibus Christianis, tam futuris quam præsentibus, quod Balduinus Dapifer meus, & Balduinus, filius Lethardi, & vxor eius Gerberga,

con-

concessione Arnulphi de Arda, ecclesiam S. Martini de Henniaco (quæ hactenus sub eorum potestate, quasi ancilla vernalis & misera lugebat) diuino instinctu inspirati, ob remissionem peccatorum suorum, ab omni sæculari potestate absolutam & liberam fecerunt, eamque Deo & S. Martino, ac domino Stephano, eiusdem ecclesiæ Abbatii, eiusque successoribus, ibidem Deo secundum regulam B. Augustini, & instituta ecclesiæ S. Nicolai de Aridagamantia victoris, disponendam & ordinandam liberè reddiderunt.

Hanc igitur libertatem & donationem, ob remissionem peccatorum meorum, concedo, & sigilli mei impressione confirmo. Huius verò confirmationis testes sunt,

Robertus Aduocatus,
Guillermus filius eius,
Guillermus nepos præfati Comitis

Hæc charta data est apud Atrebatum à præfato Comite III. Idus Decembris, anno Domini M. C. XXIII.

1123.

N O T A T I O N E S.

HENNACUM) vulgo *Hennin Lietard*, amplum est Artesia muncipium, iure opidi gaudens; à quo nobilissima familia Hennina nomen traxit. Henniacum titulo Comitatus ornauit Philippus II. Rex Catholicus, & possidetur nunc à Duce Bournonvillio.

ABBATIA) Henniacensis subest Congregationi Aroasiensi, seu S. Nicolai de Aridagamantia: de qua vide supra cap. 40.

C A P V T L I I .

Folcoldus Bernæ dominus, eiusque uxor Bessela, fundant Abbatiam Bernensem, ord. Premonstratensis, in confinibus Hollandie & Brabantie. Id suo diplomate Andreas Episcopus.

Utriaeque firmat an. 1134.

IN nomine Domini, amen. ANDREAS misericordia Dei, qui vocat ea quæ non sunt, ecclesiæ Traiectensis Episcopus.

Quo studio, quaque sollicitudine sit inuigilandum his, qui sibi nihil reliquerunt, ut nudi seuerentur nudum Christum, pietas fidelium

lum nouit, quæ pelles animalium tanquam potestates sublimes, ad excipiendas tempestates, tabernaculo supposuit, quatenus intra tabernaculum purpura contemplatiorum tranquilla pace respondeat, & lumen honestæ vitæ circumquaque diffundat.

Et nos igitur, pro posse nostro, hoc æmulantes, præsenti scripto, præsentibus & posteris edicimus, quod FOLCOLDVS DE BERNNA, vir liber & diues, sed & vxor eius BESSELA, inspiratione Dei, sanguine intelligentes, cedros Libani, quas plantauit Dominus, nidum habere passeribus, ad honorem Dei. & Theotocos beatæ Virginis Mariæ, Abbatii Roberto de Insula eiusdem beatæ Matris, ipsam BERNAM cum omnibus suis appertinentijs, Maesmond quoque cum omnibus suis attinentijs, necnon & Erthepe, quæ est in Tessandria, cum omnibus suis attinentijs, sed & Alsfurge, cum omnibus suis attinentijs, item etiam Mersberch cum omnibus vñibus suis, quos in sæculo viuentes inibi iure obtinuerunt, per manus nostras tradiderunt.

Abbas autem præmemoratus ex Canonicis suis Abbatem idoneum excipiens, superadditis ei conseruis & commilitonibus Dei, prædictæ Bernæ per manus nostras imposuit, ecclesiamque illam ab omni sua vel successorum suorum obedientia & commodo temporali penitus absolutam nostro regimini & obedientię substituit, nihil iuris aut respectus in ecclesia sibi prædicta referuans: præterquam si minus ordinatè quid egerint, coadiuante tunc loci præsente Abbe, commonitione fraterna, secundum tenorem matricis ecclesiæ, corripiat & emendet.

Nos item prædictam ecclesiam, ab omni tam nostra quam fidelium nostrorum exactione liberam, ex hoc nunc edicimus & facimus, nihil excipientes, præter orationes & obedientiam filialem.

Sepulturam etiam & inunctionem infirmorum suorum tantum, sed & ipsum oleum, secundum quod ecclesiæ de Insula prædicta concessimus, concedimus & isli.

Absque consensu verò aut conductu sacerdotum comprouincialium, nullum ex ipsorum parochianis excipient mortuum, vel sepelient.

Et ne quid contractum legibus hæc inscriptio minus habeat, tempus ac testes assignauimus, & sigilli nostri impressione firmavimus; multiplicationem in omni benedictione qui ad prædictam ecclesiam ea quæ iusta sunt custodiunt, inuasoribus autem manus anathematis

thematis & æternæ damnationis obtendentes.

Et hæc quidem gesta sunt Vnigeniti æterni anno Incarnationis millesimo centesimo tricesimo quarto, Indictione XII, anno vero Lotharij decimo, Imperij secundo eiusdem, episcopatus autem mei **1134.** septimo, præsentibus testibus subscriptis;

Harberto maioris ecclesiæ Præposito,
Luberto eiusdem ecclesiæ Decano,
Hermannu Præposito S. Bonifacij,
Luberto Decano de S. Petro,

Canonicis.

Ottone, Ascellino, Alardo,
Conrado, Alberone, Chrysantho,
Blitero, Guilelmo.

Liberis hominibus.

Arnoldo Iuuene Comite de Cliue.
Gerungo de Asper.
Guilelmo filio Comitis Guilelmi.

Ministerialibus.

Hereboldo, Rutherico, Giselberto,
Alphardo Sculteto, Arnoldo Castellano.

N O T A T I O N E S.

B E R N A) Canonicorum regularium ord. Præmonstratensis Abbatia, primo lapide à Silua-Ducis Brabantiae urbe episcopali, olim stetit: nunc iacet, per Caluinianos excisa. Abbas porrò cum sодalibus suis Siluam-Ducis domicilium transtulit.

I N S V L A B. M A R I E) vulgò *Mariëvverdt*, præclara quondam eiusdem ord. Præmonstratensis Abbatia, VII. lapide à Berna, per eosdem Religionis auitæ hostes deleta, similiter suos nunc cineres spectat. De illius origine legi in Chronico nostro Præmonstratensi.

T E S S A N D R I A) seu Taxandria, nunc *Peelandt*, cum vicino tractu Campaniæ Brabantinæ ac Leodicensis. Hinc *Tessenderlo*, amplum, municipium, in Brabantie & Leodicensis agri confinibus, secundo lapide à Disthemo opido situm.

Cuius loci Ammianus Marcellinus meminit: Anno Christi 358. Iulianus Cæsar (cognomento Apostata) Lutetia Parisiorum, vbi hie-
mauerat,

O

mauerat,

mauerat, discedens, contendit aduersus hostes, petitque inquit, pri-
mos omnium Francos, videlicet, quos consuetudo Salios appellavit,
ausos olim in Romano solo apud Toxiandriam locum habitacula
sibi figere, prælicenter. Cui, cum Tungros venisset, occurrit legatio
prædictorum, opinantium reperiri Imperatorem etiam tum in hi-
bernis; pacem sub hac lege prætendens, ut quiescentes eos tanquam
in suis nec laceceret quisquam, nec vexaret.

Ex qua Amm. Marcellini narratione discimus, Francos Salios,
Iuliani Apostatae æuo, in Taxandria, & vicino Tungrorum trætu se-
des suas habuisse, indeque progressos, totam paulatim Galliam,
pulsis Romanis, occupasse.

ARNOLDVS iuuenis Comes de CLIVE.) Antiquitatum Clivensium
studiosi notent, Arnoldum Comitem Clivensem anno Christi 1134.
iuuenili ætate floruisse.

C A P V T L I I I .

*Godefridas Barbatus, Lotharingia inferioris & Brabantia Dux,
anno 1134. fundat Praeposituram Capellensem, quæ est Bene-
dictinorum, olim extra, nunc intra muros urbis
Bruxellensis.*

IN nomine Domini nostri Iesu Christi. Ego GODEFRIDVS Lo-
tharingia Dux, ab ecclesiarum Doctoribus intelligens omnium
hominum salutem in eleemosynarum largitione plurimum con-
stare: Principibus vero huius sæculi, utpote qui amplius acceperunt
a Deo, ut retribuant ei, idipsum magis congruere, eò quod eleemo-
syna peccatum extinguit, & animam viuificet; & quia Prophetæ
Danielis testimonio Rex quondam ille Babylonicus eleemosynis
a peccatis redimi potuisset, si tamen acquieuisset doctrinis horum
& exemplis, operam dedi, & quorundam fidelium meorum salu-
bri usus consilio, quæ aure percepseram, opere adimplere curaui.

Denique causa salutis animæ meæ, patrumque meorum ac filio-
rum, alodium quoddam meum, Bruxellæ opido adiacens, & capel-
lam in eo ad honorem Dominici Sepulcri, Dominique genitricis
Mariæ constructam, cum omnibus suis appendicijs Partino Abbatii
ac monachis S. Sepulcri Cameracensis ecclesiæ in eleemosynam
dedi:

dedi : in tantum videlicet liberè , vt nullus clericorum , sive laicorum , aut potentum , illud omnino in perpetuum violare presumat , vel sui iuris aliquid ex eo vindicare qucat .

Ea tamen consideratione , vt ibidem Deo & eius Genetrici , die noctuque obsequia diuina impendantur , necnon & obitus mei memoria , in prelibata capitali ecclesia à fratribus annualiter habeatur . Et vt hæc donatio mea in æternum inconvulsa permaneat , sigilli mei impressione ac legitimorum testium subscriptione , confirmo & corroboro .

Signum GODEFRIDI DUCIS.

S. filiorum eius Godefridi & Henrici , quorum consensu
hæc peregit .

Signa liberorum .

Henrici de Birbeka .

Willermi & fratris eius Henrici de Dungleberga .

Sigeri de Wauera .

S. Rodulfi Leodiensis Canonici & Capellani .

S. Waldrici Capellani .

S. Godezonis Capellani .

S. Arnulfi Clerici .

S. Franconis Castellani & Dapiferi de Bruxella .

S. Franconis Pincernæ de Issa .

S. Arnulfi Dapiferi de Louanio .

S. Gozevini Pincernæ .

S. Alardi fratris sui .

S. Amulrici militis .

S. Franconis Ministri de Bruxella , cuius labore & industria
hæc suggesta sunt .

S. Radulfi fratris eius .

S. Gozevini Ministri .

S. Henrici Monetarij .

Signa ceterorum fidelium meorum de mea curia .

Signa quorumdam nobilium .

Walteri Rodestoc & filiorum eius .

Walteri Anglici .

Stephani Duri .

Hugonis Rampart .

Actum apud ISSAM mense Decembri XIIII. Kalend. Ianuarij,
1134. anno Dominicę Incarnationis M.C. XXXIV. Indictione XIII. Imperij
verò domini Lotharij Regis anno IX. & IV. Liethardi Cameracen-
sis Episcopi.

N O T A T I O N E S.

Donationem istam idem Godefridus Dux confirmauit anno M.
C. XXXVIII. Indictione II. epacta XVIII. Concurrente V. Imperij
Conradi Cesaris Augusti primo, præsulatus Nicolai Cameracen-
sium Episcopi secundo.

Ische. Issa) Sic in manuscriptis exemplaribus passim. Designatur au-
tem Isca, ut arbitror, patria Iusti Lipsij, amplum Brabantæ munici-
pium, secundo lapide à Bruxella situm.

C A P V T L I V.

Canonicorum Antuerpiensium migrationem, seu translationem ex
basilica S. Michaëlis ad basilicam S. Mariae, anno 1124.
auctoritate Burchardi Cameracensis Episcopifactam,
Lietardus eiusdem urbis Episcopus confir-
mat anno 1135.

IN nomine Patris & Filij & Spiritus sancti. LIETARDVS diuina
fauente clementia, Cameracensis Episcopus, omnium tam futu-
rorum quam praesentium generationi in perpetuum.

Quia commissis nobis ecclesijs vigilanti cura nos semper inten-
dere, nostræ saluti necessarium non dubitamus, non solum à præ-
decessoribus nostris retroacta bene disposita corroborare, verum et
iam ex rebus dispositioni nostræ concessis augmentare, nostræ sal-
uationi congruum speramus.

Quapropter ecclesiam B. Mariæ Dei genetricis in burgo Antuer-
piensi sitam, ab ecclesia S. Michaëlis in eodem burgo fundata, per
prædecessorem nostrum Burchardum Episcopum, fauentibus, imd
petentibus eiusdem ecclesiæ Præposito & fratribus, cum integrata
Præposituræ & beneficiorum, videlicet prædijs seu mancipijs,
qua

quæ usque ad hæ tempora ecclesia illa possederat, necnon cum omnibus appenditijs, capella scilicet S. Walburgis, quæ est in eodem burgo, & capella Otheren, Berendrecht, Linlo, Santflet, atque omnibus, quæ infra ambitum præfatæ parochiæ continentur, decimis, translatam, nos quoque, sicut prædictus prædecessor noster ordinavit, approbantes, nostræ auctoritatis testimonio confirmamus.

Decretum est siquidem in priori memorati Pontificis priuilegio, ut Præpositus ecclesiæ S. Mariæ, à fratribus canonice electus, canonicæ & catholico Cameracensium Episcopo præsentatus, curam Canonorum de manu ipsius sine contradictione suscipiat, & more Cameracensium Præpositorum debitam ei obedientiam exsoluat.

Ad hanc sanè Canonicorum institutionem perpetuò munendum, eamdem ligandi soluendique potestatem, quam mater nostra Cameracensis ecclesia in peruaores suos habet, persæpè dictæ ecclesiæ S. Mariæ in malefactores suos concedimus. Parochiales verò sacerdotes ipsorum, à Præposito & Canonicis substitutos, curam à nobis seu ministris nostris suscipere decernimus.

Petitione nec minus GODEFRIDI glorioſi Lotharingiæ Ducis & Marchionis, duas partes manipulorum decimæ ad Antuerpiam, & vniuersum eius parochiæ ambitum pertinentes, à prædecessore suo illuſtris memoriaz GODEFRIDO Duce & postea Ierosolymitano Rege, ecclesiæ S. Michaëlis traditas, quia minus iuste ipse eas subtraxerat, eidem ecclesiæ recognouit, & per manum Henrici quarti Romanorum Imperatoris assignatas, prædecessoris quoque nostri priuilegio in translatam S. Mariæ ecclesiam confirmatas, necnon serenissimi LOTHARII tertij Romanorum Imperatoris inuictissimi charta in eadem ecclesia corroboratas, nostri etiam decreti auctoritate eadem munimus.

Prædicti verò fratres ſaþe dictæ ecclesiæ S. Mariæ, ex quorum dispositione cum dignitate & tenore prioris libertatis, tota Antverpiensis pendebat & penderet parochia, transacto non multo tempore, fratres qui in ecclesia B. Michaëlis, sub regula S. Augustini deferviunt, ut commiſſum ſibi onus humero mutuæ fraternitatis ſecum portarent, per dominū NORBERTVM, ſumme religionis & eiusdem vitæ professionis virum, ad ſe vocauerunt, eique ecclesiam S. Michaëlis ſupradictam liberam contradentes, ad eam, in qua nunc Domino feruiunt, glorioſæ Dei genitricis Mariae ecclesiam, cum

*God.
Bullo-
nus.*

*S. Nor-
bertus.*

O 3 integr-

integritate Präposituræ & beneficiorum , vt præmissum est , transie-
runt.

Vt autem eos pondus & ęstus secum portantes consolationibus
concessorum sibi beneficiorum confouerent , conseruatis in suos v-
sus , Natalitij Christi die , & Purificationis S. Mariæ , exceptis quæ in
eodem die ibi offeruntur candēlis , Paschæ quoque , seu Ascensio-
nis , Pentecostes , siue omnium Sanctorum , necnon omnium Com-
memorationis animarum oblationibus : reliquas S. Michaëlis fratri-
bus , atque ecclesię S. Marię Magdalenę , sub eodem conditionis teno-
re , sororibus per omne tempus concesserunt , mutuam in inuicem
orationem communicantes , & in perpetuum conseruantes frater-
nitatem , & in omnibus necessitatibus auxiliandi caritatiam sup-
portationem .

Cupientes præterea sibi & suis successoribus pacis vnitatem ser-
uare & relinquere , quia sepeliendi in utroque coemeterio concessa
est licentia , statutum est , vt quicumque infirmus ex parochianis
Antuerpiensibus , sub regula memoratorum fratrū S. Michaelis Deo
deseruire desiderat , licentiam à parochiali sacerdote S. Marię sine
contradictione accipiat , & si viuens ad eos introierit accepto ipsō-
rum habitu , exequiarum funeris oblationes , fratres S. Michaëlis , ad
quos transit , habeant : sin autem , sicut de alijs parochianis , ad fra-
tres S. Marię redeant .

Communicare quoque infirmos & oleo inungere , nisi qui in sue
vitę habitu inueniuntur , fratribus S. Michaëlis non licebit .

Baptismus autem celeberrimi temporis Paschæ & Pentecostes in
utraque seruabitur ecclesia . Reliquo vero tempore parochialis sa-
cerdos S. Marię baptizandis prouidebit .

Pro commemoratione itaque suę libertatis utraque ecclesia pa-
rili libertatis ornata persoluet Cameracensis canonico & catholico
Præsuli aureum nummum Antuerpiensis monetæ ac ponderis , sin-
gulis annis in festo S. Lucæ , vniuerso prioris exigentia & iustitia
dimisso debito .

Quæcumque ergo Pontificum seu Principum largitione , imd
quorumlibet fidelium collatione memoratis ecclesijs oblatæ sunt ,
vel ulterius conferentur , huius nostri decreti munitamento eisdem ,
ad sus Canonicorum , confirmamus .

Ne qua verò canonica sacerularisue persona , processu temporis , in
hanc

hanc nostri decreti paginam spiritu nequam moueatur, collata conseruatoribus pace, in peruaores, quoād resipuerint, anathematis exterminium promulgamus, atque nostra subfigillatione, & Canonorum tertium altipulatione confirmamus.

Signum Nicolai Præpositi.

S. Gerardi Archidiaconi & Decani.

S. Ioannis Archidiaconi.

S. Theodoti Archidiaconi.

S. Alardi Archidiaconi.

S. Theoderici Archidiaconi.

S. Roberti Cantoris.

Caponicorum.

Hugonis Gerinbordi,

Lamberti, Guidonis,

Bartholomæi, Vincentij, Raduardi.

Actum Incarnationis Dominicæ anno millesimo centesimo trigesimo quinto, Indictione vnde cima, presulatus domini Lietardi, IV. in nomine Domini feliciter, amen.

1135.

Ego Guerimboldus Cancellarius recognoui.

N O T A T I O N E S .

BVCHARDI) Cameracensis Episcopi diploma de translatione
Canonicorum Antuerpiensium ex templo S. Michaelis ad templum
B. Mariæ, quod nunc est cathedralē, existat in nostro Codice dona-
tionum piarum cap. 78.

S. WALBURGIS) capella, in veteri burgo Antuerpiensi sita, ho-
nore parochialis ecclesiæ an. 1478. per Sixtum IV. Papam aucta est,
petentibus Canonicis Antuerpiensibus.

S. NORBERTVS) fundator ord. Præmonstratensis, ob ijt. Archie-
piscopus Magdeburgensis an. 1134.

SORORIBVS.) vt apud Brigittinos, sic & apud Præmonstratenses
olim duplia multa fuere monasteria seu claustra, virorum scilicet
& virginum, muris distincta.

C A P V T .

CAPVT LV.

*Theodericus Alsatius, Flandriæ Comes, eiusq[ue] coniux Suanahildis,
varia prædia an. 1136. dant ecclesiæ Truncinensi, que
est Abbatia ord. Præmonstratensis prope
Gandavum.*

IN nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis, Patris, & Filij, & Spiritus sancti. Ego THEODERICVS Dei gratia Flandriæ Comes, diuina inspiratione admonitus, fidelium quoque Principum, qui ecclesiæ Dei fundauerunt, & rebus suis ditauerunt, exempla secutus, ob remissionem peccatorum meorum, & salutem animæ meæ, & conjugis meæ SVANAHILDIS Comitissæ, prædecessorumque meorum Flandriæ Comitum:

Locum quendam sacræ religioni congruum, in fundo Wasia sitem, inter silvam, quæ dicitur Conegessfurst & villam Bardamara, nunc Saltechem vulgo nominatum, S. Trinitati, & perpetuæ Virgini Dei genitrici Mariæ, necnon S. Ioanni Euangelistæ, & omnibus Sanctis omnimodis liberum obtuli, in usus fratrum Regularium, secundum regulam beati Augustini ibidem Deo seruientium.

Contradidi etiam illum locum, qui dicitur Hulsterloe, cum silvis & Moer, & pratis, & pascuis, & cæteris appenditijs inter prædicta loca sitis, & usque ad circumiacentes parochias porrectis.

Hoc autem donum feci petitione domini Iuvani, eiusdem loci fundatoris, hominis mei, cuius hæc feoda fuerunt.

Et quia pium est sacratis Deo locis cautelam pacis & quietis prouidere, statui ne aliquis in posterum locum ipsum, fratres, & homines ad eos pertinentes iniustis vexationibus inquietare præsumat.

Addidi etiam, ne quis Aduocatiam in his prædictis datis habeat, præter Comitem Flandriæ, vel eum, qui dominium Wasia tenuerit à Comite. Quod si & ipse prædictos fratres in aliquo temere grauauerit, & admonitus corrigere neglexerit, ipsam Aduocatiam in perpetuo amittat: & fratres, & omnia sua, postmodum sub defensione Comitis securi subsistant.

Denique ut hæc prædicta rata & inconvulta maneant, sigilli mei impressione, & testium subscriptione confirmare præcepi.

Signum Rogeri Brugensis præpositi.

S. Rober-

S. Roberti

N O T A T I O N E S .

TRUNCINIVM) *Dronghen*, Abbatia ordinis Præmonstratensis,
primo lapide à Gandauo olim sita, per Caluinianos nostra ætate
est eversa. Abbas & religiosi nunc in vrbe Gandensi domici-
lium habent.

HVLSTERLO) est vicus Wasiax, haut procul à Kildrechto si-
tus.

IvvANVS) seu Iuanus fuit Comes Alostanus, gener Theoderici
Alsatij Flandriæ Comitis. Iuani diploma, hic spectans, reperies
in nostro Codice Donationum piarum cap. 94.

Rex Catholicus , tamquam Comes Alostanus , est Aduocatus
seu protector Ecclesiae Cameracensis . Quo titulo Carolus V.
Imperator arcem , ad muros vrbis Cameracensis , in monte ædi-
ficandam curauit, aduersus Gallos : quo loco olim stetit basili-
ca & collegium Canonicorum S. Gaugerici , quod in urbem in-
de est translatum.

C A P V T L V I .

Xenodochium seu Hospitale bratae Marie & XII. Apostolorum,
in vrbe Bruxellensi , à Riselde matrona fundatum, ta-
bulis Godefridi Barbati Lotharingia Braban-
tiaeque Ducis firmatur ac robatur,
anno 1138.

IN nomine summae & indiuidua Trinitatis. Notum sit tam fu-
turis quam præsentibus, quod matrona quædam RISELDIS vi-
delicet locum quendam atrio S. Michaelis , sanctæque Gudilæ
continuum, omniq[ue] iure hereditario liberum, in spem æternæ
retributionis, ad usus patiperum, Alberto Bruxellensi Parochia-
no atque Canonico tribuit, in quo ipse domum hospitalitatis, in
honore sanctæ Mariæ semper Virginis , & duodecim Apostolo-

P

rum,

rum, impensa rerum suarum, à principio fundauit.

Cui adhuc consolatione temporalium carenti, quidam fidelium diuinitus inspirati, manum benignitatis extendunt, & partem patrimonij sui, ad recreationem pauperum intulerunt, Fastradis curtem vnam, Friderburgis vnam, Euervvinus Carens bonarium culturæ, Hugo dimidium bonarium, Theodericus de Molla bonarium & dimidium, Oda, quæ dicebatur Rusa, dimidium bonarium, Elterius quartam partem bonarij, Euervvinus de Scarenbeca vnum bonarium prati, vnum culturæ, tres modios annonæ de molendino, & partem decimæ in Haren.

Ijs se sic habentibus, & Alberto, bona memoriae viro, viam universæ carnis ingresso, ego Folbertus, Christianæ Religionis professor minimus, tam ex præcepto Godefridi Ducis Lotharingiæ, quam exhortatione Burchardi Episcopi, & vtriusque sexus petitione populi, præfatam domum procurandam suscepimus: cui sollicitudinem & laborem, ad honorem Dei & salutem animæ meæ, prout potui, vigilantiū impendi.

Eidem Hospitali præfatus Episcopus, Deo inspirante, & nostra admonitione inductus, redditus altaris, quod est in Etterbeke, ad usum pauperum, pro salute animæ suæ, assignauit, & habendos in perpetuum canonica auctoritate confirmauit.

Quia verò dotes præfati altaris, videlicet viginti vnum bona-
ria culturæ, incuria præcedentium personarum, ab eodem alienatæ fuerunt, quadraginta duobus & ducentorum quinquaginta modiorum annonæ impensa, tandem eas Ecclesiæ diligenter restituimus.

Præterea sex bonaria, quæ ad Godefridum, filium Theoderici, iure hereditario descenderant, ab eodem Godefrido, in præsen-
tia heredum non reclamantium, nouem marcis comparauimus; quibus in potestate prænotati Principis liberè traditis, præfatam domum Hospitalitatis, per manus ipsius, in præsentia multorum, ijs donari imperauimus.

Ijs Euervvinus Dives vnum bonarium, in remissionem suorum peccatorum, addidit: ijs præterea vnum bonarium addidimus, quod ab heredibus Franconis Lupi comparauimus.

Testes & assensum præbentes filij Ducis,
GODEFRIDYS scilicet & HENRICVS.

Testes,

Testes, Waldricus Godeza, Arnoldus, Capellani.

Leoninus Franco castellanus,

Arnoldus Dapifer,

Egebertus de Bigardis, Gerardus Hurat,

Giselinus Franco, Pincerna,

Henricus de Spalt, Euvvinus de Scarenbecca,

Gosuinus Clibinc, Franco Canus,

Egericus, Arnoldus de Widescat,

Gosyvinus, Balduinus, Meinardus, Scabini.

Actum Bruxellæ, anno verbi Incarnati millefimo centesimo tri- 1138.
cesimo octauo.

Ego GODEFRIDVS Dux Lotharingiæ recognoui, & sigilli mei
appensione hæc inconnulsa manere volui.

N O T A T I O N E S .

GODEFRIDVS & Henricus) Godefridus patri suo Godefrido
Barbato in Lotharingiæ inferioris ac Brabantia Ducatu successit,
Henricus Affligemij monachum induit : vt cap. sequenti doce-
bimus.

Hospitale porrò istud XII. Apostolorum, hodie est cœnobium
S. Gertrudis, prope scalam maiorem templi S. Gudilæ, in quo pau-
cæ moniales viuunt, cum vetulis aliquot mulierculis pauperculis.
Fuit olim hospitale sexus vtriusque: an viri sint translati ad vicinum
Hospitale, quod Bethania dicitur, ciuibus meis discutiendum relin-
quo. Cœnobium verò S. Gertrudis etiamnum prædia quædam pos-
sedit in Haren & Etterbeke.

HAREN & Etterbeke) vici sunt Bruxellis vicini. Ex Etterbeke
Albertus Pius, Belgarum Princeps, operâ cuiusdam Germani, anno
circiter 1602. copiosissimum fontem, miro artificio molæ aquariæ,
deducendum curauit in altiorem vrbis Bruxellensis partem, & in
palatium, hortos, ac parcum ferarum palatio adhærens.

Porrò Godefridus Barbatus non solum Lotharingiæ inferioris ac
Brabantia Dux fuit, sed & Comes Louaniensis, vt & successores
eius. De primis Comitibus Louaniensibus, libet hic subiecte ver-
sus perantiquos, qui apud Iacobum Guisum in mss. Hannonia
Chronicis tomo 2. lib. 14. cap. 40. exstant.

Sic tua res agitur Dux KAROLE, sicque Ducatum
 Lotharicum perdis, dum tua regna petis.
 Filius OTTO tamen tibi Dux succedit in illo,
 Quem sibi confirmat Imperialis apex.
 Huic quoque germanam dant Chronica scripta sororem,
 Nomine GERBERGAM, quæ mihi visa fuit.
 Hanc sibi LAMBERTVS despondit, quem Raginerum
 Hannoniæ Comitem progenuisse feruntur.
 Huic quoque successit HENRICVS filius: OTTO
 Quem sequitur frustra; nam sine prole fuit.
 Hunc quoque subsequitur LAMBERTVS, patruus eius,
 Qui regit has terias Louaniæ præst.
 Nonne vides igitur quam clari sanguinis istos
 Vena venustauit? Troica quippe fuit.

KAROLVS) Ludouici Francorum Regis filius an. 997. ab Othono II. Imp. primus Dux Lotharingiæ inferioris creatus fuit: teste Sigerberto in Chronicô. Ludouico Francorum Rege, stirpis Carolinæ ulimo, sine liberis an. 987. defuncto, Hugo Capetus, Comes Parisiensis, regnum inuasit, Carolo ex paterna & auita successione debitum. Quod dum armis repetit, adeoque Ducatum suum Lotharicum, (vt in bello fieri solet) perdit seu vastat, per fraudem an. 990. à Capeto captus, Aurelia ad Ligerim anno proxime sequenti obiit.

IN ILLO) supple, Ducatu Lotharico successit OTTO filius, confirmante eodem Imperatore. Obiit OTTO sine liberis an. 1005. vt in Stemmatibus Belgicis cap. 13. latius explicui.

GERBERGA, Ottonis soror, eidem in Comitatu Louaniensi, & in Ducatu Lotharingiæ inferioris Godefridus Improlis, successerunt: vt in citatis Stemmatibus cap. 14. docui.

MIHI VISA.) Itaque auctor coetaneus fuit Gerbergæ.

LAMBERTVS) cognomento Barbatus, Ragineri II. Hannoniæ Comitis filius; vt in recitatis versibus diserte legitur: quod nota dignum. Vxor illi fuit Gerberga.

HENRICVS) eo nomine primus Comes Louaniensis, Lamberti & Gerbergæ filius.

OTTO) infans & sine prole obiit adeoque frustra fuit.

LAMBERTVS) Baldricus, Ottonis patruus, Henrici I. frater, Ottoni

Ottoni in Comitatu Louaniensi successit, ut citato loco in Stemmatibus Belgicis fusiūs legitur.

Qui regit.) Viuebat ergo adhuc auctor sub Baldrico.

TROICA.) Ut Hispani, Veneti in Italia, Aruerni in Gallia, Massesyli in Africa, & alij populi ausi Latios se fingere fratres sanguine ab Iliaco; sic & Franci nostrique Belgæ propaginem à Trojanis olim repecebant, nec sine patricinio: quoniam cum turba inseparabantur. De his rebus alibi.

C A P V T L V I I .

Henricus, Godefridi Barbati Lotharingiæ Brabantiaeque Ducis filius, in Affligemensi Benedictinorum cœnobio, monachum induit, & varia prædia eidem cœnobio donat.

IN nomine sanctæ & indiuividuæ Trinitatis. Notum sit omnibus tam præsentibus quam futuris, quod ego HENRICVS, filius Godefridi Ducis Lotharingiæ & Comitis Louanij, ob declinandas miserandas & ærumnosas huius sæculi procellas, ad monasterium Affligemense, quasi portum salutis, configui.

Vbi Deo & SS. Apostolis eius Petro & Paulo, sub præsentia domini Petri Abbatis & totius congregationis, adstantibus hominibus meis, meipsum in monachum offerens, allodium quod apud Sichne & Rode, iuxta Verde, ex patre meo me liberè contingebat, & commune cum fratre meo Duce Godefrido, patris mei successore, possidebam, in aquis & pascuis, in campis & siluis, & in omnibus ad ius nostrum pertinentibus, pro anima patris mei, & matris meæ, & CLARITIAE sororis nostræ, & pro meipso, & pro predicto fratre meo Duce GODEFRIDO, & sororibus meis ALBIDE Regina Anglie, & IDA Comitissa, & pro omnibus parentibus & amicis in elemosyna tradidi.

N O T A T I O N E S .

HENRICVS) obiit Conuersus, ut loquuntur, in monasterio Affligemensi an. 1141. vt in vetustissimo codice Parcensis Abbatia legitur.

P 3

SICHNE,

SICHNE) Sichenæ seu Sichemium est Brabantia opidulum, cui vicinus est Collis asper, vulgo Acutus, Gallis *Mont aigu*, Flandris *Schenpenheuel*: qui locus, beneficio Dei ac Deiparæ, plurimis miraculis nostra ætate inclaruit. Vide Lipsium de Diua Virgine Aspricolle.

ALEIDIS) fuit Henrici Angliæ Regis coniux, sepulta Affligemij cum patre.

IDA) N. Comiti Clivensi nupsit.

CLARITIA) obiit innupta: vide Stemmatum nostra Belgica, cap. 14.

C A P V T L V I I I .

Balduinus Ardensis toparcha Ardense Canonicorum secularium collegium ab auo suo Arnulpho fundatum, vertit in Canonicorum regularium ord. Præmonstratensis Abbatiam an. 1144.

VNIVERSÆ sanctæ matris Ecclesiæ filijs, BALDVINVS Dei permisione heres & dominus Ardeæ, ecclesiæque S. Audomari Ardensis dictus Præpositus, salutem in perpetuum.

Quod ad cultum Dei, &c ad reuerentiores sanctæ Dei Ecclesiæ honorem conuenire dignoscitur, omnimodè executioni, in quantum sufficimus, promotere necessarium duximus & saluberrimum.

Vnde cum Præpositura Ardensis ecclesiæ nobis hereditario iure successit habenda, hinc clericorum seu Canonicorum in eadem ecclesia seruientium considerantes negligentiam, hinc periculum, & æternum animæ pensantes excidium, eò quod Præpositura ecclesiastica dispensanda & manu laicali disponenda (nisi nos vani docuere parentes) salutiferè nobis nullatenus accidere queat, quædam altiora super Ardensis ecclesiæ statu, altiore consilio, destinauimus.

Accepto itaque super eiusdem ordinatione Ecclesiæ diuino responso, sanoque consilio à Domino MILONE Morinensis ecclesiæ Episcopo, & Abbatibus, & multis ecclesiasticis personis, & laicibus Ardensis opidi, paribus & veteranis Morinensis ecclesiæ, non minus, quam Ardensi Capitulo annuente, & beniuolum assensum præbente, concessimus, & in quietam possessionem dedimus venerabili Abbatи Theoderico & monachis S. Mariæ de Capella, in villa antiquo nomine Brugnam dicta degentibus, & eorum successoribus, omnia

omnia iura, omnesque dignitates, quæ in ecclesia S. Audomari Ardensis nobis hereditario iure successerunt, totamque eandem ecclesiam, cum vniuersis eiusdem ecclesiæ rebus & possessionibus, & appenditijs, & pertinentijs perpetuo iure possidendijs.

Hoc addito, quod mortuo uno iam dictæ ecclesiæ clero seu Canonico, succedet ei monachus, sicque omnibus mortuis Canonicis, monachi succedent in locum Canonicorum, & libere obtinebunt ecclesiam; & quodcumque demum Abbatij placuerit, monachi, in dispositione Abbatis ecclesiæ, & possessiones ecclesiæ dispensabunt.

Vt autem hæc donatio tractu temporis minimè patiatur recidiuam, nulliusque possit malitia vel odio turbari, molestari vel infirmari, præsentem chartam scribi, & testibus roborari, & sigilli nostri appensione communiri fecimus, & Ternanæ, Remisque urbis, & Romæ confirmandam misimus; huiusque rei testes sunt:

Dominus Milo Morinensis Episcopus, Præmonstratensis ordinis Canonicus.

Philippus & Arnulfus Archidiaconi, totumque Morinensis ecclesiæ Capitulum.

Dominus Leo Abbas S. Bertini.

Dominus Gufridus Abbas Andriæ. non S. Andreæ

Dominus Henricus Abbas de Liskia.

Baldwinus, Mondulphus Decanus.

Arnolphus Cantor.

Magister Richardus, Eustachius, & Robertus Canonici, totumque eiusdem Ardensis videlicet ecclesiæ Capitulum.

Hugo, & Bernardus, de Wiffo, de Bramis, presbyteri.

Theodoricus Comes Flandriæ, & Philippus & Matthæus, filii eius.

Arnulfus etiam Gisnensis Comes, & Baldwinus filius eius.

Arnulfus Markisiensis, Vicecomes, sacerdotes.

Drogo Borech, Walo de Ardea.

Arnulfus Gohel, qui est Castellanus Ardeæ.

Elbodo de Norhout, & Paganus frater eius.

Eustathius & Baldwinus de Balinghen.

Baldwinus Walameth, alijque multi Christianissimi populi.

Facta est autem hæc transactio in ecclesia S. Audomari Ardensis,

& in

& in plena synodo Teruanæ solenniter recitata & approbata, Dominice Incarnationis anno M. C. XLIV.

NOTATIONES.

BALDVINVS) Arnulphi primi eo nomine Ardensis Domini, ex filio Arnulpho, nepos, obiit an. 1146. in Terra sancta, non relata sobole legitima; vt Lambertus Ardensis in Historia ms. Comitum Gisnenium, & Meierus an. 1144. commemorant.

MILONE) Episcopo. De eo multis agit Meierus in Annalibus ab an. 1130. vsque ad an. 1159. & nos in Chronico Præmonstratensi Coloniae Agrippinæ edito.

S. MARIAE de Capella) monasterium Benedictinorum, prope Caletum, in territorio Merkenii, & loco qui prius *Braucham* dicebatur, fundarunt *Eustathius II.* Comes Boloniensis, & vxor eius *Ida*: vt Iperius in Chron. ms. Bertinensi narrat. Locrius in Chronico suo Belgico tradit, monasterium istud postea adiunctum fuisse Abbatiae S. Ioannis in Monte prope Teruanam, quæ nunc Iprensi in urbe floret.

PRÆMONSTRAT. ord. **Canonicus**.) Notet, quisquis institutum Præmonstratense amat. Ipse Milo, cùm esset Episcopus, scribit se illius ordinis Canonicum.

PHILIPPVS & Matthæus, filij eius.) Matthæus fuit Boloniæ Comes, ex parte vxoris suæ; vt Meierus & alij narrant.

LEO) Abbas Bertinianus Cruorem Christi, qui Brugis adseratur, ex Syria attulit, teste Meiero an. 1150. & Molano in Natalibus Sanctorum Belgij.

HENRICVS) Abbas de Liskis successit Leoni in regimine monasterij Bertinensis. Theodericus de Capella signauit diploma Theoderici Flandriæ Comitis, an. 1142. datum, teste Meiero.

ARNVLFVS) siue Arnoldus, Gisnensis Comes illo nomine primus, fuit filius *Venemari* Castellani Gandensis, & *Gilla* Gisnensis, quæ fuit soror Roberti, alijs dicti Manassis, Comitis Gisnensis. Cùm enim Beatrix Comitissa Gisnensis, ex filio neptis & heres dicti Comitis Manassis, sub initium principatus Theoderici Fladriæ Comitis, obiisset sine liberis, dictus Arnulfus in Comitatu Gisnensi successit; *Wenemaro* & *Gilla* ob senium filio hanc successionem cedentibus.

De

De Wenemari & Gislae matrimonio ita Lambertus Ardensis cap. 25. Gislam (Manassis sororem) postea vxorem habuit, viris & viribus vir inclitus & genere, Gandauen sis opidi Castellanus, qui ex ea genuit primogenitum Arnoldum. Item cap. 62, Interea mortuus est Gandauensis Castellanus Wenemarus, dum Arnoldus filius eius nimium intentus & sollicitus in acquirendo, imo iam adepto & acquisito apud Gisnas detineretur Comitatu. Haec tenus Ardensis.

His accedit quod ad cacem Chronicus ms. Ardensis siue Ardenensis, videlicet inter ceteros versus, Comitum Gisnenium nomina exprimentes habeatur versus iste de dicto Arnulpho seu Arnoldo Comite. Inclitus Arnoldus de Ganda qui veniebat.

Obiit autem Arnulphus an. 1168. ut idem Lambertus Ardenensis tradit.

BALDVINVS filius eius,) fuit filius primo genitus Arnoldi Comitis Gisnensis, & Mathildis a S. Audomaro, atq; in Comitatu Gisneni suo patri successit; ut ex Meiero & eodem Lamberto Ardensi constat.

NORHOVT) vulgo nunc Norton, in Comitatu Gisneni, aut in illa vicinia.

C A P V T L I X .

Conradus II. Imp. confirmat prædia & possessiones ecclesie Cameracensis, anno 1146.

IN nomine sanctæ & indiuividuæ Trinitatis. CONRADVS diuina iuente clementia Romanorum Rex secundus.

Prædecessorum debet priuilegia conseruari, qui sua vult à deceSSIONIBUS instituta seruari; & quia Regiæ Maiestatis est, iustis petitionibus aures misericordię porrigeret, & fidelium regni necessitatibus affectu debito subuenire, dilecti nostri NICOLAI venerabilis Cameracensis Episcopi precibus annuentes, collata ecclesiæ suæ à prædecessoribus nostris priuilegia, pietatis intuitu dignum duximus confirmare:

Vt quod præcedentium Imperatorum & Regum, Pippini, Caroli Magni, Lodouici, Arnulfi & Ottonis, Ecclesiæ Cameracensi dedit & confirmavit auctoritas, nostro roboraretur auxilio, & Regiæ nostræ auctoritatis munimine fulciretur, ac ratum & inconuulsum, omni futuro in posterum tempore, perduraret.

Auctoritatis igitur nostra præcepto, iura & honorem Cameracensis

Q.

censis

censi ecclesiæ roborantes, subsignatas possessiones præfatæ Sedi Cameracensi, ad honorem & virilitatem præfati Episcopi, & successorum suorum, irrefragabiliter assignauimus, ciuitatem scilicet, quæ CAMERACVS nuncupatur, cum iustitijs, districtibus, moneta, molendinis, tam in ciuitate quam extra, aquis, aquartimque decursibus, ecclesijs, villis, quæ hactenus Episcopalis possessionis extitisse constat.

Abbatiam etiam S. Gaugerici, Comitatum totius terræ Cameraensis, Castellaniam quoque, casaturas & hominia, quæ de feodo Episcopi esse constat: ad hæc Nouum castellum, cum iustitijs, districtibus, moneta, molendinis, aquis, casatis; Forastum etiam, tendens in longitudine à Sanaisonis monte usque ad illum locum, ubi duæ Helpæ cadunt in Sambram, in latitudine à villa, quæ dicitur *Barsis*, & loco qui vocatur *Gorgunes*, ita ut Sambra decurrit, & duæ Helpæ usque ad ulteriorem ulterioris Helpæ ripam.

Decernimus ergo, & regia auctoritate nostra præcipimus, ut nullus Iudex publicus, vel quislibet ex iudicaria potestate in ecclesiæ, aut loca, vel agros, seu reliquas denominatas possessiones prædictæ ecclesiæ, quos moderno tempore in quibuslibet pagis vel territorijs, infra ditionem regni nostri, iuste & legaliter tenet vel possidet memorata ecclesia, vel ea quæ deinceps à Catholicis viris collata fuerint Ecclesiæ, ad cauñas exigendas, aut feda, vel mansiones vel paratas faciendas, aut fideiussores tollendos, aut homines ipsius ecclesiæ, tam ingenuos quam seruos, super terram ipsius commanentes, aliquatenus distingendos, vel villas, redibitiones, aut illicias occasionses requirendas, nostris & futuris temporibus, ingredi audeat, vel ea quæ supra memorata sunt penitus exigere præsumat.

Porrò ad exterminandas æmulorum & maleuolorum suggestiones, conseruandos etiam honoris & regni nostri fines, præfato Episcopo & successoribus suis, interuentu carissime coniugis nostræ GERTRUDIS Reginæ, ex regalis munificentie benignitate, concedimus, ut in nostra & successorum nostrorum, tam Regum quam Imperatorum manu & tuitione, nullo Duce, Comite, Principe, seu quilibet maiori minorue persona intercedente, irrefragabiliter permaneant: ut clerus & ordo in seruitio Dei roboretur, Principum quoque & populi fidelitas nobis & regno nostro inuiolabilis conseruetur.

Præterea nouam illam consuetudinem, quæ vulgo *Gauena* dicitur,
quam

quam solet Comes Flandrensis exigere, prædicto fideli nostro NICOLAO Episcopo, ciuitati, ecclesiæ, & territorio Cameracensi, ex regalis auctoritatis beneficio, remittimus; statuentes ut nullo in posterum tempore liceat Flandrensi vel cuilibet alij Comiti, sæculariue personæ, ad prædictam consuetudinem manum mittere, vel ecclesiæ Cameracensis pacem super iniustis vexationibus fatigare.

Sed liceat memorato Præfulti, suisque successoribus res prædictæ ecclesiæ cum cellulis & rebus, vel hominibus sibi legaliter subiectis, sub immunitatis nostræ defensione, quieto ordine possidere, & nostro fideliter parere regno, atque pro stabilitate nostra vel totius regni à Deo nobis collati vel conseruandi, vñà cum clero & populo sibi subiecto, liberè Dei misericordiam exorare; & quidquid exinde Fiscus noster exigere poterat, ad luminaria ipsius ecclesiæ continuanda, perpetualiter concessimus adhibendum.

Præterea constituimus, ut nullus successorum nostrorum Regum seu Imperatorum, ut nullus Dux vel Comes atque Vicarius, seu quislibet ex iudicaria potestate, nostram vel antecessorum nostrorum Regum & Imperatorum auctoritatem violare præsumat. Quod si quisquam ausu temerario nostram & prædecessorum nostrorum auctoritatem infringere tentauerit, caussis regalibus sit obnoxius, & insuper mille libras auri purissimi componat, dimidieratem Fisco nostro, & reliquam partem præfatae Cameracensi ecclesiæ.

Vt autem hæc ab omnibus credantur, & omni deinceps tempore rata & inconulsa conseruentur, hanc inde chartam scribi, & sigilli nostri impressione insigniri iussimus, manuque propria, ut infra appetat, corroborauimus.

Huius rei testes sunt,

Arnulphus Coloniensis Archiepiscopus.

Henricus Leodiensis Episcopus.

Wernerus Monasteriensis Episcopus.

Ortliebus Basilienensis Episcopus.

Philippus Osenbruggensis Episcopus.

Albero Verdunensis Episcopus.

Anselmus Hauelenburgensis Episcopus.

Wibaldus Stabulensis Abbas.

Godefridus Prumiensis Abbas.

Lambertus Werdinensis Abbas.

Q. 2

Anno

D I P L O M A T A

Anno Andensis Abbas.
 Heremannus Palatinus Comes de Rheno.
 Henricus de Lemburch, & frater eius Comes Waleramus
 de Arlon.
 Otto Comes de Rinecka, & filius eius Otto.
 Loudeuicus Comes de Lon.
 Adolfus Comes de Monte.
 Hugo Comes de Dagesburch.
 Otto Comes de Rauensberch.
 Otto Comes de Duraz.
 Henricus Comes de Gelren.
 Hermannus Comes de Cuick.
 Rubertus Comes de Luisemburch.
 Albertus Comes de Woruenich.
 Wilelmus Comes de Iuliaco.
 Henricus Comes de Katzenelenbogh.
 Marquardus de Grumbach.
 Tibertus de Spilemberch.

Signum domini CONRADI Romanorum Regis secundi.

Ego Arnoldus Cancellarius, vice Henrici Moguntinensis Archiepiscopi, & Archicancellarij recognoui, anno Dominicæ Incarnationis millesimo centesimo quadragesimo sexto, Indictione octava, III. Kalendas Ianuarij, regnante Cunrado Romanorum Rege secundo, anno vero regni eius octauo. Data est Aquisgrani in regio palatio feliciter, amen.

Fredericus I. Imp. idem confirmat anno 1153.

IN nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis. **FREDERICVS** diuina fauente clementia Romanorum Rex augustus. Prædecessorum debet priuilegia conseruare, qui &c. *Vt superiori capite.*

Testes, in quorum præsentia hæc acta sunt, subternotari fecimus; quorum nomina hæc sunt:

Arnoldus Coloniensis Archiepiscopus.
 Hillinus Treuerensis Archiepiscopus.
 Stephanus Metensis Episcopus.

Conra-

Conradus Wormatiensis Episcopus.
 Henricus Leodicensis Episcopus.
 Philippus Osenburgensis Episcopus.
 Wibaldus Stabulensis Abbas.
 Henricus Dux Saxonie.
 Mattheus Dux Lotharingie.
 Godefridus Dux Louania.
 Welpho Dux Spoleti, Marchio Tusciae, Rector Sardiniae.

Otto Palatinus de Vintelinesbach.
 Heremannus Palatinus de Rheno.
 Palatinus Hedericus de Sumenborch.
 Theodericus Comes de Flandria.
 Henricus Comes de Namurco.

Signum domini FREDERICI Romanorum Regis.
 Ego Arnoldus Cancellarius, vice Moguntinensis Archiepiscopi 1153.
 & Archicancellarij, recognoui.

Datum Treueris IV. Kalendas Ianuarij, anno Dominicæ Incarnationis millesimo centesimo quinquagesimo tertio, Indictione prima, regnante domino Frederico Romanorum Rege, anno vero regni eius primo.

N O T A T I O N E S.

CONRADVS secundus.) alijs tertius, qui Conradum anno 912. à proceribus Germaniae electum, à Pontifice tamen Romano non coronatum, in catalogo Imperatorum Romanorum collocant. Qua de re vide Notationes in caput proximè subsequens.

S. GAYGERICI Abbatia) fuit olim extra muros urbis Cameracensis sita, in monte, vbi nunc arx Cameracensis, contra Francos à Carolo V. Imp. ædificata, visitur: ut superiore capite diximus. *falsa est, nihil si de s. Gaygeria vobis dixi.*

COMITATVM terræ Cameracensis) de quo vide supra
cap. 27.

NOVVM CASTELLVM) hodie Castellum Cameracesij nuncupatur,
Q3

tur, estque ditionis Episcopalis opidum: de quo vide Codicem nostrum Donationum piarum cap. 46. & 47.

H E L P R A E D V A.) imd hodie tres fluioli seu rivi Hannoniae siccuncupantur, & cadunt omnes in Sabium seu Sambram fluum, Iulio Cælari notum.

G E R T R U D I S) Conradi II. Imp. vxor, sororem habuit nomine **L V T G A R D E M**, quæ fuit vxor Godefridi II. Lotharingiæ inferioris ac Brabantia Ducis: vt ex Auctario Gemblacensi datur intelligi.

Anno 1139. (stilo ecclesiæ Gallicanæ, hoc est, an. 1140. stilo Romano) Godefridus Louaniensis, Dux Lothariensium moritur, & Affligemensis templi sepultura honoratur. Conradus tertius Rex huius nominis Godefridum, filium Godefridi Ducis, facit paterni honoris successorem, ea maximè pro cauſa, quia suæ coniugis sororem ei dederat vxorem.

Anno 1142. Godefridus Iunior, secundus Dux Lotharingiæ, quarco annosui Ducatus, immatura morte præripitur, & Louanij in templo S. Petri tumulatur. Succedit filius eius æquinoctius, primum adhuc agens ætatis annum.

Conradus Rex concessit filio Godefridi Ducis Iunioris, adhuc puerulo, (quem vulgo Godefridum in Cunis nuncupant) quidquid beneficij vel honoris antecesores eius habuerant de manu Imperatoris.

Anno Christi 1152, regni xv. Conradus Imp. diem ultimum claudit: cui succedit Fredericus consobrinus eius. Hactenus ex Auctario Gemblacensi & Affligemensi, quæ nos cum Sigeberti Chronicō Antuerpiæ 1608. edidimus.

G A V E N A) est ius accipiendi certas mensuras granorum ex singulis iugeribus terræ, quod sibi deberi prætendit Princeps seu Comes, qui est Aduocatus ecclesiæ seu monasterij alicuius, ratione suæ Aduocatiæ seu protectionis.

H E N R I C V S de Lemburgh) fratrem & in Ducatu Limburgensi successorem habuit Waleram Comitem de Arlon, siue de Orlauno; vt in Antonini Imp. Itinerario nuncupatur. Stemmatum nostra Principum Belgij cap. 15. lege.

R I N E C K A) hodie Rienecke ad Rhenum.

L O N) Flandris **Loon**, Gallis **Los**, designat Comitatum Lossem, quem hodie Episcopus Leodicensis possidet, in quo opidulum est quod

quod Flandri Borch-loon nuncupant.

CO^ME^S DE MONT^E.) Ducatus Montensis hodie est in diœcesi Coloniensi, vt & Ducatus Iuliacensis ac Cliuensis. De his tribus Ducatis, (cùm anno 1609. Ioannes Dux sine liberis decessisset) gravis orta est contentio ac bellum, varios inter Principes.

DVRAS) olim Comitatus in agro Leodicensi.

CVIK) vulgo *Cuyck*, olim Comitatus, nunc Baronia Brabantia; ad gentem Nassauiam pertinens.

HENRICVS Dux Saxoniae & Bauariae) cognomento *Catulus*: quem Fredericus I. Imp. expulit, ipsoque pullo, Ducatum Bauariae OTHONI Palatino de Vintelinesbach contulit. Ab isto Othono moderni Bauariae Duces genus suum ducunt: vt in Annalibus Germanicis passim legitur.

Idem Fredericus Imp. N. Archiepiscopo Coloniensi Ducatum Westphaliae & Angariae, Ducatum vero Saxoniae BERNARDO Comiti de Anhalt contulit.

Henricus vero Catulus, à Frederico Imp. pulsus, ad inferioris Saxonie tractum secessit, vbi nunc est Brunswicensis Ducatus. Ab isto Henrico originem trahunt moderni Duces Brunswicenses ac Luneburgenses: vt in Annalibus Germanicis similiter legitur.

MATTHÆVS Dux Lotharingiae) Superioris seu Mosellanae anno 1176. obiit, in Claro loco, monasterio ord. Cistertiensis, à se condito sepultus. Vide Stemmata nostra Belgica cap. 12.

GODEFRIDVS) in Cunis cognomento, Dux Louaniae, vt veteres scribebant, seu Louanij, & Lotharingiae inferioris.

HEREMANNVS Palatinus de Rheno.) Nota Palatinatum Rheni nondum tunc fuisse annexum Ducati Bauariae.

THEODERICVS) Alsatius, Comes Flandriae.

HENRICVS) cognomento *Cæcus*, Comes Namurcensis & Luxemburgensis: de quo vide caput proxime subsequens.

CAPUT

CAPUT LX.

Henricus, cognomento Cecus, Comes Namurcensis & Luxemburgensis, Broniensem S. Gerardi Abbatiam an. 1154. in protectionem suscipit.

IN nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis, amen. Ego HENRICVS, Dei gratia Comes Namuci & de Luzeleburch, omnibus veritatis amatoribus assentire pietati.

Quia pium est & amicum Deo suam ecclesiam tueri & confouere, ego HENRICVS Broniensem ecclesiam, cum vniuersis ad sc̄ speculantibus, in mea tutela & defensione suscipio, & sicut prædecessores mei dignoscuntur eam inuiolabiliter custodisse, sic & ego diligenter obseruabo. Modum suæ libertatis, ad pacem ipsius ecclesiae & villæ Broniensis, & S. Laurentij partem, quam habet ecclesia in Leobinis, & Foséis, & Merendrech, subnotare feci & confirmavi.

Igitur Aduocatiam siue nomen Aduocati non habeo in ecclesia, sicut nec antecessores mei habuerunt, sed ipsius defensor existo, pro suis orationibus, & reuerenti mandato duorum Imperatorum. Ecclesiam Broniensem & villam, cum supradictis villis, in aliquo grauare non teneor, nec de exactione, nec de placito, nec de iudicio, nec de consuetudine ipsarum meum est tractare. Quod si quando vocatus accedam, non ad mercedem mei consilij & defensionis spectare debeo.....

1154.

Data anno M. C. LIV.

NOTATIONES.

HENRICVS) Comes Namurcensis, Conrado II. Comite Luxemburgensi sine heredibus masculis defuncto, Comitatum Luxemburgensem ab Imperatore obtinuit, & post annum 1188. ad modum senex obiit; cum Agneta vxore sua, Gelriæ Comitis filia, conditus Floreffiæ, quam Henrici pater Godefridus Comes Namurcensis an. 1121. condiderat. Stemmata nostra Belgica cap. 23. lege.

NAMVCVM) ut mediæ aui scriptores nuncupant, hodie Namurcum,

rum, Namur, vrbis est episcopal, ad Mofæ & Sabis confluentes sita, habetque arcem egregiè munitam ac pñè inaccessibilem, in rupe collocatam.

BRONIUM) hodie est S. Gerardi Abbatia Benedictinorum, ab il- lius loci fundatore ac primo Abbe S. Gerardo Broniensi sic di- cta, qui Blandiniense, Bauonicum, Bertinense, Gislenianum, & alia non pauca eiusdem ordinis Benedictini cænobia Belgica reforma- uit, ac demum anno 958. Bronij in Domino obdormiuit. Vitæ eius historia exstat apud Surium.

Est autem Abbatialis hodie dignitas Broniensis annexa Episcopatu- tui Namurcensi, vt Affligemensis Archiepiscopatu Mechliniensi, Bernardina ad Scaldim Episcopatu Antuerpiensi, Prumiensis Ar- chiepiscopatu Treuerensi, & Stabulensis Episcopatu Leodicensi.

C A P V T L X I .

Fredericus I. Imp. possessiones ecclesie S. Marie Antuerpiensis, que nunc est cathedralis, an. 1157. confirmat, petente Rai- nero, eiusdem ecclesie Præposito.

IN nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis. FRIDERICVS diuina fauente clementia Romanorum Imperator Augustus.

Quandocumque in his, quæ ab antecessoribus nostris Regibus, & Imperatoribus tradita & confirmata sunt, nostræ Imperialis cor- roborationis piè exigitur suffragium, celeri effectu eit attribuen- dum. Et si in his exposcitur quod perpetuò durare videtur, litteris est annotandum, ne prolixias temporum hoc posteris reddat du- biū vel incertum.

Nouerit igitur omnium tam futurorum quam præsentium Chri- sti Imperijque nostri fidelium industria, qualiter RAINERVVS eccle- siæ S. Mariæ, matris Domini, in Antuerpia Præpositus, præsen- tiā Maiestatis nostri adjit, porrigens nobis priuilegia pro aui no- stri Henrici Romanorum Imperatoris quarti, & Imperatoris Lo- charij tertii, & multū supplicans Maiestati nostræ per dilectum Cancellarium nostrum Rainaldum, quatenus ea nostris oraculis con- firmare vellemus.

R

Nos

Nos itaque, ob interuentum dilecti Cancellarij nostri, prefati Præpositi preces clementer admisimus, & non solum sanctiones propriae nostri & Imperatoris Lotharij nostra auctoritate confiravimus, verum etiam prædictam ecclesiam S. Mariæ genitricis Dei in Antwerpia, cum omnibus possessionibus suis, quas nunc iuste habet, vel in posterum rationabiliter poterit adipisci, sub nostram tuitionem suscepimus.

Per omnia verò antecessorum nostrorum pietatis vestigia prosequentes, omnem decimam quam proauus noster supradictæ ecclesiæ, & fratribus inibi Deo seruientibus, pro remedio animæ sua contulit, & euidentibus terminis designauit, à termino *Santflethen* usque ad terminum *Olmereuthen*, quam postmodum Lotharius Imp. priuilegio suo eidem ecclesiæ confirmavit, nos Imperiali nostra auctoritate supradictæ ecclesiæ damus & confirmamus. Et sicut ipsi distinxerunt, ita nos distinguimus, ut videlicet Præpositus eiusdem decime quartam partem habeat, & reliquas fratres in usus suos accipient.

Vt autem hæc donatio & confirmatio sèpe dictæ ecclesiæ S. Mariæ omni tempore rata & inconuulsa permaneat, præsentem inde paginam conscribi, & sigilli nostri impressione insigniri iussimus, exhibitis idoneis testibus, quorum nomina hæc sunt:

Godefridus Traiectensis Episcopus.

Albertus Aquensis Præpositus.

Henricus Comes de Gelre.

Theodericus Comes Hollandiæ.

Filius eius Florentius.

Theodericus Comes de Cleua.

Godefridus de Kuch, & frater eius Hermannus.

Gobbinus de *Hemesberch*.

Volricus de *Hutunghen*.

Walterus de *Strapera*.

Harpernus de *Randenrode*.

Signum FREDERICI Romanorum Imperatoris.

Ego ARNALDV Cancellarius, vice Arnoldi Moguntini Archiepiscopi & Archicancellarij, recognoui.

Datum in Nouiomagensi palatio, III. nonas Iunij, anno Dominicæ Incarnationis millesimo centesimo quinquagesimo septimo, Indictione quinta, regnante Friderico Romanorum Imperatore, anno regni

regni eius sexto, Imperij vero secundo. Actum in Christo feliciter,
amen.

N O T A T I O N E S .

RAINEVRVS Præpositus.) Antuerpiensis ecclesiæ Præpositura postmodum est extincta; ut Scribanus in sua Antuerpia fuse explicat. Itaque post Episcopalem dignitatem hodie primaria est Decanalis.

LOTHARII tertij.) Idem Lotharius se nuncupat huius nominis tertium Regem Romanorum in diplomate Traiectensi, quod anno 1132. datum in Codice don. piarum tomo 1. cap. 87. exstat.

Ceterum ut hic Lotharius sit tertius à Lothario I. Imperatore, secundus nominari debebit aut Lotharius Iunior, Rex primus Lotharingia, aut Lotharius Italia Rex, Hugonis Arelatensis filius.

De tribus Lotharijs Imperatoribus seu Regibus.

LOTHARIVS I. Imperator, Ludouici Pij filius, an. 855. in Prümensi dioecesis Treverensis cœnobio factus monachus, ibidem die 20. Septembris eodem anno obiit, regno tres inter filios distributo. Ludouico Italia cum Imperio, Lothario Gallia pars inter Scaldim, Mosam ac Rhenum sita, quæ ab ipso exinde Lotharingia est appellata, Carolo autem natu minimo Prouineia cessit.

LOTHARIVS IUNIOR, Lotharij I. Imp. filius, primus Lotharingia Rex, à quibusdam vocatur Imperator, eò quod Aquisgranense palatum Imperiale possederit. Idem an. 869. Placentia in Italia mense Junio decessit, ex Theutperga coniuge legitima nullis relictis liberis. Ex Waldrada tamen pellice liberos reliquit, *Hugonem & Gislam.*

Hugo, eò quod Godefrido Normannorum Regi adhæsisser, & Lotharingiam cum ipso vastasset, captus, oculisque priuatus, anno 885. in S. Galli apud Heluetios monasterium est detrusus. Postea Prumiam missus, à Reginone Abbe & Historiographo attonsus est, temporibus Suendeboldi Lotharingia Regis, ubi & obiit post annos aliquot.

Gisla seu Gisela eidem Godefrido Normannorum Regi, Christianis sacris imbuto, à Carolo Crasso Imp. an. 882. in uxorem data est, cum Frisia prouincia; ut idem Regino narrat.

I.

II.

LOTHA-

R 2

LOTHARIUS) Hugonis Arrelatensis filius , circa annum 932. Rex Italiae à patre appellatus , annos xvii. regnauit , & anno 950. viuere desijt teste eodem Reginone in Chronico. Vxor illi fuit B. Adelheidis , Rodulphi II. Burgundiae Transiuranæ filia , quæ postea an. 951. Othoni I. Imp. nupluit : vt Flodoardus in Chronico suo narrat.

Cæterū ex Lothario priore marito suscepit Adelheidis filiam Emmam seu Hemmam, quæ an. 966. Lothario Francorum Regi nupsit. Emma fit mentio suprà cap. 21. & 22.

De Conradiis Imperatoribus.

In diplomate superiore capite à me recitato , Conradus Imp. à quibusdam secundus , ab alijs tertius eo nomine Imperator vocatur. Quod ne confusionem Lectori pariat , de Conradiis Impp. liber pauca subiungere.

I. **CONRADVS**) illo nomine primus Imperator , Ludouico ex Caroli Magni stirpe apud Germanos postremo , defuncto , an. 912. à processibus regni electus , Imperium Germanicum cum parte regni Lotharingiæ obtinuit , & an. 919. viuere desijt.

Hunc non pauci scriptores in serie Imperatorum omittunt , ed quodd à Pontifice Romano non fuerit coronatus ; sicut & Henricum Aucupem prætereunt eadem de caussa.

II. **CONRADVS II.**) cognomento Salicus , an. 1024. S. Henrico Imp. suscepitus , à Ioanne Papa an. 1027. Imperator coronatus , Ulrajecti an. 1039. viuere desijt.

III. **CONRADVS** itaque , cuius diploma superiore capite recitauimus , illis , qui Conradum primum in serie Imperatorum omittunt , est secundus , alijs autem tertius : obijtque anno 1152.

SANTFLIETEN) vulgò Santfliet ; Olmeremuthen nunc Orderen , sunt vici Brabantiae , inter Antuerpiam & Bergas ad Zomam siti.

CLEVA) Clivensium Comitum ac Ducum series extat apud Stephanum Vinandum Pighium in Hercule Prodicio.

HEMESBERCH) forte Herasberch.

ARNALDV) forte Rainaldus , ut suprà nuncupatur in ipso diplome.

CAPUT

CAPVT LXII.

*Godefridus VII. Lotharingie Brahantiaeque Dux Littam alodium
Remensi monasterio S. Remigij restituit,
an. 1160.*

IN nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis. Ego GODEFRIDVS Dux Lotharingiæ, filius Godefridi iunioris Ducis, notum facio vniuersitatem sanctæ matris Ecclesiæ filijs, tam futuris quam præsentibus, me.... alodium B. Remigij, Francorum Apostoli, quod Litta dicitur, duobus annis tenuisse.

Tandem verò compunctus & pænitentia ductus, nec non mandato domini Imperatoris coactus, & à Coloniensi Archiepiscopo Rainaldo, & à domino Leodiensi Episcopo admonitus, iam dictum alodium cum omnibus ad ipsum pertinenteribus Deo & B. Remigio prompta deuotione reddidi, nec non fidei sacramento confirmaui, & in præsentia Baronum meorum illud abdicavi.

Statuens & confirmans, quod numquam per me, nec per aliquem meorum sæpedictum monasterium de ipsius alodij rebus aliquod damnum patietur, sed ex integro ei maneant omnia sua, sicut dedid & confirmauit GERBERGA, venerabilis Francorum Regina.

Quod meæ constitutionis decretum, vt per succendentia tempora inconvulsum seruetur & maneat, auctoritate mei sigilli firmaui & testes idoneos subnotaui.

Huius rei, ex parte Ecclesiæ, testes sunt,

Philippus Abbas de Parco.

Simon Præpositus de Louanio.

Riczo eiusdem ecclesiæ Canonicus.

Lambertus Canonicus ecclesiæ B. Petri in Leodio.

Theodericus Præpositus de Marsna.

Guilielmus Canonicus de Brusella.

Leo Prior ecclesiæ B. Remigij.

Guilielmus Præpositus.

Guilielmus Prior S. Thomæ.

Warnerus monachus.

¶ 3

Ex

Ex parte Ducis, liberi.

Leonius de Pollar. Reinerus de Iacia.

Antonius & Galterus de Mesbruecke.

Gillebertus de Wesebeke. Anselmus de

Guilielmus, filius Manerij, de

De familia.

Gerardus de Huldeberghe.

Henricus Magethoke. Henricus de Salla.

Arnoldus de Rode, & filius eius Arnoldus.

Engelbertus de Menefelue. Waleramus de Leuuel.

1160. Actum est hoc anno ab Incarnatione Domini millesimo centesimo sexagesimo, Indictione VIII.

N O T A T I O.

De MARSNA seu Marsana, & LITTA, alodijs, monasterio S. Remigij Remensis per Gerbergam Francorum Reginam an. 968. datis, vide nostrum Codicem don. piarum, tom. 1. cap. 38.

C A P V T L X I I I .

Philipus Alsatius, Flandrorum & Veromanduorum Comes, in Ariensi apud Artesios Canonicorum S. Petri basilica XVI, probendas Canonicales anno 1163. fundat ac dotat.

IN nomine Domini, amen. Ego PHILIPPVS, Dei gratia Flandriæ & Viromandiae Comes, tam futuris, quam presentibus in perpetuum.

Mentes humanæ studio mundanæ voluptatis ad terrena de faciliter incurvantur, & celeritate admodum proclivi in lubricum discurrent. Hoc enim à radice vitiorum originaliter ad nos usque pervenit. Quapropter omnibus fidelibus admodum esset necessarium, ut inter vitiorum tumultus, & naufragia virtutum, suffragijs aliquando possent respirare.

His ergo documentis admonitus, quamuis in modico, tamen in aliquo,

aliquo, contra vitiorum importunitates cuiusdam eleemosynæ beneficium ordinaui, sperans me cumulato fructu in cælestibus stipendia, si Dominus annuerit, recepturum. Hoc autem tenaci firmitudine roboratum, ad oculos venturæ posteritatis transmisi, ut nec ærugo senij, nec obliuionis tinea quidquam possit demoliri. Prænominatum autem beneficium, quod præsentis paginæ series explicabit, ARIENSI ecclesiæ, cuius parietes de fundamentis patrum meorum excreuerunt

Inter WATENES, & BOVRBOVRG, palus quedam limum inaccessibilem spatiofa latitudine diffundebat, & vñibus sese denegabat humanis. Huius limosæ paludis illuuiem feci sumptibus proprijs, cum expensa multi sudoris, exhausti, & ex ea statum commodioris naturæ quasi violenter extorquens in terram frugiferam transformatui.

Huius terræ partem quandam, circiter mille septingentas mensuras continentem, cum molendino de Watenes (quod & de proprio feceram) & tractu nauium, ea libertate, pace & quiete, qua eam prius possidebam, præfate ecclesiæ possidendum, sub eleemosynæ titulo, perenniter assignauit, ut ex hoc beneficio accresceret in ea numerus sedecim præbendarum; ea lege & conditione, ut ab hominibus, qui reditus S. Petri Ariensis, ex supradicta terra prouenientes, apud S. Audomarum erunt, ab eo, qui molendinum de Watenes tenuerit, nihil penitus exigatur.

Si verò aliquando in dubium venerit, vtrum reditus S. Petri fuerint necne, præfati homines eos, qui huiusmodi vestigia exegerint, fidei suæ sacramento securos facient, & sic sine exactione naues suas transducant.

Quoniam verò eiusdem terræ portionem non modicam, scilicet trecentas mensuras Gualterus Corracensis, sed & quidam seruientes mihi partem per maximam in eadem terra, videlicet Bordinus, Ruscus, Simon, Erakesim, Rosto de Winghnes, titulo feudi de manu mea prius possidebant, rursus eam mihi vindicans, interuenta pecunia, eidem Ecclesiæ pariter adscripsi.

Insuper terram quandam in Ariensi territorio, similiter ex palude in solidam conuersam (circiter ducentas mensuras) quæ inter noua molendina, & Ariam diffunditur, iam dictæ Ecclesiæ liberè possidendum assignauit.

Piæterea

Præterea septuaginta marcas prouenientes ex terra; quam tenuit
olim Philippus, qui Comes nuncupatur, pater Willelmi de Ipra, quæ
patri meo & mihi iure hereditario successit, cum prædictis benefi-
cijs, prætaxatæ ecclesiæ pariter adscripti.

Hanc autem donationem, legitima definitione celebratam, sigilli
mei munimine roboraui, & testes subscripti idoneos.

Signum Petri, fratri mei.

S. Michaelis Constabularij.

S. Hellini Dapiferi.

S. Rosonis Buticularij.

S. Eustathij Camerarij.

S. Gerardi de Meschines, Sigillarij mei.

S. Lambini de Brugis, Notarij Comitis.

S. Roberti Aduocati Bethuniensis.

S. Rogerij Cortracensis Castellani.

S. Willelmi Castellani Audomarensis.

S. Guidonis Bergensis Castellani.

S. Baldwini Castellani de Bourbourg.

S. Enonis Brugensis Castellani.

S. Walteri de Locris.

S. Gilberti de Aria.

1169. Actum hoc anno verbi Incarnati millesimo centesimo sexagesi-
mo nono, Kalendis Augusti, per manum Roberti Cancellarij Flandriæ &
Ariensis ecclesiæ Præpositi, regnante Ludouico Francorum,
imperante semper Domino nostro Iesu Christo.

*Idem Comes Philippus donationem CCC. mensurarum terre, à
Waltero Cortracensi Castellano emptarum, confirmat,
anno 1172.*

Ego PHILIPPVS, Dei gratia Flandriæ & Viromandiarum Comes,
notum fieri volo tam futuris, quam præsentibus, quod redemi
pro centum & septuaginta marchis à WALTERO Cortracensi CCC.
mensuras, quas ei dederam, à me in feudo tenendas, infrà lacum,
qui est inter Warenes & Bourbourg, quem propria expensa desicca-
ri feci, & ad terram arabilem redegi.

Prædictus itaque Walterus Brugis, in præsentia virorum seu ho-
minum

minum meorum, terram p̄famat in manus meas liberam regnabit, & sic eam liberam & absolutam concessi in eleemosynam perpetuò habendam Ecclesiæ S. Petri Ariensis.

Quod ut ratum & inconcussum permaneat, sigilli mei auctoritate & testium subscriptione corroborari p̄cepi.

Signum Roberti Flandrensis Cancellarij.

S. Roberti Brugensis Decani.

S. Rogerij Cortracensis Castellani.

S. Eustathij Flandrensis Camerarij.

S. Giselberti de Niuella.

Actum an. Dominicæ Incarnationis millesimo centesimo LXXII. 1172.

N O T A T I O N E S.

Primus Ariensis ecclesiæ & collegij Canonicorum conditor fuit Balduinus cognomento Pius seu Insulanus, qui p̄ebendas xiv. sive ut Latiniū loquar, p̄ebenda, neutrō genere, hoc est, portiones xiv. 1059. Canonicorum an. 1059. fundauit ac dotauit: ut testatur versus chronographicus, muriis chori seu odeij Ariensis inscriptus:

bIs septeM tV p̄ebendas baLdIne dedisti.

Philippus Alsatius an. 1166. p̄ebendas xvi. & an. 1190. alias septem adiecit. Robertus patria Carnutensis, Ariensis ecclesiæ Præpositus, vnam insuper p̄ebendam, quam S. Venantij nuncupant, an. 1172. fundauit. Fuit is postea Flandriæ Cancellarius, ac demū Cameracensis Episcopus; sed quorundā inuidia Condati occisus, Arię sepultus iacet.

Philippus Alsatius an. 1191. decepsit, in Clara-Valle conditus, cum N. Lusitana, posteriore coniuge. Prior eius coniux Elisabetha Vermandua an. 1182. sine liberis obiit, sepulta Atrebatii in choro basiliæ cathedralis.

Est autem Aria (quam Pipinus Francorum Rex, in diplomate Malmundarij dato, vocat Ariacum castrum in Morinis) opidum non elegans, olim Flandriæ, nunc Ariensis accentuum.

WATENES) putatur olim fuisse Promontorium portus Iccij. Quo loco postea cœnobium Canonicorum ord. Præmonstratensis à Theoderico Alsatio, Philippi Alsatiij patre, est ædificatum. Obiit autem Theodericus an. 1168. Watenis sepultus.

BOVRBOVRG) seu Borburgum, Flandriæ occiduæ opidum: in quo est illustre virginum Benedictinarum monasterium.

S

PALVS.)

PALVS.) Apud extremos hominum Morinos, vt olim temporibus I. Caesaris, sic & hodie multæ sunt paludes, quas Flandriæ sua lingua *Moeren* vocant: unde & Morinorum nomen apud Romanos enatum. Ex paludibus istis non paucas Principum nostrorum industria exsiccauit: quos inter Philippus Alsatius est numerandus, & nostro ævo Isabella Clara Eugenia, quæ duas istiusmodi paludes, vulgo *Groote* & *Clyne Moer* nuncupatas, in Flandria occidua, an. 1624. ac proximè sequentibus exhauriendas curauit, operâ Vincentij Cobbergij Antuerpiensis sui Architecti.

PHILIPPVS.) Comes de Loo: cuius filius naturalis fuit Willelmus de Ipra.

WILLELMVS DE IPRA.) fuit postea Comes Cantij in Anglia, & Flandriæ Comitatum occupare tentauit, post obitum Caroli Boni. Vxorem duxerat neptem Mathildis Lusitanæ, Flandrorum Comitissæ.

PETRI fratri mei.) Petrus, Theoderici Alsatij Flandriæ Comitis filius, defuncto Nicolao Cameracensi Episcopo, in eius locum an. 1167. est electus. Sed relicto postea Episcopatu, viduam Comitis Niuerensis an. 1175. duxit vxorem, eodemque anno decepsit, non relictis liberis, vt in Auctario Aquicinctino legitur.

ROBERTI Flandrensis Cancellarij.) Robertus Arienfis Præpositus, Theoderici Alsatij Cancellarius, an. 1173. Atrebatenfis, & sequenti anno Cameracensis Episcopus electus, apud Condatum Hannoniae opidum, à ministris Iacobi Auesnensis, eodem ipso anno est interfactus: vt in eodem Auctario narratur.

NIVELLA.) vulgo *Nevel*, Baronia vetus ac celebris prope Gauduum.

C A P V T L X I V .

Frederici I. Imp. diploma de Heristallo Ecclesiæ Leodicensi oppignorato, an. 1171. scriptum.

IN nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis. FREDERICVS diuina fauente clementia Romanorum Imperator Augustus. Quæcumque instituta, vel conuentiones inter diuersas personas solemniter contrahuntur, dignum reputamus, vt scripto diligenter anno-

annotentur, ne per successiones temporum transeant in obliuionem mentium, & à memoria hominum deleantur.

Notum igitur facimus tam futurorum quām præsentium industrię, quod GODEFRIDVS Dux Lotharingiæ beneficium Ducatus sui, quod quod situm est in villa HARSTALII, dilecto nostro RADVLPHO Leodicensi Episcopo, Aquisgrani, in præsentia Principum & totius Curiae, per manum nostram, pro trecentis marchis oppignorauit, & idem Episcopus, nullo reclamante, illud in potestatem suam contraxit & quiete possedit.

Postmodum verò placuit eidem Episcopo, ut iam dictum vadum, pro remedio animæ suæ, ecclesiæ S. Mariæ, sanctique Lamberti in Leodico conferret, & ad stipendia fratrum Deo in ecclesia eadem militantium destinaret.

Vt autem ampliorem roboris perfectionem traditio ista, imperialis nominis auctoritate contraheret, memoratus Episcopus oppignoratum sibi beneficium, in celebri totius Curiae præsentia, in manum nostram reportauit, nosque illud, petitione & assensu eius, de manu propria in manum Henrici eiusdem ecclesiæ Præpositi, & Ægidij Comitis de Durachio, qui traditionis huius Aduocatus & mandiburnus institutus est, Othonis de Malbere, Alexandri de Noviomago, ad usus stipendiarios præbenda fratrum, ut iam dictum est, liberè & absolute tradimus.

Si verò prænominatus Dux idem vadum, datis trecentis marchis, redemerit, pecunia illa in custodia Leodicensis ecclesiæ tam diu tenetur, donec alodium ex consilio Episcopi & fratrum inde comparetur, vnde stipendia fratribus persoluantur, & anniversarius dies ipsius Episcopi annuatim in ecclesia peragatur.

Statuimus itaque, & Imperiali auctoritate firmiter & distictè præcipimus, ut nulla persona, magna seu parua, sacerdotalis vel ecclesiastica, huius institutionis aliquatenus improbare, aut irritum reuocare præsumat. Quod qui fecerit, quinquaginta libras auri puri pro pena persoluat, dimidium Cameræ nostræ, & reliquum prædictæ ecclesiæ.

Vt autem hæc omnia inviolabiliter obseruentur, & rata permaneant, præsentem inde paginam conscribi, & sigilli nostri impressione iussimus communiri. Huius rei testes sunt,

Christianus Moguntinus Archiepiscopus.

S 2

Arnoldus

D I P L O M A T A

Arnoldus Treuerensis Archiepiscopus.
 Godefridus Traiectensis Episcopus.
 Theodericus Comes de Cleve.
 Adelbertus Comes de Molbach.
 Henricus de Cuke.
 Conradus de Bochesberch.
 Robertus de Durne.
 Wernerus de Boulant.
 Henricus Leodicensis ecclesiae maior Praepositus.
 Simon Decanus.
 Amalricus, Balduinus, Rodulphus, Archidiaconi.
 Robertus Cantor.
 Aegidius Comes de Durachio.
 Otto de Malberg.
 Alexander de Numage.
 Eustathius, frater Aduocati Hasbania.
 Turricus de Prato.
 Fastradus de Dummertin.
 Thomas de Helmericurt.
 Godinus de Hosemont.
 Bodo frater eius, & alij quam plures.

Ego Henricus Cancellarius, vice Christiani Moguntini Archiepiscopi & Archicancellarij, recognoui.

3171. Acta sunt hæc anno Dominicæ Incarnationis millefimo centesimo septuagesimo primo, Indictione quarta, regnante Frederico Romanorum Imperatore, anno regni ejus vicesimo, Imperij vero decimo octauo.

Datum Leodij III. Kalendas Octobris feliciter, amen.

N O T A T I O N E S.

HARSTALIVM.) In Austrasia (quæ postea à Lothario Iuniore, Lotharij I. Imp. filio, dicta est Lotharingia) multa olim fuerunt Regia palatia. Ex rerum Francicarum scriptoribus constat, Regum Austrasie sedem fuisse Diuodurum Mediomatricorum, quam urbem hodie Metas, *Mets*, nuncupant.

Ad Mosam fl. tria olim fuerunt palatia admodum celebria, Heristallum,

stallum, Iopilia, & Marsana seu Marsna.

Heristallum seu Herstallum, *Herstal*, Pipinus, Caroli Martelli pater, inde dictus Herstallius, construxisse creditur. Est hodie vicus ditionis Brabantiae, primo lapide à Leodico.

Iopilia, *Iopol*, in eadem dieceesi Leodicensi est sita. De Marsana, Mersen, vide Codicem nostrum don. piarum tomo 1. cap. 38.

Nouiomagense palatum, *Nimmeghe*, ad Vahalim fl. in Batavorum insula, Carolus Magnus Imp. edificauit, teste Eginharto. Eadem in delitijs fuit Theodonis-villa, *Theonville*, ad Mosellam sita.

Valentianæ ad Scaldim, *Valenciennes*, palatio quoque insignes fuerunt; ut & Duria, *Duren*, in Ducatu Iuliacensi. De Liptinensi palatio, *Lestines*, cuius rudera non procul à Binchio Hannoniae opido videntur, egi in Annalibus Belgicis an. 743.

Cæterum pulchritudine reliqua omnia superabat Aquisgranense palatum, *Aken* Teutonibus, *Aix la chapelle* Gallis, quod Carolus Magnus à fundamentis exstruxit, ubi & obiit.

Comes de Durachio,) Subaduocatus monasterij Trudonensis. Il. Ius loci Aduocatiam Henricus Comes Limburgensis Godefrido III. Lotharingiae inferioris ac Brabantiae Duci an. 1155. cessit: ut in Auctario Affligemensi legitur.

C A P V T L X V .

Godefridus III. Lotharingiae inferioris & Brabantiae Dux collegium

Canonicorum S. Ioannis, in Mosa fl. insula Leodici,

dotat an. 1174.

GODEFRIDVS De gratia Dux Lotharingiae, & Comes Louaniæ. Canonicis ecclesie S. Ioannis, quæ sita est in insula Leodici, tam præsentibus quam futuris in perpetuum.

Ne aliquo casu vel aliquo tempore à me vel à successoribus meis aliquod onus indebitæ pensionis vobis imponatur, profiteor me, nihil amplius juris in villa de Nethenæ habere, iure Aduocatiz, nisi id tantum, quod homines mei à me tenent, & venatores mei, iudicio Scabinorum, recipere solent. In segrete vestra, sive in spicario sive in granario condatur, nihil Aduocatum juris habere confeor.

Quadrat.

Quadragesima ergo solidos, quos de horreo supradictæ villæ vestræ
de Nethenis annuatim tollendos existimabam, pro amore Dei &
propter bona merita Magistri Benedicti, Decani eiusdem ecclesiæ
vestræ, petitione fidelis nostri Rixonis de Monte Tienes, coram do-
mino Henrico de lace, Præposito & Archidiacono ecclesiæ S. Lam-
berti, qui vices agebat Episcopi, projecto à me pilo pallij mei, iuxta
morem nobilium, vverpui, & hæc contra omnem ambiguitatem
præsenti pagina conscribi fecimus, & paginam ipsam nostro sigillo,
aduersus omnem calumniam, communiuimus. Horum testes sunt,
Præpositus & Archidiaconus, Henricus de lace.

Rixo de Hulceim.

De liberis hominibus.

Henricus Vlieme.

Henricus de Adorp.

De Ministerialibus.

Walterus Rixonis.

Arnoldus filius Dapiferi.

Wilhelmus Verimes.

1173. Acta sunt hæc Leodij, in Capite ieiunij, anno Incarnationis Domini
millesimo centesimo septuagesimo tertio, Frederico Imperatore
Alexandriam nouellam ciuitatem Italiz potenter expugnante.

N O T A T I O N E S.

S. IOANNIS) Canonicorum collegium Leodicense, in Mosæ fl. in-
fula, à Notgero Leodicensi Episcopo circa annum 987. est funda-
tum; qui & S. Crucis, itemque S. Dionysij collegia in eadem vrbe
fundauit. Obiit anno 1007.

NETHENES) vicus est Brabantia, Nethen.

SPICARIVM, Flandria spyker) idem quod granarium seu hor-
reum.

MONS TIENES) Gallis Tillemont, Flandris Thinen, Latinis The-
na, opidum Hasbaniae Brabantinae.

WERPIVI.) Werpire est idem quod barbarè dicitur, transportum
facere seu quitare, Flandricè Opdraghen.

ANNO 1173.) stilo ecclesiæ Gallicanæ. Nam diploma istud
scriptum est in Capite ieiunij, hoc est, initio Quadragesimæ,
adeo-

adeoque ante Pascha. Itaque stilo Romano, anni initium à Kalendis Ianuarijs incohante, anno 1174. scriptum est: quo anno post festum diem Pentecostes, Alexandriam à Frederico Imp. obsecram fuisse, diserte legitur in Auctario Aquicinctino.

ALEXANDRIA) Insubrie vrbis anno 1172. ædificari coepit, & in honorem Alexandri III. Papæ, tunc viuentis, sic nuncupata (ut in citato Auctario legitur) ab eodem Pontifice an. 1175. episcopali cathedra est exornata.

Rodolphus Episcopus Leodicensis, & S. Albertus, Godefridi III.

Brabantia Ducis filius, donationem ecclesie ac decime The-

nensis, dicto collegio Canonicorum S. Ioannis Leo-
dicensis factam, confirmant an. 1189.

IN nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis. Ego RODOLPHVS Dei gratia, sanctæ Leodicensis ecclesiæ humilis minister, & ALBERTVS, Ducis Lotharingiæ filius, Archidiaconus & Præpositus ecclesiæ B. Ioannis Euangelistæ, dilectis eiusdem ecclesiæ Canonicis, tam præsentibus quam futuris, canonice substituendis in perpetuum.

Effectum iusta postulantibus indulgere, & vigor æquitatis & ordo exigit rationis, præsertim cum potentium voluntatem & pietas adiuvat, & ratio non relinquitur.

Eapropter, dilecti in Domino fratres, iustis vestris postulationibus clementer annuentes, notum facimus vniuersis Christi fidelibus & futuris & præsentibus, quod GODESCALCVS, piz recordationis ecclesiæ vestræ sacerdos & Canonicus ecclesiam de Monte Tienes, sicut eam iuste & canonice, tamquam dominus fundi, tam in Personatu ecclesiæ eiusdem, quam in decima & oblationibus fidelium, & in omni iure, quo ipsam possidebat, intuitu Dei & B. Ioannis Euangelistæ, pro salute animæ suæ ecclesiæ vestræ contulit.

Ita quod de præfatis ecclesiæ prouentibus, Missam & luminare vnum, singulis noctibus, in oratorio B. Remigij, quod in ecclesia vestra situm est, & similiter vnam Missam pro fidelibus defunctis quotidie Capitulum fideliter prouideret, & residuum fructuum in vsum fratrum in ecclesia vestra residentium, iuxta portionem, quæ vnumquemque fratum in Refectorio contingere debet, prout competens videatur, rationabiliter dispensaret.

Et

Et decadente predictæ ecclesiæ Persona, Decanus S. Ioannis; a sensu Capituli, Personatum teneat, & in ecclesia Thenensi Canonicus euidem ecclesiæ Præpositus nominetur, & per discretos sacerdotes, sicut institutio exigit, ecclesiæ prouideat, seruata etiam ordinatione & stabilitate, quæ circa Canonicos ipsius ecclesiæ Thenensis

Cum unus autem viam carnis fuerit ingressus, vel rationabiliter à Canonicatu fuerit amotus, alius per manum Personæ in eadem ecclesia instituatur: ut sic pia ratione initata semper vigeat præbendarum stabilitas. Si qui verò in eadem ecclesia fuerint ordinandi, in titulo B. Ioannis, sopia omni contradictione, ordinandi conscribantur.

Nos autem, quod canonice, & ad honorem Dei & B. Ioannis Evangelistæ, & S. Remigij, & necessitatem iam viuorum quam in Christo dormientium pie de ecclesia Thenensi vobis collatum est, approbantes, praesentis scripti patrocinio renouatum communimus.

Et ne aliquis contra id venire, & prefatam traditionem ausu temerario infringere presumat, eam signorum nostrorum subiuss apensa impressione roborantes, auctoritate Dei Patris omnipotentis & Filii & Spiritus sancti, & beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius, & summi Pontificis, & nostra, sub anathemate, solemniter inhibemus: salvo per omnia iure, & Episcopi diocesani canonica iustitia.

Renouatum est hoc Leodij publicè anno Incarnationis Domini 1189. cæ M. C. LXXXIX. Indictione VII. Kalendis Januarijs, anno pontificatus domini Clementis Papæ XIV. Huius rei testes sunt,

Albertus maior Præpositus.

Henricus de Engelbert.

Daniel & Thomas, Canonici majoris ecclesiarum.

Ebalus S. Pauli Decanus.

Henricus S. Bartholomæi Decanus.

Petrus Louaniensis Decanus.

Magister Renerus. Godescalcus de Contexo.

Engelbertus de Orbeta.

Engelbertus de Willenburgh, & alij quam plures.

NOTATIONES.

ALBERTVS) Godefridi III. Lotharingiae inferioris Brabantiaeque
Ducis

Ducis ex Margarita Limburgica filius, fuit postea Leodicensis Episcopus, pro defensione libertatis ecclesiasticæ, an. 1192. prope Remorum urbem in Gallia, martyrio coronatus, & Romani Martyrologij tabulis ad diem 21. Nouembris adscriptus. Sacra eius ossa Albertus Pius, Belgarum Princeps, Remis Bruxellam an. 1612. transferenda curauit, & in Carmelitanarum virginum discalceatarum cœnobio collocavit. Paulus V. fortissimum Dei athletam peculiari diplomate cœlitibus adscripsit, quod exstat in Fastis nostris Belgicis.

REFECTORIO.) Canonicos olim communi Refectorio ac mensa usos fuisse (ut hodie ferè viuunt Patres Oratorij in Italia, Francia, Belgio & alibi) fuisse docet Molanus lib. de Canonicis.

C A P V T L X V I.

Baldinus Gisnensium Comes, eiusq; vxor Christiana an. 1174. varjs prædijs dotant Abbatiam Clarimarisci, seu Clara Paludis, quæ est monachorum ord. Cisterc. primo lapide ab Audomaropoli, in paludibus sita, ubi Insule natantes conspicuntur.

EGO BALDEVVINVS, Dei gratia Gisnensum Comes, & CHRISTIANA Comissa, vxor mea, pro salute animarum nostrarum, & prædecessorum nostrorum, Abbatii David de Claromaresch, & fratribus ibidem Deo seruientibus, & successoribus eorum in perpetuum, quidquid in villula, quæ dicitur Nivverlede, sive in redditibus, sive in seruitijs, seu in terra, seu in aqua, denique totum Comitatum pertinente ad Gisnense dominium, liberum & perpetuò habendum concessimus & reddidimus; centū quoque mensuras maresci ad virgam Comitis Flandriæ, vbi eas prædicti fratres melius elegerint; tredecim quoque mensuras maresci, quas Hugo de Recha, & duodecim, quas Lambertus de Eluelinghem de patre meo tenebant, quas præfati milites eisdem fratribus dederunt.

Huic autem donationi addidit etiam pater meus postea, in manu Willelmi Abbatis de Claromaresch, quidquid à terra Willelmi Ridemerie, præuigni eius, inferius sive in terras, sive in maresco vanassorum aut rusticorum, ex virtuaque parte Reche, ad Gisnensem Comitatum pertinebat, ut & ea, quæ iam acquisierunt, & quæ deinceps acquirere poterunt, liberè possiderent; totam quoque terram & marescum Walcheri, & filiorum eius,

T

sicut

sicut terra Willelmi Redemerie diuidit, quae Willelmus de Feilum Mathildi de S. Audomaro, vxori suæ, in vadium quadraginta marcarum, in præsentia patris mei dedit ipsa Mathildis, accepto pretio quadraginta marcarum à prædictis fratribus. Walcherus similiter, & filius eius, accepto pretio XX. marcarum, ecclesiæ de Claramaresch, in præsentia patris mei & Baronum eis donauerunt.

Pater quoque meus, pretio duodecim marcarum interueniente, rogatu tamen & concessione ipsorum omnium, precibusque Comitissæ Flandriæ, eandem terram, cum maresco, absolutam & liberam à cunctis redditibus & seruitijs, sive in terris, sive in maresco, & cum vniuerso Comitatu, tam proprietate terræ ipsius Walcheri, quam Wanassorum & rusticorum, præfatae ecclesiæ concessit, & sigilli sui impressione signavit, & domino MILONE Morihensi Episcopo, ut sub anathemate confirmaret, mandauit.

Prima donationis testibus.

Milone Archidiacono, Arnulfo Watenense;
Gilleberto Tuanense, Willelmo, Eustathio,
Waltero de Arda, Canonicis.
Arnulfo Vicecomite de Markenes,
Eustathio de Bauelinghem, Hugone
filio eius.

Reimundo de Toslae, Reimundo filio eius.
Manasse de Tornhem, Manasse filio eius.
Rainero Dapifero, Hugone de Reche Vicecomite.
Lamberto de Eluelinghem.

Secunda autem donationis testibus.

Arnulfo presbytero de Tornchem.
Willelmo Canonico de Arda.
Eustachio de Bauelinghem, Balduino
fratre eius.

Balduino de Ermelinghem.
Eustachio de Liskes. Philippo de Montgardum.
Balduino, fratre Henrici de Caupaines.
Aelmo de Gisnes. Drogone de Sperleka.

Lamberto de Eluelinghem. Willelmo Code.

Conuentum est inter patrem meum, & prædictos fratres, ut si quando pro communi terrarum utilitate superiorum & inferiorum,

in ecclesijs, iussum fuerit fossata renouari, & hoc ipsum Magistro grangiae nuntiatum fuerit, ipsi etiam, quæ fodienda sunt, oportuno tempore fodiant, ne per eorum incuriam alijs damnum eueniat. Quod si contigerit, & hoc tribus legitimis testibus hinc, & tribus inde, id est, ex nostra & eorum parte comprobatum fuerit, quinque solidos pro froriteo restituent. Volumus quoque, ne publica via ab eis vlo modo obstruatur. Terminus autem maresci Walcheri est, sicut ut vtraque beka ex vna parte, & riuis aquæ ex altera parte diuidunt.

Et sciendum, quod aliquanto tempore post obitum patris mei elapsum, cum super marescum prædictorum fratrum calumniam ponerem, pro eadem calumnia sepelienda, decem mensuras maresci mihi dederunt, quas rursus ego & vxor mea Christiana Comitissa pro animabus nostris, & patris mei, & prædecessorum nostrorum, in perpetuam elemosynam eisdem fratribus liberas reddidimus, & insuper quidquid in terris, & in maresco, & in aquis, & in pratis, in ultima vita patris mei, possederant, & quod ab eodem patre meo & hominibus eius vanastoribus & rusticis acquisierat, denique quicquid in Comitatu Gishensi possident, & quidquid fossata eorum concludunt, omni calumnia sopita ac sepulta, quietum & liberum prædictis fratribus iure perpetuo possidendum, in manu domini David Abbatis concessimus & dedimus.

Quod ut ratum & inconuulsum & absque calumnia deinceps in perpetuum permanere valeat, sigilli mei impressione signavi, & hominum meorum attestatione munire curaui. Horum autem testes sunt:

Petrus Abbas Arderensis.

Simon de Rodelinghem,

Lambertus de Scala, monachi.

Wildo de Elenbom.

Eustathius de Montgardin.

Eustathius de Bauelinghem.

Paganus de Morholt.

Clemens de Arda.

Hugo de Salpervich.

Eustathius Strabo.

Simon de Ekarde.

Manasses de Scardoue.

Matthæus de Sutkerke.

Aetum anno Dominicæ Incarnationis M. C. LXXIV. mense Julio. 1174.

T 2

NOTA-

NOTATIONES.

BALDEVVINVS) Gisnensium Comes, Arnulfi seu Arnoldi Comitis Gisnensis filius, Wenemari Castellani Gandensis & Gisla Gisnensis nepos, à S.Thoma Cantuariensi, quem ex Anglia pulsum Gisnae hospitio excepérat, creatus est Eques: ut Lambertus Ardensis in suo Chronico cap. 87. testatur: *Comiti Balduino Thomas, in signum militie, gladium lateri, & calcaria pedibus adaptauit, & alapam collo eum inflxit.* Obiit autem Balduinus anno 1225. ut idem Lambertus & Melrus commemorant.

CHRISTIANA) vxor Balduini Comitis Gisnensis fuit domina & heres opidi Ardensis, adeoque filia unica Arnulphi Vicecomitis: ut idem Lambertus cap. 67. & 85. narrat.

TOTVM COMITATVM) id est, districtum.

MILo) Archidiaconus, fuit Milonis primi successor in Episcopatu Teruanensi, & fratri eius filius.

BALDVINVS de Ermelinghem) Comestabilis in Comitatu Bologniensi, & celebris in expeditionibus pro Terra sancta susceptis; ut idem Lambertus in citato Chronico narrat.

Comitatus porrò Gisnensis, postquam ducentis plus minus annis fuerat penes familiam Castellanorum Ganden sium, deficiente linea masculina, tandem venit in manus Comitum Euen sium, vulgo d'Eu; ex qua gente aliquot Reges Hierosolymitani ac Duces Athenarum prodierunt.

Ex eadem Gandauensi Comitum Gisnensium familia fuit ENGERAMVS, qui ex parte matris suæ dominium Cossiacense, Concy, adeptus, illustrem apud Francos gentem Cossiacensem plantauit ac fundauit: ut Andreas Quercetanus in Historia Montmorencia lib. 3. cap. 3. & in Historia Castilliona lib. 8. cap. 3. fuse narrat.

Liber his subiecte quæ de primis Gisnensium Comitibus leguntur ad calcem Chronicæ Ardensis seu Arderensis:

Pluribus ex annis sic fantur scripta Ioannis.

Qui fuerant quondam Comites, in carmina fundam,

Gisnensis terræ, fortes in tempore guerræ.

Primus Sifridus, Ardulfus, & inde Rodulphus,

Eustathius, Baldevvinus fundator honesti

Ardensis templi. Manasses & Emma.

Hi

Hi duo struxerunt templum sancti Leonardi.
 Albertus, Baldinus qui præfuit Ardæ,
 Hi fuerant Comites non re sed nomine tantum,
 audiunt Inclytus Arnoldus de Ganda qui veniebat,
 Hic prius in terra, quæ nunc sunt arma, gerebat.
 Filius illius Baldevinus generosus
 Hunc sequitur, probitate pari nimis ingeniosus.
 Nobilis Arnoldus mitissimus atque benignus
 Postea processit, cœlesti munere dignus.
 Huic Baldevinus successit, pacis amator,
 Consulij speculum, probus in terra moderator.
 Egregius iuuenis Arnoldus nomine dictus
 Imperat hinc terræ: valeat, viuat benedictus,
 Tredecimusque Comes exstat, sit iustus ad omnes.

C A P V T L X V I I .

*Philippus Alsatius, Flandriæ Comes, anno 1176. testatur Ihanum
 Gandanum, Comitem Alostanum, dotasse Messinensem
 virginum Benedictinarum Abbatiam in
 diœcesi Iprensi.*

IN nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis. Ego PHILIPPVS Flandriæ & Veromandriæ Comes cunctis fidelibus in perpetuum.
 Nouerint tam posteri quām moderni, quod IVVANVS DE GANDAVO, & vxor eius LAVRETA, soror mea, dederunt in eleemosynam, peu manum Theoderici Comitis Flandriæ, patris mei, ecclesiæ MECINENSI terram suam iuxta Comines, quæ appellatur Ploix, cùm omnibus pertinentijs suis, præter homines feodarios.

Sicut ergo mihi innotuit hoc esse verum, tam viua voce patris mei & hominum meorum, quām scripti auctoritate eius sigillo muniti; ita dominium illud, prætaxatae ecclesiæ legitimè collatum, sigilli mei impressione eidem confirmari præcepi, ne quis in posterum hoc infringere aut temerè perturbare præsumat.

Datum Brugis anno Domini M. C. LXXVI.

T. 3

NOTA.

1576.

NOTATIONES.

De IVANO seu Ivano, (qui anno 1144. obiit) alijsque Comitibus
Alostaniis vide Annales nostros Belgicos, an. 1166.

De MECINENSI) seu Messineni nobilium virginum Benedicti-
narum cœnobio, per Balduinum Insulanum, Flandriæ Comitem,
eiusque coniugem Adelam fundato, vide Codicem don. piarum to-
mo I. cap. 56. & sequentibus.

Comines) opidum Flandriæ, à quo Philippus Cominæus, lauda-
tissimus ille Historiographus, cognomentum accepit.

CAPUT LXVIII.

*Henricus I. cognomento Pugnax, Lotharingiae inferioris Brabantiaeq;
Dux, ab Henrico V. Imp. ciuibus opidi Siluiducensis,
nuper conditi, an. 1196. impetrat immunitatem
à vedi galibus Rhenanis.*

IN nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis, HENRICVS VI. diuina
fauente clementia, Romanorum Imperator & Rex Siciliæ.

Excellentiae nostræ benignitas dignum & utile attendit, vt ea quæ
de Imperiali gratia circa fideles & familiares suos largitur, & beni-
gnè constituit, ne tam præsentium quam posteriorum ignorantia si-
ue malitia possint aut debeat retractari, priuilegijs sui munimine
confirmet.

Quapropter notum facimus vniuersis Imperij nostri fidelibus,
præsentibus & futuris, quod nos attentes puram fidem & multa
obsequia, quæ dilectus consanguineus noster HENRICVS, Dux Lotha-
ringiae, nobis & Imperio constanter exhibuit, ad instantem ipsius
postulatione, vniuersos homines suos de noua ciuitate apud SILVAM,
qui nunc ibi sunt, & in posterum ad manendum illuc conuenerint
(exceptis nostris hominibus, qui ibi recipi non debent) à telonijs
nostris, quæ nos ubique in Rhenio ad manus nostras habemus, Im-
periali benignitate in perpetuum absoluimus.

Ita videlicet quod de rebus, quæ suæ sunt, nullum nobis vel nun-
tio

tio nostro persoluant telonium , nullaque in eos vel res ipsorum fiat exactio, ipsique aliorum res nec deferant, nec de eis negotientur.

Statuimus igitur & Imperiali auctoritate sanximus , ut nulla omnino persona, humilis vel alta, secularis vel ecclesiastica, predictos homines de noua ciuitate apud SILVAM, qui ibi pro tempore fuerint, praeter nostros homines, quos exceperimus, contra hanc nostræ Majestatis concessionem, grauare audeat , vel eos aliquatenus impedire vel molestare.

Quod si quis attentauerit , triginta libras auri pro pœna compenset, dimidium Cameræ nostræ, & reliquum passis iniuriam. Ad cuius rei certam in posterum evidentiam , præsentem paginam inde conscribi iussimus , & Majestatis nostræ sigillo communiri. Huius rei testes sunt:

Hartmannus Monasteriensis Episcopus.

Conradus Dux Sueviæ.

Philippus Dux Tusciaæ.

Poppo Comes de Wertheim.

Rubertus de Durne.

Anno de Mincenburg, & alijs quam plures.

Signum Henrici VI. Romanorum Imperatoris, & Regis Siciliae.
Et ego CONRADVS, Imperialis aulæ Cancellarius, vice Conradi
Moguntinæ sedis Archiepiscopi, & Germaniae Archicancellarij, re-
cognoui.

Acta sunt hæc anno Dominicæ incarnationis M. CXCVI. Indi- 1196.
etione XIII. anno regni eius xxvi. Imperij vi. regnique Siciliae II.

Datum apud Bopardiam, Kalendis Iunij.

N O T A T I O N E S.

Immunitatis istius litteras Carolus IV. Imp. anno 1349. confirma-
uit, petente Ioanne Duce nostro.

ABVD SILVAM.) Godefridus Loth. Brabantæque Dux an. 1172.
seu potius filius eius , & in Ducatu successor, Henricus Pugnax, Sil-
uiducensem urbem condidit : vt Laur. Cuperus in mss. Brab. Anna-
ibus tradit.

PHILIPPVS Dux Tusciaæ.) Est is , nisi fallor , qui in schismate
anno 1198. fuit electus contra Othonem IV. Imp.

CAPUT

C A P V T L X I X .

*Principum Imperij epistola de Othonis IV. Imp. electione, an. 1198.
data ad Innocentium III. Papam.*

SAntissimo patri ac domino INNOCENTIO, sacrosanctæ Romanae Sedis summo Pontifici, Princes & Barones Alemanniæ, clerici & laici, debitam in Christo reuerentiam & sinceritatem obsequij.

Cum placuisset ei, qui auferit spiritum Principum, & magnus & terribilis est super Reges terræ, HENRICVM Imperatorem de medio auferre, necessarium nobis fuit visum de substituendo Regem tractatum & colloquium habere. Conuenimus ergo sapientius, & miserias & oppressiones, quas hactenus sustinueramus, recensentes, per universos regni.... animos nostros exeximus, & quid honori Ecclesie Dei, & paci ac quieti subiectorum expediret, deliberantes, nunc unum, nunc alium quasi finaliter eligere putabamus.

Verum quia non est prudentia, non est potentia, non est consilium nisi per Deum, placuit ei, qui Abrahæ filium immolare volenti victimam prouidit, & Dauid fratribus iuniorem de postfætantes accipit, atque Matthiam ex discipulorum numero ad fortēm Apostolatus elegit, serenissimum dominum nostrum OTHONEM, quondam Henrici Ducis Saxonie filium, ad regimen Romani Imperij, de terra peregrinationis suæ, ex inopinato offerre nobis.

Inuocata itaque sancti Spiritus gratia, prædictum dominum OTHONEM, Christianæ fidei cultorem deuotissimum, atque sanctæ Romanæ Ecclesiæ Aduocatum & defensorem fidelissimum, & iudicariæ potestatis obseruatorum iustissimum, de longa & antiqua Regum profapia, ex utraque linea, specialiter editum, ad Romani regni fastigium iuste & rationabiliter elegimus, & sicut debuimus, ipsius electioni consensimus; ipsumque in Augustorum sede, à Carolo Magno apud Aquisgranum huic dignitati deputata, locauimus, & corona & regni diademate, per manum domini Adolphi Colonensis Archiepiscopi, eâ qua decuit solemnitate, feliciter coronauimus.

Nos autem Princes, qui iam dictum dominum in Regem elegimus, feuda nostra, quæ ab Imperio tenemus, à manu ipsius recipientes,

tes, hominum sibi fecimus, & fidelitatem iuravimus.

Tantæ igitur dignitatis munus excellentissimus Princeps diuinæ potius gratiæ quam suis meritis adscribens, primitias huius honoris offerens Domino, propria voluntate iuramento firmavit, in primis sacro sanctæ Romanæ Ecclesiæ, deinde omnium Ecclesiarum iura bona fide seruare, & manu tenere, & subiectos Imperij, exheredatos maximè, & à suis possessionibus violenter ejectos, in sua iustitia, pro posse, iuuare & conseruare.

Prauam illam consuetudinem insuper, quam Imperatores antecessores sui in occupandis rebus mobilibus, vel se mouentibus decedentium Episcoporum vel Abbatum Principum huc usque seruaerunt, penitus extirpans, nos Ecclesiasticos Principes ex hac indebita vexatione Regali benevolentia liberos dimisit, & decedentium bona suis successoribus seruanda liberaliter statuit.

Paternitati ergo vestra dignum supplicare duximus, quatenus fidem & devotionem domini nostri Regis attendentes, merita quoque illustrissimi patris sui Henrici Duci Saxonie, qui ab obsequio sanctæ Romanæ Ecclesiæ numquam recessit, memoriter tenentes, paci & quieti nostræ & vestra, intuitu Dei & nostri obsequij, prouidentes, ipsius electionem & consecrationem auctoritate vestra confirmare, & imperiali coronatione armare, paterna pietate dignemini.

Sanctitatem insuper vestram obnixè rogamus, quatenus Principes & Barones, à tam rationabili electione discordes, ecclesiastica censura ad concordiam reuocetis, & ab illicita fidelitate partis aduersæ, clave S. Petri resolutos, ad præstandam Regi domino nostro fidelitatem & subiectionem, auctoritate vestra compellatis.

Vt autem à domino Rege nostro iura Romanæ Ecclesiæ (vt prædictum est) integra & illibata seruentur, nos in bona fide spondemus, & pro domino Rege nostro fideiubemus.

Ego Adolphus, Coloniensis Archiepiscopus, elegi & subscripsi.

Ego Berardus, Paderbornensis Episcopus, elegi & subscripsi.

Ego Thietmarus, Mindensis Episcopus, elegi & subscripsi.

Ego Wittichindus, Corbeiensis Abbas, elegi & subscripsi.

Ego Gerardus, Tidensis Abbas, elegi & subscripsi.

Ego Heriberius, Werdensis Abbas, elegi & subscripsi.

Ego Henricus Dux Lotharingiæ, qui & Brabantia, Marchio

Romani Imperij, elegi & subscripsi.

V

Ego

Ego Henricus Comes de Cuke consensi & subscripsi.

N O T A T I O N E S.

FREDERICO I. Barbarossæ an. 1190. defuncto primogenitus filius HENRICVS dictus VI. in Imperio successit, quem anno 1191. Cælestinus Papa Romæ coronauit.

Anno 1196. Henrico VI. mortuo, schisma in Imperio ortum fuit. Nonnulli Philippum, Henrici iam dicti fratrem, alij Othonem Henrici Leonis, Ducis Saxoniæ ac Bauarie, filium, elegerunt, an. 1198. vt Auctarij Aquicinctini scriptor, qui tunc vixit, distinxit tradit. Rem totam Trithemius in Chron. Hirsaugiensis his verbis breuiter narrat:

Adolphus Archiepiscopus Colonensis, & Theodericus Archiepiscopus Treuerensis, habito consilio apud Andernacum cum Bernardo Duce, & alijs Episcopis, Comitibus atque Nobilibus pluribus, curiam omnibus Principibus ad Dominicam, Oculi mei, in Colonia generali indicunt, pro noui Regis electione celebranda. Interea Marchiones Orientales, Conradus Archiepiscopus Moguntinus, Bernardus Dux Saxoniæ, (de quo suprà pag. 127. egimus) Archiepiscopus Magdeburgensis, & alij Principes superiores, apud Erphuriam conuenientes, PHILIPPVM Ducem Sueviae in Regem Romanorum elegerunt, fratrem videlicet Henrici Imperatoris defuncti.

Statuto igitur die, præfati Principes ad Coloniam conuenientes, BERTOLFVM Ducem de Zeringen, quem se promiserant electuros, magno præstolabantur desiderio venturum: qui cum 11000. marcarum argenti, cum Ducatu Sueviae, à Philippo accepisset, electionique renuntiasset, venire contempsit. Quod cum prædictis innotuisset Principibus, nimil indignati, OTHONEM Pictaviæ Comitem, filium quondam Henrici Ducis Saxoniæ, in Regem Romanorum contra PHILIPPVM elegerunt.

Ex his Trithemij verbis datur intelligi, quæ caufa Innocentium III. Papam impulerit, vt Decretalem illam epistolam (ex qua de sumptum est Capitulum, Venerabilem, Extra. de Electione & electi potestate) ad Bertholdum Zæringia Ducem scribebat.

Qua quidem epistola ipsum monet, vt Philippum, cui se acceptis
num.

nummis obstrinxerat, & cui ius omne suum cesserat, prorsus dese-
rat, utpote excommunicatum iam ante electionem, & vt Othonem
Regem amplectatur. Exstat dicta Decretalis epistola, ab Antonio Au-
gustino, Tarragonensi Archiepiscopo, & Iacobo Cuiacio, celeberrimi
mis nostri cui iureconsultis, integratati suæ restituta.

Philipus tamen et si à Romano Pontifice reiectus, longo ac cru-
ento bello cum Othonem competitor dñnicauit, regnumque vi annis
nouem, hoc est, usque ad mortem, tenuit, quam ipsi Otho Comes
Witelsbachius anno 1208. mense Junio Bambergæ violenta manu
intulit. Otoni huic Fredericus I. Imp. Ducatum Bauariae contule-
rat: ut suprà cap. 59. diximus.

Philippo è viuis sublato, OTHONEM IV. in schismate pariter elec-
tum Imperij proceres concordibus suffragijs suffecerunt, & Inno-
centius III. anno 1209. mense Octobri Romæ Augustum coronauit.
Is Pontifici, à quo in eo fastigio positus fuerat, postea infensus, Pon-
tificiam ditionem inuasit. Anno itaque vertente, in Concilio Romæ
habito, Otoni Imperium est abrogatum, notâ anathematis ad-
ditâ.

Germania porrò Principes, Pontificis auctoritatem secuti, FRE-
DERICVM, Siciliæ Regem, Frederici Barbarossa nepotem, Cæsarem
creant, & Honorius III. titulis Imperij decorauit. Princeps fuit
primò laudabilis, sed postea corruptus, improbitate cum aulo & Hen-
rico patre certauit. Itaque decus & nomen Augusti, anno 1245. in
Concilio Lugdunensi oecumenico Innocentius IV. ipsi admicet.

Frederico deposito, non pauci Principes HENRICVM cognomento
Rasponem, Hermanni Thuringiæ Latitgrauij filium, subrogarunt.

Quo mortuo an. 1247. Henricus Dux Brabantæ, filium sororis
sua, GUILIELMVM Hollandiæ Comitem, Domino Papæ & Episcopis
Alemanniæ præsentauit: quem Episcopi elegerunt in Regem apud
Coloniam, promittentes ei, iuramento prælito, rebus & personis
fideliter adfistere: ut in veteri Fragmento historico legitur.

Guilielmo à Frisijs occiso, RICHARDVS Dux Cornubiæ à non-
nullis, ab alijs vero ALFONSVS Rex Castellæ est electus, Germaniæ
vias in partes scissæ: donec tandem post fœda multorum annorum
certamina, RUDOLPHVS Habsburgensis Comes gentis Austriæ con-
ditor, vnam in Septemvirorum consensu, Cæsar est renuntiatus.

Otho IV. Imp.) fuit filius Henrici Leonis, Ducis Saxoniae &

Bauariæ, quem Fredericus I. Imp. ex duabus istis prouincijs pepulit, & à quo Duces Brunsvicenses originem trahunt: ut supra cap. 59. diximus. Mater porro Othonis IV. fuit soror Richardi Regis Anglæ. Vxorem Otho habuit N. filiam Godefridi III. Brabantia Du-
cis: ut in Auctario Aquicinctino anno 1198. legitur.

DE TERRA peregrinationis suæ) id est, ex Anglia.

QVI ET BRABANTIA. } Henricus cognomento Pugnax, & ille
nomine primus Dux noster, titulo Lotharingiæ (quo solo eius an-
tecessores usi fuerant) titulum Brabantia primus adiecit. Quod no-
tent antiquitatis Brabantia studiosi.

C A P V T LXX.

*Philipus cognomento Nobilis, Comes ac Marchio Namurcensis,
anno 1207. declarat, non nisi nobiles feminas admitten-
das esse ad collegium Canonicarum virginum An-
dennenstum, in Comitatu Namurcensi.*

PHILIPPVS Marchio Namurcensis vniuersis Christi fidelibus, tam
præsentibus quam futuris, in perpetuum.

Cum omnibus ecclesijs sub mea constitutis protectione, ad auctio-
nem juris & honoris sui, maiorem tenear adhibere diligentiam, eas
tamen ampliore cura & beneficio honorare decreui, quarum fides
& deuotio certioribus mihi innotuit argumentis.

Inde est, quod ecclesiam ANDANENSEM, quam in iure & hono-
re suo & libertate & antiquis institutionibus volens plenius.....
tamquam Abbas & Aduocatus, saluis ijs, quæ antea gesta fuerant,
concedo ei, & legitima auctiōne confirmo, quod nullam amo-
dō in præbendis dominarum in ecclesia illa feminam instituere
debeant, quam non constet esse nobilem, & nobilibus ortampa-
rentibus.

Nec aliqua suscipiatur in posterum ad præbendam, quæ in ali-
qua alia ecclesia præbendam habuerit. Datum anno 1207. mense
Augusto.

NOTATIO.

NOTATIONES.

ANDANA) siue Andenna est municipium celebre in Comitatu Namurcensi, haut procul à ripa fl. Mosæ situm, in quo S. BEGGA, soror S. Gertrudis Niuellensis, post cædem mariti sui Anigisi, anno 686, nobilium virginum Canonicarum fundauit, ut Sigebertus in Chronicō tradit; primis virginibus ab Agneta Abbatisa tertia Niuellensi impetratis: ut in vita S. Gertrudis, iussu Dominicæ Abbatisæ, quæ Agneti successit, conscripta, & in vita S. BEGGA legitur. Vide tomum 1, Codicis donat. piarum, cap. 13. & Fastos nostros Belgicos.

De Comittibus Namurcensibus.

IN libro, quem de Stemmatibus Principum Belgij publicauimus, cap. 23. nonnihil lapsi sumus (quod humanum est) in ijs, quæ spectant ad primos Comites Namurcenses. Quem errorem libet hīc breuiter emendare.

Tres ex ordine Albertos fuisse Comites Namureenses, constat ex lacuna, quam, iuxta fidem ms. codicis, in Genealogia S. Arnulfi Metensis Episcopi, l. b. citato suppleuimus.

ALBERTVS eo nomine primus circa annum Christi millesimum floruit, & vxorem habuit **ERMENGARDEM**, Caroli I. Duci Lotharingiæ inferioris filiam: ex qua nati, **ALBERTVS II.** Comes Namurcensis, **HADEWYDIS** vxor Gerardi Alsatij, Duci Lotharingiæ superioris, & Emma Comitissa Loffensis.

ALBERTVS II. anno 1046. Namurcense Canonicorum S. Albani **II.** collegium instituit, quod nunc est cathedralē. Vxor illi fuit **REGEZINDIS**, filia Gothilonis Magni, Duci Lotharingiæ superioris & inferioris: qui Gothilo anno 1044. obiit. Sunt qui putant, hunc **ALBERTVM II.** esse eundem cum Adelberto Duce sexto Lotharingiæ Mosellanæ, qui anno 1048. à Godefrido Barbato, Gothilonis Magni filio, est interemptus. Alij aliter sentiunt, & scribunt dictum Adelbertum fuisse Comitem de *Longuy*. Ego quod certò statuam, non habeo.

ALBERTVS III. genuit Fredericum Episcopum Leodicensem, **III.** **V 3** **Godefri-**

Godefridum Comitem Namurensem, Henricum & Albertum;

GODEFRIDVS) cūm vxore sua Ermensenda, an. 1121. fundanit
Abbatiam Floreffiensem, quæ est tertia vniuersi ordinis Præmon-
stratensis.

HENRICVS) cognomento Cæcus, Godefredi filius, Comes Na-
murensis & Lutzeburgensis, admodum senex, post annum 1188.
viuere desijt.

Henrico auunculo suo in Comitatu Namurensi successit BAL-
DVINVS Magnanimus, Hlandriæ & Hannoniæ Comes, qui an. 1195.
viuere desijt, sepultus Montibus Hannoniæ, in templo S. Walde-
dis.

Balduno Magnanimo patri suo suffectus est PHILIPPVS cogno-
mento Nobilis, qui numerum XX. præbendarum in ecclesia S. Alba-
ni tribus præbendis auxit, & XX. Vicarias seu Capellanias ibidem
instituit. Obiit an. 1213. non relictis liberis ex Maria, Philippi Au-
gusti Francorum Regis filia, quæ postea Henrico I. Brabantæ Duci
nupsit, & Affigemij quiescit.

De his & alijs Comitibus ac Marchionibus Namurensibus plura
si voles, Stemmatia nostra Belgica cap. 23. lege.

Libet his annexere quæ de pago Namurensi, eiusque Comitibus
Petrus Diuæus scribit in libro De statu Galliæ Belgicæ sub Franco-
rum Imperio, nondum typis edito:

Namurcum, priscis Nametodurum dictum lego. Primam eius
mentionem inuenio in gestis anni 689. apud Sigebertum: Inter Pipi-
num (inquit) & Gislemarum, filium Warathonis, apud Namucum
castrum pugna committitur. Hæc ille.

Placentius Episcoporum aliquot Tungrorum & Traiectensium
genus à Comitibus Namurensibus deducit, plusquam poëtica li-
centia, in fingendis Principatum nominibus, passim vsus. Ego apud
temporum scriptores, ALBERTVM, maritum Ermengardis, filiæ
Caroli Ducis Lotharingiæ, Namurcum dotale posseditse lego, ante
annum 1000.

Filius eius ac successor ALBERTVS anno 1046. collegium Cano-
nicorum Namurci instituit: de quo vetustus quidam Chronographus,
quem manuscriptum vidi, Anno, inquit, Domini 1048. in bello apud
Richouium à Godefrido Duce occiditur Albertus Comes Namur-
ensis, qui ecclesiam S. Albani redificauit, & XX. Canonicos ibi
instituit.

instituit. Hæc ille. Crediderim hunc fuisse, qui ab Henrico III.
Imp. Ducatum Mosellanum acceperat.

Huic ALBERTVS III. successit, Albertique filius Godefridus Hen-
ricum genuit, Adelam & Isabellam, Hæc Henrico Luxemburgensi, il-
la Balduino Hannoniæ Comiti, nupsere. Inter quorum posteros, mor-
tufo sine liberis Henrico, variè diuque dimicatum.

Porro de prisca latitudine pagi Namurcensis nobis incomper-
tum: nostro tempore Comitatus iste Namurcum, Bouinas, Flori-
nas, Valecurtem, aliaque nonnulla loca complectitur. Hactenus
Diuus.

C A P V T LXXI.

*Pactum inter Henricum I. Loth. Brabantiaq; Ducem, & Ecclesiam
Montensem S. Waldestrudis, super exstrunctione opidi
Herentalensis, initum an. 1209.*

EVSTATIVS Præpositus, HAVVYDIS Decana, & totum Capitu-
lum S. Waldestrudis in Montibus, vniuersis Christi fidelibus,
tam præsentibus quam futuris in perpetuum.

Notum & certum vniuersitatis veltræ facimus discretioni, quod
cum Princeps illustris HENRICVS Dux Lotharingiæ, & Marchio
Antuerpiæ, in territorio & potestate de HERENTALS, burgesiam
nouam construeret, & nos inde reclamationes & querimonias fa-
ceremus, ipse Dux iam dictus, bono ductus spiritu, pro sui & dile-
& coniugis suæ MACTILDIS, nobilis Duciæ, animarum remedio
benignè nobiscum pacem firmam iniit & concordiam.

Compositum quidem est de benigno & communi sui & nostri
consensu, quod saluis & reientis nobis censibus & redditibus nostris,
& decimis, Villicoque nostro cum Scabinis & iure mansionario-
rum nostrorum ac hereditiorum, tam in villa Herentals, quam
campis, aqua, molendinis, & nemoribus, sicut ea tenebamus, ante-
quam prædicta burgesia construeretur, eadem burgesia, tam con-
structa & constituta, quam in posterum construenda, & constituenda,
omnesque vestigia, quæ terræ siluestres dicuntur, totius alodij &
potestatis de Herentals, ipsi Duci & nobis communes permaneant.

Ita tamen, quod totius burgesia præfatæ, tam statutæ & constructæ,
quam

quām in posterū statuendæ & construendæ, tam in redditib⁹, quām
alijs prouentibus medietas cedat in partem nostram, perpetuō per
Villicum aut ministrum nostrum custodienda & percipienda, alia
verò medietas in partem prædicti Ducis deueniat, perpetuō per Vil-
licum & ministrum suum custodienda & percipienda.

Similiter de vastinis prædictis, quæ terræ siluestres dicuntur, ad
suam & nostram communitatem pertinentibus, nihil alicui confer-
ri aut concedi potest, nisi communi & concordi Villici sui & Villi-
ci nostri consensu, & Scabinorum nostrorum & suorum, & nisi ob-
seruato suo aut nostro communi & meliori commodo, in quibus nos-
tam in redditib⁹ quām censibus, & seruitijs & denarijs medietatem
habeamus. Dux verò aliā medietatem habeat, præter decimas bur-
gesiæ & vastinarum, omnes ad nostram proprietatem pertinentes.

Villicus ipsius Ducis, & Villicus noster, & Scabini burgesiæ com-
munem Ducis & nobis semper tenentur exhibere fidelitatem. De
omnibus autem prædictis, quæ infra alodium & potestatē de He-
rentals sibi retinuit, non siceat sibi aut alicui successori suo, aliquid
alicui dare aut vendere vel inuadiare, seu in feodum aut beneficium
vel censum concedere, vel in eleemosynam conferre, nisi nobis &
Ecclesiæ S. Waldestrudis, sed ea semper ad manam suam & pro-
prietatem retinere debet is qui Ducatum Lotharingiæ possidebit. In
prædictis quippe alta iustitia satisdicto Ducis, suisque successoribus
tota sine participatione remaneat.

Ut hæc autem rata habeantur, & inuiolata permaneant, scripti
præsentis annotatione & sigilli nostri appensione eadem approba-
mus pleniū, & confirmamus. Testes:

Gillebertus Præpositus S. Germani Montensis,
Nicolaus Nacha, Romondus,
Wilhelmus Eueram,
Walterus Geruafij,
Ludouicus, & alij Canonici B. Waldestrudis,
Machtildis & Agnes de Fontaines,
Gela de Hormetis,
Maria & Bertha & Iacqueline de Quarigum,
Bessela de Louvvis,
Petronilla de Ladusa,
Alcidis de Goy,

Elisabeth

Elisabeth & Clarissia de S. Simphoriano, & aliae Dominae
Montensis ecclesiae.

Aetate anno verbi incarnati millesimo ducentesimo nono, men- 1209.
se Octobri.

N O T A T I O N E S .

Pactum istud suo diplomate anno 1221. confirmauit Henricus primogenitus Henrici I. Brabantiae Ducis.

S. WALDETRUDIS) vxor S. Vincentij Comitis Sonagiensis & Altimontensis, an. 651. floruit, & Montense nobilium virginum Canonistarum in Hannonia collegium fundauit; ut in Fastis Belgicis explicui.

HERENTALIS) burgesia seu opidum Campaniae Brabantinæ, anno 1209. muris cinctum.

VILLICVS id est, Prætor, seu Praefectus iustitiae.

C A P V T L X X I I .

Contractus nuptialis inter VValerianum, Henrici Ducis Limburgensis filium, & Ermensindam Comitissam Lutzeburgensem, anno 1214. initus.

EGO WALRAMVS, filius Henrici Ducis de Limborch, & Marchio Arlunensis, castrum meum de Arlon, cum omnibus appenditijs, tam in hominibus, quam casamentis, & rebus omnibus, ad idem castrum meum pertinentibus, laude & assensu prædicti patris mei, Ducis, & fratrum meorum, Henrici de Vaxemberch, & Gerardi de Horne, & etiam filiorum meorum, Henrici & Walrami dominæ ERMENSENDI, Comitissæ Lucelburgensi & Rupensi, vxori meæ in legitimam dorem contuli & concessi.....

Si vxor mea ERMENSENDIS de me prolem susceperit, quilibet herendum tam illorum, quos de me genuerit, quam ille heres, quem vxor mea prædicta, priusquam eam ducrem, habebat, in hereditate habeat id quod de iure debet habere.

Si vero deum prolem non haberit, hereditas sua ad heredem suum renueretur; hereditas autem mea meis heredibus remanebit...

Hæc omnia me firmiter & semper seruaturum super sacrae reliquias iuravi, anno 1214. mense Maio.

X

De

De Comitibus ac Ducibus Limburgensis.

- I. WALERAMVS I. Comes Limburgensis ex Muta, Sue, ut Andreas Quercetanus legit, Iutha, hoc est, Iuditha, Frederici Lotharingiae inferioris Duci filia, genuit Henricum cognomento Exducem.
- II. HENRICVS Exdux, God. Bullonio an. 1100. sine liberis defuncto, in Ducatu inferioris Lotharingiae an. 1101. ab Henrico IV. Imp. est suspectus, eodemque postea an. 1106. priuatus.
- III. WALERAMVS II. cognomento Paganus, Henrici Exducis filius, an. 1126. Ducatum à Lothario Imp. rursus impetravit; quem Conradus, Lotharij in Imperio successor, an. 1138. eidem rursus ademit. Est hic Paganus, nisi fallor, qui diplomati Antuerpiensi an. 1119. (sic enim legendum, non 1125.) dato subscripsit, quod exstat tomo I. Cod. cap. 8.
- IV. HENRICVS II. Waleramii II. filius eam fratre suo Waleramo, Comite de Arlon, an. 1146. diplomati Cameracensi subscripsit, quod supra cap. 59. recitauimus. Eiusdem Henrici II. filiam Margaritam Godefridus III. Brabantiae Dux an. 1146. duxit vxorem: ut in Auctario Affligemensi legitur. Sunt qui volunt Henricum II. admodum senem anno 1221. demum obijisse: quod alijs discutiendum reliquo.
- V. WALERAMVS III. Henrici II. filius, patre suo adhuc viuente, anno 1198. Aquasgrani defendit pro Philippo Tusciæ vel Sueviæ Duce, quem nonnulli Germaniæ proceres eodem ipso anno Cæsarem elegerant contra Othonem IV. Henrici Leonis, Saxonie Bauariæque Duci, filium: ut in Auct. Aquicinctino narratur.
Idem Waleramus anno 1214. Ermensendam, Henrici Comitis Lutzeburgensis filiam, sibi coniugem sumpsit: ut ex diplomate iam recitato liquet.
- VI. Waleraino III. successit HENRICVS III. cognomento Blondelius, Dux Limburgensis, & Comes Lutzeburgensis: qui an fuerit Walerami III. filius, an nepos, dubitat Diuæus.
- VII. Henrico III. sine liberis an. 1284. mortuo, IOANNES I. Brabantiae Dux Limburgum occupauit. Qua de re Chronicum nostrum, cum Sigeberto Gemblacensi editum, consule.
Nec id prætereundum, Comites Limburgenses, postquam semel Ducatum

Ducatum Lotharingia obtinuerunt, Dualem semper titulum ges-
sisse.

Ego WALRAMVS.) Fuit is postea Dux Limburgensis illo nomi-
ne tertius: de quo paulò ante egimus.

GERARDI DE HORNE.) Ab isto Gerardo, adeoque à Ducibus
Limburgensibus stirpem suam deducit nobilissima familia Comi-
tum Hornensium, quæ tres hodie Comitatus possidet, *Houtkercke* in
Flandria, *Herlies* in Artesia, & *Bassigny* in Gallia.

Est autem Hornensis Comitatus in diœcesi Leodicensi situs, &
possidetur hodie ab Episcopo Leodicensi, cum arce Hornana, quæ
ex opposito Ruræmundensis vrbis ultra Mosam visitur.

RUPENSIS.) In silua Arduenna multi olim fuere Comitatus; ut
Bedensis, in quo S. Willibrordus Epternacense monasterium condi-
dit; Metingouensis, in quo situm est Lutzeburgense opidum, ut supra
cap. 19. diximus; & Rupensis, vulgo de la Roche. Quorum postre-
mus est idem cum Ardennensi Comitatu, quem Henricus, Sigifri-
di primi Comitis Lutzeburgensis filius, possedit: ut supra cap. 25.
diximus.

C A P V T LXXIII.

Ferdinandus, Flandria & Hannonia Comes, Ioanna Constantino-
politanæ maritus, Dongionem seu penetrale palati Valentia-
nensis anno 1220. donat fratribus Minoribus,
ad exstruendum monasterium.

NOs FERNANDVS de Portugallia, Dei gratia Flandriæ & Hon-
noniæ Comes, de beneplacito & assensu domini nostri Regis
Franciæ, & ad cius requestam, in omnium peccatorum nostrorum
remissionem, & ut Dei gratiam consequi valeamus, Fratribus MINO-
RIBVS, in suburbanis villæ nostræ Valencenensis commorantibus,
eiusdem villæ Dongionem cedimus & donamus; XX. solidos annuos
dantaxat exceptos pro feodo, & dominium penes nos retinentes.

Hac præsupposita conditione, quod IOANNA, predictarum pro-
uinciarum Comitissæ, consortis nostræ, assensus beneplaciti ad hoc
concurrat, & voluntas.

In eius rei testimonium sigillum, quo nunc in remotis utimur,
presentibus eis appensum.

1330. Datum Parisijs in Lupara an. Domini M. CC. XX. in mense Martio.

Ioanna Constantinopolitana, Flandriæ & Hannoniæ Comitissa, donationem Dongionis Valentianensis, à Ferdinando marito fratribus Minoribus factam, approbat anno 1225.

Nos IOANNA, Flandriæ & Hannoniæ Comitissa, in remissionem peccatorum nostrorum, donationem DONGIONIS Valentianensis, & XX. solidorum annuorum ac dominij retentionem communem, à FERNANDO prouinciarum prædictarum Comite, marito ac domino nostro, fratribus Minoribus Valentianensis factam, approbamus, & approbatam ratificamus; vt per præsentes declaramus. Et in testimonium prædictorum sigillum nostrum presentibus duximus apponendum.

1335. Datum in Insulis, anno Domini M. CC. XXV. in Aprili.

N O T A T I O N E S.

FERNANDVS) Ferrandus seu Ferdinandus, Sanctij Lusitanæ Regis filius, Flandriæ & Hannoniæ Comes, prælio Bouinensi à Francis an. 1214. captus, in arce Lupara, Louvre, Regum Galliæ nunc palatio, iuxta Lutetiam Parisiorum, diu custoditus fuit, ac demum lytro persoluto, anno 1227. dimissus.

VALENTIANÆ seu Valentinianæ,) Valenciennes, vrbis ampla ad Scalidim fl. inter Montes Hannoniæ & Duacum sita, Comitatus olim titulo insignis fuit: in qua Carolum Magnum Imp. conuentus aliquando habuisse ex Heriberto, vita illius scriptore, in gestis anni 771. & ex Aimoino lib. 4. cap. 68. constat.

Arnulfus Comes Valentianensis, temporibus Rothardi Episcopi Cameracensis, Abbatiam S. Ioannis, Canonicorum regularium, Valentianis fundauit: vt Baldericus lib. 2. cap. 30. in Chron. Cameracensi narrat. Idem aut forte alius eiusdem nominis, cùm multa in pago Bracbatensi possideret, partem eorum anno 984. monasterio S. Petri Gandensis donauit: vt Meierus tradit.

In

In urbe porrò Valentianensi, petente Philippo Augusto Francorum Rege, fundus an. 1220. à Ferdinando Comite Franciscanis datus est, ad monasterium exstruendum. Quo tempore inter viuos adhuc supererat S. Franciscus, illius instituti conditor, qui an. 1226. demum obiit. Eodem superitate, ut arbitror, ædificata sunt Lensiense, & Aretabense monasteria, à B. Pacifico : de quo in Fastis Belgicis 10. Iulij egimus.

IN SVLÆ seu Iusula) *Lille* Gallis, nostris *Ryssel*, Flandriæ emprium : quod tomo 1. Cod. cap. 59. laudauimus.

C A P V T LXXIV.

Henricus I. Lotharingia inferioris & Brabantia Dux, Thenense

XII. *Canonicorum S. Germani collegium fundat ac
dotat anno 1221.*

HENRICVS Dei gratia Dux Lotharingiæ, omnibus hoc scriptum videntibus salutem.

Sciatis quod nos ad præbendas faciendas THENTIS in ecclesia B. Germani, pro salute prædecessorum & successorum nostrorum, & pro nostræ animæ salute, contulimus in eleemosynam eidem ecclesiæ XII. bonaria palidis, quæ tenemus iuxta *Valseberghe*, & decimam de tota palude, quæ primùm ad prata & ad quæcumque commoda fuerit conuersa, scilicet de octoginta & tribus bonarijs, quæ ibidem teneamus, & ad hæc tria terræ bonaria iuxta *Bossi*.

Et ut hæc clausula cunctis temporibus ipsi ecclesiæ sit stabilis & rata, præsens scriptum sigillo nostro sigillatum tradimus. In testimonium testes,

Gosvvinus de Gorencourt.

D. Walterus Decanus Thenensis.

N. Scholasticus de Thenis.

N. de Hopen Notarius, & alij complures,

Datum anno Domini M, CC, XXI.

1221

X 3

NOTA₂

NOTATIO.

Canonicatum seu præbendarum ecclesiæ S. Germani Thenensis collatores hodieque sunt per turnum Canonici S. Ioannis Leodicensis. Qua de re vide suprà cap. 65.

CAPUT LXXV.

Henricus I. Lotharingia inferioris ac Brabantia Dux Bruxellis, in SS. Michaelis & Gudilæ basilica, collegium minus Canonicorum X. fundat ac dotat anno 1226.

HENRICVS Dei gratia Dux Lotharingiae, tam præsentibus quâm futuris in perpetuum. Nos considerantes quod ait Apostolus, *Qui parcè seminat, parcè & metet, & qui seminat in benedicti- nibus, metet vitam æternam, seminare proponimus in terris, vnde Domino reddente multiplicatum fructum in cœlis colligere debeamus.*

Cùm igitur in ecclesia Bruxellensi à prædecessoribus nostris pauci sint Canonici instituti, à quibus pro modulo suæ paucitatis Deo laudabiliter seruatur, nos cupientes cultum diuinum ampliare, & Canonicorum numerum augmentare, pro salute nostra, & pro salute animarum prædecessorum & successorum nostrorum, necnon & uxorum nostrarum, MATHILDIS scilicet & MARIAE, liberalites & absolutè memoratae ecclesiæ Bruxellensi, quæ ad voluntatem nostram & admonitionem de novo reædificari incipit, in honorem beatissimæ Virginis Dei genitricis Mariæ, concedimus & donamus allodium nostrum in *Didenghem*, quod comparauimus à nobili viro *Ægidio de Wangha*, & duas partes totius decimæ de *Golpe*, tam in cultis quâm in excolendis, cum ecclesia eiusdem villæ, necnon & quattuor mansos terræ ibidem.

Hæc autem concedimus, ad usum decem Canonicorum, de nouo instituendorum in ecclesia memorata, qui à Decano & Capitulo debent eligi, & nobis & successoribus præsentari: nec aliquid de prædictis bonis percipient, si non faciant residentiam personalem, & si
admo-

admoniti à Decano & Capitulo, ad sacros ordines non sint promoti, nisi Decano & Capitulo videatur aliud pro utilitate Ecclesiae faciendum.

Auctum anno gratiæ millesimo ducentesimo vicesimo sexto, men- 1226.
se Augusto.

N O T A T I O N E S .

In augusta S. Michaelis basilica, quæ nunc S. Gudilæ dicitur, duplex resideret Canonicorum collegium, maius scilicet & minus. Ex his prius est XII. Canonicorum, à LAMBERTO Baldrico, Comite Brabantensi ac Louaniensi, an. 1047. fundatum: cuius diploma tom. 1. Codicis nostri cap. 48. recitauimus. Alterum, quod est X. Canonicorum, condidit ac dotauit HENRICVS I. eo nomine Dux noster, frater S. Alberti Leodicensis Episcopi, Bruxellæ in cœnobio Carmelitanarum virginum quiescentis. Henricus autem anno 1235. obiit, Louanij ad S. Petrum in medio choro sepultus.

MATHILDIS) seu Machtildis, N. Comitis Boloniensis filia.

MARIA) Philippi Augusti Francorum Regis filia, prioribus nuptijs iuncta fuerat Philippo Nobili, Comiti Namurensi, de quo supra cap. 70.

DIDENGHEM) vicus, secundo lapide à Bruxella via Louaniensi, hodie Dighem.

GOLPA) nunc Hulpen, vicus tertio lapide à Bruxella, haut procul à Valle-viridi, Canonicorum regularium cœnobia in silva Sonia.

REÆDIFICARI.) Hinc liquet, augustum S. Gudilæ templum Bruxellense, quod hodie exstat, ab Henrico I. Brabantæ Duce ædificari cœptum.

C A P V T LXXXVI.

Ioanna Constantinopolitana, Flandria & Hannonia Comitissa,
cœnobium Dominicanorum in urbe Valentianensi
fundat an. 1233.

IOANNA, Flandria & Hannonia Comitissa, omnibus præsentes
litteras inspecturis salutem.

Nouerint

Nouerint vniuersi, quod cum Prior S. Saluij, & totus illius loci conuentus, & Ioannes presbyter parochialis B. Mariæ de Calceia, in Valencenis, Priori & fratribus de ordine Prædicatorum liberaliter concessissent, ut in loco eis assignato, in manso Iacobi de Campania in Valencenis, liberè possent ecclesiam ædificare, cœmiterium liberum habere, oblationes recipere, & alia omnia facere, quæ ordinis eorum instituta requirunt:

Hoc saluo, quod si quis parochianorum ipsorum apud Fratres elegerit sepulturam, prius in parochia sua Missam habeat, nisi a sacerdote parochiæ, vel Persona fuerit relaxatum, pro recompensacione damnorum, quæ ex hoc ecclesiæ S. Saluij vel parochiali ecclesiæ loci prædicti possent euenire in posterum:

Ego pro fratribus Prædicatoribus ex parte vna, & dominus Prior & conuentus S. Saluij, & Ioannes presbyter parochialis B. Mariæ ex altera, compromissimus vnamiter in viros venerabiles, D. Decanum Christianitatis Valencenensis, Magistrum Gerardum Remensem, Canonicum Tornacensem, & Hellinum militem, dominum de Alneto; ratum habentes & firmum, quidquid ipsi super his dicant ordinandum.

Qui, consideratis omnibus diligenter, per arbitrium suum, de communi assensi partium, vnamiter prolatum assiguauerunt iam dictis Priori & conuentui quattuor bonaria terræ prati, sita iuxta domum ipsorum in communi pastura, in loco, qui dicitur Pratum communius, ab ecclesia S. Saluij perpetuò possidenda: quæ ego eidem ecclesiæ aduersus omnes homines garandire tenebor.

Dicti autem Prior & conuentus S. Saluij, presbytero parochiali B. Mariæ in Calceja, pro iure parochiali, quod in loco illo habebat aut habiturus erat, XX. solidos Valencenenses, in Natiuitate Domini, in ecclesia B. Mariæ super altare suum annuatim soluere tenebuntur.

Et pro hoc dominus Prior præfatus, cum toto conuentu suo, & presbyter parochialis iam dictus, me & Priorem & Fratres ordinis Prædicatorum ab omnibus damnis supradictis, & ab omni recompensatione pro eis facienda in perpetuum quitauerunt.

Concessimus autem omnes ex virtute parte, quod dicti loci arbitri possint dictum suum declarare & explanare, si quid forte occurrat ambiguum, secundum quod viderint expedire, cum à me vel Priore vel conuentu, vel etiæ à Fratribus antedictis fuerint requisiti.

Hæc

Hæc autem omnia per arbitros antedictos, & per meum, & per fratrum Prædicatorum ex vna parte, & Prioris & conuentus & presbyteri parochialis, qui supra nominati sunt, consensum vnanimiter, facta sunt & concessa. Quæ omnia ut rata sint & firma, præsentem paginam sigilli mei munimine roboraui.

Aetum anno Domini millesimo ducentesimo trecesimo tertio, 1233.
mense Octobri.

N O T A T I O .

S. SALVIUS) Episcopus Engolismensis, prope Valentianas, anno 801. martyrio est coronatus: vt Sigebertus tradit. Carolus Magnus Imp. sacrum eius corpus è terra leuauit, & ad vicinam S. Martini basilicam transtulit, cœnobio ibidem excitato, quod hodie est Prioratus monachorum ord. Cluniacensis: in quo etiamnum quiescit. Martyrologium Rom. & Fastos nostros Belgicos 26. Iunij consule.

C A P V T L X X V I I .

Abbatia monialium ord. Cisterciensis, dicta Refugium B. Mariae, Athi in Hannonia, fundatur per Ioannam Constantopolitanam, Flandriae & Hannoniae Comitissam, anno 1234.

M ARGARETA Flandriæ & Hannoniæ Comitissa, vniuersis praestes litteras inspecturis salutem.

Noueritis nos litteras felicis recordationis carissimæ dominæ, sororis nostræ, IOANNAE quondam Flandriæ & Hannoniæ Comitissæ, non concellatas, non abolitas, nec in aliqua parte sui vitiatas vidisse in hæc verba:

IOANNA Flandriæ & Hannoniæ Comitissa vniuersis presentes litteras inspecturis salutem in Domino.

Præsentium testimonio notum facimus vniuersis, quod cum quædam monialæ Cisterciensis ordinis, filiæ Claræ-Vallis, in villa vel prope villam de Audenarde, inhabitandi gratia consedissent, ibique mansiunculas suas ædificare cœpissent, nos dictum locum diligentius

Y confide-

D E P L O M A T A

173
considerantes, quod scilicet nec earumdem monialium paci con-
grueret, nec proposito conueniret, earum collegium in locum al-
ium, religioni monasticę magis aptum, prope villam nostram de
Ath, de consilio seniori censuimus transferendum.

Et ne aliquid ad ius pertinens, in dicta translatione deesset, ad
hoc faciendum consensum obtinuimus venerabilium Patrum Ca-
meracensis & Tornacensis Episcoporum: assensum etiam obtinui-
mus Abbatis & Capituli de *Liesse*, ad quorum personatum perti-
nent praeformatus locus prope *Ath*.

Et ita, de beneplacito & voluntate venerabilium patrum Cister-
tiensis & Claræ-vallis Abbatum, auctoritate nihilominus totius Ci-
stertiensis Capituli generalis, dictas moniales ex loco illo prope Au-
denardum, ubi manere coeperant, ad alium praeformatum locum pro-
pe *Ath*, qui nunc Refugium B. Mariæ dicitur, cum suis omnibus,
perpetuae inhabitationis gratia, fecimus transmigrare.

Cum igitur ita sit, præfatas moniales de *Ath* perpetua volumus li-
bertate donari, qua aliæ domus Cistertiensis ordinis in terra nostra
gaudere noscuntur. Insuper quod prædicta domus per curam no-
stram & diligentiam specialem, in dictum locum nostræ potestatis &
translata est & fortius radicata, ipsam cum omnibus, quæ ad eam
pertinent, studio speciali sub nostra tutione suscepimus prote-
gendam.

Itaque si quis occasione dictæ translationis, vel collocationis,
vel alterius cuiuscumque rei, dictas moniales temere vexare vel
molestare præsumperit, nos in eum tamquam in proprium aduer-
sariuni nostrum mouebimur, & ad nostrum reputabimus redundan-
te contemptum, quamquam contra eas fuerit indebet attentatum.

In huius testimonium & munimenta præseste in paginam, quam &
à nobis in præsenti, & à successoribus nostris perpetuo volumus
obseruari, sigilli nostri fecimus munimine roborari.

1234. Actum anno millesimo ducentesimo tricesimo quarto.

Cum igitur post prædictas litteras *Vidimus*, vitio & suspicione ca-
rentes, ut dictum est, charta litterarum ipsarum, per custodiam ne-
gligentem, ferè sit destructa, ita quod id modicum teneat ipsa char-
ta, nos in hac præsente ipso monasterio prouidere volentes, præfato
monasterio eam damus libertatem, quam habent aliæ domus Cister-
tiensis ordinis nostræ terræ, & ipsum monasterium cum omnibus,

qua-

quæ ad ipsum, tempore datae litterarum præscriptarum, pertinebant, sub nostra tuitione suscipimus protegendum.

Ita quod si quis occasione dictæ translationis, vel collocationis, seu alterius cuiuscumque rei, dictas moniales temerè vexare vel molestare præsumperit, nos in eum tamquam in proprium aduersarium nostrum mouebimur, & ad nostrum reputabimus redundare contemptum, quamquam contra eas indebet fuerit attentatum. Ad quod etiam obligamus nostros in posterum successores, ea quæ per dictam dominam nostram facta sunt, in hac parte approbantes, & etiam confirmantes.

In cuius rei testimonium & munimen perpetuum dictis monialibus præsentes litteras tradidimus, sigilli nostri appensione munitas.

Datum apud Binchium anno Domini M. CC. LVIII. in Iunio. 158.

NOTATIONES.

ATHVM) Hannoniæ opidum, Iudo litterario clarum : cui vicina sunt tria loca, cultu ac miraculis B. Virginis celebria, videlicet Ceruia, Chieure, Hannoniæ similiter opidum, Camberona monachorum ord. Cistertensis Abbatia, & Tungrorum vicus. Exstat de his locis libellus Colonizæ editus.

AYDENARDA) siue Aldenarda, opidum Flandriæ ad Scaldim.

C A P V T LXXVIII.

Valterus Episcopus Tornacensis an. 1236, vite regulam præscribit fratribus ac sororibus Deo seruientibus in Gandavensi Leprosorum domo.

WALTERVS Dei gratia Tornacensis Episcopus vniuersis præsentes litteras inspecturis salutem in Domino.

Cùm plurimæ traditiones plurimas faciant transgressiones, nos vni sententiæ S. Iacobi inhærentes, qua dicitur, Religio munda & immaculata apud Deum & Patrem, hoc est visitare pupillos & viudas in tribulatione eorum, & immaculatum se custodire ab hoc

seculo; summam Religionis consistere arbitramur in fouendo personas miserabiles, humano auxilio destitutas, maximè quas Dominus probat in camino paupertatis, & in fornace tam contagiosæ & gritudinis, ut merito, propter illam, mandato legis præcipiantur ab aliorum consortio separari.

Sanè cùm intelleximus in domo Leprosorum de GANDAVO erga hujusmodi miserabiles personas tam virorum quam mulierum, ibidem Deo & pauperibus Leprosis suis deseruientium, plurimum feruere deuotionem & affectum, eas in nostra protectione suscipientes, nihil eis amplius oneris duximus imponendum; nisi quod corporalem continentiam, priorum abdicationem & habitum religiosum, & obedientiâ Magistri domus tenentur generaliter obseruare.

Hæc autem quattuor, fratribus & sororibus eiusdem domus, pro regula viuendi, decreuimus obseruanda. Cetera quæ emergunt in excessibus corrigendis reliquimus in discreta dispositione Magistri domus: ita tamen quod maiores excessus, qui regulares obseruantias contingent, ad Episcopum referantur.

In huius rei testimonium & firmitatem præsentes litteras scribi, & sigilli nostri appensione fecimus communiri; bonas consuetudines prædictæ domus & approbatas præsentium, auctoritate nihilo minus confirmantes.

Actum Gandaui, anno Domini 1236. feria sexta post festum S. Martini.

N O T A T I O.

Hospitalariæ virgines dictæ domus Gandensis an. 1626. regulam S. Benedicti sunt amplexæ; duabus monialibus, ad instructionem dandam, vocatis ex Cortenberga, quæ est inter Bruxellam & Louanium sita.

Leprosorum porrè domus hospitalariæ olim plurimæ per Belgiam fuerunt; & supersunt hodie Bruxellis, Antuerpiæ, in Banco prope Louanium, & alibi.

CAPVI

CAPVT LXXIX.

*Henricus II. Lotharingie inferioris & Brabantiae Dux, eiusque
filius primogenitus Henricus, Indensem S. Cornelij
Abbatiam, Benedictinorum, secundo la-
pide ab Aquisgrani, dotant
anno 1247.*

HENRICVS Dei gratia Dux Lotharingie & Brabantiae, & HEN-
RICVS primogenitus ipsius, omnibus praesentes litteras inspe-
cturis, salutem & cognoscere veritatem.

Noueritis, quod nos animarum nostrarum saluti intendentes,
videntes ecclesiam INDENSEM diuersis debitorum oneribus obliga-
tam, renuntiaimus & renuntiamus omni iuri, quod nos vel heredes
nostrи habemus ad præsens, vel in posterum habere possemus in
omni terra, qua vulgariter Wastina dicitur, in alodijs de Cump-
theo, de Meunsele, de Herckem & villis attinentibus, quocumque
modo fuerint sitæ.

Consentientes, ut videlicet venerabilis Abbas monasterij Indensis
ac eiusdem loci conuentus, quorum noscitur esse proprietas & do-
minium, de dictis Wastinis possint ordinare, prout eis visum fuerit
expedire.

Promittimus etiam memoratos Abbatem & conuentum, in dictis
Wastinis, contra quoslibet iniuriatores, in quantum ius dictauerit,
tueri & defensare. In cuius rei testimonium & firmitudinem, præ-
fens scriptum Abbi & conuentui prælibatis tradidimus, sigillorum
nostrorum munimine roboratum.

Actum & datum apud Furam, mense Augusto, anno Domini 1247,
millesimo ducentesimo quadrageximo septimo.

NOTATIONES.

Indensem S. Cornelij Abbatiam, Benedictinorum, secundo la-
pide ab Aquisgrani sitam, Ludovicus Pius Imp. fundauit; sic dictam
ab Inda fluuiolo præterlabente.

Y 3

CUMPTHEVM

CUMPTICHVM) vicus Brabantiae, Cumptich, primo lapide à The-
nis opido.

C A P V T L X X X .

*Henricus II. Lotharingie Brabantieq; Dux à seruitute Manus mor-
tua, ut vocant, alijsque oneribus anno 1247. suos
vassallos liberat.*

HENRICVS Dei gratia Dux Lotharingie & Brabantie, atque HENRICVS filius eius primogenitus, vniuersis & singulis praesentes litteras visuris salutem, cum notitia veritatis.

Noueritis quod nos habita super hoc prius deliberatione sufficien-
te cum hominibus & fidelibus nostris, & viris religiosis terrae no-
strae, sub sacramento fidei, quam corporaliter praestauimus, ob re-
medium animarum nostrarum, & praedecessorum nostrorum fide-
liter promisimus, quod ad hac die in perpetuum, terram nostram
quam nunc possidemus, ab illa exactione sive extorsione, quæ vul-
gariter dicitur *Mortua manus*, abloluimus & quitamus.

Promisimus etiam similiter, fide corporaliter praestita, quod vo-
lumus & obseruare debemus in perpetuum, ut in bonis illorum, qui
vulgariter *Hauscoot* spuri dicuntur, si de terra nostra nati fuerint,
& proximos habeant, succedant in dictis bonis proximiores, secun-
dum legem terrae & consuetudinem.

Si vero fuerint aduentitiij, bona talium, secundum legem terrae
huc usque seruatam, nostra sint & successorum nostrorum. Saluo-
ramen per omnia tam de alienigenis quam indigenis talibus, quod
testamenta, quæ considerint, robur habere debeant & fortitudi-
nem.

Promisimus modo predicto, quod Balliu nostri terram nostram,
regere debeant, secundum iudicium & sententiam Scabinorum,
aut aliorum hominum nostrorum, ad quos pertinet super huiusmo-
di sententias dare aut iudicare. Nisi forsitan aliquid enorme acci-
derit, sicut incendium, violentia, vel homicidium, aut aliquid aliud
simile. In quo casu excessus huiusmodi, de voluntate nostra, & per
consilium nostrorum, corrigentur.

Et si forsitan contigerit aliquem Balliuorum nostrorum, aliter
quam prescriptum est & ordinatum, iudicare, volumus & ordi-
namus;

namus, quod tam de Balliuis ipsis, quam de bonis ipsorum, provocatione nostra, absolute disponere debeamus.

Promisimus etiam modo predicto, quod expensas nostras de consilio hominum nostrorum, ita moderabimus, quod exactiones facienda in terra nostra, de consilio bonorum & religiosorum, facere debeamus.

Volumus etiam praeterea, quod annuatim in perpetuum quingentæ libræ Louanienses recipientur, centum videlicet libræ de redditibus nostris Louanijs, centum Bruxellis, centum Thenis, ducentæ de silua nostra Sonia: quæ per manus ipsorum, quos ad hoc ordinabimus, nomine restitutionis & eleemosynæ in perpetuum distribuentur.

Et ut præmissa omnia per nos & successores nostros in perpetuum inviolabiliter obseruantur, præsentes literas sigillorum nostrorum munimine duximus roborandas.

Actum & datum apud Louanium, in die S. Vincentij, anno Domini M. CC. XLVII. 1247.

N O T A T I O .

Henricus II. Dux noster diploma istud edidit paulò ante obitum
nam eodem isto anno 1247. decepsit.

C A P V T LXXXI.

*Robertus I. Artesia Comes sacrarum Reliquiarum, à Godefrido
Bullonio ex Syria ad Lensensem ecclesiam missarum,
capsam, an. 1247. curat aperiendam, coram
Legato Apostolico, & Iacobo Episcopo
Atrebatensi.*

ROBERTVS Comes Atrebatensis omnibus præsentis litteras in specturis salutem in Domino.

Tenet & recitat modernorum posteritas, cuius memoria ab antiquorum relatu successivè descendit, qualiter olim Christianissimus Ierosolymorum Rex GODEFRIDVS DE BULLON, Dux Brabantæ, dominus

Dominus de Lens in Artesie, & Comes de Bolonia supra mare, suas beatæ Mariæ Lensensis & Boloniensis ecclesiæ quadam prærogatiua specialis amoris pretiosis ac miraculosis dotauit atque ditauit Reliquijs (quas per eum acquisitas in partibus transmarinis utriusque ecclesiæ pro medietate dicitur æqualiter diuisisse) reconditis sub terra in quadam capsula simplici illis potissimum Reliquijs, quas tunc in huiusmodi diuisione specialiter Lensensi ecclesiæ deputauit ; ibique intra eamdem ecclesiam, alijs Reliquijs abundantem, iacuisse creduntur, usque ad hæc tempora non inspectæ.

Quamobrem nobis & nobili vxori nostræ MATHILDI, quorum ipsa Lensensis ecclesia esse dignoscitur, nuper visum est, dignum fore, ut tam sanctæ Reliquiæ amplius non laterent sub modio, sed super candelabrum ponerentur.

Præsentibus itaque reverendis Patribus, M. Tusculano, Apostolicae Sedis Legato, & Iacobo Atrebaten sis loci diocesano Episcopo, necnon nobilibus viris Henrico Duce Brabantia, Willelmo Comite Flandria, eiusque matre & uxore Flandriæ Comitissis, ac alijs multis Baronibus, qui ad preces nostras illuc conuenerant, capsam ipsam, super maius altare dictæ Lensensis ecclesiæ, fecimus oculata fide, in crastino Octuarum beati Martini hiemalis, in facie omnium, visibiliter aperiri.

Qua aperta, Reliquiarum sanctorum, prout credibilia monstrant indicia, cunctis intuentibus reperta est copia intra eam. Ita quod ipse dominus Legatus, ob reverentiam Reliquiarum ipsarum, æternum memoriale statuens, huius rei festum solemne, cum Missa de beata Virgine, in eadem ecclesia nostra amodo celebrandum indixit annis singulis die illa; indulxit ab ipso nihilominus sexaginta diebus, & à præfato Episcopo Atrebaten si quadraginta, ab eodem Legato auctoritate Apostolica confirmatis, omnibus qui causa deuotionis accesserint ipsa die.

Omnis igitur & singulos, ad quos peruerterit notitia præmissorum, requirimus & rogamus attente, quatenus ipsam ecclesiam nostram, propter Deum & nos, specialius ac deuotius solito venerantes, ei largiantur caritatis subsidia largiora, donec eius consummationem videant, & cum auro & argento dictas Reliquias sic aptatas, quod eas intueri & osculari liberè valeant in aperto.

E 247. Datum anno Domini millesimo ducentesimo quadragesimo septimo, mense Nouembri,

NOTA-

NOTATIONES.

ROBERTVS) eo nomine primus Artesiæ Comes, S. Ludouici Gallicarum Regis frater, in Terra sancta an. 1249. obiit. Stemmatum Principum Belgij, à nobis Bruxelle an. 1626. edita, cap. 20. vide.

DVX BRABANTIAE) nuncupatur hic Godefridus Bullonius, iuxta stylum ac loquendi morem illius seculi. Quod nota contra Lotharingos Mosellanos, qui sibi magnum istum Heroem vindicare conantur, sed nullo fundamento. Fuit enim Dux Lotharingiae nostræ inferioris, non superioris seu Mosellanae: ut in Stemmatibus paulo ante citatis cap. 13. docui.

CAPVT LXXXII.

INNOCENTIUS IV. Papa anno 1148. committit Petro Episcopo Catalaunensi, & Abbatii S. Sepulcri Cameracensis, vt inquirant, an Ioannes & Balduinus Auennenses, ex Bouchardo subdiacono, & Margarita Constantinopolitana, Flandriæ Hannoniæq; Comitissa, bona fide iunctis, nati, sint legitimi.

INNOCENTIUS Episcopus, seruus seruorum Dei, venerabili fratri & Episcopo Catalaunensi, & dilecto filio Abbatii S. Sepulcri Cameracensis, salutem & Apostolicam benedictionem.

Quia nos dilecti filij, nobiles viri, IOANNES de Auennis, & BALDWINVS frater eius, insinuatione monstrauerunt, quod quidam eorum amuli malitiosè, vt processu temporis, à bonis ad eos hereditario iure spectantibus excludi valeant, notam illegitimationis impingunt, id multorum auribus initillando.

Quare nobis supplicarunt humiliter, vt cum eis, aut saltem ipso sum heredibus sit valde periculosum, quod id maneat taliter indiscutibile, prouidere ipsis super hoc paterna sollicitudine curaremus.

Quocirca discretioni vestre per Apostolica scripta mandamus, quatenus super caussa natalium eorumdem nobilium (non obstante

Z

quod

quod super hoc inter ipsos ex parte vna, & fratres eorum ex altera, fuit coram nobis aliquamdiu litigatum & procelsum, cùm nihil inde terminatum existiterit) inquiratis, sicut magis de plano poteritis, veritatem, & quod canonicum fuerit, appellatione postposita, statuatis, quæstione bonorum principali domino reseruata.

Datum Lugduni V. Idus Decembris, pontificatus nostri anno VI.

*Petri Episcopi Catalaunensis, & Hugonis Abbatis Letiensis sententia,
qua declararunt anno 1249. Ioannem & Balduinum Auen-
nenses, ex Bouchardo subdiacono, & Magarita Con-
stantinopolitana, Flandriæ & Hannoniæ Comitif-
fa, bona fide iunctis, natos, esse legitimos.*

PE TRVS miseratione diuina Catalanensis Episcopus, Index à domino Papa delegatus, & Hugo Abbas Lessiensis, Cameracensis diœcesis, subdelegatus ab Abbe S. Sepulcri Cameracensis, Iudice à domino Papa delegato, vniuersis præsentibus & futuris salutem in Domino.

Cum nobiles viri, IOANNES DE AUVENNIS, & BALDVINVS, frater eius, filii nobilis mulieris Margaretae, Flandriæ & Hannoniæ Comitessæ, caussam natalium suorum impetrassent nobis, Episcopo Catalanensi, & viro religioso Abbat S. Sepulcri Cameracensis, à domino Papa delegari; coniuncti procuratores eorumdem nobilium in iure proponere curauerunt, quod olim nobilis vir Bouchardus de Auvennis, pater eorum, & nobilis mulier Margareta, Flandriæ & Hannoniæ Comitissa, mater eorum, matrimonium publicè & solenniter, in facie Ecclesiae, ad inuicem contraxerunt, ex quorum matrimonio ijdem nobiles Ioannes & Balduinus, dum in facie Ecclesiae reputabatur legitimum, fuerunt legitimè procreati.

Vnde petebant ijdem procuratores, nomine dictorum nobilium, ut nos auctoritate Apostolica eorumdem nobilium natalitia legitima declarantes, ipsos legitimè natos, & esse legitimos, pronuntiaremus.

Quia vero nemo apparebat, qui in eodem negotio se nobilibus opponeret antedictis, nos à parte nobilium eorumdem iuramenta recepimus, prout exigit ordo iuris. Receptis testibus in eodem negotio productis, iuratis, diligenter examinatis, depositionibus eorumdem publica-

publicatis, inspectis actis eiusdem negotij vniuersis, ac auditis quæ ex parte dictorum nobilium fuerunt proposita coram nobis, die ad diffiniendum assignata, quia nobis constituit, dictos Ioannem & Balduinum de Auennis intentionem suam sufficienter probauisse, nos, de turisperitorum consilio, eorumdēm natalitia legitima declarantes, ipsos legitimè natos esse, & legitimos sententialiter diffinimus.

Datum Remis, anno Domini M. CC. XLIX, feria sexta post Octauam S. Martini hiemalis. 1249.

N O T A T I O .

Sententiam istam Innocentius IV. Papa XV. Kalendas Maij, anno pontificatus lui VIII. confirmauit, & per Nicolaum Episcopum Cameracensem executioni mandari (ut practicorum verbis utar) iussit. Quod hic præstítit litteris publicatis an. 1252. feria 2. post Dominicam, Quasi modo, Hæc & alia eò spectantia fusè narrat Iacobus Guilius tomo 3. Annalium mss. Hannoniæ. Vide & Chronicon nostrum, quod Sigeberto Gemblacensi subiunximus, in gestis anni 1251.

C A P V T LXXXIII.

*Trudonopolitani cum Henrico III. Loth. Brabantiaeque Duce,
Aduocatosue maiore, confœderationis leges statuunt
anno 1255.*

VNIERSIS præsentem paginam inspecturis Scultetus, Scabini, Magistri iurati, totaque Communitas opidi S. Trudonis, salutem & infrascriptorum cognoscere veritem.

Cum propter multa incommoda & tribulationes diuersas, quæ nos & opidum nostrum circumdant & adueniunt, nullis nostris demeritis exigentibus, auxilium & protectionem atque defensionem illustris viri domini HENRICI, Ducis Lotharingiæ & Brabantia, Aduocati nostri maioris, oporteat inuocare, vniuersitati vestræ notum esse cupimus, quod nos de communi consilio & voluntate opidi nostri prædicti, cum dicto domino Duce, Aduocato nostro ma-

Z 2 iore,

iore, tales in compositionem & confederationem statuimus & fecimus.

Quod in eius expeditionem communem, scilicet quæ sit propter defensionem terræ suæ, siue pro iniuria terræ ipsius illata, tanquam alij opidani sui, videlicet *Diestenses & Mechlinienses*, cùm armis nostris bellicis & balistis ire debeamus & volumus, sicut & debemus; salvo per omnia iure domini Leodiensis Episcopi, nostri Patris venerabilis.

Hoc etiam addito, quod contra supradictum Patrem nostrum venerabilem Episcopum Leodiensem, & eius diœcesim, ire cum ipso domino Duce præfato non debeamus, licet tota terra Brabantica illuc suam direxerit expeditionem: nisi palam & oranibus notum fuerit, quod ipse Episcopus dominus Leodiensis præfatus iniuriam manifestam eidem domino Duci inferre præsumat & velit.

Vt autem præmissa omnia rata & inconcussa permaneant, præsentem paginam prænominato Aduocato nostro domino Duci, & eius successoribus sigilli nostri munimine contulimus & dedimus. 1255. roboratam, Datum & actum anno Domini M. CC, L. V. mense Maio,

NOTATI O N E S.

TRUDONOPOLIS,) opidum ditionis Leodicensis, *S. Tron*, nomen habet à S. Trudone, qui illo suo in fundo monasterium ædificauit, & anno 689. ad meliorem vitam transiit. Annales nostros Belgicos in gestis anni eiusdem, & fastos 23. Nou. consule.

DE BALISTIS,) alijsque maiorum nostrorum instrumentis bellicis, vide Lipsium in lib. De machinis Romanorum.

IRE DEBEAMVS,) Hinc datur intelligi, ipsos olim ciues opidorum Brabantæ suis Ducibus militasse, & bellicis expeditionibus interfuisse.

CAPVT

C A P V T L X X X I V .

*Testamentum Henrici III. Brabantia Ducis, anno 1260.
conditum.*

HENRICVS Dei gratia Dux Lotharingiæ & Brabantæ vniuersis
præsentes litteras inspecturis salutem.

Cum omni saluatione cupientes animæ nostræ saluti consulere,
de consilio bonorum & religiosorum virorum, ordinauimus & dis-
posuimus in hunc modum, quod ex nunc in posterum homines
terræ Brabanticæ communiter, per iudicium & sententiam tracta-
buntur, & quod sint sine talia, exactione & precaria: ita quod nihil
ab eis capiemus, vel capi procurabimus, nisi in expeditionibus cum
exercitu ad terræ nostræ defensionem, vel juris nostri conserua-
tionem, aut iniuriarum amotionem, vel in seruitium Imperij Romani,
sive Regum Alemanniæ, sive cum filium aut filiam nuptui trade-
mus, aut cum filium cingulo cinxerimus militari.

Item ad restituendum iniurias nostras, capientur de nemore So-
niae mille libræ annuatim, & de redditibus sive prouentibus terræ
Brabantinæ tantumdem.

Item per totam terram Brabantæ generaliter decimas noualium
restituimus Ecclesijs & ecclesiasticis personis, ad quas pleno iure
pertinent.

Item expellantur Iudei, & Cavarsini de terra Brabantæ, & ex-
tirpentur penitus: ita quod nullus remaneat in eadem, nisi tantum-
modo, qui ut alij mercatores negotiari voluerint, & esse sine presta-
tione & usura.

Item de pecunia, mobilibus & rebus nostris paratoriis vniuersa
debita nostra persoluantur.

Item si nos signati Cruce transmarina non soluerimus iter nostrum,
ad satisfaciendum super hoc altissimo, in redemptionem ipsius Cru-
cis & voti nostri, volumus quod capiantur de promptioribus & pri-
mis redditibus & prouentibus nostris quatuor millia librarum Lou-
nienium: cum qua pecunia milites Cruce signati pro nobis ibunt, &
seruent Deo in partibus transmarinis.

Elegimus etiam & constituimus pro nobis Testamentarios,

Fratrem Gerardum Holdenberganum, quondam Priorem
Prædicatorum in Louanio,

Fratrem Walterum de Treueris, eiusdem ordinis,

Fratrem Petrum, Lectorem fratrum Minorum in Bruxella, &
dominum Gerardum de Marbaix, pro supradictis duobus
millibus librarum Louaniensium, de nostris iniurijs restituendis, &
de supradictis quatuor millibus librarum Louaniensium dandis,
secundum quod eis magis & melius videbitur expedire, in subsi-
dium Terræ sanctæ, vel alibi restituendum.

Rogamus igitur, cum omni diligentia, omnes nobiles & alios ho-
mines terræ nostræ, ceterosque consanguineos & amicos nostros,
tam personas ecclesiasticas quam mundanas, ut caussa Dei & nostri
dictos Testamentarios sive Executores testamenti, in dicto testamen-
to, quod condidimus, promoueant diligenter, & assistant fideliter,
cum indigerint consilio, auxilio & fauore, ut præmissa omnia in-
violabiliter obseruentur.

Ceterum quidquid deliquimus in Wariscapijs, Wastinis, sive pa-
cuis communibus terræ, nobis usurpando, vel alijs conferendo, vo-
lumus quod hoc emendetur & corrigatur, ad salutem animæ nostræ
per Testamentarios nostros supradictos, secundum quod eis videbi-
tur expedire.

Aetum & datum apud Louanium mense Februario, Sabbatho post
diem B. Matthiae Apostoli, cum appensione & confirmatione proprij
sigilli nostri, anno Domini M. CC. LX.

NOTATIONES.

HENRICVS III. Dux Brabantæ, cognomento Magnanimus, pala-
tium suum Louaniense, ad Diliam fl. situm, in monasterium ord.
Prædicatorum conuertit; vbi & quiescit cum coniuge sua Aleide,
Odonis Burgundia Ducis filia.

Sonia) filia, inter Bruxellam & Niuigellas sita, complectitur
octo millia, duceta viginti septem iugera seu bonaria terræ, ac & tri-
ginta sex virgas, ut loquuntur; singulis virgis ad viginti pedes compu-
tatis. Fuit autem Sonia, ut arbitror, pars olim filiarum Arduennarum, quam
usque ad Neruios, nunc Hannones, pertigisse, Iul. Cæsar scribit.

IVDAEI

IUDA. i) prorsus è Brabantia pulsi sunt, cùm an. 1370. sacras Hostias cultris ac pugionibus violaissent: ex quibus tres etiamnum summa cum veneratione, in primaria eiusdem urbis basilica, S. Gudilæ sacra, adseruantur. Fastos nostros Belgicos 15. Iulij consule.

CAUVRASINI,) id est, fœneratores seu usurarij publici.

CAPVT LXXXV.

Guido, Flandriæ & Namurei Comes, Loensi Canonicorum regularium canobio, in diœcesi Iprensi, beneficium confert anno 1269.

VNIERSIS Christi fidelibus, præsentibus pariter ac futuris, Guido Comes Flandriæ, & Marchio Namurcensis, salutem in Domino.

Nouerit vniuersitas vestra, quod cùm Præpositus ecclesiæ S. Petri LOENSI murum circa ambitum sui monasterij ædificare capisset, extendentem se directè ab Orientali parte chori sui versus Orientem, ultra fossatum villæ Loensis, in terra sua propria, & inde directè versus plagam Septentrionalem, rursusque versus Occidentem usque ad portam dictæ villæ versus Septentrionem, atque inde directè usque ad angulum muri sui iuxta atrium de Lo, inter fossatum ibi existens, & viam lapideam, quæ Via publica nuncupatur:

In quibus idem Præpositus nostro præjudicasse dominio dicebatur, pro eo videlicet quod terra illa, quam Præpositus infra terminos memoratos inter fossatum dictæ villæ & ambitum noui muri inclusarat, nostra Furnensis territorij iustitia totaliter subiacebat:

Nos cogitantes proinde de supernis, ob delictorum nostrorum medium, dictam terram sic inclusam, ad nostram iustitiam totaliter pertinentem, concessimus in puram & perpetuam eleemosynam Præposito & Conuentui dicti loci, sub eadem libertate & iustitia tenuendam, & pacificè possidendum, quibus mansionem suam & claustrum, intra fossata dictæ villæ Loensis contenta, ex collatione prædecessorum nostrorum Comitum Flandriæ, ac etiam ex consuetudine approbata & hactenus obseruata, tenent & possident, & usque in præsentem diem tenuerunt & possederunt, alta iustitia in loco illo, sicut in mansione & clauistro prædictis, salua nobis permanente.

In

In cuius rei testimonium, & robur perpetuæ firmitatis, præsentes litteras eisdem concessimus, sigilli nostri auctoritate munitas.

1269. Actum anno ab Incarnatione Domini millesimo ducentesimo sexagesimo nono, mense Maio.

N O T A T I O N E S.

Guido à Dominico Petri, Comes Flandriæ, an. 1262. uxorem duxit Isabellam, Henrici Blondelli Comitis Luxemburgensis & Marchionis Namurcensis filiam. Quo matrimonio variæ contentiones de Comitatu Namurcensi sunt soperata, & Guido creatus est Comes seu Marchio Namurcensis, contentiente Martha Imperatrici Constantinopolitana: ut in Stemmatibus Principum Belgij cap. 23. explicit.

Lo) Latinè Lo a, est municipium Flandriæ in diœcesi Iprensi situm, in quo Philippus, Roberti Frisiæ Flandriæ Comitis filius, anno 1093. monasterium Canonicorum regularium fundauit, dans eis Comitatum & Aduocationem, stallum & teloneum, & quidquid secularis iuris habebat: ut in diplomate suo desuper edito loquitur, & Meierus lib. 3. Annalium Flandriæ narrat.

Foundationem istam Ioannes Morinensis Episcopus an. 1100. & 1119. suis litteris firmauit, & dotem monasterij postea auxerunt Theodericus Alsatius, Philippus eius filius, aliquæ Flandriæ Comites.

Ceterum cœnobium, primo lapide ab Insulis Flandrorum emporio situm, quod similiter Lo vulgus nuncupat, Latinè Laus B. Mariæ nuncupatur; estque monachorum ord. Cistertiensis, celebre miraculis ac cultu eiusdem Virginis.

C A P V T LXXXVI.

*Senatus Populusq. Aquisgranensis Ioannem I. Loth. Brabantieq;
Ducem agnoscit suum Aduocatum superiorem.*

Vniuersis præsentes litteras inspecturis, Iudices, Scabini, Consules ciuum, Magistratus, & ceteri ciues regalis sedis AQVENSIS, salutem & cognoscere veritatem.

Quoniam

Quoniam fragilis est hominum memoria, & gesta de leui obliuioni traduntur, nisi scripto fuerint stabilita, notum facimus tam praesentibus quam futuris, quod nos vnamiter recognoscimus illum Principem dominum IOANNEM, Dei gratia Lotharingiae & Brabantiae Ducem, nostrum esse (quemadmodum sui honorati praecessores fuerunt) superiorem Aduocatum.

Et nos ipsum & suum, qui in Ducatu legitimè successerit, heredem pro nostro superiore confitemur, & tenemus in perpetuum, Aduocato; & eidem IOANNI Lotharingiae & Brabantiae Duci promittimus bona fide, quod eidem & heredi suo contra omnes, qui nunc supersunt aut poterunt superesse (excepto serenissimo domino nostro Romanorum Rege ac Imperatore) assisteremus fideliter consilio, auxilio & fauore.

Et ut præmissa robur & certitudinem obtineant firmitatis, praesentes litteras eidem & suis heredibus, roboratas nostri sigilli munimine, contulimus, in perpetuum duraturas.

Datum Aquis anno Domini M. CCLXXX, in crastino Resurre^{1280.}
ctionis Iesu Christi.

Ioannes Dux vici^{1280.} Aquisgranensibus patrocinium & defensionem promittit, anno 1280.

IOANNES, Dei gratia Dux Lotharingiae & Brabantiae, vniuersis tam praesentibus quam futuris, praesentes litteras visuris, salutem & cognoscere veritatem.

Ex debito nostri principatus, hos non immerito promouemus & amplectimur gratia speciali, apud quos dignitatis officio fungimur & honoris.

Itaque nostrorum progenitorum (qui sedem & ciuitatem regalem aquensem, & eius ciues, ubi, sicut ipsi fuerunt, nos sumus iuperior Aduocatus, ab eo tempore, quod eius non exstet memoria, sedulo promouerunt, & conseruauerunt; & studiose defensarunt) vestigijs inharentes:

Tam ob reuerentiā sacri Romani Imperij, quam ratione superioris Aduocatiae, qua post Imperium fungimur apud eos; propter assistentiam nobis pactā, predictam ciuitatem & sedem regalem, & eius incolas siue ciues conseruare, promouere & omnia eis fructuosa facere

A a

facere

facere ac impendere promittimus & tueri , & dum requirere duxerint, eis fauorem, consilium & auxilium, & assidentiam impartiri promittimus, & praestare fideliter & benignè.

Atque ad vniuersa & singula ipsis ciuibus Aquensis bona fide seruanda, nostrum, qui in Ducatu legitime successerit, heredem obligamus in perpetuum.

Dantes de consilio nostrorum Consiliariorum, pro nobis & praedicto herede nostro eisdem ciuibus Aquensis, qui nunc sunt aut in futurum erunt, praesentes in perpetuum duraturas litteras, cum appensione sigilli nostri, ad firmum robur & eternum testimonium, super omnibus & singulis supradictis.

1280.

Datum in *Dalheim*, feria 4. post Pascha, an. Dom. M.CC.LXXX.

N O T A T I O N E S.

IOANNES I. Brabantæ Dux, duas habuit coniuges, nomine Margaritas, priorem Philippi Gallæ Regis, alteram Guidonis Flandriæ Comitis filiam. Perijt Barri an. 1294. in hastiludio: cui tumulum nouum Bruxellis apud Franciscanos Albertus Pius posuit.

DALHEIM sive Dalem, Latinè Dalhemium, opidum est nobis Brabantis Transmosanum, quod Ducatu Limburgensi nunc accensetur, cum Falcoburgo & Roda Ducis.

In territorio Dalhemiensi est *VALLIS DEI*, Abbatia monachorum ord. Cistertiensis, & cœnobium S. CRYCIS, monachorum ord. S. Sepulcri Ierosolymitani, itemque *SINNICHENSE* monasterium virginum eiusdem ord. Cistertiensis.

Est ibidem collegium trium Canonicorum ac totidem Capellorum seu Vicariorum, in municipio, quod Forum S. Martini, S. Martens Voeren nuncupant. Præbendarum, pro parte collator est Comes Gronsfeldius.

CAPVT

C A P V T . L X X X V I I ,

*Gerardus VVesemalius, dominus opidi Bergizomensis in Brabantia,
agnoscit se debere quodannis quattuor marcas, Canoniceis VI.
traiectensis S. Martini & S. Salvatoris soluendas ex
paecto, pro prædijs in Brabantia sitis.*

Dilectis dominis suis, viris venerandis & discretis, Decano & Capitulo ecclesiae Traiectensis, GERARDVS de Wesemale, miles, dominus de Monte super Zoma, & de Harsèle, quidquid potest obsequij & honoris, cum salute.

Vestrarum rogamus discretiones, quatenus monitorium nobis factum, ad vestram instantiam, defectu cuiusdam solutionis pecuniae, hac vice reuocare velitis, & eam facere reuocari

Scientes quod ad hoc dilectum nostrum Capellatum, latorem presentium, ad vos transmittimus, & quod quidquid idem Capellanus de premissis vobis cum ordinauerit, hoc ratum & firmum observabimus, presentium testimonio litterarum, sigillo nostro sigillatarum.

Datum anno Domini millesimo ducentesimo octogesimo, Do- 1280.
minica post S. Matthiae Apostoli.

Aliud eiusdem Gerardi VVesemalij diploma.

VNIVERSITATI VESTRAE notum facimus per presentes, quod tenemur soluere bona fide venerandis viris, dominis Decanis & Capitulis S. Martini & S. Salvatoris ecclesiarum Traiectensium, singulis annis, infra Octauas obitus B. Martini, quattuor marcas, sex solidos, & octo denarios Coloniensium denariorum legalium:

Et si in solutione dictæ pecuniae dicto termino defecerimus, omnes expensas, quas ad monendum, pro eisdem denariis dicti Decani & Capitula fecerint, eis refundemus integraliter, secundum formam & continentiam priorum litterarum nostrarum, quas ipsis

Aa 2

Decanis

Decanis & Capitulis dedimus, super solutione dictæ pecuniaæ de bonis, quæ de ipsis in pacto tenemus, ijsdem annis singulis personendæ.

In cuius rei testimonium sæpe memoratis dominis Decanis & Capitulis præsentes litteras, sigillo meo, ac sigillis venerabilis viri domini Wilhelmi de Aemstelle, Præpositi ecclesiæ S. Ioannis prædicti loci, & domini Huberti de Euerdingen senioris, militis, contulimus roboratas.

1290. Datum anno Domini millesimo ducentesimo nonagesimo, Sabato ante Dominicam, qua cantatur, *Oculi mei.*

NOTATIONES.

Stemma dominorum & Marchionum Bergizomensium.

1. **G**ERARDVS Wesemalius, opidi Bergensis ad Scaldim & Zomam in Brabantia conditor, ut Pontus Heuterus in suis Tabulis genealogicis tradit, filios genuit, Arnoldum & Godefridum Merxemi dominum.
2. Arnoldus Bergizomij dominus ex N. Bautersemia duas reliquit filias, Machtildem, & N. nuptam Richardo Merodio: de quo infra agemus.
3. Machtildis Wesemalia, Alberto Vornæo nupta, peperit Ioannam Vornæam, Bergizomij dominam.
4. Ioanna maritum habuit Ioannem Valckenburgum; & Bergizomense opidum Henrico Bautersemio vendiderunt.
5. Henricus Bergizomij dominus ex Maria Wesemalia sustulit Henricum, Gerardum & Margaritam.
6. Henricus II. Bautersemius duxit Beatricem Polanam: & ex eanata, Henricus & Oda.
7. Henricus III. ex Bautersemijs, dominus Bergizomensis, coniugem habuit N. Gruthusiam seu Brugensem, quæ ipsi in dotem attulit Baroniam Grimbergensem, peperitque Henricum sine liberis defunctum, & Ioannam.
8. IOANNA Bautersemia, Bergarum ad Zomam, Grimbergæ & Walhemi domina, anno millesimo quadragegesimo decimo octauo nupsit IOANNI DE BRABANTIA, alias de GLIMES, qui patrem

trem habuit, Ioannem, Ioannis III. Brabantæ Ducis filium naturalem: ut Dinterus & Heuterus tradunt.

Ioanni de Glimes & Ioanna Bautersemæ liberi fuerunt, IOANNES COGNOMENTO LABEO, Bergizomij dominus, Antonius sine liberis sublatus, & PHILIPPVS Baro Grimbergæ prope Bruxellam: à quo postremo stirpem trahunt Barones Grimbergani, ex quibus GODEFRIDVS BERGIVS, primus Comes Grimberganus an. 1625. à Philippo IV. Rege Catholico est creatus.

IOANNES LABEO ex Margarita San-Simonia genuit inter alios Ioannem, Henricum Episcopum Cameracensem, & Cornelium Seuenbergæ dominum per uxorem, an. 1501. Equitem Velleris aurei creatum.

IOANNES, Labeonis primogenitus, Bergarum & Walhemij dominus, an. 1481. Velleris aurei Eques, duxit Adrianam de Brimeu, Guidonis Comitis Megani filiam. Ex qua inter alios nati, IOANNES, qui ex Anna Burgunda non reliquit prolem, & ANTONIUS, primus Marchio Bergizomensis, Comes Walhemiensis & Eques Velleris aurei, an. 1531. à Carolo V. Imp. creatus.

Idem Antonius insigne templum Bergis ad Zonam ædificauit, & ex Catharina Croya liberos reliquit, IOANNEM Marchionem II. Bergizomensem, an. 1567. in Hispania defunctum, Robertum Leodicensem, Ludouicum Cameracensem, Episcopos, Mariam, Annam & Manciam; qui omnes sine liberis obierunt, excepta Mancia.

Nupsit autem MANCIA, Marchionissa Bergizomensis & Comitissa Walhemiensis an. 1558. IOANNI Baroni de Merode, Comiti de Oelen, domino de Westerlo, Petersem, Gele & Peruvves, perpetuæ ex eo Margaritam.

MARGARITA MERODIA, Marchionissa Bergizomensis, domina Gelæ & Peruesij, an. 1577. IOANNI DE WITTEM, domino de Bersele, Bautersem & Braine, nupta, tres reliquit filias, Mariam Manciam, HERMANNO Comiti Herenbergensti, Margaritam Henrico, Hermanni fratri, & Ernestinam Francisco de Cusance, Burundo, Baroni de Beauvois, iunctas.

MARIA ELISABETH, Hermanni & Mariae Manciæ filia & heres, an. 1625. nupsit ALBERIO, Frederici Comitis Herenbergensis filio

A a 3

vnico.

9.

10.

11.

12.

2.

3.

4.

5.

6.

vnicō. Fuit autem Fredericus dicti Hermanni Comitis frater.

C A P V T L X X X V I I I .

*Adolphus, Montensis ad Rhenum Comes, Ducatum Limburgensem
iure sanguinis ad se deuolutum, an. 1282. cedit Ioanni I.*

*Brabantiae Duci; & per litteras rogat, ut Rudolphus
I. Imp. id ratum habeat.*

Serenissimo domino suo RUDOLPHO, Dei gratia Romanorum Re-
gi semper Augusto, ADOLPHVS Comes de Monte, cum debite
fidelitatis promptitudine, quidquid potest obsequij, reuerentia &
honoris.

Cum nos Ducatum Limburgensem, cum omnibus bonis, qua
felicis recordationis dominus WALRAMVS Dux Limburgenlis,
patruus noster, nec non domina ERMENGARDIS, filia sua, olim
Comitissa Geldriæ, tenebant, dum viuerent, ad nos, ex morte utri-
usque, tamquam ad legitimū heredem, deuolutum, donationis
titulo, transtulerimus in illustrem Principem dominum IOANNEM,
Ducem Lotharingiæ & Brabantæ, dominum nostrum, simpliciter
& de plano:

Dominationem patiter & magnificentia vestræ Celsitudinem
deuotè requirimus, quatenus ipsi domino Duci Ducatum ipsum, &
bona ad ipsum Ducatum pertinentia, prout à vobis dependent,
concedere dignemini, cum solemnitatibus ad huiusmodi conce-
fionem debitissimis & consuetis.

1282. Datum anno millesimo ducentesimo octogesimo secundo, feria
quinta post Pentecosten.

NOTATIONES.

Series Comitum & Ducum Limburgensium.

Limburgensium Comitum & Ducum primorum genealogia ha-
ctenus fuit prorsus obscura atque intricata. Nos eam explicare
conati fuimus in Stemmatibus Principum Belgij c. 16. & supra cap.
72. sed

72. sed conati tantum. Itaque ut dies diem docet, hæc sunt, quæ ex vetustis diplomatis postea didicimus.

N. Comes Limburgensis (qui à nonnullis vocatur Waleramis, sed sine teste idoneo) ex Mvr A, siue, vt Andreas Quercetanus legit, Iuita, hoc est, Iudita, Frederici Lotharingiae inferioris Ducis filia, genuit Henricum.

HENRICVS, God. Bullonio an. 1100. sine liberis defuncto, in Ducatu inferioris Lotharingiae an. 1101. ab Henrico IV. Imp. est suffectus, eodemque postea an. 1106. priuatus. Vxorem habuit N. filiam Walerami Comitis de Arlon.

WALERAMVS Paganus, Henrici Exducis filius, an. 1126. Ducatum à Lothario Imp. impetravit: quem Conradus, Lotharij successor, an. 1138. eidem rursus abstulit. Est hic Paganus, qui diplomati Antuerpiensi an. 1119. (sic enim legendum, non 1125.) dato subscripsit, quod to. i. Cod. cap. 8. exstat. Filios reliquit, Henricum Ducem Limburgensem, & Waleramū Comitem de Arlon, sine liberis mortuum.

HENRICVS II. Walerami filius, cum fratre suo Waleramo Comitem de Arlon, an. 1146 diplomati Cameracensi subscripsit, quod supra cap. 59. recitauimus. Liberos reliquit, Henricum, & Margaritam, Godefrido III. Brabantiae Ducem an. 1155. nuptam: ut ex Auctario Affligemini constat.

HENRICVS III. quattuor habuit filios, Waleramum, Henricum Comitem de Vassenberg, alijs Valkenberg, Gerardum de Hornes, & Simonem an. 1193. Electum Leodicensem, qui Cardinalis Romæ an. 1195. obiit, ibidem in Lateranensi basilica conditus.

WALERAMVS, Henrici III. filius, duas habuit coniuges. Ex priore N. nati sunt, Henricus IV. Dux Limburgensis, & Waleramus.

Ex posteriore coniuge Ermensida, Henrici Comitis Lutzeburgensis filia & herede, natus Henricus II. cognomento BLONDVS, Comes Luxemburgensis, pater Henrici Comitis Luxemburgensis, an. 1288. in prælio Woringano casi.

HENRICVS IV. ex N. Montensis in diœcesi Coloniensi Comitis filia & herede, sustulit Waleramum, suum in Ducatu Limburgensi successorem, & Adolffum Comitem Montensem, patrem Adolfi: quorum posterior ADOLFVS ius omne suum Limburgense Joanni I. Brabantiae Ducem an. 1282. cessit: ut ex eiusdem litteris hoc capite productis constat.

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

WALE-

8. WALERAMVS, Henrici IV. filius, Dux Limburgensis, ex illa stirpe postremus, an. 1282. moriens, filiam reliquit ERMENGARDEM, Rainoldo Gelria Comiti nuptam, quæ ante patrem obiit. Atque hinc natum est crudelē bellum, varijs Principibus Ducatum Limburgensem ad se trahere conantibus: sed præualuit Brabantus.

Stemma Comitum & Ducum Montensium, in diœcesi Coloniensi.

GVILIELMVS, Adolfi iunioris supra memorati filius, Comes Montensis seu Bergensis, iudicis hastilibus Inhelhem an. 1337. interfuit.

1. Gerardus Guielmi F. reliquit filios ADOLFVM primum Ducem Montensem, anno millesimo trecentesimo octogesimo nono, à Wenceslao Imp. creatum, qui sine prole obiit, & Guielnum.

2. GUILIELMVS fratri in Ducatu suffectus, genuit Adolsum, Rupertum Episcopum Paderbornensem, & Guielnum Comitem Rauensbergensem.

3. ADOLFVS Dux Montensis & postea Iuliacensis, beneficio Sigismundi Cæsaris (qui & Gelriam ipsi attribuit) filium reliquit Rupertum Ducem Iuliacensem, sed qui ante patrem obiit.

4. Adolfo itaque è viuis sublato successit frater GUILIELMVS Comes Rauensbergensis. Is ex Anna Terlēburgica sustulit Gerardum.

5. GERARDVS Dux Iuliacensis & Montensis, Comes Rauensbergensis, Carolo Audaci, Burg-Brabantiaque Duci, ius suum ad Gelriæ Ducatum cessit; & ex Sophia Saxonica filium habuit Guielnum.

6. GUILIELMVS ex Sibylla Brandenburgica filiam vnicam MARIAM, Ducatum Iuliacensis & Montensis, itemque Comitatus Rauensbergensis heredem, procreauit: quæ IOANNI Duci Cliviz, Comiti Marcano, & domino Raestenij nupsit.

Et sic tres nobilissimi ad Rhenum Ducatus, Clivensis, Iuliacensis & Montensis, itemque duo Comitatus, Marcano & Rauensbergensis, cum dominio Raestenensi, vnum veluti in corpus coaluerunt. De quibus consule, si placet, Stephanum Pighium in Hercule Prodigio; ubi & reliquos istarum prouinciarum Principes reperies.

Ducatus porro Montensis metropolis est DYSSELDORPIVM, opidum

dum infra Coloniam Agrippinam Rheno adsitum; in quo Cancellaria seu collegium Senatorum residet, qui Iuliacensis & Montensis ditionum incolis ius dicunt: ut in opido Clivensi sedem habet altera Cancellaria, quæ Clivensibus & Marcanis præst.

C A P V T L X X X I X .

*Ab Hugone Leodicensi Episcopo varia iura urbis Mechliniensis an.
1300. dantur Ioanni I. Brabantæ Ducι, usque ad tertium
heredem seu generationem, ea lege, ut dicta iura à
Ioanne Bertoldo violenter occupata
recuperet.*

VNIVERSIS præsentes litteras inspecturis Hugo, Dei gratia Leodiensis Episcopus, æternam in Domino salutem, cum notitia veritatis. Zelus orthodoxæ fidei in eo probatur præcipue

Sanè cùm ad nos & antecessores nostros, ecclesiæ Leodiensis Episcopos, qui ipsam ecclesiam rexerunt pro tempore, plurima & diueria iura ac iurisdictiones in opido Mechlinensi, & in villa de Heiste, & appendicijs earumdem pertinuerint longis temporibus, & adhuc pertinere dignoscantur, quæ usque ad hæc tempora nobilis vir Ioannes Bertout de Mechlinia, & sui progenitores per potentiam suam violenter occuparunt, & adhuc detinent occupata, contra Deum & iustitiam, in dispendium animæ suæ & prædictæ Leodiensis Ecclesiæ non modicam iacturam, consilio freti bonorum & Iurisperitorum, oportunum duximus eate nus nobis brachium invocare defensionis.

Cùm igitur, quia illustris Princeps dominus IOANNES, Dei gratia Dux Lotharingiæ, Brabantæ & Limburgi, sit fidelis & maior ac poterior inter fideles ecclesiæ nostræ supradictæ, nostrum, inquit, potius ecclesiæ nostræ gerens negotium, de mandato nostro & requisitione debita, prædicta iura & iurisdictiones diu iniuriosè ac violenter occupata, ut est dictum, ad proprietatem ecclesiæ nostræ supradictæ redditat, & reducere laboret suis sumptibus & expensis, nostraque seu ecclesiæ nostræ prædictæ facultates non sufficient ad tanta onera supportanda:

B b

Volentes

Volentes suis laboribus & expensis meritò respondere, cùm nemo teneatur suis stipendijs militare, prædicta iura & iurisdictiones vniuersas & singulas, prout idem Dux reuocauerit, ad ius & proprietatem ecclesiæ nostræ memoratæ, liberè conferimus & donamus, sibi suisque heredibus, usque ad tertium heredem inclusiue, cùm fructibus, prouentibus & aduenticijs quibuscumque:

Promittentes bona fide dicto Duci, quod quam citius poterimus, procurabimus cum esse etiæ super collatione seu donatione prædicta, consensum Capituli dictæ nostræ ecclesiæ, seu confirmationem Apostolicam adhiberi;

Præsertim cùm sacerdotius Dux bene valeat promereri, pro eo, quædam iura & iurisdictiones, de quibus proutidendum est, quod ad possessionem prædictæ nostræ ecclesiæ non venerint, quamvis multi antecessores nostri, pro ipsis recuperandis, grauibus insudauerint laboribus & expensis.

In quorum testimonium & munimentum, sigillum nostrum præsentibus litteris duximus apponendum. Datum anno Domini millesimo trecentesimo, Sabbato post festum B. Lucæ Euangeliæ.

1300.

N O T A T I O.

Stemma Bertautiorum seu Bertoldorum, Mechlinie & Grimbergæ dominorum.

Stemma Bertautiorum hactenus nemo ex fide conscripsit: ego in gratiam nobilissimæ gentis breuiter referam, quæ ex vetustis diplomatis & fide dignis scriptoribus collegi.

WALTERVS de Grimberges, anno millesimo nonagesimo sexto, subscripsit diplomati, quo Ida Boloniensis Comitissa, God. Bullo-nij mater, decimas Genapiæ monasterio Affligemensi dedit: quod to. i. Cod. don. piarum cap. 68. legitur.

Idem monasterium Grimbergense, ad usum Canonicorum secundum regulam B. Augustini viuentium, fundauit ac dotauit, temporibus Odonis Cameracensis Episcopi; & filios tres habuit, Gerardum, Arnulphum & Aluericum: ut ex diplomate Grimbergensi, per Lietardum Episcopum Cameracensem an. 1132, dato, constat, quod in cit. to, cap. 88. inuenies.

Post

Post obitum Walteri, anno scilicet 1128. Gerardus & Arnulfus, eius filij & heredes, dictum monasterium Grimbergense S. Norberto, ord. Præmonstratensis conditori, tradiderunt; qui in eo sui ordinis sodales collocauit, dicto Lietardo Episcopo an. 1132. approbante: ut ex citato cap. 88. constat.

Gerardus sine liberis obiit. Arnulfus seu Arnoldus, cognomen to Dracobarbus, in Syria contra Saracenos militauit, & in celebri illo prælio contra Brabantos, cum Godefridum III. Ducem suum ex arbore in cunis suspenderunt, grauiter læsus, haut multò post obiit. Cuius hodieque tumulus in Grimbergensi monasterio monstratur.

Arnulfus autem filios reliquit, Walterum II. in dicto prælio captum, Gerardum Dracobarbum in eodem prælio cæsum, & Arnoldum, Capellæ & Ittræ dominum, obsidem pro fratre seniore Brabantis datum, atque in illa custodia defunctum.

Walterus II. dimissus ex carcere, S. Bernardo Claræ-Vallis Abbatte apud Brabantos intercedente, in Palæstinam se contulit, & in obsidione Damiatæ obiit; ut Guil. Tyrius narrat. Filios reliquit, Walterum III. Arnoldum dominum de Rumpst, & Gerardum Grimbergæ dominum; à quo postremo Grimbergani gentis Berautiæ Barones stirpem suam traxerunt.

Walterus III. Bertoldus, Mechliniæ dominus, anno millesimo ducentesimo decimo nono viuere desijt, ibidem in primaria S. Rumoldi basilica conditus, in ambitu chori, ex opposito facelli reliquijs eiusdem martyris clari. Liberos reliquit, Walterum IV. & Ægidium Barbatum, dominum de Berlaer.

Walterus IV. Mechliniæ dominus vxorem habuit Margaritam Britannam: quorum posteritatem inuenies apud R.V. Christophorum Butquens in Annalibus genealogicis familie Lindanæ, Antuerpiæ 1626. editis.

Ægidius Barbatus an. 1219. cum vxore sua Terram sanctam visitauit, & filios reliquit, ÆGIDIUM Bertoldum, dominum de Berlaer seu Ballaer, monasterij S. Bernardi ad Scaldim prope Antuerpiam fundatorem, & Ludouicum. Diploma fundationis dicti monasterij exstat to, i. Cod. cap. 90.

2.

3.

4.

5.

B b 2 CAPVT

CAPVT XC.

*Formula vetus donationis, per traditionem cespitis cum festuca;
qua formula Theodericus de Anderane, miles, decimas vici
Betchensis, prope Halenum opidum, ad Iaceam fluvio-
lum siti, an. 1304. tradidit monasterio virginum
ord. Cistertiensis, quod Sartum B. Mariæ,
vulgò Rothem, nuncupatur, olim in Leo-
dicensi, nunc Mechlinensi diœcesi.*

1304. **I**n nomine Domini, amen. Nouerint vniuersi, quod anno Domini
1304. Indictione secunda, mensis Iunij die quinta, in præsen-
tia discretorum virorum ac mei, ut publici tabellionis, testiumque
subscriptorum, & ad hoc testificandum vocatorum specialiter &
rogatorum, ante altare claustris seu monasterij de SARTO B. MARIAE,
quod vulgariter Rothem dicitur, Leodiensis diœcesis, Cistertiensis
ordinis:

Dominus THEODERICVS miles, dictus de Anderane, personaliter
constitutus, compos mentis & corporis, zelo deuotionis ac pio
intuitu caritatis inductus, prout hæc omnia facie apparebant prima;

Ipsi monasterio prædicto de Sarto B. Mariæ, nomine & ad opus
dominæ Abbatissæ & Conuentus eiusdem loci, suam totius bladi de
Betche, & in locis circumiacentibus & vicinis, ac suam ibidem vni-
uersaliter omnium segetum decimam, purè propter Deum, in ele-
mosynam, pro animabus parentum suorum, nec non sui ipsius præ-
dicti militis, habendam in futuro, & iam ex nunc possidendam
(electa sibi in dicto monasterio ecclesiastica sepultura) donans, de-
dit pleno donationis inter viuos iure, ex hoc nunc in sæculum te-
nendam corporali ac quiera possessione, & habendam à data præ-
sentis publici instrumenti, iusto legitimæ possessionis titulo, & pa-
riter proprietatis, in quantum in se fuit & potuit, quoad posses-
sionem & proprietatem supradictas, adhibitis etiam ex abundantí qui-
busdam solennitatibus, quæ ad solemnisationem consimilium fieri
consueuerunt:

Videlicet quod maior dicti monasterij cercus illuminatus fuit, &
prædictus

prædictus miles dominus Theodericus, cum viridi cespite, cui viridis ramus infixus existit, arrepta etiam stola, qua frater Ioannes de Valle Dei monachus, & dicti monasterij Confessor, præcinctus fuerat, & subscriptis testibus, ad perhibendum super hoc efficax testimonium cum instantia conuocatis, obtulit scienter ac spontaneè, super altare dicti monasterij, Domino Deo hereditariè decimam prænarratam, sub omni modo & forma prædictis, atque in homocauitum vel oblationem immolauit.

Acta sunt hæc ante altare prædictum, præsentibus ibidem, fratre Ioanne de Valle Dei, domino Wilhelmo Rectore, & domino Ioanne de Lintere, Capellano ecclesie de Cortenake, presbyteris, & pluribus alijs ad prædicta vocatis & rogatis fide dignis testibus, anno, die, mente, ut supra.

N O T A T I O .

Formulam istam veterem donationis, cum diplomate subsequenti, ex archiuis ecclesiæ parochialis S. Pauli Bethasiorum, vulgo Beets, prope Halenum, agri Leodicensis opidum, nobis suppeditauit D. Godefridus Wendelinus, illius loci Parochus, vir antiquitatis ecclesiastice peritissimus.

Theodericus & Arnoldus, fratres, Theoderici de Anderanci filii atque heredes, medietatem decime Betchensis vendunt Abbatissæ monasterij Rothemensis, anno 1318.

IN nomine Domini, amen. Vniversis præsentes litteras seu præsens instrumentum inspecturis Decanus & Capitulum S. Dionysij Leodiensi salutem in Domino, cum notitia veritatis.

Nouerint vniuersi & singuli, quod anno eiusdem Domini millesimo trecentesimo decimo octavo, Indictione secunda, mensis Nouembris die vicesima quinta, hora Missæ, coram nobis in Capitulo dictæ ecclesiæ, ac in præsentia Notarij publici infrascripti, & testium subscriptorum, comparentibus propter hoc personaliter, domina religiosa sorore Catharina, Dei patientia Abbatissa monasterij B. Mariae de Sarto, quod vulgariter dicitur Rothem, Leodiensis

sis diœcesis, Cisterciensis ordinis, pro se & conuentu eiusdem monasterij ex parte una, & THEODERICO & ARNOLDO fratribus, filijs & heredibus quondam domini Theoderici de Anderane, militis, ex altera;

Dicti liberi recognouerunt expressè coram nobis ac dicto Notario ac testibus infra scriptis, se vendidisse dictis religiosis dominibus medietatem cuiusdam decimæ minutæ, quam præfati liberi in trecentum à nobis tenebant, in villa de Beche, quæ etiam medietas coniuncta est alij medietati, quam dictæ Religiosæ comparauerant erga Henricum, fratrem prædictorum Theoderici & Arnoldi.

In qua etiam medietate dictis Religiosis adhererationem alias fecimus solemnam, quam eadem Religiosæ nunc possident in Beche. Cuiusmodi contractui à nobis postularunt dictæ partes auctoritatem & consensum impertiri.

Nos autem ius uniuersique fieri volentes, auctoritatem & consensum nostros impertiri sumus, & impertimur in præmissis, receptis que reportatione & veritione ab ipsis fratribus prædictis, de dicta medietate decimæ minutæ, dictam Abbatissam, ad opus dicti sui cœnobij inuestiuiimus, eamque adheredauimus de eadem, obseruatibus consuetudinibus in talibus fieri consuetis. Mandantes dictam Religiosam, ad opus cœnobij sui prædicti, in pace & banno in eadem conseruari.

1318.

Acta sunt hæc in Capitulo ecclesiæ prædictæ, anno, Indictione, mense, die & hora, prædictis, presentibus ibidem discretis viris N.N. testibus ad præmissa testificanda vocatis & rogatis.

Et ego Henricus de Vesnake, clericus Leodiensis diœcesis, publicus auctoritate Imperiali Notarius, præmissis omnibus & singulis interfui, una cum testibus supradictis, ea vidi & audiui, hoc publicum instrumentum seu litteras presentes inde manu propria conscripsi.

In quo scribendo annos Domini, usus sum consuetudine diœcesis Leodiensis, vbi Data mutatur in Vigilia Resurrectionis Domini, post benedictionem Cerei, ipsumque instrumentum presens, de mandato dictorum Decani & Capituli & Abbatissæ, conscripsi, & meo signo consueto signauit rogatus.

N O T A T I O.

D A T A M U T A T V R .) Apud Scriptores veteres, & apud nationes varias,

rias, varia olim fuit epocha seu ratio annos incohandi, quam barba-
rè Datam vocant.

Brabanti, Flandri, Leodicenses, Cameracenses & alij Belgæ, more Ecclesiæ Gallicanæ, annum à Paschate incohavunt, usque ad an. 1577. quo illa epochæ editio Regio est abrogata, & commodior introducta à Kalendis Ianuarijs. Veneti hodieque à Kalendis Martijs, & Legatus Auenionensis à die 25. Martij annum orditur.

Sigebertus Gemblacensis & Jacobus Meyerus à Paschate, Regi-
no Prumiensis à Christi incarnatione, Lambertus Scafburgensis
ab eiusdem nativitate auspicantur. Prolegomena nostra ad Sigeber-
ti eiusdem Chronicon, si plura voles, consule.

C A P V T X C I .

*Ioannes XXII. Papa suo diplomate declarat, Beghinas Belgicas esse
immunes ac liberas ab erroribus Beghinarum Alemanniae, quas*

*Clemens V. Papa paulò antè damnauerat. Idem de Be-
ghinis Antuerpiensibus testatur Petrus Came-
racensis Episcopus, an. 1323.*

VNIERSIS præsentis litteras inspecturis, Petrus miseratione di-
uina Cameracensis Episcopus, Commissarius & executor ad
infrascripta à Sede Apostolica deputatus, salutem in Domino sem-
piternam.

Noueritis nos litteras sanctissimi in Christo patris ac domini
nostrí, domini Ioannis diuina prouidentia Papæ XXII. vera Bulla
plumbea eiusdem domini Papæ, cum filo canapis bullatas, non
abolitas, non abrasas, non cancellatas, nec in aliqua sui parte vitia-
tas recepisse, sub his verbis:

*Ioannes, Episcopus seruus seruorum Dei, venerabili fratri Epi-
scopo Cameracensi salutem & Apostolicam benedictionem.*

Cum de his mulieribus, quæ Beghinæ vulgariter & communius
nuncupantur, felicis recordationis Clementi Papæ V. prædecessori
nostro, p̄cipue de Alemanniæ partibus, multa fuissent insinuata si-
nistra; præsertim quid earum aliquæ de summa Trinitate ac diuina
essentia disputare, ac etiam prædicare, circa articulos quoque fidei
& ecclesiastica Sacra menta, opiniones fidei eidem contrarias in-
troducere,

Introducere, multorumque simplicium animos in diuersos super his errores inducere; & alia multa pericula animarum parientia facere, sub fucato sanctitatis velamine, præsumebant:

Ex quibus, necnon & alijs de dictis mulieribus frequenter auditis, habens eas dictus prædecessor non indigna ratione suspectas, statum earum prohibendum duxit perpetuò, & à Dei Ecclesia penitus abolendum; in illas, quæ statum huiusmodi iam assumptum sectarentur vltterius, aut quæ de nouo illum assumerent, excommunicationis sententiam promulgando.

Cum autem ad Apostolatus nostri auditum relatio fide digna deduxerit, esse plurimas in iuis ciuitate & diœcesi huiusmodi mulieres, BEGHINAS simpliciter nuncupatas, quæ per virtutum odora menta currentes, honestè viuunt, deuotè frequentant ecclesias, Prælatis suis reuerenter obediunt, & se in præmissis disputationibus & erroribus non inuoluunt, nec suas, nec aliorum animas, per opiniones erroneas, ab Euangelica veritate degeneres, damnabili presumptione decipiunt;

Sed in sancta & solida simplicitate viuentes, aliquæ proprias, aliquæ parentum, aliquæ conductas, vel sibi communes & cum honesta familia domos inhabitant; aliquæ vero, rerum cogente defectu, simul in eisdem domibus & diuersis Beghinagijs, ad maiorem castitatis obseruantiam, commorantur.

Et quia hæ sic haetenus vixerunt laudabiliter, atque viuunt, quod nulla inquam super his fuit vel est suspicio, aut infamia contra ipsas; propterea fuit nobis, pro parte ipsarum, humiliter supplicatum, ut cum indignum sit innocentes cum nocentibus ad paria iudicari; fintque propterea, occasione huiusmodi, in dictis ciuitate & diœcesi, scandala grauia, dissensiones & odia, guerrarumque pericula suscitata; prouidere super his, per Apostolicæ Sedis prouidentiam, dignaremur.

Nos igitur indignum & rationi contrarium reputantes, si probas & reprobas similis censura percelleret; præmissis etiam scandalis, dissensionibus, odijs atque periculis obuiare volentes, Fraternitatitue, de qua plenam in Domino fiduciam gerimus, per Apostolica scripta mandamus;

Quatenus per te vel alium, de vita dictarum mulierum laudabiliter viuentium (ut præfertur) diligenter informatus, si repereris ita

Ita esse, non permittas eas, vel ipsarum aliquam, in personis & bonis earumdem, occasione prohibitionis & abolitionis huiusmodi (quousque de statu earumdem fuerit aliter per Sedem Apostolicam ordinatum) ab aliquibus molestari; molestatores, si qui fuerint, per censuram ecclesiasticam, appellatione postposita, compescendo.

Non obstante, si eis vel eorum aliquibus, communiter vel divisi, à Sede predicta sit indultum, quod interdici, suspendi, ve excommunicari non possint, per litteras dictae Sedis, non facientes plenam & expressam, ac de verbo ad verbum, de indulto huiusmodi mentionem.

Volumus autem quod predictas mulieres attente & accurate præmoneas, eisque districte præcipias, ne de huiusmodi disputationibus, contra huiusmodi predicti predecessoris nostri prohibitionis & abolitionis tenorem, se aliquatenus intromittant, sed in sanctis operibus persistentes, & proficientes temper de virtutibus in virtutes, mereantur retributionis æternæ præmium, quod non incohætibus, sed perseverantibus in consummatione præstatur.

Datum Auenione II. Kal. Ianuarij, pontificatus nostri an. quinto.

Quarum auctoritate & prætextu literarum, facta informatione diligenti, de vita & moribus mulierum, quæ Beghinæ vulgariter nuncupantur, & in Beghinagio extra villam Antuerpiensem dictæ nostræ dicensis commorantur, necnon de singulis in dicto Rescripto Apostolico contentis, per dilectum & fidelem Capellanum nostrum, dominum Ioannem de Alosto, Curatum ecclesiæ de Morselle, predictæ nostræ dicensis, cui quantum ad hoc, & alia infrascripta, vna cum discretis viris, dilectis nostris, ecclesiarum S. Gudilæ Bruxellensis & B. Mariæ Antuerpiensis, ac dictorum locorum Christianitatum Decanis, cum illa clausula: Quatenus vos, vel duo aut unus vestrum &c. commisimus vices nostras.

Et quia per informationem huiusmodi ritè factam inuenit, quod dictæ mulieres, in predicto loco commorantes, honeste & laudabiliter vixerunt, atque viuunt, deuotè frequentant ecclesias, Prælati suis reverenter obediunt, & quod se disputationibus & prædicacionibus de summa Trinitate ac diuina essentia non inuoluunt, nec involuerunt, nec etiam opiniones Catholicæ fidei contrarias aliquatenus seminare præsumunt, nec haetenus præsumperunt; quod nulla vñquam super his fuit, vel est suspicio vel infamia contra ipsas;

C c

Dictus

Dictus Commissarius noster, virtute commissionis prædictæ, voluit & ordinauit, quod eadem mulieres in statu pacifico & quieto, prout alias consueuerunt, Domino famulari permittantur, & quod sub obedientia Magistrarum, per ipsum Commissarium ibidem institutarum, in habitu grisio, humili & honesto remaneant, & remanere valeant, absque molestatione aliqua eis, seu alicui earum, occasione prohibitionis & abolitionis prædictarum, ab aliquibus in personis & in bonis inferenda, secundum dictarum litterarum Apostolicarum continentiam & tenorem.

Nos verò præmissa, per dictum Commissarium nostrum facta, ratificamus, approbamus, & auctoritate, qua in hac parte fungimur, confirmamus, volentes ea firmiter & fideliter obseruari.

Quare vobis omnibus & singulis Abbatibus, Prioribus, Præpositis, Decanis, Presbyteris & Capellanis, in nostris ciuitate & dicēcesi prædictis constitutis, ad quos præsentes litteræ peruererint, districte præcipimus & mandamus, quatenus omnes & singulos molestatores & rebelles, si qui fuerint in præmissis, cuiuscumque status vel conditionis existant, qui dictas mulieres molestauerint, inquietauerint, vel impedierint, moneatis canonice, ut ab eiusmodi molestatione, inquietatione & impeditione cesserent penitus & desistant.

Alioquin ipsos, si fuerint presbyteri, suspendatis à diuinis, & si dictam suspensionem per sex dies in se sustinuerint, ipsos excommunicetis. Si verò clericu fuerint sive laici, & dictæ monitioni non paruerint cum effectu, ipsos excommunicetis, & excommunicatos publicè nuntietis; & si quid inde feceritis, nomina monitorum, suspensorum, & excommunicatorum (si qui fuerint) nobis liquide reſcribat. In his verò exequendis unus vestrūm alium vel alios non exspectet.

In cuius rei testimonium præsentes litteras, per nostrum Notarium infrascriptum, fieri fecimus, & sigilli nostri munimine corroborari.

E 323. Actum & datum apud *Castellum* in Cameracisio, anno Domini millesimo trecentesimo vigesimo tertio, Indictione septima, mensis Februarij vigesima tertia die, Pontificatus sanctissimi in Christo patris ac domini nostri domini Ioannis diuina prouidentia Papæ XXII, anno octauo:

Præfex-

Præsentibus venerabilibus viris, domino Rogerio Melleri, Archidiacono Constantiensi, domino Ioanne de Aloito, Curato ecclesiæ de Morselle, Cameracensis, Leonardo de S. Nicolao, Beluacensis, & Gerardo Pestel, Cameracensis diœcesis clericis, testibus ad præmissa vocatis specialiter & rogatis.

Et ego Ægidius Canelz, de Castello in Cameracecio, Cameracensis diœcesis, Apostolica & Imperiali auctoritate publicus tabellio, præmissis actis, dictis & ordinatis, per præfatum reuerendum dominum Cameracensem Episcopum, ut præfertur, vñà cum testibus suprascriptis, præsens interfui; præsentes litteras, de mandato ipsius, per alium scribi feci, hic me subscripsi, & signum meum, vñà cum appensione sigilli ipsius reuerendi Patris, rogatus apposui consuetum.

N O T A T I O .

B E G H I N A R V M) hoc est, virginum ac viduarum simul in Beghinagejs, absque votis monasticis, piè casteque viuentium, plurimæ in Brabantia, Flandria, diœcesi Leodicensi, ac vicinis ditionibus hodieque sunt congregations. Alunt autem familiam singulæ, aut viuunt binæ, ternæ, aut plures iisdem in eisdem, cum singulari morum ac puditiciæ integritate. Ut meritò Castus orbis Germania nostra inferior ab exteris nuncupetur.

Nomen habent Beghinæ à S. BEGGA Abbatissa Andennenfi in diœcesi Namurcensi, fundatrice collegij nobilium virginum Canonicarum ibidem; aut à L A M B E R T O B E G H I O , pio sacerdote Leodicensi. Quibus de rebus fusiùs egimus in Chronico nostro Cisterciensi, Coloniae edito.

C A P V T X C I I .

Otho dominus de Cuyck, accepta nummorum summa, Graniam, opidum Mose adsitum, Ivanni III. Brabantæ Ducitradit, & post

Otho idem opidum in feudum ab eodem Duce
accipit, anno 1323.

N Os OTHO, dominus de Cuyck & Henerlè, notum facimus uniusversis, tam præsentibus quam futuris,

Cc 2

Quod

Quod nos de propria nostra & libera voluntate opidum nostrum de GRAVIA, cum omnibus iuribus, feudo, attinentijs & libertatibus, ad dictum opidum spectantibus, seu quocumque modo pertinentibus, quod nostrum verum erat allodium, in manus illustris ac potentis Principis, IOANNIS Dei gratia Lotharingiae, Brabantiae & Limburgi Ducis, domini nostri prælibati, portauimus, dedimus, & ad usum ipsius ac heredum suorum, & omne ius, quod habebamus vel habuimus, exfusticando renuntiamus in perpetuum; nihil iuris in dictis, opido, fundo, iuribus, attinentijs, ac libertatibus, vel etiam allodio, pro nobis vel nostris successoribus retinendo.

Promittentes eidem domino nostro Duci antedicto pro dictis, opido, fundo, iuribus, attinentijs ac libertatibus, firmam semper præstatre guarandiam ratam contra quoscumque. Et ob hoc obligamus nos, heredes nostros, bona nostra & heredum nostrorum singula & vniuersa, ubicumque sint, vel poterunt inueniri.

Et omnibus præmissis sic factis, idem dominus noster Dux dictum opidum, cum omnibus iuribus, fundo, attinentijs, ac libertatibus, tanquam suum verum ac proprium allodium, nobis in rectum feudum, iure Brabantino, ab ipso suisque post ipsum heredibus & successoribus, ac nostris successoribus & heredibus, hereditariè tenendum, habendum atque possidendum concessit, atque sua propria voluntate donavit.

Et nos de dicto opido, fundo, iuribus, attinentijs ac libertatibus ipsi fecimus homagium, & de manibus suis recepimus in feudum, cum nostro iuramento ipsi facto de hoc, debito & consueto.

In cuius rei testimonium sigillum nostrum præsentibus litteris duximus apponendum. His vero præmissis interfuerunt,

Florensius Bertout, dominus de Mechlinia,

Ioannes Bertout, dominus de Helmont,

Rogerus de Lefdale, dominus de Oirschot & de Parcke,

Nicolaus de Dorne,

Ioannes de Raidtshouen,

Henricus de Meldert,

Ioannes Meeuvve, dominus de Wauere.

Ioannes de Keesterbeke, milites, necnon

Rodolphus Pipenpoy, Senescallus Brabantiae, tanquam fideles domini Ducis, ex parte nostra, ad hoc specialiter vocati. Quibus nos

nos supplicamus, ut ipsi sua sigilla, cum sigillo nostro, in signum veritatis & caussam cognitionis, præsentibus litteris apponant. Et nos

Florentius Bertout, dominus de Mechlinia,

Ioannes Bertout, dominus de Helmont,

Rogerus de Lefdale, dominus de Oirschot & de Parcke,

Nicolaus de Dorne,

Ioannes de Raidtshouen,

Henricus de Meldert,

Ioannes Meeuvve, dominus de Wauere,

Ioannes de Kesterbeke, &c

Rodolphus Pipenpoy, antedicti, ad preces prædicti Othonis, domini de Cuyc, quia omnibus & singulis præmissis interfuiimus, & sic acta fuisse testamur, sigilla nostra, cum sigillo suo, præsentibus litteris duximus apponenda.

Datum Bruxellæ in die Nativitatis Ioannis Baptiste, anno Domini 1323, ni M. CCCXXIII.

Item Otho, dominus Cudicensis, fatetur se accepisse, ab Henrico III. Brab. Duce, quinque millia librarum grossorum Turonensium, pro opido Grauiensi, anno 1328.

NOs OTHO de CUYC & de HEUERLE, notum facimus vniuersis, quod nos de quinque millibus librarum grossorum nigrorum Turonensium (grosso Turonensi pro sexdecim denarijs computato) in quibus illustris Princeps IOANNES, Dei gratia Lotharingia, Brabantia & Limburgi Dux, nobis tenebatur, ea de caufa, quod nos opidum nostrum de GRAVIA (quod nostrum verum erat allodium) ipsi dediimus, & in manus suas portauimus, ipsum dominum nostrum Ducem, & suos heredes atque eorum successores, quitamus, & quitos clamamus per præsentes, pro nobis, heredibus & successoribus nostris:

Recognoscentes nobis, ab eodem domino nostro Duce, de prænominata pecunia summa integraliter esse satisfactum, harum testimoniis litterarum, sigillo nostro sigillatarum.

Datum Bruxellæ, die Iouis post octauas Petri & Pauli Apostolo, 1323, rum, anno M. CCC. vigesimo octavo.

C c 3

NOTA-

NOTATIONES.

CYRCK) vetus Baronia Brabantiae, cum opido Grauiensi & vniuerso agro Cudicensi, hodie possidetur à Principe Arausionensi, ex gente Nassauia.

HELMONT) Helmonda opidum Brabantiae in dioecesi Siluiducensi. Illius loci dominus Ioannes Berout, hic citatus, fuit ex stirpe Berlariensi: de qua vide paulo supra.

IOANNES MEEUVVE) dominus de Wauere: à quo nobilis Dongelbergiorum familia apud Bruxellenses.

RONOLPHVS PIPENPOY, Seneschallus Brabantiae, & dominus de Blaesvelt, Guillielmi & Catharinæ Gasbecanæ filius, ex Antonia Brederodia Gisilbertum; Gisilbertus ex Philippina Distensi Petrum Ascæ dominum; Petrus ex Maria de Heuere Walterum dominum de Oplinter, Philippi Boni Cubicularium; Walterus ex N. Henrici domini Arschotani filia Iacobum; Iacobus ex Elisabetha Henrici Linkenbecani filia Ioannem; Ioannes dominus de Tercaigne & Bossee Antonium; Antonius Eques auratus & Hierosolymitanus Magnum & Antonium, filios reliquerunt.

CAPVT XCIII.

Ioannes III. Loth. Brabantiaeque Dux Gerardo domino de Diest omnia priuilegia confirmat an. 1333.

VNIERSIS præsentes litteras inspecturis, vel audituris, nos **IOANNES**, De gratia, Lotharingiae, Brabantiae & Limburgi Dux, notum facimus,

Quod nos nobili viro consanguineo nostro dilecto & fideli, **GERARDO**, domino de Diest, & Castellano Antuerpiensi, & suis post ipsum heredibus & successoribus, omnes chartas, cessiones & priuilegia, à nostris progenitoribus siue antecessoribus datas & concessas, sicut expressius in dictis chartis, concessionibus & priuilegijs continetur, laudamus, approbamus, ratificamus, & testimonio præsentium litterarum confirmamus.

Insuper nos attendentes continuum fidele seruitum, quod dicitus

Etus Gerardus, dominus de Diest, nobis & nostris antecessoribus impedit huc usque, & nobis nostrisque successoribus in posterum est impensurus, ac eumdem super remunerare volentes, seu gratiam eidem facere specialem, concessimus & concedimus eide in domino Gerardo, domino de Diest predicto, suisque successoribus, seu heredibus,

Quod quicumque, cuiuscumque fuerit vel fuerint conditionis, vel progeniti infra libertatem opidi Diestensis, aliquod delictum, vel forefactum perpetrauerit, vel fecerit, perpetrarint vel fecerint, quod sacer dictus dominus de Diest, vel suus Scultetus, quicumque fuerit pro tempore ex parte sua, & sui heredes, post ipsum talam vel tales, delinquentem vel delinquentes corrigere possint, & emendam recipere ab eodem vel ab eisdem, per monitionem factam seu faciem dam a domino de Diest vel suo Sculteto, & per sententiam Scabiorum Diestensium super eo pronuntiatam, vel pronuntiandam.

Et ut ista maneant firma & inconuulta, praesentes litteras, pro se & pro suis successoribus, in memoriam indelebilem, sigilli nostri munimine dedimus roboratas.

Et rogamus fideles nostros dilectos nobiles viros, videlicet dominum Gerardum Comitem Iuliacensem, Arnoldum Comitem Loffensem, Ioannem dominum de Cuyck, Henricum primogenitum domini de Cuyck, Ioannem dictum Bertout de Mechlinia, & dominum Danielem de Bouchout militem, cum predictis interfuerint, ut in ampliorem evidentiam, praesentem paginam ve- lint suis sigillis roborare. Et nos

Gerardus Comes Iuliacensis,
Arnoldus Comes Loffensis,
Ioannes dominus de Cuyck,
Henricus primogenitus domini de Cuyck,
Ioannes dictus Bertout de Mechlinia,

& dominus Daniel de Bouchout miles, ad petitionem nobilis Principis, domini nostri, Ioannis Dei gratia Ducis Lotharingiae, Brabantiae & Limburgi, nostra sigilla, una cum sigillo Ducis, praesentibus litteris duximus apponenda.

Datum & actum Bruxellæ, anno Domini millesimo trecentesimo 1333.
tricesimo tertio, in die B. Iacobi Apostoli.

NOTA-

NOTATIONES.

DIEST) Latinè Distemium, Brabantia opidum, hodie ad familiam Nassauiam pertinet, ut & Castellania Antuerpiensis. Quæ familia quando ex Germania in Brabantiam nostram transferit, paucis aperire pretium operæ fuerit.

*Principes Arausisionenses, & Barones Bredani ac Distenses,
ex familia Nassauia.*

1. INGELBERTVS Comes Nassauius apud Ioannem IV. Brabantæ Ducem, Louaniensis Academiam an. 1425. conditorem, gratia valuit. Vxorem duxit Ioannem Polanam, ex Wassena rijs oriundam, Bredæ, Distemij & Sichemij dominam; sepultus Bredæ in collegiata Canonicorum basilica.
2. IOANNES Comes Nassauius, Baro Bredanus & Distensis, Ingelberti & Ioannæ filius, ex Maria Loffensi seu Hensbergia, genuit Ingelbertum & Ioannem.
3. INGELBERTVS II. Comes Nassauius, Ioannis filius, an. 1473. à Carolo Audace Eques Velleris aurei creatus, in prælio Ginegatensi, prope Audomaropolim, contra Francos fortiter rem gessit, Bruxellis palatum Nassauium ædificauit, obiitque an. 1504. magnifico tumulo Bredæ conditus, non relicta sobole ex Lutgarde Badensi. Heredem scripsit Henricum, Ioannis fratris sui filium. Ioannes autem, Ingelberti II. frater, ex Isabella Hassa generat Henricum & Guilielmum, Guilielmi Principis Arausisionensis, an. 1584. Delfis cœsi, patrem.
4. HENRICVS Comes Nassauius, Ingelberti II. patrui sui heres, an. 1505. Eques Velleris aurei à Philippo Pulchro creatus, arcem Bredanam ædificauit, itemque siluulam prope Bredam, ex pinis Norvegiae arboribus, & alteram prope Distemium plantauit. Tres habuit conjuges, Franciscam Sabaudam, Claudiam Chaloniam, Philiberti Chalonij Principis Arausisionensis sororem & heredem, & Manciam Mendoziam Hispanam.
5. RENATVS Chalonius, Henrici Nassauij & Claudiæ Chalonij filius, ab auunculo suo Philiberto Chalonio (qui cælebs in obsidione urbis

urbis Florentinæ an. 1530. cecidit) cognomen & Principatum Arausionensem accepit. Velleris aurei Eques an. 1531. à Carolo V. Imp. creatus, duxit Annam Lotharingam, Antonij Lotharingiæ Ducis filiam, & an. 1544. in obsidione opidi S. Desiderij tormenti iectu periret, non relictis liberis. Scripsitque heredem Guilhelmum Nassauium, patrualem suum.

GUILIELMVS Nassauius, Princeps Arausionensis, Baro Bredanus ac Distensis, Guilielmi Comitis Nassauij & Julianæ Stolbergiæ filius, à Balthasare Gerardo Burgundo Delfis in Hollandia anno 1584. cæsus, ibidem conditus iacet. Ex Maria Egmondana Buræ ac Lerdami Comitissa, Iselstenij domina, genuit Philippum-Guilielmum, & Mariam Philippo Comiti de Hohenlo nuptam.

Ex Anna Saxonica, Mauritij Saxonijæ Ducis & Electoris filia, sustulit Mauritium, Annam, vxorem Guilielmi-Ludouici Comitis Nassauij, & Æmiliam coniugem Emanuelis Antonij Portugalensis.

Ex Carolotta Borbonia, Ducis Montpenserij filia, genuit Ludouicam-Guilielmam Frederico Comiti & Electori Palatino ad Rhenum, Isabellam Henrico de la Tour Duci Bullonienſi, Catharinam Comiti Hannoniæ, Carolottam Brabantinam domino de la Trimouille, nuptas, Flandrinam & Æmiliam.

Ex Ludouica Colignia Gasparis Colignij Franciæ Admiralij vi-dua, genuit Henricum-Fredericum.

PHILIPPVS-GUILIELMVS Comes Nassauiūs, Princeps Arausionensis, ex Hispania (vbi multis annis in custodia habitus fuerat) cum Alberto Austriaco an. 1596. in Belgicam reuersus, duxit Leonoram Borboniam, Henrici Principis Condæi sororem. Eques Velleris aurei à Philippo II. 1599. creatus, obiit Bruxellis, non relictis liberis, conditus Distemij.

Mauritius Nassauius Princeps Arausionensis, Philippi-Guilielmi frater, Comitatus Meursensi à Walburga Comitissa Meursensi donatus, obiit cælebs an. 1625. Hagæ Comitis, conditus Delfis.

Fredericus-Henricus Comes Nassauius, Philippi & Mauritij frater, Princeps Arausionensis, an. 1525. duxit Amelinam Solmensem, N. Comitis de Solms filiam, & ex ea genuit Guilhelmum filium.

Vtitur autem his titulis: Fredericus-Henricus Princeps de Orange, Comes de Nassau, Meurs, Catzenelleboge, Vianden, Diets, Euren, Lerdam, Marchio de la Vere & Vlissinghe, dominus & Baro

D d de

6.

7.

8.

9.

de Breda, Graue, Cuyck, Diest, Grimberge & Herstal, Cranendonc, Warnefston, Arlay, Noseroij, S. Vit, Dasburg, Polanen, Willemstadt, Nieuuaert, Iselstein, S. Martensdyck, Gertrudenberge, chasteau Regnard, Zvvalue, & Naeltwyck, Vicecomes seu Burgravius Antuerpiensis & Velontionensis, Marecallus hereditarius Hollandia.

Comites Loffenses, in diæcesi Leodicensi.

Diploma Othonis domini Cudicensis iam productum, inter alios, signavit & Arnoldus Comes Loffensis, cuius filius Ludouicus fuit ex illa stirpe postremus Comes Loffensis. Horum Comitum quia frequens mentio occurrit, ex vetustis tabulis de eorum stemmate hæc habe.

1. ARNOLDVS seu Arnulfus, Arnoldi filius, Comes Loffensis, Auerbodiensis Abbatia (vt to. i. Cod. cap. 50. docui) an. 1133. fundator, filium reliquit LUDOVICVM, an. 1175. defunctum, & in Loffensis opidi Beghinagio sepultum.
2. Gerardus, Ludouici F. cœnobium Herkenrodense monialibus Cisterciensibus ædificauit, in Terra sancta militauit, & an. 1191. decessit. Filios habuit, Ludouicum & Arnoldum, ex ordine Comites Loffenses.
3. Ludouicus filiam reliquit Lauretam, N. Duci Lotharingia Mosel Ianæ aut Theobaldo Comiti Barrensi nuptam.
4. Arnoldus, fratri Ludouico in Comitatu Loffensi suffectus, ex Aleide coniuge Arnoldum procreauit.
5. Arnoldus, Arnoldi & Aleidis F. duxit Ioannam Ludouici Comitis de Chiney filiam & heredem, & ex ea sustulit Ioannem.
6. IOANNES Comes Loffensis & Chinacensis genuit Arnoldum in dictis Comitatibus successorem, & Theodericum Heinsbergæ dominum ex parte vxoris.
7. Arnoldo (qui diplomati hoc capite producto subscripsit) liberi fuere, Ludouicus & Maria vxor Godefridi Heinsbergensis.
8. Ludouicus Loffensis & Chinacensis Comes, sine prole an. 1336. moriens, heredem nominauit Theodericum Heinsbergensem, Maria sororis suæ filium.
9. Ceterum Theodericus, Ioannis Loffensis ac Chinacensis Comitis

tis frater, ex N. Heinsbergia Godefridum Heinsbergæ dominum, dictæ Mariæ Loffensis maritum, Godefridus autem Theodericum & Ioannem dominum de Dalenbrouc genuit.

THEODERICVS, Godefridi & Mariæ filius, testamento Ludouici auunculi sui constitutus Comes Loffensis & Chinacensis, liberos habuit, Godefridum sine prole defunctum, & Margaritam, Ioanni I. Lotharingiæ Mosellanae Duci nuptam, quæ similiter sine sibole an. 1370. obiit. Itaque Carolus IV. Imp. fratri suo Wenceslao Duci Luxemburgensi Comitatum Chinacensem dono dedit.

Theoderici frater IOANNES, dominus de Dalenbrouc, filium reliquit Ioannem Heinsbergæ dominum, Margaritæ Geneppiæ maritum: de quorum posteritate consuli poterit Christophorus Butquens sub finem lib. 3. de familia Lindana.

Comitatum porro Loffensem hodie possidet Episcopus Leodiensis; quo autem titulo, Chapeauillius in tomo 3. rerum Leodiensium fusè tractat.

C A P V T X C I V .

Carolus IV. Imp. Guilielmo Marchioni Iuliacensi Vesaliense, Durense, Verdense, Bobadiense, & alia opida iam olim opignorata confirmat an. 1348.

CAROLVS Dei Gratia Romanorum Rex semper Augustus, & Bohemiæ Rex, vniuersis sacri Romani Imperij fidelibus, quibus præsentes litteræ exhibitæ fuerint, gratiâ suam & omne bonum.

Quoties fidelium nostrorum iusta petentium desiderijs annuimus, toties lucrum nostrum & bonum Imperij procuramus.

Sanè illustris WILHELMVS, Marchio Iuliacensis, consanguineus & Princeps noster carissimus, nos clarius informauit, quod certi Romanorum Reges & Imperatores, prædecessores nostri, suis progenitoribus opidum Durense, pro quinguaginta millibus florenorum, castrum Werden & telonium ibidem, pro triginta nouem millibus florenorum, opidum Sintzeghe, pro quindecim millibus florenorum, & Sculteriam ciuitatis Aquensis, pro duodecim millibus florenorum, cum omnibus & singulis eorum iuribus, honoribus & pertinentijs, titulo pignoris obligarunt.

D d 2

Alias

Alias etiam ostendit litteras, quibus innotuit plenē nobis, quod opidum Bobarden & telonium ibidem, ac opidum Wesale, praescripti Marchionis Iuliacensis progenitoribus, pro expensis, quas in ciuitate Coloniensi, ac in ciuitate Aquensi eis donauerunt, & super conquassuerunt; & pro seruitijs ipsis & Imperio præstitis, & impensis, remanserunt obligati in septuaginta septem millibus florenorum, & quingentis florenis.

Petens humiliter & deuotè, quatenus sibi de regali nostra clementia, debita prænotata, iuxta continentiam prætectorum litterarum, approbare & confirmare, ac pro totali summa debitorum eorumdem, quæ se extendit ad ducenta viginti tria millia florenorum, & nongentos florenos, opidum Durense, castrum Werde & telonium ibidem, opidum Sintzeghe, & Sculteriam Aquensem obligari gratosius dignaremur.

Nos igitur attendentes grata seruitia, quæ præfatus Marchio Iuliacensis nobis & sacro sapienti impedit Imperio, & quæ adhuc graviora facere poterit in futurum, præscriptas obligationes, prout factæ sunt, & debita prænominata, prout contracta sunt, sibi suisque heredibus, de plenitudine nostræ regalis potestatis, & ex certa scientia, præsentis scripti patrocinio confirmamus hæc pignora superscripta,

Videlicet opidum Durense, castrum Werde & telonium ibidem, opidum Sintzeghe & Sculteriam Aquensem, cum omnibus & singulis eorum pertinentijs, pro totali summa præscripta, ipsis titulo pignoris obligamus,

Spondentes & firmiter promittentes pro nobis nostrisque in regno & Imperio successoribus, quod præscripta pignora præfato Marchioni Iuliacensi ac suis heredibus non auferemus, nec ea cuiuscumque alteri personæ obligabimus, vel absoluendum ullatenus committemus: imò ea nos vel nostri successores, cum poterimus, debebimus absoluere, & pro nostra & Imperij propria pecunia liberare.

Iam insuper prænominato Wilhelmo Marchioni Iuliacensi ac suis heredibus gratiam facimus specialem, quod Præposituras, dignitates, ecclesiæ parochiales, ac alia quæcumque beneficia superscriptis opidis, castro, Sculteriæ pertinentia, & specialiter Præposituras ecclesiæ Aquensis, Kerensis, & Werdensis, cum omnibus

bus eorum pertinentijs, quæ præscriptis pertinent opidis, castris vel Sculteriæ, quorum vel quarum collationes vel præsentationes, ad nos nostrosque successores, ratione Imperij, noscuntur pertinere, conferre possint, ac ad ea vel eas personas, quas voluerint, cùni vacabunt, vice & nomine nostro, liberaliter præsentare.

Quodque feuda omnia & singula sæpedictis opidis, castro & Sculteriæ spectantia, & specialiter castrum Rode, cum suis attinentijs, quæ à nobis & Imperio originaliter descendere dignoscuntur, conferre possunt, & ad ea inuestire ac infeudare eos, quorum esse noscuntur, & ab eisdem recipere, nostro nostrorumque successorum & Imperij nomine, debitæ fidelitatis ac homagij solitum sacramentum.

Ipsi quoque feudatarij seu vasalli, feuda eadem tenentes & recipientes, omnia seruitia & iura, quæ nobis, nostris successoribus, & Imperio, ratione eorumdem feudorum, facturi essent & seruaturi sæpe dicta pignora pro notata summa florenorum, boni & puri auri, ac iusti ponderis, vel pro quolibet floreno duodecim grossi Turonenses antiqui, monetæ Regis Franciæ, aut viginti solidi Hallenses antiqui, per nos vel nostros successores, pro nostra & Imperij propria pecunia fuerint, ut præmittitur, absoluta.

In quorum omnium testimonium & roboris firmitatem, præsentes conscribi & sigillo nostræ maiestatis iussimus communiri.

Actum & datum in Moguntia anno Domini millesimo trecento-^{1348.}
simo quadragesimo octavo, Indictione prima, XIV. Kalendas men-
sis Februarij, regnum nostrorum anno secundo.

N O T A T I O N E S.

DURA) veteribus Duria, opidum ditionis Iuliacensis, obsidione
Caroli V. Imp. clarum.

WERDEN) opidum Rheno adsitum, in quo est collegium Canonicorum, à S. Suitberto fundatum: de quo in Fastis Belgicis egimus.

De Aquensi seu Aquisgranensi Sculteria, hoc est, Prætoris munere, vide Ioannis Becani Historiam Aquisgranensem.

WESALE) Latinè Vesalia, vulgò Wesel, opidum ad Rhenum, mercatu celebre,

KERPEN) arx & municipium diœcesis Coloniensis, ad Regem Catholicum pertinens: in quo vetus Canonicorum collegium resedit. Præbendarum collator est idem Rex Catholicus, Præpositus autem Dux Iuliacensis.

C A P V T X C V.

VVenceslaus, Ioannis Cæci Bohemiae Regis filius, Ioanne Brabantina maritus, à fratre suo Carolo IV. Cæsare, ex Comite creatur Dux primus Luxemburgensis, an. 1354.

CAROLVS De gratia Romanorum Rex semper Augustus & Bohemiæ Rex, illustri WENCESLAO Duci Lucemburgensi, fratri & Principi nostro carissimo, gratiam regiam & omne bonum.

Sceptrigera Cæsareæ dignitatis sublimitas, sicut inferioribus potestatibus officij & auctoritatis elatione præfertur, ut commissos sibi fideles optatæ gubernet consolationis præsidio (quod thronus regius tanto solidetur feliciter, & vberiore prosperitate proficiat, quanto indeficientia suæ virtute, donaria largiore benignitatis munere fundit in subiectos) à coruscantis splendore regalis solij Nobilitates alit; velut à sole radij prodeentes, fidelium status & conditiones illustrant;

Quia primæ lucis integritas detimenta non patitur, imò amplioris scintillantis iubaris expectato decore perfunditur, dum in circuitu Sedis Augustæ, illustrum Principum numerus, ad Imperij sacri decorem, similiter augetur.

Sanè attendentes multiplicia merita probitatis & præclaræ deuotionis insignia, quibus tu & clarae memorie progenitores tui, domus Lucemburgensis, sacrum Romanum Imperium dignis quidem studiisti honoribus venerari, illum etiam feruendum tuæ mentis amorem, quo ad Imperij procurandos honores inclinaris attentiùs, regiae considerationis intuitu limpidiūs intuentes,

Animo deliberato, fano venerabilium Wilhelmi Coloniensis, Geraci Moguntinensis, Archiepiscoporum, illustris Ruperti Comitis Palatini Rheni, sacri Romani Imperij Principum Electorum, venerabilium quoque Engelberti Leodiensis, Ademari Metensis,

Ioannis

Ioannis Olomucensis, ecclesiarum Antistitum, illustrium etiam
Wilhelmi Marchionis Iuliacensis, Vladislai Ducis Thessinensis, &
aliorum quorundam Principum, Baronum & procerum Imperij
prædicti accedente consilio,

Te, Frater carissime, non carnalitatis affectu, sed originis tuę nobilitate poscente (presertim cum hoc latitudo tui dominij, ampla subiecta tibi ditionis spatia, & intemerata fides tuae vniuersitatis & populi, qui à vetusto etiam tempore sacrum honorarunt Imperium, non immerito requirebant) hodie in nomine Domini & Saluatoris nostri (à quo omnis principatus & honor prouenire cognoscitur) illustrauimus ac illustramus, & in verum Principem ac Ducem Lucemburgensem sublimauimus, eximus, sublimamus & erigimus, de Romanæ regiæ plenitudine potestatis,

Decernentes expressè, quod tu & heredes ac successores tui, Duces Lucemburgenses perpetuo tempore, dignitate, nobilitate, iure, potestate, libertate, honore & consuetudine gaudere debeatis & frui continuè, quibus alij sacri Imperij Principes, & nominatim Duces illustres, freti sunt hactenus, & quotidie potiuntur.

Terras quoque tuas, opida, castra, munitiones, villas, prouincias, districtus, montes, colles, valles & plana, cum omnibus siluis, rubetis, pratis, aquis, molendinis aquarumue decursibus, pascuis, piscinis, piscaturis, telonijs, Iudeis, monetis, iudicijs, bannis siue inhibitionibus venationum, quæ vulgariter Teutonice *Vilt penne* nominantur; & pœnis inde sequentibus, de consuetudine vel de iure Baronibus, Baronijs, feudis, feudatarij, vasallis, vasallagijs, militibus, clientibus, iudicibus, ciujibus, nobilibus & plebæis, rusticis & agricolis, pauperibus & diuitibus, & omnibus eorum pertinentijs, sicut prædicta & eorum quolibet latitudo tui dominij comprehendet, in verum Principatum & Ducatum Lucemburgensem eximus & erigimus, & insignijs, de prædicta regiæ potestatis plenitudine, decorauimus,

Tibi illustri WENCESLAO Duci Lucemburgensi prædicto Ducatum, siue Principatum huiusmodi, cum omnibus honoribus, nobilitatibus, iuribus, priuilegijs & immunitatibus, quemadmodum Ducus seu Principatus insignes ab illustribus sacrosancti Romani Imperij Principibus possidentur, vel teneri seu possideri consueuerunt hactenus, & in quantum à sacro Romano Imperio in feudum depen-

dependent, de benignitate regia conferentes.

Decernimus etiam, & hac editali constitutione sancimus, quod tu, heredes & successores tui, perpetuo Duces Lucemburgenses nominari & appellari debeatis posthac, & tamquam ceteri sacri Romani Imperij Duces & Principes teneri & honorari, & ubique ab omnibus reputari, omniue iure, priuilegio, honore, gratia, dignitate & immunitate absque impedimento perfungi, quibus alij sacrosancti Imperij Duces & Principes, in dandis seu recipiendis iuribus, in conferendis vel suscipiendis feudis, & in omnibus alijs illustrem conditionem & statum Ducum seu Principum concertenibus, freti sunt hactenus, seu quomodolibet potiuntur.

Et ut Ducatus & Principatus Lucemburgensis solido fundamento firmetur, & tantò se Imperio Romano magis obligatum conspiat, quanto ampliori fuerit regia liberalitatis munere decoratus, te, heredes & successores tuos, Dukes Lucemburgenses, perpetuo infra scripto claro quidem officio gratiosius insigniuimus;

Vt quoties nos aut successores nostros Romanorum Imperatores siue Reges, ad reprimendam rebellium nostrorum superbiam, seu Imperij procurandos honores, armatos continget incedere,

Tu, heredes & successores tui Dukes Lucemburgenses, qui pro *Frenum Imper.* tempore fuerint, FRENVM IMPERIALIS seu Regalis dextrarij nostri, à latere dextro, gubernare & prospicere, debitæ fidei diligentia, debeatis, & in recubitu mensæ nostræ, CIBOS REGIOS, qui in solennibus curijs nostris administrati fuerint, coram nobis incidere: vt sic tamquam Principes & fideles Imperij, guerrarum & pacis in tempore, nostri curam & custodiam habeatis.

Et quia tu Frater carissime, tamquam Dux Lucemburgensis, sacri Imperij vasallus & Princeps, dum eumdem tuum Principatum seu Ducatum Lucemburgensem à regia Maiestate in feudum suscipiens, nobis velut Romanorum Regi, ac vero tuo Domino fidelitas, obedientiæ & subiectionis debitæ iuramenta solita præstisti, quod in Principatu seu Ducatu tuo prædicto, pacem & iustitiam omnibus & singulis, æquè pauperibus ut diuitibus, procurare velis & debeas efficaciter & fideliter, iuxta posse,

Decernimus, & hoc editio Regali duximus statuendum, quod tu, heredes & successores tui, Dukes Lucemburgenses, Ducatum siue Principatum Lucemburgensem prædictum, cum omnibus suis pertinentijs

tinentijs (sicut exprimitur superius) à nobis, nec non serenissimis Imperatoribus seu Regibus Romanis, successoribus nostris, & ab ipso Romano Imperio, quoties oportuerit, debitæ solennitatis honore & vexillis, ut moris est, & solita reuerentia suscipere beatjs,

Nobisque ac ijsdem successoribus nostris, in casibus præmissis, velut alij Imperiales Principes & Duces præstare & facere fidelitatis, homagij, obedientiæ & subiectionis debitæ corporalia iuramenta.

Nulli ergo hominum liceat hanc illustrationis, erectionis, insignitionis, decorationis & collationis paginam infringere, seu ei ausu quouis temerario contraire, sub poena mille marcarum puri auri, quas ab eo, qui contrauenire præsumperit, irremissibiliter exigi volumus, & earum medietatem nostræ Regalis curiæ Fisco, residuum verò partem iniuriam passorum vñibus applicari, præsentium, sub nostræ Maiestatis sigillo aureo, testimonio litterarum.

Datum Metis, per manus venerabilis IOANNIS Olomucensis Episcopi, aulae nostræ regalis Cancellerij, vice Gerlaci Moguntiensis Archiepiscopi, sacri Imperij per Germaniam Archicancellarij, qui (vacante sede Treverensi, cuius in ciuitate Metensi prædicta interesse videtur opus præsentia) specialiter habuit in commisso, anno Domini M. CCC. LIV. Indictione VII. tertio Idus Martij, regnum nostrorum anno VIII.

N O T A T I O N E S.

Sic Ludouicus IV. Cæsar RAINOLDVM II. cognomento Rufum, alijs Nigrum, ex Comite Gelriæ Duce creauit; litteris Francofurti an. 1330. aut an. 1339. die 19. Martij datis, & lingua Germanica scriptis, quarum exemplar vidi.

Sub ditione Imperij Germanici, adeoque in Germania tam superiori quam in inferiore, multi quidem Comites, sed pauci olim Duces existiterunt. Circa annum Christi millesimum, Duces septem in universa Germania fuisse, didici ex illius æui scriptoribus, & ex vestitis Principum diplomaticis, videlicet Duces Sueviæ seu Alemaniæ, Bauariæ, Saxoniæ, Franconiæ, Bohemiæ, Carentaniæ ac Lotharingiæ.

His postea accesserunt Ducatus Austricæ, Clivicæ, Iuliaci, ditionis Ec Monten-

Montensis seu Bergensis ad Rhenum, Gelriæ, Luxemburgi, Wirtenbergæ, & alij varij, beneficio variorum Cæsarum: ut alibi docebimus.

Brabantia & Limburgi Ducatus eo tempore velut enati sunt, quo Godefridus Barbatus Comes Louaniensis & Henricus Comes Limburgensis ab Henrico IV. Imp. ad Ducatum Lotharingiæ sunt quecti: ut in Stemmatibus Belg. cap. 15. & 16. explicui.

In Italia vicinisque prouincijs celebres olim fuerunt Duces Sabauidiæ, Calabriæ, Tuscia, Spoleti, Beneuenti & Fori Iulij: quibus postea accesserunt Duces Florentia, Mantua, Ferraria, Urbini, Parmæ, Monti-ferrati, & alij à Romanis Pontificibus aut Cæsaribus creati.

Marculphus in Formulis suis recitat formulam veterem, qua q. Iam Duces creari solent.

Primi Comites Luxemburgenses.

DE origine familie Luxemburgensis (quaæ Cæsares quattuor, Henricum VII. Carolum IV. Wenceslaum & Sigismundum orbi Christiano dedit, quaèque regna Hungariae, Poloniae, ac Bohemiae olim possedit) multi multa fabulantur. Quid de ea ex vetustis diplomatis didicerim, mi Lector, breuiter hic habe.

I. Primorum Comitum Luxemburgium stemma petendum est à SIGIFRIDO Comite, qui castellum Luziliburgum in pago Arduennæ situm à Wikero Abbe S. Maximini Treuerensis, anno nongentesimo sexagesimo tertio, permutationis titulo acquisiuit: ut constat ex tabulis publicis suprà cap. 19. productis.

Idem, nisi fallor, Sigifridus, cum coniuge sua Hadevicha, S. Maximini monachis, anno nongentesimo nonagesimo tertio, varias possessiones donauit, diplomate desuper edito, in quo fit mentio HENRICI Comitis, filij eiusdem Sigifridi; exstatque suprà cap. 25.

Ceterum cuius filius fuerit hic Sigifridus primus Comes Luxemburgensis, & quinam in dicto Comitatu, usque ad Conradum illo nomine primum, ipsi successerint, nondum certò constat.

anno millesimo octogesimo tertio floruit CONRADVS Comes Luxemburgensis, qui Munsterensem Benedictinorum Abbatiam, prope Luxemburgum opidum condidit, & in itinere Hierosolymitano an. 1086. obiit.

Yxos

Vxor ipsi fuit Clementia: ex qua nati Adelbero, Guilielmus, Henricus, Conradus, & Rodolphus, Ioanni Bertilio Folmarus, Abbas I. Munsteriensis.

Adelbero Archidiaconus Metensis, cum Godefrido Bullonio ad bellum sacrum profectus, in obsidione Antiochiae an. 1099. perijt: ut Albertus Aquensis lib. 3. cap. 46. commemorat.

Henricus de Luceleburg nominatur in diplomate S. Agerici Vir-
dunensis an. 1089. dato, quod suprà cap. 41. legitur.

Conrado defuncto Guilielmo filius, qui Mechtildem Frederi-
ci Sueviae Ducis filiam duxit, & Guilielmo patri Conradus II. in
Comitatu Luxemburgensi successit; vterque in Munsteriensi cœnobio
conditus.

CONRADVS II. ex Elisabetha Godefredi Comitis Namurcensis fi-
lia, liberos reliquise dicitur, Henricum Leodicensem Episcopum,
& Gertrudem Conradi Comitis Vadimontani coniugem.

Conrado è viuis sublato, in Comitatu Luxemburgensi suspectus est
HENRICVS cognomento Cæcus, Comes Namurcensis, Godefredi
Comitis Namurcensis & Ermensindæ Luxemburgicæ filius; qui ex
Agnete coniuge vnicam filiam Ermensindam reliquit. Obiitq; ad-
modum senex post annum Christi 1188. Floreffiz, in agro Namur-
censi cum vxore sepultus, quorum tumulus ibi etiamnum visitur.
Exstat supra cap. 60. diploma monasterio S. Gerardi Broniensis an.
1154. concessum, in quo Henricus iste Comes Namuci & de Luze-
leburg nominatur.

ERMENSINDA, Henrici Cæci & Agnetis filia & heres, Comita-
tu Namurcensi à Balduino Magnanimo Hannoniæ Comite spolia-
ta, Luxemburgensem Comitatum sibi ac posteris retinuit, primùm
Theobaldo Barri Comiti (qui in Terra sancta occubuit) post Wale-
ramo Limburgensi Duci an. 1214. nupta.

*Stemma Comitum & Ducum Luxemburgium, à VValeramo Duce
Limburgensi oriundorum.*

WALERAMVS in Syria an. 1195. militauit, & an. 1198. Aquas-
Grani defendit, pro Philippo in schismate electo contra Othonem
IV. Cesarem: vi in Auctario Aquicinctino post Sigeberri Chronicam
legitur. Anno 1214. ERMENSINDAM, Comitatus Luxemburgensis he-
redem,

redem, duxit vxorem: ut constat ex Contractu nuptiali, supra cap. 7².

In diplomatibus, quæ vidi, vsus est his titulis; Waleramus Dux de Leimburg, Comes de Lucemburg & de Rupe, Marchio Arlunensis. Eius epitaphium, tumulo marmoreo inscriptum, hodieque legitur in Claustro-Rodensi Abbatia Canonicorum regularium. Secundo lapide ab Aquis-Grani.

Ex priore coniuge N. Montensis ad Rhenum Comitis filia & herede, Waleramus filios sustulit, Henricum & Waleramum, quorum ipse meminit in citato Contractu nuptiali.

Ex altera coniuge Ermensinda nati sunt ipsi liberi quinque; Henricus cognomento Blondus successor in Comitatu Luxemburgensi & Rupensi, itemque Marchionatu Arlunensi; Gerardus dominus de Durbuy, Villance & Marche in Famenha, Margarita Theobaldi II. Barri Comitis vxor, Catharina Matthæo II. Lotharingiæ Mosellanae Ducis nupta, & Maria Walerami Comitis Falco-burgensis coniux.

2. HENRICVS BLONDVS, Walerami & Ermensindæ filius, an. 1240. vxorem duxit Margaritam Theobaldi, (Haræo, Henrici) Comitis Barrensis filiam, quæ ipsi in dotem attulit ditionem de Ligneys seu Liney: ut liquet ex diplomate an. 1240. à Philippa Margariæ marie dato, quod Florentius vander Haer lib. 2. de Castellanis Insulensis bus cap. 4. recitat.

Sustulit ex ea filios quattuor, Henricū in Com. Luxemburgensi successorem, WALRAMVM stirpis Linacensis seu San-Paulinæ conditorem ac propagatorem, Balduinum & Ioannem, ac filias totidem, Felicitatem, Isabellam, Margaritam & Philippam. Obijtque sexagenarius, conditus cum coniuge in Claro-Fonte, monialium cœnobio, ord. Cisterciensis, prope Orolaunum, vulgo Arlan, Ducatus Luxemburgensis opidum.

3. HENRICVS Comes Luxemburgensis, in prælio Woringano, prope Coloniam Agrippinam, contra Ioannem I. Brabantæ Ducem, infeliciter an. 1288. pugnans cecidit, cum tribus fratribus suis, Waleramo, Balduino & Ioanne. Vxorem duxerat Beatricem, Balduini Auennenensis filiam: ex qua nati, HENRICVS IVSTVS in Comitatu successor, ac demum Romanorum Rex, Baldinus A. Treuerensis, & alij liberi, qui lib. 2. cit. de Castell. Ins. cap. 4. enumerantur.

IOAN²

JOANNES CÆCVS, Henrici Iusti & Margaritæ Brabantinæ filius, Elisabetham, Wenceslai Bohemiæ Regis filiam natu maximam sibi iunxit, Rex Bohemiæ, post socii obitum, renuntiatus: ex qua sustulit Carolus IV. Cæsarem, Ioannem Moraniæ Marchionem, & Bonam Ioanni Galliæ Regi nuptam.

Ex altera coniuge, Beatrice Borbonia, vnicum reliquit filium Wenceslaum, suum immediatum in Comitatu Luxemburgensi successorem.

WENCESLAVS an. 1354. à fratre suo Carolo IV. Imp. ex Comite Dux primus Luxemburgensis creatus, Comitatu Chinacensi (de quo supra cap. 94.) ab eodem donatus, ac demum Brabantia & Limburgi Dux, ex parte uxoris Ioannæ renuntiatus, an. 1383. decepsit, non relictis liberis.

Wenceslao patruo suo in Ducatu Luxemburgensi WENCESLAVS II. Rom. & Bohemiæ Rex, huic Sigismundus III. Cæsar, Sigismundo filia sua vñica ELISABETHA, Alberti Austriaci Rom. Regis uxor, successit. Hæc ius omne suum PHILIPPO BONO, Burg. Brabantiaque Duci, an. 1451. cessit, defuncta Anna filia, quam vnicam ex Alberto pepererat.

Haec tenus de stirpe Imperiali Luxemburgica egimus. De altera, videlicet Linacensi seu San-Paulina (cuius conditorem fuisse Walleratum, Henrici Blondi filium, paulò ante diximus), qui volet, Florentium vander Haer lib. cit. consulat. Duravit ea usque ad an. 1616. quo obiit in Francia HENRICVS Dux de Piney, Princeps de Tingry, Comes de Brienne, Liney, Rouffy & Rosnay, ex familia Luxemburgica postremus; relictis duabus filiabus, Margarita-Carolotta Leoni de Albert, domino de Brantes, & Liessa Henrico de Lewis Duci de Ventadour, nuptris.

Ceterum, quod notatu dignum, stirps ista Linacensis Leonem, Limburgicum pro insigni gentilicio semper gessit; cum stirps altera, videlicet Imperialis, Leonem Luxemburgicum, cum illius præuincia dominatu, sibi sumpsisset. Vide supra cap. 88.

E 3 CAPVI

CAPVT XCVI.

*Rodulphus Dux Saxoniae, & VVenceslaus Brabantiae ac Luxemburgi
Dux, inter se contendunt de munere Ensiferi Imperialis.
Carolus IV. Imp. controversiam terminal & com-
ponit anno 1357.*

CAROLVS IV. diuina fauente clementia Romanorum Imperator semper Augustus, & Bohemiæ Rex, notum facimus, tenore præsentium vniuersis,

Quod cum in solemnij curia nostra Imperiali, quam in ciuitate Metensi, sacratissimo die Natiuitatis dominice, cum vniuersis Principibus, Electoribus ecclesiasticis & secularibus, præsentibus etiā alijs Principibus, proceribus & nobilibus, in multitudine numerosissima celebrauimus, inter illustres RODVLPHVM Ducē Saxonijæ, sacri Imperij Archimareschallum, auunculū nostrum, ex vna, & WENCESLAVVM Lucemburgi, Lotharingijæ, Brabantiae, & Limburgi Ducem, sacrique Imperij Marchionem, fratrem nostrum, ex alterna parte, suborta fuisset materia questionis,

Vter videlicet eorum, ENSEM nostrum IMPERIALEM, in prædicta & alijs solemnibus curijs Imperialibus, ante faciem Maiestatis Cesareæ præcedendo gestare, seu Imperatore vel Rege Romano in mensa, vel pro tribunali sedenti, coram eo tenere deberet, viroque ipsorum hoc sibi competere contendente:

Nos volentes contentionem huiusmodi sopire, & scandalis, quæ exinde nasci possent, aditum præcludere per semitam æquitatis, habito cum Electoribus & alijs Principibus antedictis super hoc maturo consilio,

Considerantes, quod prædictus frater noster Ducatum Brabantiae & Marchionatum prædictos (quorum virtute Ensem ipsum ad gerendum, ut præmittitur, & tenendum sibi dari petebat) à nostra Celsitudine nondum suscepit in feudum, nec de feudis Ducatus & Marchionatus eorundem per nos adhuc exstitit inuestitus,

Declarauimus, & tenore præsentium, auctoritate Imperiali, declaramus expressè, eidem fratri, Lucemburgi, Lotharingijæ, Brabantiae & Limburgi Duci, & Marchioni Imperij, in iuribus, priuilegijs,

legijs, sibi & dictis Ducatui & Marchionatui, præsertim circa portationem & tentionem Ensis Imperialis competentibus, nullum per hoc præiudicium generari, vel in posterum illud sibi posse vel debere quouis modo nocere, quod præfatus Dux Saxonie, in hac curia nostra, Ensem ipsum ante faciem nostram gestauit, & etiam circa mensam nostram Imperialem tenuit coram nobis; præsentium, sub Imperialis Maiestatis nostræ sigillo, testimonio litterarum.

Datum Metis anno Domini M. CCC. LVII. Indictione X. Nonis 1357.
Januarij, stilo Gallico, regnorum nostrum anno XI. Imperij vero secundo.

Signum Boëmundi Archiepiscopi Treuerensis.
S. Gerlaci Archiepiscopi Moguntinensis.
S. Wilhelmi Archiepiscopi Colonensis.
S. Roberti Comitis Palatini Rheni.
S. Ludouici Marchionis Brandenburgensis.

N O T A T I O .

QVORVM virtute.) Notet Lector, Wenceslaum non ut Luxemburgi, sed ut Brabantie Ducem, & S. R. Imperij Marchionem, prætempore munus Ensiferi Imperialis.

C A P V T X C V I I .

Oelen, VVesterlo, & alia prædia pagi Riensis, apud Herentaliam
Brabantie opidum sita, que Barones VVesemalij antea posse-
derant, ab Ultraiectinis Canonorum collegijs, S.
Martini & S. Saluatoris, dantur in emphi-
teusim Richardo domino de Merode
& Frentz. Id liquet ex diplo-
mate dato an. 1429.

VNiversis & singulis Christi fidelibus presentia visuris se auditri-
ris, nos Decani & Capitula maioris, & S. Saluatoris Traiecten-
sis, ecclesiarum, in opido Arnhemensi, Traiectensis dioecesis, re-
sidentes; translatione Capitulorum nostorum & aliarum ecclesia-
rum

rum Traiectensium ad dictum opidum, propter obedientiam S. Sedis Apostolicæ debitam, facta, & confirmatione Apostolica desuper canonice obtenta & subiecuta, cupimus fore notum;

Quod licet pridem, transactis nonnullis annis, postquam bona nostra & ecclesiarum nostrarum supradictarum de Oelne, Westerloë, Quakenbeke, Harssele & Berchem, cum suis pertinentijs, per mortem spectabilis Baronis quondam domini Ioannis, domini de Wesemale & de Phalaïs, ad nos & dictas nostras ecclesias fuerunt legitimè devoluta, dicta nostra bona strenuo & nobili viro domino RICHARDO, domino de Merode & de Vrentzen, vocatis vocandis, vñanimiter in perpetuam concesserimus emphiteofim, traditis sibi desuper litteris oportunis;

Ipseque noster emphiteota nobis singulis annis, iuxta exigentiam cōtractus desuper habiti & celebrati, realiter satisfecerit de eisdem;

Nihilominus tamen, pro ut fama volante didicimus, quidam Iohannes, afferens se de Wesemale & Phalaïs dominum (propter dissidationem & dissidatorum nostrorum receptionem, ordinarijque fauorem, ac rapinas, violentias & impedimenta, contra nos & dictas nostras ecclesias per ipsum attentata, deducta & probata, seruatis ea in parte seruandis, auctoritate Apostolica, per Conservatorem nostrum, & bonorum & iurium ecclesiarum nostrorum, excommunicatus, aggrauatus & interdictus, inuocato etiam contra eumdem auxilio brachij sæcularis)

A nonnullis olim nostris Concanonicis & confratribus, in ciuitate Traiectensi, ecclesiastico interdicto supposita, continuè profanantibus, & contra mandata Apostolica, & reuerendum dominum nostrum Episcopum Traiectensem rebellibus, & ian dudum ob hoc excommunicatis, interdictis, & suis beneficijs auctoritate Apostolica priuatis, quasdam prætensas concessiones, & litteras nescio quales, de iure nullas & inualidas fertur obtinuisse:

Quarum prætextu, contra nos & dictum nostrum emphiteotam, se defendere & iuuare iactauit & comminatus est, iactat & comminatur.

Nos igitur serie præsentium testificamur, dicimus, & singulis Christi fidelibus notificamus, præfatum dominum RICHARDVM, dominum de Merode & de Vrentzen, nostrum verum fore & esse dictorum nostrorum, & ecclesiarum nostrarum prædictarum, bonorum

norum de Oelue, Westerlo, Quakebeke, Hersel, & Berchem, cum suis pertinentijs, emphiteotam:

Concessionesque & litteras, si quas dictus Ioannes, afferens se de Wesemale & Phalais dominum, excommunicatus, aggrauatus & interdictus, à prædictis olim nostris Concanonicis & confratibus, profanantibus, excommunicatis & interdictis, ac suis beneficijs similiter priuatis, ut præmittitur, obtinuerit, fore friuolas & inanes, & contra nostram voluntatem concessas.

Requirentes, admonentes & exhortantes quoscumque Christi fideles, quatenus præfatum dominum Richardum, emphiteotam nostrum, nosque & dictas nostras ecclesiias, in præmissis omnibus & Engulis, tueri & defendere, nec non præfatum Ioannem, afferentem se de Wesemale & Phalais dominum, ut præfertur, excommunicatum, aggrauatum & interdictum, refutare & vitare, concessionesque & litteras prætensas, si quas modo prædicto receperit & obtinuerit, tamquam friuolas & inanes tenere velint, nullam eisdem fidem quouis modo adhibendo.

In quorum omnium & singulorum fidem, & testimonium præmissorum, præsentes nostras litteras sigillorum ecclesiarum nostrarum prædictarum fecimus appensione communiri.

Datum in opido de Arnhem, anno Domini millesimo quadragesimo vice simo nono, mensis Iulij die vice sima.

N O T A T I O N E S .

MATORIS.) Major ecclesia h̄ic dicitur ecclesia cathedralis Vlraiectina, S. Martino sacra. De qua, itemque de ecclesia Canonico-rum S. Salvatoris, in eadem vrbe Vlraiectina, vide to. i. Cod.

OELVE) nunc Oelen, vicus Campaniæ Brabantia, haut procul ab Herentalia opido, gaudet titulo Comitatus: spectatque ad gentem Merodiam, ut & WESTERLO, arx & vicus in eadem Campania, quem titulo Marchionatus an. 1626. Philippus IV. Rex Catholicus decorauit.

WSEEMALE) vetus Baronia Brabantia: de qua supra cap. 87, egimus.

PHALAIIS) seu Falais, arx & vicus diœcesis Namurcensis, haut procul ab Huio opido, Comitatus dignitate ab Alberto Pio Belgarum

F f rum

rum Principe nobilitatus, olim Burgundicæ, nunc gentis Noyelle,
MERODE) arx, vicus & Baronia in Ducatu Iuliacensi, à qua cognomenum induit illustris familia Merodiorum.

VRENTZEN,) hodie Frents, Baronia in eodem Ducatu Iuliacensi, possidetur à Middelburgensi in Flandria Comite, ex eadem gente Merodia.

Stemma Merodiorum.

1. RICHARDVS dominus de Merode & Frents, Oelen, Westerlo, & alia prædia pagi Riensis, ab Ansfrido, Bratuspantium & Hoenfium Comite, Ultraiectinæ ecclesiæ (vt to. 1. Cod. cap. 43. docui) donata, in emphiteusim ab eadem accepit, exclusis Wesemalijs: vt ex tabulis hoc capite productis constat.

Vxorem duxit Beatricem, dominam de Petersem prope Traiectum Mosæ, de Lefdale in diœcesi Antuerpiensi, de Oirschot & Hiluerenbeke in diœcesi Siluiducensi. Ex ea filios sustulit, Ioannem Petersemij, Richardum Frentzij dominum, & Guilielmum.

A Richardo originem trahunt Marchiones de Treslon, Barones de Frents, Comites Middelburgenses: vt infra commonstrabo.

A Guilielmo (cui vxor fuit Ioanna vander Aa, domina de Veuilen) stemmata sua deducunt Barones de Duffel, domini de Waroux, de Iehay, vulgo Iey, de S. Peeters-Houck, de Rummen, & alijs.

2. IOANNES de Merode, Westerloæ, Petersemij & Lefdalæ dominus, ex Aleide, filia & herede Ioannis de Hornes, domini de Duffel, Peruvves & Gele, genuit Richardum.

3. Richardus Merodius, Westerloæ, Petersemij, Lefdalæ, Duffelæ, Perueti & Gelæ dominus, ex Margarita de Hornes reliquit Henricum.

4. Henricus Comes de Oelen, dominus de Merode, Petersem, Westerlo, Lefdale, Duffel, Peruvves, & Gele ex Francisca Brederodia procreauit Ioannem Walrauum dominum de Lefdale, Ioannam Baroni de Hers, & alteram filiam domino de Milendone nuptam.

5. Ioannes Merodius, Comes de Oelen, Baro de Merode, Petersem, Peruvves, Lefdale, dominus de Gele, Westerlo & Iselmonde, duas habuit coniuges, Manciam de Berges Marchionissam Bergizomensem

mensem an. 1558. & Margaritam de Pallant, filiam Edmundi Baronis de Pallant & Culenburg.

Ex Mancia nata est filia unica MARGARITA MERODIA, Marchionissa Bergizomenensis, Gelæ & Perusij domina, nupta Ioanni de Withem, Baroni de Bersele: ut supra cap. 87. docui.

Ex Margarita Pallantia natus est PHILIPPVS, & filiæ quinque: Odilia, Helena, Mancia, Francisca, & Iuliana vxor Amoraldi de Hornes Vicecomitis Furnensis.

PHILIPPVS Merodius Comes de Oelen, dominus de Westerlo, Petersem, &c. pompa funebri Alberti Austriaci Belgarum Principis Bruxellæ interfuit, & an. 1627. viuere desit.

Ex Helena Merodia, Ioannis Houfalise domini filia, domina de Montfort & Han-sur-Euse, reliquit Ioannem, qui in prælio Pragensi fortissimè pro Ferdinando Cæsare pugnans cecidit, & PHILIPPVS, qui à Philippo IV. Rege nostro primus Westerloæ Marchio an. 1626. est renuntiatus.

*Stemma dominorum de Houfalisæ, & Marchionum
de Treslon.*

RICHARDVS Merodius, Richardi & Beatrixis Petersemiaæ filius, ex Elisabetha domina de Houfalisæ & Moriamè, in agro Leodiensi, genuit Richardum Houfalisæ, & Richardum Frentzij dominum.

Richardus Houfalisus Franciscum, Franciscus ex Tolenta de Hennin Ioannem Houfalisæ dominum, & Ludouicum sustulit.

Ioannes Houfalisæ dominus ex Philippa domina de Montfort in diœcesi Ultraiectina, genuit Helenam Merodium, Philippo Merodio, Comiti de Oelen, an. 1627. defuncto, nuptam.

LUDOVICVS, Ioannis frater, vxorem habuit Ludouicam de Blois, dominam de Treslon in Hannonia, & ex ea filium Philippum.

PHILIPPVS Merodius, à Philippo IV. primus Marchio de Treslon an. 1625. creatus, an. 1627. viuere desit, ex N. Arenbergica relictis tribus filijs.

1.

2.

3.

4.

5.

*Stemma Baronum de Frents in ditione Iuliacensi, & Comitum
Middelburgensium in Flandria.*

1. RICHARDVS Merodius, Richardi & Elisabethæ Houfalisæ seu Moriamæ filius, dominus de Frents, genuit Richardum.
2. Richardus vxorem habuit Franciscam de Bochout, filiam N. Baronis de Boulaer, & ea sustulit Richardum.
3. RICHARDVS de Merode, Baro de Frents, duxit Margaritam de Oignies, heredem dicti vici de Oignies, & opidi Middelburgensis in Flandria. Ex ijs nati, Philippus Comes Middelburgensis, & Richardus dominus de Oignies, in obsidione Bergizomensi an. 1625, cæsus.
4. PHILIPPVS de Merode, primus Comes Middelburgensis ab Alberto Pio Belgarum Principe (cuius Oeconomus fuit) creatus, Baro de Frents, Vicecomes Ippensis, dominus de Chastelineau, Vatene, Lambuissart & Linselles, vxorem habuit Ioannem de Montmorency, Baronissam de Croisilles & Chaumont, dominam de Glajon, Signy le petit, S. Legier, Wancourt, Vraucourt, Guemappe, Houplines, Coquelare, Molimont & Nieucapelle, filiam & heredem Georgij de Montmorency, Baronis de Croisilles, & Franciscæ de Iausse, dictæ Mastaing. Obiit an. 1625.
Ex hoc matrimonio nati, Georgius, qui an. 1613. obiit, Philippus, Margarita-Isabella, an. 1611. nupta Philippo Amoraldo de Villain, Comite de Isegem, Florentia & Franciska moniales in Carmelo Bruxellensi, Maria nupta Philippo de Iausse, dicto Mastaing, anno 1621. defuncta, Claudia nupta Eustathio de la Vieille, domino de Steinvorde, Ludouica Canonica Niuellensis, Clara-Eugenia, quæ agit in gyncecio Isabellæ Hisp. Infantis, & Ioanna-Eleonora.
5. PHILIPPVS Merodius, Philippi F. Comes Middelburgensis, Baro de Frents & Croisilles, Vicecomes Ippensis, &c.

CAPVI

C A P V T X C V I I I .

*Ordinem Equitum Velleris aurei, an. 1430. a se institutum,
Philippus Bonus, Burgundie Brabantiaeque Dux,
& Flandria Comes, suo diplomate con-
firmat anno 1431.*

PHILIPPVS Dei gratia Dux Burgundiæ, Lotharingiæ, Brabantiae, Limburgi, Comes Flandriæ, Artesiæ, Burgundiæ, Namurci Palatinus, Marchio sacri Imperij, Dominus Salinarum & Melchiniæ.

Notum facimus omnibus præsentibus & futuris, quod propter magnum & perfectum amorem, quem habemus erga nobilem statum & ordinem dignitatis Equestris, cuius honorem ardentí studio & singulari affectu augere desideramus, ut per Equestrem ordinem vera religio Catholica, status nostræ sanctæ matris Ecclesiæ, & tranquillitas prosperitasque Reipublicæ defendantur & conseruentur.

Nos, ad laudem & gloriam omnipotentis Creatoris & Redemptoris nostri, ad honorem matris eius gloriose Virginis, & S. Andreæ, gloriofi Apostoli & martyris, ad exaltationem fidei & sanctæ Ecclesiæ, & excitationem virtutum & bonorum morum, die 10. mensis Ianuarij, anno Domini millesimo quadragegesimo viii. vicesimo nono, qui erat dies solennisationis matrimonij inter nos & nostram carissimam & amantissimam conjugem ELISABETHAM, in opido nostro Brugensi, suscepimus, creauimus & ordinauimus, & per has præsentes suscipimus, creamus & ordinamus Ordinem & fraternitatem dignitatis Equestris, & amicabilis societatis certi numeri Equitum, quem volumus appellari Ordinem VELLERIS AVRI, sub forma, conditionibus, statutis, modis & articulis, qui sequuntur.

Primò ordinamus, ut in Ordine antedicto sint unus & triginta Equites, viri nobiles nomine & armis, sine reprehensione, quorum nos erimus caput & Praeses, & post nos successores nostri Duces Burgundiæ, &c.

Datum in nostra vrbe Insulensi, vicesimo septimo die Nouembris, anno gratiæ millesimo quadragegesimo tricesimo primo.

Ff 3

NOTA.

1431

N O T A T I O.

ANNO 1429) stilo Gallicano, sed stilo Romano, annum à Kalen.
dis Ianuarijs ordiente, anno 1430. Ordo Velleris aurei est institu-
tus. Vide suprà cap. 90.

Initio non nisi XXV. pòst XXXI. Equitibus collegium Velleris
aurei constitit, ipso Præside ceteris annumerato. Sed Carolus postea
eo nomine V. Cæsar, an. 1516. sodalitum LI. Equitum statui: quod
hodieque obtinet. Vide Origines nostras Equestris, Latinè anno
1609. editas.

Solent autem olim non à solo Præside, sed ab vniuerso collegio
Equites adsumi, in conuentibus publicis, seu comitijs, quæ vulgari
vocabulo Capitula nuncupabantur. Id primus mutauit Philippus
II. Rex Catholicus: vt ex subiunctis diplomatibus Pontificijs datus
intelligi.

Ordinis huius equestris Historiam breui, vt spero, publicabit V.
Cl. Ioannes Jacobus Chiffletius Vesontinus.

*Gregorij XIII. Papæ diploma ad Philipplum II, Regem
Catholicum, an. 1572. datum.*

Gregorius Papa XIII. Carissime in Christo fili noster salutem
& Apostolicam benedictionem.

Exponi nobis nuper fecisti, quòd ad præsens vacant plura loca &
officia Ordinis seu societatis Velleris aurei, *Dei Tucson* vulgo nuncu-
pati, & dubitas de locis & officijs huiusmodi extra Capitulum dicti
ordinis disponere seu prouidere posse.

Ad omnem igitur dubitandi materiam tollendam, tuis in hac
parte supplicationibus inclinati, tibi, vt hac vice de locis & officijs
huiusmodi extra dictum Capitulum, quatenus id aliter facere ne-
queas, ad tui beneplacitum, disponendi licentiam & facultatem,
Apostolica auctoritate, tenore præsentium, concedimus.

Non obstantibus, dicti ordinis, iuramento, confirmatione Apo-
stolica, vel quavis firmitate alia roboratis, statutis & consuetudini-
bus, stabilimentis, vissibus & naturis, etiam si in illis caueatur ex-
pressè, quòd illa officia extra dictum Capitulum conferri non pos-
sent,

fent, & aliter factæ collationes & prouisiones nullæ essent; priuilegijs quoque induktis & litteris Apostolicis in contrarium quomodolibet concessis approbatis & innouatis (quibus omnibus, eorum tenores in præsentibus pro expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter & expressè derogamus) ceterisque contrarijs quibuscumque.

Datum Romæ apud S. Petrum, sub annulo Piscatoris, die XV. 1572.
Octobris, anno millesimo quingentesimo septuagesimo secundo,
Pontificatus nostri anno sexto.

Clementis VIII. Papæ diploma ad Philippum III. Regem,
an. 1596. missum.

CLEMENS Papa VIII. Carissime in Christo fili noster, salutem & Apostolicam benedictionem.

Cum alijs vacantibus pluribus locis & officijs ordinis siue societas AVREI VELLERIS, Del Tuson vulgo nuncupati, de quibus tu forsan dubitabas, an extra Capitulū dicti ordinis prouidere posses, felicis recordationis Gregorius XIII. prædecessor noster, supplicationibus tuis inclinatus, Tibi, si extra dictum Capitulum generale eiusdem ordinis de illis aliter disponere non posses, de ijs extra illud liberè & licetè prouidendi licentiam & facultatem concederit, prout in eiusdem Gregorij prædecessoris, in forma Brevis, decimo quinto Octobris, anni millesimi quingentesimi septuagesimi secundi, Pontificatus sui anno sexto, expeditis litteris pleniū continetur, quarum vigore, sicut nobis exponi fecisti, tu de pluribus eiusdem ordinis locis & officijs tunc vacantibus dispositi siue prouidisti:

Cumque nunc de alijs etiam, quæ postea vacarunt, similiter prouidere cupias, eamque ob rem eiusdem Gregorij prædecessoris licentiam ac facultatem, usque ad numerum locorum dicti ordinis nunc vacantium completum, per nos extendi & ampliari, siue illum tibi de novo concedi, per dilectum filium nobilem virum ANTONIVM DE CARDONA, Sueffæ Ducem, tuum apud nos oratorem, à nobis postulaueris:

Nos supplicationibus tuis huiusmodi inclinati, litterarum prædicti prædecessoris tenorem pro espresso habentes, Tibi de omnibus locis atque officijs dicti ordinis, nunc vacantibus, quatentis extra dictum

dictum Capitulum de illis aliter disponere aut prouidere nequeas, ad tuum beneplacitum, vsque ad numerum locorum dicti ordinis completum, extra idem Capitulum generale, disponendi & liberè ac licetè prouidendi licentiam & facultatem, Apostolica auctoritate, tenore præsentium, concedimus & impartimur.

Non obstantibus dicti ordinis ut supra.

1596. Datum Romæ apud S. Petrum, sub annulo Piscatoris die XV. Ianuarij, 1596. Pontificatus nostri anno quarto.

C A P V T X C I X.

Cartusianorum monasterium, haut procul ab urbe Bruxellensi, à sancto natu Populoque Bruxellensi fundatur, fauente Philippo Burg.

*Brabantiaque Duce. Id Pius II. Papa an. 1458.
probauit.*

PIUS Episcopus, seruus seruorum Dei, ad futuram rei memoriam. Pastoralis officij debitum nos excitat & inducit, vt ea quæ proficeret Religionis propagatione, ac diuini cultus augmento, nec non pro statu prospero monasteriorum, aliorumque piorum locorum, nec non personarum in illis sub regulari obseruantia, studio piæ virtutæ, degentium, utilitate prouide facta sunt, firma perpetuò & illibata perhistant, Apostolico munimine solide mus.

Sanè, pro parte dilectorum filiorum Prioris, & Fratrum monasterij B. Mariæ, prope & extra muros opidi Bruxellensis, Cameraicensis dicæcessis, nobis nuper exhibita petitio continebat,

Quod dudum dilecti filij, Burgimagistri, Scabini, Consules & Rectores eiusdem opidi tunc existentes, ad laudem & honorem Dei eiusque matris beatæ Mariæ Virginis, & omnium Sanctorum, quoddam monasterium seu cœnobium pro septem fratribus, aetatis aut quattuor ordinis Cartusiensis Conuersis sub regulari obseruantia eiusdem ordinis Altissimo famulantibus,

De consensu & voluntate, tam dilectorum filiorum nobilium virorum, PHILIPPI Ducis Burgundiae, quin etiam CAROLI Comitis de Charlois, cum suis consortibus, ad huiusmodi cœnobij foundationē affectuosè auxilium, consiliū & assenſum piè præbentium,

Apud

Apud capellam B. Mariæ de gratia, infra metas parochiæ parochialis ecclesiæ S. Petri Anderlechtensis, iuxta & extra dictum opidum, de novo erigi, construi & ædificari fecerunt,

Et pro eorumdem fratrum sustentatione, omnia bona, tam mobilia quam immobilia, antiquitus ad usum pauperum peregrinorum Bruxellæ per quosdam fratres S. NICOLAI, quorum nunc memoria non habetur, hospitaliter in dicto opido dispensata; & postmodum consentiente, vel saltem permittente tunc Episcopo Cameracensi, elapsis tamen centum annis & ultra, ad usum quorumdam fratrum SACCITARVM nuncupatorum, nullius tamen regulæ, deputata (ipsis fratribus Saccitis de necessitate vitæ primò contentatis)

Facto erectoque monasterio, capellam prefatam, in qua assidue diuina celebrantur, cum apportu & oblationibus, quibus tam ipsa capella, quam monasterium huiusmodi pro maiori parte constructa sunt, & quotidie construuntur, cum alijs pertinentijs suis omnibus, iuxta modum ordinationis per eos in dicta fundatione editæ, donarunt & assignarunt;

Prout in diuersis tam per Ordinarium super consensu, quam Bur-
gimistros, Scabinos, Consules & Rectores prefatos, super ordi-
natione & alijs, in fundatione predicta expressis, confessis instru-
mentis publicis, quorum tenores habere volumus pro expressis, di-
citur pleniū contineri.

Quare pro parte fratrum, in eodem erecto monasterio commo-
rantium, nobis fuit humiliter supplicatum, ut fundationi, erectioni,
donationi & assignationi predictis, pro illarum subsistentia fir-
miore, Apostolica robur confirmationis adjicere, aliasque in pra-
missis oportunè prouidere, de benignitate Apostolica dignaremur.

Nos igitur, qui diuinum cultum nostris potissimum temporibus vi-
gere & augeri supremis affectibus desideramus, huiusmodi suppli-
cationibus inclinati, fundationem, erectionem, donationem & as-
signationem predictas ratas & gratas habentes, illas ac omnia &
singula eas concernentia in predictis instrumentis contenta, & inde
secuta quæcumque, auctoritate Apostolica, & ex certa scientia, te-
nore presentium confirmamus & approbamus, ac presentis scripti
patrocinio communimus: suppletos omnes & singulos defectus
tam iuris quam facti, si qui forsan interuerint in eisdem.

G g

Et

Et nihilominus omnibus & singulis, nunc & pro tempore in dicto monasterio seu cœnobio degentibus fratribus & personis, ut omnibus & singulis priuilegijs, indulgentijs, libertatibus, exemptiōbus, gratijs & indultis, alijs monasterijs & domibus, ac personis p̄fati ordinis Cartusiensis per Sedem Apostolicam vel alias in genere vel in specie concessis, vti & gaudere possint & valeant, eadem au&toritate indulgemus: non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis ceterisque contrarijs quibuscumque.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ confirmationis, approbationis, communionis, supplicationis & concessionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare p̄sumperit, indignationem omnipotentis Dei & beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursum.

1458.

Datum Romæ apud S. Petrum, anno incarnationis Dominicæ millesimo quadringentesimo quinquagesimo octauo, quinto Idus Ianuarij, pontificatus nostri anno primo.

N O T A T I O.

Cartusianorum monasterium, prope Bruxellam in agro olim situm, Calvinistæ euerterunt: estque nouum in ipsa vrbe cœnobium nostra memoria à fundamentis exstructum. Cartusianas nostras Origines, Coloniæ typis publicatas, plura si voles, lege.

C A P V T C.

*Maximilianus I. Imp. Carolum Croym ex Comite creat
Principem Chimacensem an. 1486.*

MA X I M I L I A N U S diuina fauente clementia Romanorum Rex, ac Hungariæ, Dalmatiæ, Croatiæ, &c. Archidux Austriæ, Dux Burgundiæ, Lotharingiæ, Brabantia, Stiria, Carinthia, Carniola, Limburgi, Luxemburgi, & Gelriæ; Comes Flandriæ, Habsburgi, Tirolis, Ferretis, Kiburgi, Artesia & Burgundiæ; Palatinus Hannoniæ, Hollandiæ, Zelandiæ, Namurci & Zutphaniæ; Marcgrauius Sacri Romani Imperij, & Burgouïæ; Lantgrauius Alsatia; dominus Frisiæ, Sclauonie, portus Naonis, Salinarum & Mechliniæ, &c. No-

bilis

bili CAROLO Comiti de Chimay, ex illustribus de Croy, descenditibus ex vera & legitima progenie seu origine Regum Hungariae, nostro & Imperij Sacri dilecto, gratiam regiam & omne bonum.

Illustris, fidelis, dilecte, et si regalis sublimitas, nec non eius circumspecta benignitas vniuersorum exaltationi studiosè consueuerit intendere, & ea quæ Republicæ conducibilia esse crediderit, pendere; ad illorum tamen sublimationem procurandam, priori & singulari quodam feruore inclinatur yberius, quos firma constantia & inseparatae fidei diuturnitas, euidentibus testimonijis in conspectu regiae Maiestatis non mediocriter commendant.

Sanè consideratim multiplicibus & studiosis tuis & progenitorum tuorum obsequijs, & nobilium tuarum virtutum industrijs, quibus tu & progenitores tui, solida & integra probitate, cura peruigili, nobis & sacro Imperio Romano indefessè claruisse & complacuisse dignoscuntur, & in antea feruentius clarere & complacere poteris & debes, quanto maioribus honorum prærogatiis, larga nostra manu regali, te senties frugalius reiectum atque consolatum.

Ideoque regalis nostræ Maiestatis oculos, singulari quadam feruentia, in te gratosius dirigentes, te nosque utriusque sexus heredes, ac eorumdem successores legitimos, qui de lumbis tuis aut suis descenderunt, vel in posterum descendant, in veros Principes illustres Principatus de CHIMAY, Principum Sacri Imperij ad hoc accidente confilio, animo deliberato, auctoritate nostra regali, motu proprio, & ex certa scientia, ac de plenitudine potestatis, in nomine Domini Salvatoris nostri, a quo omnis honor & potestas prodire dignoscitur, eleuauimus, ereximus, sublimauimus atque creauimus; prout eleuamus, erigimus, subleuamus, & creamus, auctoritate & potestate prædictis;

Decernentes & hoc regali nostro edicto, quod tu & heredes tui, ac eorumdem successores legiti singuli utriusque sexus, ex lumbis tuis & suis nati & nascituri, ex nunc & in antea perpetuis temporibus, quandcumque & quotiescumque casus se obtulerint, titulum Principis illustris dicti Principatus de CHIMAY frui, nominari & appellari possitis, ac in dandis & recipiendis iuribus, & in conferendis seu suscipiendis feudis, ac in omnibus alijs conditionem & statum Principum illustrum concorrentibus, teneri, honorari, & ubique ab omnibus reputari, atque privilegio, honore, gratia, dignitate

tate & immunitate frui possitis & debeatis, quibus alij sacri Imperij Principes illustres haec tenus, iure vel consuetudine, freti sunt; nostris tamen & sacri Imperij iuribus, auctoritate & superioritate in praemissis semper saluis.

Mandamus igitur omnibus & singulis Principibus ecclesiasticis & secularibus, Ducibus, Marchionibus, Comitibus, Baronibus, militibus, clientibus, Officialibus quibuscumque, Capitaneis, Burggrauis, Potestatibus, Ancianis, Gubernatoribus, Praesidibus, iudicibus, Regibus armorum, Haraldis, personandis, ciuitatum, opidorum, villarum & locorum communitatibus, ceterisque nostris & Imperij sacri fidelibus dilectis, cuiuscumque status, gradus seu conditionis existant, tam in Imperio sacro, quam alibi vobislibet constitutis,

Quatenus te & heredes tuos ac successores suos, utriusque sexus legitimos prefatos, illustres Principes nominent, intitulent & reuerentur, vosque dignis semper honoribus prosequantur, cunctis temporibus futuris, ad euitandam nostram & sacri Romani Imperij indignationem grauissimam, & quadraginta marcarum auri puri penas, quas contrafacentes, toties quoties contrafactum fuerit, ipso facto nouerint se irrenuissibiliter incursuros: quarum mediata regalis fisci seu aerarij, residuam verò partem, iniuriam passorum vobis decernimus applicandas.

Datum in ciuitate nostra Imperiali Aquisgrani, sub regalis nostri sigilli appensione, & testimonio litterarum, ipso die coronacionis nostrae Aquisgrani habita, anno Domini millesimo quadragesimo octuagesimo sexto, regni nostri Romani anno primo.

N O T A T I O.

CHIMAY) Chimacum, Hannoniae opidum, olim Comitatus, nunc Principatus titulo clarum.

C A P V T C I.

*Maximilianus I. Imp. Iacobum Croyum Episcopum Cameracensem
creat Ducem Cameracensem, an. 1510.*

MA X I M I L I A N U S diuina fauente clementia electus Romanorum Imperator semper Augustus, ac Germaniae, Hungariae, Dalmatiae

Dalmatiæ, Croatiæ, &c. Rex, venerabili, illustri TACOBO DE CROY,
Episcopo ac Duci Cameracensi, Comiti Cameracesij, Principi,
Consiliario & consanguineo nostro deuoto, dilecto, gratiam no-
stram Cæsaream & omne bonum.

Splendor nostræ Cæsareæ Maiestatis, ad instar diuinij illius solij,
quod in magnitudine & multitudine electorum & Sanctorum suo-
rum exultat, dignè trahens exemplum, hilari semper affectu desi-
derat, vt in circuitu Augustalis solij nostri, Principum numerus
crescat & feliciter augeatur: quòd & nostra Maiestas maioribus au-
cta dignitatibus, & potestatibus solidius roboretur, & fidelibus po-
pulis nostris iustitia administretur, ac indebetè oppressi & afflicti re-
fugium habeant, vbi subleuamen & auxilium in pressuris eorum
comperiant, & ceteri fideles nostri, spe gloriæ & præmij, ad virtutes
magis magisque excitentur.

Attendentes itaque multiplicia virtutum tuarum merita, & de-
votionis affectum, quo nos & sacrum Romanum Imperium omni
studio & officio venerans, gloriam, honorem & commodum no-
strum & ipsius Imperij affidue sollicitis studijs procuras, motu
proprio, & certa nostra scientia, animo deliberato, accedente etiam
consilio & assensu venerabilium & illustrium nostrorum, ac eius-
dem sacri Imperij Principum, Comitum, Baronum nobilium no-
strorum fidelium dilectorum, te præfatum Iacobum Episcopum
Cameracensem, Comitem Cameracesij (cùm & origo nobilitatis
tuæ à serenissimis Regibus Hungariæ originem trahat, & beatitudo
ac amplitudo ditionis tuæ multum se diffundat, nec non intemerata
fides, deuotio & obseruantia tua & progenitorum tuorum, qua à
longo tempore nobis & eidem sacro Romano Imperio, & serenissi-
mæ domui nostræ Burgundicæ inferiuulti) hodie in verum Du-
cem Cameracensem erigimus, illustramus, insignimus, & deco-
ramus.

Decernentes expresse, quòd tu ex nunc in antea omni dignitate
& præminentia, iure, potestate, libertate, honore & consuetudine
gaudere & frui debeas, quibus alij nostri & sacri Romani Imperij
Duces illustres freti sunt hactenus, & quotidie potiuntur.

Ciuitatem Cameracensem, terras quoque tuas, munitiones, ter-
ritoria, cum omnibus aquis, pratis, pascuis, iudicijs, homagijs, &
alijs iuribus tibi competentibus, ac omnibus eorum pertinentijs,

quæ latitudo dominij ciuitatis Cameracensis comprehendit, in verum Ducatum Cameracenlem ereximus, ac de plenitudine nostræ Cæsareæ potestatis, tenore præsentium, erigimus:

Decernentes, & hoc Cæsareo statuentes edicto, quod tu Iacobus Episcopus & Dux Cameracensis, & Comes Cameracesij nominari & appellari, ex nunc in antea, debeas, & tamquam ceteri Romanii Imperij Duces teneri & honorari, ac ubique locorum ab omnibus reputari; priuilegijs, gratijs & immunitatibus, absque omni impedimento, frui, quibus alij nostri & sacri Romani Imperij Duces & Principes, in conferendis & recipiendis iuribus, & in omnibus & singulis alijs, illustrem statum & conditionem Ducum concernentibus, freti sunt hactenus, seu quo modolibet potiuntur.

Quod autem vniuersi re ipsa cognoscant peculiarem gratiam & benevolentiam nostram, qua te complectimur, ad arma & insignia tuæ antiquæ & præclaræ nobilitatis, quæ sunt in hunc modum descripta: videlicet scutum quadripartitum, habens in superiori dextra, & inferiori sinistra, in campo argenteo tres facies rubeas, ad regulam directè per transuersum ductas, & in superiori sinistra, & inferiori dextra, etiam in campo argenteo tres secures rubeas, latus manubrijs brevibus rubeis; quarum duæ superiores manubrijs ad inuicem conuerfis, inferior autem in dexteram vertens: in medio autem scuti, parvus clipeus superpositus etiam quadripartitus, in cuius superiori dextra & inferiori sinistra, in campo aureo sunt rubei tractus incerti numeri, ab angulis incipientes, quadrati in formam rumbi cancellantes: in superiori autem sinistra, & inferiori dextra eiusdem clipei, iterum in campo aureo est leo niger, eleuatis pedibus erectus, & cauda ad caput eleuata.

Hæc arma & insignia tuæ & tuorum nobilitatis antiquæ, in modum & formam subscriptam innouanda & melioranda, statuimus, & etiam innouamus & meliora facimus, auctoritate & de plenitudine potestatis nostræ Cæsareæ:

Scilicet, quod tu Iacobus Episcopus & Dux Cameracensis, Cameracesij Comes, in posterum ultra arma & insignia solita, eisdem armis potiaris, quibus in eodem scuto ad tertiam partem, quæ caput scuti vocatur, superponatur sacra nostra Aquila nigra regalis in campo aureo, extensis alis, pedibus & canda, rastellum rubeum transuersum per alas ad pectus gestans tribus dentibus, quorum singu-

singuli in singulis alis, medius in pectore deorsum, porrecti; prout melius hæc artificis ministerio hic in medio cernuntur figurata: quibus ex nunc in posterum futuris temporibus in omnibus vti possis, in quibus alij nostri & sacri Imperij Duces talibus vtuntur.

Omnes autem & singulos defectus, si qui in præmissis ratione solemnitatis omisssi, dubia interpretatione sententiarum aut verborum, seu alio quoquis modo comperti fuerint, supplentes, ex certa nostra scientia, & de plenitudine nostræ Cæsareæ potestatis, nostris tamen ac cuiuslibet alterius iuribus semper saluis, & præsertim ipsius ciuitatis Cameracensis, quam ultra solitum minimè grauari volumus, & sine præjudicio primæus amortisationis, libertatis, neutralitatis, iurium, priuilegiorum, concessionum, viuum & consuetudinum laudabilium tuorum Episcopatus, ecclesiæ, Comitatus, ciuitatis, & subditorum tuorum, & absque eo, quod vos aut aliqui vestrum ad aliqua seruitia subuentionesque teneantur, ad quæ ante eamdem erectionem non tenebantur.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc nostræ illustrationis, erectionis, augmentationis, suppletionis, decreti, concessionis & mandati paginam infringere, aut ei ausu temerario contraire, sub nostra & sacri Romani Imperij indignatione grauissima, ac poenæ centum marcarum auri puri, quarum medietatem fisco seu ærario nostro Cæsareo, reliquam verò partem, iniuriam passi vel passorum usibus decreuimus applicari.

Datum in ciuitate nostra Imperiali Augusta die XXVIII. Iunij, 1510.
anno Domini millesimo quingentesimo decimo, regnorum nostrorum Romani XXV. Hungariæ verò vigesimo primo.

N O T A T I O .

De familia Croya libellum Gallicè scripsit Ioannes Scoherius,
Duaci typis editum: ad quem mitto Lectorem plura desiderantem.

F I N I S .

OPTATION

2 1 1 9

DIPLOMATVM BELGICORVM TOMVS II.

CAPVT I.

Dagobertus I. Francorum Rex mercatum constituit in opido S. Dionysij, prope Lutetiam Parisiorum, anno 630.

DAGOBERTVS Rex Francorum, vir illuster, Leuthoni, Vulfioni, Rauconi, Comitibus, & omnibus Agentibus nostris, Vicarijs, Centenarijs, & ceteris ministris Republicæ nostræ.

Cognoscat sollicitudo & prudentia vestra, qualiter volumus & constituimus, in honore domini & gloriosi patroni nostri DIONYSIJ mercatum constituendo, ad Missam ipsam, quæ erit septimo Idus Octobris, semel in anno, de omnes negotiantes in regno nostro consistentes, vel de ultra mare venientes, in illa strada quæ vadit ad Parisius, in loco qui dicitur Pasellus S. Martini.

Et sciatis nostri Missi ex hoc mercato, & omnes ciuitates in regno nostro, maximè ad Rothomo porto & Wicvs porto, qui veniunt de ultra mare pro vino, melle, vel garantia, emendum: & isto altero anno, seu ante sit ipse teloneus indulitus usque ad tertium annum, & inde in postea de unaquaque quarrada de melle persoluant partibus S. Dionysij solidos duos, & unaquaque quarrada de garantia similiter solidos duos.

Et illi Saxones, & Vngarij, & Rothomenses, & ceteri pagentes de alias ciuitates persoluant de illos nauigios de unaquaque quarrada denarios duodecim, & vultaticos, & passionaticos, per omnes

H h suc-

successiones & generationes illorum, secundum antiquam consuetudinem.

Iubemus etiam, ut ipse mercadus per quattuor septimanas extendatur, ut illi negotiatores de Longobardia, siue Hispania, & de Prouencia, ac de alias regiones illuc aduenire possent.

Et volumus atque expressè præcipimus, ut nullus negotiator in propago Parisiaco audeat negotiare, nisi in illo mercado, quem in honore S. Dionysij constituiimus & ordinamus.

Et si quislibet hoc fecerit, bannum nostrum pro hoc persoluat, ad partem S. Dionysij.

Præcipimus denique & expressè vobis mandamus, omnes Agentes seu iuniores vel successores nostri præsentes & venturi, ut nullum umquam impedimentum pars S. Dionysij habeat ex parte nostra & vestra, neque intra ipsa ciuitate Parisus, neque ad foras in ipso pago: teloneos, vel nauigios, portaticos, riuaticos, rotaticos, vultaticos, themonaticos, cespitaricos, pulueraticos, foraticos, mestaticos, laudaticos, saumaticos, salutaticos, omnia & ex omnibus quidquam ad partem nostram, vel fisco publico, de ipso mercado ex ipsa mercimonia exactare potuerit, pars S. Dionysij vel sui agentes in perpetuo habeant, per hanc nostram indulgentiam & auctoritatem.

Et ut hæc nostra præceptio de ipso loco nostris & futuris temporibus firmior habeatur, manus nostræ subscriptionibus eam subter decreuimus roborare, & de annulo nostro sigillare iussimus.

Ego DAGOBERTVS Rex subscripsi. DADO obtulit.

630. Datum die tertia Kalendas Augusti, anno secundo regni Dagoberti, Compendio, feliciter in Dei nomine, amen.

N O T A T I O.

Dagoberti, Francorum & Austrasiorum Regis, diploma, et si barbarum, si dictiōnēm spēctes, tamen pium & antiquorum vocabulorum plenum, hic visum fuit ob oculos ponere; ut illius auct̄ilum & pietatem agnoscamus ac veneremur.

C A P V T

C A P V T I I .

*Dagobertus I. Francorum Rex possessiones ecclesiæ metropolitane
Treuerensis confirmat.*

DAgobertus Rex Francorum viris illustribus, Ducibus, Comitibus, domesticis & omnibus Agentibus tam ultra quam citra Rhenum, & ultra Ligerim, tam absentibus quam presentibus.

Illud ad augmentum & stabilitatem regni nostri sine dubio in Dei nomine credimus pertinere, si sacerdotum vel Ecclesiarum Dei rectis petitionibus inclinati, id quod auribus nostris patefecerint, perducimus ad effectum.

Ideo nouerit omnium fidelium nostrorum sagacitas, quia vir Apostolicus pater noster dominus Modovvaldus, Archiepiscopus ecclesiæ Treuericæ, obtulit obtutibus nostris præceptionem prædecessorum anteriorum Regum, parentum nostrorum, Sigeberti, Theodeberti, imoque bona recordationis Lotharij gloriofi Regis, genitoris nostri, eorum manibus roboratam.

In qua erat insertum, quod non solum idem genitor noster, verum etiam præfati prædecessores eius, Reges videlicet Francorum, omnes res quascumque boni & sancti viri, pro diuinæ contemplationis intuitu, ad partem S. Petri, Treuerensi ecclesiæ delegauerunt, suis auctoritatibus confirmauerant, quatenus eorum regnum superno auxilio tueretur, & ipsi postmodum in æthereo regno, cum Christo fine carente, gauderent.

Pro rei vero firmitate idem præfatus Præsul Modovvaldus deprecatus fuit sublimitatem nostram, ut paternum ac prædecessorum morem sequentes, huncmodi nostræ auctoritatis præceptum, ob amorem Dei & reverentiam S. Petri, de ijsdem rebus fieri iubemus. Cuius petitioni libenter assensum præbuiimus, & hoc nostræ auctoritatis præceptum erga ipsam ecclesiam, pro diuinæ cultus amore, & animæ nostræ remedio, fieri decreuimus.

Per quod præcipimus atque iubemus, ut omnes res vel facultates ad ecclesiam beati Petri Treuericæ urbis pertinentes, scilicet Cellam S. Hilarij, quæ nunc appellatur Cella S. MAXIMINI, quæ est in prædio S. PETRI constructa, & Cellam S. PAVLINI & S. Encharij,

Hh 2

&

& monasterium S. Mariæ, quod idem præfatus Pontifex Modo-
vvaldus, in territorio S. Petri nuper à fundamento construxit, quod
vocatur HORREA, & basilicam S. MARTINI, sitam in pago Maigi-
nense, & ceteras basilicas, castella, vicos, villas, vineas, filias, ho-
mines, vel quidquid, largiente diuina clementia, deinceps ad eam-
dem augmentetur ecclesiam, circa Rhenum & Ligerim fluuium, in
regno nostro consistentia, omnia sub iure & potestate S. Petri Tre-
uerensis ecclesiæ, eiusque Pontificis, perpetualiter mancipata per-
maneant.

Præterea pari modo statuimus etiam, vt nullus ex publicis ju-
dicibus vel aliquis ex iudicaria potestate in monasteria, ecclesiæ,
castella, vicos vel agros, loca seu reliquas possessiones prædictæ ec-
clesiæ, tam ultra quam citra Rhenum vel Ligerim fluuium, in pa-
gis vel territorijs, quæ infra potestatem regni nostri memorata pos-
sident ecclesia, vel quæ deinceps in iure ipsius sancti loci voluerit
diuina potestas augeri, ad cauſas audiendas, vel frena vel tributa,
aut coniectos aliquos exigendos, aut mansiones vel paratas facien-
das, aut fideiuſſores tollendos, aut homines ipsius ecclesiæ distrin-
gendos, vel iniustas exactiones requirendas, vel teloneum exigen-
dum, nostris & futuris temporibus, ingredi audeat, & ea quæ supra
memorata sunt nequaquam penitus exigere præſumat.

Sed liceat memorato Præſuli suisque successoribus omnia præ-
fata monasteria, villas, vicos & castella, cum suis adiacentibus, in
integrum perpetuo tempore, pro remedio animæ nostræ, seu pa-
rentum nostrorum, sicut in præcepto piissimi genitoris nostri con-
tinetur, quieto ordine possidere, & nostro fideliter parere imperio.

Sed vt hoc nostræ auctoritatis præceptum pleniorē in Dei no-
mine obtineat vigorem, & à fidelibus sanctæ ecclesiæ Dei ac nostris,
videlicet præsentibus & futuris temporibus verius credatur, & dili-
gentius à successoribus nostris conseruetur, eapropter id manu
propria, cum liudis nostris super firmauimus, & annuli nostri im-
pressione signari iussimus.

DAGOBERTVS Rex Francorum.

Cunibertus gratia Dei Colonensis Episcopus.

Abbo Metensis Episcopus.

Principius Spirensis Episcopus.

Pippinus Maior domus.

NOTA

N O T A T I O .

De SS. Maximino, Modoaldo, Paulino & alijs fusè egimus in Fastis nostris Belgicis.

C A P V T I I I .

Horreensi Virginum monasterio apud Treueros dat priuilegium Leo Papa II. circa annum 682.

Ego LEO Vicarius S. Petri Principis Apostolorum, meritis quidem impar, vice tamen ipsius dignitate Romani fungens præfulatus, cœnobium HORREENSE à MODOVALDO Treuerorum Archiepiscopo, subministrante beata MODESTA, filia fororis eius, è regalibus horreis, à quibus & nomen accepit, ad diuini cultus officium restaurandum, post discessum beatæ virginis IRMINÆ, quæ prima hunc locum prouehendum suscepit, tantâ reuerentia & honore apprimè donatum accepimus, ut matre istius congregationis vita excedente, nulla ab extraneis quocumque modo, sed una ex ipsis subrogetur, Principibus ecclesiae Treuerensis ex consulto fauentibus, sororibus electione potitis, ipso quoque Præfule deuotè annuente.

Quod tanta auctoritate subnixum, vt in æternum stabile permaneat & fixum, in nomine Iesu Christi Domini nostri, sanctique prædecessoris Petri, & omnium electorum Dei, æterno seruetur damnandus iudicio, si quis Prælatus tanto hic commorantes exinanuerit priuilegio. Fiat, fiat, amen, amen.

N O T A T I O .

De S. Irmina, Dagoberti Francorum Regis filia, Martyrologio Rom. inscripta, in Fastis & Annalibus Belg. tractauimus.

H h 3

C A P V T

C A P V T I V.

S. Irmina, Dagoberti I. Francorum Regis filia, dicitur S. Willibordo, Episcopo Ultraiectino, medietatem Epternaci opidi, in Ducatu Lutzeburgensi nunc siti, itemq; basilicas a se ibidem adificatas, cum varijs predijs, anno 698. aut 699.

Dominio sancto ac venerabili in Christo patri **WILLIBORDO** Episcopo **IRMINA**, in Christo Deo sacrata Abbatissa.

Dum ab omnibus non habetur incognitum, quod ego, inspirante misericordia Christi, pro consilio virorum Apóstolicorum, patrum nostrorum, domini Basini & domini Leotvini, Episcoporum, seu & pro consensu sacerdotum nostrarum Christo seruientium, quæ nobiscum sunt congregatæ, basilicas in nomine S. Trinitatis, vel in honore gloriosissimæ virginis Mariæ, genitricis Domini nostri Iesu Christi, seu & beatissimorum Apostolorum Petri & Pauli, vel cæterorum Sanctorum,

In villa mea propria, quæ vocatur **EPTERNACVS**, sita super fluvio Sura, seu & monasteriolum ibidem ad monachos peregrinos conuersandum, vel..... pauperes ibidem alimoniam petendum, pro diuino respectu, vel pro animæ meæ remedio construxi; & dum sanctitas & dilectio vestra erga me vel monasterium meum assidue agitur:

Igitur decreui apud animum meum, ut vos de rebus meis proprijs in aliquo consolari deberem; quod ita spontanea voluntate feci. Idcirco dono vobis, donatumque esse volo, memoratas basilicas Sanctorum, ad gubernandum vel dominandum.

Itemque dono vobis ad supradicta loca Sanctorum, portionem meam in ipsa villa **EPTERNACO**, hoc est, quantumcumque ex successione paterna vel materna mihi obuenit, tam in domibus quam ædificijs, mansis, mancipijs, vineis, terris, campis, pratis, siluis, pastuis, aquis aquarumque decursibus, seu & pastores vaccarios, porcarios, veruecarios, cum gregibus eorum, vel cum appenditijs suis, id est, Baidalingo, Mathofouillare, vel portionem nostram in Oxiumillare;

uillare; exceptis hominibus illis, quos per epistolas nostras ingenuos relaxauimus.

Similiter dono vobis, vel ad supradictas basilicas, vineæ pedecu-
ram vnam in monte Viennensi, cum vinitore, nomine Alitfrido,
cum omni peculiari suo.

Ista omnia, ut dixi, ad ipsa loca Sanctorum, vel vobis, à die præ-
senti, tradimus atque transfundimus, ad gubernandum vel ad domi-
nandum: ea ratione, ut quidquid de re superius memorata in Dei
nomine facere volueritis, liberam & firmissimam in omnibus ha-
beatis potestatem.

Nam si quis contra hanc chartulam donationis meæ venire ten-
tauerit, inferat fisco auræ libras decem, argenti pondo viginti, ma-
nente nihilominus firmitate.

Aetum Treueris, sub die Kalend. Nouembris, anno IV. domi-
ni nostri CHILDEBERTI Regis.

Ego Huncio in Christi nomine presbyter hanc chartulam dona-
tionis, iubente domina mea Irmina, perscripsi: & ipsa subter manu
propria, vna cum testibus, firmauit, & qui subscripterunt, in præ-
senti rogauit.

Ego IRMINA in Christi nomine hanc donationem relegi.

Basinus Episcopus.

Leodovinus Episcopus.

Theodefridus presbyter.

Waltharius diaconus.

Gangbertus presbyter.

Hudobertus presbyter.

NOTATIONES.

DE S. IRMINA) Abbatissa ac fundatrice monasterij Horreensis
in yrbe Treuerensi, itemque de S. Willibrordo fusè differui in Fa-
stis & Annal. Belgicis.

BASINVS) primum Abbas S. Maximini Treuerensis, post Archie-
piscopus Treuerensis.

LEO TUVVINVS) seu Leodevvinus, nisi fallor, fuit auunculi sui Ba-
sini successor in Episcopatu seu Archiepiscopatu Treuerensi: quem
alij nuncupant Leduuium seu Lutuuium, & scribunt fuisse Ab-
batem

batem ac fundatorem monasterij Mediolacensis. Viuente autem auunculo suo, potuit Leodev inus seu Leduinus fuisse Episcopus, ad conuerzionem gentilium ordinatus, more illius æui.

VIENNENSI monte,) Designatur Vianen seu Vianden opidum, in ditione Luxeburgensi, Comitatus titulo clarum, ad gentem Nasauiam pertinens: ut suprà pag. 209 dixi.

SVB DIE kal. Nouembris.) Theofridus Abbas Epternacensis, in ms. historia S. Willibrordi, dicit, in Kalendis Decembris.

ANNO IV. Childeberti,) Annus quartus Childeberti Regis occupat partim annum Christi 698. partim annum 699.

Ceterum Irmina dedit S. Willibrordo portionem suam in villa Epternaco, hoc est, medietatem opidi Epternacensis: cuius epidemuris inclusa est illustris Abbatia monachorum Benedictinorum, S. Willibrordi nomine & sacris ossibus clara.

Alteram dicti opidi medietatem Pipinus Herstallius, Maior dominus regiae, dedit eidem S. Willibrordo, anno XII. regni eiusdem Childeberti: ut citato loco idem Theofridus narrat.

C A P V T V.

*Childebertus Francorum Rex Solemum, agri Fanimartensis villam, dat monasterio S. Dionysij in Francia,
anno 705. aut 706.*

CHILDEBERTVS Rex Francorum, vir inluster. Si aliquid ad loca Sanctorum vel monasteria, quæ pro opportunitate locis Sanctorum pertinent, præstamus vel concedimus, hoc nobis ad laudem & æternam retributionem, in Dei nomine, profuturum confidimus.

Igitur cognoscat magnitudo seu utilitas omnium tam præsentium quam futurorum, quod nos villa nostra nuncupata SOLEMIO, quæ ponitur in pago Fanimartinse, super fluvio Saue, vna cum omni mercato vel adiacentia sua, & quidquid fiscus noster tam de garantia quam de merceria ibidem tenuit, vel de qualibet constuma ibidem possiduit, etiam & oratorio illo ad Crucem, quæ subiungit, ab ipso termino de ipsa villa Solemio, quæ est constructa in honore S. Martini, cum omnibus suis, quæ ibidem adspiciunt, ubi MADAL-

GISELVS

ETIS ELVS seruus noster custos præesse videtur, id est, iam terris, domibus, ædificijs, accolabus, mancipijs, vineis, siluis, campis, pratibus, pascuis, aquis, aquarumque decursibus, peculijs, præsidij, gregibus & pastoribus, farinarijs, mobilibus & immobilibus, re exquisita ad integrum, ut diximus, quidquid ad ipsam villam adspicere videtur, & usque nunc ibidem Fiscus noster fuit, ad basilicam domini Dionysij martyris, ubi ipse pretiosus dominus in corpore requiescit, ubi venerabilis vir CHIL A RDVS Abba præesse videtur, ut diximus, cum omni integritate ad ipsam villam pertinente vel adspiciente, plena & integra gratia, iure proprietario, sub emunitatis nomine, tum omnes redhibitiones sibi concessas, ad opus ipsius domini Dionysij, vel omnis congregationis sua ibidem consistentis, sicut visi fuimus sibi concessisse, adeoque per præsentem præceptionem decernimus ordinandum, quod in perpetuum volumus esse mansurum,

Vt neque vos, neque juniores seu successores vestri, nec quilibet de iudicaria potestate de prædicta villa Solemio, sicut usque nunc Fiscus noster sperare potuit, ad partem prædictæ basilicæ domini Dionysij, nec ad agentes suos, nulla repulsione, nec ullum impedimentum exinde facere non præsumatis, sed, ut diximus, ex munere nostræ largitatis ipsa villa SOLEMIVS cum omnibus integratur vel solidetur, vna cum adjacentijs suis ad se pertinetibus vel aspicientibus, unaque cum supra scripto oratorio S. Martini ad Crucem, cum eo quod ibidem adspicitur, pars ipsius basilicæ domini Dionysij, vel omnis ipsa Congregatio sua, omni tempore, sub emunitatis nomine, iure proprietario, absque cuiuslibet refragatione aut impedimento habeat: utque concessa atque indulta ad ipsam basilicam domini Dionysij martyris, & futuris, Deo auxiliante, temporibus proficiant in augmentis.

Et ut hæc præceptio firmior sit, manus nostræ subscriptione subter eam decernimus roborare.

Signum CHILDEBERTI Regis.

Cancellarius Bralomo, iubente domino Rege, subscripsit.

Datum Confintisce, Martij die XII, anno vero XII, regni nostri: 705. ann.

Mamarctas in Dei nomine recognovit feliciter, amen. 706.

N O T A T I O N E S .

Diploma istud Childeberti II. Regis Francorum recitavit Iacobus

I

bus

bus Guisius in mss. Hannoniae Annalibus, & Iacobus Doubletius in Historia Abbatiae S. Dionysij in Francia, Parisijs an. 1625. edita.

Childebertus porrò an. 694. regnare cœpit, & an. 711. viuere deſiit. Quo regnante, hoc est, circa an. 697. S. Willibrordus fuit creatus Frilonum Archiepiscopus: ut Beda tradit in Hist. Anglorum.

SOLEMIVS) vel Solennus villa in pago Fanomartensi, est hodie vicus Hannoniae, vulgo Solemes nuncupatus.

De Fano Martis, Famars, & pago Fanomartensi seu Fanomartini, vide supra to. I.

AD CRUCEM.) Crux Hannoniae vicus, Gallicè *la Creix*.
CHILARDVS Abbas) Iac. Guisio Tailardus.

C A P V T VI.

Carolus Magnus Rex Francorum, & post Imperator, Lindiniam Batavia villam dat cathedrali ecclesia Ultraiectina, S. Martino sacra, an. 780.

CAROLVS Dei gratia Rex Francorum & Langobardorum ac Patritius Romanorum... Si enim ex his, quæ diuina pietas nobis largire dignata est, locis venerabilibus concedimus, hoc nobis ad æternam beatitudinem procul dubio pertinere confidimus.

Ideo competitum sit omni fidelium nostrorum magnitudini, qualiter donamus ad basilicam S. Martini, quæ est constructa Traiecti veteris, subter Dorestadum, ubi venerabilis vir ALBERICVS presbyter, atque electus Rector præesse videtur, hoc est, villam nostram nuncupatam LINDINIANAM, in pago qui vocatur Flerier, super alueum Heym, cum omni integritate, vel adjacentijs seu appendicijs suis, id est, terris, mansis, domibus, ædificijs, mancipijs, filiis, campis, pratis, pascuis, aquis, aquarumque decursibus, mobilibus & immobilibus, omnia & ex omnibus, quantumcumque WIGGERIVS Comes ibidem, per nostrum beneficium tenuit.

Etiam & forestes illas, quartum vocabula sunt, Henscoten, Steenbese..... VIDOC, quæ sunt de ambabus partibus Heym.

Similiter donamus ad ecclesiam S. Martini, quæ est subter Dorestadum

testadum constructa, & . . . de omniq[ue] parte centum perticās de terra, & omni tempore prædicta basilica spatiū terræ centum perticarum habere debeat, & Ripaticum illum super lacū, & insulam illam proximè ipsam ecclesiam, ad partem orientalem; inter Reind & Lacum. Hæc nos omnia tradimus a die præsenti ad præfata sancta loca perpetualiter, ad possidendum.

Ideo hæc auctoritatis nostræ . . . scribere iussimus, vt ab hac dictam memoratus ALBERICVS presbyter, sive sui successores, qui fuerint Rectoris eiusdem sancti loci prædicti, ad opus iam dictæ ecclesie habeant, teneant, gubernent, regant atque disponant, & quidquid exinde ad præfatum Præfectū ipsius sancti loci facere elegerint, libero perficiant arbitrio, & nullus quislibet de iudicaria qualibet persona prædictum Albericum presbyterum, neque successores suos, de iam dictis rebus inquietare, aut contra recognitionis ordinem vel calumniam generare quoquo tempore prælumat, sed per nostrorum largitatem præceptorum prædicta basilica iure valeat obtinere, firmissime.

Et ut hæc auctoritas firmior habeatur, vel diuturnis temporibus conferuerit, manu propria subter eam decreuimus roborare, vel de annulo nostro iussimus sigillari.

Signum CAROLI glorioſissimi Regis. Datum VII. Idus Iunij, 780.
anno IX. eiusdem glorioſissimi. Actum Numagi in palatio publico,
in Dei nomine feliciter.

N O T A T I O N E S.

S. MARTINI) basilica est cathedralis in Traiecto inferiore, ad veterem Rheni alueum, quod hodie Ultraiectum vocavit, Vtrecht.

DORESTADVM) seu Dorestatum, Wyck te Duerstede, opidum directionis Ultraiectine ad cumdem Rheni veterem alueum.

S. ALBERICVS seu Albricus) Episcopus Ultraiectinus, à nobis laudatur in Fastis Belg. 14. Nou.

LINDINIA) vulgo Linden, vicus Bataviae seu Bettia: à quo nomen induit nobilis familia Lindana, De Linden: cuius Annales genealogicos R. P. Christophorus Butkens Gallice anno 1616. edidit Antwerpiae.

HEYM) postea dictum est Heymberch.

NVMAGI) seu Neomagi ad Vahalim fl. in Geldria Carolus
Magnus Imp. palatum ædificauit, teste Eginharto. Ibidem Pascha
an. 777. celebrauit, Reginone teste.

C A P V T VII.

*Ludouicus Pius Imp. Blandinense S. Petri monasterium
iuxta Gandavum an. 815. in protectionem suscipit,
petente Ainardo illius loci Abbe.*

In nomine Patris & Filij & Spiritus sancti. **L**UDOVICVS diuina
prudentia Imperator Augustus.

Si erga loca diuinis cultibus mancipata, propter amorem Dei,
eisque in eisdem locis sibi famulantibus beneficia oportuna largi-
munt, præmium nobis apud Dominum æternæ remunerationis re-
pendi non diffidimus.

Proinde nouerit omnium fidelium nostrorum, tam præsentium
quam & futurorum solertia, quia vir venerabilis Abbas Ainardus,
ex monasterio Blandinio, quod est construētum in honore SS. Apo-
stolorum Petri & Pauli, quod est situm in pago Gandensi, super
fluum Scaldim, obtulit obtutibus nostris immunitatem domini
& genitoris nostri CAROLI, bonæ memorie, piissimi Augusti;

In quo inuenimus insertum, qualiter idem genitor noster, &
antecessores Reges, præfatum monasterium, propter diuinum amo-
rem & reuerentiam diuini cultus, semper sub plenissima defensio-
ne & immunitatis tutione habuissent.

Ob firmatatem tamen rei, postulauit nos prædictus Ainardus
Abbas, ut eamdem auctoritatem, ob amorem Dei & reuerentiam
SS. Apostolorum Petri & Pauli, nostra quoque confirmaremus au-
toritate.

Cuius petitioni libenter acquiecamus, & hoc nostræ auctoritatis
præceptum, erga ipsum monasterium fieri iussimus: per quod iussi-
mus atque præcepimus,

Vt nullus fidelium nostrorum, vel quilibet ex iudicaria potesta-
te in ecclesiis, aut loca vel agros seu reliquas possessiones memora-
ti monasterij, quas moderno tempore infra ditionem Imperij nostri
iuste & rationabiliter possidet, vel ea quæ deinceps à catholicis viris
eidem

eidem collata fuerint monasterio , ad caussas audiendas , vel frena
 aut tributa exigenda, aut mansiones vel paradas faciendas, vel fide-
 iussores tollendos, aut homines eiusdem monasterij , tam ingenuos
 quam seruos, super terram ipsius commanentes, inustè distingen-
 dos, nec vllas redibitiones aut illicitas occasiones requirendas, no-
 stris aut futuris temporibus ingredi audeat, vel ea quæ supra memo-
 rata sunt penitus exigere præsumat:

Sed liceat memorato Abbatii suisque successoribus , res præfatæ
 monasterij sub immunitatis nostræ defensione quieto ordine possi-
 dere, & quidquid Fiscus exinde sperare poterit, totum nos pro æter-
 na remuneratione præfato monasterio concedimus, ut in alimo-
 niam pauperum & stipendia seruorum, ibidem Deo famulantium,
 perenniter proficiat in augmentum;

Quatenus ippos seruos Dei, qui ibidem Deo famulantur, pro no-
 bis & coniuge proleque nostra , atque stabilitate totius Imperij no-
 stri à Deo nobis concessi atque conseruandi, iugiter Dominum ex-
 orare delebet.

Et ut hæc auctoritas à fidelibus sanctæ Dei Ecclesiæ ac nostris
 verius credatur, & diligentius conseruetur, manu propria subter
 firmauiimus, & annuli nostri impressione muniri iussimus.

Signum Ludovici serenissimi Imperatoris.

Helizachar recognoui, & notaui.

Data IV. Nonas Iunij, Christo propitio, anno II. Imperij do- 815.
mini Ludouici piissimi Augusti, Indictione VIII.

Aetum Aquisgrani, palatio regio, in Dei nomine feliciter, amen.

N O T A T I O N E S.

AINARDVS,) an non idem Eginhartus, qui vitam Caroli Magni
stilo eleganti conscripsit?

BLANDINIO.) Iuxta Ganduum in monte Blandinio (cuius pe-
dem Scaldis alluit) S. Amandus Tungrensis seu Traiectensis ad Mo-
lam Episcopus, vir Apostolicus, illustre monasterium, dotante Da-
goberto I. Francorum Rege, in honorem SS. Petri & Pauli constru-
xit: quod Benedictini hodie incolunt.

Idem alterum monasterium apud Gandenses constituit, dotante
BAVONE, Comite illustri; quod nunc est cathedralē Canonicorum
S. Bauonis collegium.

I i 3

C A P V T

C A P V T V I I I .

*Ludouicus Pius Imp. dat Maricolenſi monaſterio, in Han-
nonia ſito, villam Saſſigniacam, an. 821.*

Rege Regum ac Domino dominantium disponente, & ordi-
nante ac auxiliante, LUDOVICVS Rex Francorum omnibus
sanctæ Dei Ecclesiæ ſuique regni fidelibus.

Notum fore volumus instantis æui & futuri Deo nobisque deuo-
tis fidelibus, noſtræ Celsitudinis expertiſſe preeſentiam nobis cariſ-
ſimum Comitem ARNULPHVM, ac ſubieciſſe, quomodo noſtra pie-
tate concederemus S. Humberto confessori aliquam villam, famu-
lis prädicti Sancti congruam.

Praefati igitur nobis dilectiſſimi Comitis Arnulphi pio & vtili
hortatu compulsi, magis magisque animo commoti, agnoſcentes
profuturum nobis eſſe ac regno, ſi de rebus noſtris loca Sanctorum
honoraremus;

Idcirco tradimus ad monaſterium, quod dicitur MARICOLAS,
quod eſt constructum in sanctæ Dei genitricis Mariæ, quoque Apo-
ſtolorum Petri & Pauli nomine atque honore, vbi etiam iam dicitus
dominus confessor Humbertus quiescit corpore, in pago Hainoenſi
super fluuiο Sambra, villulam nomine Saſſignacas, mansos XXII,
habentem, cum ecclesia, ædificijs, culturis, pratis, filiis ac manci-
pijs, & omnibus ibi adſipientibus, ſub testimonio fidelium noſtro-
rum, loco supradicto transfirmamus, atque perpetualiter habenda
regali auctoritate concedimus.

Ne ergo noſtri aliquis ſucceſſor, alicuius maliuoli ſuſurratione
corruptus..... quia, vt scriptum eſt, Corruſpunt colloquia mala
mores bonos, iuſſimus noſtræ benignitatis dignum opus litteris
mandari: ne quis tyrannus vel..... prädicti cœnobij vñquam au-
deat auferre fratribus illic ſeruientibus res ſcilicet prälibatas, ſed in
eorum potestate perpetuò & ſeruitio, abſque ullius murmuſe.....

Et vt hæc noſtræ largitionis charta maiorem ac firmiorem per
diuturna tempora obtineat ſtabilitatem, nomine eam proprio de-
creuimus firmari, & decretum regale annulo noſtræ auctoritatis
ſigillari.

Actum

A&um Aquisgrani, palatio regali, anno V. Imperij Ludouici 821.
piissimi Augusti, Indictione XIII. Kalendis Maij.

N O T A T I O N E S .

Iac. Guisius in mss. Hannoniæ Annalibus lib. 14. cap. 23. diploma istud recitat.

S. H Y M B E R T U S , in peregrinatione Romana & prædicatione Euangelica fuit socius S. Amandi Tungrensis Episcopi ; & quiescit in Maricolenſi cœnobio , à ſe fundato : vt cap. 10. Cod. & in Fastis Belg. explicui.

MARICOLAS) vulgo *Maroilles*, in Hannonia.

HAINOENSIS vel Haginoensis pagus ,) vulgari lingua *Le pays de Hainau*, Latinè Comitatus Hannoniæ, nomen accepit ab Haina vel Haginoa fluuiο , qui prouinciam interſecat , & illius metropolim, Montes Hannoniæ nuncupatam, perluit.

S A M B R A fluuius, Iul. Cæſari Sabis, *Sambre*, Moſæ miscetur Namurci.

C A P V T I X .

*Ludouicus Pius Cæſar, petente Iuditha coniuge ſua, Ifernam
& Thorenselam, villas monaſterij Rotnacensis, an. 831.
concedit Hildefrido viro nobili.*

IN nomine Domini Dei & Saluatoris nostri Iesu Christi. LOVDVICVS, diuina ordinante clementia . . . omnibus fidelibus sanctæ Dei Ecclesiæ, & nostris, præsentibus ſcilicet & futuris, notum eſſe volumus;

Quia dilecta coniunx noſtra IUDITHA ſuggeſſerit Serenitati noſtræ, pro quodam homine ſuo, nomine HILDEFRIDO, vt ei per noſtræ auctoritatis conſcriptionem . . . illud quod pater ſuus noſme Luitfredus, ex rebus monaſterij, quod dicitur RODENACVM, per conſeſſionem & mansuetudinis largitionem diu habuit,

Id eſt, villam quæ dicitur Iferna, cum molendinis duobus, & aliam villam quæ dicitur Thorensel, cum territorijs & ſluis, aquarum

rum decursibus, & de eodem foresto, qui est in Iserna, ad porcos XV. dum ad viuet, similiter per nostræ concessionis confirmationem habere debuisset,

Eius quoque suggestioni libenter annuimus, & hanc nostræ auctoritatis conscriptionem fieri, eidemque Hildefrido dare decreuimus.

Per quam omnibus Rectoribus eiusdem monasterij, præsentibus scilicet & futuris, præcepimus, vt nullus eorum licentiam habeat memoratum beneficium ab eodem Hildefrido auferre, aut eum exinde qualibet occasione priuare, atque dispoliare:

Sed liceat ei Abbat, cum omni integritate, diebus vita sua, eum habere & possidere, ita vt ad Missam S. Martini per singulos annos pastibus memorati monasterij de argento solidum vnum perfoluat.

Si de ipso centu negligens inuentus fuerit, cum lege sua eum restituat, & ipsum beneficium non amittat.

Post suum autem discessum, pars præfati monasterij, absque reliquo personæ consignatione, in suam faciat reuocari potestatem.

Et vt hæc auctoritas nostræ præceptionis firmior habeatur, & à fidelibus atque successoribus nostris melius conseruetur, de annulo nostro subter iussimus sigillari.

MEGINARIUS Notarius, ad vicem Theotonis, recognoui.

831. Data II. Kalendas Februarij, anno, Christo propitio, decimo octavo Imperij domini Loudouici, serenissimi Imperatoris Augusti.

N O T A T I O.

RODENACVM) hodie Rotnacum, Flandris Roncen, Gallis Erny, amplum Comitatus Flandriæ municipium, in diœcesi Mechlinensi. In quo est

MONASTERIUM quod dicitur Rodenacum) hodie Canonicorum collegium opulentum, à S. Amando Tungrensi Episcopo incohatum (vt Baldericus in Chron. Cameracensi lib. 2. tradit) & à Lothario Cæsare, post monacho Prumiensi, prædijs auctum: vt ex Faſtis & Annal. nostris Belg. constat.

ISERNA) La cense d'Iserie, prope Athum.

CAPUT

C A P V T . X.

*Lotharius Lotharingiae Rex primus, Lotharij Imp. filius, anno 860.
dat monasterio S. Dionysij in Francia, & diaœcœsi Parisiensi,
mansum vnum ex fisco Valentianensi.*

IN nomine omnipotentis Dei & Saluatoris nostri Iesu Christi.
HLOTHARIUS diuina præueniente clementia Rex.

Nouimus religione Christianitatis imbuti, omnia quæ ex facultatibus nostris, ob honorem & reuerentiam gloriosorum martyrum, sacris conferimus locis, ad sempiternam pertinere beatitudinem; eorumque pijs interuentionibus nos in præsenti sœculo suffragari, & à proprijs ab olui delictis, minimè dubitamus.

Comperiat itaque omnium sanctæ Dei Ecclesiæ fidelium ac nostrorum, præsentium videlicet futurorumque industria, quia Wernodus, fidelis excellentiæ nostræ ministerialis, nec non & Deodatus, monachus & Archicustos ecclesiæ S. Dionysij, ubi idem inclytus martyr Christi corpore veneratur, ac Hludouicus, dilectus consanguineus noster, Abba & rector esse videtur, implorauerunt sublimitatem nostram:

Quatenus eidem ecclesiæ ac B. Dionysio, aliquantulum ex rebus nostræ proprietatis, ad lumenaria ipsius procuranda, more solito, per præceptum magnitudinis nostræ roboratum, concederemus in proprium.

Nos igitur saluberrimis implorationibus illorum assensum culminis nostri præbentes, hos regiae dignitatibus imperauimus apices fieri, per quos sancto & glorioſissimo Dionysio martyri, seu venerabili loco, quo idem conditus habetur, in pago nuncupante Fanomartinse, super fluuium qui vocatur Scaltus, mansum vnum ex fisco nostro Valentianas, quem Valentinus nomine Filcealinus ad defervendum possidet, ipsumque cum uxore sua, & infantibus illorum, ob amorem omnipotentis Dei ac beatissimi Dionysij reuerentiam, seu emolumentum animæ nostræ, ad proprium largimur, iure perpetuali inibi mansurum, ac de iure nostro & dominatione in potestatem ipsius loci tradimus atque transfundimus:

Quatenus per hoc eminentia nostræ præceptum, præscriptas res
K k &

& mancipia iam fata ecclesia B. Dionysij perpetuis teneat atque posse
fideat temporibus; faciatque iure proprietario quidquid elegerit vel
voluerit deinceps, sine cuiuslibet inquietudine aut repetitione.

Teloneum insuper ex iam dicto manso, cum riuatico suo, conce-
dimus, ut exinde & ex dominio memorata ecclesia S. Dionysij, siue
Congregationis inibi Deo regulariter famulantis, nullatenus telo-
neum à quolibet exigatur.

Et ut hæc nostræ largitionis concessionis auctoritas futuris tem-
poribus inviolabilem obtineat firmitatem, manu propria subterfir-
mauimus, & annuli nostri impressione iussimus assignari.

Signum HLOTHARTII gloriosissimi Regis.

Ego ERICAMBOLDVS, Regiæ dignitatis Cancellarius, recogno-
ui & subscripsi.

860. Data VII. Kalendas Februarij, anno, Christo propitio, regni
domni Hlotharij gloriosi Regis quinto, Indictione octaua.

Actum VALENTIANAS, palatio regio, in Dei nomine feliciter,
amen.

N O T A T I O N E S.

HLOTHARIVS) seu Lotharius, à quo Lotharingia nomen accepit,
Lotharij Imp. post monachi Prumiensis filius, primus Lotharingiæ
Rex, ex Theutberga coniuge liberos non sustulit. Ex Waldrada
concubina reliquit Hugonem, & Gislam siue Giselam, Godefrido
Normannorum Regi nuptam. Obiit an. 869. Placentiæ.

IN PAGO Fanomartinse seu Fanomartensi, ad Scaldum seu Scal-
dim fluuum. Fanum Martis, hodie *Famars*, vicus est Hannoniæ, pro-
pe Valentianas. Pars urbis Valentianensis, nobis Brabantis cis Scal-
dim, est in pago Fano-martensi, ac diœcesi Cameracensi. Altera
pars, nobis trans Scaldim, est in pago Ostrouandenſi ac diœcesi A-
trebatensi, & subest Archidiacono Ostrouandia.

VALENTIANÆ) seu Valentinianæ, à Valentiniano Imp. sic dicitur;
olim palatum regium (ut ex recitato diplomate liquet) nunc urbs
mercatu celebris ad Scaldim, proprios quondam Comites habuit,
in his Arnulfum, de quo infra dicemus. Hodie vulgo pars Han-
noniæ censetur.

CAPVT

C A P V T X I.

Carolus Calvus Francorum Rex, Stephano Cameracensi & Atrebatensi Episcopo, eiusque successoribus, an. 863. concedit legam iustitiae disciplinam in ciuitate Atrebateni, & teloneum ac monetæ officinam in Lambris, petentiis Isaaco & Sigardo Comitibus.

IN nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis. CAROLVS diuina propitiante clementia Rex Francorum. Si nostrorum petitiones fidelium benignè suscipimus, eorum procul dubio animos in nostra fidelitate solidamus.

Quapropter omnium sanctæ Dei Ecclesiæ fidelium, tum præsentium tum & futurorum, religiositas nouerit, quoniam adeentes nostra dignitatis præsentiam, ISAAC & SIGARDVS, Comites, humiliter precati sunt, vt concedemus ciuidam Cameracensis ecclesiæ Præfuli, venerabili viro nomine STEPHANO, eiusque successoribus omnem, quam regia Maiestas habet potestatē, scilicet legalis iustitiae disciplinam, excepto dumtaxat stipite, quo Comitis industria, mallo accersito, iustitiam Dei & Regis regaliter habet exhibere, in quodam loco iuxta ac cis castrum trans fluuiolum, qui dicitur Criencio, ad eam scilicet plagam, qua ecclesia beatæ genitricis Mariæ sita est, infra vnius leucæ vndique spatum.

Quorum omnino petitionibus..... annuendo concessimus, sed in eiusdem castri pago, villa quæ fertur Lambris, ultra citraquæ fluminis ripam, quod dicitur Scarpus, totum eiusdem villæ prædium, & ultra quantum arcus iacere potest vndique, at teloneum (si quod ibidem fortè debetur) sed & aduenas eo loci commorantes, atque monetæ officinā simili modo donamus; vt amodò & in perpetuum modò dictos locorum ambitus, sub immunitatis nostræ tutela ac defensione, Deo dilectus & nobis fidelis iam dictus Episcopus, eiusque successores, quieto ordine, absque ullius contradictione personæ, perpetuò possideant, & excepta omnium inquietudine Deo seruant, ac proprijs utilitatibus vacent, atque nostro fideliter impenio pareant.

Præcipienter ergo iubemus, vt nullus Comes, aut Vicecomes,
K k 2 vel

vel quilibet ex iudicaria potestate, suprascriptorum spatia līmitum ad caussas audiendas, aut fredā exigendā, aut fideiūssores tollendos, aut aduenas dīstringendos, nostris futurisque temporibus ingredi audeat: sed quidquid exinde fīscus nosfer acquirere poterit, totum pro nostrae animae remedio, ac regni stabilitate, eius ecclesiæ profectibus delegamus, quod & ipsis utilitas temporaria, & nobis successo-ribusque nostris salubritas proueniat æterna,

Et ut hæc nostræ auctoritatis præceptio firmior in Dei nomine habeatur, ac per futura tempora melius conseruetur, manu propria subter firmauimus, & annulo nostro sigillari iussimus.

Signum CAROLI Regis gloriosissimi.

Gofelinus regiæ dignitatis Notarius, ad vicem Heriuei Archiepiscopi summi Cancellarij, recognouit.

863. Datum XI. Kal. Iunij. Indictione XI. anno XXIV. regnante Carolo Rege gloriosissimo.

N O T A T I O N E S.

ISAAC) Comes Cameracensis: de quo Baldericus in Chron. Camerensi; vt & de Stephano Episcopo.

MALLO accersito,) hoc est, cōnuentu seu comitijs indictis.

CIENCI) fluiulus urbem Atrebatensem perluit.

LAMBRIS) vulgo Lambres, vicus Duaco opido vicinus, ad Scarpum, officina olim monetaria celebris. Hunc quondam Episcopus seu Ecclesia Cameracensis possedit: vt ex citato Balderici Chronicō constat. Annis superioribus ad collegam nostrum D. Siluestrum Pardo, Canonicum Antuerpiensem, & hodie ad illius heredes pertinet.

C A P V T X I I .

Carolus Caluus Imp. Dononiense monasterium, à S. Ragenfrede in Hannonia ad Scaldim fluum, secundo lapide à Valentianis constructum, an. 877. instaurat, & prædijs iam alim posseſſis dotat, hortatu Gisla fororis sua.

IN nomine sanctæ & indiuidue Trinitatis. CAROLVS misericordia Dei Imperator Augustus: omnibus Christicolis pax & salus.

PBO

Prout more & amore Dei, multa loca Sanctorum, Deo propitiate, alia noua construximus, alia lapsa restaurauimus.

Quapropter sciat omnium sanctæ Dei Ecclesiæ fidelium tam praesentium quam & futurorum industria, quoniam per carissimæ sororis nostræ, Gisla scilicet nomine, crebram admonitionem, ac per dilecti nepotis nostri supplicem postulationem, quin insuper & pro animæ nostræ perpetua salute, Abbatiam sanctissimæ Dei genitricis Mariæ, nec non venerandæ virginis S. Ragenfredis, quam ex suis proprijs prædijs ac vernaculis ipsa viuens construxit, sitam super Scaldis fluuij ripam, in prædio, quod nuncupatur Dononium, ad pristinum certamus restituere statum.

Decreuimus igitur, Dei timoris cauſſa, necnon & per deprecationem iam dictorum, has res reddere & confirmare per nostram magnificientiam, ad utilitatem fratrum sororumque inibi Deo militantium, ut perpetualiter possideant quæ inferius scripta habentur.

Reddimus itaque, cum nostra omni confirmatione, fratribus & sororibus memorati cœnobij, ipsum videlicet Dononium cum omni integritate, mansis scilicet LIII. cum molendinis & campis, & pratis valde vberrimis, & in pago Hainoginense villam, quæ dicitur Halcim, cum omni similiter integritate, mansos videlicet xxiv. cum molendinis & pratis, etiamque cum omnibus familijs inibi degentibus.

In eodem quoque pago villam quæ dicitur Teonis, cum omni integritate, mansos videlicet xxxiv. In villa verò quæ dicitur Salcem eiusdem pagi mansos xiv. cum silua quæ vocatur Ambligia. In praefato quoque pago, in villa Galdeciatas nuncupata, mansos vii. necnon & terram arabilem.

Quin insuper statuendo sancimus, omnimodam decimam tam de villis indominicatis, quam de beneficijs, ex omni Abbatia, ad yfus fratrum & sororum æternaliter largiendam.

Ipsius verò loci senior, quidquid ad opus ecclesiarum vel ædificiorum præfati cœnobij necessarium fuerit, ante omnia & super omnia, secundum Dei amorem, prouideat, ac prouidendo larguer suppleat.

Et ut æternaliter conseruentur in uiolabiliter, manu propria subzter fui mauiimus, & annuli nostri impressione insigniri iussimus.

Actum est hoc anno ab Incarnatione Domini nostri Iesu Christi

877. D. CCC. LXXVII. Idibus Augusti, Indictione x. anno xxxviii.
regni KAROLI Regis in Francia, & Imperij eius ii.

Signum KAROLI glorioissimi Imperatoris.

S. Norberti. S. Gerlonis. S. Willelmi.

S. Rodulphi eius nepotis. S. Bernardi.

..... Notarius scripsi, Pandiaco palatio regali, amen.

N O T A T I O N E S.

GIST a) Ludouici Pij Imp. filia, Caroli Calui soror, S. Euerardi Comitis & fundatoris Cisoniensis vxor, & multarum ex eo prolium genitrix. Cod. don. p. cap. 21. consule.

S. RAGENFREDIS) eiusque mater S. Regina, monasterium Dononense, *Denain*, condiderunt: vi in Fastis Belg. i. Iulij explicui.

FRATRVM sororumque.) Dononium, (vt Marchianæ, Hasnonium, & alia multa Germaniæ inferioris ac superioris monasteria) fuit olim utriusque sexus cœnobium: sed muris & claustris prorsus distincta erant ædificia pro quoque sexu.

De Dononio ita Baldericus lib. 2. cap. 28. in Chronico Camera-censi: In vico Duneng beata Rainfredis ex sui iuris rebus cellam fundavit, & sanctimonialibus constitutis, ipsa etiam Abbatissa regimonium duxit. Hanc autem postea, incumbente inopia, inclinata pauci Canonici incolebant: donec consilio Gerardii Camera-censis Episcopi, & Leduini Abbatis Vedastini, Balduinus Comes ad pristinum statum restituit, ibique monialibus regulariter institutis, Abbatissam, nomine Ermentrudem, præfecit. Haec tenus Baldericus.

HALCIM) forte *Hancin* hodie.

VILLA TEONIS) forte *Tun* sive *Thun*, ad Scaldim, versus Cameracum.

AMBЛИGIA) vicus & silua Hannoniæ, prope Crispinium, Ambli-
se; cuius etiam mentio fit in vita S. Landelini Abbatis & fundato-
ris Crispiniensis. Ambligiæ titulum Principatus nonnulli adscri-
bunt, & possidetur hodie à Principe de Ligne.

CAPVT

C A P V T X I I I .

Carolus Simplex, Francorum Rex, Franconi Leodicensi Episcopo possessiones quasdam, vi ablatas, an. 894. restituit, Adeleide matre & Fulcone Remorum Archiepiscopo, potentibus.

IN nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis, CAROLVS misericordia Dei Rex.

Si iustitiam Dei verè diligimus, & aures nostræ pietatis iustis accommodare petitionibus certamus, morem, vt decet, regium frequentamus, & ex hoc in futuro remunerari omnino credimus.

Quapropter notum esse volumus omnibus sanctæ Dei Ecclesiæ fidelibus, tam præsentibus quam & futuris; quoniam nostræ genua Serenitatis adiens dominus FRANCO venerabilis Episcopus, reclamauit se de quibusdam rebus, de fisco scilicet Arceias, in pago Portunensi sito, quas etiam ab Eua, Chunradi quondam muliere, per precariam acceperat, quod vi atque violentia, sibi ac ecclesiæ suæ fuissent ablatae.

Quod ergo ut verum comperimus, ob Dei amorem & S. Lamberti, remediumque animæ nostræ, perque deprecationem carissimæ & venerabilis genitricis nostræ ADELEIDIS, ac domini FULCONIS Remorum Archiepiscopi, præceptum nostræ auctoritatis & hoc fieri, & ei dari iussimus;

Per quod iubemus atque præcipimus, vt nemini mortalium liceat, quoquo modo, ab eo vel ab ecclesia sua, successoribusque suis prædictas res cum omni integritate, veluti continetur in præfata precaria

Quæ ab hodierna die & deinceps habeant, teneant, possideant, vel quidquid exinde facere voluerint, liberam ac firmissimam in omnibus, sicut de alijs suæ ecclesiæ rebus, habeant potestatem faciendi.

Et vt hæc nostræ auctoritatis largitio, per successura annorum curricula, rata & inconulsa permaneat, manu propria eam subter firmauimus, & annuli nostri impressione insigniri iussimus.

Signum CAROLI gloriofissimi Regis.

Rauber-

D I P L O M A T A

264.

Raubertus Notarius, ad vicem Auskerici Cancellarij, recognouit.

894.

Datum anno incarnationis Dominicæ octingentesimo nonagesimo quarto; anno quoque regnante Carolo, secundo, Indictione duodecima, VI. Kalendas Octobris. Actum Attiniaco.

N O T A T I O.

ATTINIACVM) palatum: de quo vide Cod. cap. 15.

C A P V T X I V.

Suentiboldus Lotharingie Rex monachis S. Dionysij in Francia, prope Parisios, an. 896. restituist Salonam Abbatiolam, in Salienſi pago ſitam, petente Raginero I. Hannonia Comite.

IN nomine sancte & indiuidua Trinitatis. ZVENTEBVLCHVS diuina procurante clementia Rex.

Condecet ergo nos, qui regia potestate ſublimamur, maximè Dei timorem cunctis mortalibus anteponere negotijs, & loca, quæ anteceſſores noſtri ad honorem Dei conſtruxerunt, præ ceteris ſecularibus rebus amare, atque conſeruare; quia, vt credimus, ex hoc & Dominus nobis magis placatus exiit, ob cuius amorem hoc facimus, & honorem Sanctorum eius, quorum merito veneramur obſequia.

Quapropter ad notitiam perueniat vniuersis Dei eccleſiarum credulis, qualiter Congregatio beati martyris Dionysij ſociorumque eius, ad noſtram ſublimitatis clementiam mittens quemdam ſuorum fratrum reclamare, propter res quas anteceſſores noſtri aut alij religioſi homines, ob ſui ſalutem, ſuprafatis martyribus, ad luminaria, & ad fratrum uilitatem, & ad pauperum curam, ipsiisque loci honestatem, dederunt, quæ in noſtro regno ſitæ ſunt.

Quorum reclamationem nos obaudientes, ob interuentum fidelium noſtrorum Odoacri & Raginharij, reddidimus eis quamdam Abbatiolam, ſitam in Salienſi pago, Salonam nomine, ad ſupradictos viſus, cum omnibus ejus appendicijſ.

Ex qua Abbatiola, nos rogauerunt, duas villas ſpecialiter concedere,

cedere, ad luminaria & pauperum curam, Sulciam videlicet & Bar-
nuillam, cum omnibus appendicis earum.

Quod nos consentientes, pro nostræ animæ salute antecessorum-
que nostrorum, fieri decreuimus, nec non & decimaru illius Abba-
tiæ omnem dominicatum concessimus, velut in omni Abbatia san-
cti Dionysij agitur, ipsis petentibus, ad usus pauperum & matricu-
lariorum S. Priuato quotidie seruientium, & oblationes quotidie
offerentium, pro communi utilitate concessimus.

Et nullus utrumquam dominator adueniat, qui hoc infringere au-
deat: quod si aliquis proteruerit hanc eleemosynam infringere in-
incipiat, protinus in iram Dei Sanctorumque eius incurrat, ad quo-
rum loca hanc concessionem fieri decreuimus.

Et ut breuiter concludam, anathematis vinculis ligatus, nisi re-
fipisceret, hic & in ævum permaneat: præsens tamen editio firma
stabilitique permaneat.

Quod ut credibilius sit cunctis in Dei nomine credentibus, manu
propria firmauimus, annuliisque nostri impressione iussimus insi-
gniri.

Signum Domini ZVENTEBULCHI glorioissimi Regis.

Waldgerus Notarius, ad vicem Ratpoti Archiepiscopi, sum-
miique Cancellarij, recognouit.

Data xi. Kalendas Februarij, anno incarnationis Domini 896.
octingentesimo nonagesimo sexto, Indictione decima quarta, an-
no vero regni domini Zuentebulchi primo. Actum in Suuetchusa,
in Dei nomine feliciter, amen.

N O T A T I O .

B. DIONYSII) congregatio, in diecesi Parisiensi, est monacho-
rum Benedictinorum: de qua vide supra cap. i.

C A P V T X V .

Suendeboldus Lotharingie Rex dat cathedrali Canonicorum
S. Lamberti collegio Leodicensi villam Teux, an. 898.

In nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis. ZVENTEBOLDVS diui-
na fauente clementia Rex.

L 1

Pro

Pro his quæ, ob amorem Dei, ecclesijs sanctis locisque Sanctorum per mansuetudinem nostræ Serenitatis tribuimus, æternæ felicitatis beatitudine, ijs interuenientibus Sanctis, omnimodis perfrui confidimus.

Idcirco, omnium sanctæ Dei ecclesiæ, nostrorumque fidelium, tam præsentium nouerit, quam futurorum sagacitas, quia nos, pro salute nostræ animæ, pijke genitoris nostri serenissimi ARNVLPHI Imperatoris, ac nostrorum prædecessorum Imperatorum & Regum,

Largimur ecclesiæ, in honore beatæ Mariæ, genitricis Dei & Domini nostri, & præclari martyris Christi Lamberti in Leodico constitutæ, cui præsidet FRANCO venerabilis Episcopus, villam nostri dominicatus, sitam in pago Leuga, super fluuum Poledam, vocabulo TEVX, cum omnibus iustæ & legaliter ad eam pertinentibus, videlicet mancipijs utriusque sexus, campis, siluis, pratis, aquis, aquarumque decursibus, molendinis, cambis, paruis, exitibus & reeditibus, cultis & incultis, mobilibus & immobilibus, eo tempore & pacto, ut ex hoc, & in antea, præscriptæ ecclesiæ, nec non prædicto Episcopo, successoribusque eius, sine contradictione aliqua, immobiliter perpetuò subsistant.

Et ne hæc nostræ benevolentiae largitio permanuris successionibus infucatè scruetur, nostri annuli impressione subter insigni præcepimus.

Signum domini ZVENTEBOLDI Regis.

Walgerius Notarius, ad vicem Raerbodi Archicancellarij, recognouit.

898.

Actum VIII. Idus Octobris, anno incarnationis Dominice octingentesimo nonagesimo octavo, regni vero Zuenteboldi serenissimi ac pijke Regis quarto. Actum villa Aquæ ductus, in Dei nomine feliciter, amen.

N O T A T I O N E S.

ZVENTEBOLDVS) seu Suentiboldus, Arnulfii Imp. filius naturalis, ab eodem an. 895. Rex Lotharingiae creatus, Odam, Odonis Francorum in Aquitania & Burgundia Regis filiam, an. 897. duxit uxorem: ut Regino testatur.

Quas reliquit filias, Benedictam & Cæciliam, sanctitatis opinione claras,

claras, & ex ordine Abbatissas monasterij Susterensis, in ditione Lu-
liacensi. Anno 900. prope Mosam, à Raginero I. Hannoniae Comi-
te & alijs vicitus, in prælio occubuit. Plura vide Codicis don. pia-
rum cap. 20. & in Stemmatibus Principum Belgij cap. 10.

LEUGA pago) pays de Liege.

C A P V T XVI.

*Ludouicus Lotharingie Rex, Suentiboldi frater & in regno suc-
cessor, an. 910. dat Mortarium villam Canonicis
in Caprimonte (opido olim diaœcesis Leo-
dicensis) degentibus.*

IN nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis. LYDOYI CVS diuina or-
dinante gratia Rex.

Quoties sanctatum Dei ecclesiarum necessitatibus munimine
regalitatis subuenierimus, morem antecessorum nostrorum imita-
mur: idque nobis ad præsentis æui subsidia, atque ad futura beatitu-
dinis præmia incunctanter adipiscenda, proficere credimus.

Quocirca omnium sanctæ Dei ecclesiæ nostrorumque fidelium,
præsentium ac futurorum, prudens agnitus comperiat, quia HATTO
venerabilis Archiepiscopus, & GERBERDVS Celsitudinem nostram
adierunt, intimando, qualiter frater noster SVENTIPVLCHVS, post-
quā à regni gubernatione proceres regni Lothariensis demiserint,
cuidam viro Roingo quandam proprietatem dederit, quam ipse
Roingus postmodum ad substantiam Canonicorum, in CAPRI-
MONTE loco vocato, degentium, vt cumque delegauerit;

Cumque prænominatus Comes hoc taliter actum perscrutaue-
rit, nostrisque auribus innotuit, humillimeque expetiti cum Hatto-
ne præfato Pontifice, ut pro salute animæ nostræ, easdem res præ-
nominatis Canonicis, per nostræ auctoritatis præceptum, confir-
maremus.

Hoc quoque ipsorum petitioni libenter acquiescentes, præscri-
ptas res in Comitatu Leuchia sitas, Mortariumque locum vocatum,
cum omnibus suis appenditijs, vt haec tenus iam dictus Roingus eas
habere visus fuit, ita deinceps, ad substantiam sacerdotiorum Cano-
nicorum, per præsentem nostræ Regalitatis vigorem concedimus,

ac confirmamus;

Videlicet cum manso indominicato, atque ecclesia, cum alijs duodecim mansis, castitijs, campis, pratis, pascuis, siluis, cultis & incultis, aquis aquarumue decursibus, molendinis, punctionibus, vijs & inuijs, exitibus & redditibus, quæsitis & inquirendis, mobilibus & immobilibus, ac mancipijs utriusque sexus inibi residentibus.

Hoc quoque obnixè statuentes ac sanctientes, ut more ecclesiastico, ab hodierna die, præscripti Canonici ad mensam ipsorum habeant, teneant, possideant, nostrique ob id memores effici delectentur.

Et ut præsens nostræ largitionis & confirmationis præceptum, per succendentia tempora, verius credatur, ac diligenter seruetur, manu propria subter firmauimus, & sigilli nostri impressione insigniri iussimus.

Signum domini Ludovici serenissimi Regis.

THEODVLPHVS Notarius, ad vicem Rathpodi Archiepiscopi & Cancellarij summi, recognoui.

Data V. Idus Nouembris, anno Dominice Incarnationis D. CCCC. X. Indictione XIII. anno vero domini Ludouici X.

9ro. Actum; in Geleneheim, in Dei nomine feliciter, amen.

N O T A T I O.

In Caprimonte, Chieuremont, olim fuerunt duo aut tria Canonorum collegia: quorum prædia partim Canonicis B. Mariæ Aquitaniensis, partim Canonicis S. Ioannis in insula Leodicensi sunt attributa; Caprimontensi opido funditus exciso à Notgero Leodicensi Episcopo. Caussam excidij inuenies apud Chapeauillum, rerum Leodicensium scriptorem.

C A P V T X V I I .

Carolus Simplex Francorum Rex Canonicis ecclesiae S. Lamberti Leodicensis an. 915. dat forestum seu siluam in Arduennam sitam,

Stephano Leodicensi Episcopo, & Raginero I. Hannoniae & Hasbaniae Comite, potentibus.

IN nomine sanctæ & indiuinae Trinitatis, CAROLVS, diuina propitiante clementia, Rex Francorum.

Si

Si Deum præ oculis habendo, in augmentandis suis ecclesijs honoramus, nostrisque fideles in suis rectis petitionibus libenter excipimus, diuina humanaque nobis simul conciliamus, atque regiam liberalitatem moribus paternis exequentes sumus.

Quocirca omnium nostrorum fidelium, præsentium videlicet ac futurorum, comperiat solertia, quod DvDO Virdunensium Episcopus, RAGINERVVS Marchio strenuus, pariter etiam ROBERTVS nostræ Serenitatis executor fidelissimus, nostram adierunt excellen-
tiam, poscentes prorsus,

Vti interuentu STEPHANI venerabilis Tungrorum Episcopi, no-
stræ consanguinitati affinis dilectissimi, partibus sanctæ Dei genitri-
cis Mariæ, almiique martyris Lamberti, in proprium traderemus fo-
restem, quæ olim pertinuerat ad Tectis villam, quam dato fisco
ZVENDIPOLCHVS retinuerat ad manum regiam, quamque constat
in pago Luuiensi, atque in Comitatu SICHARDI sitam, atque istis
finibus circumquaque conclusam;

Terminatur à Wlfingi fago, vsque in fluum Ambleuam, inde ad
monasteriū Stabulaus, sicque vadit ad . . . & inde ad Salceias, vsque
ad Nordrees fontē, & ad Hauernij vsque ad Vesere, & idem ad riuū
de Solmania vsque ad Solergeas & Hukelebac, vsque ad Veserem &
Geislampiā, vsque ad Hospitale, & sic reuertitur ad Wlfingi fagum.

Horum itaque petitioni grataanter assensum præbentes, egimus,
iuxta quod fuerant obnixè poscentes.

Delegauimus namque ipsam forestem prælibatis partibus iure
perpetuo in proprium tenendam, & totum vnde cumque ad inte-
grum, velut dudum semper in Regum manibus constituerat, firma-
uimus omni tempore possidendam, in tantum, vt neque à quoquam
venatio ullatenus fiat per illam, nisi Prælati illius ecclesia licentiam
omnino habuerit indeptam.

Si quis ita temerario ausu in ea venari præsumperit, sic bannum
regium inde componat, quomodo antea componebatur, dum Re-
gum in manibus steterat.

Et vt hoc nostræ auctoritatis præceptum perpetualiter manens,
semper sit inconuulfum, has testatorias litteras exinde fieri iussi-
mus, annuliique nostri impressione sub his insigniri præcepimus.

Signum CAROLI Regis gloriosissimi.

Ionsuinus Notarius, ad vicem Heriuei Archiepiscopi, summiisque
Cancellarij, recognouit.

Ll 3

Datum

Datum VIII. Kalendas Septembris, Indictione tertia, anno vice.
simo tertio, regnante Carolo Rege gloriofissimo, redintegrante de.
cimo octauo

Actum monasterio S. ARNVLPHI, in Dei nomine feliciter,
amen.

N O T A T I O N E S.

RAGINERVIS I.) Hannonia & Hasbania Comes: de quo & alijs
tribus ex ordine Ragineris, in Stemmaribus Belgicis cap. 21, fusè
differui. Horum stirps mascula hodieque perstat in Landgraviis
Hassia, qui originem & gentilicium Leonis insigne trahunt ab
Henrico Brabantino, Henrici II. Brabantia Ducis filio.

ZVENDIPOLCHVS) seu Suendiboldus Lotharingia Rex.

LVYTENSI) seu Lutgiensi pago, au pais de Liege.

STABVLAVS) hodie Stabuletum, Abbatia Benedictinorum: cuius
nunc Administrator est Episcopus Leodicensis.

REDTEGRANTE.) Vide Cod. don. cap. 27.

S. ARNVLPHI) monasterium Metense, multorum olim Regum
cumulis nobile, descripsit Valladerius.

C A P V T X V I I I .

*Carolus Simplex Francorum Rex Rutgero Treuerensi Archiepi-
scopo restituit Traiectensem S. Seruati Abbatiam.*

IN nomine sanctæ & individuæ Trinitatis. CAROLVS diuinâ pro.
pitante clementiâ Rex Francorum.

Dogmate diuino instruimur, & regiâ maiestate monemur, qua.
tenus Sanctorum loca sub solida tuitione prouideamus: & si quæ
sunt alicuius prauitate attrita, ad pristinum reuerti faciamus sta.
tum.

Nouerit igitur omnium sancte Dei Ecclesiæ fidelium nostrorum,
videlicet præsentium ac futurorum industria. quoniam vir venera.
bilis nobis fidelis Rutgerus, Treuerensis ecclesiæ Archiepiscopus,
sepiùs plangendo adjit Celsitudinem nostram, dicens, quod Abba.
tiam

riam S. Seruatij, quæ est constructa in Traiecto, in Comitatu Mase-
land, quam dedit per suum præceptum sibi commissæ Treuerensi
ecclesiæ Arnulphus Rex, sed violentia Ragineri Comitis, & filij
eius Gilberti, à prædicta Treuerensi ecclesia iam olim esset iniuste
ablatæ.

Ergò ad cauſtas nostras eius proclamationem mittens, iudicio
Scabinorum palati nostri, & attestatione omnium fidelium nostro-
rum, ipsam Abbatiam S. Petro, in cuius honorem est constructa
Treuerensis ecclesia, & prænominato Præfuli reddimus, ut in per-
petuum, sine cuiuspam contradictione, cum omni integritate ipse
& successores eius ipsam Abbatiam teneant atque possideant, &
quidquid pro sua, suæque ecclesiæ vtilitate, ex ipsa facere decreue-
rint, liberam in omnibus potestatem habeant faciendi.

Et ut hæc notitia instantibus & futuris temporibus rata esse cre-
datur, & firmior habeatur, ligillo nostri palati eam roborari ius-
sumus.

Hæc sunt nomina eorum qui præfatum contulerunt iudicium,
videlicet

Episcoporum,

Wifridus, Dado, Raubertus,
Abbo, Stephanus:

Sed Comitam,

Matfridus, Sigardus, Otto,
Fulbertus, Christianus, Erkengerus,
Isembardus, Hungerus, Ecfridus,
Ermenfridus, Walterus, item Walterus:

Nec non & Scabinorum,

Blidulphus, Regnardus, Adelbertus,
Sigebertus, Witterus, Adelbardus,
Rubertus, Bernacrus, Volmarus,
Roricus, Otkerus, Ingrannus,
Betto, Engilbertus, Filberius, Isvwardus.

Rathbodus Notarius, præcipiente domino Rege Carolo, hanc
notitiam scripsit.

Data Idibus Iunij, Indictione VII, anno XXVII, regnante Rege
Carolo, redintegrante XXII, largiore vero hereditate indepta VII.

Actum Heristal palatio.

NOTA.

DIPLOMATA
NOTATIONES.

S. SERVATII) collegium Canonicorum Traiecti ad Mosam, nuncupatur h̄ic Abbatia, more & stilo illius æui, apud Leodicenses & alios v̄sitato. Molanus lib. de Canonicis, varia Canonicorum collegia, in diœcesi Leodicensi sita, enumerat; quibus hodieque præsunt Abbates sacerdetales.

ḠSILBERTVS) Ragineri I. Hannoniæ Comitis & Albradæ filius, fuit primus Lotharingiæ Dux: ut in Stemmatibus Belg. cap. II. docui.

HERISTAL) palatum olim regum (à quo Pipinus Heristallius seu Heristallius, Maior domus Regiæ, cognomentum induit) nunc vicus, Herſtal, Baroniæ titulo clarus, ad Mosam, haut procul à Leo- dico. Censetur iuris Brabantini, spectatque ad gentem Nassauiam.

C A P V T X I X.

*Eiusdem Caroli Regis diploma alterum, eiusdem argumenti
ac sententia.*

IN nomine sancte & indiuiduæ Trinitatis. CAROLVS diuinâ largiente misericordia Rex Francorum:

Si seruorum Dei petitionibus aurem libenter accommodamus, diuini cultus amore, regum decenter morem exequimur, ac vita eternæ præmia propter hoc adipisci veraciter credimus.

Quocirca competiat omnium fidelium sanctæ Dei Ecclesiæ, nostrorum videlicet præsentium & futurorum solertia, quoniam Archipræsul venerabilis Treuerensis ecclesiæ RVTGERVS nostra Serenitatis culmen adiit, conquerens quod Abbatiam quandam, quæ est constructa super flumen Mosam, in loco TRAIECTVS nuncupato, vbi requiescit corpus sanctissimi confessoris Seruati, Arnulphus quandam Rex, deprecante RATHBODO prædictæ ecclesiæ pridem Archiepiscopo, delegauerat S. Petro Apolto ad cathedram Treuerensem.

Idque sanctionis præceptum confirmare studuit; sed irruentibus diuersis contrarietatibus, à potestate eiusdem sedis RAGINERVS pridem

pridem Comes eamdem Abbatiam violenter subtraxit, & reclamante dicto Rathbodo apud Regem Zuendeboldum, illam reddere compulsus est S. Petro.

Verum Zuendeboldo perempto, iterum à Raginero peruasa est, 900.
ac post illum ab eius filio Gisilberto pari violentia hactenus negatur reddere.

Cuius petitionem fore salubrem cognoscentes, consensu Episcoporum nostrorum, & iudicio Comitum, seu aliorum fidelium, supradictam Abbatiam in Traiecto super flumine Mosa sitam, in Comitatu vero Hasbaciensi, in conspectu nostro & praesentia Principum nostrorum ipsi metu prelibato Archiepiscopo reddere imperauimus, pro amore Dei.

Ita dumtaxat, ut à nobis restitutam S. Petro, vsibusque sanctæ Treverensis ecclesiæ, ab hinc in futurum nullus valeat eam subtrahere vel dividere exinde; sed nostræ pietatis munere ipse Archipræsul Rutgerus, & eius successores memoratam sèpe Abbatiam habeant, teneant, cum villis, mancipijs utriusque sexus, & omnibus rebus iuste ibidem pertinentibus, & earumdem rerum exactionibus, & omnia ad se pertinentia regant & disponant pro suæ utilitatis studio, sicut priorum Regum auctoritates patefaciunt.

Hanc igitur Abbatiam reddendam nostræ auctoritatis præcepto Archipræsuli Rutgero, & suæ ecclesiæ, manu propriâ roboranimus, & annuli nostri impressione insigniri iussimus.

Signum Caroli Regis glorioissimi.

Gozelinus Notarius, ad vicem Rutkeri Archipræsulis summique Cancellarij, recognouit.

Data VII. Idus Iulij Indictione VIII. anno regni Caroli incliti Regis XXVII. redintegrante XXII. largiore vero hereditate incepta VIII.

Actum in Villa Theodonis,

NOTATIONE S.

THEODONIS villa) olim palatum regium, nunc munitum Ducatus Luxemburgensis opidum, ad Mosam, Francis Theonville, Germanis Dietenhouse.

TRAIECTVS us, ui, masculino genere, ut recte veteres scrip-

M m runt;

soli

runt. Quod opidum hodie Traiectum ad Mosam, neutro genere, sed barbarè, nuncupatur, vulgo *Maestricht*: Ammiano Marcellino Optricesium, quasi dicas *Oppertricht*. Hinc nonnulli Traiectum superius nominant, ad distinctionem Traiecti seu potius Traiectus inferioris, ad Rhenum in Batavis siti, & vulgo *Ultraiectum*, *Vtrech*, nuncupati.

C A P V T X X.

Stephanus Papa fundationem Abbatia Broniensis, in Comitatu Namurcensi, an. 942. confirmat, Romæ existente, & coram petente S. Gerardo Abate ac fundatore Broniensi.

IN nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis, & S. Mariæ semper virginis. STEPHANVS, Sedis Apostolicæ sumimus Episcopus, ieruuus seruorum Dei, fratribus ac filijs nostris per uniuersum orbem terrarum in fide Catholica degentibus.

Notum cupimus esse omnibus tam præsentibus quam futuris, qualiter filius ac frater noster diuina annuente clementia, Gerardus Abbas nobis innotuit de monasterio Broniensi, quod in mensu reformatum & restauratum, in honore S. Dei genitricis semper virginis Mariæ, sanctorumque Apostolorum Petri & Pauli, & S. Ioannis Baptiste.

Post vero multorum Sanctorum pignora, congregauit ibi corpus etiam S. Eugenij martyris, Archiepiscopi Toletanæ sedis, discipuli & ordinati S. Dionysij Archiepiscopi, & cum magna reverentia & honore inibi attulit: hereditatem quoque propriam tam in agris quam mancipijs, & in omnibus iure hereditario adiacentibus devote ac voluntariè ad præfatum dedit monasterium.

Postquam autem nobis hoc indicauit, prouolutus pedibus nostris petijt, quatenus auctoritate Apostolorum Petri & Pauli malediceretur omnis, qui de eodem monasterio aliquid conaretur, tam de reliquijs Sanctorum, quam de vestimentis & libris, & de territorijs auferre, atque de mancipijs vel de alijs quibuslibet rebus, quas nunc habet sibi datas, vel ultra possit Dei misericordia obtinere.

Hoc

Hoc quoque magnopere expetijt, vt eodem constringatur anathemate quicumque priuilegium, quod de eodem loco & monasterio iam regia magnificentia & imperialis sanxerat auctoritas, aliquatenus præsumeret infringere:

Scilicet: nullus Episcopus, nullus Comes, nullus Aduocatus, nullus Iudex publicus, nec quilibet ex iudicaria potestate, in ecclesiis aut loca, vel agros, seu reliquas possessiones memorati monasterij præsumat ingredi, aut ad causas audiendas, aut precaturas faciendas, aut freda vel tributa, aut obsonia quælibet exigenda, vel mansiones, aut situas, vel patadas faciendas, aut fidejusfores tollendos, aut homines eiusdem monasterij, tam ingenuos quam seruos, super terram ipsius commandantes, iniuste distingendos, nec ad villas redhibitiones aut illicitas occasionses requiriendas, nostris & futuris temporibus.

Sed licet memorato Dei seruo Gerardo, suisque successoribus res prædicti monasterij, cum monachis suis, sub immunitatis nostræ defensione, quieto ordine possidere & ordinare, absque cuiuslibet arbitri communione, nisi ipso Abbe & suis monachis id rationabiliter fieri petentibus.

Hoc quoque firmari expetijt nihilominus, vt eadem damnetur maledictione, quicumque locum ipsum & loci incolas, infra suos terminos hostili incendio, vel cæde, aut aliqua iniusta oppressione præsumplerit aliquatenus depopulari, vel infringere.

Astantibus igitur Episcopis & confratribus huius sanctæ Romanæ Sedis, & consentientibus, petitionem famuli Dei Gerardi Apostolica auctoritate firmari decreuimus.

Igitur auctoritate Patris & Filii & Spiritus Sancti, & S. Mariæ semper virginis, Deigenitricis, & omnium cœlestium Virtutum, & S. Ioannis Baptiste, & sanctorum Apostolorum Petri & Pauli, S. Eugenij martyris, eiusdem loci patroni & prouisoris, & Sanctorum, quorum reliquiae inibi sunt, simulque omnium Sanctorum, quorum nomina scripta sunt in libro vite, excommunicamus, anathematizamus, damnamus omnes, qui horum quidpiam, quæ de immunitate & libertate Broniensis ecclesie & loci prelibata sunt, irritum fecerint vel infregerint, nisi resipuerint, & pœnituerint, & ab Abbe & fratribus eius veniam promeruerint, & de cetero emendauerint.

M m a

At

At verò qui obseruator exstiterit huius nostræ præceptionis, & regiæ sanctionis, gratiam & misericordiam, vitamque æternam à misericordissimo Domino Deo nostro consequi mereatur.

Ego CASTORIUS Notarius regionarius & Scriniarius sancte Romanæ Ecclesiæ, corroborante Apostolica auctoritate, & sancto Papa Stephano suggestente, recognoui.

Signum Domini STEPHANI Papæ glorioſi.

Data V. Kalendas Maij, anno ab Incarnatione Domini
Actum Romæ feliciter, amen.

Ego Leo sanctæ Romanæ Ecclesiæ Archipresbyter, ro-

gante domino nostro Stephano, subscripsi, amen.

Ego Dairinus Episcopus, iubente eodem Episcopo, sub-

scripsi, amen.

Ego Valentianus Episcopus subscripsi, amen.

Ego Agapitus Episcopus ipso iubente subscripsi, amen.

Ego Emerentianus Episcopus subscripsi, amen.

Ego Simphorianus Episcopus subscripsi, amen.

Ego Liberius Episcopus subscripsi, amen.

Ego Laurentius Episcopus subscripsi, amen.

Ego Florentius Episcopus subscripsi, amen.

Ego Gregorius Episcopus subscripsi, amen.

Ego Gaudentius Episcopus subscripsi, amen.

Ego Clementianus subscripsi, amen.

Ego Vrbanus Episcopus, iussu domini Stephani Papæ, sub-

scripsi, amen.

Hilduinus Mediolanensis Archiepiscopus subscripsi, amen.

Wido Placentinensis Episcopus subscripsi, amen.

Petrus Cumensis Episcopus subscripsi.

Ainardus Basiliæ Episcopus subscripsi, amen.

Richuinus Stratburgis Episcopus subscripsi, amen.

Rotherus Treuiris Archiepiscopus subscripsi, amen.

Benedictus Metensis Episcopus subscripsi, amen.

Richarius Leodicensis Episcopus subscripsi, amen.

Stephanus Cameracensis Episcopus subscripsi, amen.

N O T A

NOTATIONES.

BRONIVM) hodie S. Gerardi Abbatia, Benedictinorum, annexa
Episcopatui Namurcensi.

Stephanus Papa an. 939. creatus, obiit an. 943.

ROTHERVS) f. Rotbertus A. Treucrenensis.

CAPUT XXI.

*Conrado Lotheringie Duce postulante, Otto I. Imp. an. 944
dat Farabero Leodicensi Episcopo monasterium Eiche,
quod nunc est Canonicorum collegium, in ditio-
nis Leodicensis opido Maseica.*

IN nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis. OTTO, diuina prouidentia Rex.

Si locis divino cultui mancipatis aliquid impendimus, augmentum
æternæ remunerationis cumulum speramus inde nos adepturos.

Quocirca nouerit omnium fidelium nostrorum cautela, tam præsentium quam succendentium, qualiter ob amorem omnipotentis
Dei, interpellante nostram liberalitatem Duce CONRADO, tradidimus ad Leodicensem Sedem, in honore semper virginis Mariæ de-
dicatam, quoddam monasterium, EICHE vocatum, super fluuium
Votra constructū, sium in pago Husce, in Comitatu Rodulphi, qua-
tenus præfatæ ecclesiæ, cui modò præst FARABERTVS Episcopus:
suique successores eamdem inde teneant potestatem, quam in re-
liquis habent rebus ad suam Sedem pertinentibus, cum omnibus ad
prænotatum cœnobium iuste spectantibus terris, mancipijs, cun-
ctisque, quæ dici vel nominari possunt.

Et ut hæc auctoritas nostra, præceptumque traditionis inuolatum
deinceps permaneat, iussimus hoc conscribi, sigillique nostri
impressione munitum firmari.

Signum domini OTTONIS Serenissimi Regis.
EIMO Notarius, ad vicem Brunonis Archicancellarij, recog-
noui.

Mm 3

Actum

944.

Actum Chuitileneburg , anno incarnationis Domini nongente-
fimo quadragesimo quarto , IV. Nonas Iulij , regni autem domini
Ottonis decimo sexto , Indictione septima .

N O T A T I O N E S .

CONRADVS) seu Cuno, Lotharingie Dux ab Othono I. Imp. an.
944. creatus , eiusdem filiam Luidgarden an. 947. duxit uxorem ,
qua an. 953. decessit : vt Continuator Reginonis testatur. Idem Dux
diplomati Gemblacensi an. 950. subscriptus .

EICHE) monasterium : de illo egri in God. don. Piarum cap. 20.
pag. 91. & in Fastis Belg. 2. Oct.

C A P V T . X X I I .

Walciodorensis Benedictinorum Abbatia , ad Mosam fl. in
Comitatu & diocesi Namurcense , ab Eilberto Comite
ac domino Florinensi , eiusque coniuge Here-
finde , an. 946. fundatur dotaturq .

I N nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis. OTTO divina favente
clementia Rex.

Notum sit omnibus sanctæ Ecclesiæ fidelibus & filijs , præsentibus scilicet & futuris , qualiter venerabiles Episcopi nostri , Fredericus sanctæ Maguntinensis ecclesix , & Hugo Leodiensis , adierunt Serenitatis nostræ præsentiam , deprecantes , vt cuidam nobili viro
EILBERTO nomine , assensum præberemus , de rebus sui iuris mo-
nasterium edificare , in honore S. Mariae semper Virginis , in loco
qui dicitur Walciodus , ubi iam dictus vir & vxor sua Herefindis
in religione feruentissima suscepserant quosdam Dei seruos , pere-
grinationis gratia à Scotia venientes , & sub regula S. Benedicti vi-
uere cupientes .

Dedit igitur prædictus vir , cum coniuge sua , de proprietate sui
iuris ad præfatum locum , prædictis monachis locum qui dicitur
Walciodoris , ubi est ecclesia in honore S. Mariae constructa , &
mansus indominicatus , ad quem aspiciunt mansi triginta , cambræ
septem ,

Septem, fornarij duo, in pago Ardenna dicto ad Littras, mansum indominicatum, ad quem aspiciunt manū triginta, vbi est ecclesia in honore S. Dionysij constructa, cambæ duæ, fornarij duo, in Falmenna..... mansum indominicatum, ad quem tres cambæ, duo fornarij, duo in Condrosio ad locum Antina dictum, vbi est ecclesia in honore S. Maximini constructa; mansum indominicatum, ad quem aspiciunt mansi triginta unus, cambæ duæ, fornarius unus, in loco Florines dicto, mansos sex, cambam vnam, cum omnibus ad prænominata loca iure pertinentibus, mancipijs, agris, pratis, pascuis, siluis, aquis, aquarumque decursibus, molendinis, punctionibus, exitibus & redditibus, quæsitis & inquirendis.

Quorum petitionibus nos, sicuti æquum erat, aurem libentissime accommodantes (quippe quæ salutis nostræ commoda postulabant) statuendo decreuimus, vt illud monasterium perpetuo in usus peregrinorum & pauperum stabiliatur, firmetur atque corroboretur, & semper in ditione SCOTORVM permaneat, & quamdiu aliquis illorum vixerit, nullus alius fiat Abbas, nisi unus ex ipsis, post vero decepsum illorum alijs, Deum diligens & amator sanctæ regulæ, efficiatur Abbas; ipsum autem monasterium, quod ad hoc noscitur esse constructum, vocetur deinceps Monasterium peregrinorum.

Et ut hoc nostræ concéssionis præceptum firmiter permaneat, manu nostra subtus firmauimus, annuloque nostro insigniri iussumus.

Signum domini Ottonis serenissimi Regis.

Vrmus Cancellarius, ad vicem Friderici Archicapellani.

Actum XIII. Kalendas Octobris, anno incarnationis Domini 946.
nonagesimo quadragesimo sexto, Indictione prima, anno Ottonis undecimo. Actum iuxta ciuitatem Remis dictam.

N O T A T I O N E S.

Ex Walciadori archiuis diploma istud Patilius Croffendalius recitat in sua Comitum Namurcensem Historia, quæ Bruxella apud filium ms. exstat.

Elbertus siue Elbersus Comes, dominus de Florines, Ebroini & Berthæ filius, Gerardi Comitis Lossensis frater cum uxore sua Hesinde (ex qua liberos non suscepit) monasterium S. Michaelis in Tirassia

Tirassia exstruxit. Anno 944. aut 946. castrum Walciodorensis,
VVanssire, in monasterium vertit; S. Forannanum, ex Scotia an.
968. venientem, primum ibi Abbatem constituit, demum an. 977.
vivere desijt, Walciodori sepultus cum Gerardo fratre.

Ebroino seu Euroino Ludouicus Balbus Imp. circa an. 879. dedit
Antinam, *Anine*, in Condrusio, & Hejdrefum, *Haidres*, in Fa-
menna. Donationis tabulae existant apud Cronentalium lib. citato.

Otho Imp. an. 968. cœnobium Walciodorensis Theoderico
Episcopo Metensi concessit, qui Hasteriensis monasterium, dimis-
sis monialibus, cum Walciodorensi coniunxit: sic ut unus idemque
sit Abbas loci utriusque.

Est autem Hasteria ad alteram Mosæ ripam, ex opposito Walcio-
dori sita, in qua Widericus, eiusque coniux, an. 656. moniales
collocarunt.

S. Forannanus an. 982. in Domino obdormiuit, & Walciodori
quiescit cum S. Eloquio, S. Foillani fratre: de quibus Fastos nostros
Belg. vide.

CAPUT XXXII.

*Ludouicus Transmarinus Francorum Rex, petente Arnulpho
Magno Flandriae Comite, an. 950. possessiones mona-
sterij Blandiniensis, iuxta Gandavum, confir-
mat; monachis Benedictinis, per S. Ge-
rardum Bronensem, loco Cano-
nicorum, substitutis.*

IN nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis, diuina præordinante
gratia Francorum Rex LUDOVICVS.

Si in diuinis cultibus operam dantes, Ecclesiam Dei ad summum
sacræ religionis statum sustollere conamur, ab ipso bonorum om-
nium Remuneratore, pro certo confidimus fore nobis recompen-
sandum.

Igitur notum esse volumus omnibus sanctæ Dei Ecclesiæ fidel-
ibus, præsentibus scilicet & futuris, quoniam nostræ dignitatis a-
diens præsentiam Arnulphus Comes & Marchio nobilissimus, no-
sterque

sterque consanguineus clarissimus, nobis retulit dolendo, quod-dam coenobium à beauissimo Amendo Präfule, sub regulari mona-chorum norma, nobiliter secus castrum Gandavum super scaldi-fluenta, olim constructum fuisse, quod antiquitus vocabatur Blan-dinus, nunc verò vocatur..... monasterium penitus modo..... destrunctum.

Vnde idem Comes Arnulphus, ob Dei Sanctorumque eius amo-rem, vehementer compassus, ei reddidit iure quasdam res, quam-uis non omnes, prædicto cœnobio, quæ dudum per violentiam & nimiam sæcularium cupiditatem inde fuerant absumptæ, remotis Canonicis inibi non satis honeste viuentibus, quo melius ibidem monachi sublitterentur, qui regulæ & Abbati vacando obedirent.

Quocirca prælibatus Comes nostram satis reuerenter expetijt munificentiam, quatenus concessas res præcepti nostri munimine iam dicto monasterio corroborare dignaremur, quod & fecimus.

Sunt autem memoratae res, scilicet mansuræ, quæ sunt in portu Gandaio sitæ, à flumino Scalde usque ad decursum Leyæ fluminis, cum censu earum, atque cum decimis omnibus. Naulum quoque, quod à prætereuntibus exigitur, & prati floralia, cum alijs ibidem aspicientibus, & molendino uno, in loco qui dicitur Affua;

Vineam quoque secus monasterium ac terram, quæ ibi adiacet usque ad portum Gandisem, atque alia rura, quæ monasterio sunt contigua, supra quæ construant officinas, aliaque sibi congrua: Capellam denique in honore S. Mariæ dicatam, in villa, quæ dicitur Meerem, villam quæ dicitur Gunringhem, cum appenditijs suis, in pago verò Wasia super fluum Scaldim, villam, quæ dicitur Tempseca, cum omnibus appenditijs:

In pago autem Hainau super fluum Lanum, villam quæ vocatur Dulcis, ecclesiam scilicet cum manso indominicato, ac cum omnibus sibi adiacentibus pratis & pascuis:

Et in pago Flandrensi, in loco nuncupato Morona Bennonis pastolaria quæ sufficere possunt ouibus CXX. & in alio loco mari proximo vocabulo Bescura, terram in qua possunt alere oves centum,

Ac in ipso pago dedit præscriptis monachis, post discessum suum, medietatem fisci sui, quæ vocatur Huetingebem mansum

N n

vnum

vnum cum mansionario, ac maiore nomine Fulberto, alijsque
mancipijs numero XII.

Vnde hoc nostræ auctoritatis decretum fieri, ac venerabili G. RARDO Abbatij monachisque prælibati monasterij dari præcepimus, per quod præscriptas res cum omni integritate, & alias quæ postmodum à Dei cultoribus illis sunt largiendæ, firmiter teneant, atque perpetuò, nemine inquietante, possideant:

Ea scilicet ratione, vt Abbas cum monachis, secundūm loci pos-
sibilitatem, regulariter ibidem viuere studeant, ac pro nobis &
totius regni statu militare Deo iugiter satagant.

Et vt nostræ corroborationis concessio plenissimum obtineat
stabilitatis vigorem, manu propria subter eam firmauimus, & an-
nuli nostri impressione assignari iussimus.

Signum LUDOVICI glorioſiſſimi Regis.

Oidilo Notarius, ad vicem Artaldi Archiepiscopi, relegit & sub-
scripsit.

Actum Remis, XIII. Kal. Septembriſ, Indictione VIII. anno
XV. regnante Ludouico Rege glorioſo.

N O T A T I O N E S.

CANONICIS remotis.) Notent antiquitatis ecclesiastice studiosi,
in plurimis cœnobij, quæ nunc sunt aut fuerunt monachorum or-
dinis Benedictini, Canonicos primitus vixisse; vt in Blandiniensi,
Bauonensi, & alijs.

TEMPSECA) seu Tamisia, Tempſt, amplum Wasia municipium,
ad Scaldim, S. Amelbergæ virginis patrimonium, olim monasterij
Blandiniensis, nunc est Ducis Bournonvillij.

VILLA, quæ vocatur Dulcis,) sita est in Hannonia, vulgo
Douley, data iam olim in feudum ab Abbe & conuentu Blan-
diniensi.

CAPVT

C A P V T X X I V .

Otho I. Imp. Dulciacum, Crombruggam, aliasq; possessiones monasterij Blandiniensis an. 966. confirmat, petente VVomaro Abbe Blandiniensi.

IN nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis. OTTO diuina fauente clementia Imperator Augustus.

Cùm Regiæ vel Imperatoriæ dignitatis officium esse constet, vt monasterialia loca, Deo & Sanctis eius dicata, ob diuini cultus augmentum, nouis semper auctoribus roborentur: idcirco notum esse volumus omnium fidelium nostrorum, tam præsentium quām futurorum, industriae,

Qualiter venerabilis Abbas WO M A R V S Blandiniensis cœnobij, nostram adiit Serenitatem, rogans vt more antecessorum nostrorum, Regum scilicet vel Imperatorum, rebus vel proprietatibus monasterij sui, infra regni nostri terminos constitutis, immunitatis vel defensionis nostræ brauium concederemus, hocq; nostræ auctoritatis præcepto roboraremus.

Nos verò interuentu dilectæ coniugis nostræ ADELHEIDIS, fidelisque Archiepiscopi nostri Wilhelmi, ob spem diuinæ remunerationis, pro statu vel incolumentate regni, vel Imperij nostri, filijque nostri carissimi Regis Ottonis, piæ illius petitioni assensum præbuimus, & vt res vel possessiones præscripti Blandiniensis cœnobij, infra regni nostri terminos constituta, Dulciacus scilicet in pago Haginiæ, & CROMBRUGGA in pago Brabantinæ, quam viliam Canisiam nostra soror GERBERGIS Regina monachis, ob medium animæ fidelis Comitis sui reddidit Arnulphi, sub perpetua immunitatis nostræ tutione sint, volumus:

Ita vt nullus noster Comes, aut Index & Vicarius, aut publicus fisci exactor, vel Aduocatus, vel alius aliquis prænominatas villas ingredi audeat, ad fredas exigendas, vel hominibus præscripti cœnobij, inibi habitantibus, distinctionem ingerendi, vel aliud quid potestatis exercendi licentiam aut potestatem habeat, nisi Abbas & Aduocatus, quem sibi ipse utilem & necessarium elegerit.

Et vt hoc auctoritatis nostræ præcepium firmum & stabile permaneat,

N n 2

maneat,

maneat, hanc chartam conscribi fecimus, quam & propria manu
subter firmauimus, annuliisque nostri impreisione signari iussimus.

Signum domini OTTONIS, magni & inuictissimi Imp. Augusti,
Luidolphus Cancellarius, ad vicem Wilhelmi Archicapellani,
recognoui.

966. Datum XI. Kal. Februarij, anno Dominicæ Incarnationis D.
CCCC. LXVI. Indictione IX. anno regni domini Ottonis XXXI.
Imperij vero IV.

Aetum Traiecto, in Dei nomine feliciter, amen.

N O T A T I O N E S.

Othonum Cæsarum stemma.

HENRICVS, eo nomine primus, cognomento AVCEPS, Saxonie
& Thuringie Dux, Conrado imp. an. 919. die 23. Decembris sine
liberis defuncto, Rex Germanie & Imperator an. 920. electus est,
& an. 936. decessit. Fuit Othonis Saxonie Ducis filius, qui monaste-
rium Benedictinorum in monte Lunebur exstrui iussit, & dotauit.

Henrico Aucupi vxor fuit S. Mathildis, Martyrologij Romani
tabulis ad diem 14. Martij adscripta. Liberi fuere,

Otho I. Imperator;

Bruno Archiepiscopus Colonensis;

Henricus Rixofus Bauariae Dux, de quo infra cap. 25.

Gerberga primum Gisleberto Lotharingie Duci, post Lu-
douico Transmarino Francorum Regi an. 939. nupta;

Hadevidis, Hugonis Comitis Parisiensis vxor;

Mathildis, virgo sanctæ conuersationis, quæ multis effulsiit clara
virtutibus, & ad quam Witichindus monachus Corbeiensis histo-
riam Saxonum scripsit: ut Trithemius de viris illustribus ord. S.
Benedicti lib. 3. cap. 222. loquitur.

Sub Henrico Aucupe Ludi equestres seu Torneamenta, ut vulgo
vocant, instituta sunt; ad quæ proceres Germanie magno numero
confluere solent. Primus ludus an. 935. Magdeburgi, & postremus
an. 1487. est habitus.

Aucupi in Imperio filius OTHO I. successit, qui ex Adelheide,
Rudolfi Burgundiae Regis filia, liberos reliquit, Othonem II. Cæ-
sarem, (de quo vide supra lib. 1. cap. 20.) Guilielmum Archiepi-
scopum

scopum Moguntinum, Luitolphum Ducem Sueviæ, & Luitgar-
dam, Conradi Burgundiæ Ducis vxorem.

LVI OLPHVS, ex Ita, Hermanni Sueviæ Ducis filia, sustulit Othonem Sueviæ & Bauariæ Ducem: cuius filij fuerunt Conradus Marchio Carnorum, Eckardus Marchio Thuringiæ, & Gregorius V. Papa.

Otho II. ex Theophania, Romani Imp. Constantinopolitani filia, genuit Othonem III. qui an. 1001. obijt, non relictis liberis ex Maria, Sancti Garciae Regis Aragoniae & Nauarræ filia. Successit S. Henricus; de quo infra cap. 25. 25

C A P V T X X V.

*Fretuhaldus vir nobilis omnem sui iuris hereditatem, in Comitatu
Tersterbandia sitam, dat Ultraiectino Canonicorum S.
Martini collegio cathedrali, an. 993.*

In nomine sanctæ & individuæ Trinitatis. Operæ pretium duximus, quæ subsequuntur scriptis inferere, ne posteros lateret quod prior ætas ficeret.

Quapropter desideramus notum esse cunctis sanctæ Dei Ecclesiæ fidelibus, tam futuris quam præsentibus, quod quidam miles, nobili parentum prosapia progenitus, nomine FRETHEBALDV, amore Dei salubriter instigatus, nil dubitans cum transitorij acquirere perennis vitæ gaudia, omnem sui iuris hereditatem, quam habuit infra Comitatum Testerbant nuncupatum, cum omnibus ad eam pertinentibus (exceptis tribus mansis, & mancipijs in eis manentibus, quæ viginti erant sui curtilis mancipata feruitui) pro animæ suæ suorumque parentum remedio, tradidit & donauit S. Martino, suo spirituali patrono, ad stipendialem videlicet usum fratribus in Traiecto. commorantibus;

Ea scilicet ratione, ut pontificalis cathedralæ fratres currim ex integro . . . cum ædificijs, mancipijs, agris, pratis, pascuis, aquis aquarum us decursibus, & quidquid inde habuit, & id totum quod de ecclesia de Vtreœ structa sua subiacuit portati semotum haberent.

Cetera quæ supersunt, rebus in omnibus, cultis & incultis,
N n 3 viriusque

vtriusque monasterij fratres, ibidem Deo seruientes, æqua & pari
communiter diuident inter se diuisione.

Post decepsum vero huius Vicepræpositi monasteriorum
anniversarium non immemores præterirent pro eo lumina-
ria præsentando, cibo potuque fratres lætificando quotannis.

Dominus autem Præfus AVSFRIDVS pia memoria recolendus,
pro huiuscemodi traditionis remuneratione, ut firmior & stabilius
esset huiusmodi traditio, concessit eis singulis annis de sua parte
dari XII. libras in beneficium, dum viueret.

Qui etiam addidit, ut si ipse vel eius, quod absit, successor haec
concessa neglexerit, ipse præfatus miles de suo, quod dedit, faciat
ut velit.

993. Anno Dominicæ incarnationis nongentesimo nonagesimo ter-
tio, Indictione decima, anno vero tertij Othonis regnantis deci-
mo tertio, Imperij autem eius primo, XII. Kalendas Octobris, in
quinta feria. Actum est in Traiecto, in præsentia domini piæ recor-
dationis AVSFRIDI Præfus, suique præfulatus anno secundo, co-
ram testibus quam pluribus, quorum quorumdam hic subnotantur
nomina:

Vlfhere, Godefrit, Wiric,
Item Godefrit, Erolf, Bouo,
Ribrac, Himezo, Lanzo,
Aufrit, Gerbolt, Hildebold,
Adalhard, Acto, Poppo,

Item Poppo, & cum his multò plures.

Mox post haec subsequenti die, ut firmius & stabilius esset, infra
terminum prædicti Comitatus, in villa quoque Thiele nuncupata,
eisdem prænominatis testibus & alijs nonnullis adstantibus, sine
alicuius retractione, cum ramo & cespite, iure rituque populari
sancitum est, rationabiliterque firmatum, ut huiusmodi traditio in-
tacta & inconuulta permaneat, feliciter in Christo stipulatione
subnixa.

N O T A T I O N E S.

AVSFRIDVS) alijs Anssfridus aut Anfredus, ex Bratuspantium &
Hoenium Comite factus est Episcopus Ultraiectinus: ut in Cod.
don. p. cap. 41. & 43. docui.

CVM RAMO & cespite.) Vide supra lib. I. cap. 90.

CAPVT

C A P V T X X V I .

Otho III. Imp. Ultraiectina S. Martini ecclesiæ cathedrali an.

999. dat districtum villæ Bonele, & alia prædia;
supplicante Ausfrido eiusdem urbis Episcopo.

IN nomine sanctæ & indiuividuæ Trinitatis. OTHO, superna fauen-
te clementia, Romanorum Imperator Augustus.

Si locis diuino cultui mancipatis alicuius honoris seu proprieta-
tis supplementum præbere studuerimus, in nostræ animæ & ^{carnis} felicitate nobis diuinitus remunerari procul dubio credimus.

Quapropter optamus, ut omnibus nostris fidelibus, præsentibus
atque futuris, notum sit, qualiter nos, ob remedium animæ nostræ,
parentumque nostrorum, nec non interuentu & simplici rogatu
Ausfridi, sanctæ Traiectensis ecclesiæ venerabilis Episcopi, & Fran-
conis reuerendi Præsulis nostri prædictæ sedis Traiectensis, ecclæ-
siæ in honore S. Martini confessoris constructæ dedimus, largiti-
sumus, & omnino concessimus omnem distentum super villam
Bonele, & super cuncta, quæ ad eamdem villam pertinent, videlicet
publicæ rei subiecta.

Teloneum verò, monetam, & negotium generale fermentatae
cerevisiae, & quod vulgo Grunt nuncupatur. ^{Immo} quidquid in
iam dicta villa, ad publicum bannum siue districtum pertinere
visum est, in Comitatu Hinirongi Comitis, in pago Testerbantia
dicto, situm:

Atque eundem districtum, cum moneta, banno & teloneo, &
totius publicæ rei fruitione, prælibato cœnobio S. Martini confes-
soris penitus in perpetuum tradidimus.

Insuper sibi donauimus quidquid Popo, filius Wedigeri, habuit
in ministerium in eodem Comitatu. tali ordine, vt præfatus
Ausfridus venerabilis Præsul, suique successores, easdem res per
nostram confirmationem traditas teneat, disponat, ordinet & per-
fruatur, nostra omniumque nostrorum perpetualiter remota con-
tradictione.

Et vt hæc nostræ auctoritatis pagina firma permaneat, hanc ma-
nu propria corroborauimus, & sigillari præcepimus.

Signum

Grutt

Signum domini OTHONIS Cæsar is inuicti.

Heribertus Cancellarius, vice Willegisi Archiepiscopi, recognoui.

999. Datum II. Idus Aprilis, anno Dominice incarnationis nongentesimo nonagesimo nono, Indictione duodecima, anno tertij Othonis regnantis XVI. imperantis III.

Actum in Romano palatio, felici manu.

N O T A T I O N E S.

S. Henrici, e nomine secundi Cæsar is, stemma.

OTHO III. Imp. in Italia X. Kal. Februarij an. 1001. obiit: eius intestina Augustæ Vindelicorum, corpus Aquisgrani est conditum. Ita Contractus, Scafnaburgensis, & ms. Marianus Scotus. Successit S. Henricus: cuius stemma accipe.

Henricus Rixosus Bauariæ Dux, Henrici Aucupis Imp. filius, genuit ex Iuta, Arnoldi Bauariæ Ducis filia, Henricum Bauariæ Ducem.

Henricus ex Gisela, Conradi Burgundiæ Ducis filia, sustulit S. Henricum Cæarem, & S. Brunonem Episcopum Augustanum: vt Antonius Albicius in Stemmatibus Principum Christianorum tradit. De S. Henrico, eiusque coniuge ac virgine S. Cunigunde in Fastis Belg. differui.

C A P V T X X V I I .

Radulphus vir nobilis, eiusq; uxor Gisla, Aicuriense Canonicorum XII. collegium in Gallo-Brabantia an. 1036. fundant: quod inde postea Louanium ad S. Iacobi adem est translatum.

IN nomine sanctæ &c indiuividuæ Trinitatis. REINARDVS Leodiensium Pastor indignus, omnibus qui sunt, & qui futuri sunt, in Christo pax & caritas multiplicetur.

Quia bene facta in lucem collocari volunt, vt per ea ad studium boni operis quam plurimi excitentur; sicut Dominus ait, Luceant opera

opera vestra coram hominibus, vt videant opera vestra bona, & glorifcent Patrem vestrum qui in cælis est.

Huius vocem audiens vir nobilis RADVLPHVS, cum coniuge sua GISLA, luculentum & memorabile opus vnanimiter qui prædijs & possessionibus huius sæculi abundantes, sed de fructu carnis suæ heredem nullum habentes, consilium Euangelicum simul acceperunt, vt facerent sibi amicos de rebus transitorijs, qui eos in æternam tabernacula recipient, & seruos Christi, imò ipsius Christum Dominum nostrum heredem suum designarent.

Itaque constructa ecclesia in proprio territorio, id est, in villa quæ vocatur AVNCORT, omnes suas possessiones eidem contulerunt, ad usum videlicet duodecim Canonicorum, quos in obsequium Domini pro suis animabus ibidem constituerunt.

Quod cum nostro consilio & auxilio perfecissent, venerunt ad nostram ciuitatem, & illic tradiderunt S. Mariæ, & S. Lantberto medietatem ecclesie, & dimidium alodium, cum omnibus facultatibus suis, & Brombais, quæ sunt sitæ in Comitatu Dungleberc, & Holtam, quæ est in Comitatu Sceppes, & Wolmereis, cum dimidia ecclesia, quæ iacet in Comitatu Brunengurt, & Chierberge cum integra ecclesia, in Comitatu Anguers, & aliam integrarum ecclesiam de Opprebais.

Horum omnium traditionem fecerunt ambo Radulfus & vxor sua Gisla, ad altare S. Lantberti, me ipso Rainaldo Episcopo præsente, cum pluribus nostris fidelibus Canonicis, & nobilibus laicis, quorum præcipui isti fuerunt:

Rotfridus Archidiaconus.

Waizo Præpositus.

Nitzo Custos.

Gerardus Archidiaconus.

Ioannes Archidiaconus.

Rotbertus Archidiaconus.

Gosbertus Archidiaconus.

Comes Gilbertus.

Comes Henricus, quem super hoc fecimus Aduocatum.

Godefridus, Wolurardus, Gumbertus,

Bernerus, Griboldus, Gislanus,

Fulcuinus, Algirus, Liezelius,

O o

Girardus

Girardus, Lanzo,
Balduinus, Ioannes, Helfridus.

Nunc ergò quantum ad nos pertinet, oramus & obtestamur, per nomen Domini, ut nemo nostrorum successorum audeat de rebus supra dictis quidquam usurpare, neque commutationem neque pre-
cariam facere, neque in beneficium dare, neque unum omnino Canonicum de duodecim minuere.

Si autem sciens & cognoscens hanc rem ita firmatam esse, postea tamen contra hoc nostrum decretum fecerit, non remittatur ei hoc peccatum, neque in hoc saeculo neque in futuro, sed condemnatur cum diabolo & ejus Angelis in die iudicij.

1036. Actum in urbe Letgia, pridie Kalendas Decembris, anno Dominice incarnationis millesimo tricesimo sexto, Indictione qua-
ta, anno autem regni Chuonradi Imperatoris quartodecimo.

N O T A T I O.

Canonicorum S. Petri collegium, à Radulpho & Gisla coniugi-
bus fundatum ac dotatum, ex Aicuria, olim Leodicensis, nunc Na-
murensis dioecesis vico, Louanium ad S. Iacobi templum est trans-
latum, temporibus Philippi Boni Burg. Brabantiaeque Ducis: vt
Lipsius & Vernalius in Louanio commemorant.

C A P V T XXVIII.

*Henricus III. cognomento Niger Imp. dat Nithardo Leodicensi
Episcopo Comitatum Hasbania, an. 1040.*

IN nomine sanctæ & individuæ Trinitatis, HENRICVS diuina fa-
uente clementia Rex.

Si fidelium nostrorum voluntati ac petitioni nostrum assensum
pium ac benevolum adhibere curamus, quin ipsi nobis in futuro
multò fideliores, & ad omne nostrum seruitium promptiores sint,
minimè dubitamus.

Quapropter omnibus diuini nostrique nominis amatoribus, tam
futuris quam presentibus, perspicuum esse volumus, qualiter NI-
THARDVS, sanctæ Leodiensis ecclesiæ venerabilis Episcopus, no-
stram

stram regalem adiit Sublimitatem, humiliter deprecans;
Ut in primis, caussa diuinæ retributionis; ac ob remedium ani-
mæ pij genitoris nostri CON RADI Imperatoris, à nobis, dum vixe-
rimus, numquam obliuiscendi, nec non ob humilem interuen-
tum fidelium nostrorum BRVNONIS sanctæ Wirceburgensis ecclæ-
siæ, & THIETRICI Metensis, venerabilium Episcoporum, ac pro
suo assiduo & fideli seruitio, quo patri nostro nobisque multum fi-
deliter seruiuit,

Comitatum ARNOLDI Comitis, nomine HASPINGA, in pago
Haspingoov situm, cum tali iure, talique districto, quale parens
noster, aut nos haecenus in illo visi sumus habere, in moneta vel te-
lonio, imò cum omni utilitate, quæ scribi aut ex cogitari potest, præ-
dictæ Leodiensi ecclesiæ, in honore sanctæ Dei genitricis Mariæ,
ac pretiosissimi martyris Lamberti, qui ibidem corporaliter requi-
escit, constructæ, ea lege in proprium concederemus, ut hanc pro-
prietatem, quam haecenus in illo habuimus, præfatus Episcopus
Nithardus, siue successores ab hinc potestatiue habeant.

Et vt hæc nostræ concessionis autoritas stabilis & inviolata omni
permaneat ævo, hanc chartam inde conscribi, eamque manu
nostra propria, vt subter videtur, corroborantes, sigilli nostri im-
pressione præcepimus insigniri.

Signum Domini HENRICI Regis invictissimi.

Theodericus Cancellarius, vice Burdonis Archicapellani, re-
cognovit.

Datum IX. Kalendas Februarij, Indictione octaua, anno Do- 1040,
minicæ incarnationis millesimo quadragesimo, anno domini Hen-
rici tertij ordinationis duodecimo, regni verò primo. Actum Vlme
feliciter, amen.

N O T A T I O .

HASPINGOV) Latinè Hasbania, Flandris *Hespengon*, Gallis
Hasbaigne, prouincia frumenti feracissima, inter Thenas, Trudo-
nopolim & Traiectum Moſæ.

O O 2

CAPVT

C A P V T X X I X .

*Haspra, inter Cameracum & Valentianas sita, monacis Veda-
stini, & Anglicuria Gemeticensibus anno 1044.
attribuitur.*

Principiæternitatis Domino nostro Iesu Christo, cui soli, cum
Patre & Spiritu sancto, singularis est æternitas, omnipotencia
& incommutabilitas, sit laus perennis gloria, qui commutat tem-
porum tempora, & sæculorum disponit medicamina, solus viuit
& regnat virtute deifica.

Ego LEDVINVS Abbas, quamvis indignus, cœnobij pretiosi
confessoris Christi VEDASTI, cui Deo auctore deseruio, meam
& communis sortis caducam cognoscens conditionem,

Quoniam perpetuate leuatur, quod non immortalitate ditatur,
primum duxi, tam pro testimonio præsentium, quam pro notitia
futurorum, scriptum fieri, de quibusdam rebus prædicti patris
Vedasti, nostris temporibus commutatis, rursumque reemptis.

Nota res est, & penes nos scriptio retinetur, cum ceteris dona-
tionibus à Francorum Regibus beato Vedasto collatis, villam quæ
vocatur ANGLICVR, quæ est in Beluacensi Episcopio, antiqui-
tate esse hereditariam, cum familia, S. Vedasto.

Sed nostro tempore, dico, anno incarnationis sumini & veri
Pontificis Iesu Christi millesimo quadragesimo quarto, per Ge-
rardum Camerensem & Atrebatensem Episcopum, quæsitum
est, quærendo atque retractando alterutrum, sic peractum est:

Vt nos consilio seniorum & vicinorum, necnon nostrorum
fratrum, cellam quæ dicitur HASPRA, à Comite Richardo, &
Theoderico Abbe Gemeticensis cœnobij, dono acciperemus,
quia vicinior nobis erat:

Ipsi quoque ANGLICVR cellulam vicinorem sibi nostra do-
natione possiderent. Testes hujus rei fuerunt,

Richardus Comes, qui donationem

Robertus Archiepiscopus, frater eius.

Richardus, filius Richardi.

Robertus frater eius.

Wairinus

1044.

Wairinus Beluacorum Presul, nostrę congregationis frater.
Actum Rodomis, mense Ianuario, in octaua Epiphaniæ, In-
dictione sexta, regnante serenissimo Rege Francorum Roberto,
anno imperij sui XXVIII.

N O T A T I O N E S .

L E D V I N U S) Richardo, monasteriorum S. Vitoni Virdunensis, itemque S. Vedasti Atrebatensis Abbatii, in regimine Vedastini cœnobij successit; Præposituram de Berclou, prope Bassam opidum, fundauit, Haspram acquisiuit, & Dononiente monasterium reformauit. Vide Baldericum in Chron. Cam. l. 2. cap. 28. & 29. & lib. 3. cap. 16.

R I C H A R D U S) Comes Normanniae, filium habuit Richardum, suum in Ducatu Normanniae successorem.

G E M E T I C U M) vulgo *Iumiège*, Benedictinorum Abbatia, ad Se-
quanam fl. in Normannia & diœcesi Rotomagensi.

A N G L I C U R T) hodie Præpositura de Angicourt.

R O D O M I S) hoc est, in Rotomago.

A N N O X X V I I I .) ab obitu patris, qui an. 996. decepsit. Alibi inuenies annos Roberti Regis numeratos à tempore coronationis, viuente patre factæ, hoc est, ab an. 987. iuxta stilem Gallicum, aut ab an. 988. iuxta stilem Romanum.

C A P V T X X X .

*Leo Papa an. 1048. confirmat priuilegia Stabulensis & Malmunda-
riensis monasteriorum, ord. Benedictini, in Arduenna.*

LEOPOLDO Episcopus, seruus seruorum Dei, religioso Abbati vene-
rabilis monasterij S. Petri, sanctique Remaclii, in Stabulao posi-
ti, iusisque successoribus perpetuam in Domino salutem.

Cum summa Apostolicæ dignitatis apex in hoc dignosci-
tur præfulgere, si in exercendis Dei laudibus, sui impensis stude-
bit laboris exhibere certamen; ob hoc debita nos eiusdem Aposto-
licæ pastoralis compellit sollicitudinis cura, quæ ad stabilitatem
piorum pertinere dignoscuntur locorum, iterum perulgare &
Apostolicæ institutionis censura confirmare.

O o 3

Igitur

Igitur quia postulasti frater à nobis, quatenus monasteria in honore S. Petri constructa, id est, STABVLAVS & MALMUNDARIVM, sita in saltu Ardennensi, priuilegio nostræ auctoritatis muniremus: & quia iusta visa est petitio tua, assensum tibi præbentes,

Per huius nostri Apostolici priuilegij constitutum, sancimus atque decernimus, secundum antiquorum dicta Regum, scilicet Si-geberti, Clodouei & Dagoberti, qui & eorumdem constitutores fuere monasteriorum, necnon & Imperatorum, Caroli, Loduici & Othonis, Augustorum,

Vt loca, vel villæ aut possessiones, quæ à Regibus, Imperatoribus ceterisque bonis Christianis præfatis sanctis locis largita atque oblatæ, & in postmodum concedenda sunt, firma stabilitate, perpetuoque iure inconcussa permaneant, iuxta quod eadem loca venerabilia Apostolico, Imperiali, Regioque constituto priuilegioque constant munita; nec liceat cuiquam magnæ vel paruæ personæ inibi pertinentibus demere quidquam.

Et profecto præterea huic Apostolico decreto id vigilanter inse-
rere, atque Apostolica auctoritate roborare curauimus, vt defun-
cto per successionem Abbe, secundum quod à iam dictis Regi-
bus, necnon & Imperatoribus est diffinitum, ex utrisque in unum
cœnobiosis confluentibus monachis, habeant sine simulatione, sine
exceptione personæ, secundum S. Benedicti regulam, Abbatem
eligendi liberam optionem:

Ea tamen præponderante ratione, Malmundariensium pace, &
quia B. Remaclus utriusque monasterij constructor, & Tungren-
sium antea Episcopus & Pastor, maluit in altero eorum, id est, Sta-
bulensium, locum sepulturæ deligere sibi, ipsi primam electionis
obtineant vicem, si apud eos melior meritis, & instructior litteris
inueniatur.

Si autem non illic, sed melior Malmundarij reperiatur utrique
loco præficiendus, ab eo potius quam ab externis assumptus intro-
mittatur.

Si quis autem, quod non optamus, nefario ausu præsumperit
his, quæ ad laudem Dei à nobis, pro stabilitate iam dictorum mona-
steriorum, statuta sunt, refragari, aut hæc in quoquam transgredi;
Sciatis se anathematis vinculo innodatum, & cum diabolo & eius
atrocissi-

atrocissimis pompis, atque Iuda traditore Domini nostri Iesu Christi, aeternis incendijs concremandum.

At verò, qui pio intuitu obseruator & custos in omnibus extiterit huius nostri Apostolici constituti, ad cultum respicientis, benedictionis gratiam à misericordissimo Domino Deo multipliciter consequatur, & vitæ æternæ particeps effici mereatur.

N O T A T I O .

STABVLENSIS & Malmundariensis monasteriorum initia petantur ex Sigeberti Chronico, & nostris Originibus Benedictinis.

C A P V T X X X I .

Pons lapideus Dionantensis super Moſa flumine an. 1080. adificatur, Henrico Episcopo Leodicensi, Alberto Comite Namurensi, Conone Comite, & alijs consentientibus.

IN nomine Domini. Quicumque fideles istud conscriptum legeritis, sciatis hoc factum esse voluntate & præcepto Henrici Episcopi Leodicensis & Comitis Alberti Namucensis, à me GODESCALCO Abbe sanctæ ecclesie Walciodorensis, in honorem Dei, ad confirmationem sequentis operis.

A tempore Eilberti Comitis, qui primus in Walciodoro monasticam vitam instituit, usque ad tempus istud, quo pons lapideus in DEONANT cœpit construi, nauem unam magnam, quam Bargam vocant, ad opus transuentium, habebat ecclesia Walciodorensis. Hæc dabat fratribus nonaginta quatuor denarios singulis annis, & Abbat, qui prærerat, quatuor sextarios optimi vini.

Cumque placuisset dominis, qui præerant loco, scilicet HENRICO Episcopo, Comiti ALBERTO Namucensi, CONONI Comiti, & Frunuardo Præposito, & opidaneis, Isaac Villico, & Gozuino de Rupe, & ceteris, ut pons fieret lapideus, unde villa melioraretur (nam antea quidem fuit, sed nulli erat aptus usui) conuenierunt in unum in eadem villa, III. Kalendas Septembribus.

Ibi me accersiens Episcopus prænominatus, rogatu & consilio Deonan-

Deonantensium, assentiente de hoc negotio Comite Namucensi, sub cuius aduocatione erat locus Walciodorensis, tale quid à me expetivit, ut concederem ei, caussa gratiæ & fraternitatis, in auxilium & ad sustentationem pontis, hos redditus, quos dinumerauit, & quos iure nostro accipiebamus cum naui.

Et nos pro hac vicissitudine istud priuilegium inibi ad pontem, cum nostris omnibus hominibus, & cum omnibus diuersæ ætatis & sexus, ex omnibus locis, ad locum nostrum attinentibus, & partem haberemus; ut nihil omnino ab ipsis eundo, redeundo, ducendo, vel aliquid portando intus vel foris daretur vel acciperetur; & si, quod absit, transitus destrueretur, aut nimia violentia aquæ pons dilaberetur, naum nostram ad portum nostrum, qui illuc est, reduxissemus, & redditus nostros, absque calumnia alicuius & terrore, in primis recepissemus.

In qua re nusquam assensum meum præbere volui, quoadusque Comes Albertus Namucensis beneficium atque honorem, quod ab atuo suo Comite ROBVOLDO ecclesiæ Walciodorensi, in eodem opido, ob reuerentiam Genitricis Dei, traditum fuerat, petitione adstantis Episcopi, confirmauit & renouauit:

Videlicet ut nullus ex omnibus nobis subiectis, teloneum vel munus aliquod dedisset, caussa alicuius mercati, sed securi ipsi & filij eorum permanissent ab hoc tributo & liberi.

Quo facto, cùm placuisset mihi & ceteris omnibus, concessimus & tradidimus, quæ volebat Episcopus, ea scilicet conditione, ut præfati sumus.

Actum est Deonant, Kalendis Septembbris, anno Domini millesimo octogesimo, Indictione III. anno XXV. imperij Henrici quarti Imperatoris. Testes,

Dominus Henricus Episcopus.

Godescalcus Abbas.

Albertus Comes, Godefridus filius eius, Cono Comes.

Theodericus Aduocatus, Heribrandus frater eius, Godefridus Dehili, Cono frater eius.

N O T A T I O N E S.

DEONANT) Latinè Dionantum, vulgò *Dinan*, opidum ditionis Leodicensis, mercatu celebre ad Mosam.

ROBVOLDVS)

ROBOLOVS.) Comes Namurcensis hic dicitur atavus Alberti Comitis Namurcensis: quod nota, & vide num is potuerit esse ROTBODVS Comes Namurcensis, qui cum Lamberto Comite Louaniensi an. 1013. aggressus est Baldricum Episcopum Leodicensem, in villa Hugardis: ut Baldericus in Chron. Camer. lib. 3. cap. 5. commemorat.

CONO) Comes, nisi fallor, Montis acuti, qui cum God. Bullonio in Syriam ad bellum sacrum an. 1096. se contulit.

C A P V T X X X I I .

Balduinus cognomento Hierosolymitanus, Comes Montensis seu Hannoniensis, templum in honorem Deiparae in urbe Valentianensi, à matre sua Richilde incohatum, monachis Benedictinis Hasnoniensibus an. 1081. tradit & amplificat: quod nunc S. Mariae maioris dicitur.

IN nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis. BALDVINVS dono Dei Comes de Montibus, castello sito in pago Hainaueo, cunctis principibus sui Comitatus.

Gratia & misericordia omnipotentis Dei, bonas affectiones credimus inspirari, ipsasque ad profectum bonorum, ad effectum usque perducere. Quocirca si quid ad honorem ipsius nominis conatur, totum id gratiæ nominis refundimus, cuius ope rectas voluntates dirigi non dubitamus.

Ego itaque BALDVINVS Comes, filius Flandrensis monarchæ, cuius pater, meus scilicet avus, Philippum Regem Franciæ nutritum, manifestum fieri volo vniuersis Ecclesiæ Dei filijs, quod pro redemptione animarum nostrarum, seu antecessorum nostrarum, ego & mater mea RICHILDIS, satis religiosa femina, & eleemosynis valde intenta, edificare cœpimus quoddam oratorium in honore S. Mariæ matris Domini, & Virginis, pro voto nostro consecrandum, in possessione nostra, videlicet secus castrum opidi VALENTIANARVM.

Qui locus ne diuinis vacaret cultibus, clericos ibidem ad Deo seruiendum constitutus, & liberum ab omni seculari consuetudi-

ne fecimus, & Briulum, hoc est, pratum, eidem loco ab occidente contiguum, cum terra vsque Gaugeoli pratum, liberum ei dedimus, & omnium cambarum in nouo Burgo factarum vel faciendarum tertiam partem redditum, ad Comitem pertinentem attribuimus, praeter cambam Aquicinensium, & Lamberti, Augustini, & Waldeberti de Mathem, & Burchardi & Godeberti mediatem, etiam villæ Alnetum vocatæ, liberam in terra & prato & aqua & hospitibus, cum familia similiter eiusdem fisci prædicto loco concessimus.

Sed postquam mater mea ex hac vita decepsit, exoptans supradictum locum ad honorem Dei amplificari, & pro salute animæ meæ ibidem commorantes vacare feruentius & arctius sacræ religioni, suggestente etiam GODEBERTO religioso clero, eiusdem loci prouisore, annuente domino GERARDO Cameracensi Episcopo atque fauente, atrio monasterij iam ab eo benedicto, locum illum ab omni sæcula i lege vel consuetudine liberum, banno scilicet, latrone, inuentione, furto, foro, feratico, teloneo, ambitum etiam, præcincturam atrij vel claustrum, hoc est, totum monasterium, id est, monachorum officinas, & omnia quæ ad illud pertinent tradidi S. PETRO principi Apostolorum, cœnobij HASNONIENSIS, sub manum Abbatis,

Ea ratione & dispositione, vt ibidem fratres sub habitu monachali & norma Deo dilecti patris Benedicti Christo militantes constitueret, & tamquam propriam cellam, absque ullius refractione, perpetuo iure possideret.

Quam traditionem vel donationem firmam inuiolatamque ab omnibus confirmari volo, & cum testium ad stipulatione subscriptorum, tum etiam sigilli nostri impressione confirmo;

Ne quis videlicet modò viuentium vel successorum amodo illam conetur infirmare, ne quem à cœnobio sancti Petri Hasnoniæ sapientium locum quacumque occasione præsumat auferre, ne quis habitantibus ibi fratribus aliquam molestiam, vel de rebus pro eleemosyna sibi concessis aliquam torturam audeat inferre.

Si quis verò hæc, quæ pro absolutione peccatorum meorum, & matris meæ RICILDIS, ad honorem Dei statuimus, molitus fuerit infringere, tremendo Dei iudicio se sciat subiacere, & nisi pœnituit,

rit, non solum pro suis, sed etiam pro alienis reatibus Inferni pœnas
subire. Huius donationis testes,
Seggardus & Arnulphus.

De laicis,

Hugo filius, & Vrſio frater eius.
Almannus, Heubrandus, Elgerus,
Balduinus & Walterus frater eius,
Roigerus de Tudin, Manasses, Walterus de Mauritania,
Walterus Duacensis, voluntariè pauper,
Odo Maior.

Anno ab incarnatione Domini Iesu Christi M. LXXXI. Indi- 1081.
&jone IX. Concurrente III. anno Imperatoris Henrici ab obitu
Patris sui xxxii. à benedictione verò sui in Regem xxxv. confir-
mata est hæc charta, & à fratre Waltero, alio monacho S. Petri
principis Apostolorum conscripta, & testimonio etiam ipsius con-
firmata.

N O T A T I O N E S .

CVIVS pater, meus scilicet avus.) Balduinus Insulanus h̄ic desi-
gnatur: de quo vide Cod. don. piarum cap. 69.

RICHILDIS.) Ragineri IV. Hannonia Comitis filia & heres, duos
maritos habuit. Ex priore, Hermanno Comite Thuringiæ, peperit
Rogerium, à nativitate clausum, qui Episcopus Catalaunensis fuit.
Ex posteriore, Balduino VI. Flandriæ Comite, nati Arnulfus In-
felix. Flandriæ Comes, & Balduinus Ierosolymitanus, cuius diplo-
ma h̄ic habes.

VALENTIANA.) seu Valentinianæ, *Valenciennes*, v̄rbs nobilis ad
Scaldim, suos olim Comites habuit.

BRIVLVM.) Brulum, vel Brolium, Germanicè *Brenl*, significat
pratum, aut viuarium seu parcum ferarum.

GERARDO II.) Cameracensi Episcopo.

HASNONIENSIS.) cœnobij in Hannonia: de quo supra non
vno loco.

CAPUT XXXIII.

Conradus Comes Lucelemburgensis in opido Lucelemburgo, Bene dictinus sodalibus an. 1083. Munsteriense B. Mariæ cœnobium construit.

IN nomine Patris & Filij & Spiritus sancti. Ego CONRADVS Comes, licet serd, inspiratione diuinæ gratiæ ad pœnitentiam provocatus, eleemosynis & ceteris pietatis operibus peccata mea redimere statui.....

Cœpi itaque in monte hoc, vbi nullus parentum meorum prius adorauit Dominum nostrum, domum Domini in honore & veneratione Apostolorum principis à fundamentis construere.... absque calumnia alicuius hominis, seu Aduocatiæ præter me & succelfores meos.....

Quæ omnia ut magis rata essent, acta sunt annuente uxore mea

1083. *CLEMENTIA, cum filijs & filiabus nostris, in præsentia domini Metensis Episcopi Herimanni, anno millesimo octogesimo tertio, pridie Nonas Iulij.*

NOTATIONES.

Huic diplomati appensum est sigillum, equitis armati effigiem exprimens, hac inscriptione, CONRADVS Comes de Lucelemburch.

Munsteriense cœnobium, à Conrado patre incohatum, GUILMVS filius & in Comitatu Lucelemburgi successor perfecit, prædiaque ab eodem attributa confirmauit; edito diplomate, ex quo hæc habe:

Ego Wilhelmus Comes de Lucelemburg cupiens imitari patrem meum Conradum Comitem, & perficere quod ipse incœpit..... huius confirmationis & supradictæ constitutionis nostræ chartam ego & filius meus Conradus super altare ipsius cœnobii posuimus.....

Huic diplomati similiter appendet sigillum equitis armati, cum ista: Sigillum WILHELMI Comitis de Lucelemburch.

CAPUT

C A P V T XXXIV.

*Philippus Comes Loensis, Roberti Frisi Flandrorum Comitis filius,
an. 1093. Loense Canonicorum regularium cœnobium, in
diœcesi Iprensi, fundat ac dotat.*

IN nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis. Intuenti mihi, quando sacerdotalis honor eò quidem ad amplitudinem veram confendet, quò statuere diuinum, imò extollere modis omnibus laborat, placuit mihi quatenus in hoc gymnasio quasi spectaculis interessim, dum ea concederem, quæ pro posse meo præludere valerem: & quidem ut manifestius videoas quod dico, verborum meorum ista est solutio.

Ego enim PHILIPPVS, filius Roberti Marchionis cognomento Frisonis, locum quendam in Flandria possideo, Lo quidem vocabulo, sub ditione autem mea ex toto. Quo in loco B. Petrus mansionarios quosdam sibi vendicauit, super quos tamen Comitatum & aduocationem habebam, & de his etiam redditum debitum exigebam.

Sed quoniam placuit mihi, ut in domo Dei offerrem quæ possem, Comitatum & aduocationem, stallum & teloneum, & quidquid sacerdotalis iuris super terram ac mansionarios S. Petri habebam, vel antecessores nostri; Deo sanctoque Petro ac Canonicis famulantibus concessi: me quidem his omnibus exuens, potestatiique eorum scilicet Canonicorum donans ac subiiciens.

Et hoc quidem pro salute & anima mei ipsius, seu anima patris mei, ac salute fratri mei ROBERTI Comitis Flandriæ, omniumque animarum nostrarum, libenter facio.

Ad huiusmodi donationem fratrem meum Robertum Marchionem Flandriæ inuito, ut sciant omnes, quia concedimus ambo, coram his testibus,

Bernoldo Watenensi Præposito,
Roberto Canonicō,
Godeberto Præposito ipsius ecclesiæ,
Theobaldo Iprensi,
Radulpho filio Rauemari,

P p 3

Gilberto

Gilberto de Maro,
 Eustathio de Vsen, Tiberto fratre ipsius,
 Radulpho de Castelo,
 Gerardo de eodem,
 Frinaldo de Cassel,
 Thoma Camerario,
 Frumaldo de Stenuord,
 Odulfo Camerario,
 Adam fratre Theobaldi.

1093. Actum est hoc anno Dominicæ incarnationis millesimo nonagesimo tertio, Indictione prima, regnante Philippo Francorum Rege, Roberto ipso Flandriam gubernante, pontificante autem domino Gerardo Morinorum Praefule.

N O T A T I O N E S.

Fundationis seu donationis huius, à Philippo Comite Loensi factæ, meminit Meierus lib. 3. Annalium Flandriæ.

Lo) in diœcesi Iprensi, Canonicorum regularium olim Præpositura, nunc Abbatia.

Lo) in diœcesi Tornacensi, prope Insulas, est Abbatia monachorum ord. Cistertiensis, Latinè LAVS.

C A P V T X X X V.

Lacensis Abbatia Benedictinorum, in diœcesi Treuerensi, vulgo ad Lacum, cis Mosellam, prope Antonacum, an. 1093. fundatur ab Henrico Comite Palatino Rheni, eiusq; coniuge Adleide.

IN nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis. Ego HENRICVS Dei gratia Comes Palatinus Rheni, & dominus de Lacu.

Ad inueniendam quietem humilium spiritu, notum facimus cunctis Christi nostrisque fidelibus, tam futuris quam præsentibus, quod cum absque liberis essem, annuente & cooperante uxore mea ADLEIDE, pro remedio animæ meæ, & æternæ vitæ consecutione, de patrimonio meo, scilicet LACHO, in honore beatæ Dei Genitricis Mariæ, sanctique Nicolai, monasterium regulæ monasticæ cultoribus

coribus incolendum fundauit, proprijsque bonis dotaui, sub præsentia & cognitione domini HILBERTI venerabilis Treuitorum Archiepiscopi.

Aduocatum verò non alium, quam me ipsum, quamdiu vixero, huic cœnobio constituo: post mortem verò meam, quem fratres præfati monasterij, siue ex priuignis meis, siue in prouincia, viribus & benignitate, sed & subueniendi oportunitate idoneum prouiderint, eiusdem monasterij familijs & possessionibus præficiatur Aduocatus, quod dicitur *Dingroget*: si tamen hoc decretum & subscriptum se obseruaturum esse promiserit, videlicet si bona ecclesiæ viriliter tueri, & familiam eius clementer & humanè tractare voluerit.

Nouerit itaque omnino sibi obseruandum, ne Aduocatiam vel coniugi in dotem, vel alicui in beneficium dare præsumat, nec alium pro se substituat, cum sciat hunc honorem se hereditatio iure non contingere, sed hanc prouisionem pro remedio animæ suæ, ad tutelam monasterij, de manu Abbatis se suscipere.

Præterea nec aliquando in bonis ecclesiæ hospitando, ecclesiam vel familiam eius grauet, nec iniusta seruitia ab ea, neque violentas exactiones, quas precarias vocant, aliquando exigat.

In cuius Aduocati negotio non aliis minister, neque Vicarius, neque Subaduocatus præterit, nisi qui Villicus Abbatis fuerit. Numquam ad publicum placitum considebit, nisi à fratribus, si res ita poposcerit, inuitatus fuerit. Cum inuitatus fuerit, seruiatur ei, quod honoris eius sit congruum, & pati possit ecclesia; ne vel sumptuum eius, vel comitatus nimietate contristetur.

Ita verò agat, & tam pium, tam modestum, tamque benignum fratribus & familijs eorum se exhibeat, ut dignus honore sui nominis existat, & pro officio fideliter administrato remunerationem à Christo, beata Maria interueniente, suscipiat.

Quod si timoris Dei oblitus, quos fouere debuerat, violenter oppresserit, & admonitus infra sex hebdomadas non satisficerit, tandem ecclesiastico anathemate percussus, Aduocatiam amittat, & alium fratres, potentia, modestia, & defendendi possibilitate utilem & efficacem sibi eligant, qui sub prædicta conditione ipsam Aduocatiam administraturus suscipiat.

De cetero desidero, & quantum de mortuo viuens possum firmare

miter statuo, ut vbi cumque in prouincia vita excessero, nisquam nisi in p̄fato monasterio sepeliar. Idem de Aduocatis omnibus, & de uxore mea fieri volo & constituo.

Ne autem quisquam heredum meorum vel successorum, aliquam injuriam Domino Deo & beatæ Mariæ quandoque inferre intendat, de bonis à me huic monasterio collatis ea nominatim supponi placuit, quæ & Episcopali banno confirmari fecimus:

Scilicet Crufft cum ecclesia, Bedendorff, & Heimbach, & eorum adiacentia, Belle, Feide, Alkane, Willenburgh.

Hæc, inquam, beatæ Mariæ tradidi, cum omnibus appenditijs, id est, cum vtriusque sexus mancipijs, ædificijs, areis, exercitibus & redditibus, agris, quæsitis & conquirendis, pratis, pascuis, vijs & inuijs, aquis aquarumque discursibus, molis, molendinis, punctionibus, vineis, vinetis, siluis, atque cum omni utilitate, quæ vlo modo inde prouenire poterit.

1093. Acta sunt hæc anno incarnationis Domini millesimo nonagesimo tertio, Indictione prima, regnante serenissimo Imperatore Henrico tertio, anno autem regni eius tricesimo octauo, pontificatus vero domini Hilberti Treuirorū Archiepiscopi quarto decimo.

Vt autem hæc nostra traditio firma & inuiolabilis in perpetuum permaneat, chartam hinc inde conscriptam sigilli nostri impressione insigniri fecimus. Huius constitutionis testes sunt,

Dominus meus HILBERTVS Treuirorum Archiepiscopus.

Sigefridus priuignus meus.

Henricus Dux de Limbergh.

Wilhelmus Comes de Lutzenburgh, cognati mei.

Walrauius, & frater eius Volcko, Comites de Arlon.

Dudo Comes de Lucenburgh.

Hermannus Comes de Virnenburg.

Messridus Comes de Wiede, & frater eius Richvvinus de Kempenich.

Burckhardus de Vlbrick, & frater eius Henricus.

Reinboldus de Issenburgh.

Wolkoldus de Broel.

NOTATIONES.

Diploma istud ex tabella templi Lacensis Marquardus Freherus descripsit,

descripsit, & in Originum Palatinarum Partem 2. cap. 9. retulit.
HILBERTVS) alias Helbertus, & Ingelbertus, Treuerorum Archiepiscopus.

HENRICVS Dux de Limberg) seu Limburg, qui post God. Bullonium an. 1100. Hierosolymis sine liberis defunctum, ab Henrico IV. Imp. Ducatum Lotharingia inferioris impetravit. Miror tamen in isto diplomate, quod an. 1093. datum est, ipsum vocari Ducem, non autem Comitem.

WILHELMVS) Comes de Lutzenburg, Conradi filius, & Conradi II. Comitis Lutzenburgensis pater: de quo supra lib. 2. cap. 33. & in Stemmatibus Belg. cap. 17. egimus.

COMITES de Arlo) siue Arlon, in ditione nunc Luxemburgensi.

Ceterum Lacense monasterium ædificari cœptum HENRICVS Comes Palatinus, morte præuentus, non absoluit: quod postea priuignus eius SIFRIDVS, seu Sigefridus, itidem Comes Palatinus Rheni, perfecit: iuxta diploma, quod licet imperfectè conscriptum, ex eadem tabella Freherus desumpsit, & typis publicauit.

Sifridi, Comitis Palatini ad Rhenum, diploma de eiusdem monasterij Lacensis ædificatione absoluta.

IN nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis. Ego SIFRIDVS gratia Dei Comes Palatinus notum esse volo fidelibus, qualiter & à quibus ecclesia, quæ vocatur LACVS, constructa sit, & libertati tradita.

Prædecessor & dominus meus HENRICVS Comes Palatinus, exhortante vxore sua, ADLEIDA videlicet matre mea, prædictam ecclesiam ædificare cupiens, fundamentum eius tantummodo posuit, & iam morte imminente, sicut bonorum suorum, ita quoque huius laboris, ecclesia scilicet perficiendæ, heredem me instituit.

Quod primum quidem, vixione iuuenis, neglexi, postmodum vero pœnitentia ductus, quod neglexeram, deuotissimè corrigere studui

N O T A T I O .

Reliqua desiderantur in prædicta tabella. Habuit autem Comes hic Sifridus vxorem GERTRVDEM; adeoque diuersus fuit ab illo, cui coniux GENOVEFA Brabantina: ut ait loco cit. Freherus.

Q. 9

CAPVT

CAPVT XXXVI.

Urbanus II. Papa, Atrebatensem Episcopatum à Cameracensi, cum quo hactenus fuerat unitus, separat, & ea de re ad Clerum Atrebatensem scribit, an. 1093.

VRbanus II. seruus seruorum Dei dilectis filijs ALARDO Atrebatensi, & BERNARDO Ostreuannensi, Archidiaconis, ac omnibus Præpositis & Decanis, cum omnibus clericis, qui in prædictis Archidiaconis sunt, salutem & Apostolicam benedictionem.

Apostolicæ nos sedis compellit auctoritas, vniuersis per orbem terrarum Ecclesijs prouidere, & sua iura poscentibus paterna compassione succurrere. Quia igitur Atrebatensis ecclesia, multis iam temporibus propria carens dignitate, Cameracensis ecclesiæ iugum pertulit, dignum profecto duximus, vt propitiante Domino amissa ei dignitas, ex Apostolicæ sedis benignitate, restitueretur. Neque enim subiectionem Atrebatensis ecclesiæ aliquod Romanæ auctoritatis chyrographum Cameracensibus vendicat, & Atrebatensis vrbis populositas longè illam, cui hactenus subdita fuerat, antecedit.

Et Canonum itaque decretis, & prædecessorum nostrorum exemplis freti, nunc tandem, annuente Domino, Atrebatium iustis votis & petitionibus importunis effectum dedimus, & venerabilem virum LAMBERTVM, quem communi assensu electum ad nos, cum communi decreto, adduxerant, in Episcopum consecravimus, quæque ad Atrebatensem parochiam antiquius pertinuisse noscuntur, ipsi & ipsius successoribus perpetuo regenda & Episcopali iure possidenda priuilegijs auctoritate confirmauimus; nominam Archidiaconias duas, quarum una *Atrebatensis*, altera dicitur *Ostreuannensis*.

Vestrarum ergo dilectionem litteris præsentibus admonemus atque præcipimus, vt ei deinceps tamquam Cardinali Episcopo, & tamquam B. Petri manibus consecrato, subesse & obedire iuretis. Vnde & vos & clericos vniuersos, qui in prædictis Archidiaconis sunt, à professione Cameracensis ecclesiæ absoluimus.

Si qui verò inter vos huius nostræ constitutionis tenore perspe-

cto,

et, prædicto confratri nostro Atrebatensi Episcopo obedire contemperint, quamcumque in eos sententiam ipse Episcopali moderatione dictauerit, auctoritatis nostræ pondere firma permaneat.

Data Romæ VIII. Kalendas Aprilis.

N O T A T I O .

O S T R E V A N N E N S I S .) Sunt hodieque duo Archidiaconi in diœcesi Atrebatensi, videlicet Atrebatensis, & Ostrevannensis seu Oitrobantensis.

C A P V T X X X V I I .

Robertus cognomento Hierosolymitanus, Flandriae Comes, Roberti Frisi filius, in Terra sancta militans, facto voto, Abbatiam S. Andreae, Benedictinorum, prope Brugas, institui per uxorem suam Clementiam iubet: Baldrico Tornacensi ac Nouiomensi Episcopo approbante an. 1105.

IN nomine Patris & Filij & Spiritus sancti. Ego BALDRICVS,
Dei gratia, Tornacensium atque Nouiomensium Episcopus, omnibus hic & ubique fidelibus in æternum gaudere cum gaudentibus.

Nulli pñne fidelium in vniuerso orbe terrarum constat esse incognitum, ROBERTVM iuniorem Flandrensum Marchionem, in Ierosolymitano exercitu, præ ceteris omnibus ducem & signiferum Christianorum exstitisse, & ad laudem & gloriam nominis Christi contra paganos fideliter & viriliter dimicasse.

Hic cum per varia bellorum pericula Antiochiam peruenisset, & inibi vnà cum ceteris Christi fidelibus, ab innumerabili superuerterium paganorum multitudine obsecus fuisse, duxi spiritus inflammatus igne, & B. Andreæ Apostoli succensus amore (per ipsum enim visitauit, vt aiunt, & liberavit eos Dominus) voulit illico in quodam monasterio, prope Brugis sito, in honore eiusdem Apostoli consecrato, in ipsius veneratione monachos se instituturum.

Q q 2

Cognito

Cognito itaque, eiusmodi votum, absque nostro assensu, se adimplere non posse, dilectissimæ sibi coniugi suæ CLEMENTIA Comitissæ (quam in omnibus bonis sibi confidebat obedire) legatos direxit, & litteras continentes, ut sua ex parte pastoralitatis nostræ prouidentiam consuleret, & altare supradicti monasterij à nobis (ad nostram enim diœcесim pertinebat) postularet, in quo monachos constituere posset.

Audita igitur prædicti militis Christi Roberti, Flandrienſum Marchionis, viri sui, legatione, venerabilis Comitissa Clementia præsentiam nostram adjit, & ad complendam viri sui voluntatem, altare de *Betferkerca* (hoc enim nomen prædicti loci antiquitus dicebatur) humiliter & deuotè postulavit.

Cuius humilitatem & deuotionem considerans, Lamberto Archidiacono, ceterisque clericis nostris affidentibus, Rainero quoque eiusdem altaris persona collaudente, supradicto altari ius libertatis, sub priuilegiij auctoritate, condonauit, & pontificali dignitate illud confirmaui; ea scilicet conditione, quod inibi monachi constituantur.

His ita peractis, postquam prædictus Comes Robertus, superatis gentibus, rediit, consilio Principum suorum, me etiam annuente, supradictum locum Abbatii Affligemensis ecclesiæ ea lege commendauit, ut monachos ex cœnobio suo inibi constitueret, & secundum incrementum exterioris substantiæ, monachorum quoque numerum suppleret, & regimen loci ipsius tam ipse, quam posteri eius, perpetuo iure obtinerent.

Annuimus autem hoc ea ratione, ut ipse Abbas mihi meisque successoribus de eodem loco debita subiectione obediat; ut omnibus ritè ordinatis monachi liberi maneant, & securè Deo seruant, nullo eos inquietante, nullo ab eis exactionem aliquam exigente.

Concessimus etiam, ut Abbas seu monachi presbyterum in eodem loco constituant, qui ab Episcopo vel ministris eius curam parochianorum suscipiat, & tam pro se quam pro eis rationem reddat.

Ne ergò quis priuilegij huius auctoritatem violare præsumat, anathemate interdiximus, & sigilli nostri impressione consignauimus; præsentibus his, quorum subscripta sunt nomina:

Signum domini Baldrici Episcopi.

S. Archi-

S. Archidiaconi Lamberti.
 S. Desiderij Decani.
 S. Berthulphi Præpositi.
 S. Conradi.
 S. Gualberti.
 S. Raineri.
 S. Blithronis.
 S. Guidonis Cancellarij.
 S. Comitissæ.
 S. Roberti Castellani.
 S. Cononis.
 S. Lamberti Nappin.
 S. Tagmari.
 S. Fredebaldi.

Actum Brugis, anno Dominicæ incarnationis millesimo cente- 1105.
 simo quinto, Indictione octaua, regnante Rege Philippo, episco-
 pante domino Baldrico, Roberto iuniore principante cum uxore
 sua Clementia.

N O T A T I O.

BALDRICVS) seu Baldericus, Tornacensis & Noviomensis Episcopus, scriptor Chronicus Cameracensis, Duaci per Coluenerium publicati.

C A P V T X X X V I I I .

*Robertus Hierosolymitanus, Flandria Comes, ex Syria domum
 reuersus, monasterium S. Andrea prope Brugas
 dotat, an. 1105.*

IN nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis. Ego ROBERTVS vni-
 uersæ Flandriæ post Deum Princeps, diuinæ admonitioni aurem
 cordis inclinans, quæ ait, Thesaurizate vobis thesauros in cœlo,
 vbi nec ærugo, nec tinea demolitur ; simulque considerans diuitias
 mundi & gloriæ corruptioni obnoxiam, necessarium duxi, ut per
 manus fidelium aliquid illò præmitterem, quod moriens integrum
 ipuenirem.

Q 93

Pro

Pro mea itaque meorumque salute, à domino BALDRICO imperiaui, ut altare de Betferkercka, quæ & Straten appellatur, in honore B. Andreæ Apostoli fundatum, libertate donaret, & ex dominicatura mea duas partes decimarum eiusdem ecclesiæ, tam mea quam omnium potestate absoluens, libertati & memorato Apostolo, ad construendum inibi cœnobium monachorum, tradidi.

Et quia tunc temporis bonus odor spirabat ex area Affligemensis cœnobij, prædictam ecclesiam Abbatii Affligemienſum nomine Fulgentio, tam ipſi quam posteris eius in regimine succendentibus, ea lege gubernandam tradidi, ut pro facultate loci, monachos de cœnobia ſuo illò transferret, & quantumcumque ex processu temporis, eamdem ecclesiam per oblationes fidelium, Dominus ditaret, iuxta considerationem facultatis, monachos ipſe multiplicaret, & eidem loco tamquam ſuo præſideret, pastorali potestate & paterna prouidentia.

Quod ne quis ſuccessorum meorum infringere, vel ab alijs fidelibus collatum ſeu conferendum eidem ecclesiæ auferre præſumere, charta & ſigilli mei impressione confirmaui. Facta eit autem hæc traditio Brugis, coram subscriptis testibus.

Signum Stephani de Boulae.

S. Amorici de Muene.

S. Walteri Flamens.

S. Reinardi Castellani de Bruchburch.

S. Freolfi Castellani de Berghen.

S. Theoderici de Esne.

S. Harket, filij Castellani.

S. Radulphi, & Rauemari fratriſ eius.

S. Zethabaldi.

1105. Anno Dominicæ incarnationis millesimo centesimo quinto.

N O T A T I O.

ROBERTVS Hierosolymitanus, Flandriæ Comes, obiit an. 1111.
Atrebatii ad S. Vedastum conditus.

CAPUT

C A P V T X X X I X .

*Lambertus Episcopus Atrebatensis prædia Strumenſis cœnobij (quod
est monialium Benedictinarum in agro Atrebatensi)
confirmari postulat à Paschali II. Papa.*

Ruerentissimo domino & patri patrum carissimo, PASCHALI
Papæ LAMBERTVS, Dei miseratione Atrebatum Episcopus,
continuam Spiritus sancti consolationem.

Soror & filia nostræ Ecclesiae, Abbatissa FVLGENDIS præsentium
latræ, multum rogauit, per nos Sanctitati vestræ commendari. Ro-
gamus ergo paternitatis vestræ dulcedinem, quatenus præsentem
Abbatissam, in eo quo nunc est loco, professione & ordine, pon-
dere vestræ auctoritatis, salvo in omnibus iure & canonica disposi-
tione Atrebatensis Episcopi, confirmare dignemini.

Locum monasterij, qui dicitur *Strum*, & altare de Hamartuilla,
sicut prædecessor meus dominus GERARDVS Episcopus concessit,
& scripto suo consignauit; nos quoque spe & amore religionis, huic
præsenti Abbatissæ, succendentibusque sibi Abbatissis, in monasterio,
quo nunc esse dignoscitur, regulariter electis, canonicè promouen-
dis, & absque sæculari strepitu victuris possidendas concedimus.

Ceteras autem res & possessiones iustè acquisitas & acquiren-
das, propter infestationes & deprædationes prauorum hominum,
nihilominus corroborare velitis. Sancta Trinitas, Deus noster, sol-
licitudinem vestram diutius custodiat in columem, pro Ecclesia san-
cta Catholica laborantem & orantem.

N O T A T I O N E S .

PASCHALIS II. Papa an. 1099. creatus, an. 1118. decepsit.

LAMBERTVS primus ac proprius Episcopus Atrebatensis (post
separationem à sede Cameracensi) an. 1093. ab Urbano II. datus,
an. 1115. obiit. Cuius hoc epitaphium Atrebati in cathedrali legitur:

Anno Domini millesimo centesimo decimo quinto, xvii. Kalendas Iunij, obiit beatæ memorie Lambertus huius Atrebatensis
sedis Cardinalis Episcopus. Per hunc restituta est dignitas huius
Episcopatus, quæ per multa tempora Cameracensi Episcopo fuerat
commen-

commendata. Huic Episcopo, & duobus iaculatoribus, Itherio & Normanno, beata Maria in ecclesia apparuit, dans eis candelam, per quam sanantur ardentes igne malo.

De cereo isto Atrebatenſi fusē egimus in Fastis Belg. 30. Iunij.

C A P V T X L.

VVillelmus, Flandriæ Comitis filius, an. 1118. Loense monasterium dotat.

IN nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis. Ego WILLELMVS, Dei miseratione Philippi Comitis filius, mente pertractans quam nihil sint vniuersa, quæ temporaliter currunt, reuera perpendo, quod nullæ possessiones vel hereditates melius ac tertiū conseruantur, quam quæ in cælestes thesauros manibus pauperum iugiter collificantur, seruorumque Dei vīsibus in perpetuum profutura offeruntur.

Vnde pijs petitionibus domini GERARDI libenter assentiens, Loensi ecclesiæ S. Petri Apostoli, cui idem, Domino gubernante, deferuebat, tres mensuras, pro remedio animæ meæ, ac patris mei, omniumque parentum meorum, omnino ab omni exactione & debito in perpetuum liberas contradidi; denique huius donationis confirmationem, concedente uxore mea, feci.

Et sciant vniuersi sanctæ Ecclesiæ filij, quoniam ambo concedimus, ut prædictæ mensuræ, ad opus Canonicorum, & sustentationem pauperum, in potestate supra nominati Præpositi, successorumque eius, omni tempore consistant, & ab omni grauamine mundanæ oppressionis in sempiternum quietè permaneant.

Et ut hæc meæ deuotionis oblatio irrefragabiliter confirmetur, & à nemine mortalium temere infringatur, chartam istam sigilli mei impressione ego signari decreui, subsequentibusque testibus astipulando corroborauī.

Signum Fibelfi Castellani Bergensis.

S. Tietbaldi Ariensis.

S. Goiffridi.

S. Rodulfi fratris eius.

S. Eustathij.

S. Alardi

- S. Alardi de Warnestun.
 S. Dirolfi Iprensis.
 S. Soeri, & Fromoldi fratrī eius.
 S. Willelmi Præpositi Iprensis.
 S. Gerbodi Canonici Iprensis.
 S. Thomæ presbyteri Loensis.
 S. Gerardi eiusdem ecclesiæ Præpositi.
 S. Folperti, Winnardi, Erchenbaldi, Hugonis, presby-
 terorum.
 S. Balduini presbyteri & Canonici.
 S. Veirani.
 S. Ruanonis, & Hugonis, clericorum.
 S. Petri Scholastici & Notarij.

Actum est autem hoc anno Dominicæ incarnationis millesimo 1118.
 centesimo decimo octavo, Indictione decima tertia, regnante Lu-
 douico Francorum Rege, regente Flandriam Carolo Comite, pon-
 tificatus vero domini Calixti II. Papæ anno primo, Episcopatus
 autem domini Ioannis vigesimo.

N O T A T I O .

PHILIPPI.) Legendum fortasse, Roberti Comitis filius. Stem-
 mata nostra Principum Belgij cap. 19. consule.

C A P V T X L I .

*Ioannes Morinensis seu Taruanensis Episcopus an. 1119. confirmat
 institutum & prædia monasterij Loensis, quod est Canoni-
 corum regularium in diœcesi nunc Iprensi.*

IN nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis. IOANNES Dei gratia
 Morinorum Episcopus vniuersis Ecclesiæ Catholicae filijs gra-
 tiā & consolationem sancti Spiritus.

Quoniam gentium Doctor & Apostolus nos specialiter admo-
 net, vt bonum operemur ad omnes, maximè autem ad domesticos
 fidei, placuit nobis ecclesiam in honore S. Petri Apostoli fundatam,
 in villa quæ vulgo dicitur Lo, ab omni spurcitia & simonia infamia
 R r diligē-

diligenter mundatam, dedicare, ipsamque cum omnibus, quæ ad eam pertinent, ad sustentationem Canonorum, ibidem secundum regulam B. Augustini Deo seruentium, liberrimè liberam facere; excepto quod singulis annis sex solidos Taruanensi Episcopo debent persoluere.

Vita namque canonice ordinem, quem professi sunt, præsentis priuilegij auctoritate firmamus: & ne cui post professionem exhibet proprium quid habere, neue sine Abbatis vel congregationis licentia, de clauстро discedere liceat, interdicimus.

Ipsis itaque suisque successoribus, in eadem religione permanuris, ea omnia perpetuò possidenda sancimus, quæ in præsentiarum obtinere videntur, ecclesiam scilicet ipsam S. Petri, cum tertia parte decimæ de annona, & tota decima trium diuisionum, sicut antiquitus disparitæ sunt in parochia.

Imò cum vniuersa decima lini, agnorum, ceterorumque animalium, vel fructuum, terram etiam, quam Winnardus, Euerardus, Rembaldus, Dodo & Dodinus, Veiramus & Erenbaldus, Canonici, atque Ingramus laicus, conuerzionis suæ tempore, S. Petro obtulerunt, & terram quæ vulgo dicitur Ecclesiæ terra, Stocheto, Roiameth, & quæ Præconis atque Oufridi terra vocatur, omnemque simul terram tam à parochianis, quam à ceteris fidelibus, pro redemptione animarum suarum, & parentum suorum, prædictæ ecclesiæ S. Petri contributam.

Quæque verò PHILIPPVS, filius Roberti Marchionis cognomento Frisonis, cum fratre suo Roberto Comite Flandriæ, eidem ecclesiæ concessit, Comitatum videlicet & aduocationem, stallum & teloneum, & quidquid secularis iuris super terram & mansionarios S. Petri habebat, & quæcumque deinceps concessione Pontificum, liberalitate Principum, vel oblatione fidelium, iustè & canonice adepti fuerint.

Item statuimus, ut obeunte eiusdem loci Abbate, nullus ibi quilibet subreptionis astutia vel violentia intrudatur, hisi quem fratres communi consensu, vel certè fratum pars consilij senioris, de suo, si idoneus inuentus fuerit, collegio, secundum Dei timorem, sibi præesse prouiderint.

Quod si huic regimini congrua persona in eadem congregacione non fuerit, cum consilio Episcopi & aliorum religiosorum virorum,

rum,

rum, aliunde talis eligatur, qui tam dignitate loci, quam speculatio-
ne magisterij dignè eis præponatur.

Si qua sane ecclesiastica sacerdotalis persona hanc nostræ consti-
tutionis paginañ sciens, temere eam infringere tentauerit, secun-
dò tertioe commonita, si non satisfactione condigna emendaue-
rit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se diuino
iudicio de perpetua iniquitate cognoscat, & à sanctissimo corpore
Dei ac Domini Redemptoris nostri Jesu Christi aliena fiat, atque in
extremo examine districtæ ultioni subiaceat.

Cunctis autem eidem loco iusta seruantibus sit pax Domini no-
stri Iesu Christi, quatenus & hic fructum bona actionis percipient,
& in futuro apud districtum Iudicem præmia æternæ retributionis
inueniant.

Actum est hoc anno Dominicæ incarnationis millesimo cente-
simo nono decimo, Indictione duodecima, regnante Ludouico
Francorum Rege, Karolo Comite Flandriam regente, anno Papa-
tus domini Calixti primo, & præfulatus domini Ioannis vigesimo:
& confirmatum coram his testibus.

1119.

Signum Harberti Archidiaconi.

Walteri Archidiaconi. Lamberti Abbatis.

Ingelberti Abbatis. Arnulfi Præpositi.

Wilhelmi Præpositi. Hugonis Præpositi.

Goselini Decani. Walteri Thesaurarij.

Bernardi Capellani. Hugonis Magistri.

Hugonis Furnensis. Walteri Furnensis.

Ioannis Arienensis Præpositi.

Lamberti Casletensis Præpositi. Fulcardi Decani.

Hugonis Decani. Eremaldi Decani.

Alaini Decani.

Arnulfi Decani. Normanni Decani.

N O T A T I O .

IOANNES Morinensis Episcopus varia Canonicorum regularium
cœnobia in sua diœcesi fundauit vel auxit; in his & S. Martini I pren-
se, quod nunc est cathedralē Canonicorum sacerdotalium collegium.

Rr 2

CAPVT

CAP VT XLII.

*Campi veteris monasteriam, ord. Cisterciensis, prope Rhenobercam,
diæcessis Coloniensis opidum, an. 1122. fundatur ac
dotatur à Frederico A. Coloniensi.*

In nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis. FREDERICVS, Dei gratia Archiepiscopus sanctæ Coloniensis ecclesiæ, omnibus in Christo pie viuentibus tam præsentibus quam futuris.

Quamquam primi parentis excessu, in huius exilio ærum nosam cœxitatem à gaudio beatæ felicitatis deiecti sumus, non tamen ita præcisi atque abrupti sumus, vt non etiam in rebus his mutabilibus degentés, æternam beatitudinem quærere debeamus.

Quod quidem & nos, licet indigni, perspicue considerantes, quidquid spei, quidquid recompensationis misericordiae operibus fit, non ignorantēs ad honorem gloriae magni Dei, ad decorum domus Domini, aliquos nouellæ plantationis Cisterciensis ramusculos, hortis ecclesiæ nostræ spiritualiter inserere, propositum assumpsimus; quorum sub umbra si forte coalueret spiritus noster, à curia liber exterioribus aliquando requiesceret, ibique cubans in meridie decolorantis æstum solis subterfugeret.

Huius itaque rei confidentia animati, freti & erexit, tandem accito fratre ARNVLPHO, viro quidem satis religioso, qui quondam nostræ matris ubere lactatus, in virilis iam animi robur euaserat, contemptoque mundi flore, diuersis diuersarum virtutum gradibus incedens, MORIMUNDENSIS videlicet ecclesiæ, curæ pastoralis sollicitudine, præerat, inter cetera, vt aliquos de pusillo grege sibi credito, suæque professionis monachos ad nos transferret, quantum ad cœnobij vnius institutionem sufficeret, voluimus, petuimus & impetravimus.

Quos humiliter adductos, & læta expectatione receptos, in loco solitario, qui CAMPVS vulgo dicitur, prudeenti prudentum consilio, instigante Spiritu sancto, benignè collocauimus: quibus etiam suisque successoribus, B. Benedicti regulam pari ordine, id est, secundum instituta Cisterciensium, seruantibus, locum prædictum tam à curia nostra in Berke, ad quam pertinere videbatur, quam incolis

incolis eiusdem loci, liberè absolutum, cum omni decimatione & vtilitate, agris videlicet cultis & incultis, siluis, aquis aquarumque decursibus, paludibus, pratis & pascuis, (concessa etiam ijs ut circumiacente silua, quæ ad ius Episcopale pertinet, quantum ad porcorum pabula, & ad instauracionem officinarum suarum opus fuerit) clementi benignitate manumisimus, concessimus & æterniter tradidimus.

Præterea quæcumque pia fidelium liberalitate ibidem Deo famulantibus collata sunt, vel conferri possunt, sub B. Petri defensionis cautelam suscipimus, colligimus & comprehendimus.

Vt autem liberiū diuino operi iugiter insudare valeant, non solum eos à Decani & Archidiaconi, verùm etiam ab omni sacerdaci jurisdictione perpetualiter absoluimus: nec nisi in quantum primæ institutionis eorum priuilegium patitur, ex Episcopali dignitate ab illis exigimus, nec amodo exigendum decernimus.

Proinde vt paginæ huius memorabilis edicta rata permaneant & inconcusa, tam banni auctoritate quam sigilli nostri impressione corroborauimus:

Hoc specialiter subnectentes, vt nulla umquam cuiuscumque dignitatis, gradus vel ordinis persona audeat, vel presumat ipsam ecclesiam, vel religiosè in illa famulantes ullo modo inquietando molestare, vel de suis mobilibus vel immobilibus ausu temerario attingere.

Quoniam dignum est, vt qui continuo obsequio Christi solius militia excitantur, indeficientis nostræ inspectionis salubri munimine protegantur

N O T A T I O N E S.

Ex Campo veteri multa monachorum eiusdem ordinis monasteria, velut filiæ, prodierunt: vt

VALKENREDA in diœcesi Moguntina, prope Harthoniam, an. 1128. fundata à Margarita Comitissa de Clettenberg.

Volkolderda in Thuringia & d. Moguntina an. 1131. ab Helinburge Comitissa de Glichen.

Amelangesborna in Saxonia & d. Hildeshemensi, an. 1135. à Sigefrido Comite Boremelburgio.

R r 3

Harsvvi.

Harfsvirehusa in Westphalia & d. Paderbornensi, an. 1141. à Bernardo Episcopo Paderbornensi.

Lapis S. Michaelis, Michelstein, in Saxonia & d. Halberstadiensi an. 1146. à Beatrice Abbatissa Quendelburgensi.

Campus-nous, in d. Suerinenfi, anno 1234. à Wenceslao Rugiae Principe.

Ex his & alia plurima monachorum eiusdem instituti cœnobia prodierunt, vt

Aula Regis in Bohemia,

Lucka in Saxonia an. 1143.

Nouale S. Mariæ, Marienraed, in d. Hildesheimensi 1244.

Puppelinum in Prussia.

Campus S. Mariæ in d. Monasteriens, 1185.

Haut procul ab vrbe Coloniensi est & MONS VBTVS, ab Eberhardo, Adolphi Comitis Montensis fratre, fundatus, castro Aldenburgensi in monasterium ord. Cist. commutato.

C A P V T X L I I I .

Walterus de Trudeneris, vir nobilis, monasterio S. Laurentij Leodicensis, dat prædium suum Auernense, in Comitatu Steppensi. Quam donationem suis litteris confirmat Albero Leodicensis Episcopus an. 1124.

IN nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis. Ego ALBERO gratia Dei Leodiensis Episcopus, notum facio præsentibus & fuiuris Christi fidelibus,

Quia Walterus de Trudeneris liber homo, prædium quod habebat in minori Auernas in Comitatu de Steps, tradidit, pro salute animæ suæ, ad altare B. Laurentij, ex integrotam in culturis & pratis, quam in nemore & censu & familia, quæ illo tempore in ipso manebat prædio, cum omnibus usuarijs & appenditijs suis, cum omni decima indominicatus proprij, necnon & tota iustitia ipsius prædij.

Aduocatiam vero ipsius prædij liberam reliquit in manu Leodiensis Episcopi, vt ei soli de omni iniustitia reclamet ecclesia S. Laurentij, & vt nunquam eandem Aduocatiam in beneficium det alicui. Nam in pretium redemptionis animæ suæ, ipsum allodium

Deo

Deo & S. Laurentio obculit, & ideo Leodiensem Episcopum Advocatum ibi esse voluit, qui specialis prouisor & pastor erat ipsius Walteri, tamquam liberi hominis, sicut & cæterorum liberorum hominum principatus proprij.

Homines verò, qui de terra censuali eiusdem prædij sunt beneficiati, fundos suos ab Abbatे tenebunt, sicut eo die tenebant, quo ipsum prædium S. Laurentio est traditum, nec præter simplicem terræ censum aliquod requisitionis ius, siue villam distinctionem ibi habebunt: quia omnia hæc ad Abbatem pertinentia sunt, & ei de omni iniustitia est proclamandum.

Dissinitum est etiam, ut nec Walterus dum viuit, nec post eum Abbas aliquis quidquam de terra & decima indominicali, vel de censu, siue de omni reditu eiusdem prædij beneficiare aut diminuere possit; eò quodd eleemosyna Deo & S. Laurentio oblata sit.

Ipse verò Walterus vsumfructum eiusdem prædij in vita sua sibi ex integro retinuit: & ideo, ne vel ab ipso dum viuit, vel ab aliquo, postquam obierit, villa surreptione infringi possit, summam terræ ad indominicatum S. Laurentij pertinentis, summam quoque census, aliorumque redituum, hic subannotari placuit.

Primo quidem totam decimam ad indominicatum S. Laurentij pertinentem, siue in fructibus terræ cultilis, siue in fructibus domestici nutriminis: deinde viginti bonaria terræ indominicalia, & de terra censuali solidos XLI. & III. denarios, in tribus terminis, Epiphania scilicet, & Nativitate sancti Ioannis, & festiuitate S. Remigij. Quattuor quoque modios auenæ, in solennitate S. Martini, & XXII. capones in Natali Domini, & octo panes, cum totidem cereuisiæ picarijs.

Familia quoque ipsius prædij, id est, serui & ancillæ singulis annis censum soluent capitis sui denarios X. vnum ad altare S. Laurentij, in festiuitate S. Martini. Et cum aliquis eorum sine herede obierit XII. denarios dimittet ecclesiæ S. Laurentij.

Quæ omnia nos rata & inconuulta perpetuò manere decernimus, & pro confirmationis testimonio chartam hanc conscripsi iussimus, & nostri sigilli impressione roborauimus, excommunicantes & æternæ maledictionis anathemate condemnantes eos, qui quouis malignitatis ingenio quidlibet horum infringere tentauerit, & ecclesiæ S. Laurentij villam inquietudinem aut molestiam concitauerit.

Testes

D I P L O M A T A

Testes fuerunt Archidiaconi omnes.

Andreas Præpositus.

Henricus Decanus.

Henricus junior.

Alexander, Adelmanus, Seppe,

Emmo, & alij multi ex clero S. Lamberti.

De nobilibus viris.

Godefredus Comes Namurcensis.

Arnulfus Comes Loslensis.

Gisbertus Comes de Thuerate.

Lambertus Comes de Monte acuto.

Wigerus Aduocatus.

Willelmus de Lossez.

Godeschalcus de Mereleuers, frater eiusdem Walteri, &
alij multi de familia ecclesiaz.

Theodericus de Ponte.

Widericus de Prato. Auelinus.

Lambertus de Hoyo, & Arnulphus frater eius.

Albertus de Villier, & Theodericus frater eius, & alij
multi.

1124. Actum Leodij anno Dominicæ incarnationis millesimo cen-
tesimo vicesimo quarto, Indictione prima, regnante Henrico V.
anno regni eius decimo septimo.

N O T A T I O.

S. LAURENTII monasterium, ad muros urbis Leodicensis si-
tum, describitur in nostris Originibus Benedictinis.

C A P V T X L I V.

Theodericus Alsatius, Flandriæ Comes, eiusq; vxor Suanehilda,
prædia & priuilegia Loensi monasterio à prædecessoribus suis
concessa, firmant anno 1130.

IN nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis. Ego THEODERICVS
Dei gratia Comes Flandriæ, cum generosa uxore mea SVANE-
HILDA, confirmando priuilegia prædecessorum meorum Rotherti
&

& Karoli, terram Preconis, ceterasque possessiones, quas S. Petro de Lo dederunt, Comitatum etiam, stallum, totiusque opidi teloneum, expeditionem, & quod Teutonicae dicitur *Balguart*, tenuoram & ceditionem, atque omnem exactionem, vel quidquid sacerdotalis iuris super terram ac mansionarios eiusdem S. Petri habuerunt, ob remedium animæ meæ & parentum meorum, libenti animo concessi Canonicorum ibidem Domino seruientium usibus profutura in perpetuum.

Si autem fuerint duella, raptus mulierum, quod vulgo de *VVifuerdragan*, homicidia infra predictos terminos extra atrium euenerint, & horum quorumlibet reus inibi capiatur, vel si ecclesia de huiuscmodi clamorem mihi faciente, sententia capitali aut membrorum mutilatione iuste damnetur, quod modum vel vires eius excedit, hoc procul dubio ad ius meum pertinebit: ea videlicet conditione, ut si reus per pecuniam redemptus fuerit, duas partes pecuniae, pro emunitate ecclesie habeat, tertia vero meis usibus cedat.

Ne ergo cuiilibet hominum liceat eamdem ecclesiam temere perturbare, aut eius possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, vel temerarijs vexationibus fatigare, huius doni collationem sigilli mei impressione munio, coram subtitulatis testibus:

Iuvaino de Truncinis,
Daniele de Tenremonde,
Willelmo de Boulara,
Waltero de Tornaco,
Willelmo, filio Philippi Comitis,
Waltero filio Alardi,
Gerardo Camerario,
Willelmo Castellano de S. Audomaro,
Isaac Formosolensi,
Henrico Broburgensi,
Lamberto de Rinenghelles,
Anselmo, & Baldevino fratre suo,
Volcrano de Lampernissa.

Actum est hoc anno Dominicæ incarnationis millesimo centesimo tricesimo, Indictione octaua, regnante Ludouico Francorum Rege, & presidente Gerardo quinto Præposito memorata ecclesie.

ss

Idem

1130.

Idem facit Philippus Alsatius, Theoderici filius, Flandria & Veromandia Comes anno 1181.

IN nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis. Ego PHILIPPVS Dei gratia Flandriæ & Viromandiæ Comes, confirmando priuilegia prædecessorum meorum, Roberti, Karoli & domini Theoderici, patris mei, terram Preconis, ceterasque possessiones, quas S. Petro de Lo dederunt, Comitatum etiam, stallum, & totius opidi teloneum, & expeditionis retinendæ libertatem, & quod Teutonicè dicuntur *Balguard*, tensuram, & creditionem, atque omnem exactiōnem, vel quidquid sacerdotalis juris super terram ac mansionarios eiusdem S. Petri habuerunt, ob remedium animæ meæ, & parentum meorum, libenti animo concessi, Canonicorum ibidem Deo seruientium usibus profutura in perpetuum, &c. *vt supra*.

Ne autem &c. *vt supra*, coram subtitulatis testibus,

Gerordo de Mecinis,

Anselmo Præposito de Euersam,

Waltero de Lo,

Waltero Camerario de Ipra,

Riquardo Blauoet de Furnis, & alijs multis.

1181. Actum est hoc incarnationis Dominicæ millesimo centesimo octogesimo primo.

N O T A T I O N E S.

THEODERICVS Alsatius an. 1168. obiit, Watenis secundo lapide ab Audomaropoli sepultus.

PHILIPPVS Theoderici filius decepit anno 1191. sine liberis, in obsidione Ptolemaidis in Syria.

CAPVT

C A P V T X L V .

*Lotharius III. Caesar, Richilde coniuge sua & Conrado Comite
Lutzeburgensi potentibus, anno 1131. dilatat viam
naualem in alveo Sura fluminis, eamq; concedit
Abbatii Epternacensi.*

IN nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis. **LOTHARIUS** tertius
Dei gratia Romanorum Rex.

Cum venissimus Epternacum, implorandi gratia S. Clementis
Willibrordi patrocinia, notum factum est nobis, antecessorem no-
strum Imperatorem Henricum concessisse Epternacensi Abbatii
suisque fratribus, libera potestate vti nauium cursu & recursu, per
alveum fluminis, quod dicitur **SURA**, iudicario iure Principum,
sua Imperiali annotatum dominationi; sed rectorum incuria, &
ximulorum perfidia frequenter impeditum.

Quod nos ægrè ferentes, volumus renouare, & salutis nostræ
gratia, regalis sigilli nostri impressione confirmare.

Et quia experti sumus rei veritatem à maioribus natu Treuericæ
sedis, testimonium perhibentibus, rogatu & auxilio coniugis no-
stræ **RICHILDAE** Reginæ, & Episcopi Megingoti de Merseburg, &
Comitis **CONRADI**, qui præest eidem Abbatia,

Mittimus nuntios nostros, ad terminandam & dilatandam mar-
cam, seu naualem viam in alveo supradicti fluminis xx. pedum la-
titudinis, hoc est, Gerardum de castello Rutich, & cum eo maio-
res de Abbatia, necnon Lodevigum primorem Treuerorum, &
cum eo meliores de ciuitate, quos ipse elegerit.

Huic negotio interfuerunt

Episcopi,

Stephanus Metensis Episcopus,
Henricus Tullensis,
Meingotus Merseburgensis.

Abbates,

Gerardus S. Maximini de suburbio Treuerensi,
Lantfridus Prumiensis,

S f 2

Wieboldus

Wieboldus Stabulenensis.

Ex laicis,

Wilhelmus Palatinus Comes,
Conradus Comes de Lucelenburg,
Comes Otto de Rincke, fraterque suus de Salmes,
Hermannus Comes,
Comes Reinoldus de Montzum,
Gerlacus Comes, fraterque suus Imecho,
Comes Meinhardus de Spenheim,
Bernhardus de Huonstaden,
Adolphus de Saphenberg.

Ex Ministerialibus Treuerensibus,

Ludovvitus palatij Custos.
Item Ludovvitus, Henricus, & ceteri plures tam ex cle-
ro, quam ex laicis de Epternaco.
Cuono Winitore.

Godefridus Rauanger.

Signum domini LO THARII tertij Regis inuidissimi.

Tietmarus, ad vicem Adelberti Archicancellarij, recognouit.
1131. Datum VIII. Kalend. Maij, anno incarnationis Domini M.C.
XXXI. Indictione VIII. anno verò regni domini Lotharij tertij,
De gratia, Romanorum Regis serenissimi sexto.

Aetum Treueris feliciter, amen.

N O T A T I O N E S.

Henrico V. Imp. anno 1125. Ultraiecti defuncto, successit LO-
THARIVS III. Dux Saxonum, Aquis-grani Idibus Sept. coronatus,
vt Anselmus Gemblacensis testatur.

Idem ab Innocentio II. Papa, anno 1131. die 11. Aprilis, Domi-
nica 4. Quadragesimæ, Leodici coronatus est, cum Richilde con-
iuge sua: vt Dodechinus, Otho Frisingensis lib. 7. cap. 18. &
Ægidius Aureæ Vallis monachus commemorant. Obiit III. Kal.
Decembris, anno 1137. vt idem Dodechinus, & scriptor Auctarij
Gemblacensis testantur: quod nota contra Baronium, Lotharij
obitum ad ann. 1138. refarentem. Successit CONRADVS, Henrici
V. Imp. ex sorore nepos, anno 1138. Dominica 4. Quadragesimæ
Aquis-grani coronatus.

CONRADVS

C O N R A D V S Comes, qui præest Abbatia) Conradus, inquam, Comes Luxemburgensis, Guilielmi filius, qui inter testes laicos hic numeratur. Fuit autem Abbas commendatarius Epternacensis, ut ante ipsum Sigefridus, & alij nonnulli Comites Luxemburgenses.

R E I N O L D V S de Montzum) vulgo Pont à Mouzon: quod est opidum Lotharingiæ superioris, Academia clarum. Reinoldus hic, cognomento Monoculus, fuit primum Mussyponi, post Barri Comes: vt And. Quereturanus lib. 4. cap. 16. Hist. Burg. narrat.

S P A N H E I M) siue Spanheim, Comitatus hodieque notus in Palatinatu Rheni. Est ibidem, prope Crucenacum opidum, Spanheimense Benedictinorum monasterium, cuius Abbas fuit & Chro- nicon scripsit Ioannes Tritthemijs.

C A P V T X L V I .

*Idem Lotharius III. Imp. petente uxore sua Richinza, decimas
vicorum de Santfliten & Orderen, Canonicis ecclesie
Antuerpiensis ab Henrico V. Imp. anno 1119.
datas, confirmat anno 1133.*

IN nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis. **L O T H A R I V S**, diuina fauente clementia, tertius Romanorum Imperator Augustus.

Cum in ijs, quæ à nobis iuste & rationabiliter petuntur, omnium petitioni condescendendum sit, præcipue exauditionis aures illis præbere debemus, quorum fidelitatem experti sumus & deuotionem.

Adhibito itaque scripti nostri testimonio, tam futuris quam præsentibus notum esse volumus, qualiter nos, instinctu dilectæ nostræ **R I C H I N Z A E**, petitioni fidelis nostri Magistri Rathvardi acquieui- mus, ecclesiamque S. Mariæ Dei genitricis, quæ est in burgo, qui vocatur **A N T V V E R P**, debita amplectentes veneratione, decimam omnem, quæ continetur à terminis Zantfliten usque Olmeremuthen, ab antecessore nostro Imperatore Henrico quarto, ecclesiæ S. Michaelis in eodem burgo collatam, cum integritate Præpositu- ræ, & omnibus appenditijs suis, præfatæ ecclesiæ S. Mariæ affig- namus.

S. f. 3.

In

In qua confirmatione, priorem tenentes dispensationem, decreuimus, vt quarta pars prædictæ decimæ Præposito, reliquæ verò præfatae ecclesiæ S. Mariæ incommutabiliter seruant.

In uiolatam itaque esse volentes nostræ confirmationis auctoritatem, præcipiendo iubemus, vt nullus Archiepiscopus, Episcopus, Dux, Marchio, Comes, Vicecomes, nulla denique magna paruaue persona, in his concessis, saepius dictam ecclesiam inquietare, diuertire, aut molestare præsumat.

Si quis verò contra hoc conari præsumperit, centum libras aurum, medietatem cameræ nostræ, & medietatem præfatæ componat ecclesiæ.

Quod ut verius credatur, & ab omnibus diligentius custodiatur, præsentis decreti paginam sigilli nostri impressione notauiimus. Huic autem confirmationi idoneos adhibuimus testes,

Brunonem Colonensem Archiepiscopum,

Episcopos,

Andream Traiectensem,
Werinherum Monasteriensem,
Alexandrum Leodiensem,
Luihtardum Cameracensem,
Adelberonem Basiliensem,
Palatinos Comites,
Ottonem & Fridericum,
Adelbertum Marchionem.

Signum domni Lotharii tertij Romanorum Imperatoris invictissimi. Ego Berthulus, vice Voelberti, recognoui.

1133.

Data anno incarnationis Domini M. C. XXXIII. Kal. Ianuarij, Indictione vndecima, anno verò regni Regis Lotharij nono, imperij secundo. Actum Aquisgrani in Christi nomine feliciter, amen.

N O T A T I O N E S.

RICHINZA,) Richilda seu Richildis, Lotharij III. Imp. coniux.
HENRICO Quarto) aliàs Quinto, si Henricum Aucupem Imperatoribus annumeres: vt lib. 1. cap. 41. explicui. Henrici diploma anno 1119. (non an. 1125, vt vitiosè excusum legitur) Traiecti datum, exstat in Cod. don. piarum cap. 81.

ZANTFLI

ZANTFLITEN) nunc Santvliet, vicus ad Scaldim, inter Antuerpiam & Bergas ad Zomam, olim piscatorum copia potens.

OLMEREMVTHEN) nunc Olmeren, vicus Brabantiae, eodem in tractu.

C A P V T X L V I I .

Gosuinus dominus Heinsbergensis & vxor eius Aleidis fundans monasterium Heinsbergense, quod nunc est virginum ord. Præmonstratensis in Ducatu Iuliacensi, & diœcesi Leodicensi; confirmante Alexandro Episcopo Leodicensi anno 1165.

IN nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis. ALEXANDER secundus Dei gratia Leodiensis Episcopus omnibus catholica Ecclesiæ filijs, tam præsentibus quam futuris in perpetuum.

Si officij nostri locum & dignitatem consideremus, necessarium est ut bona non tantum coram Deo, sed coram omnibus hominibus faciamus, & piam fidelium intentionem erga sanctam ecclesiam debita auctoritate roboremus.

Nouerit itaque dilectio vestra, quod dominus Gozvinus secundus Henesbergensis, & vxor eius ALEIDIS, animarum suarum, parentum quoque & filiorum memores, basilicam monti suo collateralem, in honore Domini nostri Iesu Christi, matrisque ejus fundauerunt; & eam per manum prædecessoris nostri Heinrici consecratam, & mancipijs, agris & arbustis dotatam, diuinæ servituti obtulerunt.

Anno vero Dominicæ incarnationis millesimo centesimo sexagesimo quinto. Indictione decima quarta, regnante Friderico Romanorum Imperatore, in ecclesia B. Mariæ in Aquis-grani, ab ipso fundatore Gozvino, & filiis eius PHILIPPO Archidiacono, Gozvino, Godefrido. consentientibus, rogati sumus, quæ prædictæ basilicæ dotis sunt allodia (ne aliquis ausit diripere ab ipsis fratribus ibi Domino militantibus) banno sancire, & summam totius redditus eiusdem basilicæ scripto enumerare.

In ipso etenim fundo Henesbergensi cum agris & arbustis mansi duo; Rode mansi vndecim; Waldenrode mansi duo; in loco qui

qui vulgo Ad querum dicitur, mansus & dimidius. Eundem quoque locum communionem siluae & pastus, per suæ potestatis ambitum, habere instituit.

Communicato itaque consilio cum ipso domino Gozvino & filiis eius, maximè rogatu domini Philippi Præpositi maioris ecclesiæ & Archidiaconi, hæc confirmata sunt & sigillo nostro roborata III. Idus Martij, quod tunc erat in Capite ieiunij in celebri curia nostra Leodij, & testes idonei susperati, quorum sunt nomina,

Dominus Elbertus Archidiaconus.

Dominus Reinerus Archidiaconus.

Dominus Almericus Archidiaconus.

Dominus Balduinus Archidiaconus.

Dominus Bruno Archidiaconus.

Dominus Hubertus Decanus S. Lamberti.

Abbas Drugo S. Iacobi.

Abbas Euerhelmius S. Laurentij.

Abbas Gerlandus Floreffiz.

Abbas Lucas de Cornillon.

Godefridus Dux Louaniæ.

Heinricus Comes Namucensis.

Lodevvcus Lonensis.

Herevvigus Decanus.

Rutgerus filius domini Gozvini.

Ne igitur quisquam huic liberæ traditioni in posterum contraire præsumat, omnimodis prohibemus, & sub anathematis intentione interdicimus.

N O T A T I O N E S.

Gozvinus) seu Gosuinus dominus Heinsbergensis, & vxor eius **Aleidis** seu Adeleidis, ad pedem arcis Heinsbergensis, monasterium in honorem S. Mariæ & S. Ioannis Euangeliæ construxerunt ac dotarunt, quod intra muros opidi Heinsbergensis hodie moniales ord. Præmonstratensis, nobili genere natæ, possident. Fuit olim extra muros situm, vsque ad ann. 1542. quo conflagravit, bello inter Carolum V. Cæsarem & Guilielmum Iuliæ Ducem sanguine.

Est

Est autem Hensberga seu Heinsberga opidum Ducatus Iuliacensis, & dioecesis Leodicensis, cuius opidi dominium ad Iuliacenses Principes est deuolutum ; familia veterum dominorum Heinsbergensium emortua.

FRATRIBVS ibi militantibus.) Ut alia pleraque Præmonstraten-sia, sic & Heinsbergense monasterium olim fuit vtriusque sexus: vt datur intelligi ex subsequentibus diplomatibus. Hodie Præposi-tum habet ex ord. Præmonstratensi, qui monialibus præst.

LODEVVICVS Lonensis) seu Loslensis Comes.

C A P V T X L V I I I .

*Philipus Heinsbergius, Coloniensis Archiepiscopus, monasterij
Heinsbergensis fundationem, à patre suo Gosuino & matre
Adelaide factam, an. 1180. confirmat.*

In nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis, ego PHILIPPVS, Dei gratia sanctæ Coloniensis ecclesiæ Archiepiscopus, omnibus Christi fidelibus in perpetuum.

Cum omnibus in bono seruire debeamus ecclesijs, maximè tam honestum est, ad confirmationem veritatis, nos cooperatores exhibere domesticis.

Nouerit ergo omnis futura generatio, quod dominus meus & pater carnalis Gozvivus huius nominis secundus de Heinsberg, & domina mea & mater Adeleidis, consentientibus omnibus heredibus suis, meipso scilicet & fratribus meis, Gozvino, Hermanno, Godefrido, sororibusq; Vda, Methide, Salome, partes allodium sui, duos videlicet mansos, qui fuerunt feudum Godefredi, item duos mansos qui fuerunt Arnoldi, continuatim iacentes, in suburbio ipsius castri, pro salute animarum suarum, omniumque parentium, Deo omnipotenti intima atque perfecta voluntate obtulerunt, constructa ibidem ecclesia in honore Dei & sanctissimae atque ipsissimae genitricis ipsius Mariæ, ad altare ipsius in die consecrationis, quando a domino Henrico secundo, pia memorie Leodiensi Episcopo, praedicta consecrata est ecclesia, addito insuper allodio suo, quod dicitur Rode Huberti.....

De cetero quantumcumque libertatem potuerunt, tam ipsi
Tt quām

quām Leodiensis Episcopus dominus Henricus eidēm ecclesīa concesserunt: ita vt si, Deo auctore, vel Pr̄positura, vel alio quolibet Prioratu sublimari possit, sola electione fratrum, & nulla violenta accessione extrancorum promouetur, quicumque ipsis maximē idoneus videbitur. Isque curam fratrum de manu Episcopi, gratis & absque omni contradictione, suscipiat.

Nulli denique Archidiacono, nulli Decano, excepto suo Pr̄posito vel Priore, rationes reddant de suā familiā delicto. Oleum quoque & christma ab ipso Leodiensi Episcopo quilibet fratrum accipiet in Pascha, à quo & potestate habent recipiendi ad baptismum & communionem liberorum hominum infantes, vel quicunque ab eis exigunt, cum Parochiani sui licentia.

In ægritudine verò mortis positus curiam Haneberg, quæ quinque mansos habet, & in Hage Sittert viginti bonuaria tradidit. In via Schinwelt allodium, quod soluit dimidiā marcam, tam ipse quām domina mea, per manus nostras & fratriis mei Godfridi, pr̄dictarū dederunt ecclesia

Hanc igitur donationem & libertatem tam legaliter factam, quamvis non titulo Episcopatus aut Archiepiscopatus, tamen iure ad nos respiciat, auctoritate Dei omnipotentis atque nostra communimus, & sigilli nostri impressione signamus: & ne qua in posterum spiritualis secularisue persona imminuere aut infringere audeat, sub anathematis vinculo interdicimus. Acta sunt hæc anno Dominicæ incarnationis millesimo centesimo octogesimo.

Aliud eiusdem Philippi Heinsbergi, Coloniensis Archiepiscopi, diploma, an. 1183. datum.

In nomine sanctæ & individuæ Trinitatis, ego PHILIPPVS
ut supra: Nouerit ergo omnis futura generatio, quod dominus meus & pater carnalis GOZVINVS huius nominis secundus de Heinsberg emerit quoddam allodium, scilicet vndecim mansos, à manu cuiusdam liberi Baronis Huberti, & eos S. Mariæ cōnobio in Heinsberg contulerit.

Sed quoniam, ut omnibus notum est, acta plurima ætas diluit, pater meus prædictus Gozvinus, & mater mea Aleidis, hos mansos eo iure S. Mariæ contulerunt, ut à nullo quod datum est & in agris

agris. & in filiis impediretur, sed sola libertate doni, & Aduocati sui intuitu, ecclesia illa frueretur.

Notum etiam esse volumus omnibus fidelibus, quod ego PHILIPPVS & frater meus GODFRIDVS, post obitum parentum nostrorum, tres mansos illi ecclesiae contulimus in Rode: & sicut quidam Hezelinus, & vxor eius Gertrudis, possederant, & in agris & in filiis legem confirmamus. Hæc facta sunt in præsentia

Leodienfis Episcopi Rudolfi, &
Præpositi summae ecclesiae Coloniensis Brunonis, &
Comitis Gerhardi de Gelren, &
Comitis Alberti de Molbach, & aliorum multorum tam
clericorum quam laicorum

Acta sunt hæc anno Dominice incarnationis millesimo cente- 1183.
simo octogesimo tertio, Indictione secunda, regnante Friderico
Romanorum Imperatore.

Cælestini Papæ IIII. diploma, an. 1194. scriptum.

CÆLESTINVS Episcopus, seruus seruorum Dei, dilectis in Christo, OFFICIAE Magistræ & sororibus ecclesiae S. Mariæ in Heinesberg, tam præsentibus quam futuris, regularem vitam professis, in perpetuum

Vestrī iustis postulationibus clementer annuentes, & præfatum monasterium S. Mariæ, in quo diuino mancipatæ estis obsequio, sub B. Petri & nostra protectione suscipimus, & præsentis scripti priuilegio communimus. In primis siquidem statuentes, ut ordo monasticus, qui secundum Deum & B. Augustini regulam in eodem loco institutus esse dignoscitur, perpetuis ibidem temporibus inviolabiliter obseruetur

Locum ipsum, in quo præfata ecclesia sita est, cum omnibus pertinentijs suis, possessiones quas habetis in Heinesberg, & bona quæ habetis in Rode, & ea quæ habetis in Humberse & in Hoenge, & alia quæ à bona memorie Philippo Colonensi Archiepiscopo & à Radulfo quondam Leodicensi Episcopo monasterio vestro confirmata sunt, vobis auctoritate Apostolica confirmamus

Datum Laterani, per manum Ægidij S. Nicolai in carcere Tulliano diaconi Cardinalis, VI. Nonas Iulii, Indictione XII. anno Do-

1194. minicę incarnationis millesimo centesimo nonagesimo quarto,
pontificatus verò domini Cælestini Papæ III. anno quarto.

*Rudolphi Leodicensis Archidiaconi diploma,
an. 1201. datum.*

IN nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis. RUDOLPHVS, diuina
permittente clementia, Leodiensis ecclesiæ Archidiaconus, vni-
uersis Christi fidelibus, qui hoc scriptum impexerint, salutem in
perpetuum.

Prælentis scripti attestatione notum esse volumus, quod cœno-
bium quoddam S. Mariæ prope castrum in Heinsberg, quod ex re-
ligiosis fratribus & sanctimonialibus feminis, dominus Gozvvi-
nus secundus, & vxor eius Aleidis, in suo allodio construxerunt;
crescente iam religione, pro numero fidelium ibidem Deo famu-
lantium, non est sufficenter ab his fundatoribus dotatum

Quapropter dominus Gosvvini de Valckenberg, nepos iam
dicti Gosvini, & domina ALEIDIS, neptis eius, decreuerunt ec-
clesiam de Geilenkirchen, quę ad eorum pertinebat patronatum, pre-
dicto cœnobio vacantem conferre. Pari quoque donatione præta-
xati nobiles G. & A. stipendum cuiusdam præbendæ de Geilenkir-
ken ad supradictum claustrum transtulerunt.

Istorum verò nobilium piam institutionem sanctaque desideria
dominus ALBERTVS Leodiensis Episcopus debita benignitate
confouens, fratres illius claustri, nomine ecclesiæ suæ sibi præsen-
tatos, dono altaris in Geilenkirken inuestiuit, quod eo tempore, post
obitum domini Ottonis Archidiaconi, ad eum pertinebat, curam
animarum iisdem fratribus indulgens.

Cùm autem huius rei ordinem iuste ac legaliter, coram Priori-
bus Leodiensis ecclesię, & fratribus Svestrensis Capituli, effectui
mancipatum prædictus dominus Albertus Leodiensis Episcopus,
scripti sui sanctione, ac sigilli sui munimine confirmare debuisset,
morte præuentus id non perduxit ad effectum.

Nos verò, quia domino Ottoni in Archidiaconatu successimus,
& religiosas personas in Archidiaconatu nostro constitutas in sua
iustitia fouere debemus, donationem altaris in Geilenkirken, his
fratribus factam, ratam habentes, totam huius rei seriem auto-
ritate

ritate nostra confirmamus, cum signis authenticis domini Gozvini & Aleidis, qui duo facti huius auctores fuerunt, nostræ quoque imaginis sigillum præsenti scripto imprimentes.

Data Svestris in generali Capitulo, in prima Dominica post Pascha, anno incarnationis Domini millesimo ducentesimo primo, Concurrente vii. Epacta xiv. Indictione iv. Huius rei testes sunt

1201.

Ericus Decanus prædicti Capituli,
Herimannus Factor de Svestris,
Willelmus Præpositus Marnensis, & omnes fratres Svestrensis Capituli.

N O T A T I O N E S .

Gozvinus de Valckenberg) fuit dominus opidi Falcoburgensis, ut arbitror: quod dominium, nobis Brabantis Transmosanum, hodie sub Ducatu Limburgensi comprehenditur, vna cum ditione Dalhemensi & Rodecensi.

ALBERTVS Leodiensis Episcopus) Godefridi III. Lotharingiae
Brabantiaeque Ducis filius, apud Remos an. 1192. martyrio corona-
tus, quiescit Bruxellis in regio Carmelitanarum virginum cœnobi-
o ; an. 1612. Remis eò translatus, & Martyrologio Romano ad-
scriptus, ad diem 21. Nouembri. Fastos nostros Belgicos confule.

Svestris) vulgo Susteren, opidum Ducatus Iuliacensis, & dice-
cessis Leodicensis: in quo est Canonicorum, itemque nobilium vir-
ginum Canonicarum collegium, à S. Willibaldo Archiepiscopo
Ultraiectino fundatum: vt in Cod. don. piarum cap. 20. docui.

In Susterensi ecclesia quiescunt S. Gregorius & S. Albricus, E-
piscopi Ultraiectini. Ibide sepulta iacet Vastradis mater eiusdem
S. Gregorij, & duæ filiæ Suendeboldi Lotharingiae Regis.

C A P V T X L I X .

*S. Engelbertus A. Coloniensis & martyr possessiones monasterij
Heinsbergen sis an. 1218. confirmat.*

In nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis, ENGELBERTVS, Dei
gratia sanctæ Coloniensis ecclesiæ Archiepiscopus, vniuersis
Christi fidelibus in perpetuum.

T t 3

Pium

Pium attendimus, & ad presentis vite decursum prosperiorem, & ad futuræ remunerationem æternam nobis maxime profutrum, quod loca sancta, monasticae religioni dicata, paterna caritate diligamus, & vbi cumque possumus promoueamus & conseruemus.

Inde est, quod vniuersitati vestræ cupimus constare, quod nos monasterium beati Gerlaci, & S. Mariæ virginis perpetuae apud Heinesberg, ob intimam deuotionem tam fratrum quam sanctimonialium, quam ad cultum & seruitium Dei habent, in speciale defensionis nostræ protectionem recepimus, eisque omnia bona quæ nunc habent, vel in posterum, dante Domino, iuste poterunt adipisci, praesenti pagina confirmamus.

Specialiter tamen exprimimus prædium in *Munen*, videlicet centum duodecim iugera terræ arabilis: quod prædium idem monasterium iusto emptionis titulo conquisiuit ab Hermanno de Brucge, & ipse Hermannus in praesentia nostra apud Lehegenich in ipsa ecclesia eidem monasterio contradidit: & frater suus Reinmarus clericus huic facto consensit, pro se & omnibus eorum cognatis vel amicis: & omni iuri, quod in prædio illo videbantur habere, uterque renuntiauit, & exfestuauit.

Ita mansum vnum in villa *Hertene*, l. x. iugera habentem, quem similiter ipsum monasterium iuste comparauit, ipsi monasterio in perpetuum confirmauit.

Ad cuius rei certam in posterum euidentiam, praesentem chartam inde conscriptam sigillo nostro fecimus communiri. Huius rei testes sunt,

Gerhardus Præpositus Carpenensis,
Godefridus Carpenensis Canonicus,
Fridericus Præpositus Monasteriensis,
comes Willelmus Iuliacensis,
Theodericus de Roslare,

Arnoldus de Gimmenich, Emundus de Brakel, & alij
1218. quam plures, tam clerici quam laici. Acta sunt hæc anno Domini millesimo ducentesimo decimo octauo.

N O T A T I O N E S.

S. ENGELBERTVS) an. 1225. pro defensione libertatis ecclesiæ & Rom. Ecclesiæ obedientia martyrium fecit, & Colonia in basilica

basilica S. Petri quiescit. Historia vita, à Cæsario monacho ord. Cisteriensis scripta, existat apud Surium.

S. GERLACVS) eremita ord. Præmonstratenfis, an. 1170. floruit, & quiescit in celebri nominis sui cœnobio, quod fundauit; estque monialium dicti ord. Præmonstratenfis in diœcesi Ruremundenf, secundo lapide à Traiecto Mose: ubi versus istos, marmoreo eius tumulo incifos, me legere memini:

Gerlacus miles quondam, post cultor eremi,
Hoc mausolæo conditur arte suo.
Contempsitque lares, aras, patriosque penates;
Matta silex, ædes concava quercus erat.
Vita lasciuos redimis Gerlace reatus,
Cedens virgineo rura paterna choro.

CARPEN) celebre municipium sexto lapide à Colonia Agrippina distat, & iure hereditario spectat hodie ad Regem Catholicum. Habet arcem militari præsidio munitam, & vetustum Canonico-rum collegium.

C A P V T L.

*Theodericus dominus Heinsbergenfis ann. 1223. copiosius dotat
Heinsbergense virginum cœnobium, à suis præde-
cessoribus fundatum.*

IN nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis. THEODERICVS, Dei gratia dominus Hensbergenfis, omnibus, tam presentibus quam futuris, ad quos huius scripti notitia peruenierit, in perpetuum.

Cum omnes, qui se heredes Dei & coheredes Christi, Christianæ professionis executione, testantur, loca promouere debeant Deo dicata; illi tamen eorum promotioni diligentius intendere tenentur & efficaciùs, pro quorum salute perpetua principalius & specialius incohata noscuntur.

Quocirca in cœnobio B. Mariæ virginis in Heinsberg, à nostris prædecessoribus, pro sua suorumque successorum salute fundato, religiosum conuentum fratrum & sororum, sub districione Præmonstratenfis ordinis, regularibus intentum disciplinis, ac quotidianis eleemosynis & hospitalitatibus, alijsque misericordia operibus

ribus opus impendentem propensiū & operam, adhuc in nostris temporibus eo defectu cognoscentes laborate temporalium, quod de proprijs redditibus aut laboribus annuam & necessariam anno næ nequeat habere sustentationem, indignum duximus sine compassionis exhibitione prætereundum.

Vnde prope Heinsberg, in quodam loco nostræ jurisdictionis palustri & nemoroſo, qui vulgo Palus dicitur, à termino circa Randerode, qui Hurst nuncupatur, per terminos parochiarum Drummenne & Heinsberg, in eodem loco, omnem decimam noualium, minorem & maiorem, quam hactenus habuimus, in honorem Dei & S. Mariæ virginis, ipsi cœnobio contulimus, vñu perpetuæ proprietatis habendam.

Vtque hæc collatio robur iustæ & perpetuæ protectionis haberet, venerabilem dominum Hyconeum Episcopum ecclesia Leodiensis adiuimus, eamdem decimationem in manus suas resignantes. Placuit tamen nobis, & per ipsum & per nos decimam quādam excipi, quæ iamdudum Canonicis Heinsbergensis castri, sub priuilegio felicis memoriæ domini Philippi Coloniensis Archiepiscopi, infra prædictum terminum est denominata.

Ceterū cùm mater mea, & vxor, vñà cum filio meo, ecclesia sticam habeant in ſæpedicto cœnobio sepulturam, itemque ibidem dilecta ſoror mea & filia, in ſtatu religionis, mundi cordis & puræ conſcientiæ vacent contemplationi; dictum factum nostræ deuotionis, in firmamentum perpetuæ ſtabilitatis, ſigilli noſtri fecimus apensione muniri. Primi verò facti noſtri apud cœnobiū Heinsbergense teſtes ſunt,

Gifelbertus Præpoſitus, Iwanus Prior,
Sibertus & Henricus ſacerdotes eiusdem cœnobij,
Arnoldus miles de Gimnich,
Alardus de Hauekesdale, Albertus Pincerna,
Reinardus Schermus, Euerhardus Morsel,
Rutgerus de Berg, Gozvinus Knupſel,
Gozvinus de Holtheim, & plures alij, tam clerici quam laici.

Facti autem posterioris, domini Leodiensis Episcopi, & noſtri, apud Leodium, in proximo ſabbato, poſt Caput ierunij, teſtes ſunt,

Sibodo

Sibodo Præpositus S. Alberti Aquensis, & Canonicus S.
Lamberti in Leodio;

Item aliis Sibodo, Decanus ecclesiæ S. Mariæ in Aquis;
Ioannes Plebanus in Linne, & Decanus Svvestrensis Capi-
tuli,

Godefridus sacerdos in Geilenkirchen.

Et milites, Watherus de Bunde,

Adam de Haren, & Gozvinus frater suus,

Alardus de Hauekesdal, Reinardus Schermus,

Rutgerus de Berge, & alij plures.

Acta sunt hæc anno Dominicæ incarnationis millesimo ducen- 1223.
tesimo vicesimo tertio, vi. Nonas Martij, Indictione xi.

N O T A T I O .

Stirpe mascula primorum istorum dominorum Heinsbergen-
sium extincta, dominium Heinsbergense primò ad Loffensem,
post ad Iuliacensem familiam est deuolutum: ut suo à nobis ex-
plicabitur.

C A P V T L I .

*Arnoldus Vicecomes Gistellensis an. 1180. dotat Aldenburgensem
Benedictinorum Abbatiam in Flandria; probante Phi-
lippo Alsatio Flandria Comite.*

PHILIPPVS, fauente Deo, tam Flandriæ quām Viromandiæ Co-
mes, vniuersi sanctæ matris Ecclesiæ filijs in perpetuum.

Cūm omnia, quæ mundi huius diues producit fæcunditas, diu-
næ largitatis beneficio possideamus ad libitum, ea solum nobis in
posterum profutura reponimus, quæ pauperum Christi manibus in
cælestes thesauros deportanda committimus.

Vt ergo æternæ mendicitatis euadamus incommoda, aliqua ex
ijs, quæ mōdō superflunt, sunt præmittenda, quibus & interim pau-
perum Christi subleuetur inopia, & nobis in posterum præparen-
tur subsidia.

Præsenti igitur pagina curauit insinuare tam futurorum quām
VVV præsen-

præsentium tenaci memoriz, quod ARNOLDVS Vicecomes de Gistella, cum vxore sua AGNETE, omnem decimam, quam in parochia de Erneghem, & Westkerca, & Roxem, & Bekeghem, inter Pita & Waterualla à me in feodo habebat, absoluta renuntiatio ne in manus meas resignauit: & ego eamdem decimam, pro meis & meorum reatibus diluendis, ecclesiæ S. Petri de ALDENBURG, perpetuis vñibus, legitima ac libera donatione contradidi.

Ipse verò Arnoldus, cum vxore sua Agnete, quamdam decimam, quam in confinio præfatæ decimæ ab ecclesia S. Nicolai de Ribil mund, sub annua dimidij firtonis solutione, hereditario iure possidebat, eidem S. Petri ecclesiæ, sub eodem pensionis canone, perpetuò possidendam. iuris sui loco, concessit.

Verùm ne sèpediata S. Petri ecclesia, temporum volumine, ali quod de rebus suis possit pati præjudicium, præfata in donationem scripto mandari, & sigilli nostri munimine corroborari necessarium duxi. Huic donationi interfuerunt,

Gerardus Præpositus Insulanus,

Walterus Capellanus Comitis de Winendala,

Gerardus Vicecomes de Aldenburg,

Boidin de Rauenscota,

Christianus de Gistella,

Theodericus Damhoudera,

Weitin de Iabbeca, & fratres eius,

Henricus de Paskendala,

Henricus de Schiruelda,

Daniel de Torholt,

Haket de Rideruoorda.

1180. Datum Furnis anno Dominicæ incarnationis millesimo centesimo octogesimo, Indictione tertia, Epacta decima septima.

N O T A T I O.

ERNEGHEM, Westkerka) vici circa Gistellam & Alden burgum. Monasterium Aldenburgense, Benedictinorum, fundauit S. Arnulphus Episcopus Sucssonensis.

CAPVT

C A P V T L I I .

Hugo primus Abbas monasterij S. Andree, prope Brugas siti, Godecalco Abbatii Afflegemensi dat LVII. mensuras terrae:
& dictum monasterium Andreanum ex Prioratu fit
Abbatia libera, an. 1187. per Guilielmum
A. Remensem.

WILLELMVS Dei gratia Remorum Archiepiscopus, S. R. E.
viroli S. Sabinae Cardinalis, universis sanctae matris Ecclesiarum
filius in perpetuum.

Nouerint tam praesentes quam futuri, quod dilectus noster Hugo Abbas S. Andree iuxta Brugas, & fratres sui, Prior & monachi eiusdem loci, terram quam habebant in pago Oostburch, circiter quinquaginta & septem mensuras, reddentem singulis annis decem marcas, Godecalco Abbatii de Affleghem & conuentui voverunt, & eam ipsis sine omni calunnia in perpetuo possidentem conceperunt.

Abbas vero predictus & conuentus de Affleghem, attentes quod iam dicta ecclesia B. Andree, quae Prioratus illorum esse solebat, ad tanti profectus, tam in spiritualibus quam in temporalibus, venisset incrementum, quod ordinis religione exigente, & suppetente copia facultatum, Abbas ibidem non immerito creari posset & deberet, locum ab omni dominio suo, subiectione & exactione liberum & emancipatum dimiserunt, & Deo & S. Andree dederunt.

Et de eorum assensu, & pari conuenientia omnium, nouum ibidem Abbatem, qui eis in nullo obnoxius in posterum tenebitur, institui permiserunt, & predictum Prioratum monasterium perpetuum permanere decreuerunt.

Approbantes itaque, quod ab utraque tam solemniter quam laudabiliter parte factum est, ratum deinceps & firmum permanere decernimus, & praesentis scripti patrocinio & sigilli nostri auctoritate confirmamus.

Statuentes, & sub intermissione anathematis inhibentes, ne quis hanc nostrae confirmationis paginam audeat infringere, vel ei in aliquo contraire, salua in omnibus Apostolicæ Sedis auctoritate.

V V 2

Actum

1187. Actum ann. Dominicæ incarnationis millesimo centesimo octo-
gesimo septimo. Datum per manum Lambini Cancellarij nostri.

*Euerardus Tornacensis Episcopus eiusdem monasterij Andreani
exemptionem, & Hugonis primi Abbatis consecrationem,
ab Episcopo Morinensi factam, approbat.*

EVERARDVS, Dei gratia, Tornacensis Episcopus, vniuersis Christi fidelibus tam futuris quam praesentibus in perpetuum suscepit cura regiminis ad hoc nos prouocat & inducit, ut secundum Deum religiosorum virorum honestati, commodis, & profectibus & libertatibus ecclesiarum, quae in nostra sunt diecesi constitutæ, quantum in nobis fuerit, propensiùs intendamus.

Huius itaque considerationis vestigia prosequentes, vniuersitatim fidelium praesenti priuilegio fieri volumus manifestum, quod cum Godescalcus Abbas & Capitulum Affligemense, auctoritate domini Remensis, in eius praesentia, locum ecclesie S. Andreæ iuxta Brugas, quæ eorum Prioratus esse solebat, fratribus ibidem Deo seruientibus liberum & emancipatum dedissent, & ab iure & dominio, quod prius ibi habuerant, liberum dimisissent, ut ad augmentum seruitij Dei locus ille in monasterium consurgeret, & perpetuò permaneret:

Nos, de assensu Capituli nostri, libertatem eiusdem ecclesie & emancipationem, in praesentia domini Remensis factam, sicut in eius autentico scripto continetur, necnon ordinationem & benedictionem venerabilis viri HUGONIS, Abbatis eiusdem ecclesie, per dominum Morensem celebratam, ratam habuimus, & habemus, & praesentis scripti patrocinio confirmamus.

Statuentes, & sub anathematis interminatione, salua tamen Patrum reverentia, firmiter inhibentes, ne aliquis in posterum prefatos fratres monasterij S. Andreæ, super libertate & emancipatione memorata, audeat indebet molestatæ, vel contra iuris ordinem temere perturbare. Nomina autem testium qui huic approbationi interfuerunt fecimus inferius annotari.....

Vt autem saepe dicta libertas maioris obtineat roboris firmitatem, ego

Arnulphus Decanus,

Gosuinus

Gosuinus & Thiedo Archidiaconi,
totumque Capitulum Tornacensis ecclesiae, sigillo nostro ap-
penso perhibemus testimonium veritati. Datum Tornaci II. Idus
Februarij, anno Domini millesimo centesimo octogesimo nono. 1189.

C A P V T L III.

*Henricus I. Lotharingia inferioris & Brabantie Dux, an. 1184.
auget dotem Abbatiae Villariensis, ord. Cisterciensis, &
- possessiones omnes confirmat.*

IN nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis. Ego HENRICVS Dux Lotharingiae præsentibus & futuris notum facio, quod possesiones VILLARIENSES, & quæcumque bona eadem ecclesia sub potestate mea vel in præsenti possidet, vel postmodum, præstante Domino, poterit adipisci, sub mea protectione suscipio, seruata ordinis, quem fratres eiusdem loci professi sunt, libertate.

Præsenti itaque priuilegio statuo, vt in tota terra mea memorati fratres, & eorum animalia, seu quælibet ad usum eorum pertinencia, nullam in pascuis aut vijs ceterisque eiusmodi beneficijs patientur molestiam, nullo grauentur iugo seruitutis, nulla sacerdotali exactione perturbentur, sed in ea libertate, quam Claræ vallenfis ordo habere dignoscitur, quæcumque illis diuino beneficio collata sunt, sibi suisque successoribus illibata permaneant; in quibus hæc proprijs duximus exprimenda vocabulis:

Alodium de Villari, sicut illud possident sacerditi fratres, ususaria in filiis & pascuis Baijsensis alodij, seu quidquid ex dono Niuellensis ecclesiae . . . grangias de Gemiontrau, & Bernisart, & Boneria, cum omnibus pertinentijs illarum, vel quidquid habent in Cheffart, quod ad me vel homines meos iure aliquo spectare dignoscitur,

Grangiam de Stoysy, cum omnibus pertinentijs suis, quæ de manu mea descendere, & à pristinis exactionibus noscitur esse liberima, grangias de Emelemon, & de Lompret, cum pertinentijs eorum, grangiam de Scotus, & quidquid in ipso possident alodio;

Alodium de Thorembaw, quod Sigerus & Godefridus fratres, &

V V 3 corum

corum soror Ermetrudis, sine villa diminutione eiusdem alodij, in eleemosynam contulerunt;

Alodium quod habent in Rehorsart & in Ramelies, & in Hardorp, alodium de Opperbaas, sicut illuc possident liberrime, ex multorum donatione & mea pariter affirmatione.

1184. Actum GELDONIAE, anno ab Incarnatione Domini millesimo centesimo octogesimo quarto, decimo octavo Kalendas Maij, Indictione secunda, sub testibus quorum subscripta sunt nomina.

De clericis.

ALBERTVS frater meus.

Richo de Tenis.

Arnolphus Notarius Ducis.

Gerardus de Neihen, & Magister Daniel.

De nobilibus.

Ægidius de Duras, & Petrus frater eius.

Willemus de Birbaas.

Godefridus & Walterus frater eius, & Renerus Russel-
bosch.

De familia.

Arnulphus de Bigardis.

Arnulphus de Walehem,

Alardus Rox, Consiliarij Ducis, & alij complures.

N O T A T I O N E S.

HENRICVS I.) Brabantiae Dux an. 1235. obiit, Louanij ad S. Peterum in medio choro conditus.

VILLARE seu Villarium, Abbatia ord. Cistertiensis, seu Claræ-vallensis (vt in isto diplomate nuncupatur) in Gallo-Brabantia & diœcesi Namurcensi, ad Thiliam seu Diliam fluvium, qui Louanium perluit. Villario vicinus est vicus Tilly, cum arce insigni; cuius loci Comitem primum Ferdinandus II. Cæsar Ioannem Serclasiū, belliducem fortissimum, creauit.

De SCOTIS.) Designatur vicus Schooten, prope Antuerpiam.

GELDONIA) Flandris Geldenaken, Gallis Iudoigne, Gallo-Brabantiae opidum.

ALBERTVS frater meus.) Designatur S. Albertus Card. & Episcopus Leodiensis, de quo supra hoc libro cap. 48. egimus.

CAPVT

C A P V T L I V .

*Philipus Alsatius, Flandriæ Comes, & Adiutorius monasterij S.
Andreae prope Brugas siti, an. 1188. tabulis publicis testa-
tur, dictum monasterium à Godescalco Abbe
Affligemensi libertate donatum &
emancipatum fuisse.*

IN nomine Patris & filij & Spiritus sancti. Ego PHILIPPVS,
Flandrensum & Viromanduorum Comes, notum fieri in per-
petuum volo, quod vir venerabilis Godescalcus Abbas Afflige-
mensis, laudante & assensu præbente Capitulo ipsius, ecclesiam
S. Andreæ, iuxta Brugas sitam, omnino emancipauit, & quidquid
in ea iuris habebat vel habere videbatur, omnino resignauit, re-
cognoscens quod eidem ecclesia licebit in perpetuum sibi Abba-
tem eligere ex quacumque ecclesia, & electionis semper libertate
gaudere.

Sciendum etiam, quod eiusdem ecclesiæ Aduocatus & dominus
ego sum, & rerum iplius, & fratribus ibidem Deo seruientium de-
fensor perpetuus atque protector: ita ut nulli personæ laicæ liceat
vñquam in supra dicta ecclesia dominationis quidpiam reclama-
re, præterquam mihi heredibusque meis.

Hoc igitur ut ratum semper inconuulsumque permaneat, tam
præsentis scripto paginae, quam mei impressione sigilli, imò sub-
scriptarum testimonio personarum muniri decreui.

Signum Gerardi, Brugensis & S. Audomari Præpositi, & Flan-
driæ Cancellarij.

- S. Gerardi Præpositi Insulani.
- S. Willelmi de Tenremunde.
- S. Ioannis Castellani Brugensis.
- S. Euflathij Camerarij.
- S. Gerardi de Gremberghe.
- S. Walteri de Niuenella.
- S. Theoderici Castellani de Dickxmude.
- S. Gerardi de Aldenberch.
- S. Arnulphi de Ghistella.

S. Sigeri

S. Sigeri de Borenhem.

S. Lamberti de Domo.

A&tum in domo mea MALEN, anno Dominicæ incarnationis
1188. milleſimo centeſimo octogeſimo octauo.

N O T A T I O.

NIVENELLA) hodie Neuele; Borenhem, seu potius Bornehem,
celebres Baroniæ in Flandria.

C A P V T L V.

Manumissionis formula apud Flandros ann. 1193. usitata.

Ego R. de WAVERIN, Dominus Lilerij & Senescallus Flandriæ, omnibus tam posteris quam præsentibus notum fieri in perpetuum volo, quod Julianam de Frigido manso, & Alburgim de Marasco, & earum progenies, quæ mihi & successoribus meis iugo seruitutis obligabantur, diuini amoris intuitu, & pro animæ meæ & carissimæ vxoris meæ SIBYLLÆ, & antecessorum & successorum meorum salute, liberè manumisi, & eas omnino liberas feci, eisque tanquam liberis abeundi quocumque voluerint, & seque quibuscumque voluerint ecclesijs committandi potestatem liberam concessi; laudante pariter & concedente dilectissima uxore mea SIBYLLA, concedentibus etiam carissimo fratre meo HELLINO, & HILDRADE, & MARIA & ADA sororibus meis; & R. de Senghin & Gosvino patruis meis; & A. de Meallens, & I. de Spineto, amicis meis carissimis.

Ne autem prædictas Julianam & Alburgim, vel earum posteritatem aliquis, sub nomine seruitutis, alia supprimere præsumpsferit exactione, ego & vxor mea, & omnes præscripti successores mei, eas vel earum progenies, à quibuscumque Ecclesiasticis personis manumittendas & sustinendas esse in sua libertate concessimus; rogantes, ut si quis eam infringere vel in aliquo minuere attemptauerit, Ecclesiastica ad satisfactionem compellatur districione.

Quod ut ratum & immutabile in perpetuum permaneat, præsentem tabulam tam sigilli mei appensione, quam testium annotatione communui.

S. P.

S. P. de Maisnilio.
 S. Russelli de Bosco.
 S. Hellini de Fornes.
 S. R. de Legra, & B. fratris mei.
 S. Nicolai Riffard.

Actum apud Fornes anno Domini CIC. C. XCIII.

1193.

N O T A T I O N E S .

Mancipia seruos & libertos posterioribus etiam seculis apud Belgas , vt olim apud Romanos exstisset , ex varijs Ecclesiarum nostrorum monumentis constat. Horum nonnulla amicus noster Ferreolus Locrius in suo Chronico Belgico ad an. 868. recitat. Vide & infra ad an. 1243.

Dirum seruitutis iugum , Christiana libertate ac caritate indignum, Margarita Constantinopolitana, Flandriæ Comitissa, sustulit, & in Flandriam reuehi seuerè prohibuit , litteris editis , quas Insulis in archivis Canonicorum S. Petri adseruari , Molanus lib. de Canonicis commemorat.

L I L E R I V M) opidum Artesiæ , Lilers , in quo est celebre Canonicorum collegium; de quo supra lib. 1. cap. 30, egimus.

F O R N E S) Furnæ , opidum Flandriæ ; in quo celebris visitur Canonicorum ord. Præmonstratensis Abbatia, S. Augustino sacra, qui iuuentutem docent, exemplo Patrum Soc. Iesu , Augustinianorum & Dominicanorum in Belgio.

C A P V T L V I .

Ecclesia de Rijcke-vorsel & Malle à Ioanne Cameracensi Episcopo
dantur Canonicis Ansuerpiensibus an. 1194.

I N nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis, amen. IOANNES, Dei gratia Cameracensis Episcopus, omnibus ad quos præsentes litteræ peruererint in perpetuum.

De necessitate suscepitæ administrationis astringimur, ecclesiasticarum personarum ita commodis prouidere, vt ipsis possessiones, pia fidelium deuotione collatas, & in posterum conseruemus, & etiam augmentemus seruatas,

X x

Ea-

Eapropter dilectis filijs nostris Antuerpiensis ecclesie Canonis, ad usus ipsorum, ob remedium animæ nostræ, altaria de FORSELA & de MALLE liberè & absolute contulimus; donationem nostram præsentis paginæ patrocinio, & nostri sigilli auctoritate, in posterum confirmantes; & ne quis amplius hoc infringere præsumperit, sub periculo excommunicationis inhibentes.

1194. Datum Cameraci, per manum magistri Roberti, anno verbi incarnationis M. C. XC. quarto, XIIII. Kalendas Martij.

N O T A T I O.

VORSEL, hodie *Rijcke-vorsel*, vicus Campanie Brabantina, haut procul ab Hochstrato, ad Comitem Hochstratanum, ex gente Lalaina, pertinet.

C A P V T L V I I .

Henricus VI. Imp. an. 1196. Comitatum Velue Balduino Ultraiectensi Episcopo confirmat, Balduinus autem Henrico Loth. Brabantiaq[ue] Duci concedit.

IN nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis. HENRICVS VI. diuina fauente clementia Romanorum Imperator semper Augustus, & Rex Siciliæ.

Imperatoriaæ maiestatis nostræ debitum postulat & requirit officium, vt ea quæ inter fideles & Principes Imperij, causam & fo- mitem dant discordiæ, lima correctionis & diligentiae eneruant, ad firmam pacis concordiam vigilanti studio ipsos satagamus re- ducere.

Quapropter notum facimus vniuersis Imperij nostri fidelibus, præsentibus & futuris, quod nos quæstionem illam, quæ iam diu ver- tebatur inter dilectos consanguineos nostros BALDVINVM Traiectensem Episcopum, & HENRICVM Ducem Lotharingiæ, super Comitatu VELVÆ (in eo videlicet, quod ipse Episcopus Comita- tum illum de concessione Imperatoris sibi & ecclesiæ Traiectensi asserebat pertinere, & è contrario Dux Lotharingiæ dicebat, quod ipsum Comitatum de manu nostra teneret in fide & feudo) ad hunc

hunc finem deduximus, quod ipse Dux iniuriam suam recognoscens, omne ius quod in Comitatu illo videbatur habere, in manus nostras liberè resignauit.

Nos itaque prædictum Comitatum cum omnibus suis pertinentijs, Imperiali clementia, prædictæ ecclesiæ Traiectensi, & dilecto consanguineo nostro BALDVINO in perpetuum confirmamus. Ipse verò Episcopus eumdem Comitatum, cum omnibus pertinentijs suis, & omni iure, prædicto consanguineo nostro HENRICO Duci Lotharingiæ in præsentia nostra benignè concessit, sub eo tenore, ut idem Comitatus ad eius heredem filium suum vel filiam libertate transeat & integrè.

Statuimus igitur & Imperiali edito sancimus, ut nulla omnino persona in posterum hanc nostram ordinationem & confirmationem aliquatenus infringere audeat vel turbare. Quod si quis attenterit, centum libras auri propœna compenset, dimidium Cameræ nostræ, reliquum passis iniuriam. Ad cuius rei certam in perpetuum evidentiam, præsentem paginam inde conscribi iussimus, & Maiestatis nostræ sigillo aureo communiri. Huius rei testes sunt,

Ludolphus Magdeburgensis Archiepiscopus,

Hartvicus Bremensis Archiepiscopus,

Hartmannus Langravius Thuringiæ,

Otho Comes de Bentheim,

Comes Lambertus de Erfordia,

Wenardus Burggravius de Magdenburg,

Comes Albertus de Wingerode,

Robertus Ducoude.

Anno de Mintenberg,

Marcardus Dapifer,

Deshardus de Distemberg,

Henricus Camerarius de Gron,

Henricus Pincerna de Lutra,

Gerardus de Grimberg,

Arnoldus de Weemale, & alij plures.

Signum domini Henrici VI. Romanorum Imperatoris & Regis Siciliæ. Ego CONRADVS Hildensemensis electus, Imperialis aulæ Cancellarius, recognoui.

Acta sunt hæc anno Dominicae incarnationis M. C. XCVI. Indictione XIII. regnante domino Henrico VI. Romanorum Imperatore,

ratore, anno regni eius XXV. Imperij vero V. & regni Sicilie II.
Datum apud Gulenhusen, pridie Nonas Martij.

N O T A T I O.

V A L V A) hodie non Brabantia, sed Gelria accensetur.

C A P V T L V I I I .

*Albertus dominus de Dintere, vir nobilis, dat Bernensi monasteriis
predium Berneheze in Campania Brabantia, an. 1196.*

IN nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis. Ego ALBERTVS de Dintere tradidi me ipsum ecclesiæ S. Mariæ in Berna, & quidquid habere vñsus sum in vicinia curiæ, quæ vocatur Berneheze, & vñiueras possessiones agrorum meorum, & dimidieratem paludis quæ vocatur Loesbruc, cum libera potestate communis vñsus in aquis, & pascuis, & siluis, in Hesevvich.

Et quia hæc à domino HENRICO de Kuc feodaliter tenebam, ipse autem à Duce Louaniensi, & transferre in alienam potestatem per me ipsum legitimè non poteram, allodium meum, in medelæ loco, memorati feodi domino Henrico confirmavi.

Quod in vñsum Ducis suscipiens, proprietatem eius Duci legaliter assignauit, in die S. Seruatij, apud villam, quæ vocatur Orschot.

Dux vero ius suæ proprietatis, quod in meo feodo apud Berneheze habebat, ecclesiæ Bernensi condonauit, & Zalam eius, in eodem loco & die, dominus Henricus de manu Ducis, ad vñsum ecclesiæ, suscepit, in præsentia honorabilium virorum istorum,

Domini Alberti, filij domini Henrici,

Theoderici de Herlar, Huberti de Hesevvich,

Wilbelmi Comitis de Megem, Anselmi de Welde,

Walteri Bac, Henrici Schulteti.

Vbi autem prædicta bona in Berneheze dominus Henricus & filius suus, ad vñsum ecclesiæ, vñà cum manu Abbatis Euerardi, apud castrum Herpen susceperunt, hi sunt testes, qui præsentes fuerunt:

Henricus de Batenburch, consobrinus domini Henrici,
Walterus Alf, Marsilius de Loen.

Wilhel.

Wilhelmus Appelgrau,
Egeno de Har, & filius suus Robertus.
Henricus Spiegel. Helias.

Gesta sunt autem hæc anno ab incarnatione Domini millesimo centesimo nonagesimo sexto, Imperatore Henrico, Episcopo Leodiensi Alberto, Traiectensi autem Balduino, Duce Brabantiae Henrico. 1196.

C A P V T L I X .

*Albertus dominus Cudicensis donationes ab Alberto Dinteræ, &
Almerico Heseuici dominis factas, in usum monasterij
Bernensis, confirmat.*

IN nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis, amen. Ego ALBERTVS de Kuc omnibus Christi fidelibus tam posteris quam praesentibus in perpetuum.

Cum facta patrum præcedentium non semper tangant memoriam posteriorum, necessarium duximus ea diligentioris stili officio describi, quæ sanctæ devotionis intuitu consummata vigili memoria perpetuè expedit commendari.

Hinc est, quod ea quæ deuoto incohata principio dignoscimus, idoneo fine terminare satagimus: scilicet quod quidam liberæ conditionis miles Albertus de Dinteræ quandam curiam in suo allodio apud Berneheze possedit, in cuius possessionem iure hereditario successit.

Dicta autem curia hoc juris in silua Dinteræ huc usque & nunc obtinet & obtinuit, quod eius incolæ & ligna ardenda, & ligna ædificijs in eodem allodio construendis apta, pro suo placito, ad plenum liberè possunt educere.

Porcos itaque domesticos in prælibata silua possunt sine decima nutritre, communibus pascuis pratorum & riuorum, cum suis coheredibus, participare; nec super his Domini de Kuc vel alicuius sui coheredis prohibitionem vel grauamen formidare.

Alter itaque eiusdem conditionis miles Almericus de Hesvvc, apud Berneheze, curiam aliam, in suo allodio, eodem iure, quo & prædictus miles possedit; quæ curia prænominata euriæ ius in omnibus

nibus & per omnia à primo fundamento hactenus quietè obtinuit;

Horum militum vterque utramque curiam conuentui B. virginis Mariæ in Berna integrè & irreuocabiliter, patris mei Henrici consensu annuente, contulit. Conuentui quoque prædicto de bonis de Ambershoye collata est dimidia potestas, qua quælibet curia pollet.

Contulit etiam dicto monasterio nominatus Albertus de Dintere medietatem de Losebruc, tam in arboribus quam in plantis.

Nos autem dictis eleemosynarum largitionibus nunc, nostri scripti & sigilli munimento, fidele testimonium adhibentes, ea que prælibauimus, rata & inconuulsa volumus permanere.

Qui autem sacrilego ausu hæc turbare vel violare attentauerit, diuinæ sententia & nostræ animaduersioni, usque ad condignam & plenariam satisfactionem, subiacebit.

N O T A T I O N E S.

DINTERE) vicus Brabantiae, secundo lapide à Silua Ducis si-
tus, patria, nisi fallor, aut dominium Emundi Dinteri, quattuor Du-
cum nostrorum Secretarij, qui scripsit Historiam Brabantiae ms.
apud me, & obiit an. 1448. Bruxellis conditus ad S. Iacobum in
monte Palatino, quem vulgo Frigidum nuncupant.

Vicorum de Dintere & de Heeswyck dominus est N. Sercla-
sins, Comes de Tilly, cuius patruus Ioannes felicissimè nunc præst
copijs Catholici fœderis.

HNRICVS) dominus de Kuc, alias Cuyck: quod amplum est
territorium, & antiqua Baronia Brabantiae, ad Principem Arausio-
nensem pertinens. Cukensi seu Cudicensi ditioni hodie accensetur
Grauia, opidum munitum ad Mosam: de quo vide supra lib. I. cap.
90. & seq.

MGHEM) est hodieque Comitatus & feudum Brabantiae, olim
gentis Brimeuæ, nunc Croyæ.

BERNA porro, olim Hollandiae, nunc Brabantiae est Abbatia,
ord. Præmonstraten sis, an. 1134. à Folcodo eius loci domino fun-
data: ut supra lib. I. cap. 52. docui. Folcoldus assumpta ueste regulari
Bernæ annis XV. vixit, & die 12. Aprilis an. 1149. decepsit. Bernen-
ses Canonici hodie incolunt domum Fratrum vitæ communis,

in

in vrbe Siluiducensi, quam sibi pretio compararunt.

BERNEHESE) nunc Bernheste est tractus terrarum, partim sub iurisdictione vici Hesevicensis, partim Dinterensis, secundo la- pide à Busco-Ducis: ex quibus potissimum prædijs Bernenses ho- die aluntur.

C A P V T L X .

Balduinus Flandriæ & Hannoniæ Comes, post Imp. Constantino- politanus, Gerardimontensis opidi leges & priuilegia à prædecessoribus suis concessa, firmat ac stabilit.

Ego BALDWINVS, Flandriæ & Hannoniæ Comes, vniuersis no- tum fieri volo, quod prædecessor noster Balduinus, tam Flan- driæ quām Hannoniæ Comes, allodium quoddam in parochia de Hunighem, à quodam GERALDO, magnæ auctoritatis viro em- ptum, sibi vendicauit, in quo opidum construendum elegit, quod à Geraldō Ger ALDIMONIS nominari placuit.

Viso autem, quod prædictum allodium, pro paruitate & breuita- te sua minimè sufficeret ad ea, quæ opido construendo forent ne- cessaria, de parte prædicti allodiū dominū de Boulaer feodauit, vt quæ ad usus Geraldimontensium essent necessaria, prouideret.

Dedit igitur dominus de Boulaer, in recompensationem feudi prænominati, Balduino Comiti, ad usus Geraldimontensem Bus- smont, sicut ipse possedit, & Cortflade, & pasturam à ponte supe- rioris Boulaer usque Hunighem, à Tenera usque ad terram arabi- lem. & ab Hersebecke, sicut Dutchem prætersunt usque Teneram.

Dedit etiam omnem pasturam à Boulaer castello, usque Grime- ghem: addidit insuper, quod quibuscumque aquis vel pascuis ho- mines sui uterentur, liceret Geraldimontensibus uti communiter.

Præterea prædictus Comes Raspaliam acquinavit Geraldimon- tensibus, qui postea communi consilio & assensu totius villæ domi- no & patre meo Balduino, Comiti Flandriæ & Hannoniæ & Mar- chioni Namucensi libere contulerunt, in cuius restitutionem præ- dictus Comes dedit Geraldimontensibus mediataem Hallæ, in omni iure suo, perpetuè possidendam.

His ita ordinatis Balduinus Comes considerans, quod prædictum opidum,

opidum, quod situm erat in marchis Flandriæ, Hannoniæ & Brabantia, ad inhabitationem sui minimè quemquam inuitaret, nisi maximæ libertatis ope tutaretur, conuocatis Flandriæ, Hannoniæ, Brabantia Baronibus, assensu quorum & consilio omnia præordinauit, in opido Gerardimontensi hæc libertatis iura constituit, quæ cum eo Barones prædicti, præstita cautione iuramenti, in perpetuum seruanda compromiserunt. Sunt autem sequentia.

Ex quo aliquis in opido Gerardimontensi hereditatem acquisierit, si opidi instituta secundum iudicium Scabinorum tenuerit, liber erit, cuiusque conditionis fuerit. Idem, si voluerit, habet libertatem dimittendi opidum, si de pacto vel debito ibidem satisfecerit.

Item nemo cogatur inire duellum, vel subire iudicium ignis & aquæ....

Item si quis fuerit absque herede, libertatem habet erogandi sua, & hereditatem suam, tam ecclesijs quam pauperibus in elemosynam.

Item nato puer ex coniunctis legitimè, si intra liminaria dominus tantum auditus statim obierit, moriente patre vel matre, viuenti hereditas & pecunia adiudicatur. Et notandum quod hereditas in elemosynam data post annum transactum, debet ad Scabinatum reuerti.

Item si filij vel filiæ hereditatem vel pecuniam à parentibus acceperint, altero parentum mortuo, si partiri voluerint, quod prius acceperint in commune referatur.

Item si burgensis allodium alicuius in opido coram francis hominibus & Scabinis inuadiauerit, vadimonium suum ibidem, iudicio Scabinorum, obtinebit.

Item si quis burgensi debitum suum soluere noluerit, quod Scabinis notum fuerit, auxilio Comitis & potestate compellatur ei satisfacere.

Item si Scabini de aliquo iudicio dubitauerint, inquisitionem suam à Scabinis Gandenibus accipient. Scabini autem eamdem legem & eadem iudicia, quæ huc usque tenuerunt, deinceps teneant.

Præterea si quis aliquem occiderit, vel membris truncauerit, caput pro capite, membrum pro membro, nisi se defendendo hoc fecerit.

Item

Item si quis alium vel verberauerit, vel pulsauerit, vel ad terram prostrauerit, vel capillauerit, sexaginta solidos soluet Comiti, & si feria secunda hoc contigerit, sex libras.

Item si quis aliquem Scabinorum vel Villicum, in seruitio Comitis existentem, conuictatus fuerit, sexaginta solidos soluet, & si feria secunda hoc contigerit, sex libras.

Hec itaque libertatis iura à predecessoribus nostris cum maxima dilcretione instituta, & à PHILIPPO illustri Comite Flandriæ & Viromandiæ confirmata, ut rata & inconuulsa in perpetuum permaneant Geraldimontensibus, præsentem contuli paginam, sigilli mei auctoritate, & testium annotatione roboratam.

N O T A T I O N E S .

PRÆDECESSOR noster Balduinus.) Fuit is, nisi fallor, Balduinus Montanus, Flandriæ & Hannoniæ Comes, qui circa an. 1068. aut 1081. Geraldimontem in opidi formam redegit, legibus firmavit & priuilegijs dotauit: quæ postea Philippus Alsatiæ & Balduinus Constantinopolitanus confirmarunt.

HVNIGHEM) templum antiquum, intra muros opidi Gerardi-montensis: penes quod an. 1624. cœnobium virginum Benedic-tinarum reformatarum ædificari cœptum est.

G R A L D V S) seu Gerardus, vir nobilis, opidi Gerardi-monten-sis in Flandria Imperiali conditor, à toparcha Boulariensi occisus fuisse traditur, in agro vicino, vbi hodieque crux lapidea visitur.

B O V L A B R) Baronia & arx, haut procul ab opido Gerardi-mon-tensi sita.

B V S I M O N T) collis, opido Gerardi-montensi vicinus, cum ericeto.

T E N E R A) fluuijs opidum Gerardi-montense intersecat, & in Scaldim deuoluitur Teneramondæ.

D V T S C H E M) riuis in Teneram influens.

R A S P A L I A) silua possidetur nunc ab Abbatte S. Adriani, & Abbatissa Belli-prati.

P A T R I M E O Balduino. Fuit is Balduinus Magnanimus, Hanno-niæ Comes.

A G A N D E N S I B V S accipient. Lex ista abrogata est.

X y

C A P V T

CAPVT LXI.

Iotha, matrona diues, præbendam fundat in ecclesia B. Mariae Antuerpiensis, ann. 1201.

ROBERTVS B. MARIAE ANTVERPIENSIS PRÆPOSITUS, & EIUSDEM LOCI CAPITULUM, OMNIBUS PRÆSENTEM PAGINAM INSPECTURIS SATUREM IN DOMINO.

PRÆSENTIUM ATTESTATIONE VNIUERSITATI VESTRE NOTUM FIERI VOLVIMUS, QUOD QUÆDAM MATRONA, IOTH A NOMINE, SPIRITU PIETATIS DUCTA, PRO ANIMA SUA & GOSVVINI MARITI SUI, & PRÆDECESSORUM SUORUM, REDITUS DECEM MARCARUM IN ECCLESIA NOSTRA ANTWERPIENSIS, ADVISUM VNIUS PRÆBENDÆ, INSTITUIT: ITA QUOD IN EA STATIM ELIGERETUR CANONICUS, QUI IN FRATREM RECEPTUS, NOBISCUM EQUA FRUCTUM GAUDERET POSSESSIONE; REDITUS VERO PRÆDICTI IN USUM CEDERENT COMMUNITATIS.

AD QUAM PRÆBENDAM NOS, DIUINÆ PIETATIS INTUITU, & HONESTATIS PERSONÆ RESPECTU, IOANNEM ACOLYTUM IN FRATREM & CANONICUM ELEGIMUS, & IPSI CONCESSIMUS PLENAM PARTICIPATIONEM BONORUM SPIRITALIUM & TEMPORALIUM; STALLUM IN CHORO, VOCEM IN CAPITULO, CUM CETERIS SOLENNITATIBUS, EIDEM ASSIGNANTES: NON OBSTANTE IN POSTERUM CUIUSCUMQUE CALUMNIA SEU CONTRADICTIONE; NON OBSTANTE ETIAM QUOCUMQUE DAMNO SEU INCOMMODO EMERGENTE DE BONIS, QUAZ À PRÆDICTA COLLATA SUNT MATRONA.

QUOD UT DEBITAM OBTINEAT FIRMITATEM, PRÆSENTEM FECIMUS CONSCRIBI PAGINAM, SIGILLI NOSTRI CHARACTERE ROBORATAM. ACTUM ANNO
1201. VERBI INCARNATI MILLESIMO DUCENTESIMO PRIMO.

Ioannes Cameracensis Episcopus præbendam, à Iotha matrona institutam, an. 1203. confirmat.

IN NOMINE SANCTÆ & INDIVIDUÆ TRINITATIS. EGO IOANNES, DEI GRATIA CAMERACENSIS EPISCOPUS, OMNIBUS TAM MODERNIS QUAM POSTERIS, IN PERPETUUM.

PRÆSENTIUM ATTESTATIONE TAM MODERNIS QUAM POSTERIS NOTUM FIERI VOLVIMUS, QUOD QUÆDAM MATRONA, IOTH A NOMINE, SPIRITU PIETATIS DUCTA, PRO ANIMA SUA & GOSVVINI MARITI SUI, & PRÆDECESSORUM

RUM

rum suorum, reditus decem marcarum in ecclesia Antuerpiensi ad vnum viius praebenda, instituit: ita quod in ea statim eligeretur Canonicus, qui in fratrem receptorum, cum Canonicis suis aequa frumentum gauderet possessione; reditus vero predicti in vnum cederent communis. Ad quam praebendam Praepositus & Capitulum Antuerpiense, communivoce, Ioannem acolytum canonice in fratrem & Canonicum elegerunt.

Quam institutionem, & canonicam eiusdem praebenda collationem habentes presentium auctoritate confirmatam, tam ipsam quam alias ecclesiae praebendas sub nostra protectione suscipimus; sub anathematis interminatione districtus inhibetes, ne aliquis de cetero huic nostrae confirmationi se opponat, aut presumat de predictis, seu quibuscumque alijs ecclesiae iustis possessionibus, quas ad presens possident, vel in futurum poterunt adipisci, dictae ecclesiae Canonicos molestare.

Quod ut debitam obtineat firmitatem, presentem fecimus conscribi paginam, sigilli nostri charactere roboratam. Actum anno 1203. Verbi incarnati millesimo ducentesimo tertio.

C A P V T L X I I .

Robertii Praepositi & Capituli Antuerpiensis tabula de decimis & pradiis in Milleghem, emptis per Iotham matronam.

IN nomine sancte Trinitatis, ego ROBERTVS, ecclesiae B. Mariæ in Antuerpia Praepositus, & quod mecum est Capitulum, notum facimus vniuersis, presentem paginam inspecturis,

Quod quædam matrona, IOTHAM nomine, spiritu pietatis ducta, ad comparandos reditus decem marcarum, se ecclesiae nostræ obligavit, & filium suum Ioannem, Concanonicum nostrum, huius rei fideiussorem interposuit, sub tali quidem forma, ut in ea nouus institueretur Canonicus, ibidem in perpetuum ministraturus.

Postmodum vero, cum duos manipulos decimæ de MILLEGHEM, & quædam alia bona in eadem villa, consilio domini DUCIS, & nostro comparasset, & eorumdem bonorum inuestituram de manu domini DUCIS ecclesia receperisset, ut ipsam à premissa obligatione, & filium à fideiussoria cautione absolucremus, postulauit.

Y y 2

Nos

Nos verò iusta petitioni ipsius debitum præbentes assensum, bona præmissa, cum omni commodo vel incommodo, quod in posterum posset prouenire, in communitatem nostram recepimus; ipsamque & filium in præmissis obligationibus de tanta parte reddituum, quantam de præmissis bonis annuatim prouenire contigerit, omnimodis absoluimus. Et tali quidem facta estimatione, ut tria sistaria sifuginis pro marca, & quatuor sistaria hordei similiter pro marca computentur.

Vt autem hæc rata & inconulsa in perpetuum permaneant, præsenti pagina rei gestæ seriem impressimus, & sigillorum nostrorum appositione communiuimus. Datum anno incarnationis Domini millesimo ducentesimo sexto.

1206.

N O T A T I O N E S.

Vt IOTH A matrona Antuerpiæ, sic Godefridus Villicus seu Protor Louaniensis an. 1188. & alij non pauci homines priuati, varias præbendas Louanij in ecclesia S. Petri instituerunt ac dotarunt.

MILLENGHEM) hodie Millegem, vicus Antuerpiæ vicinus.
DVCIS) Brabantia, Henrici eo nomine primi.
SISTARIA) Brabantis Sisteren, genus mensuræ granorum.

C A P V T L X I I I .

Baldinus cognomento Magnanimus, Flandria & Hannonia Comes, ab Henrico VI. Imp. primus Namurci Marchio creatus, dotat an. 1192. Namurensem S. Albani ecclesiam, nunc cathedralem.

IN nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis. BALDWINVS Comes Flandriæ & Hannoniæ, & Marchio Namuci primus, vniuersis Christi fidelibus, tam præsentibus quam futuris, in perpetuum.

Cognitū fieri volo vestre discretioni, quod cùm Dominus omnipotens, ad honorem Namencensis castri, quod me ex parte auunculi mei, HENRICI Comitis Namuci & Luscelborg, iure hereditario contingebat, me sublimasset, & Henricus Sextus Romanorum Imperator, ex honore ipsius castri, & eius appenditijs, me MARCHIO-

NEM

NEM & Principem Imperij, præunte Principum suorum iudicio
& eorum subueniente consilio, fecisset;

Intuitu caritatis & eleemosynæ, dedi ecclesiæ S. Albani in Na-
muco quoquo anno viginti quatuor solidos Namucensis monetæ
in centibus meis de villa & herbata, quæ Noua villa nominatur;
ita inquam, quod duodecim solidos in Natali Domini, & duodecim
solidos in festo S. Ioannis Baptistæ ipsa ecclesia S. Albani, sine diffi-
culty aliquæ & dilatione, accipiat. Denarij quidem illi in repar-
ationem ipsius ecclesiæ conuertendi sunt: si verò nulla reparationis
necessitas apparuerit, ipsi denarij in luminari ecclesiæ cōuertentur.

Vt autem hoc ratum habeatur, & inuolatum permaneat, scripto
annotatum & sigilli mei appensione signatum, subscriptis testibus,
tam nobilibus quam ministerialibus, corroborauit.

Signa Nobilium.

Willelmi fratri mei, Nicolai de Barbentione,
Clarenbaldi de Alta ripa, & Henrici de Mula,
Simonis de Mosam, Nicolai de Geslin, Philippi de Werda,

Signa Ministerialium.

Willelmi & Nicolai Vngesee, Henrici de Autrepia,
Iberti de Ays, & Iberti filij eius.

Signa clericorum.

Gisleberti, S. Germani in Montibus & S. Albani in Namu-
co Præpositi & Custodis,

Hermannii Decani S. Albani.

Actum per manum Gisleberti predicti, in Hannonia & in Na-
muco Cancellarij mei, anno Dominicæ incarnationis millesimo 1192.
centesimo nonagesimo secundo, Cælestinino Papa III. Romanæ ec-
clesiæ pontificatum gerente, Henrico Sexto Imperatore Romanis
imperante.

N O T A T I O N E S.

DE BARBENTIONE) vulgo *Barbanzon*. Est arx & vicus Han-
noniæ, primo lapide à Bello monte distans, titulo Principatus ab
Alberto Pio Belgarum Principe an. 1614. honoratus.

AVTREPIA,) *Otrep*, vicus Hannoniæ prope Camberonam, Co-
mitatus titulo clarus.

Y y 3

CAPVT

CAP VT LXIV.

Idem Balduinus Comes Almanno, Guillielmi fratris sui filio, præbendam unam ecclesie S. Albani Namurcensis an. 1195. confert, eiusq; sectionem in duas portiones decernit.

IN nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis. BALDVINVS Comes Hannoniensis, & primus Marchio Namucensis, vniuersis Christi fidelibus, tam præsentibus quam futuris.

Discretioni vestræ notum fieri volo, quod cum Saluaricus, ecclesiæ S. Albani in Namuco Canonicus, præbendam, quam in ipsa ecclesia habebat, resignasset, ego ipsam præbendam ALMANNO clericu, Willelmi fratris mei filio, contuli; & ex communi ipsius ecclesiæ consensu, concessi & firmaui, quod si Almannum decedere contigerit, & eius pater Willelmus superuixerit, Willelmus ipsam præbendam, quoad vixerit, integrè possidebit, salua refectione annuatim ecclesiæ debita, & Vicaria pro seruitio ecclesiastico instituta.

Post decepsum verò Willelmi, duæ ex huius præbendæ bonis vniuersis sient præbendæ, quæ duobus à me & meis successoribus conferentur perpetuò sacerdotibus, qui continuum in ipsa ecclesia S. Albani statutum jurabunt.

Si verò Willelmus decesserit, antequam eius filius Almannus, similiter ex ipsius præbendæ bonis, post decepsum Almanni duæ sient præbendæ, quæ prædicto modo duobus conferentur sacerdotibus.

Vt autem ratum habeatur, & inconuulsu permaneat, scripto chyrographizato, & sigillo nostro, cum sigillo saepedictæ ecclesiæ confirmatum est. Cuius quidem scripti partem ecclesia S. Albani sibi retinuit, aliam verò sibi partem Willelmus frater meus, & eius filius Almannus sibi reseruauerunt. Testes,

Guilbertus ipsius ecclesiæ Præpositus & Custos,
Hermannus Decanus, Robertus,
Magister Adam Camerarius, Ioannes de Waleæ,
Philippus, Franco, Lambinus, Godescalcus, Henricus,
Lambertus, Ioannes, Renerus, Canonici.

Testes

Testes etiam domini Comitis & Marchionis fideles ad honorem Namucensis..... pertinentes viri, Nobiles, Clarenbaldus de Alta ripa, Walterus de Sotengien, Nicolaus de Condato, Philippus de Werda, & cum eis ipsius ecclesiæ Ministeriales, Ibertus de Aix & eius filius Ibertus, Renerus de Merlemon, Willelmus de Vngesys, Nicolaus nepos eius, Balduinus de Dansneu. Actum anno Dominicæ incarnationis millesimo centesimo nonagesimo quinto. 1195.

N O T A T I O N E S.

BALDVINVS Magnanimus, Flandriæ & Hannoniæ Comes, & Marchio primus Namurcensis, xvii. Kal. Ianuarij an. 1195. viuere desit, sepultus Montibus Hannoniæ in basilica S. Waldestrudis. In cuius tumulo, cùm ossa ad nouam basilicam transferrentur, hæc inscriptio fuit inuenta:

Hic iacet Balduinus Comes Hannoniensis, vir venerabilis, prudens, Princeps potens & illustris. Hic fuit filius Comitis Balduini, qui ante maius altare iacet. Hic ex parte matris suæ Namucum fuit adeptus, & inde primus Marchio Namucensis appellatus. Hic ex parte vxoris suæ Margaretæ, (quæ fuit filia Theodorici, & soror Philippi, Comitum Flandriæ) Flandriam cum Hannonia & Namuco possedit. Hic habuit filios, quorum Balduinus primogenitus in Flandria & in Hannonia, Philippus vero successit in Namuco. Habuit & filias, quarum una fuit Elizabeth, sanctissima Francorum Reginæ. Obiit XVII. Kal. Ianuarij 1195. Requiescat in pace. 1195.

Balduino Magnanimo vxor fuit MARGARITA, Philippi Alsatiæ, Flandriæ Comitis, in Syria sine liberis defuncti, soror & heres, quæ an. 1194. Winendaliæ decepsit, sepulta Brugis in templo S. Donatiani, ante aram maiorem. In cnius sepulcro an. 1352. reperta fuit lamina plumbea, cum ista epigraphe: Hæc fuit Margaretæ, vxor Balduini Comitis Flandriæ & Hannoniæ, primi Marchionis de Namu, mater Elizabeth sanctissimæ Francorum Reginæ, filia Theodorici, & soror Philippi, Comitum Flandriæ. Hæc fuit plurimorum meritorum, præcellens in omni opere bono cunctas mulieres viuentes in tempore suo. Obiit XVII. Kalend. Decembris, an. 1194. 1194, mense Nouembri. Requiescat in pace.

Idem Balduinus Magnanimus patrem habuit Balduinum cognomento

mento AEDIFICATOREM, matrem verò Aleidem: quorum epitaphia, olim ad tumulum legi solita, ne pereant, hīc libet subtexere.

*Balduini Aedificatoris, Hannonie Comitis, Montibus in templo
S. Valdetrudis sepulti, epitaphium.*

N° 71. **B**ALDVINVS hīc requiescit, Comes Hannoniensis, cuius pro-
uus fuit Balduinus Hasnoniensis, qui ex Richilde genuit Bal-
duinum Hierosolymitanum. Ille Balduinus genuit Balduinum (qui
in hac humatus est ecclesia ante chorū) ex Alida, sorore Gode-
fridi Duci Louanij. Ille ex Iolide genuit hunc Balduinum, animo-
sum & fortē, iustitiae & pacis amatorem, erga subiectos humilem,
contra hostes rebellem, qui hanc ecclesiam S. Waldestrudis tertio
concrematam, & sancti quoque Vincentij Sonnegiensis plumbo texit,
& Castrī locum muris cinctit, & super portam basilicam S. Seruati
ædificauit, in Valentianis aulam & muros circa villam erexit, in
Bello-monte muros circa turrim construxit, Binchium, Haimonis
Quercetum, Buxum, castrum Ramis & Athum à fundamentis
condidit, turribus & ædificijs muniuit. Anno incarnationis Do-
mini millesimo centesimo septuagesimo primo, ætatis verò sua
sexagesimo secundo, VIII. Nonas Nouembbris obiit.

*Epitaphium Aleidis Comitissæ, quæ Godefredi Comitis Namurcen-
sis atque Ermensinda filia, & Balduini Aedifica-
toris uxor fuit.*

Me ligat ad Iapidem Comitissam mors Aëlidem,
Qui legis adde fidem, crastibi fiet idem.
Quid mihi famosæ dat fama, genus generosæ,
Quid mihi formosæ forma, nitorque rosæ?
Fama teper, generi dolor est speciem remoueri,
Sicque datur fieri non hodie quod heri.
Finis adest Iulio, cùm nulla vel altera fio,
Matris humi gremio more locata pio.
Sanctis cognata, Namucensi stemmate nata,
Sancta sequens fata, plaudo metendo fata;

Quisquis

Quisquis ades tecum voluas, quid nunc traho mecum:

Dum potes, est aquum te dare dona precum.

Huius epitaphij versus unus aut alter, marmori incisus, hodieque legitur, in ambitu chori nobilium virginum Canonicarum, Montibus Hannoniæ.

C A P V T L X V .

*Henricus I. Lotharingiae inferioris & Brabantiae Dux, prædia in
Milleghem à viro nobili Antonio de Bunscke, eiusq[ue] fræ-
tribus collata Canonicis Antuerpiensibus,
confirmat ann. 1202.*

IN nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis. **HENRICVS**, Deigra-
tia, Dux Lotharingie, & Marchio Romani Imperij, tam futuris
quām præsentibus in perpetuum.

Notum sit omnibus præsentem paginam inspecturis, quod AN-
TONIVS & fratres sui, videlicet Willelmus, Henricus, Arnoldus,
milites de Bunscke, duos manipulos decimę in Millenghem, &
xiv. bunaria allodij, quod in eadem villa hereditario iure possede-
rant, in manus nostras, ad usus Canonicorum ecclesie S. Mariæ in
Antwerpia, more nobilium, liberè & absolutè resignauerunt: &
nos eadem bona, intuitu diuinae remunerationis, Canonicis præ-
dictæ ecclesiæ in perpetuum possidenda, sub testimonio nobilium
virorum, contulimus.

Vt autem hæc donatio rata & inconuulta in posterum perma-
neat, sigilli nostri impressione & testium subscriptione confirma-
uimus. Testium nomina hæc sunt,

Godefridus de Schoten, Arnoldus de Grimbergis,
Walterus Bertholt de Grimbergis,
Arnoldus & Gerardus fratres de Diest,
Lambertus de Rumpsdorpe, Henricus de Rikestelle,
Nicolaus de Ranft, Willelmus de Craihem,
Arnoldus Droffate de Rotselar,
Arnoldus de Wesemale, Nicolaus de Sant.

Actum anno incarnationis Dominicæ millesimo ducentesimo 1202.
secundo.

Z z

NOTA-

NOTATIO.

DIEST.) Distemium Brabantiae opidum ad Demeram, hodie ad gentem Nassauiam pertinet, cum Castellania Antuerpiensi. Distemenses namque domini à multis retrò sacerulis fuerunt Castellani Antuerpienses.

CAPVT LXVI.

Philippus cognomento Nobilis, Marchio & Comes Namurcensis, numerum Canonicatum seu præbendarum, in Namurcensi S. Albani ecclesia, auget, an. 1211.

PHILIPPVS Marchio Namucensis vniuersis Christi fidelibus tam præsentibus quam futuris in perpetuum.

Nouerit vniuersitatis vestræ discretio, quod cum ecclesiam in Namuco S. Albani Christi martyris pretiosi inuenisse aliquantulum desertam, & quasi vacuam, sincera dilectione eam amplectens, cum bona deuotione in quam pluribus eam restruxi, tam in altariis quam nouoque presbyterio, tam campanis quam campanarijs, ac Dormitorio, pluribusque alijs ipsi ecclesiæ competentibus & necessarijs, gloriofisque Sanctorum reliquijs & preciosis ornamentis honorauit;

Assensuque domini HYGONIS Leodiensis Episcopi, à viris venerabilibus, domino STEPHANO scilicet Cantuariensi Archiepiscopo, totius Angliae Primate, & à domino BERTRANNO Metensi Episcopo, Dominica qua cantatur, Quasi modò geniti, anno gratia millesimo ducentesimo octauo, feci consecrari, & numerum Canonorum eiusdem ecclesiæ, qui erat septendecim, auxi tribus præbendis de proprijs bonis meis, & refeci numerum plenum viginti Canonorum.

1208. Hec quidem non ex iactantia vel arrogantia refero, sed ut perpetue, ad conseruationem honorum & dignitatis ecclesiæ, tradantur memorie scripto præsente & sigillo meo, cum sigillo S. Albani, confirmata sunt. Actum anno Verbi incarnati millesimo ducentesimo undecimo.

1211.

CAPVT

CAP V T L X V I I .

*Idem Philippus, Marchio Namurensis, an. 1212. militaris sete
equestris ordinis viros liberat à seruitute soluendi melius
mobile, seu cathellum, ut vocant, post obitum.*

Ego PHILIPPVS Marchio Namucensis notum facio vniuersis,
Et am præsentibus quām futuris, quod consuetudines quasdam
indecentes, quas contra honorem militarem iniuste usurpaueram,
iniquas esse discernens, decreui & statui, vt à nullo milite, qui sit de
familia vel aduocatione mea, melius mobile (quod quidem melius
cathelum dicitur) de cætero accipiatur post eius decepsum, nec id
ab eius herede pro illo mortuo exigatur.

Vt autem hoc habeatur ratum, præsente scripto & sigilli mei ap-
positione confirmaui. Actum apud Reaton, anno Dominicæ incar- 1212.
nationis millesimo ducentesimo duodecimo.

N O T A T I O .

PHILIPPVS, cognomento Nobilis, Marchio secundus Namur-
censis, Balduini Imp. Constantinopolitani frater, non anno mil-
lesimo ducentesimo decimo tertio (vt eius tumulo per errorem à
posterioris æui manu insculptum legitur) sed anno millesimo du-
centesimo duodecimo viuere desijt: vt Paulus Cronendalius in sua
ms. Comitum Namurensium Historia, ex fide tabularum publi-
carum, rectè probat.

In eiusdem tumuli apud Namurenses inscriptione (quam in
Stemmatibus Belgicis cap. 23. produxi) falso dicitur fratris sui Hen-
rici in Comitatu Namurensi successor. Successit enim immediate
patri suo Balduino Magnanimo, & obiit quadriennio ante fratrem
suum Henricum Imperatorem Constantinopolitanum, qui Comes
Namurensis non fuit. Philippo autem Nobili in principatu Na-
murensi soror successit IOLENDIS, Petro Comiti Antifiodorensi
nupta: cuius tabulas mox producam.

Z z 2

CAPVT

CAPUT LXVII.

Petrus dominus de Bioul ius omne suum, quod habebat in filiam
Marlaniam, cedit Petro Comiti Antisiodorensi & Mar-
chioni Namureensi, eiusq[ue] coniugi Iolende,
an. 1213.

HVGO Dei gratia Leodiensis Episcopus vniuersitatem præsen-
tibus quam futuris. Noueritis hanc esse formam composi-
tionis & pacis perpetuę inter PETRVM Comitem Antisiodorensem
& Marchionem Namucensem, & IOLENDAM Comitissam, vxorem
eius, Marchionissam Namucensem, & Gobertum de BIOL, su-
per reclamationibus & querelis, quas ipse Gobertus contra prædi-
& os Comitem & Comitissam, & contra eorum prædecessores mo-
uerat, de memoribus quæ dicebantur esse de Marlania & de Bioul.

Gobertus siquidem, in nostra & prædictorum Comitis & Co-
mitissæ constitutus præsentia, subque plurium parium suorum &
aliorum nobilium testimonio, omne ius, quod in prædictis memo-
ribus se habere dicebat, spontanea ductus voluntate, & omissis
omnibus exinde caussis & querelis, illud totum prædictis Comiti &
Comitissæ & eorum heredibus in proprietatem dimisit.

De consensu autem prædictorum Comitis & Comitissæ, Gober-
tus satis dictus retinuit sibi & heredibus suis, in prædictis nemori-
bus, ligna viui nemoris, ædificijs suis proprijs necessaria, infra po-
testatem de Bioul, & non alijs, siue dando vel vendendo, & ligna
mortui nemoris suo foco proprio oportuna, & pascua porcorum
suorum domus suæ propriæ de Bioul....

Vt autem hæc rata permaneant, petitionem utriusque partis,
scripto præsente & sigillo nostro, cum sigillis satis dictorum Co-
mitis & Comitissæ, confirmauimus. Huic scripto sigilla sua appo-
suerunt, in testimonium, viri nobiles,

Alardus de Cimaco, Hugo de Florinis,

Wilhelmus patruus, Nicolaus de Condeto,

Walterus de Fontanis, Clarenbaldus de Alta ripa.

Aetum apud Floreffe anno Domini millesimo ducentesimo
tercio decimo, mense Augusti.

NOTATIO.

1213.

NOTATIONES.

MARLANTIA silua amplissima haut procul Namurco distat; in qua eremiticum habent cœnobium Carmelitæ discalceati, beneficio Alberti & Isabellæ, Principum Belgij.

CIMACVM) vel Chimacum, *Chimay*, Hannoniæ opidum, Principatus titulo clarum: de quo vide supra lib. I. cap. 100.

CAPVT LXIX.

Petrus Comes Antifiodorensis & Marchio Namurcensis, decimas Namurcensi Canonicorum B. Mariae collegio, à prædecessore suo Philippo Nobili, attributas, confirmat,
an. 1214.

PETRVS Comes Antifiodorensis & Tormirenſis & Marchio Namurcensis, & IOLENDIS Comitissa, vxor eius, & Marchionissa, vniuersitatem præsentibus quam futuris, in perpetuum.

Nouerit vniuersitatis vestre discretio, quod cum vir illustris, bona memorie, PHILIPPVS Marchio Namurcensis, prædecessor noster, graui detentus infirmitate, sanctam mentis vigens conscientia, viros venerabiles & religiosos, Conradum scilicet Villariensem, & Balduinum Camberonensem, & Nicolaum Marchianensem & Renerum Valencenensem, Abbates, testamenti sui procuratores penitus & executores constituit, decimas suas omnes, quas tunc temporis ad manus suas habebat, eisdem Abbatis inter cetera resignauit, conferendas liberè & absolutè ecclesijs, eorum dispositione, & saniore qua possent ordinatione, in elemosynam perpetuam, exprimens eis loca, quibus decimas illas specialius conferri desiderabat.

Iam dicti igitur Abbates assignauerunt ecclesiæ B. Mariæ in Namuco, in elemosynam perpetuam, omnes partes decimarum, quas predictus Marchio Namurcensis, seu illius antecessores habuerant apud Esminis, & apud Vmbercees, & ad Burges, & ad S. Medardum, & ad Nouillam & Altrepiam, & ad Warisoul, &

quartam partem totius grossæ decimæ de Genine, & de Anhe,
& de locorum illorum appenditijs. . . .

Nos equidem satis dicto Marchioni in Marchia & Comitatu
Namucensi iure hereditario succedentes, omnia prædicta tam de
decimis supradictis prafatæ ecclesiæ beatæ Mariæ collatis, quam de
nemoribus nobis retentis, pleniū approbamus, sigillisque nostris,
E 214. vt eadem rata permaneant, confirmamus. Actum anno Verbi in-
carnati millesimo ducentesimo quarto decimo, mense Maio.

N O T A T I O N E S.

PETRVS Comes Antisiodorensis) seu potiūs Autisiodorensis, per
V. Gallicè d' Auxerre. Tormirensis, Tonnerre. Ceterūm qua ratio-
ne PETRVS fuerit electus Imperator Constantinopolitanus, breui-
ter hīc narrare fuerit operæ pretium.

BALDVINO Flandriæ & Hannoniæ Comiti in dicto Imperio
HENRICVS frater successit, qui anno millesimo ducentesimo de-
cimo sexto, die 3. Iunij Thessalonica obiit. In Henrici locum, Fran-
ci, Veneti & alij Latini, qui tum in Græcia versabantur, PETRVM,
Philippi Augusti Francorum Regis cognatum, elegerunt, missaque
legatione in Orientem euocarunt. Is nuntio accepto, cum vxore
sua IOLENTE, Romam se contulit ad Honorium Papam, qui ipsos
in ecclesia S. Laurentij extra muros an. 1218. coronauit.

Roma Constantinopolim cogitans Petrus, in via à Theodoro
Lascare, alijsque Græcis prope Dyrrachium captus, diu ab ijsdem
in custodia detentus fuit: in qua & misere obiit, adeoque Constan-
tinopolim numquam attigit. Quo fit, vt à scriptoribus Græcis, in
serie Latinorum Imperatorum omitatur, & nominatim à Nice-
phoro Gregora, qui lib. 4. sic ait: Qui verò tum Constantinopoli
regnaret, Balduinus erat, Balduini primi ex sorore nepos. Ei enim
frater Henricus successit, huic sororis Iolentæ primogenitus filius
Robertus, Roberto fratre atate proximus Balduinus. Hactenus Ni-
cephorus.

Petro itaque à Græcis capto, IOLENTE, vxor eius, Imperij Con-
stantinopolitani administrationem suscepit: cui anno proximè se-
quenti defunctæ ROBERTVS filius in Imperio successit.

CAPVT

C A P V T L X X .

*Vallis Dei, Abbatia monachorum ord. Cisteriensis, in diœcesi Leo-
dicensi, tertio lapide à Limburgo, fundatur à Lothario
Comite Hostadiensi, an. 1216.*

IN nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis. ENGILBERTVS, dju-
na fauente clementia, sanctæ Coloniensis ecclesiæ Archiepisco-
pus, vniuersis Christi fidelibus, ad quos præsens pagina peruererit,
in perpetuum. Ne rei gestæ finem coniumat obliuio, litterarum
solet indicijs æternari.

Quapropter nouerit tam præsens ætas quam successura posteri-
tas, quod Lotharius Comes de Hostaden, zelo piæ deuotionis suc-
census, de connuentia & consilio ministerialium suorum, mansum
terre, duodecim bonaria continentem, iuxta Sartum S. Ioannis, ab
heredibus comparatum, Abbatii WIDONI & confratribus suis de
S. Agatha, Cisteriensis ordinis, pro remedio animæ suæ, ac paren-
tum suorum, per manus nostras, liberum & absolutum ab omni
iure, censu & exactione, contradidit: vt fratres iam dicti monaste-
rium suum in locum transferrent eumdem, tamquam ipsis magis
idoneum & commodiorem.

Vt igitur hoc factum rationabile, ratum permaneat & inconcul-
sum, præsentem paginam exinde conscriptam, sigilli nostri cha-
ractere, & sigillo Comitis præfati dignum insigniri duximus; sub
anathemate districte præcipientes, ne quis huic facto ausu temera-
rio contraire præsumat. Huius rei testes sunt,

Conradus maior Decanus & Archidiaconus Coloniensis.

Godefridus Capellanus.

Conradus & Arnoldus Canonici Colonienses.

Henricus de Ellende, Canonicus SS. Apostolorum.

Otto de Wikerhode, Adolphus de Ellende.

Willelmus de Nuenhagen.

Reinardus Dapifer de Hostaden.

Herbordus de Mareke, Adolphus de Culen.

Petrus de Wikerhode, Lodouicus Dapifer de Dolchem.

Peregrinus Notarius, & alij quam plures.

Acta

1216. Acta sunt hæc anno gratiæ millesimo ducentesimo sexto decimo, pontificatus nostri anno primo.

N O T A T I O N E S.

VALLIS DEI,) Gallicè *Vaux Dieu*, Flandricè *Godesdale*, sita est
medias inter silvas, in confinibus Ducatus Limburgensis & Co-
mitatus Dalhemiensis, in agro nobis Transmolano.

S. ENGILBERTVS) A. Colonensis & martyr, teste Cæsario, fuit
frater Adolphi Comitis Montensis ad Rhenum; cuius filiam & here-
dem duxit Henricus IV. Dux Limburgensis: ut supra lib. 1. cap.
88. & lib. 2. cap. 49. diximus.

C A P V T L X X I.

*Iolendis Marchionissa & Comitissa Namurcensis, ad Imperij Con-
stantinopolitani coronam, cum Petro marito suo, euocata,
cedit Philippo filio suo Comitatum Namurensem,*
an. 1216.

EGO IOLENDIS, Comitissa Antisiodorensis & Marchionissa Na-
mucensis, notum facio vniuersis præsentibus & futuris, quod
cum terram meam Namucensem, cum integritate feodi, dedissem
PHILIPPO filio meo in proprietate; retinui mihi de ipso feodo,
assensu eiusdem filij mei, in redditibus Binciensibus, quindecim li-
bras denariorum, annuatim conferendas ad voluntatem meam in
eleemosynam, & percipiendas omni anno in Purificatione beate
Mariæ.

Institui quidem Capellaniam perpetuam in ecclesiæ B. Albani
Namucensis altari, ante sepulcrum germani mei Philippi, quon-
dam Marchionis Namucensis, pro ipsius & mea, & viri mei Petri
Comitis Antisiodorensis, & parentum meorum salute. Beneficium
igitur illud conferendum semper facyt, qui in propria persona
prædicto altari deseruiat, in Missa pro fidelibus defunctis. Salua
semper illa Missa, quam prædictus germanus meus ibidem instituit
cum anno beneficio XV. librarum.

Hi verò duo Capellani Horis conuentualibus in eadem ecclesia
concentur

tenentur interesse: sed neuter eorum ad celebrationem maioris Missæ cogendus est.....

Satis dictus quippe filius meus, de tota terra Namucensi, cum integritate feodi, & dominio eiusdem terræ, bene & legitimè adheratus, satis dictæ Capellaniæ institutionem, modo quo prædictum est, approbavit, & sigillo suo, cum mei sigilli confirmatione, diligenter roboravit. Actum anno Verbi incarnati millesimo ducentesimo sexto decimo.

1216.

N O T A T I O .

Ex hoc diplomate datur intelligi, Iolentam, eiusque maritum Petrum Autisiodorensem, non nisi annis quattuor possedisse Comitatum Namurensem, & anno millesimo ducentesimo decimo sexto cessisse Philippo filio dictum Comitatum seu Marchiam Namurensem, paulò antequam Romā proficerentur, ad suscipiendam coronam Imperij Constantinopolitani ex manibus Pontificis Maximi. Quod nota contra Meierum, qui ad an. 1225. hæc refert.

C A P V T LXXII.

*Philipus illo nomine secundus Marchio Namurensis, Petri Imp.
Constantinopolitani & Iolendis Comitissæ Namurensis fi-
lius, Namurensem S. Albani ecclesiam dotat,*

an. 1221.

Ego PHILIPPVS Marchio Namucensis omnibus, tam futuris quam presentibus, paginam hanc inspecturis, notum facio, quod pro animabus PETRI bona memoria Imperatoris Constantinopolitani, patris mei, & IOLENDIS Imperatricis, matris meæ, & antecessorum meorum, ecclesiæ S. Albani Namucensis, in elemosynam perpetuam, affectu benigno, contuli omnes calceos, qui mihi debebantur omni anno, duobus terminis de stallagio Namucensi;

Saluis tamen illis calceis, qui de iure debentur Scabinis Namucensibus, & tribus horoscopis, duobus portarijs castri, & duobus præconibus ville, saluis quoque alijs calceis, si qui iudicio Scabini-
gum Namucenium alias de iure debeantur.

A a a

De

D I P L O M A T A

370

De his quidem calceis institui, ut omni anno in perpetuum, in die anniversarij parentum meorum, pia memorie, Canonici S. Albani, qui praesentes erunt anniversario, distribuantur quindam solidi Valencenensis monetæ.

Testes huius rei, Gillebertus Praepositus, & Hugo Decanus S. Albani, & magister Ioannes Custos S. Albani, Notarius meus, cum præsentibus eiusdem loci Canonici, scilicet Alardo, Renmo, Dionysio, Petro & Seruatio, & alijs.

Testantur etiam hoc factum meum vir nobilis Gerardus de Iacea, Simon quoque de Genleng, & Balduinus de Lobijns, milites, quia præsentes fuerunt. Sub testimonio etiam Philippi de S. Lupo, Villici Namucensis, & Scabinorum, videlicet Renaldi, Sigeri, Lambertii de Burges, Philippi de Vanasseur, & Colini de Vellomonte, & multorum aliorum.

Vt autem hæc eleemosyna mea, bene & pro bono facta, non valeat irritari, sed firmitatem perpetuam obtineat, chartulam hanc sigilli mei appensione muniri feci. Actum in festo beati Dionysii, anno ab incarnatione Domini millesimo ducentesimo vicesimo primo.

N O T A T I O.

PHILIPPVS illo nomine secundus Comes Namurcensis, ad bellum sacrum contra Albigenses profectus, in obsidione Auenionensi, aut paulò post urbem illam à Ludouico Galliæ Rege captam, an. 1226. viuere desit, non relicta sobole; sepultus Valcellis, quæ est Abbatia ord. Cistertiensis, haut procul à Cameraco, ubi tumulus eius marmoreus in claustro Capituli hodieque visitur. Fundari post obitum suum iussit Abbatiam Grandi-pratensem, ut infra cap. 78. dicemus.

Philippo in Comitatu Namurcensi suffecta est soror MARGARITA, Henrico Comiti Viennæ seu Viandæ in agro Luxemburgensi nupta.

CAPVT

C A P V T L X X I I I .

*VValeramus, Dux Limburgensis & Comes Luceburgensis, Roberti-montense virginum cœnobium, ord. Cistertiensis,
an. 1221. dotat.*

WALERAMVS Dux de Lemburg, Comes de Lucemburg, & Marchio de Arlon, vniuersis Christi fidelibus....Inde est, quod Conuentui sanctorum monialium de ROBERTI-MONTE, Cisterciensis ordinis, nemus de Nigirrey, sicut in spelunca eiusdem loci usque ad nemus earum extenditur, contulimus & concessimus perpetuo possidendum. Datum Lemburg, anno gratiae millesimo ducentesimo viceximo primo. 1221,

N O T A T I O .

WALERAMVS iste, Dux Limburgensis & Comes Luceburgensis, supra lib. 1. cap. 95. pag. 219. memoratus, obiit an. 1229. iuxta Cronendalum, aut an. 1238. iuxta archiuia monasterij ad Rodam Ducis siti; in quo sepultus iacet, cum hoc epitaphio:

Uite fuit talis, virtutibus Imperialis,
Maiestas similem nesciuit habere per orbem,
Limburg Dux, Archos Arlon, Comes in Lucelburg,
Walranus: dictus Dux Henricus pater eius.

C A P V T L X X I V .

*Post longum bellum, pro Comitatu Namurcensi, inter Philippum
Marchionem Namurensem & VValeram Duxem Lim-
burgensem ac Comitem Luxeburgensem gestum,
pax omponitur an. 1222.*

EGO IOANNA, Flandriæ & Hannoniæ Comitissa, omnibus certum facio, quod post longam guerram habitam inter me, & PHILIPPVM Marchionem Namucensem, consanguineum meum,
Aaa 2 & fi 3

D I P L O M A T A

372

& fidelem ex vna parte, & virum nobilem dominum VALBRA:
MVM Ducem de Lembourg, Comitem de Luxenbourg, & dominam
ERMENSINDEM, vxorem eius, ex altera parte, super Comitatu Na-
mucensi; pax est reformata in hunc modum

1322. Actum apud Dionantum feria secunda post Inuocauit, anno
millesimo ducentesimo vicesimo secundo, mense Martio.

N O T A T I O.

IN HVNC modum.) Per hunc tractatum pacis, non exigua Co-
mitatus Namurcensis portio transmoiana cessit Waleramo Duci
Limburgensi ac Comiti Luxeburgensi: altera verò portio mansit
penes Philippum Comitem Namurensem.

C A P V T L X X V.

*Argentonium, monialium ord. Cisteriensis cœnobium in Gallo-
Brabantia, an. 1229. fundatur à Guilielmo Harentony
domino, & Ida eius coniuge.*

Vniuersis Christi fidelibus præsentes litteras inspecturis Wil-
lelmus de HARENTON, & vxor eius, cognoscere veritatem.
Vniuersitati vestræ notum facimus, quod nos, propter salutem
animarum nostrarum & prædecessorum nostrorum, contulimus
in eleemosynam liberè & absolutè conuentui monialium, quæ con-
silio nostro se transtulerunt de Grandi-valle, ad locum qui dicitur
ARGENTON, prope Harenton, omnia bona nostra, quæ habemus
apud prædictum Harenton, tam in agris quam in pratis & nemo-
ribus, & molendino, & viuario, & redditibus & censu, & domi-
bus; exceptis septem bonarijs terra arabilis, quæ contulimus ec-
clesiæ de Gemblaco.

In cuius rei testimonium præsentes litteras sigillo domini I.,
quondam Aconensis Episcopi fecimus sigillari, sub hac conditio-
ne, quod prædicta bona & possessiones in vita nostra detinebimus,
post mortem vero nostram ad prædictas moniales deuoluentur.

1329. Actum anno domini millesimo ducentesimo vicesimo nono,
mense Maio.

NOTA.

N O T A T I O.

Ii quondam Aconensis Episcopi.) Designatur hīc Iacobus à Vītriaco, Aconensis in Syria Episcopus, cuius Historia Orientalis & Occidentalis, aliaque scripta exstant.

C A P V T L X X V I.

Godefridus Peruesij dominus Argentonensis monasterij fundationem confirmat an. 1230.

IN nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis. Vniuersis Christi fidelibus, tam præsentibus quam futuris, præsentes litteras inspectoris, ego GODEFRIDVS dominus de Peruez, Ducis Lotharingiæ fratris filius, cognoscere veritatem.

Vniuersitati vestræ notum facio, quod Willelmus de HARENTON, & vxor sua IDA, de licentia & voluntate mea, in eleemosynam contulerunt domui de Argenton, Cistertiensis ordinis, Leodiensis diœcesis, terras, aquas, silvas, prata & ædificia, cum molendino & rebus alijs, tam mobilibus quam immobilibus, quas habent & habituri sunt apud Harenton, nihil mihi iuris omnino, nihil sibi vel suis heredibus, successoribus, aut propinquis reseruando, præter usum fructum, quem dicti Willelmus & Ida in rebus supradictis, quamdiu vixerint, tantum sibi reseruauerunt, & se ptem bonaria terre, quæ iam dicti Willelmus & Ida domui Gemblacensi..... tenentur assignare post obitum suum, iure perpetuo possidenda.

In huius rei testimonium, ut hæc rata & inconcussa permaneant, præsentes litteras sigilli nostri munimine dignum duxi roborandas.

Præterea etiam omnibus innotescat, quod voluntate nostra & assensu, filiæ domini Thomæ militis de Smechim, scilicet Clara & Achias, domum monialium de Harenton possunt intrare, & ibidem de licentia nostra habitum assumere monialem. Datum anno Domini millesimo ducentesimo tricesimo, feria tertia post festum B. Laurentij. 1230.

A a a 3

JOANNES

*Ioannes Leodicensis Episcopus Argentonum in protectionem
suscepit an. 1232.*

IOANNES, Dei gratia Leodiensis Episcopus, vniuersis praesentes litteras inspecturis in Domino salutem. Vniveritati vestra notum facimus, quod domum monialium de Argenton, Cisterciensis ordinis, & locum ipsarum sub nostra protectione recipimus; donum, quod eis contulit Willelmus de Harenton & ida vxor sua, auctoritate nostra confirmantes eisdem, & alia simili- ter que à fidelibus eis iuste & rationabiliter sunt collata.

1232. Datum anno Domini millesimo ducentesimo tricesimo secundo, mense Augusto, feria sexta post festum beati Laurentij.

N O T A T I O N E S.

PERVEZ) siue Perues, quod Antonino in Itinerario est Peruicia- cum, Gallo-Brabantiae municipium, titulo Baroniæ clarum, poten- tes olim dominos habuit, ex ipsa stirpe Ducum Brabantiae: cui stirps Hornana successit. Theodericus Hornanus, Peruesij & Duf- flæ dominus, an. 1375. tabulas Cortebergenses signauit.

Ducis Lotharingiae fratri filius.) Notent antiquitatis nostratis studiosi, Godefrido Peruesij domino patrem fuisse non Ducem, sed fratrem Ducis Brabantiae seu Lotharingiae inferioris.

C A P V T LXXVII.

Scladinense Canonicorum collegium, in agro & diocesi Namur- censi, an. 1229. dotatur à Florentio Abate S. Cornelij Indensis prope Aquasgrani.

FLorentius Dei gratia Abbas, totusque Conuentus Indensis Ecclesiæ, omnibus praesentes litteras inspecturis gratiam Dei & orationes.

Cum omne bonum à Deo sit, vnde omnis fidelis illud amare debeat & amplecti, per presentem scripturam notum facimus vni- uersis, decimam totam grossam & minutam, quam habebamus & possi-

possidebamus sana conscientia, in villa nostra de *Sdain* & in eius appenditijs, nos de communi assensu & deliberatione, contulisse conuentuali ecclesiæ Canonorum B. Mariæ de *Sdan*, perpetuis temporibus, sine contradictione & reclamatione tenendam & habendam, titulo eleemosynæ; eiuldem ecclesiæ tenuitatem nimia p[re]i considerata, cùm Indensis ecclesia, tamquam pia mater, filiæ suæ SCLADINIANI adesse teneatur & prodeesse.

Huius autem rei gratia fratres & Canonici prædictæ ecclesiæ hilari animo concederunt, de deliberato consilio sui Capituli, se singulis annis solenniter celebraturos festum patronorum nostrorum beatorum martyrum Cornelij & Cypriani, & exequias fratum nostrorum morientium, sicut & suorum Canonorum celebrare: & nos idem eis concessimus de suis Canonicis decedentibus.

Largiti sunt autem nobis Canonici memorati, de benignitate propria, voleñtes recompensare gratiam pro gratia, in quantum facultas eorum pati valuit, quadraginta & octo marcas Coloniensis monetæ, de quibus nos acquisiuimus ecclesiæ nostræ alios reditus, pro dicta decima, præpinguiores & vtiliores.

Prænominatam verò pecuniam vir bonæ memorie dominus Hugo, quondam Leodiensis Episcopus, Canonicis antedictis p[re]i legauerat in extremis, ut de eis reditus acquirerent ad suum anniversarium.

Quare libentiūs & meliūs illam nobis dederunt, cùm de dicta decima ipsius Episcopi anniuersarij diem ordinauerint celebrare.

Vt autem præmissa inconuulsa obseruentur, præsentem chartam sigilli nostris communiuimus, in robur & testimonium perpetuæ veritatis.

Datum in pleno Capitulo nostro, anno Domini millesimo ducentesimo vicefimo nono, mense Iulio. 1229.

N O T A T I O N E S.

INDENSE S. Cornelij monasterium Benedictinorum, ad Indam fluuiolum, tertio lapide ab Aquisgrani situm est, vulgo *Cornelius-Münster*. Huius loci Abbas est collator Præposituræ Scladinienfis.

SCLADINIVM, Gallicè *Sdain* vel *Sclain*, vicus in Comitatu Namurcensi, non procul ab Andenna.

Aliud

Aliud est Seclinum, *Seclin*, municipium agri Insulensis in Flan-
dria, collegio Canonicorum similiter clarum.

C A P V T L X X V I I I .

*Ruremunda in Gelria nobilium virginum monasterium, ord. Ci-
stertiensis, à Gerardo Gelria Comite, eiusq; coniuge Mar-
garita, conditum & dotatum an. 1218.*

IN nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis. Ego GERHARDVS,
Comes Gelrensis, omnibus hoc scriptum inspecturis salutem
in eo qui est salus omnium. Quæ geruntur in tempore, ne labantur
cum tempore, poni solent sub lingua testium, & scripturæ memo-
ria perennari.

Ideo siquidem notum esse cupio tam præsentibus quâm futuris,
quod cum venerabilis mater mea RICHARDIS nomine, seculari-
bus negotijs fastidita, sancti Spiritus inspirante gratia, veterem ho-
minem exuere, & nouum, videlicet Cistertiensis ordinis habitum,
induere decreuisset, extra fines proprios in partes extraneas propo-
suit declinare. Vnde non modica correptus tristitia, cum amico-
rum meorum vñā mecum instantia, ab hoc tandem proposito vix
fuit reclinata. Ipsam enim in proprijs patriæ malebam prædijs de-
dere sub ordine desiderato, quâm in alienis partibus prædicto mo-
do conuersari.

Igitur ego Gerhardus & MARGARETA, coniux mea, vñā cum
filio nostro OTTONE, pium eius desiderium studentes promo-
uere, supplicatu nostro, eam, personis Cistertiensis, tam fra-
trum quâm sanctimonialium, Cistertiensis ordinis, sibi prouidè de-
putatis, in opidum nostrum RVREMUNDE honorifice perduximus;

Et ecclesiam B. Mariæ semper virginis, ibidem in prædio nostro
constructam, cum omni iure suo, quo nobis dignoscetur attine-
re, & præterea quadraginta areas circumiacentes, & tres areas quas
contulit quidam Hermannus, cum Anca dictus, cum omnibus at-
tentijs suis, atque bona alia, quæ in præsenti pagina consequenter
inueniuntur expressa, in remedium animarum nostrarum, paren-
tum ac prædecessorum nostrorum, Deo & B. Mariæ semper virgini
obtulimus;

Conferentes

Conferentes ea venerabili matri nostræ in eadem ecclesia Abbatissæ ac Conuentui, ibidem Domino deseruienti, perpetuò possi-
denda; ius quoque patronatus ecclesiarum *GELREN*, videlicet no-
uæ & veteris, cum totali decima & siluis ac alijs attinentijs suis;
patronatum ecclesiæ *Kettene*, cum totali decima, & siluis; ac cete-
ris attinentijs suis; patronatum ecclesiæ *Rodhem*, cum totali deci-
ma & siluis atque alijs attinentijs suis. Decimam tamen eamdem
ecclesiarum statuimus, sic ut nunc est, permanendam, & silvas si-
ne consensu nostro nec vastandas omnino, nec in noualia redi-
gendas.

Statuimus quoque easdem ecclesias nulli clero sacerdotali, sed
fratribus prædicti cœnobij conferendas; & si præfatus Conuentus
fratrum defectum patiatur, sacerdtales clericos tamquam vicarios
instituat. Præterea unam marcam ad luminaria prædictæ ecclesiæ
de fermento ceruisia, quod vulgo *Grut* nuncupatur, annuatim ex-
soluendam, & tantum ejusdem fermenti, quantum sæpedictus
Conuentus ad ceruisiæ necessæ habuerit, ordinauimus ipsi perpe-
tuò administrandum.

Quidam autem nomine Godefridus de Mirlare dimidium man-
sum in *Hamme*, qui quattuor solidos Leodiensis monetæ singulis
annis soluit, à nobis iure feodali tenuit, quem cuidam, nomine Si-
berto de Biersbeke, simili iure quo tenuerat, concessit, quique
quemdam, *Winandum* nomine, hereditario pacto in præfata
terram, videlicet prædictorum solidorum instituit; quam . . . ter-
ram, consensu prænominatorum virorum, comparauit suprnomi-
nati loci Conuentus.

Nos igitur, ut nihil de contingentibus omitteretur, sæpedictos
solidos, in reuerentiam Matris misericordiæ, eidem Conuentui
perpetuò donauimus. Item unum molendum in *Rura*, & quar-
tam partem unius iugeri, iuxta curiam *Muckenbruke* prælibato
Conuentui contradidimus, in perpetuum possidenda....

Tali vero conditione interueniente, bona superiùs memorata,
cum attinentijs suis, sæpedicto Conuentui contulimus, ut si casu
enimdem Conuentum de loco, in quo nunc est, in alium locum, si-
ne nostro consensu, transferri contigerit in posterum, supradicta
bona ad nos liberè redeant possidenda. Præterea ne aliquis succes-
torum nostrorum, repletus inuidia, sæpedicta bona prænominato

B b b

Conuen-

Conuentui minuere valeat, aut omnimodis auferre, presentem paginam nostri sigilli munimine roborauius. Testes vero,

Vir nobilis Henricus de Monte,

Et Waltherus de Eile,

Et Gerhardus de Barsdunc, & frater suus Henricus,

Et Gerhardus de Rotheim, & Arnoldus de Wachtendunc,

Theodericus Aduocatus in Ruremunde,

Et Nicolaus scriptor, & alij quam plures.

1224. Datum Traiecti anno Dominicæ incarnationis millesimo ducentesimo vicesimo quarto, xvi. Kal. Iulij.

N O T A T I O N E S.

Diploma istud eius an. 1224. sit scriptum, ex epitaphio tamen fundatorum, quod marmori incisum legitur Ruremunda in hoc ipso cœnobio, constat illud an. 1218. fundatum fuisse: Anno Domini M. CC. XXIX. ipso die S. Seueri Episcopi, obiit Gerardus Comes Gelriæ & Zutphaniæ, qui cum Margareta coniuge sua monasterium istud fundavit, anno M. CC. XVIII. ambo in hoc loco sepulti.

Cœnobium istud vulgo Munster-clooster nuncupatur, & illius Visitator est Abbas Campi veteris prope Rhenobercam, de quo supra hoc libro cap. 42. egit.

ADVOCATVS in Ruremunde,) vernaculè Voecht: quæ dignitas hodie est penes familiam de Viuersem.

C A P V T L X X I X.

Contractus antenuptialis, inter Henricum Blondum Comitem Luceburgensem & Margaritam Barrensem, an. 1231. initu: quo contractu Lineum familia Luceburgica accessit.

EGO ERMENSINDIS, Comitissa Lucemburgensis, Marchionis Arlunensis, omnibus præsentes litteras inspecturis notum facio, quod HENRICVS dominus de Lucemburg, filius meus, ducere debet in vxorem MARGARETAM, filiam domini Henrici Comitis Barrensis: & idem Comes dedit filio meo prædicto in maritatio-

gio

gio Lineum, & Castellaniam cum dependitijs, hominijs & domenijs:

Ita quod Lineum & Castellaniam, cum supradictis omnibus, eidem tenetur facere valere septingentas libras, . . . annuatim, tali conditione, quod si terra iam dicta minus quam septingentas libras valeret annuatim, ipse defectum tenetur ei assignare per dictum duorum bonorum virorum, quorum alter de hominibus meis, reliquus vero de hominibus Comitis Barrensis debet esse . . . de Lineo in terra sua. Et si iam dicta terra plus quam septingentas libras annuatim valeret, hoc quod supercreceret, sibi & alijs heribus suis remaneret.

Et haec debent discerni per duos dictores supradictos per assensum meum & Henrici filij mei, & Comitis Barrensis, ad hoc electos. Terram autem supradictam debet facere tenere Comes Barrensis Henrico filio meo liberè, sicut allodium proprium, & sine servitio alicui propter hoc impendendo. Ipse vero filius meus vel heredes sui illam de aliquo reaccipere in feodo non possunt.

Si vero Margaretam filiam Comitis, sine herede corporis sui, vel heredes suos, si quos haberet de filio meo, de herede in heredem, sine herede mori contingere, terra predicta ad Comitem & heredes suos rediret.

Et si ELISABETH filiam meam, predicti Comitis sororem, filij mei Walerami uxorem, sine herede corporis sui, vel heredes suos, si quos haberet, de herede in heredem, sine herede mori contingere, Marci-villa cum appenditijs suis, & Arencay cum appenditijs suis, sicut ego eadem teneo in dote, redirent ad Margaretam filiam Comitis, & ad Henricum maritum eius, filium meum, & heredes eorum: & tunc terra de Lineo sapradicta ad Comitem Barrensem & heredes suos alios reuerteretur.

Item si dictam Margaretam sine herede corporis sui, vel heredes suos, si quos haberet de Henrico filio meo, de herede in heredem, sine herede mori contingere, Marci-villa & Arencayum cum appenditijs, sicut supra dictum est, ad Comitem & heredes suos reuerterentur. Dicte vero Henricus filius meus debet dotare sapientiam Margaretam de septingentis libris terrae . . . in castello & Castellania, in hominijs & in dominijs. Et in illa die, quod idem filius incus Margaretam ducet in uxorem, debent nominari

B b b 2

& ca.

& castellum & Castellania supradicta, & terra assignari per duos dictores supradictos.

Et idem filius meus tenetur ducere in uxorem eamdem Margar-
etam, quam eitò ipsa ad etatem deuenerit competentem: & super
hoc ipse filius meus fidem dedit. Et ego ERMENSINDIS Comitissa,
mater eius, hoc matrimonium, & omnes conuentiones supradictas
tenere, & facere teneri creantauit, & super his fidem dedi. Ipse et-
iam Comes Barrensis ipsum matrimonium, & omnes conuentio-
nes supradictas tenere, & facere teneri, fide data, creantauit.

Et super his obseruandis amicos & fideles meos plegios consti-
tuvi de tribus millibus libris Metensis monetæ. Similiter Comes
Barrensis super eodem matrimonio, & super prædictis conuentio-
nibus tenendis, amicos & fideles suos plegios constituit de tribus
millibus libris Metensisbus.

*Quod ut firmum sit, præsentes litteras sigilli mei munimine ro-
borauit. Actum anno Domini millesimo ducentesimo tricesimo
primo, mense Iulij.*

Idem contractus antenuptialis an. 1235. ratificatur.

Ego ERMENSENDIS, Comitissa Lucemburgensis & Rupensis
promisi nobili viro HENRICO Comiti Barrensi, de ma-
trimonio, quod debet contrahiri inter Henricum filium meum, &
Margaritam filiam eiusdem Comitis Barrensis..... Actum anno
1235. gratia millesimo ducentesimo tricesimo quinto.

N O T A T I O N E S.

Contractus iste antenuptialis et si an. 1231. initus fuit, matrimo-
nium tamen an. 1240. demum fuit consummatum; eo quod Mar-
garita Barrensis ad etatem nubilem an. 1231. nondum peruenisset.
Vide supra lib. 1. cap. 95. pag. 220.

Ceterum ex isto contractu antenuptiali, & altero quem supra lib.
1. cap. 72. recitati, liquet, familiam Luxemburgicam ex qua tot Im-
peratores, Reges, Duxes, Cardinales, Episcopi, Equites Velleris
aurei, & alij heroës prodierunt, trahere originem non à vetustis
Comitibus Luxemburgisbus (ut Wasseburgius, Vignierius, Reu-
snerus,

snerus, Henninges, Bertelius, & alij conantur adstruere) sed à Ducibus Limburgensis.

Quod etiam facit, quod Comites S. Pauli, ex familia Luxemburgicae prognati, Leonem Limburgicum, non Luxemburgicum, pro insigni gentilicio, semper prætulerint ac gesserint. Id liquet ex quartieris, ut loquuntur, Philippi Cliuensis Rauestenij, eiusque coniugis Franciscæ Luxemburgicæ, Bruxellis in choro Dominicanorum, tumulo eorumdem appensis: inter quæ quarteria primum locum obtinet insigne Limburgicum, hoc est, Leo ruber in scuto argenteo, cum inscriptione, *Limbburg*: cùm alioqui debuisset poni *Luxemburg*, pro primo quarterio.

DE ERMENSTENDA, Henrici Comitis Luxemburgensis filia & herede, Walerami Ducis Limburgensis posteriore coniuge, eorumque liberis supra lib. I. cap. 95. pag. 220. egimus: ex quibus GERARDVS, dominus de Durbuy, tres filias reliquit, N. Comiti de Grand-pré in Campania, Ermengardem Gerardo domino de Blanckenheim in Eifflia, & Margaritam Ioanni domino de Gistelle in Flandria, nuptas.

N. Comes Grandis-prati, ex filia Gerardi de Durbuy, sustulit inter alios liberos N. Comitem Grandis-prati, & Gerardum cognomento Grandi-pratanum, dominum de Houfaliſe & Rousſy. Quod posterius dominium an. 1304. idem Gerardus obtinuit, per sententiam arbitriam, à Beatrice Auennensi, Henrici Comitis Luxemburgensis, in prælio Worngano an. 1288. cæsi vidua, pronuntiatam.

LINEYVM vulgo *Liney* vel *Ligney*, est in ditione Barrensi. Rovsy in Campania aut tractu Rethelensi.

MARCIVILLA, vulgo *Mariville*, & *Arenceyum*, *Arency*, sunt in Ducatu Luxemburgensi.

ELISABETH) Henrici Comitis Barrensis soror, maritum habuit Waleramum, Walerami Ducis Limburgensis ex priore coniuge filium, Henrici IV. Duci Limburgensis fratrem: quem in diplomate iam recitato Ermensinda filium suum vocat, sed impropriè: sed quod esset Walerami mariti, sui filius ex priore coniuge. Obierunt Waleramus & Elisabeth sine prole.

B b b 3 CAPVT

CAPVT LXXX.

*Henricus Marchio Namurcensis & Viennæ Comes, eiusq; coniux
Margarita, iuxta legatum ac mandatum fratris sui Philip-
pi II. Marchionis Namurcensis, fundant Abbatiam
Grandi-pratensem, quæ est monachorum ord.
Cistertiensis, an. 1231.*

HENRICVS, Marchio Namucensis & Viennæ Comes, & MARGARETA Marchionissa & Comitissa, vxor eius, in perpetuum. Vniuersitati vestræ notum facimus, quod cum nos per commutationem recepissemus ab Abbe & conuentu de Villari, Cistertiensis ordinis, Leodiensis diœcesis, omnes possessiones, quas eadem Abbatia habebat apud Grande-pratum, & apud Troncourt, & apud Burchis, cum suis appenditijs, & omne quod habebat ex illa parte Mosa inter Dionantum & Hoyum & Molam; Nos easdem possessiones totaliter, liberè & absolutè, in allodium perpetuum & liberum, contulimus Abbatia de Grandi prato, quam fundauimus secundum legatum carissimi prædecessoris ac fratris nostri PHILIPPI, bonæ memorie, quondam Marchionis Namucensis, & pro animabus aliorum antecessorum nostrorum, & nostris, in remedium peccatorum.

1231. Actum anno Domini millesimo ducentesimo tricesimo primo, mense Augusto.

*Aliud diploma eiusdem Henrici Marchionis Namurcensis,
eiusq; coniugis Margarita.*

IN nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis. HENRICVS, Marchio Namucensis & Comes Viennæ, & MARGARETA Marchionissa & Comitissa, vxor eius, vniuersis Christi fidelibus, tam presentibus quam futuris, presentem paginam inspecturis, eternam in Domino salutem.

Ad vniuersitatis vestræ notitiam volumus peruenire, quod nos fratribus de VILLARI, Cistertiensis ordinis, Leodiensis diœcesis, per

per commutationem in fundo & vellere contulimus quadringenta bonaria siluae, in perpetuum allodium liberè possidenda, nihil omnino iuris in his, nihil heredibus nostris ad præsens vel in posterum reseruantes, præter

Sciendum etiam, quod dictas possessiones eisdem fratribus commutauimus, pro possessionibus, quas ipsi ultra Mosam tenebant apud Troncourt & Grande-pratum, cum suis appenditijs, & pro eo quocumque habebant inter Dinantum & Hoyum & Mosam.

Quæ nobis commutata integraliter contulimus ad usus Abbatiae GRANDIS-PRATI, pro remedio animæ carissimi prædecessoris ac fratris nostri PHILIPPI, Marchionis Namucensis, qui extremo testamento suo diuinitus inspiratus, Abbatiam construendam ordinavit, necnon pro remedio animarum nostrarum, & omnium prædecessorum nostrorum.

Vt igitur hæc rata & inconulsa permaneant, præsentem paginam sigillorum nostrorum munimine duximus roborandam.

Actum anno Domini millesimo ducentesimo tricesimo primo, 1231.
mense Augusto.

N O T A T I O N E S.

VIENNA) seu potius Vianda, opidum ac feudum Ducatus Luxemburgensis, ab aliquot seculis potentes Comites habuit. Exstant diplomata varia, nominatum an. 1269. & 1270. à Philippo Comite Viennensi signata, quæ Paulus Cronendalius, in Historia ms. Namurcensi, se vidisse teletatur cum hac inscriptione, Sigillum Philippi Comitis Vienensis. In ipso sigillo visitur effigies equitis armati, in cuius scuto est insigne leonis cum linea interiecante.

Philippo, nisi fallor, successor GODEFRIDVS Comes Viennæ & dominus Grimbergæ, cui uxor fuit Luitgardis domina de Ligny, Lets, & Fleris, an. 1318. adhuc superstes.

Godefridus ex Luitgarde filium primogenitum reliquit Philipum, qui ab Henrico Comite Luxemburgensi, post Imperatore, an. 1306. autum castrum Viennense in feudum accepit.

Circa an. 1327. Godefridus, Godefredi filius, Comitatum Vienensem possedit, quorum alter, nisi fallor, duxit filiam Ioannis I. Comitis Namurcensis, & an. 1337. in Cypro obiit.

Anno

Anno 1380. Simon, Waltami Comitis Spanhemensis filius; Spanhemensem & Viennensem Comitatum simul tenuit. Demum Viandæ Comitatus, cum Baronia Grimbergensi pro parte, ad familiam Nassauiam est deuolutus, cùm Otho Nassauius, Henrici filius, ex stirpe Dillenburgica, duxit Adelheiden, dicti Comitatus Viandenensis, Baronia S. Viti & Grimbergæ pro parte heredem. Obiit Otho an. 1369. relichto filio Ioanne, qui fuit pater Engelberti Nassauij, Bredæ dominione yxoris Ioannæ Polanæ: cuius posteritatem supra lib. 1. cap. 93. reperties.

Viandensis porrò Comitatus pro insigni habet scutum rubrum cùm linea candida intersecante, quale etiam est insigne Archiducatus Austriae & Comitatus Vrbisque Louaniensis. Quod quidem insigne in scuto etiamnum præfert Princeps Arausionensis ex gente Nassauia.

Vt ad Margaritam Namurensem Comitissam redeat oratio, de ipsa loquitur Capitulum Significavit, de Rescriptis, cuius hæc sunt verba: Significavit nobis Comitissa Namurensem, quod cùm mortuo Comite fratre suo, ipsa in eius successerit Comitatu, G. & B. per quasdam litteras Apostolicas, per Tullensem Episcopum & quasdam alios clericos & laicos impetratas, eam coram iudicibus, ad quos obtentæ fuerant, super quadam summa pecunia, quam eidem fratri suo mutuasse dicebant, per generalem clausulam conuenerunt.

Capitulum istud desumptum est ex Decretali Gregorij IX. Papæ (qui ab an. 1227. usque ad an. 1241. præfuit) epistola, ad Abbatem S. Iacobi Leodiensis missa.

C A P V T LXXXI.

Ferdinandus Portugalensis, & Thomas Sabaudus, Flandria Comites, fundationem ac dotationem Abbatæ Grandi-praten sis laudant & approbant an. 1232. & 1238.

FERANDVS, Flandriæ & Hannoniæ Comes, & IOANNA UXOR eius, Flandriæ & Hannoniæ Comitissa, omnibus præsentes litteras inspecturis salutem.

Nouerint vniuersi, quod nos excambium quadringentorum boniorum

niorum nemoris, trecentorum videlicet & xxix. & vnius iornalis de Marlaigne, in loco qui dicitur *Ofan*, & septuaginta, uno iornale minus, in *Osteng*, quod HENRICVS Marchio Namucensis & Comes Viennæ, & MARGARETA vxor eius, fecerunt Abbatii & Conuentui, pro curte quæ Grande-pratum appellatur, cum appenditijs suis, quam habebant in Namucenli, vbi Abbatia Cisterciensis ordinis, secundum legatum pia recordationis Philippi Marchionis Namucensis, fundata est, laudamus & approbamus.

Datum an. Domini millesimo ducentesimo tricesimo secundo. 1232.

Thome Sabaudi, Flandriae Comitis, eiusq; coniugis Ioanne Constantinopolitanae diploma.

VNIVERSIS Christi fidelibus præsens scriptum inspecturis THOMAS, Flandrensis & Hannoniensis Comes, & IOANNA COMMUNISSA, vxor eius, cognoscere veritatem.

Cum pia recordationis PHILIPPVS, Comes Namucensis, in ultima voluntate Abbatiam Cisterciensis ordinis in Comitatu suo Namucensi, pro remedio animæ suæ, & prædecessorum suorum in animabus, fundari statuerit, & eadem Abbatia ab Henrico Comite Viennenſi & Margareta, vxore eius, sorore bonæ memorie Philippi Comitis prædicti, tunc terram Namucensem possidentibus, creata sit & fundata, & annui redditus, quos idem Philippus Comes, ad fundationem ipsius Abbatiae, in elemosynam contulerat, ab eisdem Henrico Comite & Margareta, vxore eius, tam in terra Namucensi quam Flandrensi, quæ à nobis tenentur, in feudum dati sint & assignati,

Et postmodum supradictæ Abbatiae, quæ GRANDE-PRATVM vocata est, fundatio cum appenditijs suis, & reddituum dictorum assignatio, & aliorum quæ præfatus Philippus Comes memoratæ Abbatiae de Grandi-prato donauit vel assignari præcepit, à viro illustri BALDVINO Imperij Romanæ & Namucensis herede, postquam supradicta terra tamquam legitimo heredi redditia sibi fuerat, & ab eo possessa, approbata, laudata sit & confirmata;

Nos eadem omnia, tamquam Domini superiores, concedimus, approbamus, laudamus & sigillorum nostrorum appensione confirmavimus. Datum anno Domini millesimo ducentesimo tricesimo octavo. 1238.

C c c

CAPVT

C A P V T L X X X I I .

*Robertus cognomento Casletanus, Roberti Betunij Flandriæ Comitis filius, pretendit sibi deberi Comitatum Flandriæ,
anno 1322.*

CAROLVS, Deigratia, Francorum & Nuarre Rex, vniuersis preffentes litteras inspecturis salutem. Notum facimus, quod cum ROBERTVS de Flandria, miles, filius defuncti Roberti quondam Comitis Flandriæ, tamquam proximior & vnicus superstes eius filius, ut dicebat, diceret se esse saifitum, per consuetudinem patriæ notoriam, qua dicitur, quod mortuus saifit viuum, de Comitatu & patria Flandriæ, &c. ex una parte, & MATTHÆVS de Lotharingia, miles, nomine & ratione Mathildis vxoris suæ, dominae de Floresces, filia dicti Comitis, & ipsa domina pro se;

Dicentes dictam dominam esse proximiorem in successione dicti Comitis; ex eo quia filia dicti Comitis, & quia dictus Robertus, & Ioanna domina de S. Gobano, soror ipsius, renuntiauerunt, & per iuramenta sua omni iuri successonis dicti Comitis Niuerensis, filij primogeniti dicti defuncti Comitis Flandriæ, &c. Dominæ verd de S. Gobano, filia dicti defuncti Comitis Flandriæ....

1322. Datum anno millesimo trecentesimo vicesimo secundo, die vicesima nona Junij.

N O T A T I O N E S.

Robertus cognomento Casletanus, Roberti Betunij Flandriæ Comitis filius iunior, pro sua portione hereditaria possedit Dunkercam, Grauelingam, Borburgum, Watines, Casletum, Bornhem, & Warneston, vbi & moriens an. 1331. sepeliri voluit. Ex Ioanna, Arturi Britanniae Ducis filia, vnicam reliquit filiam, Iolam, Henrico Comiti Barrensi nuptram. Opida ista postmodum per connubia ad familiam Luxemburgicam, ac demum Vindocinensem seu Borboniam sunt deuoluta; excepto Casleto, quod Philippus Bonus, ratione lytri pro Renato Lotharingiae Duce ad se retraxit, & Bornhemio, quod hodie possidet Petrus Coloma, Baro Bornhemiensis.

MATHILDE

MATHILDIS) domina de Florences, Floenges, seu Florinis,
quod est opidum diœcesis Leodicensis.

IOANNA) domina S. Gobani nupl̄it Enguerramo domino de
Coucy.

C A P V T L X X X I I I .

*Ioanna Constantinopolitana, Flandriæ & Hannonie Comitissa,
monasterium Dominicanorum in urbe Brugensi fundat
ac dotal, an. 1233.*

IOANNA, Flandriæ & Hannonie Comitissa, omnibus præsen-
tes litteras inspecturis salutem.

Nouerint vniuersi, quod pro remedio animæ domini & mariti
nostræ carissimi FERDINANDI, felicis memorie, quondam Flandriæ
& Hannonie Comitis, ac pro nostra salute, diligenter & sollicitè
laborauimus, ut ad ampliandum cultum Domini, & ad profectum
populi, domus Fratrum ordinis Prædicatorum construatur in
Brugis.

Et ad incohationem eiusdem domus de pecunia, quam idem do-
minus Comes in testamento suo assignauit, de consilio & volunta-
te eiusdem executorum testamenti, trecentas libras dabimus, ac
de nostro proprio, Fratribus ibidem mansuris, ad commodum ip-
orum, ædificia quædam construi faciemus.

Rogamusque eosdem venerabiles & carissimos Fratres, quate-
nus orationibus suis pro ipso domino Comite & pro nobis deuotè
ac diligenter orate studeant, tamquam pro fundatoribus sui loci,
& in prædicationibus suis ad populum orationes faciant fieri spe-
ciales.

Nos ergo erga eosdem Fratres semper esse volumus obligatae
specialiter, omnesque homines & fideles nostros affectuosè roga-
mus, vt sæpè dictos Fratres velint diligere, & in suis negotijs ac
necessitatibus adiuuare: scientes quod quidquid ipsis facient, re-
putabimus nobis factum.

Datum Insulæ, feria quinta post Epiphaniam, anno Do mini 1233.
millesimo ducentesimo tricesimo tertio.

C c c 2

NOTA,

NOTATIO.

Dotem monasterij Brugensis iam dicti auxit MARGARITA, Ioannis soror & heres, amplissimo ædificio pro infirmis, à fundamentis excitato, cum facello adiuncto: quæ etiamnum exstant. In isto cœnobio, infra annorum XXXII. spatium, bis Capitulum generale, videlicet an. 1336. & 1369. fuit celebratum: quod nusquam alibi factum leges, si Romam exceperis.

Ceterum in Belgicis prouincijs conuentus isti Dominicanorum hodie numerantur: Louaniensis, Antuerpiensis cum Vicariatu Lirano, Siluiducensis, Bruxellensis cum Vicariatu Vifordiano, Traiectensis ad Mosam cum Vicariatu Sittardiano, Gandensis, Brugensis, Ippensis, Winoci-bergensis, Insulensis cum Vicariatu Lileiensi, Duacensis, Tornacensis, Atrebatenensis, Audomaropolitanus, Valentianensis, Montensis, Braniensis, & Luxemburgensis.

Dominicanarum monialium sunt ista apud Belgas cœnobia: Vallis-Ducissa, vulgo *Audergem*, primo lapide à Bruxella; Vallis Angelorum, olim extra, nunc in vrbe Brugensi; Abbatiola, vulgo *l'Abiette*, in vrbe Insulensi; Tegularia, vernaculè *La Thulloye*, ad muros vrbis Atrebatenensis; Bellomontanum cœnobium in vrbe Valentianensi, Audomaropolitanum, Tamisiense in Wasia, Duace se, Antuerpiense & Ruremundense.

CAPUT LXXXIV.

Balduinus, heres Imperij Constantinopolitani, Marchio Namucensis & dominus Curtiniaci, prædia ac silvas ab Henrico fratre attributas monasterio Grandi-pratensi, confirmat an. 1237.

NOs BALDVINVS, heres Imperij Romanie, Comes & Marchio Namucensis, & dominus Curtiniaci, notum facio omnibus præsentes litteras inspecturis, quod nos fratribus de Villari, Cisterciensis ordinis, Leodiensis diœcesis, pro commutatione à nobis ipsis facta, super possessionibus, quas ipsi ultra Mosam tenebant apud Troncourt, Burchis & Grande-pratum, cum suis appenditijs, & pro

pro eo quod habebant inter Dionantum & Hoyum & Mosam, damus & concedimus quadringenta bonaria filiae, in perpetuum alodium liberè possidenda; nihil omnino iuris in ijs, nihil hereditibus nostris, ad præsens vel in posterum, reseruantes, præter venatum . . .

Datum Valencenis anno Domini millesimo ducentesimo trigesimo septimo mense Aprili. 1237.

NOTATIONES.

Ludouico Francorum Rege, & Ioanna Flandriæ Comitissa, agentibus, Comitatus Namurcensis, & varia prædia in regno Franciæ sita, Balduino Imp. Constantinopolitano (cuius soror Margarita annis aliquot dictum Comitatum possederat) an. 1237. est restitutus: ut ex ms. quodam codice apud Cronentalium legitur: Anno 1237. Margarita, Marchionissa Namucensis & Comitissa Vienæ, castrum Namucense inuita deseruit, & Balduinus Imp. Constantinopolitanus successit, sed non sine magna impensa sanguinis Namucensis. Vnde sunt versus sequentes:

Anno milleno septeno tricesimoque

Cum bis centeno, subiit castrum Namucense
Balduinus Comes, in festiuitatibus Odę.

CVRTINIACVM) Gallicè *Courtenay*, in Gasconia; vt Guil. Tyrius lib. 10. de bello sacro cap. 24. tradit. De familię Curtiniacensis proceribus fusè agunt Sammarthani fratres in Genealogia Regum Franciæ.

CAPVT LXXXV.

Pactio inter Henricum II. Loth. Brabantieq; Ducem, & Walterum Bertoldum Mechliniæ dominum, inita an. 1238.

IN nomine Patris & Filij & Spiritus sancti. Hec est forma pacis & compositionis inter illustrem Ducem Brabantie & nobilem virum, dominum Walterum BERTHOVT,

Videlicet, quod omnes naues, pisces deferentes ante Antuerpiam ad Mechliniam, liberè poterunt pertransire, persoluto tamen telonio,

Ccc 3

telonio, si quo tenentur. Si quæ verò naues alias merces, vel alia bona portauerint, cum eo iure seruato, transibunt ante Antwerpiam, quò hactenus transfire consueuerunt. Quoscunque verò pisces illi de Antwerpia emerint ex altera parte de Romersvvale, vel ceperint vbiunque, Mechliniè vendere poterunt.

Itaque nec ipsi, nec ementes contra ipsos Antwerpenses, telonium soluere de ipsis piscibus tenebuntur. Quicumque autem de Antwerpia ex hac parte Romersvvale pisces emerint, & eosdem pisces apud Mechliniam vendiderint, ementes contra ipsos tale ius soluere debent, quale ius hactenus soluere consueuerunt.

Si quis etiam aliquem de Antwerpia inculpauerit, de eo quod pisces emerit ex hac parte de Romersvvale, Antwerpensis quisque super hoc, proprio juramento, se poterit expurgare.

Item Antwerpenses facient Mechliniensibus id quod de iure tenentur facere eisdem, & Mechlinienses Antwerpensisibus vice versa facient id quod de iure facere tenentur eisdem.

Item omne allodium quod possidet dominus Walterus Berthout, & quod homines sui ab ipso tenent in feodum in terra Brabantæ, in Marchionatu de Antwerpia, vel aliàs in dominio Ducis, præter villam de Kini, portauit in manus Ducis & resignauit, & ab ipso Duce recepit in feodum iam dictum allodium, salua eidem Waltero Berthout sua iustitia alta & inferiori. Et quia dictus Walterus Berthout in manus domini Ducis præfatum allodium resignauit, recompensationem faciet ipsi prædictus Dux, secundum dictum domini Arnoldi de Wesemale, & domini Henrici de Uttenhouen.

In nemore verò, quod Wauera dicitur, dominus Dux habet venationem, quando sibi placuerit. Et per hæc nihilominus dictus Walterus Berthout & successores sui, & homines sui, qui aliquas partes dicti nemoris ab ipso tenent, & successores hominum suorum de dicto nemore, arboribus, & fundo seu feris dicti nemoris voluntates suas plenariè facere possunt, absque aliqua contradictione, vendere si velint, & in usus suos quoscunque conuertere.

Insuper omnia iudicia alta & inferiora, parua & maxima, quæ supradictus dominus Walterus Berthout tenet, & quæ homines sui tenent ab ipso, idem Walterus Berthout, & sui successores à domino Duce & suis successoribus in feodum tenent, & tenebunt iure perpetuo.

Et

Et super præmissis iudicijs idem Dux prædicto Waltero Berthout veram & firmam vvarandiam præstabit & stabilem. Et litteras suas patentes super hoc exhibebit eidem Waltero Berthout, & litteras testimoniales hominum suorum, videlicet Ducis de Limborch, Comitis Gelriæ, Comitis de Lon, domini Walerami de Limborch & aliorum, vsque adeò quod sufficere debeat.

Præterea chartas, priuilegia & munimenta vniuersa, quæ idem Walterus Berthout habet ab ipso, seu ab antecessoribus suis, à Romanis Imperatoribus siue Regibus obtenta, apud Haffligem per decem annos à domino dicto Waltero deponentur, sub testimonio competenti.

Si verò prædictam vvarandiam idem Dux infra terminum fecerit ante dictum, transactis decem annis, idem Dux de dictis priuilegijs, chartis & munimentis suam faciet voluntatem.

Quod si infra eundem terminum controuersia moueat dicto Waltero Berthout, ad cuius defensionem chartis, priuilegijs & munimentis indigeat supradictis, Abbas Haffligemensis & Conuentus ea dicto Waltero Berthout restituent; & super hoc litteras suas eidem Waltero Berthout dabunt patentes.

Insuper feodium, quod dictus Walterus Berthout hactenus à domino Duce tenuit, allodium supradictum, iustitiam seu iudicia prædicta, necnon deductiones nauium, prout supra dictum est, idem Walterus Berthout, & sui successores à domino Duce & suis successoribus in vnum feodium iure perpetuo tenebunt.

Super omnibus autem diuisionibus, distinctionibus vel constitutionibus inter dominum Ducem & Walterum Berthout prædictos faciendis, compromiserunt ipsi fide præstata corporali in Walterum Cluening, Carolum de Arschot ex parte ipsius Ducis; & Henricum de Heisebruch, & Wilhelmm de Echoue, milites ex parte domini Walteri Berthout. Ita quod ipsi inquisita veritate sub iuramento suo, & fidei interpositione de promissis ius suum præbeant vnicuique iuxta optimam sui conscientiam.

Si quem autem arbitrorum iusto impedimentoo contigerit esse detentum, qui non possit decisioni negotij interesse, aliis loco sui, ab eo, qui illum elegit, substituetur. Si dicti arbitri in aliquo discordauerint, assument dominum GODFRIDVM de Parvveys, cuius dictum & ordinationem dominus Dux & Walterus Berthout super præmissis in omnibus obseruabunt.

Cæterum

Ceterum si dictus Dominus Godefridus de Parvveys impedimento iusto & legitimo detenus, prædictis interesse non possit, dominus OTTO Comes Gelriæ substituet alium loco sui. Prædicti vero arbitri dictum & ordinationem infra Dominicam proximam Palmarum, secundum formam superius expressam pronuntiabunt. Et si dicti arbitri in dicto suo fuerint discordes, prædictus Godefridus de Parvveys super ipsa discordia dictum suum & ordinacionem suam infra octauas Paschæ proximas pronuntiabit.

Sanè notum sit vniuersis, quod prædictus Dux consanguineam suam MARIAM, primogenitam sororis sue Comitissæ de Aluernia, WALTERO Berthout, primogenito Walteri Berthout prædicti, tradet in uxorem legitimam; & cum ea dabit eidem Waltero mille libras Flandrenses annuatim percipiendas in certis bonis & firmis, prædicto filio suo super hoc assignandis, quoadusque prædictas mille libras persoluerit eidem.

Prædictus vero Walterus Berthout dabit dicto filio suo quingen-
tas libras Flandrenses annuatim percipiendas in certis bonis & fir-
mis, prædicto filio suo super hoc assignandis; ea stabilitate, quod
prædicta Maria, quidquid iuris nobilis matrona in bonis mariti sui,
secundum consuetudinem & legem Brabantie obtinere consuevit,
in bonis prædictis obtinebit.

Vt autem præmissa omnia à nobis Waltero Berthout prædicto,
& nostris successoribus firmiter & inuiolabiliter obseruentur, ap-
pensione sigilli nostri præsentem chartulam fecimus roborari.

1238. Actum & datum apud Louanium in crastino B. Andreæ Apostoli anno Domini millesimo ducentesimo tricesimo octauo.

*VValterus Bertoldus, Aduocatus & dominus opidi Mechliniensis,
Henrico II. Brab. Duci dat fideiussores super pactione
paulò antè recitata.*

WALTERVS Berthout, Aduocatus in Mechlinia, vniuersis præsentes litteras inspecturis salutem æternam. Nouerint vniuersi, quod nos formam & compositionem inter illum Du-
cem Brabantie & nos, in crastino B. Andreæ Apostoli conceptam,
& sigillo nostro munitam tenemur eidem inuiolabiliter obserua-
re; hoc idem ipsi, sub interpositione fidei nostræ, & sub pena
duorum

duorum millium marcharum Colonensium promittendo.

Nos autem, si caußæ in dicta forma contentæ, infra octauas Pascæ proximò aduenturi non fuerint adimpletæ, & hoc per nos, vel per arbitros à nobis electos fletur, apud Louanium veniemus, exinde nullatenus recessuri, antequam eidem domino Ducis completa sint ea quæ continentur in forma seu compositione predicta, vel quousque sibi à nobis de dicta pœna, sub fide nostra missa, fuerit plenarie satisfactum.

Si autem aliquid de præmissis nos contigerit non seruare, fideiussores super hoc ipso domino Ducis dedimus, vide licet dominum Ottone Comitem de Gelria, dominum Godefridum de Parvyeys, dominum Arnoldum de Diest, dominum Arnoldum de Wesemalle, Henricum de Heisebruch, Wilhelnum de Echoue, Nicolaum filium domini Peregrini militis.

Qui omnes præfato domino Ducis, fide interposita, similiter spoponderunt, quod nisi nos omnia prædicta firmiter tenuerimus, ipsi apud Louanium venient, moratur ibidem, donec dicto domino Ducis satisfactum fuerit de præmissis, prout superius est expressum.

Vt autem vniuersa supradicta inuiolabiliter obseruentur, nos sigillum nostrum, vna cum sigillis fideiussorum prædictorum, præsentibus litteris apposuimus. Actum & datum in crastino B. Andreæ Apostoli, anno Domini millesimo ducentesimo tricesimo octauo. 1238.

N O T A T I O .

WALTERVS Bertautius, Mechliniæ dominus, an. 1231. Franciscanorum monasterium condidit: vbi & an. 1243. moriens sepeliri voluit, cum uxore N. Cononis Britannicæ Comitis filia. Berautiorum seu Bertoldorum stemma vide supra lib. i. cap. 89.

C A P V T L X X X V I .

Balduin heres Imperij Constantinopolitani, & Comes Namurensis, Constantinopolim cogitans, CLX. bonaria silua vendit monachis Grandi-pratensibus, an. 1239.

IN nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis. BALDVINVS heres Imperij Romanicæ, & Comes Namucensis, omnibus hoc scri-
D d d ptum

pium inspecturis æternam in Domino salutem.

Quoniam humanæ conditionis inconstantia hoc sibi retinet, ut
mentibus hominum de die in diem subrepens obliuio frequentius
inualefcat; ad eius remedium prouisum est, ut ea quæ solenniter &
bona fide gesta sunt, in perpetuum durabilia permaneant, scripto
commendentur memoriali.

Inde est, quod ad fidelem vniuersitatem dignum duximus per-
uenire, quod nos Constantinopolim, pro negotio Crucis & sanctæ
Ecclesiæ, de præcepto domini Papæ, profecturi, domui de Grandi-
prato, Cisteriensis ordinis, Leodiensis diœcesis (cuius fundator
piz recordationis exstitit Philippus, frater noster, quondam Co-
mes Namucensis) vendidimus bene ac legitimè centum & sex-
ginta nemoris, cum fundo suo, bonaria, quod nemus vulgo dici-
tur *Itefol*, cuius pars est Grecorum iuxta Warex in terra Namu-
censi;

Idem nemus cum fundo suo in allodium liberè & absolute, pro
remedio animæ nostræ & prædecessorum nostrorum, in dictam
domum transferentes, ut eiusdem domus paupertatem in aliquo
subleuaremus; maximè cum nos & nostros ipsi domui profitea-
mur esse obligatos: promittentes quod nos eidem domui super di-
cto nemore garandiam præstabimus, & eamdem domum contra
omnes defendemus.

Hoc autem de consensu illustris domini Comitis & serenæ Co-
mitissæ Flandriæ & Hannoniæ, factum est, de quibus mouet Comi-
tatus Namucensis.

Et ut ea quæ supra scripta sunt, à nobis & successoribus nostris
in perpetuum inuolata conseruentur, præsentis scripti paginam
sigilli nostri appensione duximus roborandam; omni iuris subfi-
diotam expresso quam exprimendo, pro nobis & nostris successo-
ribus, in hac parte tamquam Comes Namucensis renuntiantes.

1239. Actum anno Domini millesimo ducentesimo tricesimo nono,
xiv. Kalendas Maij.

N O T A T I O N E S.

BALDVINVS Imp. Constantinopolitanus an. 1237. secundò venit
in Franciam ac Belgium, & biennio circiter hic substituit. Anno
1239. Constantinopolim reuersus, res Imperij Orientalis fortiter
admini-

administruit: sed an. 1260. capta à Grēcis Constantinopoli (iux-
ta Panvinij calculum) in Galliam redijt, vbi & circa an. 1279.
obijt.

Vxorem habuit Balduinus MARTHAM, Ioannis de Brenna, Regis Hierosolymitani, filiam.

Varijs de mun bellis pro Comitatu Namurensi exortis, idem Balduinus, consentiente Philippo filio suo, & horrante S. Ludouico Galliæ Rege, dictum Comitatum Guidoni Flandriæ Comiti anno 1262. vendidit. Et ad controuersiam omnem sopiaendam, Guido Isabellam, Henrici Blondi Comitis Luxemburgensis filiam, Henricus Blondi filius Beatricem, Balduini Auennij, domini Belli-montis filiam, Ioannes Auennius Hannoniæ Comes Philippam, Blondi eiusdem filiam, sibi matrimonij iunxerunt.

CAPVT LXVII.

*Testamentum Machtildis, Comitissæ Boloniensis (que Alfonsum
Portugalensem maritum habuit) an. 1241. scriptum.*

IN nomine Patris & Filii & Spiritus sancti, amen. Ego MACH-
TILDIS, Comitissa Boloniæ, volens ordinare de bonis meis te-
stamentum, sive per quamcumque meam ultimam voluntatem
disponere, statuo de bonis meis in hunc modum.

In primis do & lego carissimo marito meo ALFONSO, filio illustris Regis Portugalæ, Comiti scilicet Boloniæ, viginti millia librarum Parisiensium, soluendarum eidem, vel eius mandato, per quinque annos, à die mei obitus computandos, videlicet quolibet anno quattuor millia librarum Parisiensium, per quattuor terminos inferius annotatos, vsque ad prefatam solutionem totius summae predictæ.

Dono etiam ei & lego omne ius, & omnem actionem, & totam partem, quæcumque mihi competit aut competere poterit vlo modo in quattuor millibus librarum Parisiensium, quæ dicto Comiti, & mihi debentur, ratione cuiusdam compositionis factæ inter ipsum & Comitem & Comitissam Flandrensem.

Et promisi, & adhuc promitto Comiti Boloniensi, marito meo
praedicto, quod istud donum & legatum in perpetuum obleruabo.

D d d z ncc

nec illud in aliquo reuocabo in perpetuum vlo modo.

Et quantum ad donum & legatum prædictum, ipsum Comitem, maritum meum, & reuerendum patrem Robertum Episcopum Beluacensem, & carissimum consanguineum meum dominum MATTHÆVM de Tria constituo executores meos.

Volo etiam & statuo, quod supra dicta omnia & quodlibet de prædictis, ita firma & stabilia perseuerent, quod per aliquod testamentum meum vel per aliquam voluntatem meam, quæ huc usque fecerim vel faciam in futurum, in scriptis vel sine scriptis, nullatenus reuocentur

Omnia autem supradicta & singula promisi, & promitto me firmiter seruaturam, & contra in aliquo non venturam in posterum

GVALTERVS de Castellione, & ego IOANNA eius vxor, quorum sigilla inferius sunt appensa, approbamus, volumus & concedimus, & promisimus & promittimus Comiti Boloniae supradicto, quod contra prædicta vel aliquod prædictorum nullo tempore veniemus

1241. Actum anno millesimo ducentesimo quadragesimo primo, mense Martio.

N O T A T I O .

Vasconcellus in Historia Regum Lusitanie, Quercetanus in Historia Castillionæ, & alij rerum Gallicarum scriptores de his rebus fusè tractant. Ceterum Machtildis fuit filia Eustathij illo nomine quarti Comitis Boloniensis, & obiit sine prole.

C A P V T LXXXVIII.

Hugo Castellanus Gandensis, & uxoris eius Maria, ann. 1243. ad usum ecclesie Antuerpiensis, suos seruulis conditionis in VVlesia homines manumittunt, sub annuo censu capitali.

Ego Hugo Castellanus Gandensis, & MARIA vxor mea, notum facimus vniuersis litteras has visuris, quod nos ad ecclesiam S. Mariæ in Antwerpia personaliter accedentes, diuinæ pietatis intuitu, ac in remissionem peccatorum nostrorum, per sententiam hominum

hominum nostrorum , & cum debita solennitate , ad usum eiusdem ecclesiae , perpetuo manumisimus homines nostros de Wasia , seruili conditione nobis addictos (quorum nomina sunt inferius adnotata) cum omni posteritate ipsorum , tam praesenti quam futura , absoluentes eos ab omni seruili conditione , qua nobis tenebantur adstricti .

Manumissi autem singuli , in praesentia nostra , obtulerunt semetiplos dictae ecclesiae , cum omni posteritate sua , ad duos denarios Flandrenses soluendos annuatim in Assumptione B. Mariæ , nomine census capitalis ; & quando nubunt sex denarios Flandrenses , duodecim vero quando moriuntur . Testes ,

Dominus Ioannes de Gandaio , miles ,
 Sigerus frater noster , Colinus de Varendonc ,
 Ægidius Bhuc , Balduinus de Spoiden ,
 Sigerus de Roeden , Homines nostri ,
 Ioannes Egulphi , Ioannes de Ordren ,
 Folpertus Cantor , Nicolaus de Molendino ,
 Godescalcus Canonicus , Sacerdotes ,
 Magistri , Henricus Noze , Nicolaus Canonicus Diaconus ,
 Henricus de Bella , Nicolaus Romanus , Canonicus subdiaconus , & quam plures alij , tam clerici quam laici .

In testimonium præmissorum contulimus litteras nostras tam ecclesiae quam manumissis supradictis , appensione sigilli nostri corroboratas .

Actum Antwerpiae in ecclesia B. Mariæ , anno Domini millesimo ducentesimo quadragesimo tertio , IV. Kal. Iunij .

1243.

Nomina manumissorum sunt haec .

In MELSELE Willelmus , Ioannes , Theodericus , Elisabeth de Drische , fratres & soror . Walterus Calevwart de Beke . Helevvigis , Gertrudis , Margareta , sorores eius . Magtildis filia Helevvigis . Filii sororis Calevwart , Willelmus , Ghiselbertus , Lisana . Helevvigis de Drisce : filii eius Rodulphus , Sigerus , Ioannes , Gertrudis , Adalisia . Arnoldus Sceue , Magtildis soror eius , Sigerus de Rode , Margareta : filii filia Margareta Soelman , Henricus , Ebin & soror eorum . Onulphus , Margareta , Helevvigis , Clementia , sorores . Sigerus Margareta filius . Maria , Magtildis , filia Margarete , Gertrudis , Beatrix , filia Hamers .

D d d 3

Et

Et in SVINDRECHT Willelmus, Michael, Sigerus de Molendino, Eliana eorum soror, Sigerus, Henricus, Balduinus, filij Geila de Scotsele, Margareta eiusdem filia, Walterus de Piro, Bernart, Arnoldus fratres.

In CRVDRKE Amelbergis, & ipsius filij. In V RASENEN Adelisa cum sua posteritate, Balduinus, Gerlindus filius Margareta, Helevvidis, Geila, sorores eius. Adalisa Gocelini Sceuels filia. Helevvigis ultra Acker, Henricus & Balduinus.

Isti à Castellano Gandensi manumissi se obtulerunt ecclesiæ B. Mariae in Antwerpia, Sigerus Wade, Balduinus, Willelmus, fratres filii sororum eius.

N O T A T I O .

Hvgo Castellanus Gandensis fratrem habuit VILLANVM, dominum de Bornhem: à quo stirpem suam trahit Gandauiæ Villanorum familia, quæ Comitatum Issegemij, aliaque prædia plurima etiamnum in Flandria possidet, vulgo *Villain dicit de Gant*.

Idem Hugo vxorem duxit MARIAM, filiam Rasonis de Gauere, dicti de Lidekercke, & ex ea vnicā filiam sustulit MARIAM, Castellanię Gandensis heredem, Gerardo domino de Sottegem nuptam.

Gerardi Sottegemij & Mariae Gandauię filius Hvgo, Castellanus Gandensis, & dominus de Sottegem, filiam heredem reliquit ISABELLA, quæ nupsit Hugoni domino de Antoin prope Tornacum.

Hugonis Antoniani & Isabellæ Sottegemię filia & heres ISABELLA, Castellana Gandensis, domina de Antoin & Sottegem, primūm nupsit Henrico à Louanio, post Alfonso de la Cerda, ex Regum Castellæ & Legionis familia oriundo; sed ex neutro problem genuit. Tertiò nupsit Ioanni de Melun: quæ familia, præter Principatum de Espinoy, hodieq; Castellaniam Gändensem possidet. Isabellæ huius epitaphium hodieque legitur in Antoniensi Canonorum basilica; quod Latinè ex Gallico redditum, sic sonat: *Hic sita est Isabella domina de Antoin, Espinoy, Sottenghien, & Castellana Gandensis, olim vxor Henrici de Louanio, post Alfonsi de Hispania, ac demum domini Ioannis Vicecomitis de Melun, Camerarij Franciæ, domini de Blangis: quæ domina obiit in festo S. Nicolai an. 1354.*

CAPVT

CAPVT LXXXIX.

Henricus IV. Dux Limburgensis, eiusq; vxor Cunigardis, Comitissa Montensis seu Bergensis ad Rhenum, beneficium conferunt monialibus ord. Cisterciensis, in Roteri-monte degentibus, an. 1244.

HENRICVS Dux de Lemburg Comes de Monte, & KVNIGAR-DIS Ducissa & Comitissa ibidem, præsentium inspecto-ribus notum facimus, quod sororibus de Roberti-monte, pro nostrarum & successorum nostrorum remedij animarum, quolibet anno, dum glandes in nostris nemoribus creuerunt, quinquaginta porcos.... Datum anno millesimo ducentesimo quadragesimo quar-to, Dominica post Matthæi Apostoli.

NOTATIO.

CVNIGARDIS) filia & heres Adolphi Comitis Montensis seu Bergensis ad Rhenum, maritum habuit Waleram IV. Duxem Limburgensem: de quo supra lib. 1. cap. 88. egimus, non expresso Cunigardis nomine, quod nos tunc adhuc latebat. De Roberti-monte vide item supra lib. 2.

*ut h. dicit
Henricus IV.*

CAPVT XC.

Henricus, Breda dominus, ius patronatus & altaria ecclesiistarum de Schoten & Merxem Canonicis Antuerpiensibus an. 1267. donat; Nicolao Episcopo Cameracensi probante.

NICOLAVS Dei gratia Cameracensis Episcopus dilectis in Christo filijs, Capitulo ecclesiæ beatæ Mariæ in Antwerpia, salutem in Domino.

Ex parte siquidem vestra fuit propositum coram nobis, quod nobilis vir HENRICVS, dominus de Breda, ius patronatus, & personatus

D I P L O M A T A

400

sonatus siue altaria ecclesiarum de *Scoten* & de *Mercsem*, cum pertinentijs suis, liberaliter donauit vobis, prò vt ad ipsum spectare noscebantur ab antiquo; litteras suas patentes vobis super hoc concedendo, quarum tenor talis est:

Vniuersis præsentes litteras vñisuris **HENRICVS**, dominus de Breda, salutem & noscere veritatem. Nouerit vniuersitas vestra, quod ego intuitu Dei, & ob reuerentiam & honorem gloriose virginis Mariæ, necnon & remedium animæ meæ, & progenitorum meorum, ius patronarus, & personatus siue altaria ecclesiarum de *Scoten* & de *Mercsem*, cum omni iure & pertinentijs suis, prò vt dictæ ecclesiæ ad me spectare noscuntur, viris venerabilibus, Capitulo ecclesiæ beatæ Mariæ in Antwerpia, confero liberaliter & assigno: saluo per omnia in dictis locis meo dominio temporali.

In cuius rei testimonium sigillum meum, vñà cum sigillis viorum nobilium, domini **WALTERI** dicti **BERTHAUT**, domini de Machlinia, & domini Rasonis, domini de Lidekerka, præsentibus est appensum.

Interfuerunt autem his viri nobiles, dominus Walterus Berthaut, dominus Rafo, prædicti, dominus Ægidius Berthaut, necnon & dominus Henricus de Boutersem, dominus Goscelinus Boc, & Arnoldus de Lira, milites, Godescalcus de Berbelghem, Nicolaus de Stene, & alij quam plures.

Aëtum & datum Sabbato ante Letare Ierusalem, anno Domini
1267. millesimo ducentesimo sexagesimo septimo.

Nos itaque deuotis tam vestris quam dicti nobilis precibus inclinati, perpendentes etiam pium & salubrem ipsius affectum; id quod per eum circa prædictas ecclesiæ factum est, ratum & gratum habentes, easdem vobis ecclesiæ cum pertinentijs suis, auctoritate ordinaria confirmamus.

Præterea quia, sicut intelleximus, reditus præbendarum ecclesiæ vestræ tenues sunt & exiles, propter sectionem præbendarum factam ibidem; vobis indulgemus, vt fructus & prouentus, quos Personæ dictarum ecclesiarum ratione personatus hactenus percipere consueuerunt, conuertere possitis in usus vestros, ad quotidianas distributiones: vt eò feruentius & amplius Domino feruiatis.

Salua tamen Capellanis, qui pro tempore fuerint in iisdem ecclesijs instituendi . . . legitima & competenti fructuum portione.

In

In cuius rei testimonium præsentibus litteris sigillum nostrum duximus apponendum. Datum anno Domini millesimo ducentesimo sexagesimo octauo, feria quarta post Inuocavit me.

1268.

N O T A T I O .

SCHOTEN) nunc Schooten, & Mercsem seu Merxem, sunt vici Antuerpiæ vicini. BREDA opidum est Brabantia, ad gentem Nassauiam pertinens, in quo sedem habet collegium X. Canonorum, præter XI. supernumerarium Canonicum, qui postea ceteris accessit. De nupera obsidione & expugnatione Bredana exstat elegans commentarius cognati & ciuiis nostri, R.P. Hermanni Hugonis, ex Societate Iesu, qui Ambrosio Spinola, Marchioni Barbacæ, à sacris est confessionibus.

*Stemma veterum dominorum Bredæ, & Godefridi
à Louanio.*

HENRICVS, Bredæ & Bergarum ad Zomam dominus, tres genuit liberos, Henricum, Godefridum & Isabellam.

Henricus Henrici filius, Bredæ dominus, cuius diploma iam recitauimus, ex Sophia Walteri Bertautij, Mechliniæ domini filia, prolem non reliquit.

Godefridus dominia de Merxem & Schoten prope Antuerpiam possedit; & putatur similiter sine liberis obiisse.

Isabella Arnoldo à Louanio, Godefridi Louaniensis filio, nupsit, & Henrico ac Godefrido fratribus sine prole defunctis, in dictione Bredana successit.

Ceterum Godefridus à Louanio, Henrici I. Brabantia Ducis filius legitimus, Bigardiæ minoris prope Bruxellam fundator, dominus de Herstal, & Gasbeke, filium aut nepotem, nisi fallor, reliquit Henricum aut Ioannem à Louanio, ex coniuge Maria, domina de Bassigny seu Bausignies in Francia.

Ioannes à Louanio (quem Tristanum nonnulli nuncupant) Herstalli & Gasbecæ dominus, an. 1324. obiit, in monasterio Bigardiæ minoris conditus.

E e e

CAPVT

C A P V T X C I.

Robertus Artesia Comes secundus, Roberti I. filius, possessiones monasterij Alciacensis an. 1269. in protectionem suscipit, tamquam Aduocatus illius loci.

ROBERTVS Comes Atrebatenſis vniuersis.... Fidelium antecessorum nostrorum vestigijs inharentes, pioque in Christo affectu desiderantes, ecclesias in nostro Comitatu & dominio fundatas, maximè eas, quæ sub nostræ aduocationis, nullo medio, protectione existunt, perpetua protectione muniri, & plena libertate gaudere, ne in posterum malignorum versutia suæ malignitatis arma, armis fidei & iustitiae reiectis, leuare possit aliquatenus in eisdem;

Iustis petitionibus venerabilis patris, fidelis nostri, Guilielmi, permissione diuina, ecclesiæ S. Siluini Alciacensis iuxta Hesdinum Abbatis, totiusque conuentus eiusdem loci, propensiùs inclinati, ob remedium animæ meæ, & carissimi genitoris nostri ROBERTI, quondam Comitis Atrebatenſis illustris, & omnium antecessorum nostrorum;

Ea omnia, quæ tempore præfato pia deuotione sibi collata fuerunt, & quæ acquisita usque in hodiernum diem, vel postea, de licentia nostra, vel mandato nostro, seu per litteras nostras acquisita erunt, tamquam defensor & Aduocatus eorumdem, & bonorum suorum, ubique existant, ipsorum exigentibus meritis & precibus, confirmamus eisdem; & nostra auctoritate, à nobis, heredibus & successoribus nostris obseruari volumus illæsa Ecclesiæ, ac inconuulta.

Ne autem præscripta subditorum nostrorum negligentia seu tergiuersatione minimè obseruentur, distictè præcipimus, & in mandato damus Baluis, Præpositis & alijs nostris in terra nostra quibuscumque seruientibus, qui pro tempore erunt, nostris seu heredum nostrorum aut successorum nostrorum temporibus, ut cum ab Abbe & conuentu prædictis, vel successoribus eorum, qui in ipsa S. Siluini ecclesia Domino famulabuntur, fuerint requisiti, omni dilatione postposita, omnia prædicta tamquam nostra propria studeant,

deant, rigore iustitiae, obseruare, & à perturbatoribus, si qui fuerint, per sonarum & rerum omnium, defendere, & sub protectione nostra & successorum nostrorum tuitione, sub fidelis, in quo nobis tenentur vel tenebuntur officio, fideliter consulere & tueri. Aetum Parisius anno Domini millesimo ducentesimo sexagesimo nono, 1269.
mense Martio.

N O T A T I O N E S.

Alciacum est insignis Benedictinorum Abbatia apud Artesios, haut procul ab Hesdinio opido, vulgo *Aulchy les moines*, Alciacum porro praedium, cum villa Sithiu, Adroaldus vir illustris, prole carens (de quo vide Cod. don. piarum cap. 3.) S. Bertino circa an. 654. tradidit, presente S. Audomaro Teruanensis urbis Episcopo. Cumque Bertinus cœpisset domum orationis apud Alciacum instituere, AD ALSQVARIVS vir nobilis, & eius coniux Aneglia basilicam Alciaci in honorem beatæ Mariæ & S. Petri Apostoli circa an. 680. construxerunt.

Ibidem eorum filia *SICCHEDIS*, deposita sæculari veste, Deo dicata, nonnullis sacratis virginibus præfuit, ante aduentum S. Siluini Episcopi; cuius defuncti tumulum Sicchedis memorata auro & geminis cælavit varijs. Danis postea in Galliam irruentibus, venerabiles S. Siluini reliquie ad Sithiu cænobium sunt translatae.

Exinde *ENGELRAMVS* Comes Hesdiniensis, ecclesiastum Alciacensem, ab exercitu Guermundi & Isembardi destructam, an. 1072. instaurauit, estque ibidem sepultus. Anno 1072. Heribertus Abbas Sithiensis primum in Alciaco Abbatem constituit *SUELGERVM*, monachum Sithiensem, viuente Drogone Morinensi Episcopo. Suelgero Geruinus, Geruino Norbertus, Noberto Odo, Odoni Simon, & sic alij ex ordine, omnes monachi Sithienses, successerunt.

Anno 1079. Engelratmus Comes confirmauit & ratificauit Abbatii, ac monachis S. Siluini Alciacensis, omnes donationes à se factas, approbante Huberto Morinorum Episcopo. Paschalis II. Papa, per bullam, cuius tale est initium, *Ad hoc nos disponente Domino &c.* Abbatis subrogationem seu electionem in monasterio S. Siluini, iuxta præteriti temporis morem, in dispositione Abbatis S. Bertini relinquendam decreuit.

Calixtus II. Papa ann. 1123. Eugenius III. Alexander III. Clemens

mens III. Cælestinus III. Innocentius III. Honorius III. & Gregorius IX. idem postea statuerunt. Innocentij III. Rescriptum exstat lib. 5. Decretalium.

Ceterum monasterij Alciacensis Aduocatus à primis initijs fuit Comes Flandriæ; ut liquet ex Balduini, cognomento Securis, Flandrorum Comitis diplomate, an. millesimo centesimo duodecimo, Audomaropoli dato:

Notum facio, quod ipsa die, qua Gv ALTERO terram suam reddidimus, Abbatiam S. Siluini, quæ apud Alciacum in honore Dei fundata est, tamquam vnam de Abbatibz terræ nostræ, in propria Aduocatia omnino retinuimus. Vnde ipse Walterus, tactis sacrosanctis reliquijs, in præsentia nostra iuravit, quod quidquid auunculus suus Engelramnus ecclesiæ suæ Alciacensi contulit, & quidquid eadem die, qua ipse terram suam à nobis suscepit, prædicta ecclesia possedit, quietè possidere permitteret.

Flandriæ Comitibus in dicta Aduocatia Comites Artesiæ successerunt: ut patet ex Roberti II. Artesiæ Comitis diplomate an. 1269. dato.

C A P V T X C I I .

Controversiam inter Canonicos & Scabinos Namurcenses de iurisdictione motam, Guido Comes Flandriæ & Marchio Namurcensis componit an. 1270.

NOs Gvido Comes Flandriæ, & Marchio Namucensis, notum facimus vniuersis, quod cùm discordia verteretur inter dilectos nostros, Præpositum, Decanum & Capitulum ecclesiæ B. Albani Namucensis, ipsius ecclesiæ Villicum, Scabinos seu Iudicatores ex vna parte, ac Maiorem Villicum, & Scabinos villæ Namucensis ex altera,

Super eo quod dicti Major & Scabini Namucenses dicebant ad ipsos debere accedere Scabinos seu Iudicatores ecclesiæ prædictæ, pro consilio habendo super suis sententijs proferendis, & quia ipse Major & Scabini Namucenses prædicti de sententijs à prædictis Scabinis seu Iudicatoribus ecclesiæ S. Albani prædicti prolati possent cognoscere, & easdem sententias confirmare vel infirmare, si ad eos super his fuerit appellatum, prædictis Præposito, Decano & Capitulo,

pitulo, Villico & Scabinis seu Iudicatoribus præmissa negantibus & contrarium affirmantibus.

Nos auditis rationibus utriusque partis, & inspectis priuilegijs ecclesiæ supradictæ, habito prudentum consilio, de communi consensu dictarum partium, super præmissis diffiniendo pronuntiamus in hunc modum;

Quod prædicti Scabini seu Iudicatores ecclesiæ beati Albani, si consilio indigeant super suis sententijs proferendis, non ad dictos Maiorem & Scabinos Namucenses, sed ad nos tamquam ad superiorem Dominum suum sæcularem, vel ad Baluum nostrum Namucensem, si præsentes non fuerimus, venire debent pro consilio obtinendo, & si à sententijs ipsorum Scabinorum seu Iudicotorum ecclesiæ beati Albani appellandum fuerit ad nos, vel ad Bailliuum nostrum prædictum, si præsentes non fuerimus, immediatè debeat appellari, ut sententiæ, à quibus appellatum fuerit, per nos vel Bailliuum nostrum, habentem à nobis speciale mandatum, confirmentur & infirmentur, prout de iure fuerit faciendum.

1270.

Datum in castro Namucensi, anno Domini millesimo ducentesimo septuagesimo, secunda feria post Cineres.

N O T A T I O .

GUIDONIS, eiusque coniugis prioris Mathildis epitaphia in Flinneni virginum cœnobio, ord. Cistertienis, prope Duacum hodie que exstant: quæ ex Gallico Latinè reddita sic sonant: Hic situs est illustris & nobilis Princeps, Guido Comes Flandriæ, fundator huius loci: qui obiit captiivus Compendij, mense Martio an. 1304. & fuit allatus in hunc locum an. 1305.

Hic sita est nobilis & virtuosa domina **MATHILDIS**, Comitissa Flandriæ, domina Bethunie & Teneramondæ, vxor illustrissimi Principis Guidonis, Comitis Flandriæ, fundatoris huius ecclesiæ: quæ obiit anno

Altera Guidonis vxor **ISABELLA** Luxemburgica, an. 1298. die 25. Septembris decepit, Petegemij iuxta Aldenardam sepulta, in monasterio Clarissarum à se condito.

Cæterum Guido Flandris 26. annis, Namurcensibus 34. annis præfuit, hoc est, usque ad an. 1297. quo Comitatum Namurcensem **IOANNI** filio suo ex Isabella primogenito cessit: ideoque in epitaphio suo non vocatur Comes Namurcensis.

E e e 3

Ioannes

Ioannes porrò Comes Namurcensis duas habuit coniuges; quorum prior Margarita, Roberti à Francia, Comitis Claromontani filia, an. 1308. obiit, altera Maria Artesiensis diu marito superites fuit. Ioannes Parisijs an. 1330. die Veneris ante festum Purificationis viuere desit, sepultus ibidem in templo Franciscanorum; ubi epitaphium olim habuit, ante noui templi extirptionem.

Ioanni successit filius primogenitus **IOANNES II.** illo nomine Comes Namurcensis: quod notat Cronendalius contra Meierum. Cum fratre suo Guidone in Terra sancta, & cum eodem, altero-que fratre suo Philippo in Prussia militauit. Inde rediens, in Germania an. 1335. decepsit, ibidem humatus, quinto principatus sui anno.

Ioanni II. successit **GVIDO II.** frater, qui similiter cœlebs obiit an. 1336. die 12. Martij, in Salesiniensi virginum cœnobio prope Namurcum conditus. Guidonis principatum exceptit **Philipus III.** Comes Namurcensis: de quo infra agemus.

C A P V T X C I I I .

Ioannes I. Brabantiae Dux, eiusq[ue] frater Godefridus, Arschot & Virsonij dominus, an. 1283. contractum ineunt cum Ioanne Riuira domino, super diuisione iurum in territorio Arschotano.

IOANNES Dei gratia Lotharingiae & Brabantiae Dux, & GODEFRIDVS eius frater, dominus de Arschot & de Virson, vniuersitas litteras visuris & audituris salutem in omnium Saluatorem.

Petuit à nobis dilectus fidelis noster, IOANNES dictus de RIVIRA, ius suum super vniuersis bonis & singulis, quæ tenens est & possidens infra allodium de Arschot, à iure nostro ibidem diuidi & distingui.

Et quoniam super ipso iure, inter nos & ipsum Ioannem, aliquando dissensio existiterit, volentes eidem gratiam facere specialem, & ut eō amplius ad nostrum se promptiore præbeat obsequium, per dilectos & fideles nostros, Henricum de Louanio, dominum de Herstallio, consanguineum nostrum carissimum, Walterum Volckart, milites, Ioannem de Huldeberge clericum, terræ Brabantiae redditum Receptorem, Egidium dictum Zuane, Villicum

cum Thenensem, Scabinos & seniores villarum de Arschot, de Bethingeem & de Langdorp, dictum ius à iure nostro distingui fecimus & separari.

Ita quod vniuersos articulos & singulos, in hac charta subnotatos, eidem Ioanni recognoscimus esse veros. In primis siquidem recognoscimus ipsum Ioannem fore oriundum de Comitibus quondam de Arschot, ac de fratre maiore.

Item si quisquam suorum mansionariorum, commorans infra libertatem de Arschot, in Berthingeem, in Langdorp, in Weerde, in Testelt, in Ghielrode, in Villaer, Messelboeck, & in Vtheem, infra libertatem de Arschot ab aliquo conueniatur seu arrestetur, poterit ipse Ioannes super hoc Scabinos de Arschot monere, absque nostra vel alicuius alterius præstatione.

Et positis petitione & responsione inter partes, si Scabini super hoc non fuerint satis instructi, caput suum super hoc petendo, dictus Ioannes ipsos Scabinos ad caput suum dicere tenetur: & cum redierint, sententiam, ab ipsis Scabinis super hoc prolatam, facere teneri, & emendam exinde leuare solus.

Item si Scabini in placito, coram ipso tractato, ab aliquo contradicantur, hoc ipse Ioannes iudicare tenetur, & emendam exinde prouenientem solus leuare, usque ad quadraginta quinque solidos.....

Item recognoscimus piscariam in Themera suam esse, de Werfoudre, vbi piscaria domini de Rotselare finitur, usque ad siluam quæ dicitur *Kluseren bosgelken*, quam Arnoldus de Staden tenens est. Item recognoscimus venationem, punctionem, & aucupium seu auium captionem, Teutonicè *Vogelen*, vbiique supra bona sua esse suas. Eo faluo, quod cum alijs nostris hominibus, aucupium de iure habentibus, inhibuerimus, ne cum retibus anates capiant, nostrum teneat mandatum in præmissis.....

Præterea libertatem opidi de Arschot, quemadmodum conscripta est, & sigillis nostrorum fidelium, videlicet Gerardi domini de Rotselare, Dapiferi Brabantie, atque Ioannis de Arschot, dicti de Pulchra curia, militum, nec non Ioannis de Huldenberge, dicti nostrorum reddituum Receptoris, & Egidij dicti Zuane, Villici Thenensis, sigillatam confirmamus & approbamus, ac in perpetuum ratam obseruare promittimus & inconuulsam.

Et

Et ut hæc vniuersa & singula, quemadmodum hic conscripta sunt, diuisa & ordinata, à nobis & nostris successoribus s̄pedicta Ioanni & suis successoribus perpetuò & inuiolabiliter inconuulsa teneantur, nos eidem præsentem chartam sigillis nostris tradidimus communitatam & sigillatam. Ad maiorem quoque omnium præmissorum evidentiam & securitatem, rogauimus dilectos nostros & fideles, Henricum de Louanio, dominum de Harstallio, consanguineum nostrum dilectum, Walterum dominum de LIGNE, Walterum dictum Volkart, & Ivvanum de Meldaert, milites nostros, ut huic chartæ sigilla sua, vnâ cum sigillis nostris, apponant & appendant. Et nos

Henricus de Louanio, dominus de Harstallio,

Walterus dominus de LIGNE, Walterus Volkart,

Et Ivvanus de Meldaert, milites prædicti, ad preces & instantiam dilectorum dominorum nostrorum prædictorum, sigilla nostra, vnâ cum eorum sigillis, præsenti scripto duxiimus appendenda, ad maiorem evidentiam præmissorum. Datum anno Domini millesimo
1283. ducentesimo octogesimo tertio, in Natiuitate B. Ioannis Baptiste.

N O T A T I O N E S.

Autographum huius diplomatis adseruatur Louanij à Canonicis S. Petri in capella familiæ de Riuira: cui appensa vidimus sigilla quatuor maiora, equitem armatum exprimentia, videlicet Ioannis I. Brabantie Ducis, eiusque fratrī Godefridi Virsonij, Henrici de Louanio, & Walteri de Ligne, cum duobus minoribus sigillis, Walteri de Volcart & Ivvani de Meldart. Tria priora sigilla Leonem Brabantinum in clypeo repræsentant, quartum verò habet scutum cum barra, ut loquuntur, seu linea ab alto intersecante: quod hodieque proprium est insigne familiæ de LIGNE, apud Belgas nunc potentissimæ; utpote quæ Ducatum Arschotanum, Principatus de Arenberghe, Chimay & Barbanzon, Marchionatum de Roubaix, Comitatus de Beaumont, Aigremont & Seneghem, Baronias de Auesnes, Heuerle, Birbeke, Quieuraing, aliaque prædia amplissima hodie possidet.

ARSCHOT opidum Brabantiae ad Demeram fluum, tertio lapide à Louanio: quodolim Comites, paulò infra à me memorandos.

dos, habuit; nunc Ducali titulo gaudet, quo Guilielmum Croyum, Ceruiæ toparcham, Carolus V. Imp. decorauit.

VIKSON) opidum in Biturigibus, *au pays de Berry*, quod Godefri-dus Henrici III. Brabantia Ducis filius, Ioannis I. frater possedit ex parte vxoris: ut Dinterus, Diuæus, Haræus & alij rerum Brabantiarum scriptores fusè narrant.

RIVIRA) Flandris *Reusiren*, Gallis *Riniere*, vicus Brabantia, quem suis cum appendicibus hodieque possidet N. Comes de Her in agro Leodicensi prope Trudonopolim, ex vetustis Comitibus Arschotanis oriundus.

HARSTALLVM) seu Heristallum, Baronia & feudum Brabantia, ad Mosam fl. primo lapide à Leodico, insigne olim palatum habuit, quod Ducibus ac Præfectis Austrasie, Carolo Magno, Ludouico Pio, alijsque Principibus olim in delicijs fuit: hodie à Principe Arausionensi possidetur. Vide supra lib. i. cap. 64.

DE FRATRE MAIORE.) Exstat Affligemij diploma, à Godefrido Barbato, Lotharingia inferioris Brabantia que Duce, ann. 1125. scriptum, in quo sic loquitur: ARNVLVS Comes de Aderschot, cum duobus filiis suis, GODEFRIDO & ARNVLFO, in curia mea Louaniæ venit: & quidquid apud Buckenhout habebat in terris, filiis, aquis & pascuis, cum omni decima, ad opus Affligemensis ecclesie, in quo IOANNEM filium suum monachum fecerat, liberaliter dedit. Tellest fuerunt, Arnulfus de Grimbergis, Gerardus frater eius, Vorvvinus de Heuerle, & Reinerus filius eius, Sigerus de Wauera, Henricus de Bierbais, Henricus Loppoum, Henricus de Asca, Eustathius de Tiesch, Arnulfus de Rotselare, Dapifer, Arnulfus de Fitorch, Franco Castellanus Bruxellensis, Franco de Sclusa, & Alardus de Balterzem, nunc Bautersem.

Cæterum à Godefrido, Arnulfi Comitis Arschotani filio maio-re iam memorato, vt arbitror, originem seu stirpem traxit Ioannes Riuræ dominus supra laudatus, eiussque posteritas: quod quia hactenus latuit, visum fuit paulò fusiùs explicare.

F f f

CAPVT

CAPVT XCIV.

Arnulphus de Landast, dominus de Eynes prope Aldenardam, eiusque coniux Mathildis, ius patronatus ecclesiae Eynensis, olim in Tornacensi, nunc in Gandavensi diœcesi sitæ, cedit Abbati Einhamensi, an. 1200.

IN nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis. Ego BALDVINVS Flandrensis & Hainoniensis Comes, notum esse volo tam præsentibus quām futuris, quod Arnulphus de Landast, dominus de Eynes, annuente vxore sua MATHILDE, ius patronatus & potestatem conferendi præbendas, & quidquid iuris in ecclesia de EYNES habebat, ab omni penitus obligatione alienum, in manus meas sponte resignauit.

Ego autem, diuina inspirante clementia, & bonorum virorum super hoc habitu consilio, ad petitionem ipsius Arnulphi, illud idem, & totum quod mihi collatum erat, in potestatem & proprietatem ecclesiae de EIHAM integrè & plenariè transtuli & dedi. Et ut diuinum officium ibidem deuotiùs agatur, quatuor presbyteros, duos diaconos, quorum unus Magister scholarum erit, & unum subdiaconum, secundūm voluntatem Abbatis, ibi volumus institui.

Vt autem hoc ratum permaneat & firmum, & ne morbo obliuionis veniat in dubium, litteras istas scribi, & testimonio sigilli mei feci communiri. Actum est hoc præsente & consentiente vxore MARIA, Henrico fratre meo,

Willermo Aduocato de Betunia & domino de Tenremonde,
Arnulpho de Aldenarde, Rasone de Gauere,
Magistro Rogero Capellano meo, Gerardo de Roden,
Eustathio de le Mandre, Ostone Balgere,
Willelmo & Waltero Notarijs meis,
Rolino de Gant, & Gerardo Wamart, Officialibus meis, anno
1200. ab incarnatione Domini millesimo ducentesimo. Datum per manum Gerardi Brugensis Præpositi, Cancellarij Flandriæ.

Idem

*Idem Arnulphus de Landast libertate donat aliquot seruos
& ancillas suas, an. 1222.*

Ego Arnulphus de Landast, dominus de Eynes, notum facio omnibus praesentes litteras inspecturis, quod ego mancipatos meos & ancillas meas, quos habebam in villa de Eynes, emancipauit sub hac conditione; quod ego habere debeo valentius caput, quod habebunt in morte sua; caput illud quod habebunt in sanitate sua, sicut ibunt ad forum & ad templum. Ita quod si discedant a villa, mei remaneant, sicut prius. Iti sunt quos emancipauit....

Hoc scriptum feci de assensu filiorum meorum, Gerardi & Arnulphi, qui mihi tamquam heredes succedent, in praesentia Walteri, Dei gratia Tornacensis Episcopi. Hoc cum factum fuit, praesentes fuerunt,

Persona de Eynes Petrus, Ægidius, Canonici eiusdem loci,
Berrius Capellanus, Walterus Custos,
Et homines mei, Willelmus Block, Eustatius de Erleghem,
Olimerius Halba, Berritus de Ponte & Henricus.

Quod ut ratum sit in perpetuum, praesens scriptum feci sigilli
mei munimine roborari. Actum anno Domini millesimo ducen- 1212.
tesimo viceximo secundo, mense Decembri.

NOTATIONS.

IN FLANDRIÆ Comitatu quattuor sunt primariæ Baroniæ, Cissoin, Eyne, Pamele & Boulaer; quæ Virsi Flandriæ, vulgò Bers de Flandres nuncupantur. Eyna, seu Heyna, prope Aldenardam sita, habet insigne presbyterorum S. Eligij collegium, à Gerardo de Landast, milite, eiusque coniuge Alborgo, circa an. 1185. fundatum; quorum tumulus elatior ibidem hodieque spectatur.

Gerardi & Alborgæ filius fuit hic Arnulphus de Landast, qui
an. 1242. & diploma S. Martini Tornacensis signauit. Visiturque in
sigillo effigies equitis armati. Ex Mathilde coniuge liberos re-
liquit, Gerardum, Arnulphum & Aelidem.

Caterum ex familia Landastensi, vulgo *Landas*, prodierunt domini de Landas & Warlaing prope Duacum, Barones de Fyne & Cisoin prope Insulas, domini de Louuegnies prope Bauacum, &

domini de Chin prope Tornacum. Est autem LANDAS vicus cum
arce, haut procul à Duaco situs, quem Philippus Pulcher Fran-
cum Rex an. 1313. Baroniae titulo decorauit.

C A P V T X C V.

*Naldeuici in Hollandia, à Guilielmo illius loci domino, collegium
VI. Canonicorum, in honorem S. Adriani, instituitur, &
à Guidone Ultraiectensi Episcopo confirmatur
an. 1307.*

VNiuersis præsentia visuris vel audituris, nos WILHELMVS de
Naelvvyck, miles, verus collator ecclesiæ ibidem, salutem
cum notitia veritatis.

Cùm ecclesia loci prænominati ad sustentationem plurium
competenter sit dotata, nos igitur, freti consilio proborum atque
discretorum, ad honorem Dei, eiusdem quoque gloriose genitri-
tis, B. Adriani patroni ibidem, atque Sanctorum omnium aliorum,
pro salute animarum parentum nostrorum, omniumque benefa-
ctorum dictæ ecclesiæ, viuorum seu mortuorum, omnes prouen-
tus dictæ ecclesiæ vacantis sex sacerdotibus, regulam Canonico-
rum obseruantibus, sub æquali participatione distribuendos, ad de-
seruiendum in perpetuum, in propria persona, purè contulimus,
propter Deum, sub forma subsequenti.

Quilibet ipsorum sacerdotum in sua septimana summā Missam,
cæterasque Horas decenter regat ac deuotè: reliquis verò diebus
quiuis aliorum, secundùm Decani ordinationem, ad Dei seruitium
fit idoneus & paratus. Curatus verò supra suam propriam portio-
nem, sex libras Hollandiæ, pro officio Curæ sibi deputato, recipiet
annuatim; & si necesse fuerit, quilibet aliorum ad sibi succurren-
dum fideliter fit paratus.

Iusuper quicunque sacerdotum ad Matutinas, ad Missam,
Vesperas, & ad Vigilias non venerit, duos denarios Hollandiæ
soluet: sed si ad alias Horas non venerit, pro qualibet Hora omis-
sa fit ad vnum denarium obligatus: & quidquid huic dirimetur,
una pars illius fit ad supplendum ornamenta; reliquam verò par-
tem recipient seruientes.

Similiter

Similiter quilibet sacerdotum stabilem residentiam in parochia prædicta faciet; nisi de licentia Decani paucis diebus exiuerit, negotium suum procurando: & quicumque horum publicè deliquerit, de prouidentia Decani sufficienter corrigatur. Concedimus insuper cuilibet prædictorum sacerdotum, post obitum suum, primum annum gratiæ pro debitibus suis persoluēdis: si verò aliquid superfuerit, vna pars sit pro augmentatione communis prouentus, reliqua verò pars pro librorum seu ecclesiæ ornamentorum supplemento.

Volumus etiam omnibus modis, ne nos, vel aliquis nostrorum successorum, aliquam prædictarum præbendarum alicui conferamus, nisi idoneo sacerdoti; nec quis siue Decanus cum Canonicis, seu aliquis aliorum de vera collatione prædictarum præbendarum se intromittat, nisi nos & nostri successores. In cuius rei testimonium præsenti scripto nostrum sigillum duximus apponendum.

Reuerendo igitur in Christo patri domino nostro Guidoni, Dei gratia Episcopo Traiectensi, supplicamus humiliter & deuotè, quatenus suo consensu ac sigillo, ad honorem Dei, suprascripta dignetur confirmare.

Et nos Gydo, Dei gratia Episcopus Traiectensis, ad honorem Dei, atque eiusdem gloriose genitricis Mariæ, B. Adriani, aliorum quoque omnium Sanctorum, omnia suprascripta nostro consensu atque sigillo confirmamus. In cuius rei testimonium præsens scriptum nostro sigillo, vñā cum sigillo domini Wilhelmi de Naelvvyck, duximus roborandum. Datum anno Domini millesimo 1307: trecentesimo septimo, in die Luciæ virginis.

*Naldeuicensium præbendarum numerus usque ad XII. à Guilielmo,
illius loci domino, an. 1369. augetur, Ioanne Viernenbur-
gio Ultraiectensi Episcopo approbante.*

IOANNES de Viernenburch, Dei gratia Episcopus Traiectensis, dilecto nobis in Christo filio WILHELMO de Naelvvyck, Armigero, salutem in Domino sempiternam.

Vt in ecclesia collegiata de Naelvvyck, nostrę diœcesis, cuius ecclesiæ & præbendarum eiusdem dignosceris esse patronus, in diuini cultus augmentū, numerum augere valeas præbendarū, ipsifq; præbendis particulariter vacantibus, propter excrescentiam fructuum,

F f f 3

cas

cas diuidere, & de vna plures efficere (saluo iure superstium, quibus de hoc nolumus derogare, dummodo per industriam tuam & prouidentiam, personis, quibus eas conferes, satis idoneis, & competenter in temporalibus & in vitæ necessarijs subueniatur, in quo conscientiam tuam oneramus) præsentibus indulgemus.

Saluis ipsis adiectis de novo Canonicis, & ultra numerum antiquum, consuetudinibus, libertatibus & priuilegijs, per prædecessores nostros ac aliunde quæsitis & concessis eisdem: quibus eos novos & antiquos uniformiter gaudere volumus, & nunc & in ænum; iure nobis competenti, prout hactenus obseruatum est, semper saluo. In cuius rei testimonium, sigillum nostrum præsentibus

1369. duximus apponendum. Datum anno Domini millesimo trecentimo sexagesimo nono, mensis Maij die octaua.

NOTATIONES.

NAELDVVYCK) Naldeuicus, municipium Hollandiæ, prope Grauesandam, secundo lapide ab Haga Comitis, olim potentes habuit dominos, quierant hereditarij Marescalli Hollandiæ.

Ex his Guilielmus, miles, collegium sex Canonicorum Naldeuici an. 1307. instituit: quem numerum Guilielmus, Armiger, Guilielmi militis filius aut nepos, an. 1369. duplicauit. Sicque xii. Canonicis collegium Naldeuicense constitut, olim in Ultraiectensi, post in Harlemensi dicecesi.

Naldeuicense municipium, cum vicis adiunctis & arce vetusta, Honshole nuncupata, Carolus Comes Arenbergicus Henrico Saluio, Mauritij fratri, nunc Principi Arausionensi, vendidit.

CAPUT XCVI.

*Philippus Comes Namurensis, in S. Albani basilica, Capellaniam
an. 1336. fundandam curat, iuxta voluntatem & lega-
tum Guidonis fratris sui ac predecessoris.*

PHILIPPVS Comes Namucensis dilectis & fidelibus nostris, Preposito, Decano totique Capitulo ecclesiæ nostræ beati Albani Namucensis, ac alijs præsentes litteras visuris, in Domino salutem.

Cum

Cum dilectissimus frater noster dominus GVIDO, quondam Comes Namucensis, bonæ memoriae, in suo testamento & ultima voluntate, in qua deceperit, legauerit unum altare fundandum in dicta nostra ecclesia, & dotandum certis redditibus, videlicet de viginti quinque libris, grosso veteri pro duodecim denarijs computato:

Nos verò ultimæ voluntati dicti nostri quondam fratris carissimi satisfacere cupientes, ipsum altare iam per nos in dicta nostra ecclesia fundatum, in honore beatæ & gloriose virginis..... In cuius rei testimonium sigillum nostrum præsentibus litteris duximus appendendum. Datum anno Domini millesimo trecentesimo tricesimo sexto, in vigilia beati Ioannis Baptiste.

1336.

N O T A T I O N E S.

IN GVIDONIS illo nomine secundi Comitis Namurcensis defuncti locum à popularibus suffectus, & domum reuocatus est PHILIPPVS frater. Is namque procul à patria tunc aberat, in Prussia scilicet militans cum Rege Noruegiæ, qui Blancam Philippi sororem duxerat. Exinde ad bellum Sacrum in Orientem profectus, Famaugustæ in Cypro insula, anno millesimo trecentesimo trigesimo septimo deceperit, ibidem apud Franciscanos conditus. De cuius ac fratrum obitu, ex veteri codice, Cronendalius in ms. Historia Namurensi hæc recitat:

1337.

Anno 1337. Philippus Comes Namurcensis moritur in ultramarinis. Et sic intra nouem annos tres fratres in Comitatu Namurensi sibi inuicem successerunt, quarto Guilielmo impubere succedente, & quinto Henrico iam defuncto, duobus adhuc minoribus Roberto & Ludouico superstribus, cum sorore, cuius maritus Comes Viennensis, cum dicto Phlilippo, in ultramarinis partibus est defunctus.

Philippo itaque defuncto frater GUILIELMVS in Comitatu Namurensi succenturiatus, his titulis usus est: Guilielmus à Flandria, Comes Namurensis & dominus Slusæ. Ex Catharina Sabauda, quæ an. 1388. obiit, duos sustulit filios, Guilhelmum & Ioannem, Namurenses ex ordine Comites. Decessit an. 1391. Namurci apud Franciscanos cum uxore conditus.

GUILIELMVS, Guilielmi filius, Slusæ in Flandria dominus viuente patre fuit, & an. 1384. iuxta Cronendalium, aut an. 1386.

iuxta

iuxta Meierum, Slusam Philippo Audaci, Burg. Ducis Flandriæque Comiti cessit, & pro illo opido Betuniæ accepit, titulo permutationis. Amotis monialibus, an. 1414. in MOLINENSI cœnobio monachos ord. Cistertiensis collocandos curauit, probante Martino V. Papa. Molinenſi huic cœnobio immediate subiecta est NISSLIA, sodalium ord. eiusdem Abbatia, in Gallo-Brabantia, à Christina Franckenbergia Abbatissa Niuellensi an. 1440. fundata.

Idem Guilielmus II. Comes Namurcensis, post Ludouici Malani Flandriæ Comitis sine prole mascula obitum, pro insigni gentilicio Leonem Flandricum sine banda, ut vocant, seu linea, sibi sumpsit. Duas habuit coniuges, Mariam Roberti primi Ducis Barrensis filiam, & Ioannam de Harrecourt, sed ex neutra prolem reliquit. Obiit an. 1418. Namurci in choro Franciscanorum sepultus. Ioanna vidua, Betuniæ, Bailleuli & Petengemij domina, an. 1455. die 15. Februarij demum deceſſit.

Guilielmo frater IOANNES in Comitatu Namurcensi & dominio Betuniæ subrogatus, cum nec uxorem, nec liberos haberet, an. 1421. dictum Comitatum Philippo Bono, Burg. Ducis vendidit, ea lege, ut euindem possideret, quamdiu in viuis ageret. Obiit an. 1429. Kalendas Martijs, Namurci in choro templi S. Albani humatus.

C A P V T X C V I I .

Pactum concordiae inter Ioannem III. Brabantia Ducem, & Ludouicum Niuernensem, Flandriæ Comitem; quod LXXX. viri nobiles, partim Brabantia, partim Flandriæ, suis sigillis firmarunt, an. 1339.

1339. **A**nno millesimo trecentesimo tricesimo nono, die 13. Decembris, inter Ioannem III. Brabantia Ducem, & Ludouicum Flandriæ Comitem, inita est pax seu concordia: cuius articulos, lingua Flandrica conscriptos (qui Bruxellis in curia Senatus Populique Bruxellenſis adseruantur) quadraginta nobiles Brabantia et totidem Flandriæ suis sigillis, hodieque integris, firmarunt.

IOANNES Dux Lotharingiæ & Brabantia, & Marchio,
Otto dominus de Cuyck,
Guilielmus dominus de Hornes & Gasebeke,

Thomas

Thomas de Diest, dominus de Zeelem,
 Guilielmus dominus de Wese male, Marescallus Brabantiae,
 Guilielmus van Duuenuorde, dominus de Oisterhout,
 Ioannes dominus de Rotselare, Drossartus Brabantiae,
 Ioannes de Loen, dominus de Agimont & Waelhem,
 Henricus Bertout, dominus de Duffle,
 Ioannes de Lefdale, Burgravius Bruxellensis,
 Guilielmus dominus de Boxtel, Ioannes dominus de Som-
 breffe,
 Ioannes de Kuyck, dominus de Hochstrate,
 Ludouicus dominus de Diepenbeke,
 Theodericus dominus de Walicourt & Aa, Marescallus Han-
 noniae,
 Henricus de Walicourt, dominus de Fauerchines,
 Ludouicus de Berlaer, dominus de Helmont,
 Ægidius de Quaderebbe, dominus de Bierge,
 Arnoldus van Hielbeke, Ioannes Pilysere,
 Ioannes van Kersbeke, Hermannus van Os,
 Ludouicus vander Borcht, Receptor Brabantiae,
 Ioannes de Meldert, Ioannes Pulleman, Drossartus Brabantiae,
 Ioannes de Wineghem, Daniel van Boechout,
 Henricus de Boutersem, Henricus van Waelhem,
 Rafo van Grauen, dominus de Lintere,
 Gofuinus dominus de Godsenhouen, Ivvanus de Meldert,
 Arnoldus vande Wiere, Willemus vanden Bosche,
 Gerardus van Vorlaer, Burgravius Geldoniensis,
 Ioannes de Immerseel, Golias de Viluorden, Vtenhoue,
 Ioannes van Crainhem, Ioannes van Schonhouen,
 Carolus de Riueren, & Walterus dominus de Melin, milites.
 Lvdovicvs Comes Flandrensis, Nuerensis & Rethelensis,
 Henricus à Flandria, dominus de Ninoue,
 Philippus dominus de Axele,
 Simon de Mirabel, dominus de Piervveis,
 Gerardus dominus de Rasseghem & Lens,
 Rafo de Gauere, dominus de Heremais,
 Arnoldus de Gauere, dominus de Scoreffe,
 Ioannes de Gruthuse, dominus de Aa.

G g g

Rogerius

Rogerius Brifeteste, dominus de Bruxhem,
 Ioannes de Axele, Oliuerius dominus de Pouke,
 Willelmus de Neuele, Gosuinus vanden Moere,
 Wlfardus de Ghistelle,
 Gerardus de Rassegem, dominus de Crainhem,
 Ioannes de Houtere, Burgrauius Iprensis,
 Ioannes de Belle, Eustatius Pascaris,
 Rogerius de Licheruelde, Zegerus de Drongene, dominus de
 Melle,
 Gerardus de Gistelle, Daniel de Rosebeke,
 Rogerius Brifeteste, Simon de Malstede,
 Rogerius de Waernevvyck, Gerardus de Moerscke,
 Willelmus vander Straeten, Ioannes van Poelworde,
 Ioannes van Massemine, Raso de Erpe, milites;
 Ioannes van Aishoue, Gisbertus de Leuvverghem,
 Gerardus de Massemine, Daniel de Drongene,
 Ioannes de Ersele, Ioannes vanden Moere,
 Arnoldus Baronaige, Ioannes de Huntsbeke,
 Ludouicus de Moerkercke, Hugo de Stelandt, &
 Ioannes de Loukerne, Scutiferi,

C A P V T X C V I I I.

*Tabula Cortebergenses à Wenceslao Brabantia & Luxeburgi Du-
 ce, eiusq[ue] coniuge Ioanna, an. 1372. edita, & à Braban-
 tie proceribus sigillata.*

IN curia Senatus Populiique Bruxellensis variæ exstant Tabulæ
 publicæ, quæ Cortebergenses dicuntur, à CORTEBERGA inter
 Bruxellam & Louanium sita: quo loco olim comitia Ordinum Bra-
 bantiae celebrari solent. His tabulis hodieq[ue] appensa sunt sigilla
 procerum, qui comitijs Cortebergensibus interfuerunt. Pro ex-
 emplo habe Tabulas à Wenceslao Brabantiae & Luxeburgi Duce,
 1372. eiusq[ue] coniuge IOANNA, an. 1372. editas, quas infrà scripti proce-
 res suis sigillis firmarunt:

Guilielmus à Namurco,

Robertus à Namurco, dominus de Beaufort & Ronay,

Ludoui-

Ludouicus à Namurco , dominus de Peteghem,
 Walrauus de Valkēborch, dominus de Borre, Zittert & Herpen,
 Theodericus de Hornes, dominus de Pervveis & Duffle,
 Svederus de Opcouwe, dominus de Putte & Gasbeke,
 Ioannes de Pollanen, dominus de Lecke & Breda,
 Reinoldus dominus de Schonuorst,
 Ioannes van Aa, dominus de Grimberges & Gruthuse,
 Ioannes de Boechout, Burgrauius Bruxellensis,
 Gerardus dominus de Vorsfclar, Burgrauius Geldoniensis.
 Ioannes dominus de Witthem,
 Gerardus vander Heyden, dominus de Boutershem,
 Bernardus dom. de Borgniual, & Ioannes Godeuaers, milites,
 Godefridus de Tronknap, Receptor Brabantiae.

*Electi ex parte Ducis & Ordinum Brabantiae, in concilio
 Cortebergensi.*

Ioannes de Loon, dominus de Agimont, Walhain & Ghete,
 Ioannes dominus de Rotselare, Ioannes de Haesbeynen,
 Arnoldus de Craienhem, dominus de Grobbendonck.

Barones & milites Brabantiae.

Lvdouicus de Harrecourt , dominus de Chastelbrian & Ar-
 schot,
 Robertus dominus de Rumpst, Henricus dominus de Diest,
 Guilielmus dominus de Wefemale, Marescalcus Brabantiae,
 Ioannes dominus de Petershem,
 Godefridus dominus de Herdevvemont, Hoelen & Opvelpe,
 Henricus dominus Bergarum ad Zomam,
 Ioannes dominus de Marbais, Ioannes dom. de Sombreffe,
 Alardus dominus de Reue, Osto dominus de Tralegnies,
 Henricus dominus de Diepenbeke & Lens,
 Ioannes de Grimberges, dominus de Asche,
 Franco de Halen, dominus de Lillo & Monte S. Wiberti,
 Raso de Riuieres, dominus de Neder-lintere,
 Florentius de Stalle, dominus de Riuieres,

G g g z

Daniel

Daniel de Bochout, dominus de Hoenbeke & Loenhout,
 Henricus de Quaderebbe, dominus de Bierges,
 Osto de Wedergrete, dominus de Eygene,
 Ioannes dominus de Glimes, Ludouicus dominus de Dongel-
 berghe,
 Gilbertus de Grauen, Arnoldus de Molenbais,
 Arnoldus de Opperbais,
 Godefridus, Ioannes & Carolus de Immerselc, fratres,
 Ioannes de Beere, Walterus de Duffle,
 Florentius & Iacobus de Duffle, fratres,
 Costinus de Berchem, Ioannes de Ranst,
 Ioannes de Schoonhouen, dominus de Zundert,
 Ioannes de Meldert, Golias vander Tommen,
 Ioannes Piylser, Ioannes van Ophem,
 Ioannes van Hamme, Ioannes de Waure,
 Morelius de Ripensaert, & Ioannes vanden Bisdome, milites;
 Walterus dominus de Edingen, Ioannes dominus de Cranen-
 donck,
 Ioannes dominus de Cuyck, Ioannes dom. de Megem,
 Ioannes de Berlaer, dominus de Helmont,
 Ioannes dominus de Heuerle, Camerarius Brabantia,
 Guilielmus dominus de Boxtel & Wauere, Scutiferi.

C A P V T X C I X.

*Fœdus unionis inter Brabantos & Limburgenses an. 1415.
 initum; ex Flandrico Latinè redditum.*

In nomine Patris & Filij & Spiritus sancti, amen. Omnibus
 præsentes litteras visuris & audituris salutem in Domino.
 Ioannes Gemblacensis, Ioannes Haffligenensis,
 Rolandus Vliderbecanus, Otto Villariensis,
 Petrus S. Bernardi ad Scaldim, Arnoldus sancti Michaelis Ant-
 uerpiæ,
 Gerardus Parcensis, Ioannes Helissemensis,
 Ioannes Auerbodiensis, Ioannes Tungerloensis,
 Ioannes Grimbergensis, Gisbertus Lettenensis, ABBATES;
 Ioannes

Ioannes de Luxembourg, Comes de Conuersan & Brienne,
 dominus de Enghien,
 Engelbertus Comes de Nassau, dominus de Lecke & Breda,
 Iacobus dominus de Apcoude, Gasbeke, Putte & Stryen, Mare-
 scallus hereditarius Hannoniæ,
 Guielmus Comes de Zeyne, dominus Rodæ S. Agathæ,
 Engelbertus de Enghien, dominus de Rameia, Folie & Tu-
 bise,
 Thomas dom. de Diest & Zichene, Burgravius Antuerpiensis,
 Ioannes dominus de Wesemale & Phalaïs, Marescallus heredi-
 tarius Brabantia,
 Ioannes de Rieu, Magister de Chantrain,
 Henricus de Boutershem, dominus Bergarum ad Zomam,
 Henricus de Bergis, dominus de Grimberges & Melin, eius
 filius,
 Ioannes de Schonvorst, Burgravius de Mondouven, dominus
 de Flamengerie & Waley,
 Ioannes dominus de Rotselare & Borselare, Oeconomus here-
 ditarius Brabantia,
 Ioannes de Cuyck, dominus de Hochstrate,
 Ioannes de Hornes, dominus de Pervveys,
 Iacobus dominus de Ghete, Iacobus dominus de Sombreffe,
 AnceImus dominus de Trasgnies,
 Engelbertus de la Marck, dominus de Louuerual & Vogelen-
 sanck,
 Raso de Riuiere, dominus de Neder-Linter,
 Guielmus van Meerhem, dominus de Boxtel,
 Ioannes filius de Diest, Ioannes filius de Wesemale,
 Henricus vander Lecke, dominus de Hezevvyck,
 Ioannes de Berlaer, dominus de Helmont & Keerberghe,
 Simon dominus de Sangueles, Henricus dominus de Heuerle &
 Goyke, Camerarius hereditarius Brabantia,
 Arnoldus de Crayenhem, dominus de Grobbendonck,
 Daniel dominus de Bouchout, Huenbeke & Loenhout, Burgra-
 uius Bruxellensis,
 Ioannes de Grimberges, dominus de Affche,
 Alardus dominus de Reuie, Ioannes dominus de Marbais,

G g 3

Ioannes

Ioannes dominus de Witthem, Henricus de Witthem, eius
 frater,
 Ioannes de Diest, Henricus de Diest, dominus de Rienien,
 Eustathius dominus de Vertain, Ioannes dominus de Meghem,
 Robertus de Sponty, dominus de Waure,
 Libertus de Meldert, dominus de Brudelingen,
 Walterus de Kersbeke, dominus de Godtsenhouden,
 Henricus de Rotselare, Ioannes van Aa, dom. de Hoighstain,
 Ioannes de Witthem, dominus de Boutershem,
 Gerardus de Berges, dominus de Merxhem,
 Ioannes van Halen, dominus de Lillo,
 Ægidius de Bouchout, Walterus de Winge,
 Raſo de Lintere, Rogerius de Petershem, dom. de Lefdale,
 Ioannes dominus de Petershem, Theodericus de Merhem, fi-
 lius de Boxtel,
 Ioannes dominus de Huldeberghe, Robertus de Assche,
 Ioannes van Ranft, dominus de Mortzele & Canticrode,
 Henricus de Ranft, dominus de Keffel,
 Ioannes dominus de Glimes, Ioannes dom. de Dongelbergh,
 Raſo van Graue, dominus de Maleue,
 Willelmus van Ranft, dominus de Vrumde & Milleghem,
 Henricus de Wailham, Philippus dominus de Geldorp,
 Theodericus de Haestricht, dominus de Venloen,
 Gulielmus van Ghent, dominus de Meervvyck,
 Ioannes van Lier, dominus de Nordervyck,
 Ioannes de Kersbeke, Ioannes dominus de Lismal,
 Gerardus de Lintere, Willelmus de Montenake, dominus de
 Graſe,
 Ioannes de Baronaige, dominus de Percke,
 Ioannes vanden Bosch, Burgraius Furensis,
 Ioannes dominus de Wanghe, Balduinus van Graue,
 Arnoldus de Goldenaken, Simon de Coudenbourgh, dominus
 de Oplintere,
 Ioannes de Diedeghem, Henricus van Colem,
 Arnoldus vandē Houte, Nicolaus de Zvvaef, Ioannes de Zvvaef,
 Walraus vander Delft, dom. de Borchvliet & Hogherheyden,
 Arnoldus dominus de Immersele & Hameyden,

Henricus

Henricus Dicbier, dominus de Mierle,
Ioannes dominus de Schonhouen, Ioannes van Schonhouen,
Guilielmus vanden Berghe, dominus de Orbais, Burgrauius
Geldoniensis,
Henricus dominus de Grongsfelt & Ringberch,
Adamus vanden Berghe, dominus de Leinborch,
Andreas de Merode, dominus de Frankenberch, Burgrauius
Limburgensis,
Ioannes Hoen van Vuerendalen, Nicolaus Hoen, dominus de
Broeke,
Reinerus van Berghe, dominus de Geul, Ioannes de Hulsberg,
Reinerus dominus de Nuvverborch, Gosuinus Beghyn,
Daniel Hoen, Reinardus vanden Nuvverborch,
Ioannes Huyn de Emstenraed,
Godefridus Dobbelstein van Dodenrode,
Gosuinus de Cortenbach, Reinerus de Hulsberch,
Theodericus van Berghe, Gerardus de Cortenbach,
Arnoldus van Seuel, Gosuinus van Seuel,
Gerardus van Eylhout, Guilielmus de Rodenbock, dictus Stoef-
berch,
Adamus van Guittichouen, Franco van Halsberch,
Wernerus vanden Berbome, Gerardus van Coldenberch,
Franco van Bulstert, Leonardus van Roosbeck,
Conradus van Bensenrode, Arnoldus van Hoeven,
Christianus van Rincberge, Gerardus de Petershem,
Arnoldus van Eldren, Ponius van Welkenhuyzen,
Henricus van Welkenhuyzen, dominus de Clermont,
Wernerus de Grongsfelt, Balduinus de Mon-Iardin,
Gerardus vanden Bongart, Eustathius vanden Bongart, Ada-
mus vanden Bongart,
Guilielmus dominus de Argenteau, Petrus van Cortenbach;

Burgimagiſtri & Scabini opidorum

L ouaniensis, Bruxellensis, Antuerpiensis, Buscoducensis, Tra-
iectensis ad Mosam, Thenensis, Leeuvenensis, Nieuwensis, Die-
stensis, Herentallensis, Lirensis, Arschootensis, Bredensis, Siche-
nensis,

nensis, Bergizomensis, Steinbergensis & Geldoniensis, item Limburgensis, Falcoburgensis, Dalhemiensis, Rodensis, Wassenbergensis, Gangeltenensis, Millensis, Vuchtenensis, Kerpensis, Lomefhemensis & Spremontensis, salutem in Domino.

Notum sit omnibus, nos in bonum & commodum nostri Ducis
IO ANNIS, qui est primogenitus **ANTONII** quondam Ducis nostri,
 piæ memorie, vñanimiter inter nos conclusisse, quod futuris tem-
 poribus perpetuò manebimus vñiti & indiuisi; quodque pro de-
 fensione Ducis nostri & patriæ omnes & singuli viam & bona no-
 stra impendemus... In quorum fidem sigilla nostra his litteris ap-
I415. pendit iussimus. Datum anno millesimo quadringentesimo decimo
 quinto, die 4. Nouembris.

N O T A T I O.

BRABANTIA & Limburgi, aliarumque Transmosanarum pro-
 vinciarum Ordines, ab insidijs hostilibus sibi metuentes, an. 1415.
 itedus istud inter se inierunt, cum **ANTONIUS** Burgundus, Brabantia & Limburgi Dux, Philippi Audacis filius, pro Francis contra
 Anglos pugnans, in prælio Blangiensi cecidisset; duobus filijs mi-
 norenibus post se relictis, **IOANNE** IV. Louaniensis Academiz
 conditore, & **PHILIPPO**. Quibus sine sobole defunctis, fratreue-
 lis **PHILIPPVS** Bonv, Burgundiæ Dux Flandriæque Comes, an.
 1430. successit.

C A P V T C.

*Maximilianus Bergius, Cameracensis Episcopus, in Campania Bra-
 bantia & Gelense Canonicorum collegium an. 1562. instituit;
 petente Henrico Merodio, VVesterloæ, Petersemij,
 Lefdalia, Duffelia ac Gelæ domino.*

MAXIMILIANS à Bergis, Dei & Apostolicæ Sedis gratia Epi-
 scopus & Dux Cameracensis, sacri Imperij Princeps, Comes
 Cameraceij, vniuersis & singulis præsentes inspecturis salutem
 in Domino.

Inter varias sollicitudines, quibus vndique noster circumseptus
 est

est animus, illa præsertim nostro insidet cordi, ut ea quæ pro diuini cultus augmentatione, veterisque nostra religionis Catholicae conservazione prouidè constituta sunt, nedum nostris sint firma temporibus, sed & posteris quoque illibata persistant, pro nostri officij pastoralis debito solerter intendamus.

Sanè nuper dilectus nobis in Christo, nobilis & generosus dominus, HENRICVS à Merode, Baro de Merode, Petersem, Peruvves, Dussele & Lefdale, dominus de Westerlo, Gele &c. sua nobis supplicatione exposuit;

Qualiter alias bona memoria ROBERTVS de Croy, eadem gratia Episcopus & immediatus prædecessor noster, dum vixit, ad humilem & denotam supplicationem nobilium & generosarum perlongarum, MARGARETA de Melun, relicta quondam domini Ioannis à Merode, etiam Baronis de Merode, ac domini IOANNIS à Merode, filij ipsorum vnici, eiusque conthoralis dominæ ANNÆ de Gi-stella, septem Horas canonicas, in facello beatæ DIMPNÆ virginis & martyris in libertate GELENSI, per nouem presbyteros, ac Rectorem scholarium, & quattuor chorales decantandas, nec non Vicarios, qui per eosdem nouem presbyteros, & Rectorem scholarium, quorum unus Director nuncupatur, auctoritate ordinaria crexit & instituit;

Proque illarum erectione, fundatione & dotatione, personatum ecclesie Diuorum Amandi & Dimpnæ, cuius collationem seu presentationem dictus quondam dominus Ioannes à Merode, occasione dominij sui temporalis dictæ libertatis, ad se spectare prætentebat, perpetuò suppressit & extinxit;

Illijsque, necnon certorum aliorum beneficiorum fructus, reditus & prouentus, multaque alia bona temporalia, per præfatos supplicantes & fundatores ad effectum prædictum donata & relicta, eidem facello perpetuò applicauit & incorporauit, confirmatione Apostolica desuper subsecuta, ac iure patronatus laicalis dicto domino temporali loci, pro tempore existenti, tam Apostolica quam ordinaria auctoritatibus perpetuò reseruato, prout hæc & alia in litteris desuper confessis latius constare dignoscuntur.

Verum cum extra præfataam erectionem dictarū Vicariarum, fructus non parum aucti sint, ipsaque libertas Gelen sis locus sit admodum populosus, & facellum prædictum valde celebre, & ad quod

H h h

quam

quām plurimi, ab immundis & malignis spiritibus obsessi, confluere, atque inibi per Dei gratiam liberari solent, si præfatum scellum in collegiatam erigeretur ecclesiam, ex hoc profecto diuinus cultus & populi deuotio non parum augeri operarentur, dictarumque Horarum canonicarum institutio magis ac magis stabilitur & consolidaretur.

Ac proinde etiam ipse dominus HENRICVS, pro augmento fundationis dictarum Horarum canonicarum, & vt Decanus & Canonici eiusdem ecclesiæ collegiatæ, nouiter erigendæ, iuxta status sui exigentiam & honestatem, commodiùs sese intertenere, ac diuinis officijs vacare possent, & redditum annum & hereditarium centum Florenorum Rhenensium communium, quolibet ad vijinti stuferos monetæ Brabantia æstimato, dictæ futuræ ecclesiæ collegiatæ, seu Decano & Canonicis eiusdem ecclesiæ donare paratus esset, & ex nunc ad effectum nouæ erectionis eiusmodi, & non aliter, sub certis modis & conditionibus, in instrumento publico desuper confecto latius expressis, donatione inter viuos irreuocabiliter donauit.

Quapropter idem dominus Henricus nobis humiliter supplauit, vt antedictum scellum in ecclesiam collegiatam, ac Vicarios in Decanum & Canonicos, iure patronatus, ac alias sibi & successoribus suis, iuxta modum & formam dictæ primæ fundationis, erectionis & institutionis, similiter reseruato, creare & instituere dignaremur.

Nos itaque viso ac diligenter inspecto tenore dicti instrumenti donationis, & considerantes præterea fructus, redditus & prouentus dictarum Vicariarum, citra illarum primævam fundationem & erectionem, non parum auctos esse, maturis super his deliberatione & consilio præhabitibus, ad præfati nobilis & generosi domini Henrici à Merode Baronis, domini libertatis Gelenſis, humilem & deuotam supplicationem & instantiam, in honorem Dei omnipotentis, beatissimæ Mariæ virginis, ac S. Dimpnæ virginis & martyris, scellum prædictum in COLLEGIATAM ecclesiam, ac Vicariias in Canonicatus & præbendas, auctoritate nostra ordinaria, erigendum duximus & erigimus; dictosque Directorem & Vicarios in Decanum & Canonicos, qui simul vnum corpus seu Capitulum facient, creamus & instituimus per præsentes, ipsosque Decani.

&

& Canonicorum titulis, insignijs, honoribus & præminentijs decoramus;

Iure patronatus, & quolibet alio iure dicto domino temporali loci, eiusque successoribus, iuxta normam & formam in antecedente primæ fundationis & erectionis litteris contentam, quo ad collationem, institutionem & destitutionem illorum, ac alias perpetuò reseruato; prout & nos quoque auctoritate nostra prædicta eidem domino loci, pro tempore existenti, perpetuò reseruamus:

Sic tamen, vt si ex aliorum quoque Christi fidelium deuotione seu liberalitate, contigerit fructus, redditus & prouentus dicti collegij tantum augeri, quod ad duodecim Canonicatum & præbendarum numerum sese extendere possent, dictum collegium eò usque deberet & posset augmentari:

Et si quis Canonicorum, presbyterorum vel aliorum Christi fidelium, bona sua vel redditus valoris centum florenorum Rhenensium communium, ad præbendam vnam in dicta ecclesia fundandam contulerit, quod is possit vnum notum & idoneum sacerdotem vel clericum ad Canonicatum & præbendam nobis seu successori nostro, pro tempore existenti, præsentare: quem quidem per nos admissum ipse Decanus & Capitulum recipere debebunt (cum bonis ad illum, vt præmittitur, collatis) in Canonicum & confratrem.

Statuentes & ordinantes, quod prefatus Decanus pro tempore curam habebit animarum dictorum Canonicorum, suorum confratrum, ac Rectoris Scholarium, Custodis, & familiarum suorum domesticorum, aliorumque dictæ ecclesiæ ministrorum, actu servientium, illisque ac peregrinis & ægrotis, eò confluentibus & degentibus, quoties illa petierint, per se vel Vicarium suum, ecclesiastica ministrabit Sacra menta.....

Item similiter statuimus & ordinamus, quod prefatus Decanus & Canonici singulis annis tenebuntur celebrare duo anniuaeria: quorum quidem alterum singulis annis eo die, quo ipsum dominum Henricum ab hoc saeculo migrare continget, & alterum in die obitus quondam dominae FRANCISCA de Brederode, sue conthorialis, die 7. Martij celebrabunt.

In quorum omnium fidem & testimonium præsentes litteras manu nostra signatas conscribi, & per fidelem nobis dilectum

H h h 2

Consilia-

1562. Consiliarium & Secretarium nostrum subscribi, nostrique sigilli munimine iussimus roborari. Datum & actum Bruxellæ, dictæ nostræ diœcesis, anno à nativitate Domini millesimo quingentesimo sexagesimo secundo, Indictione quinta, pontificatus sanctissimi in Christo patris & domini nostri, domini Pij diuina prouidentia Papæ quarti anno tertio.

N O T A T I O N E S.

In eadem Campania Brabantia HENRICVS à Bauaria, electus Episcopus Leodicensis, ecclesiam EINDOVENSEM in collegiatam IX. Canonicorum, an. 1399. erexit; petente Guilielmo à Milenberch, eiusdem opidi, itemque Septem Fontium & Cranendonci domino, & dorem augente Ioanna Brabantia Ducissa.

HOC USTRATI item anno 1531. CLEMENS VII. Papa in parochiali S. Catharinæ templo Canonicorum XII. collegium instituit; Antonio Lalaino, primo Comite Hochstratano, eiusque consorte Isabella Culenburgica, postulantibus ac dotantibus. Ex his præbendarum quattuor collatio ad Decanum & Canonicos Antuerpienses pertinet, reliquarum vero ad Comitem Hochstratanum.

IOANNIS à Merode.) Ad tollendam confusionem, breuiter Merodiorum (ex quo Westerloam cum appendicibus possederunt) stemma, suprà pag. 226. propositum, hic repetam, & pro parte emendabo.

1. RICHARDVS Merodij & Frentzij in agro Iuliacensi dominus, Comitatum de Oelen, Westerloam, & alia pagi Riensis seu Campania Brabantia prædia, à Wesemalijs Baronibus titulo emphiteutico dudum possessa, primus ex sua familia in emphiteutism ab ecclesia Ultraiectina accepit: quæ etiamnum Philippus Meroditis, Marchio Westerloæ, possidet. Idem Richardus ex Beatrice, Petersemij, Lefdalie, Hiluaribeca & Oirschot herede, filios sustulit Ioannem, Richardum Houfalisica seu Treslonga & Frentzij stirpium conditorem, & Guilielmum: à quorum postremo Warouxij siue Comites de Osoigne in diœcesi Leodicensi, Barones de Duffel, domini de Iehay, S. Peetershouck, Rummen & alij genus suum trahunt.

2. IOANNES, Richardi primogenitus, ex Aleide Duffelij & Peuvjeti

Iuvveti herede, Ioannem, & Richardum Petersemij dominum,
Margaritæ Hornanæ maritum, procreauit.

IOANNES II. Merodius, Ioannis & Aleidæ filius, Westerloæ &
Gelæ dominus, cum vxore sua Margarita Melunia, ibidem in
templo extra chorum conditus iacet.

IOANNES III. Ioannis & Margaritæ Melunæ filius unicus,
cum dicta matre sua, & vxore Anna Gistellia, domini de Dutzele
apud Flandros filia, Gelense Capellanorum fodalitum, per Ro-
bertum Croyum Cameracensem Episcopum, an. 1532. instituen-
dum curauit, & obiit non relictæ sobole.

Ioanni itaque sine liberis mortuo successit HENRICVS Me-
rodius, Richardi & Margaritæ Hornanæ, paulò ante nomina-
torum filius, qui Gelense Capellanorum fodalitum in Cano-
nicorum IX. collegium, per Maximilianum Bergium, Episco-
pum Cameracensem, anno 1562. vertendum curauit. Vxor
ipsi fuit Francisca Brederodia (cuius suprà in diplomate fit men-
tio) & ex ea filij duo, IOANNES IV. & Walraus Baro Lefdalæ,
ac filiæ totidem, ut suprà lib. 1. cap. 97. pag. 226. diximus. Hen-
rici & Francisca tumulus magnificus visitur Gelæ in choro Ca-
nonicorum: quorum posteritatem vide suprà loco iam citato.

F I N I S.

IN-

INDEX ECCLESIARVM,

Quarum origines aut progressus in his
libris describuntur.

CANONICORVM COLLEGIA.

Aicuriense pag. 288. Anderlacense in Codice donationum
piarum, pag. 253. Antoniense in Cod. 91. Antuerpien-
se 108. 129. 354. & in Cod. 247. Aquisgranense B.
Mariae 43. 57. S. Adelberti 56. Ardense 73. Ariense 134. Atre-
batense 259. 306. & in Cod. 9. & 218.

Brugense 64. & in Cod. 136. Bruxellense maius in Cod. 158.
& minus 166. Cameracense S. Mariae 55. 121. 236. & in Cod.
13. S. Gaugerici 125. & in Cod. 89. Caprimontense 267. Conda-
zense 91. Dionantense 91. Eindouiense 432. Eynense 411. Fos-
sense in Cod. 89. Gandense S. Bauonis 253. & in Cod. 55.
Gelense 430. Gorziense 149.

Harlebecanum in Cod. pag. 165. Hochstratanum 433. Huiense
in Cod. 137. & 200. Insulense 196. & in Cod. 241. Iprense
315. Kerpense 214. 335. Lensense 75. 80. 175. & in Cod.
228. Leodicense S. Lamberti 263. 265. 268. S. Ioannis
141. 143. 268. Lileriense 60. Liranum in Cod. 90. Loua-
niense S. Petri 356. S. Iacobi 288. Lytfanum ~~21~~ Maseikense
277. Mechliniense 90. Naldeuicense 413. Namurcense S. Albani
156. 158. 362. S. Maria 365. Osnabrugense in Cod. 48. Rot-
nacense 255. Ruremondense in Cod. 85. Salinense.

Scladinense 347. Seclinense 75. Sonegiense in Cod. 90. Su-
sterense 333. & in Cod. 84. Teneramondanum in Cod. 239.

Thenense

INDEX ECCLESIARVM.

Thenense 143. 165. Tornacense in Cod. 15. Traiectense S. Seruatiij 270. 273. Treuerense metropolitanum 243. Ultraiectinum S. Martini 67. 250. 285. S. Salvatoris in Cod. 187. VVerdense 213.

Canonicarum virginum nobilium collegia.

Andennense 157. & in Cod. 91. Montense S. Valdestrudis 159. Romarici-Montense in Cod. 86. Susterense 333. Thorense 49.

Benedictinorum monachorum cœnobia.

Aldenburgense 337. Affligemense in Cod. 215. Agaunense in Cod. 187. Alciacum 402. Aldenburgum 337. Altus mons 92. S. Amandi 1. & 5. Andrense in Cod. 244. Aquicinctum 82. Attiniacum 29.

Balma in Cod. 85. S. Bauonis 253. Bertinense 11. & in Cod. 17. Blandinium 17. 42. 46. 252. 280. Bobium 149. Bornheimum 97. Bronium 128. 274. Brugense S. Andreae 307. 340. Bulloniense 220.

Cameracense S. Sepulcri 68. Cameracensisense S. Andreae in Cod. 149. Capellense Bruxellis 80. 106. & 120. S. Claudij in Burgundia in Cod. 82.

Corbeia in Cod. 149. Crispinum in Cod. 89. S. Dionysij in Francia 248. Egmonda 113. & in Cod. 204. Elnona 1. & 5. Eihamum 61. 65. Epternacum 246. 323. Fauerniacum in Cod. Flieiderbeca in Cod. 264. Fossense Scotorum in Cod. 89. Gandense S. Bauonis 253. S. Petri iuxta Gandavum 17. Gemblacum 33. 38. & in Cod. 130. S. Cisternio. Gerardimontense 87. Gorzia 149. *falsus*.

Hesnonium 103. 262. 297. Hesdinense S. Georgij 97. Haspra 292. Hunonis curia in Cod. 82. Indense S. Cornelij 173. Iurense.

Lacense

INDEX

Lacense 302. Laubiense in Cod. 82. Leodicense S. Laurentij 318. Lirinus in Cod. 187. Luxouium in Cod. 149. Malmundarium 293. Marchiana 30. 43. 262. Maricolense 254. 354. & in Cod. 25. Marsna 134. & in Cod. 155. Merkense seu Capellense 120. & in Cod. 230. S. Michaelis in Tiraſta 279. Munstrierense in Luxemburgo 300. Palma in Cod. 85. Parisiense S. Germani 187. Petri domus in Cod. 93. Remense S. Remigij 133. S. Saluij in Cod. 89. Sithin 13. Stabuletum 293. Spanhemianum 325. Treuerense S. Maximini 3. 13. 15. 18. Trudonense 180. & in Cod. 157.

Valentianense S. Mariae maioris 297. Vedastinum 7. 8. & 22. & in Cod. 157. Virdunense S. Agerici 85. Vladerbeca in Cod. 264. Ultraiectinum S. Pauli 100. Valciodorum 278. VV aesteria 92. S. VV illibrordi Epternacense 246. & 323.

Benedictina monialium cœnobia.

BAlma in Cod. 85. Bigardia maior, in Cod. 288. Bigardia minor 401. Dononium 260. Forestum in Cod. 226. Horreum Treuerense 93. 245. Messinense 149. & in Cod. 183. Strumentense 311.

Cistertiensium monachorum cœnobia.

AMelongesborna 317. S. Bernardi ad Scaldim 195. 323. Camberona 171. Campus vetus 316. Campus nouus 318. Claromariscus 145. Grande pratum 382. Harswitehusa 318. Laus B. Marie 184. Molinense 416. Mons vetus 318. Nisella 416. Valcella 370. Vallis Dei 367. Villarium 341.

Cistertiensia monialium cœnobia.

ARgentonium 372. Borcetum, Fline 415. Herkenroda 210. Refugium B. Marie, Athi 169. Roberti mons 371. Rothem

ECCLESiarum.

hem 196. Ruremondense 376. Salesinum 406. Sinnich 186.

Canonicorum regularium cœnobia.

A Roasia 92. Aquæ Curtæ 96. Bornhemium 93. Cameracense S.
Auberti 72. Cisonium in Cod. 94. Falepinum 155. Hen-
niacense 102. Iprense S. Martini 315. Loa 301. 183. 312. Loua-
niense S. Gertrudis 320. Mareolum 45. Marjna in Cod. 158. Mons
S. Eligij 89. Valentianense S. Ioannis 164. VVatenes 137. VVar-
neston 195.

Præmonstratensia Canonicorum regularium
cœnobia.

A Niuerpiense S. Michaelis in Cod. 247. 108. Ardèse 74. 118.
Auerbodium in Cod. 290. Berna 103. 348. 350. S. Foillani
in Cod. 293. Furnense 345. Grimberga in Cod. 278. Insula B.
Marie 74. 105. Parcum in Cod. 266. Truncinium 112. Tunger-
toa 282.

Virginum ord. Præmonstratensis cœnobia.

S. Gerlaci prope Traiectum Moës 335. Heinsbergense mona-
sterium in Ducatu Iuliacensi 327. Vide & pag. III.

Dominicanorum cœnobia Belgica.

B rugense 387. Louaniense 182. Valentianense 167. & alia
Belgicatam virorum quam monialium 388.

Franciscanorum monasterium Valentianense, vulgo Valence-
nense 170. Mechlinense 393.

Cartusia Bruxellensis 237. Beginae seu Beghinae Belgicae per
Ioannem XXII. Papam declarantur immunes ab erroribus Beghi-
narum Alemannia 199. Vnde sic dictæ 203.

M V I N D E X . O H

Ducum, Comitum & aliorum procerum familiæ
illustres.

Alostani Comites in Cod. 211. 296. & 299. Antoin 398.
Antuerpienses Marchiones in Cod. 257. Arausionenses Prin-
cipes 208. Arlon 191. Arschotii Comites 409. Artesia Comitatus
in Cod. 329. Audomarea familia 321. Auennensis familia 177.

Barbanzon 357. Bautersemij 188. Benthem Comitatus 347.
Bergizomenses domini & Marchiones 188. Bergenses seu Heren-
bergenses Comites 189. Bergenses ad Rhenum Duces 192. Bethu-
niæ domini 410. Bertouiorum seu Bertoldorum stemma 194. 389
Bolonienenses Comites 80. 395. Bredæ domini ac Barones 208.

Cameracensis Episcopus fit Comes 55. creatur Dux 236. Chi-
may Comitatus, nunc Principatus 234. & 236. Cliuenses Comi-
tes 106. 130. 140. Conradi Cæsares 132. Concy 148. Courtenay
389. Cudicenses domini ac Barones, vulgà Cuyck 140. 154. 203.
350. 416.

Distenses Domini 208. Dongelbergij 206. Dunckereæ & Graue-
lingæ domini 386. Durachij Comites 141. Eihamæses Comites 63.
46. S. Engelberti Archiepiscopi Coloniensis stemma 368. 334. Es-
pinoy 398. Falais 225. Frentzij Barones 228. Gandauia fa-
milia 148. Gandensis castri Comites & Castellani in Cod. 144.
396. Gasbecæ domini 416. Gauere 398. Geldriæ Comites & Du-
ces 217. 378. Gisnenses Comites 74. 120. 148. Gistellenses Vi-
cecomites 337. Grimberga Barones ac Comites 188. 194.

Heinsbergenses domini 327. 337. S. Henrici Imp. stemma 288.
Henrici Leonis (sic enim legend. non Catuli) Saxonie & Bauarie
Ducis stemma 127. Herenbergenses domini & Comites 189. Hor-
nanæ familia 163. 191. 416. Hostadæ Comites 367. & in Cod.
276. Houfalisæ domini 227.

Iuliacenses Comites & Duces. 337. Landas 411. Limburgenses
Duces 190. 219. Lineyum 378. & Ronsy 381. Lotharij Impera-
tores

INDEX.

- 30rest 31. Losenenses Comites 210. 126. 337. & in Cod. 291.
Lotharingiae inferioris ac Brabantiae Duces 116. 68.
Louanienses Comites in Cod. 116. Luxemburgenses Comites &
Duces 39. 214. 218. 300.

Marcanus Comitatus 192. Mechlinie domini 194. Meghem Co-
mitatus 350. Melun 398. Merodiae familiae stemma 226. Meurs
Comitatus 209. Middelburgenses in Flandria Comites 228. Mon-
tenses ad Rhenum Comites & Duces 192. Naelwyck 415. Namur-
censes Comites & Marchiones 157. 356. Nassauiae familiae stem-
ma 208. Oignies 228. Othonum Cæsarum stemma 43. 284. Otrep
Comitatus 357. Peruvez Baronia 374. Pipenpoya familia 206.

Raginerorum Hannoniae Comitum stemma 270. Rauensbergen-
ses Comites 192. Rupensis Comitatus 163. Treslonge Marchiones
227. Velleris aurei Equitum ordo 229. Sotteghem 398. Viandæ
Comites 383. Virdunenses Comites 46. VValhemi Comites 189.
Vvesemalij 187. VVesterloë Marchionatus 225. VVittibem 189.
418.

INDEX CHRONOLOGICVS.

- Anno 630. **M**ercatus constituitur in opido S. Dionysij à Da-
goberte. pag. 241.
639. Monasterium S. Amandi prope Tornacum fundatur. 1.
640. Treuerense S. Maximini monasterium dotatur à Dagob. 3.
665. Bariscacum S. Amando datur à Childerico Rege. 5.
673. Vedastinum mon. dotatur à Theoderico I. Fr. Rege. 7.
674. Eadem monasterio immunitas datur à Vindiciano Epis. 8.
682. Horreensi mon. Leo II. PP. dat priuilegium. 245.
699. Epternacum datur S. VVillibrordo à S. Irmina. 246.
705. Solemum datur monasterio S. Dionysij à Childeberto. 248.
720. Bertinensis mon. res firmantur à Theoderico II. Rege. 11.
729. Gregorius II. PP. dat priuilegia monasterio S. Maximini. 29.
Iii 2 763.

INDEX

763. Idem monasterium in protectionem capit Pipinus Rex. 13.
 780. Lindinia à Carolo M. datur ecclesia Ultraiectensi. 250.
 790. Carolus M. monasterii S. Maximini protegendū suscipit. 15.
 815. Lud. Pius Blandiniensis mon. priuilegia confirmat. 16. 252.
 821. Saßigniacum datur Maricolenſi mon. à Lud. Pio. 254.
 822. Idem Treuerense S. Maximini mon. in protectionem capit. 29.
 831. Iserna & Thorensela dantur Rotmicensibus. 255.
 860. Mansus ex fisco Valentianensi datur S. Dionysio. 257.
 863. Nicolai PP. Epistola pro Bald. Ferreo Fland. Comite. 21.
 Stephano Cam. Epis. teloneum & alia dat Car. Caluus. 259.
 870. Vermeriensis Concilij diploma pro mon. Vedastino. 22.
 872. Eidem mon. priuilegium datur à Car. Caluo. 27.
 877. Dononium prope Valemianas ab eodem instauratur. 260.
 877. Marchianensis mon. res ab eodem confirmantur. 30.
 894. Franconi Leod. Episcop. ablata restituit Car. Simplex. 263.
 896. Salonomonachis S. Dionysij restituit Suentiboldus. 264.
 898. Teux villa ab eodem datur ecclesiae Leodiensi. 265.
 910. Mortarium datur Canonicis in Caprimonte. 267.
 915. Forestum in Arduenna datur ecclesiae Leodicensi. 268.
 942. Broniensis mon. foundationem Stephanus PP. confirmat. 274.
 944. Likense monasterium datur Faraberto Leod. Episc. 277.
 946. VValciodorensis mon. ad Mosam fundatur. 278.
 948. Gemblacense mon. Othonis I. edicto firmatur. 33.
 950. Dorp villa eidem mon. datur à Fulquino. 37.
 963. Luziliburgum sibi acquirit Sigifridus Comes. 39.
 966. Blandiniensis mon. res ab Othone I. confirmantur. 42. 283.
 976. Haines restituitur Marchianensi mon. à Lothario Rege. 43.
 977. Mareolensi mon. prædia ablata restituuntur ab eodem. 45.
 979. Blandinium dotat Godefridus Captivus, Comes Vird. 46.
 992. Thorēse mon. ad Mosam fundatur ab Hilsunde Comitissa. 49.
 993. Fretehaldus V. N. dotat ecclesiam Ultraiectinam. 285.
 993. Sigifridus Co. Luxemburgens. dotat S. Maximini mon. 52.
 999. Bomelia ab Othone III. datur ecclesiae Ultraiectinae. 287.
 1001.

CHRONOLOGICVS.

1001. Ab eodem ius cuđ. moneta datur Erluino Ep. Camerac. 54.
 1007. Comitatus Cameracensis eidem datur à S. Henrico Imp. 55.
 1018. Aquisgranēse S. Adelberti collegium fundatur ab eodem. 56.
 1023. Societas fraterna inter Bellouacenses & Vedastinos. 58.
 1036. Aicuriēse collegiū Canonicorū in Gallo-Brab. fundatur. 288.
 1040. Hasbaniæ Comitatus ab Henr. III. datur Leod. eccles. 290.
 1043. Lileriense Can. collegium ac templum excitatur. 60.
 1044. Haspra Vedastinis attribuitur. 292.
 1048. Leo PP. confirmat priuilegia Stabuleti & Malmund. 293.
 1063. Eihamense mon. fundatur à Bald. Insulano. 61.
 1064. Eidem mon. datur immunitas à Lietberio Episc. Cam. 63.
 S. Sepulchri Abbatia Camerac. ab eodem fundatur. 68.
 Eiusdem mon. Subaduocatus fit Arnulphus Aldenard. 66.
 Ecclesia Vltr. ablata Henricus IV. Imp. restituit. 67.
 1066. Regulares constituantur Cameraci in S. Auberti mon. 71.
 1069. Ardense Canonicorum collegium fundatur. 73.
 1070. Eustathius II. Co. Boloniae dotat Lensense Can. collegiū. 75.
 Eidem collegio Liesbertus Epis. Cam. dat priuilegia. 80.
 1079. Aquicinctinum men. prope Duacum fundatur. 82.
 1080. Dionanti pons lapideus Mosa insternitur. 295.
 1081. Deiparæ templum Valentianēse datur Hasnoniensibus. 297.
 1083. Munsteriense mon. Conradus Co. Luxeb. fundat. 300.
 1089. Virdunensis Abbatia S. Agerici confirmatur. 85.
 1093. Atrebatese Episcop. à Cameracēsi Urbanus II. separat. 306.
 Loense mon. Can. reg. in Flandria fundatur. 301.
 Lacensis Abbatia prope Antonacum exstruitur. 302.
 1096. S. Petri monast. ex Dicluenna transf. ad Gerardi-Moë. 87.
 1097. Abbatia montis S. Eligij firmatur à Lamber. Ep. Atreb. 89.
 Aroasiæ fundatio ab eodem Episc. approbatur. 92.
 1100. Abbatia in Bornehē fundatur à V Venemaro Cast. Gand. 93.
 1101. Aquarum Curtarum Abbatia in Artesia instituitur. 96.
 1105. Abbatia S. Andreae prope Brugas conditur. 307.
 1112. Prioratus S. Georgij, prope Hesdinum, datur Aquicinet. 97.

INDEX

1118. Loense mon. dotatur à Willermo ab Ipra. 312.
 1119. Eiusdem mon. institutum firmatur à Ioan. Episc. Teruan. 313.
 1120. Bornhemensis Abbatia traditur Affligemensiis. 99.
 1122. Campi veteris mon. prope Rhenobercam fundatur. 316.
 1123. Henniacensis ecclesia à seculari potestate eximitur. 102.
 1124. Leodiense S. Laurentij monasterium dotatur. 318.
 1130. Loensis monasterij prædia firmat Theod. Alsatius. 320.
 1131. Suræ fl. via naualis à Lothario III. Imp. dilatatur. 323.
 1133. Decimæ de Santflite & Orderen Canonicis Antuerpiensibus
ab Henrico V. date à Lothario III. confirmantur. 325.
 1134. Berna ord. Præmonstr. prope Siluam Ducis fundatur. 103.
Capellensis Præpositura Benedictinorū Bruxellis instituitur. 106.
 1135. Antuerp. Canon. migratio ad adem Marianā firmatur. 108.
 1136. Truncinum ord. Præmonstr. dotatur à Theod. Alsatio. 112.
 1138 Hospitalē & mon. S. Gertrudis fundatur Bruxellis. 113.
 1140 Affligemum dotatur ab Henrico, God. Barbat. filio. 117.
 1144. Ardensis ecclesia traditur Præmonstratensibus. 118.
 1146. Conradus II. prædia Camer. ecclesiæ confirmat. 121.
 1154. Broniensis mon. protectio suscipitur ab Henr. Co. Nam. 128.
 1157. Fredericus I. possessiones ecclesiæ Antuerp. confirmat. 129.
 1160. Godefridus III. Brab. Dux dat Littam S. Remigij mon. 133.
 1163. Ariense Can. collegium fundatur à Ph. Alsatio. 134.
 1165. Heinsbergense mon. ord. Præmonstr. conditum. 327.
 1171. Heristallum Leod. ecclesiæ oppignoratur. 138.
Balduini Ædificatoris, Hannoniae Comitis, epitaphium. 360.
 1174. Godefridus III. Dux dotat Canonicos S. Ioannis Leod. 141.
Clarimarsici Abbatia ord. Cist. dotatur. 145.
 1180. Aldenburgesis Abbatia in Flandria dotatur. 337.
 1188. Villarium ord. Cist. ab Henrico I. Brab. Duce dotatur. 341.
 1174. S. Andrea Brugensis Prioratus fit Abbatia. 339. 343.
 1189. Thenenses decimæ dantur Canonicis S. Ioan. Leod. 143.
 1192. Namurc. S. Albani eccl. dotatur à Bald. Magnanimo. 356.
 1193. Manumissionis formula apud Flandros. 344. 396. 411.
1194.

CHRONOLOGICVS.

1194. Ecclesiæ de Rycke vorsel & Malle dantur Can. Antwerp. 345.
 1195. Bald. Magn. Flandriæ & Han. Comes moritur. 359.
 1196. Velua ab Henrico VI. datur Balduino Ep. Vltr. 346.
 Ab eodem Siluiducensibus datur immunitas à vectigal. 150.
 Berna dotatur ab Alberto Dinteræ domino. 348.
 1198. Otho 4. eligitur Imperator. 152.
 1201. Iotha matrona fundat præbendam in ecclesia Antwerp. 354.
 1206. Eidem eicla ab Iotha dantur decimæ in Milleghem. 355. 391
 1207. Ad collegium Andennense non nisi nobiles admittendæ. 156.
 1209. Herentalense opidum in Brab. conditum. 159.
 1211. Canoniciatū S. Alba. numerus augetur à Phi. Co. Nam. 362.
 1212. Ab eodem Nobiles eximuntur à seruitute soluendi melius
mobile. 363.
 1214. Inter VValeram Limburg. & Ermē. Luxeb. nuptiae. 161.
 Pet. Co. Antisiod. & Nam. cū Iolēta dotat Can. S. Mariae Nam. 365.
 1216. Vallis Dei Abbatia, ord. Cist. in agro Limb. conditum. 367.
 Iolentæ filius Philippus fit Comes Namurcensis. 368. 369.
 1218. Ruremude monasteriū ord. Cist. à Gerardo Co. fudatur. 376.
 1220. Valentianis monasterium Minoritarum incohatur. 163.
 1221. Thenense collegium ab Henrico I. Brab. Duce fundatur. 165.
 Roberii-mōtense mon. dotatur à VValeram. Limbur. 371. 399.
 1226. Bruxellense Can. collegiū minus ab Henr. I. fundatur. 166.
 1229. Argentonum ord. Cist. in Gallo-Brab. conditum. 372.
 Seladiniense Can. collegium in agro Namurensi. 374.
 1231. Cōtractus anten. inter Henricū Luxeb. & Marg. Barref. 378.
 Grande Pratum ord. Cist. in agro Namurensi conditum. 381.
 384. 388.
 1233. Valentianis monasterium Dominicanorum instituitur. 167.
 Brugis 387. 8111
 1234. Refugium B. Mariae, ord. Cist. Athi. 169.
 1236. Leprosarij Gandensis incolis vita regula præscribitur. 171.
 1238. Paclum inter Henr. II. Brab. Ducem & VValt. Bert. 389.
1241.

INDEX CHRONOL.

1241. Mathildis Comitissa Bolon. testamentum condit. 395
 1247. Indensis S. Cornelij Abbatia ab Henrico II. dotatur. 173.
 Ab eodē Brabāti eximūtur à servitute manus mortua. 174.
 1247. Ecclesiæ Lensensis reliquie sacra vissantur. 175.
 1249. Ioannes & Bald. Auennenses declarantur legitimi. 178.
 1247. Ecclesiæ de Schooten & Merxem dantur Can. Antuerp. 399.
 1269. Alciatense mon. in protectionē suscipit Rob. Art. Com. 402.
 1280. Aquisgranenses in prot. suscipit Ioannes I. Brab. Dux. 185.
 1282. Adolhus Com. Montensis Ioan. I. cedit Duc. Limburg. 190.
 1283. Ioan. Riuræ dominus transigit cum God. Virsonio. 406.
 1304. Monasterium virginum in Rothem dotatur. 196.
 Guido Flandria & Namurci olim Comes moritur. 405.
 1307. Naldeuici collegium Canonicorum instituitur. 412.
 1322. Robertus Casletanus pretendit sibi deberi Com. Fland. 386.
 1323. Begina Belgica à Ioanne XXII. PP. declarantur immunes ab
 heresi. 199.
 Grauia opidū datur in feudum Othoni domino de Cuyck. 203
 1333. Gerardo dom. de Diest priuileg. cōfirmat Ioan. II. Dux. 206.
 1348. Vesalia, Dura & VVarda oppignorantur Guilielmo Iuliaci
 Marchioni. 211.
 1354. VVenceslaus à Carolo IV. fit primus Dux Luxemburg. 214.
 1429. VVesterlo & alia prædia dātur in emph. Rich. Merodio. 223.
 1430. Ordo Equitū Velleris aurei à Philippo Bono instituitur. 229
 1458. Cartusia Bruxellensis fundatur. 232.
 1486. Carolus Croys ex Comite fit Princeps de Chimay. 234.
 1510. Iacobus Croys Ep. Cameracensis creatur Dux Camer. 236.
 1562. Gelense Can. collegium in Campania Brab. instituitur. 424.

FINIS.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

MIRCI
DIPLO
MATA.

Th
4880